Norvegija gali didžiuotis savo sūnumis:
Henriku Ibsenu, Edvardu Munchu ir geriausiu trilerių rašytoju Jo Nesbo.
NEW YORK TIMES
Jo
Nesbø
Sūnus
baltos lankos

Jo Nesbø skaitytojams jau pažįstamas iš leidyklos „Baltos lankos“ išleistų kriminalinių romanų apie visų pamėgtą policijos inspektorių Harį Hūlę – *Šikšnosparnis*, *Tarakonai*, *Raudongurklė*, *Nemezidė*, *Pentagrama*, *Gelbėtojas*, *Sniego senis*, *Šarvuota širdis*, *Vaiduoklis*, *Policija* – ir knygų *Galvų medžiotojai*, *Kraujas ant sniego* bei *Vidurnakčio saulė*.

JO NESBØ

SŪNUS

Iš norvegų kalbos vertė
Alvyda Gaivenienė

baltos lankos

UDK 821.113.5-312.4
Ne-154

Versta iš:
Jo Nesbø, *Sønnen*, H. Aschehoug and Co., Oslo, 2014

The publication of this translation has been made possible through funding from NORLA, Norwegian Literature Abroad.
Knygos vertimą parėmė Norvegų literatūros fondas NORLA.

Redaktorė
Neringa Mikalauskienė

Viršelio dailininkas
Zigmantas Butautis

Maketavo
Eglė Jurkūnaitė

Šį leidinį draudžiama atgaminti bet kokia forma ar būdu, viešai skelbti, taip pat padaryti viešai prieinamą kompiuterių tinklais (internete), išleisti ir versti, platinti jo originalą ar kopijas: parduoti, nuomoti, teikti panaudai ar kitaip perduoti nuosavybėn.

Draudžiama šį kūrinį, esantį bibliotekose, mokymo įstaigose, muziejuose arba archyvuose, mokslinių tyrimų ar asmeninių studijų tikslais atgaminti, viešai skelbti ar padaryti visiems prieinamą kompiuterių tinklais tam skirtuose terminaluose tų įstaigų patalpose.

ISBN 978-9955-23-941-3

Copyright © Jo Nesbø, 2014
Published by agreement with Salomonsson Agency
© Getty Images, viršelio nuotrauka
© Alvyda Gaivenienė, vertimas į lietuvių kalbą, 2016
© Baltų lankų leidyba, 2016

– Iš ten ateis gyvųjų ir mirusiųjų teisti... –

I dalis

Pailgoje vienuolikos kvadratinių metrų kalėjimo kameroje Roveris žvelgė į baltai dažytas plytines grindis. Prikando kiek per aukštą auksinį apatinį kandį. Savo išpažintyje buvo pasiekęs sudėtingiausią prisipažinimo momentą. Vienintelis garsas kameroje – jo nagų, bekasančių dilbį su ištatuiruota Švč. Mergele. Vaikinas, sukryžiavęs kojas sėdintis lovoje tiesiai priešais jį, tebetylėjo nuo tada, kai Roveris įėjo į kamerą. Tik linktelėjo ir šyptelėjo patenkinta Budos šypsena, įsmeigęs akis į vieną tašką Roverio kaktoje. Vaikiną vadino Soniu; buvo kalbama, kad dar paauglystėje jis nužudęs du žmones, kad jo tėvas buvęs korumpuotas policininkas, o jis pats turįs ypatingų galių. Sunku pasakyti, ar vaikinas klausėsi: jo žalias akis ir didžiąją dalį veido dengė ilgi riebaluoti plaukai. Bet šitai ir nebuvo svarbu. Roveris tetroško nuodėmių atleidimo ir skubaus palaiminimo, kad rytojaus rytą išeidamas pro griežtai saugomo kalėjimo, vadinamo Valstybe, vartus jaustųsi švarus. Ir ne todėl, kad būtų buvęs religingas. Tačiau tai daugiau nebežeistų, jei jis iš tiesų ketintų keistis, sąžiningai kabintis į doros kelią. Roveris giliai įkvėpė:

– Manau, ji buvo baltarusė. Minskas juk Baltarusijoje, tiesa?

Roveris pakėlė akis, bet vyriškis berniūkščio veidu neatsakė.

– Nestoras vadino ją Minsku, – kalbėjo Roveris. – Ir pareiškė, kad turėsiu ją nušauti.

Gerai, kai gali išsipasakoti tokiam, kurio smegenys apdujusios. Jo atmintin neįsirėš jokie vardai ar įvykiai, tad jautiesi taip, lyg kalbėtumeisi pats su savimi. Greičiausiai todėl Valstybės kaliniai rinkdavosi šį vyruką vietoj kunigo ar psichologo.

– Nestoras laikė ją ir dar kitas aštuonias merginas narve Enerhaugo gatvėje. Rytų europietes ir mergaites iš Azijos. Smulkutes. Paaugles. Bent jau manau, kad jos tokios ir buvo. Bet Minskas buvo stambesnė. Stipresnė. Ji sugebėjo ištrūkti. Atsidūrė Tiojeno parke, o ten ją pavijo Nestoro šuo. Argentinos dogas, turbūt esi girdėjęs?

Vaikino žvilgsnis nepasikeitė, bet jis kilstelėjo ranką. Susikišo pirštus į barzdą ir ėmė lėtai ją šukuoti. Per didelių purvinų marškinių rankovė nusmuko atidengdama šašus ir dūrių žymes. Roveris kalbėjo toliau:

– Didžiuliai baisūs šunys albinosai. Pjauna viską, ką šeimininkas paliepia. Ir ko nepaliepia. Aišku, Norvegijoje jie uždrausti. Bet viena šunų veisykla Rialingene įveža juos iš Čekijos, užregistruotus kaip baltuosius bokserius. Nuvažiavom su Hektoru ir nusipirkom visai mažą šunytį. Už daugiau nei penkiasdešimt gabalų grynaisiais. Bet *tokį* velniškai gražų, kad neįmanoma įsivaizduoti, kaip jis... – Roveris staiga užsičiaupė. Žinojo, kad pliurpia apie šunį tik tam, kad kuo ilgiau nereikėtų pasakoti, kas buvo toliau.

– Šiaip ar taip...

Šiaip ar taip... Roveris dirstelėjo į tatuiruotę ant kitos rankos dilbio. Katedra su dviem smailais bokštais. Vienas bokštas - už vieną zonoje išbūtą bausmę. *Deja*, niekam tai nebesvarbu. Baikerių klubui MC jis kontrabanda įvežė pistoletus, kai kuriuos patobulino savo dirbtuvėlėje. Buvo gabus tam darbui. Per gabus. Toks gabus, kad galiausiai nebegalėjo išlikti šešėlyje ir buvo sučiuptas. Ir negana to, toks gabus, kad atsėdėjęs pirmąją bausmę buvo Nestoro priglobtas po skvernu. Arba prispaustas. Nupirktas visas nuo galvos iki kojų, kad Nestoro žmonės – o ne tie baikeriukai iš klubo ar kiti konkurentai – gautų geriausius ginklus. Už kelių mėnesių darbą sumokėjo daugiau nei Roveris būtų uždirbęs per visą savo gyvenimą, krapštydamasis mažoje motociklų dirbtuvėlėje. Tačiau Nestoras tikėjosi iš jo per daug. Išties per daug.

– Ji gulėjo giraitės vidury, plūdo krauju. Gulėjo visiškai rami ir žiūrėjo į mus. Šuva buvo iškandęs jai dalį skruosto, matėsi dantys. – Roverio veidą iškreipė grimasa. Dabar prie esmės. – Nestoras pareiškė, kad atėjo laikas šiuo pavyzdžiu parodyti kitoms merginoms, kuo jos rizikuoja. Ir kad Minskas dabar jau nieko verta, kai veidas... – Roveris nurijo seiles. – Todėl jis liepė man tai atlikti. Viską užbaigti. Tai turėtų būti mano ištikimybės jam įrodymas, ne kitaip. Buvau pasiėmęs paties kiek pataisytą seną „Ruger MK2“ pistoletą. Norėjau šitai padaryti. Iš tiesų *norėjau*. Ir ne todėl, kad...

Roveris gerklėje pajuto gumulą. Kiek kartų apie tai mąstė, atmintyje prabėgdavo tos nakties akimirkas Tiojeno parke, peržiūrėdavo epizodą su mergaite, Hektoru ir savimi, atliekančiais pagrindinius vaidmenis, bei kitais pritilusiais liudytojais? Ir nurimusiu šunimi. Šimtus? Tūkstančius? Ir vis dėlto dabar jis pirmą kartą prabyla apie tai garsiai ir jam topteli, kad tai ne sapnas, kad visa tai iš tiesų įvyko. Tiksliau tariant,

atrodo, kad jo paties kūnas tai pirmąsyk suvokė. Todėl ir sugniaužė paširdžius. Roveris giliai įkvėpė per nosį, kad nuslopintų pykinimą.

– Bet aš nepajėgiau. Nors ir žinojau, kad ji vis tiek mirs. Jie stovėjo pasiruošę, su šunimi, o aš mąsčiau, kad mieliau jau rinkčiausi kulką. Tačiau gaidukas tarsi užsicementavo. Paprasčiausiai nesugebėjau jo nuspausti.

Jam pasirodė, kad vyriškis berniūkščio veidu vos linktelėjo. Gal reaguodamas į tai, apie ką pasakojo Roveris, o gal į muziką, kurios vienintelės tesiklausė.

– Nestoras pareiškė, kad negalime laukti visą amžinybę, juk esame viešame parke. Tada išsitraukė iš makšties tokį nedidelį lenktą peiliuką, žengė žingsnį į priekį, griebė ją už plaukų, kiek kilstelėjo galvą ir perrėžė peiliu per kaklą. It skrosdamas žuvį. Trys keturi kraujo pliūpsniai, ir visa nuščiuvo. Ir žinai, ką geriausiai prisimenu? Šunį. Kaip jis sustugo, pamatęs pliūptelint kraują.

Roveris palinko į priekį ir atsirėmė alkūnėmis į kelius. Užsidengė rankomis ausis. Lingavo pirmyn atgal.

– O aš nieko nedariau. Tik spoksojau. Nė piršto nepajudinau. Stebėjau, kaip jie vynioja ją į kilimą ir neša į automobilį. Nuvežėm ją į mišką, į Estmarką. Iškėlėm ir paleidom nuokalnėn palei Ulsrudo ežerą. Ten laksto daugybė šunų, todėl kitą dieną ją rado. Svarbiausia, Nestoras norėjo, kad ji būtų rasta, tiesa? Troško, kad laikraščiuose pasirodytų nuotraukos su visomis smulkmenomis, kas jai padaryta. Kad galėtų parodyti kitoms merginoms.

Roveris atitraukė rankas nuo ausų.

– Aš lioviausi miegojęs, nes per miegus kankindavo košmarai. Mergina be skruosto šypsodavosi man apnuogintais dantimis. Todėl nuėjau pas Nestorą ir pasakiau, kad išeinu.

Sakiau, kad man jau užteks knistis su tais „Uzi“ ir „Glock“ ginklais, tetrokštu vėl remontuoti motociklus. Gyventi taikiai, visą laiką negalvodamas apie farus. Nestoras atsakė: puiku, jis žinąs, kad neturiu blogiuko savybių. Tačiau smulkiai išaiškino, kas manęs laukia, jei prasižiosiu. Tikėjau, kad viskas bus gerai, ir ėmiau gyventi dorai. Atsisakydavau visų pasiūlymų, nors tebeturėjau velniškai gerų „Uzi“. Tačiau nuolat jutau grėsmę, supranti? Kad būsiu pašalintas. Taip, man lyg ir palengvėjo, kai faras mane sučiupo ir uždarė. Sena istorija, buvau jiems antraplanis asmuo, bet jie suėmė porą vyrukų, pliurpiančių, kad tai aš parūpinęs jiems ginklus. Vis dėlto aš laikiausi savo.

Roveris sukrizeno. Kostelėjo. Ir vėl pasilenkė į priekį.

– Po aštuoniolikos valandų iš čia išeisiu. Ir nežinau, kas, po paraliais, manęs laukia. Suprantu tik tiek, kad Nestoras žino, jog išeisiu, nors ir keturiomis savaitėmis anksčiau. Jis žino viską, kas vyksta čia ir pas farus. Visur pilna jo žmonių, taigi teks pasikliauti vien savimi pačiu. Todėl manau, kad jeigu jis norėtų mane nušauti, lygiai taip pat galėtų susidoroti su manimi čia, kaip ir man išėjus į laisvę. O ką tu manai?

Roveris luktelėjo. Tyla. Neatrodė, kad vyriškis berniūkščio veidu išvis ką nors manytų.

– Ką gi, – pratarė Roveris. – Bet gal šioks toks palaiminimas būtų neprošal?

Išgirdus žodį „palaiminimas“ Sonio žvilgsnyje tarytum kas būtų įžiebęs šviesą, ir jis kilstelėjo dešinę ranką parodyti, kad Roveris prieitų artyn ir priklauptų. Roveris priklaupė ant mažo kilimėlio priešais lovą. Frankas daugiau nė vienam iš kalinių nėra leidęs ant grindų turėti kilimėlio. Valstybėje jie taikė tam tikras šveicariško kalėjimo modelio detales – kamerose neturi būti jokių perteklinių daiktų. Leistinų daiktų

kiekis buvo apribotas iki dvidešimties. Jeigu nori, pavyzdžiui, turėti porą batų, turi atsisakyti dvejų trumpikių ar poros knygų. Roveris žvelgė į berniukišką vyriškio veidą. Liežuvio galiukas sudrėkino išdžiūvusias, suskeldėjusias jo lūpas. Balsas buvo stebinamai laibas, ir nors žodžius dėliojo lėtai ir pašnibždomis, tartis buvo aiški.

– Visos žemės ir dangaus dievybės tepasigaili tavęs ir teatleidžia tau tavąsias nuodėmes. Mirties valandą tavoji siela be nuodėmių keliaus į rojų. Amen.

Roveris palenkė galvą. Pajuto dešinę jo ranką sau ant švariai nuskustos galvos. Vaikinas buvo kairiarankis, o šiuo atveju nereikėtų garbinti statistikos, kad patikėtum, jog jo laukia trumpesnis gyvenimas nei dešiniarankių. Perdozuoti gali rytoj arba po dešimties metų, šito niekas nežino. Tačiau tai, ką jie sakė apie kairę vaikino ranką, neva ji gydanti, šituo Roverio nenupirksi. Jis netikėjo visais tais niekais apie palaiminimus. Tad kodėl tuomet čia priklaupė?

Taigi, ta religija kaip ir draudimas nuo gaisro – tu nuoširdžiai tiki, kad tau jo nereikia, tačiau kai žmonės tvirtina, kad vaikinas gali perimti tavąsias kančias, kodėl gi nesutikus, kad įgautum dvasios ramybę?

Roveriui labiau rūpėjo tai, kas galėjo nutikti, kad šitoks vaikinas šaltakraujiškai nužudytų? Jam nesinorėjo tuo tikėti. Greičiausiai būsią taip, kaip jie ir sakė, kad velnias turi daugybę veidų.

– *Salaam alaikum*, – ištarė balsas ir ranka nutolo.

Roveris tebesėdėjo nunarinęs galvą. Liežuviu jautė švelnų auksinio danties paviršių. Ar jis jau pasirengęs? Ar pasiruošęs sutikti savąjį kūrėją, ar dabar kaip tik tai jo ir laukia? Jis pakėlė galvą. „Žinau, kad niekada neprašai atlygio, tačiau..."

Jis žvilgtelėjo į vieną nuogą sulenktą vaikino koją. Pastebėjo dūrių žymes venoje ties keltimi.

– Aną kartą sėdėjau kitame kalėjime, ir ten visi sugebėdavo gauti kvaišalų, *no problem*. Bet ten juk ne labiausiai saugomas kalėjimas. Kalbama, kad Frankas sugebėjo užlopyti čia visas spragas. Bet... – Roveris kyštelėjo ranką į kišenę, – ...nėra visiškai taip.

Jis laikė daiktą dydžio sulig mobiliuoju telefonu, paauksuotą, panašų į mažytį pistoletą. Roveris nuspaudė nedidelį gaiduką. Pistoleto vamzdyje įsižiebė liepsnelė.

– Ar esi tai matęs anksčiau? Taip, greičiausiai matei. Kai atvykau, mane apieškoję pareigūnai irgi tokį turėjo. Sakė, kad parduoda pigias kontrabandines cigaretes, jeigu kartais susidomėčiau. Ir leido pasilaikyti šį žiebtuvėlį. Jie nebuvo perskaitę visos mano bylos. Argi ne keista, kad ši šalis iš viso dar egzistuoja, sprendžiant pagal tai, kaip atmestinai žmonės nuolat dirba?

Roveris svėrė žiebtuvėlį rankoje.

– Prieš aštuonerius metus padariau tokius du. Manau, neperdėsiu sakydamas, kad niekas kitas šiame krašte nepadarys darbo geriau. Gavau užduotį iš tarpininko, jis sakė, kad vienas klientas norėtų turėti ginklą, kurio nereikėtų slėpti, tokį, kuris atrodytų kitaip. Ir aš padariau štai šį. Žmogaus minčių tėkmė keista. Iš pradžių pamatę jie pagalvoja, kad tai „pistoletas“. O kai tik parodai, kad jis naudojamas kaip žiebtuvėlis, iškart atsisako pirmosios minties. Jie lygiai taip pat sutiktų, kad tai galėtų būti dantų šepetukas ar atsuktuvas. Tik jau ne pistoletas. Taigi...

Roveris atsuko varžtelį ginklo rankenos apačioje.

– Jame telpa dvi devynių milimetrų kulkos. Pavadinau jį „žmonos mirtimi“, - Roveris nukreipė pistoleto vamzdį į

vaikiną. - „Vieną tau, brangioji...“ - Tuomet prisispaudė jį sau prie smilkinio. - „O vieną sau...“ – Vyriškio juokas mažoje kameroje nuskambėjo keistai vienišas.

– Kad ir kaip ten būtų, iš tiesų jį turėjau pagaminti vienintelį. Užsakovas nenorėjo, kad dar kas nors sužinotų šio išradimo paslaptį. Tačiau pasidariau dar vieną. Ir pasiėmiau atsargai, jeigu kartais Nestoras norėtų mane čia pasiekti. Bet rytoj išeinu, taigi daugiau jis man nebereikalingas. Todėl atiduodu jį tau. O čia...

Iš kitos kišenės Roveris išsitraukė pakelį cigarečių.

– Būtų keista, jeigu nerūkytum, tiesa?

Jis nuplėšė plėvelę nuo pakelio viršaus, jį atidarė, paėmė geltoną vizitinę kortelę su užrašu *Roverio Motociklų dirbtuvė* ir įkišo ją į pakelio vidų.

– Turėsi mano adresą, jeigu reikės suremontuoti motociklą. Arba įsigyti tą velnio „Uzi“. Kaip minėjau, jų dar likę...

Durys prasivėrė ir pasigirdo griausmingas balsas:

– Roveri, išeik!

Roveris atsisuko. Tarpdury stovinčio pareigūno kelnės smuko nuo per didelio raktų ryšulio, kabančio prie diržo ir šiek tiek dengiančio pilvą, kuris veržėsi pro kelnių juosmenį it kylanti tešla.

– Jūsų šventenybė sulaukė svečių! Artimas giminaitis, taip sakant.

Jis prunkštelėjo ir atsigręžė į asmenį už durų.

– Perai, ar neįsižeisi?

Roveris pakišo pistoletą ir cigarečių pakelį po vaikino antklode, pakilo ir paskutinį kartą į jį pažvelgė. Ir skubiai išėjo.

Kalėjimo dvasininkas pasitaisė naują baltą apykaklę, kuri niekados nestovėdavo taip, kaip turėtų. *Artimas giminaitis.*

Perai, ar neįsižeisi? Jam labiausiai norėjosi spjauti į pašaipų, riebalais aptekusį pareigūno veidą. Tačiau jis tik draugiškai linktelėjo kaliniui, išeinančiam iš kameros, dėdamasis, kad jį pažino. Pažvelgė į tatuiruotes ant jo dilbių. Švenčiausioji Mergelė ir Katedra. Kur ten atskirsi, metų metus atmintyje kaupiasi per daug veidų ir tatuiruočių, kad galėtum išskirti juos iš kitų.

Dvasininkas įėjo vidun. Atsidavė smilkalais. Kažkas tarsi priminė smilkalus. Arba kaitintus narkotikus.

– Gerą dieną, Soni.

Jaunas vyrukas lovoje nedirstelėjo jo pusėn, bet iš lėto linktelėjo. Peras Volanas suvokė, kad tai galėtų reikšti, jog jis užregistruotas, atpažintas. Ir priimtas.

Atsisėdęs ant kėdės, pasijuto nemaloniai nuo prieš tai čia sėdėjusiojo šilumos. Ant lovos šalia vaikino padėjo atsineštą Bibliją.

– Šiandien ant tavo tėvų kapo padėjau gėlių, – tarė. – Žinau, kad to neprašei, ir vis dėlto...

Peras mėgino sugauti vaikino žvilgsnį. Jis pats turi du sūnus, abudu suaugę ir palikę namus. Kaip ir jis pats. Skirtumas tik tas, kad jo sūnūs namie laukiami. Viename teismo posėdyje gynybos liudytojas mokytojas pabrėžė, kad Sonis buvęs išskirtinis mokinys, talentingas imtynininkas, geras ir labai paslaugus, taip, berniukas sakęs, jog ketinsiąs tapti policininku kaip ir jo tėvas. Tačiau mokykloje niekas daugiau jo nebematė nuo tada, kai buvo rastas nusižudęs tėvas ir priešmirtinis jo laiškas, kuriame prisipažino esąs korumpuotas. Kunigas pamėgino įsivaizduoti penkiolikametį užklupusią gėdą. Mėgino įsivaizduoti savo paties sūnų gėdą, jeigu jie kada sužinotų, ką padaręs jų tėvas. Jis pasitaisė apykaklę.

– Dėkui, – atsakė vaikinas.

Perui pasirodė keista, kaip jaunai Sonis atrodo. Juk jam greit turėtų sueiti trisdešimt. Taip. Jis sėdi jau dvylika metų, o kai čia atvyko, tebuvo aštuoniolikos. Galbūt narkotikai jį užkonservavo taip, kad neatrodytų vyresnis, žėlė tik plaukai ir barzda, o nekaltos vaikiškos akys vienodai nustebusios žvelgė į pasaulį. Į blogio pasaulį. Juk Dievas žino, kad šis pasaulis blogas. Peras Volanas daugiau nei keturiasdešimt metų dirbo kunigu kalėjime ir stebėjo, kaip pasaulis tampa vis nuodėmingesnis. Blogis dauginosi kaip vėžinė ląstelė, sveikąsias paverčianti nesveikomis tarytum vampyrui įkandus ir šitaip stiprinanti destrukcinės jėgos gretas. O sykį jo paliestas jau nebeišsilaisvinsi. Nepavyks niekam.

– Kaip sekasi, Soni? Ar džiaugiesi, kad dienai buvai išleistas? Ar jūrą pamatėt?

Jokio atsakymo.

Peras Volanas atsikrenkštė.

– Pareigūnas sako, kad jūrą tai pamatėt. Tu greičiausiai skaitei laikraščiuose, kad kitą dieną po to, kai jūs ten lankėtės, netoliese buvo rasta nužudyta moteris. Rasta lovoje savame name. Jos galva buvo... taip. Detalės aprašytos čia... – jis pabaksnojo smiliumi į Biblijos viršelį. – Pareigūnas jau išsiuntė raportą, kad buvai pasprukęs, kai buvot prie jūros, ir jis tave surado šalia kelio tik po valandos. Kad nenorėjai aiškinti, kur buvai. Svarbu, kad nepasakytum ko nors, kas paneigtų jo paaiškinimą, supranti? Kalbėk kiek įmanoma mažiau. Ar gerai? Soni?

Peras Volanas sugavo vaikino žvilgsnį. Iš jo šiek tiek buvo galima numanyti, kas vyksta Sonio Lofthuso galvoje, bet Peras buvo beveik įsitikinęs, kad jis vadovausis nurodymais. Nepasakyti per daug nei tyrėjams, nei kaltintojams. Vien ištarti aiškų ir minkštą „taip“, kai jo paklaus, ar prisiima kaltę.

Mat kaip paradoksaliai nuskambėtų, kunigas retsykiais pajusdavo kryptį, norą, išgyvenimo instinktą, išskiriantį šį narkomaną iš kitų, visuomet apkvaitusių, nebeturinčių jokių kitų planų, nuolat plaukiančių viena tėkme. Tai pasireikšdavo staigiu žvilgsnio tyrumu, klausimu, patvirtinančiu, kad jis čia yra visą laiką, viską girdi ir įsimena. Arba netgi staiga pakildamas normalios koordinacijos, pusiausvyros ir lankstumo. Tačiau kitais kartais, kaip ir dabar, nebūdavo lengva suprasti, ar jis ką nors prisimins.

Volanas pasisuko kėdėje.

– Tai reiškia, kad keletą metų daug leidimų nebus. Tačiau juk tu ir nemėgsti išeiti, tiesa? Be to, dabar dar ir jūrą pamatei.

– Ten buvo upė. Ar tai našlio darbas?

Kunigas pašoko. Lyg netikėtai priešais būtų buvęs šliūkštelėtas didžiulis kiekis vandens.

– Nežinau. Ar tai svarbu?

Jokio atsakymo. Volanas atsiduso. Vėl supykino. Banga užėjo ir po akimirkos praėjo. Gal reikėtų užsirašyti pas gydytoją apžiūrai?

– Negalvok apie tai, Soni. Svarbiausia, kad tokiems kaip tu už šių sienų visą dieną tenka gainiotis dėl vieno dūrio. O čia pasirūpinta visais. Ir atmink, kad laikas bėga. Kai seniesiems nužudymams įsigalios senatis, jie nebeturės prasmės. O šis nužudymas tau atitolins išėjimo datą.

– Vadinasi, sutuoktinis. Ar jis turtingas?

Volanas parodė į Bibliją.

– Namas, į kurį užėjai, aprašytas čia. Atrodo didžiulis ir gerai įrengtas. Tačiau signalizacija, sauganti visą gėrį, nebuvo įjungta, durys net neužrakintos. Pavardė – Morsandas. Laivų savininkas su raiščiu ant akies. Turbūt matei spaudoje?

– Taip.

– Tikrai? Maniau, kad tu ne...

– Taip, aš ją nužudžiau. Gerai, perskaitysiu, kaip visa tai dariau.

Peras Volanas giliai įkvėpė.

– Puiku. Čia aiškios detalės, kaip ji buvo nužudyta, turi jas įsidėmėti.

– Įsidėmėsiu.

– Jos... viršugalvis prakirstas. Turėjai naudoti pjūklą, supranti?

Žodžiai buvo palydėti ilgos tylos, kurią Perui norėjosi užpildyti spjūviu. Taip, geriau jau spjūvis nei šie žodžiai iš jo burnos. Jis pažvelgė į jaunuolį. Kas vis dėlto lemia, kaip susiklostys gyvenimas? Eilė atsitiktinių įvykių, kurių žmogus nepajėgus suvaldyti, ar kosminė gravitacija, kuri nevalingai traukia ten, kur reikia? Jis kilstelėjo savo naują, keistai nelanksčią kunigo apykaklę po sutana. Numalšino pykinimą, sukaupė jėgas. Mąstė apie tai, kuo rizikuoja.

Jis pakilo.

– Jeigu norėtum mane susirasti, tai kurį laiką pagyvensiu prieglaudoje, Aleksandro Kielando aikštėje.

Jis pastebėjo klausiamą vaikino žvilgsnį.

– Tik laikinai. – Sukrizeno. – Žmona mane išmetė iš namų, o aš pažįstu prieglaudos gyventojus, todėl jie...

Staiga jis nuščiuvo. Jam toptelėjo, kodėl tokia daugybė kalinių eina pas vaikiną išsikalbėti. Ogi dėl tylos. Tai visa sugeriantis vakuumas, kai jis vien klausosi nereaguodamas ir nesmerkdamas. Be jokio veiksmo traukia iš tavęs žodžius ir paslaptis. Peras irgi pamėgino tai daryti būdamas dvasininkas, bet kaliniams tai pakvipo jo interesais. Nežinia kokiais, ir tik tam, kad susirinktų jų atvertas paslaptis. O

radęs prieigą prie jų sielų, vėliau atsiimtų ir galimą atlygį danguje.

Kunigas matė, kaip vaikinas atsiverčia Bibliją. Toks klasikinis vaizdelis, kad net juokinga; lapuose žiojėjo išpjauta skylė. Čia gulėjo sulankstyti popieriai su jam prisipažinimui reikalingomis nuorodomis. Ir trys maži maišeliai su heroinu.

Neatitraukdamas akių nuo popierių, Arildas Frankas šūktelėjo „įeikite“.

Išgirdo atsidarant duris. Ina, jo sekretorė, jam jau pranešė, o akimirką Arildas Frankas dar buvo ketinąs prašyti jos pasakyti kunigui esąs užsiėmęs. Tai netgi nebūtų melas, po pusvalandžio miesto Policijos departamente jis susitiks su jo vadovu. Tačiau Peras Volanas pastaruoju metu nebuvo toks tvirtas, kaip jiems norėtųsi, todėl būtų neprošal dar kartą įsitikinti, ar juo galima pasikliauti. Čia ne vieta apsikvailinusiems, nė vienam iš jų.

– Nebesisėsk, – tarė kalėjimo direktoriaus pavaduotojas, pasirašė viename iš popierių ir pakilo nuo rašomojo stalo. – Pakeliui turėsi pasakosi viską, kas vyksta.

Jis nuėjo prie durų, nuo pakabos nusiėmė policininko kepurę ir klausėsi kunigo žingsnių šlepsenimo jam iš paskos. Arildas Frankas pranešė Inai grįšiąs po pusantros valandos ir spustelėjo smiliumi ties pirštų atspaudus nuskaitančiu davikliu prie durų į laiptinę. Kalėjimo pastatas buvo dviejų aukštų ir be lifto. Mat liftai reiškė liftų šachtas, o jos – galimus kelius pabėgti ir būtinai būdavo uždaromos kilus gaisrui. O

gaisras protingiems kaliniams, esant atitinkamai chaotiškai evakuacijai, – tik vienas iš daugybės būdų pabėgti. Dėl tos pat priežasties visi elektros laidai, saugiklių dėžė ir vandentiekio vamzdynai neprieinami kaliniams: arba sumontuoti pastato išorėje, arba įmūryti sienose. Čia jie apgalvojo viską. *Jis* numatė viską. Kai buvo projektuojama Valstybė, sėdėjo ir diskutavo kartu su architektais bei tarptautiniais kalėjimų ekspertais. Iš tiesų tai pavyzdys buvo Lencburgo miesto kalėjimas Argau kantone, Šveicarijoje, - itin modernus, bet paprastas, išsiskiriantis saugumu ir efektyvumu, o ne komfortu. O čia buvo jis, Arildas Frankas, įkūręs Valstybę. Valstybė buvo Arildas Frankas, ir atvirkščiai. Tai kodėl gi jis tik direktoriaus pavaduotojas, o tas kvailys iš Haldeno kalėjimo paskirtas direktoriumi, šito reikėtų paklausti įdarbinimo tarnyboje, kad juos kur velniai. Taigi, tegul jis ir šiurkštokas, jis nepataikaus politikams, neplos jiems kaskart vos išgirdęs naują šviesią mintį kaip atnaujinti kalėjimą dar neįgyvendinus ankstesnės reformos. Tačiau savo darbą jis išmanė, žmonės kalėjime išvengė ligų, mirčių ir netapo blogesniais nei buvo prieš čia patekdami. Jis buvo lojalus tiems, kurie užsitarnavo jo lojalumą bei pasirūpino savimi. O tai kur kas daugiau nei žmogus galėtumei pasakyti apie tuos, sėdinčius perpuvusioje politikos viršūnėje. Ir nors tai tik laiko klausimas, kada jo pozicija bus peržiūrėta, Arildas Frankas jau regėjo savo atvaizdą mažame biuste, kuris stovės fojė jam išėjus, nors jo paties žmona ir yra sakiusi, kad dar nežinia, ar jo torsas be kaklo, buldogo veidu ir plikę slepiančia šukuosena tiktų biustui. Bet jeigu žmogus negauni to, ko nusipelnęs, tuomet tai pasiimi, tokia jo nuomonė apie reikalus.

– Daugiau taip elgtis nebegaliu, – pasakė Peras Volanas eidamas koridoriumi jam iš paskos.

– Kaip?

– Esu kunigas. Tai, ką mes darome vaikinukui... Laikom jį čia už tai, ko jis nepadarė! Už našlį, kuris...

– Ša!

Priešais patikros postą – kurį Frankas mėgo vadinti „tiltu“ – jie prasilenkė su senyvu vyriškiu, kuris trumpam liovėsi valyti ir draugiškai linktelėjo Frankui. Johanas buvo vyriausias amžiumi ir Franko skonio kalinys, draugiška siela, kuri praėjusiame šimtmetyje sykį mažumėlę prekiavo narkotikais, o metams bėgant tapo visapusiškai kultūringas, socialus ir pasyvus dėl vienintelės priežasties – dienos, kai iš čia išeis. Žinoma, šitokie kaliniai nenori *išbandymų*, kurių jiems siūlo kalėjimas Valstybė.

– Tave graužia sąžinė, Volanai?

– Taip. Tikra tiesa, Arildai.

Frankas tiksliai nebeprisiminė, kada kolegos ėmė kreiptis į savo viršininkus vardais. Arba kada kalėjimo vadovai uniformas iškeitė į civilinius drabužius. Kai kur kalėjimuose pareigūnai dėvi tokiais drabužiais. Per riaušes San Paulo miesto Fransisko de Mar kalėjime ašarinėmis dujomis šaudyta į savus, nes buvo sunku atskirti sargybinius nuo kalinių.

– Noriu iš viso to pasitraukti, – pūškavo kunigas.

– Nejaugi? – Frankas tipeno laipteliais žemyn. Jis buvo palyginti geros formos, nors iki pensinio amžiaus telikę mažiau nei dešimtmetis. Nes *treniravosi*. Primiršta vertybė sektoriuje, kur antsvoris veikiau taisyklė nei išimtis. Argi jis netreniravęs vietinės komandos, kai plaukė dukra? Ar laisvalaikiu neatidavęs kruopelytės savęs visuomeninei veiklai, ar negrąžinęs duoklės visuomenei, gavusiai šitiek daug? Bet niekas to nevertina. – O kaipgi toji sąžinės graužatis, Volanai, prisimenant mūsų turimus įrodymus apie berniukų tvirkinimą?

Frankas priglaudė smilių prie daviklio šalia kitų durų, vedančių į koridorių, kuris vakaruose pereina į kamerų pusę, o rytuose – į personalo drabužinę ir išėjimą į automobilių stovėjimo aikštelę.

– Manau, supranti, Volanai, kad Sonis Lofthusas sėdi čia ir už tavąsias nuodėmes.

Naujos durys, naujas daviklis. Frankas pridėjo pirštą. Jis mėgo šį išradimą, kurį įdiegė apsilankęs Obihiro kalėjime Japonijoje, netoli Kuširo miesto. Užuot dalinus raktus, kurie pasimeta, ir darius kopijas ir tuo piktnaudžiaujant, čia žmonių, kuriems suteikta teisė praeiti pro duris, pirštų atspaudai registruojami duomenų sistemoje. Ir šitaip ne tik panaikinama rizika aplaidumui su raktais, čia taip pat registruojama, kuris pareigūnas ir kada pro kurias duris išėjo. Jie išties prisistatę stebėjimo kamerų, bet veidų gali ir nesimatyti. Tik jau ne pirštų atspaudų. Durys šnarpšdamos atsivėrė, ir jie įžengė į šachtą.

– Arildai, sakau, kad ilgiau nebeištversiu.

Virš lūpų Frankas priglaudė smilių. Šalia stebėjimo kamerų, parodančių beveik visą kalėjimo teritoriją, šachtose jie sumontavo dvikryptę garso sistemą, kad būtų galima pasikalbėti su kontrolės postu, jeigu dėl vienokios ar kitokios priežasties žmogus negalėtų išeiti. Jie žengė iš šachtos ir pasuko prie drabužinės, kurioje buvo dušai ir kiekvieno darbuotojo spintelės, skirtos drabužiams ir kitokiems daiktams. O kad kalėjimo direktoriaus pavaduotojas turi visraktį, tinkantį visoms spintelėms, anot Franko, ši informacija darbuotojams nėra naudinga, greičiau atvirkščiai.

– Maniau, kad žinai, su kuo turi reikalą, – tarė Frankas. – Negali visko šitaip palikti. Juk šiems žmonėms lojalumas yra gyvenimo ar mirties klausimas.

– Žinau, – Pero Volano balse pasigirdo nemalonus įtampą išduodantis gergždesys. – Bet aš kalbu apie *amžinąjį* gyvenimą arba mirtį.

Frankas stabtelėjo prie išėjimo durų ir užmetė akį į drabužinę kairėje, kad įsitikintų, jog jie vieni.

– Žinai, kuo rizikuoji?

– Niekam nė žodžiu neprasitarsiu, ir Dievas mato, kad tai tiesa. Arildai, noriu, kad jiems šitai ir pasakytum. Kad esu nebylus it austrės kriauklė ir kad noriu išeiti. Ar gali padėti man išeiti?

Frankas nudelbė akis. Pažvelgė į daviklį. Išeiti. Yra tik dvi galimybės išeiti. Šis, apatinis, ir per priėmimą, priekinis. Jokių vėdinimo bei priešgaisrinių patalpų, jokių tokios apimties kanalizacijos vamzdynų, kuriais pralįstų žmogus.

– Galbūt, – pasakė pridėdamas pirštą prie daviklio. Mažytė raudona lemputė virš durų rankenos sumirksėjo informuodama apie paiešką duomenų bazėje. Ji užgeso, ir pasirodė žalia šviesa. Stumtelėjęs, jis atidarė duris. Juos apžilpino ryški vasariškos saulės šviesa ir jie išsitraukė akinius nuo saulės, eidami didžiule automobilių stovėjimo aikštele. – Aš jiems pranešiu, – ištarė Frankas, susiradęs automobilio raktelius ir stebėdamas sargybinių būdelę.

Čia kiaurą parą sėdėdavo du ginkluoti sargybiniai, o abiejose vietose, ir prie įvažiavimo, ir ties išvažiavimu, buvo plieninės užtvaros, kurių neįveiktų netgi paties Arildo Franko „Porsche Cayenne“. Veikiausiai juos įveiktų „Hummer H1“, kurį jis būtų norėjęs nusipirkti, bet šis automobilis buvo per platus, mat įvažiavimą jie padarė siaurą kaip tik todėl, kad sustabdytų didesnes transporto priemones. Buvo pagalvota apie transportą statant plienines užtvaras viduje, o visą kalėjimą apjuosiant šešių metrų aukščio tvora. Frankas prašė

apsaugoti ją elektra, bet statybų departamentas atsisakė, motyvuodamas tuo, kad Valstybė įkurta Oslo vidury, todėl gali nukentėti nekalti piliečiai. Nieko sau nekalti, jeigu mėgins lipti iš gatvės pusės, pirmiausia turės įveikti penkių metrų aukščio mūrinę sieną su spygliuota viela ant viršaus.

– Beje, į kurią pusę?

– Į Aleksandro Kielando aikštę, – viltingai ištarė Peras Volanas.

– Deja, – atsakė Arildas. – Ne pakeliui.

– Ne bėda, ten važiuoja autobusas.

– Gerai. Susisieksiu.

Kalėjimo vadovo pavaduotojas įsėdo į automobilį ir nuvažiavo prie sargybinių būdelės. Taisyklėse rašoma, kad visi automobiliai, įskaitant ir jo paties, privalo sustoti, o žmonės viduje turi būti patikrinti. Tik dabar, kai sargybiniai pamatė, kad tai jis išėjo iš kalėjimo ir sėdo į automobilį, pakėlė užtvarą ir leido išvažiuoti. Frankas atsakė į karišką sargybinių pasisveikinimą. Jis sustojo prie šviesoforo likus šimtui metrų iki pagrindinio kelio. Sėdėjo ir žvelgė į savo mielą Valstybę veidrodėlyje. Ji beveik tobula, nors ir nevisiškai. Jeigu ne statybų departamentas, ne tie nauji kvaili ministerijos reglamentai ar korumpuota įdarbinimo tarnyba. Jis pats troško gero visiems sunkiai dirbantiems sąžiningiems miestiečiams, tiems, kurie nusipelnė saugaus ir kokybiško gyvenimo. Taigi, galėjo būti ir kitaip. Tai ne jis šitaip norėjo. Tačiau plaukimo baseine Frankas visuomet akcentuodavo savo mokiniams: ar tu plauksi, ar skęsi, niekas nepadarys tau nė menkiausios paslaugos. Dabar grįžo mintimis atgal prie reikalų. Jis turįs perduoti žinutę. Ir be menkiausios abejonės žinojo, koks bus rezultatas.

Užsidegė žalia šviesa, ir jis nuspaudė akceleratorių.

Peras Volanas ėjo parku palei Aleksandro Kielando aikštę. Buvo neįprastai šaltas liepos mėnuo, lietus merkė kiaurai, bet saulutei vis pasirodant parkas sodriai žaliavo kaip pavasarišką dieną. Dabar ir vėl labiau panėšėjo į vasarą, žmonės aplinkui jį sėdėjo užvertę galvas ir prisimerkę, iš nevilties taip mėgavosi saule, tarsi ji būtų dalijama porcijomis. Dardėjo riedlentės ir kliuksėjo pakuotės su alumi ruošiantis piknikams miesto parkuose bei balkonuose. Čia buvo ir tokių, kurie būtų nežinia ką atidavę, kad tik šiluma grįžtų. It pajuodusios nuo intensyvaus eismo palei aikštę, nuskurusios būtybės sėdėjo susigūžusios ant suolelių bei aplink fontaną ir sveikinosi su juo lyg kiro klyksniu, kimiu džiugiu šūksniu. Jis sustojo ir lūkuriavo, kol Uelando ir Valdemaro Tranės gatvių sankryžoje įsižiebs žalia šviesa, o sunkvežimiai ir autobusai prašvilpdavo jam visiškai palei nosį. Pastato fasadas kitoje gatvės pusėje čia pasirodydavo, čia pradingdavo. Liūdnai pagarsėjusios aludės „Gervė“ langai buvo uždangstyti plastikine plėvele. Nuo 1921 metų, kai čia buvo įkurta, ji malšino troškulį labiausiai ištroškusiems mieste. Paskutinius trisdešimtį metų dirbo kartu su *Arnie Skiffle-Joe Norse*, kuris apsirengęs kaubojaus kostiumu

važinėdavosi vienračiu brązgindamas gitara ir dainuodamas su savąja dviejų žmonių grupe – vyresniu aklu vargonininku ir tajų moterimi, grojančia tambūrinu ir automobilio garsiniu signalu. Pero Volano žvilgsnis slydo fasadu aukštyn link įcementuoto užrašo plieno raidėmis „Pensionas „Ila“. Per karą jame glaudėsi vienišos motinos su vaikais. Dabar čia miesto valdžia teikė būstą rimčiausiems ligoniams, kenčiantiems nuo svaiginimosi priklausomybių. Tokiems, kurie nebenorėjo liautis. Tai buvo paskutinė jų stotelė.

Peras Volanas perėjo gatvę, sustojo priešais pagrindines apgyvendinimo centro duris ir paskambino. Pakėlė akis į kameros akutę. Išgirdo duryse suzvimbiant ir įėjo į vidų. Už ankstesnes paslaugas jam buvo skyrę kambarį dviem savaitėms. Šitai buvo prieš mėnesį.

– Laba diena, Perai, – ištarė jauna rudaakė moteris, nusileidusi žemyn ir atrakinusi grotuotus vartus į laiptinę.

Kažkas buvo sulaužęs spyną, todėl iš lauko pusės buvo neįmanoma atsirakinti.

– Kavinė jau uždaryta, bet pietus dar gausit, jeigu eisit dabar.

– Ačiū, Marta, aš nealkanas.

– Atrodot pavargęs.

– Pėsčias parėjau iš Valstybės.

– Šit kaip? Nevažinėja autobusai?

Ji ėmė kilti laipteliais, o jis iš paskos – vos vilkdamas kojas.

– Turėjau pamąstyti, – atsakė jis.

– Beje, čia kai kas buvo ir teiravosi jūsų.

Peras sustingo.

– Ir kas gi?

– Nepaklausiau. Greičiausiai iš policijos.

– Kodėl taip manai?

– Jie buvo tokie susirūpinę, kaip jus rasti, kad pagalvojau, jog dėl kalinio, kurį pažįstate.

Jie jau atėjo, pamanė Peras.

– Ar kuo nors tiki, Marta?

Ji grįžtelėjo stovėdama ant laiptų. Nusišypsojo. O Peras pagalvojo, kad jaunuolis galėtų įsimylėti ją vien dėl šios šypsenos.

– Turit galvoje Dievą ir Jėzų? – paklausė Marta taip pasukdama duris, kad apėjusi aplink atsidūrė registratūroje su atviru langeliu sienoje priešais kontorą.

– Arba likimą. Atsitiktinumais prieš kosminę gravitaciją.

– Aš tikiu Pamišėle Greta, – atsakė Marta vartydama popierius.

– Šmėklos ne...

– Inger sako vakar girdėjusi kūdikio verksmą.

– Inger yra labai patikli būtybė, Marta.

Ji iškišo galvą pro langelį.

– Perai, mes turim šnektelti apie kai ką kita...

Jis atsiduso.

– Žinau. Čia perpildyta ir...

– Atsinaujinus po gaisro čia ankštoka. Daugiau nei keturiasdešimt žmonių tebegyvena po du. Ilgai taip nesitęs. Jie apiplėšinėja vieni kitus, o tada mušasi. Anksčiau ar vėliau kas nors iš jų vienas kitą pripjaus.

– Gerai, nesiruošiu čia užsibūti.

Marta pakreipė galvą ir mąsliai pažvelgė į jį.

– Kodėl ji nebeleidžia jums nakvoti namie? Kiek metų išgyvenote santuokoje? Keturiasdešimt?

– Trisdešimt aštuonerius. Tai jos namas, ir tai... sudėtinga.

Peras išspaudė pavargusį šypsnį.

Palikęs ją, nuėjo koridoriumi. Už poros durų sklido tranki muzika. Amfetaminas. Juk pirmadienis, po savaitgalio pašalpų skyriai dirba, sujudimas visur. Jis atsirakino duris. Aptriušęs mažas kambariukas, kuriame vietos tik vienai lovai su drabužių spinta, mėnesiui kainavo šešis tūkstančius. Už šią kainą užmiestyje galėtum išsinuomoti visą butą.

Jis prisėdo ant lovos ir užsispoksojo pro apdulkėjusį langą. Eismo gaudesys už lango veikė migdomai. Pro plonas užuolaidas vidun skverbėsi saulė. Musė lango rėme tęsė išgyvenimo kovą. Greit mirs. Toks gyvenimas. Ne mirtis, o gyvenimas. Mirtis – niekas. Prieš kiekgi metų jis priėjo šią išvadą? Kad viskas, išskyrus mirtį, viskas, ką jis skelbia pamoksluose, tėra tik gynyba, sugalvota žmonių mirties baimei nugalėti. Ir vis dėlto dabar visa tai, ką jis manė tikįs, nebereiškė nieko, visiškai nieko. Nes tai, ką mes, žmonės, manome žinantys, nereiškia nieko, palyginti su tuo, kuo turime tikėti, kad nuslopintume baimę ir skausmą. Todėl jis sugrįžo. Jis tikėjo Dievo gailestingumu ir gyvenimu po mirties. Dabar tuo tikėjo stipriau nei kada nors anksčiau.

Iš po laikraščio išsitraukė bloknotą ir ėmė rašyti.

Peras Volanas neturėjo per daug ką rašyti. Tik keletą sakinių popieriaus lape, ir viskas. Jis išbraukė savo vardą ant seno voko, kuriame gulėjo laiškas iš Almos teisininko, trumpai apibūdinančio, kokiai daliai turto, anot jų, Perui galėtų būti suteikiama teisė. Suprantama, ji esanti nedidelė.

Kalėjimo dvasininkas pažvelgė į save veidrodyje, pasitaisė sutanos apykaklę, iš spintos išsitraukė ilgą dulkėtą apsiaustą ir išėjo.

Registratūroje Martos nebuvo. Inger paėmė voką ir pažadėjo perduoti.

Saulė jau artėjo dangumi prie laidos, diena ruošėsi pasitraukti. Jis ėjo parku akies krašteliu stebėdamas, kad visi ir visa aplinkui be akivaizdžių klaidų atlieka savuosius vaidmenis. Niekas kiek staigiau nepašoka nuo suolelio jam praeinant pro šalį, joks automobilis apdairiai nenuslysta nuo kelkraščio jam persigalvojus ir Sanerio gatve pasukus upės link. Bet jie čia. Už lango, atspindinčio ramų vasaros vakarą, nerūpestingame praeivio žvilgsnyje, šešėlių, šliaužiančių nuo rytinės namų pusės, kai atsisakę saulės šilumos, atsikovojo teritoriją, vėsoje. Ir Peras Volanas mąstė sau, kad šitoks ir jo gyvenimas – amžina, beprasmė ir audringa šviesos ir tamsos kova, kurioje nėra laimėtojo. Argi? Tamsa kasdien slinko vis stipriau žeisdama.

Jie buvo pakeliui į ilgą naktį.

Jis paspartino žingsnius.

Simonas Kefas priglaudė kavos puodelį prie lūpų. Sėdėdamas prie virtuvinio stalelio jis galėjo stebėti nedidelį sodą priešais jų namą Disene, Fagerli gatvėje. Naktį buvo praūžęs stiprus lietus, žolė tebespindėjo ryto saulėje. Jam atrodė, kad regi ją augant. Reikės išsitraukti mechaninę vejapjovę. Laukia triukšmingas užsiėmimas išrasojusia nuo prakaito kakta ir beišsprūstančiu vienu kitu keiksmažodžiu. Puikumėlis. Elzė teiravosi, kodėl jis nenusiperkąs elektrinės, kokią pagaliau jau įsigiję visi kaimynai. Jo atsakymas paprastas – tai kainuoja. Šis argumentas laimėdavo daugumą debatų jam augant šiame name šioje kaimynystėje. Bet tuo metu čia gyveno paprasti žmonės: mokytojai, kirpėjai, taksistai, valstybės ir vietos valdžios funkcionieriai. Arba policininkai kaip ir jis pats. Nepasakysi, kad dabar čia gyvenantieji nepaprasti, bet jie dirba reklamos agentais, informacinių technologijų specialistais, žurnalistais, gydytojais. Įkūrę agentūras, apie kurias žmogus neturi nė menkiausios nuovokos, arba paveldėję užtektinai pinigų apsigyventi mažuose, idiliškuose nameliuose, užkėlę jų kainas ir kilstelėję vietovę socialiniu laipteliu aukštyn.

– Apie ką mąstai? – paklausė Elzė, įsitaisiusi už jo kėdės ir pirštais braukdama jam per plaukus. Jie akivaizdžiai išretėję, gerai įsižiūrėjus viršugalvis švietė. Tačiau ji tvirtino, kad jai tai patinka. Patinka, kad Simonas atrodo taip, kaip ir turėtų atrodyti netrukus į pensiją išeisiantis policininkas. O ji ir pati greitai tapsianti vyresnė. Tegul jis ir dvidešimtmečiu už ją vyresnis. Vienas neseniai atsikėlęs kaimynas, daugiau mažiau žinomas filmų prodiuseris, palaikė ją Simono dukterimi. Nuostabu.

– Pamaniau, koks esu laimingas, – pasakė jis. – Nes turiu tave. Ir visa tai štai čia.

Ji pabučiavo jam į viršugalvį. Simonas pajuto jos lūpas tiesiog ant galvos odos. Šiąnakt jis sapnavo, kad galėjo perduoti jai savo regėjimą. Ir kai pabudęs pramerkė akis ir staiga nieko neišvydo, akimirksniu tapo laimingiausiu žmogumi, supratęs, kad tai akių raištis apsaugai nuo ankstyvos vasaros saulės.

Suskambo į duris.

– Tai Edita, – ištarė Elzė. – Einu persirengti.

Atvėrusi savo seseriai duris ji dingo laiptinėje.

– Labas, dėde Simonai!

– Jergutėliau, koks gi čia vyrukas? – pasidžiaugė Simonas, žvelgdamas į švytintį berniuko veidą.

Edita įėjo į virtuvę.

– Atleisk, Simonai, jis tiek zirzė, jog turime pas jus ateiti anksčiau, kad spėtų pasimatuoti tavo kepurę.

– Žinoma, – šypsojosi Simonas. – O argi neturėtum dabar būti mokykloje, Matsai?

– Diena, skirta mokytojams tobulintis, – atsiduso Edita. – Jie nesuvokia, kas tai per išbandymas vienišoms motinoms.

– Tuo maloniau, kad pasisiūlei nuvežti Elzę.

– Jokių problemų. Sužinojau, kad Osle jis bus tik šiandien ir rytoj.

– Kas toks? – paklausė Matsas, tempdamas už rankos dėdę, kad keltųsi nuo kėdės.

– Amerikietis gydytojas, nepaprastai gabus grąžinti regėjimą, – paaiškino Simonas, dėdamasis dar labiau sustingęs ir leisdamas pastatyti jį ant kojų. – Eime pažiūrėti, gal rasim tau tinkamą policininko kepurę. Išsivirsi kavos, Edita?

Vyriškis su vaiku nuėjo į koridorių, ir berniukas džiūgavo iš laimės, pamatęs juodai baltą policininko kepurę, kurią Simonas išėmė iš lentynos drabužinėje. Tačiau pagarbiai nurimo, kai uždėjo kepurę jam ant galvos. Jiedu įsitaisė priešais veidrodį. Berniukas nukreipė smilių į dėdės atvaizdą veidrodyje ir išleido garsus it šaudydamas.

– Ką šaudai? – paklausė vyriškis.

– Banditus, – švokštė vaikas. – Pykšt! Pokšt!

– Gal greičiau į taikinį, – pataisė Simonas. – Nes policininkai paprastai banditų nešaudo, jeigu tik gali.

– Šaudo! Pykšt! Pokšt!

– Tuomet mes sėstume į kalėjimą, Matsai.

– *Mes?*– vaikas nuščiuvo ir nustebęs pakėlė akis į dėdę. – Kodėl? Juk mes – policija.

– Nes mes irgi tapsime banditais, jeigu, užuot suėmę, šaudysim.

– Bet... bet kai juos suimsim, *tada* galėsim nušauti?

Simonas prajuko.

– Ne. Tam yra teisėjas, kuris nusprendžia, kiek laiko jie sėdės kalėjime.

– Tai ne *tu* sprendi, dėde Simonai?

Vaiko akyse Simonas pastebėjo nusivylimą.

– Žinai ką, Matsai? Aš džiaugiuosi, kad man spręsti netenka. Esu patenkintas, kad man viso labo reikia juos sugauti. Nes tai yra linksmiausia šio darbo dalis.

Matsas primerkė vieną akį, ir kepurė smuktelėjo ant pakaušio.

– Dėde Simonai, tu...

– Taip?

– Kodėl jūs su teta Elze neturit vaikų?

Simonas atsistojo sūnėnui už nugaros, uždėjo rankas jam ant pečių ir nusišypsojo į veidrodį.

– Mums nereikia vaikų, kai turim tave. Tiesa?

Porą sekundžių Matsas žvelgė į dėdę. Ir jo veidelyje nušvito šypsena.

– Tiesa.

Simonas įsikišo ranką į kišenę ir susižvejojo pradėjusį vibruoti mobilųjį telefoną.

Skambino iš Centrinės operacijų būstinės. Simonas atsiliepė.

– Kurioje vietoje prie Akerio upės? – paklausė jis.

– Aukštėliau Kubos, prie Menų gimnazijos. Ten pėsčiųjų tiltas...

– Žinau, kur ta vieta, – atsakė Simonas. – Būsiu po pusvalandžio.

Koridoriuje apsiavė batus, užsirišo raištelius ir apsivilko uniformos švarką.

– Elze! – pašaukė.

– Ko? – laiptų viršuje pasirodė jos veidas. Ir vėl jam toptelėjo, kokia ji graži. Ilgi plaukai, banguojantys it raudona upė aplink smulkų blyškų veidą. Strazdanos ant mažos nosytės ir aplink ją. Jam toptelėjo ir tai, kad ji greičiausiai turės strazdanų ir tuomet, kai jo nebebus. Atėjo ir kita mintis, kurios

jis mėgino išvengti: kas ja pasirūpins tuomet? Jis žinojo, kad Elzė nemato jo iš tos vietos, kur stovi, tik apsimeta. Simonas atsikrenkštė.

– Turiu išbėgti, mieloji. Paskambinsi ir papasakosi, ką sakė gydytojas.

– Taip. Vairuok atsargiai.

Du vyresnio amžiaus policininkai ėjo parko dalimi, kurią žmonės vadino Kuba. Daugeliui atrodė, kad tai kažkaip siejasi su šalimi Kuba, gal todėl, kad čia vykdavo politinės sueigos, o ir pati Griunerlioka buvo darbininkų rajonas. Turėtum būti pagyvenęs čia keletą metų, kad žinotum, jog čia stovėdavusi didžiulė dujų talpykla, ir kad jos antžeminė dalis buvusi kubo formos. Jiedu ėjo pėsčiųjų tiltu, vedančiu į senus fabriko pastatus, dabar paverstus Menų gimnazija. Ant tilto turėklų grotų buvo prikabinėta spynų su datomis ir įsimylėjusiųjų inicialais. Simonas sustojo ir pažvelgė į vieną iš jų. Jis mylėjo Elzę tuos dešimtį metų, kai jiedu kartu, kiekvieną iš daugiau nei trijų tūkstančių su puse dienų. Nebus kitos moters jo gyvenime, kad šitai primintų, nereikia jokių simbolinių spynų. Jai jų irgi nereikia, tikėtina, kad ji pergyvens jį daugybe metų ir kad jų užteks ir kitam vyriškiui. Ir visa tai puiku.

Iš tos vietos, kur stovėjo, jis galėjo matyti nedidelį Amoto tiltą viršum nedidelės upelės, dalijančios nedidelę sostinę į rytinę ir vakarinę. Labai seniai, kai buvo jaunas ir kvailas, jis nėrė nuo šio tilto. Trys vaikinai, girtutėlių *troika*, iš kurių du - pasitikintys savimi ir savo ateitimi. Du iš jų įsitikinę, kad jie geriausi. O trečiasis, jis pats, jau kurį laiką žinojęs, kad negalįs į juos lygiuotis protu, jėga, gebėjimu prisitaikyti ar patrauklumu moterims. Tačiau jis buvęs drąsiausias. Arba, kitaip tariant, labiausiai mėgstantis riziką. O nerti į nešvarų

vandenį proto ar kūno meistriškumo nereikėję, vien tik beatodairiško elgesio.

Simonas Kefas dažnai pagalvodavo, kad jaunystėje jo varomoji jėga buvo pesimizmas. Tai jis skatino rizikuoti ateitimi, kurios Simonas beveik nevertino, tas įgimtas žinojimas, kad turi mažiau ką prarasti. Jis stovėjo ant turėklų, o aniedu šaukė, kad liautųsi, kad jis išprotėjęs. Ir tuomet nušokęs. Nuo tilto, iš gyvenimo, į maloniai dūzgiantį kazino verpetą, tapusį likimu. Jis skrodė vandeniu, kuriame nebuvo paviršiaus, tik baltos putos, o po jomis stingdantis it ledas glėbys. O tame glėbyje – tyla, vienatvė ir ramybė. Ir kai jis vėl iškilo į paviršių, jie džiūgavo. Ir Simonas – taip pat. Nors ir jautė menką nusivylimą, kad teko grįžti. Kur jauną žmogų gali nuvesti paprasčiausias meilės ilgesys.

Simonas atsikratė prisiminimų ir nukreipė žvilgsnį žemyn į krioklį tarp dviejų tiltų. Tiksliau tariant, į būtybę it kabančioje fotografijoje – sustingusią krioklio vidury.

– Jį čia veikiausiai atplukdė upės srovė, – pasakė šalia Simono stovintis vyresnis žmogus, teismo medicinos ekspertas. – Ir jo drabužiai styro iš vandens už kažko užsikabinę. O upelė tokia sekli, kad galima perbristi.

– Išties, – pritarė Simonas ir, ėmęs čiulpti tabaką, pakreipė galvą. Kūnas tarsi kabojo į šalis išskėstomis rankomis, o vanduo sruvo aplink jo galvą ir kūną it balta aureolė. Kaip Elzės plaukai, pamanė jis. Nusikaltimo vietoje policijos operatyvinė tyrimo grupė pagaliau nuleido laivą į vandenį ir darbavosi prie kūno, stengdamiesi jį nukelti.

– Lažinuosi iš alaus, kad tai savižudybė.

– Manau, kad tu klysti, Elijau, – tarė Simonas, įkišo sulenktą pirštą sau už viršutinės lūpos ir išsitraukė kramtomojo

tabako gniutulą. Norėjo išmesti vandenin jiems už nugaros, bet susilaikė. Kiti laikai. Pasidairė šiukšliadėžės.

– Tai nenori lažintis iš alaus?

– Ne, Elijau, nesilažinu iš alaus.

– Ak, atsiprašau, užmiršau... – teismo medikas suglumęs pažvelgė į jį.

– Viskas gerai, – tarė Simonas, jį palikdamas.

Linktelėjo praeidamas pro aukštą blondinę juodu sijonu ir trumpu švarkeliu. Būtų spėjęs, kad ji dirba banke, jeigu ant kaklo nebūtų kabojęs raištelis su policijos darbuotojos pažymėjimu. Išmetęs tabako gabaliuką į žalią šiukšliadėžę palei takelį tilto gale, nuėjo tiesiai upės kranto link. Ėmė kopti aukštyn akylai tyrinėdamas sau po kojomis.

– Vyresnysis inspektorius Simonas Kefas?

Elijas pakėlė akis. Prašnekusi moteris atrodė tiksliai taip, kaip užsieniečiai įsivaizduoja skandinaves moteris. Jam pasirodė, kad ji ir pati manė esanti per aukšta, mat stovėjo kiek palinkusi į priekį ir avėjo batus be pakulnių.

– Ne. O kas jūs?

– Kari Adel. – Ji ištiesė policijos darbuotojo pažymėjimą, kabantį ant kaklo. – Esu naujokė Žmogžudysčių tyrimo skyriuje. Man sakė, kad rasiu jį čia.

– Sveika atvykusi. O kam jums reikia Simono?

– Kad mane mokytų.

– Tuomet jums pasisekė, – ištarė Elijas, rodydamas pirštu į neaukštą žmogų, einantį upės pakrante. – Tai tas vyriškis štai ten.

– Ko jis ieško?

– Įkalčių.

– Bet jie turbūt juk upėje šalia kūno, o ne gilumoje.

– Taip, bet jis mano, kad mes ten jau ieškojom. Ir mes iš tiesų ieškojom.

– Kiti ekspertai sako, kad tai atrodo kaip savižudybė.

– Taip, apmaudžiai suklydau pasiūlęs jam lažintis dėl to iš alaus.

– Suklydot?

– Jis priklausomas, – paaiškino Elijas. – *Buvo* priklausomas. – O pamatęs moters pakeltą antakį, pridūrė: – Tai jokia paslaptis. Ir geriau tai žinoti, jeigu jau kartu dirbsite.

– Niekas man nepasakojo, kad dirbsiu su alkoholiku.

– Ne su alkoholiku, – pataisė Elijas. – Su lošėju.

Ji užsikišo šviesius plaukus sau už ausies ir, primerkusi akį saulei, pasidomėjo:

– Kokio pobūdžio lošėju?

– Kiek žinau, tokio, kur tik įmanoma ką nors pralošti. Bet jeigu jau jis bus jūsų partneris, tai turėsit galimybę pasiklausti pati. Iš kur jus perkėlė?

– Iš Narkotikų kontrolės skyriaus.

– Taip, tuomet apie upes nusimanote.

– Nusimanau. – Ji įdėmiai nužvelgė kūną. – Žinoma, galėjo būti nužudytas dėl narkotikų, bet ne tokioje vietoje. Stipriaisiais narkotikais čia neprekiaujama, tam reikia keliauti į Schouso aikštę arba prie Naujojo tilto. O dėl kanapių paprastai nežudoma.

– Taigi, – tarė Elijas, linktelėdamas laivo pusėn. – Jie jį jau nukėlė, tad jeigu jis turi asmens dokumentą, netrukus sužinosime...

– Aš žinau, kas jis, – pareiškė Kari Adel. – Kalėjimo dvasininkas. Peras Volanas.

Elijas stebėjo ją. Netrukus ji atsisakys įprastos biuro aprangos, kokią, tikėtina, yra mačiusi amerikiečių televizijos serialuose vilkinčias nužudymus tiriančias moteris. Greičiausiai ji ir pati suvokia, kad kažką savyje turi. Galbūt ji viena iš tų, daug pasieksiančių. Gal ji kaip tik iš tų, su žiburiu ieškomų. Tačiau ir anksčiau yra šitaip galvojęs, tai gal ir ne.

Tardymo kambarys buvo nudažytas šviesiai, apstatytas pušiniais baldais. Raudona užuolaida dengė langą, nukreiptą į pokalbių kontrolės patalpą. Buskerudo policijos poskyrio inspektoriui Henrikui Vestadui atrodė, kad tai graži patalpa. Iš Drameno jis buvo atvykęs čia, į Oslą, ir anksčiau ir sėdėjęs būtent šiame tardymui skirtame kabinete. Jie tuomet apklausę vaikus seksualinio priekabiavimo byloje, tada kabinete buvę lėlių. O štai dabar - žmogžudystė. Jis stebėjo žmogų, apžėlusį barzda ir ilgais plaukais, sėdintį kitoje stalo pusėje. Sonį Lofthusą. Jis atrodė jaunesnis nei dokumentuose. Ir neatrodė paveiktas narkotikų, jo vyzdžiai buvo normalūs. Bet šitaip veikiausiai ir atrodo tie, kurie pratę prie didelių dozių. Vestadas atsikrenkštė.

– Tai ją surišai, pasidarbavai paprasčiausiu pjūklu ir išėjai?

– Taip, – atsakė vyriškis.

Jis atsisakė advokato paslaugų, bet į klausimus atsakinėjo daugiausia tik vienskiemeniais žodžiais. Galiausiai Vestadas ėmė uždavinėti klausimus, į kuriuos atsakymas būdavo „taip" arba „ne". Ir šitai savotiškai veikė. Velniai griebtų, tai išties

veikė, juk išgavo iš jo prisipažinimą. Ir kas iš to? Vestadas pažvelgė į nuotraukas priešais save. Viršutinė aukos galvos ir smegenų dalis nupjauta ir kybojo šalia, prilaikoma vien odos. Tai Vestadui priminė pusryčiams išvirtą kiaušinį nupjautu viršumi. Matėsi smegenų raštas. Jis jau seniai atsisakė minties, kad tik pažvelgęs į žmones gali pasakyti, kokių žiaurumų iš jų tikėtis. Bet šitas vyrukas, jis... jis neskleidė jokio šaltuko, agresijos arba, tiesiai pasakius, idiotizmo, kurį pajuto turint tuos šaltakraujus žudikus.

Vestadas atsilošė kėdėje.

– Kodėl prisipažįsti?

Vyriškis gūžtelėjo pečiais.

– DNR nusikaltimo vietoje.

– Iš kur žinai, kad turim įkalčių?

Vyriškis pakėlė ranką prie ilgų plonų plaukų, kurie teoriškai kalėjimo vadovui nurodžius turėjo būti nukirpti vien dėl higienos reikalavimų.

– Man slenka plaukai. Nuo ilgalaikio narkotikų vartojimo. Ar jau galiu eiti?

Vestadas atsiduso. Prisipažinimas. Įkalčiai nusikaltimo vietoje. Kas dar verčia jį abejoti?

Jis pasilenkė prie mikrofono, stovinčio tarp jų.

– Įtariamojo Sonio Lofthuso apklausa baigta tryliktą valandą ir keturios minutės.

Pamatęs, kad užgeso raudona lemputė, ir žinodamas, kad technikas išjungė garso įrašų aparatūrą, jis pakilo ir atidarė duris, kad pareigūnai įeitų vidun, uždėtų antrankius ir pristatytų kalinį atgal į Valstybę.

– Ką manai? – techninis darbuotojas paklausė Vestado, įėjusio į pokalbių kontrolės patalpą.

– Ką čia manysi? – Vestadas apsivilko striukę ir nervingai truktelėjo užtrauktuką. – Jis nepalieka vietos ką nors manyti.

– Turiu galvoje pirmąją šios dienos apklausą.

Vestadas gūžtelėjo pečiais. Aukos draugė. Ji pasakojo, kad auka jai sakiusi, jog josios vyras, Yngvė Morsandas kaltinęs ją neištikimybe ir grasinęs nužudyti. Kad Eva Morsand bijojusi. Ir ne vien todėl, kad našlys turėjęs priežastį įtarinėti, mat ji sutikusi žmogų, dėl kurio ketinusi vyrą palikti. Vargu ar surastumei labiau klasikinį motyvą nužudymui. O koks gi vyruko motyvas? Moteris neišprievartauta, iš namo niekas nepavogta. Tiesa, vaistinėlės spintelė vonios kambaryje sulaužyta ir, anot našlio, keletas migdomųjų tablečių paimta. Tačiau kam žmogui, kuriam, vertinant pagal švirkštų dūrius, nesunkiai prieinami sunkieji narkotikai, reikalingos silpno poveikio migdomosios piliulės?

Iškart kyla ir kitas klausimas: o kam gi tyrėjui, išgavusiam prisipažinimą, sukti galvą dėl tokių neesminių dalykų?

Johanas Haldenas stūmė šepetį su šluoste grindimis tarp kamerų A skyriuje, kai pamatė du pareigūnus, ateinančius kartu su vaikinuku viduryje. Vaikinas šypsojosi, ir jeigu ne antrankiai, galėtum pamanyti, kad džiugiai sau eina kartu su draugais.

Johanas kilstelėjo dešinę ranką.

– Pažvelk, Soni! Petys pasveiko! Dėkui už pagalbą!

Vaikinui teko kilstelėti abidvi rankas, kad senoliui parodytų nykštį.

Pareigūnai sustojo priešais vienos iš kamerų duris ir nuėmė antrankius. Jiems nereikėjo atrakinėti durų, nes visos kameros būdavo automatiškai atrakinamos aštuntą valandą ryto ir nerakinamos iki dešimtos vakaro. Vyrukai budėtojų

dalyje jam parodė, kaip užrakinamos ir atrakinamos visos durys paprasčiausiu klavišo spustelėjimu. Johanas mėgo budėtojų dalį. Todėl ten kiek ilgėliau užtrukdavo plaudamas grindis. Tai jam šiek tiek priminė kapitono tiltelį didžiuliame tanklaivyje. Tarsi trumpam stovėtų ten, kur troško stovėti. Prieš „įvykį" jis dirbęs jūrininku, kibęs į jūreivystės mokslus. Ketinęs dirbti denyje. Pradėti nuo kapitono padėjėjo, vėliau – vyresniojo kapitono padėjėjo ir galiausiai tapti kapitonu. O tada, po kelerių metų grįžti į namus netoli Farsundo pas žmoną ir dukrą ir įsidarbinti locmanu. Tai kodėl gi jis šitaip pasielgęs? Kodėl viską sugriovęs? Kas privertę jį sutikti paimti tuos du didžiulius maišus iš Tailando Songklos uosto? Juk nebuvę taip, kad jis nežinotų, jog juose – heroinas. Ir kad nesuvoktų, kokios laukia bausmės ir kokia isteriška norvegų teisės praktika, kontrabandą narkotikais tuomet prilyginusi tyčinei žmogžudystei. Ir jam net nereikėję tos didžiulės pinigų sumos, kurią gautų pristatęs maišus nurodytu adresu Osle. Tai kas tada nutikę? Itin susijaudinęs? Ar užsisvajojęs, kada vėl pamatys tą gražuolę tajų mergaitę šilkine suknele, glostys ilgus juodus žvilgančius plaukus, žvelgs į migdolines akis, išgirs švelnų balsą, šnibždantį sudėtingus angliškus žodžius putliomis avietinėmis lūpomis, sakančiomis, kad tai padaryti turįs dėl jos ir jos šeimos Čang Rajuje, kad tai – vienintelis būdas juos išgelbėti. Ir jis netgi nelabai tikėjęs ta jos istorija, bet tikėjęs jos bučiniu. Tą bučinį vežęsis namo visą kelią per jūras marias, per muitinę, į areštinę, į teismo salę, į susitikimų kambarį, kur jau beveik suaugusi jo duktė paaiškinusi, kad niekas šeimoje su juo nenorį turėti jokių reikalų, per visą skyrybų procesą ir į kamerą Ilos kalėjime. Tas bučinys buvęs vienintelis dalykas, kurio troškęs, o pažadas bučiniui buvo vienintelis, kuris jam liko.

Kai jį paleidę, jis jau nieko nebeturėjęs. Šeima jo išsižadėjusi, draugai išsivažinėję kas sau ir atitolę, o darbo laive jis nebegavęs. Todėl telikę šlietis prie vienintelių, norinčių jį priimti, – banditų. Ir grįžti prie ankstesnio užsiėmimo – laivu plukdyti kontrabandą. Užverbuotam ukrainiečio Nestoro. Iš Šiaurės Tailando heroinas keliaudavęs senuoju narkotikų keliu sunkvežimiais per Turkiją ir Balkanus. Krovinys skandinavų šalims būdavęs paskirstomas Vokietijoje, o iš ten Johanas turėdavęs pargabenti jį čia. Kol netapęs policijos informatoriumi.

O rimtos priežasties tam bendradarbiavimui lyg ir nebuvę.

Tačiau vienas policininkas kažką jo viduje pažadinęs, ko jis patš nė nežinojo turįs.

Ir nors pažadas išlikti tyros sąžinės atrodęs vertas mažiau nei gražios moters bučinys, jis tikėjęs tuo policininku, dievaži, tikėjęs. Kažkas buvę tose jo akyse. Johanas jau lyg ir buvęs pakeliui iš ten, į gėrį, kas žino? Ir tuomet tai įvykę. Vieną rudens vakarą. Policininkas buvęs nužudytas, o Johanas pirmą ir paskutinį kartą išgirdęs paminėtą vardą. Vardą, kuris pašnibždomis ištartas buvęs atmieštas baimės ir pagarbos jausmų. Dvynys.

Ir nuo to laiko tebuvęs vienintelis klausimas, kada Johanas vėl į tai įsitrauks. Jis rizikavęs vis labiau ir labiau, gabenęs vis didesnius ir didesnius krovinius. Velniai griebtų, jis juk ir *troškęs* būti sučiuptas. Troškęs atsėdėti už tai, ką padaręs. Todėl jam palengvėję, kai prie sienos su Švedija jį sučiupę. Sunkvežimiu gabenti baldai buvę kimšte prikimšti heroino. Teisėjas priskyręs sunkinančioms aplinkybėms ir didžiulį gabentą kiekį, ir tai, kad sulaikytas nebe pirmą kartą. Tai buvę prieš dešimtį metų. Jis perkeltas į Valstybę prieš ketverius metus, kai kalėjimas atvėręs duris. Jis regėjęs kalinių,

ateinančių ir išeinančių, matęs pareigūnų, pradedančių darbą ir jį paliekančių, ir visus juos jis gerbęs tiek, kiek jie to nusipelnę. Ir galiausiai pats sulaukęs tokios pat pagarbos, kokią užsitarnauja vyresnieji. Mat jis jau nebepavojingas. Niekas nežino, kokia paslaptis jį slegia. Kokiomis išdavystėmis jis pats save kaltina. Ir kodėl save pasmerkęs šiai bausmei. Jis nebeturėjęs vilties, kad išsipildys vienintelis kurį laiką buvęs prasmingas troškimas. Bučinys, pažadėtas užmirštos moters. Tyra sąžinė, kurią žadėjęs miręs policininkas. Tačiau atsiradusi viltis, kai buvęs perkeltas į A skyrių ir sutikęs vaikinuką, kuris, buvo kalbama, galėsiąs jį išgydyti. Išgirdęs jo pavardę, Johanas krūptelėjęs.

Tačiau jis niekam nieko neprasitaręs. Ir toliau plovęs grindis, vaikščiojęs žemai nuleista galva, šypsojęsis, atlikdavęs menkas paslaugas ir pats jomis pasinaudodavęs, ir gyvenimas šioje vietoje buvęs pakenčiamas. Šitaip skrieję pro šalį dienos, savaitės, mėnesiai ir metai, pralėkęs visas gyvenimas, kuris greit baigsis. Vėžys. Plaučių vėžys. Smulkialąstelinis, buvo minėjęs gydytojas. Agresyvi forma, jeigu anksti neaptinkama.

O aptikta anksti ji nebuvo.

Niekas nebepagelbės. Ir galų gale – ne Sonis. Kai Johanas paprašęs jo atspėti, kurioje vietoje jam negerai, vaikinas prašovęs nurodydamas kirkšnį. Chi chi. Ir tas petys, tiesą sakant, pagijęs savaime, o ne nuo Sonio rankos, kurios temperatūra tikrai nesiekusi daugiau nei įprastus trisdešimt septynis laipsnius, veikiau netgi mažiau. Tačiau jis buvęs geras vaikinas, iš tiesų geras, todėl Johanas nenorėjęs atimti iš jo vilties, jeigu jam norisi tikėti savo rankų galiomis.

Taigi Johanas laikęs visa tai savyje, ir ligą, ir kai ką kita. Tačiau jutęs, kad reikia paskubėti. Kad šios paslapties jis

negali nusinešti į kapus. Ir ne todėl, kad negalėtų ilsėtis kapo ramybėje. Ir ne todėl, kad prabudęs zombiu, sugraužtas kirminų ir įkalintas karste, būtų pasmerktas amžinoms kančioms. Johanas neturėjęs kokių nors religinių įsitikinimų apie tai, kas būsiąs pasmerktas amžinoms kančioms ir kodėl, bet savo gyvenime jis tiek daug kartų suklydęs.

– Tokia gausybė klaidų... – pats sau pusbalsiu ištarė Johanas Haldenas.

Taigi jis atrėmė šluotą, nuėjo tiesiai prie Sonio kameros ir pasibeldė.

Jokio atsakymo. Pabarbeno dar sykį.

Luktelėjo.

O tada pravėrė duris.

Sonis sėdėjo užveržęs guminę žarnelę žaste virš alkūnės. Žarnelės galą buvo įsikandęs. Virš pūpsančios venos laikė švirkštą. Kampas sudarė nurodomus trisdešimtį laipsnių tikslesniam dūriui atlikti.

Jis ramiai pakėlė akis, šyptelėjo.

– Taip?

– Atsiprašau, aš... palauksiu.

– Tikrai?

– Taip, tai... tai neskubu. – Johanas nusijuokė. – Dėl kokios valandos tai tikrai.

– O keturių valandų?

– Ir po keturių tinka.

Senolis matė, kaip adata dingsta venoje. Matė, kaip vaikinas spaudžia švirkšto stūmoklį. Juto ramybę tarsi tamsai it juodam vandeniui užliejus kamerą. Johanas iš lėto pasitraukė ir uždarė duris.

Simonas laikė mobilųjį prie ausies, kojas – po rašomuoju stalu, o pats lingavo kėdėje. *Troika* buvo pasiekusi tokį perfekcionizmo laipsnį, jog varžantis, kuris ilgiausiai išbalansuos, tekilo klausimas – kuris ilgiausiai nepasiduos.

– Tai amerikietis nieko nenorėjo pasakyti? – paklausė tyliai. Iš dalies todėl, kad nematė jokio reikalo įtraukti Žmogžudysčių tyrimo skyriaus darbuotojų į asmeninius šeimos reikalus, iš dalies todėl, kad šitaip jiedu su žmona mėgdavo kalbėtis telefonu. Tyliai, švelniai. Tarsi apsikabinę gulėtų lovoje.

– Šį bei tą norėjo, – atsakė Elzė. – Bet ne dabar. Pirmiausia jis norėjo pamatyti tyrimus ir nuotraukas. Rytojaus rytą gausiu atsakymą.

– Puiku. O kaip jautiesi?

– Gerai.

– Kaip gerai?

Ji nusijuokė.

– Negalvok tiek daug, mielasis. Pasimatysime per pietus.

– Gerai. Tavo sesuo, ar ji...

– Taip, ji su manimi, veža mane namo. Užteks plepėti, įkyruoli, prie darbo!

Nenoromis jis nutraukė ryšį. Prisiminė sapną. Kad jis perdavęs jai savo regėjimą.

– Vyresnysis inspektorius Kefas?

Jis pažvelgė aukštyn. Ir dar aukščiau. Moteris, stovinti priešais jo darbo stalą, buvo aukšta. Labai aukšta. Ir laiba. Iš dalykiško stiliaus sijono driekėsi ilgutėlės kojos.

– Esu Kari Adel. Gavau nurodymą jums padėti. Mėginau rasti jus nusikaltimo vietoje, bet jūs pradingote.

Ši moteris labiau panėšėjo į ambicingą banko darbuotoją nei į policininkę. Simonas dar stipriau atsilošė kėdėje.

– Kokioje nusikaltimo vietoje?

– Kuboje.

– O iš kur žinai, kad tai nusikaltimo vieta?

Ji perkėlė kūno svorį į kitą pusę. Bandė rasti išeitį. Nesisekė.

– Galimai nusikaltimo vietoje.

– O kas sako, kad man reikia pagalbos?

Iškėlusi nykštį aukštyn ji parodė, iš kur atėjo tas nurodymas.

– Iš tiesų tai man reikalinga pagalba. Esu naujokė.

– Ką tik baigusi mokslus?

– Pusantrų metų dirbau Narkotikų kontrolės skyriuje.

– Vadinasi, naujokė. Ir jau iškart į Žmogžudysčių tyrimus? Sveikinu, Adel. Matyt, nusišypsojo laimė arba turi gerą užnugarį, arba esi... – jis grąžino kėdę į vertikalią poziciją ir iš džinsų kišenės išsiėmė dėželę kramtomojo tabako.

– Moteris? – ji pratęsė mintį.

– Norėjau pasakyti – gabi.

Ji išraudo, o akys išdavė ją susierzinus.

– Tai ar esi *gabi*? – paklausė Simonas ir užsikišo tabaką už lūpos.

– Antra savo kurse.

– O kaip ilgai ketini užsibūti Žmogžudysčių tyrimo skyriuje?

– Ką turite omeny?

– Jeigu nepatiko Narkotikų kontrolės skyriuje, kaip gali patikti Žmogžudysčių tyrimo skyriuje?

Ji vėl perkėlė kūno svorį ant kitos kojos. Simonas suprato, kad perlenkė lazdą. Ji buvo viena iš tų, kurios pasirodymas neilgai teužtruks. Veikiausiai dings tarp aukštų ir laipsnių. Gabi. Akivaizdu, kad dings ir iš policijos sistemos. Kaip ir visi gabieji iš Ekonominių ir nusikaltimų gamtai ir gamtos apsaugai tyrimo skyriaus. Su visomis savo kompetencijomis išėję ir palikę Simoną kapstytis vieną. Policija – ne vieta protingam, pilnam ambicijų ir norinčiam gyventi gerai žmogui.

– Palikau nusikaltimo vietą, nes nebuvo ten ko beieškoti, – atsakė Simonas. – Papasakok man, nuo ko ketintum pradėti?

– Pasikalbėčiau su jo artimaisiais, – paaiškino Kari Adel, žvalgydamasi kėdės. – Sudėliočiau jo žingsnius prieš užbaigiant gyvenimą upėje.

Jos taisyklinga kalba rodė ją kilus iš rytinės dalies Oslo vakaruose, kurios gyventojai paniškai bijo, kad netaisyklingai ištartas žodis nenukeltų jų į priešingą upės pusę.

– Puiku, Adel, o jo artimieji...

– ...jo žmona. Veikiau buvusi žmona. Išmetė jį lauk. Kalbėjausi su ja. Vyras gyveno Ilos prieglaudoje. Ar galėčiau gauti kėdę?..

Gabi. Neabejotinai gabi.

– Dabar tau jos nereikia, – tarė Simonas atsistodamas. Primetė, kad ji mažiausiai penkiolika centimetrų už jį aukštesnė.

Vis dėlto jai prireikė dviejų žingsnelių suspėti paskui kiekvieną jo žengtą žingsnį. Per siauras sijonas. Gražu, bet netrukus jai teks jo atsisakyti. Žmogžudystes aiškinamasi su džinsais.

– Jums negalima čia įeiti.

Marta stovėjo įėjimo į Ilos prieglaudą tarpduryje ir žvelgė į juodu. Vieną iš jų, moterį, prisiminė mačiusi anksčiau. Tą jos ūgį ir liekną kūną buvo lengva prisiminti. Iš Narkotikų kontrolės skyriaus? Jos šviesūs plaukai buvo palaidi, beveik jokios kosmetikos ant veido, o kiek skausminga išraiška bylojo ją esant išlepintą turtingų tėvelių dukrelę.

Vyriškis buvo visiška jos priešingybė. Maždaug metro septyniasdešimties centimetrų ūgio, veikiausiai pradėjęs septintąją dešimtį. Veidas su giliomis raukšlėmis. Bet ir su duobutėmis skruostuose. Žili tankūs plaukai virš akių, kuriose ji perskaitė „malonus", „linksmas" ir „užsispyręs". Panašiai mechaniškai ji įvertindavo ir gyventojus, prieš apgyvendindama būtinai su jais pasikalbėjusi, ir tas pokalbis turėdavo atskleisti, kokio elgesio ir kokių problemų tikėtis. Kartkartėmis apsirikdavo. Bet nedažnai.

– Mums nereikia į vidų, – pasakė vyriškis, prisistatęs kaip vyresnysis inspektorius Kefas. – Mes iš Žmogžudysčių tyrimo skyriaus. Dėl Pero Volano. Jis gyveno čia...

– Gyveno?

– Taip, jis miręs.

Marta žioptelėjo it gaudydama orą. Tokia visuomet būdavo jos reakcija išgirdus, kad ir vėl kuris nors mirė. Ji pati spėliodavo, ar tai dėl to, kad pati susivoktų tebesanti gyva. O tuomet ją apimdavo nuostaba. Kad ji jau nė pati nebesistebi.

Peras juk nevartojo svaigalų, nelaukė su visais kitais eilėje prie mirties slenksčio. O gal? Bet ji būtų mačiusi, be abejo, būtų supratusi, todėl įprastą aiktelėjimą lydėjo vis tos pačios mintys: žinoma.

Ne, ne tai. Čia kažkas kita.

– Jis buvo rastas Akerio upėje. – Tai vyriškis dėliojo žodžius. Moteriai ant kaktos buvo parašyta STAŽUOTOJA.

– Aišku.

– Jūs neatrodote nustebusi?

– Ne. Ne, veikiausiai ne. Visuomet tai šokiruoja, bet...

– Tačiau dirbdamas tokį darbą prie kai kurių dalykų pripranti, tiesa? – Vyriškis galva mostelėjo į priešais juos esančius langus. – Nežinojau, kad ši užeiga uždaryta.

– Čia atsidarys jauki konditerijos parduotuvėlė, – tarė Marta, sunerdama rankas lyg šaltų. – Su latės kava jaunoms mamytėms.

– Tai ir šitie jau čia atsibastė. Na, ką gi. – Simonas galva parodė į vieną iš senbuvių, klibinkščiuojančių pro juos su savo narkotikų sužalotais keliais. – Matau čia keletą pažįstamų veidų. Bet Volanas juk buvo kalėjimo dvasininkas. Skrodimo išvadų dar nėra, bet neradome jokių švirkštų dūrių.

– Jis čia gyveno ne kaip vartojantysis. Jis padėdavo mums, kai turėdavome bėdų su buvusiais kaliniais. Jie juo pasitikėjo. Todėl suteikėme jam laikiną kambarį, kad galėtų išsikraustyti iš namų.

– Šitai mes žinom. Mane domina tai, kodėl nesistebit, kai žinot, kad jis nevartojo narkotikų. Juk galėjo būti nelaimingas atsitikimas.

– O ar buvo?

Simonas pakėlė akis į aukštąją, laibąją. Kol ji dvejojo, jis linktelėjo. Pagaliau ji pravėrė burną.

– Neradome jokių smurto žymių, bet takeliai palei upę – nusikaltėlių teritorija.

Taisyklinga tartis, pagalvojo Marta. Griežta mama, taisanti žodžius prie vakarienės stalo. Sakanti, kad ji niekada nesusiras tinkamos poros, jeigu šnekės kaip doko darbininkai.

Vyresnysis inspektorius Kefas pakreipė galvą.

– Ką manai, Marta?

Jis jai patiko. Pasirodė esąs iš tų, kuriems rūpi.

– Manau, jis žinojo, kad greitai mirs.

Simonas kilstelėjo antakį.

– Kodėl taip galvoji?

– Dėl to laiško, kurį man perdavė.

Marta nuėjo prie apvalaus stalo pirmame aukšte susitikimams skirtame kabinete priešais registratūrą. Stengtasi išlaikyti gotišką stilių, ir tai buvo pats gražiausias kambarys visame name. Tiek čia tos konkurencijos ir tebūta. Ji įpylė kavos vyresniajam inspektoriui, sėdinčiam ir skaitančiam laišką. Jį Marta rado voke, kurį registratūroje jai buvo palikęs Peras Volanas. Inspektoriaus partnerė sėdėjo ant kėdės kraštelio šalia jo ir telefonu rašinėjo žinutes. Ji mandagiai atsisakė pasiūlytų kavos, arbatos bei vandens. Tarytum įtardama vandenį čia esant pilną kenksmingų mikrobų.

Kefas pastūmė laišką kolegei.

– Čia rašoma, kad viską, ką turi, jis palieka šiai prieglaudai.

Kolegė išsiuntė žinutę ir atsikrenkštė. Vyresnysis inspektorius atsisuko į ją.

– Na, panele Adel?

– Jau nebegalima vartoti žodžio „prieglauda“, reikia vadinti apgyvendinimo centru.

Kefas atrodė nuoširdžiai nustebęs.

– Ir kodėl gi?

– Nes dirba socialiniai darbuotojai, yra palata, – atsakė Marta. – Todėl sakoma, kad tai daugiau nei prieglauda. Žinoma, tikroji priežastis ta, kad žodis „prieglauda“ yra įgavęs neigiamą atspalvį. Perpildyta ir triukšminga, gyvenimo sąlygos prastos. Taigi rūdys užtepamos nauja spalva pervadinus kitaip.

– Ir vis dėlto... – tęsė policininkas. – Jis norėjo viską paaukoti šiai vietai?

Marta gūžtelėjo pečiais.

– Abejoju, ar jis daug ką turėjo. Juk matėte datą šalia parašo?

– Parašyta vakar. Ir tu manai, kad jis tai parašė žinodamas, jog mirs. Kitaip tariant, manai, kad jis savo noru pasitraukė iš gyvenimo?

Marta ieškojo atsakymo.

– Nežinau.

Aukštoji liesoji atsikrenkštė.

– Skyrybos, kiek žinau, nėra nereikšminga priežastis į penktąją dešimtį įžengusių vyrų savižudybėms.

Marta nujautė, kad šioji tylenė moteris tiesiog žino daugiau, ji galėtų pasakyti tikslius skaičius.

– Ar jis atrodė prislėgtas? – pasidomėjo Simonas.

– Iš tiesų veikiau nusiminęs nei prislėgtas.

– Nėra neįprasta, kad į savižudybę linkę žmonės nusižudo tuomet, kai jau būna beveik išsikapstę iš depresijos, – moteris tai pasakė tokiu tonu tarytum skaitydama iš knygos. Kiti du sužiuro į ją. – Pačią depresiją dažnai lydi apatija, o savižudybė reikalauja pastangų. – Dzingtelėjimas įspėjo, kad ji gavo žinutę.

Kefas atsisuko į Martą.

– Vyresnio amžiaus vyras, išmestas iš namų, parašo kažką, kas galėtų būti traktuojama kaip atsisveikinimo laiškelis. Tai kodėl gi ne savižudybė?

– Nesakiau, kad taip būti negalėtų.

– Bet?

– Jis atrodė taip, lyg bijotų.

– Ko bijotų?

Marta truktelėjo pečiais. Ji susirūpino, kaip pačiai sau neprisidaryti nereikalingų rūpesčių.

– Peras buvo žmogus, turintis tamsių pusių. Ir ganėtinai atviras. Sakė, kad yra kunigas todėl, kad jam labiau nei kam kitam reikia atleidimo.

– Manai, kad jis padaręs dalykų, už kuriuos ne kiekvienas norėtų atleisti?

– Už tai jam *niekas* nenorėtų atleisti.

– Na gerai. Ar kalbame apie tokio pobūdžio nuodėmes, kai kunigas yra aukščiau viso to?

Marta neatsakė.

– Ar todėl jį ir iš namų išmetė?

Mergina dvejojo. Šįkart apklausa buvo griežtesnė nei kitų policininkų, su kuriais teko susitikti dėl to paties reikalo. Tik ar ji gali šiuo žmogumi pasitikėti?

– Dirbant tokį darbą kaip manasis išmokstama meno atleisti tiems, kuriems nevalia atleisti, vyresnysis inspektoriau. Žinoma, įmanoma, kad Peras pats negalėjo sau atleisti ir pasirinko šitokią išeitį. Tačiau taip pat įmanoma ir tai...

– ...kad kas nors kitas, pavyzdžiui, vaiko, patyrusio prievartą, tėvas būtų norėjęs išvengti kaltinimų, kurie būtų galėję dar labiau žeisti nukentėjusįjį. O kokia bausmė lauktų Pero Volano, dar neaišku, ir vis tiek ji būtų per švelni. Taigi žmogus pats įvykdė teisingumą savomis rankomis.

Marta linktelėjo.

– Sutinku, tai žmogiška, kai kalbama apie savo paties vaikus. Argi jums nepasitaikė atvejų darbe, kai bausmė, kurią numato įstatymas, nevisiškai tokia, kokios reikėtų?

Simonas papurtė galvą.

– Jeigu mes, policininkai, pasiduotume panašioms pagundoms, įstatymai prarastų savo prasmę. Aš pasikliauju įstatymu. Ir tuo, kad teisingumas yra aklas. Gal turi kokių įtarimų?

– Ne.

– Skolos už narkotikus? – pasidomėjo Kari Adel.

Marta papurtė galvą.

– Žinočiau, jeigu jis būtų vartojęs.

– Klausiu dėl to, kad apie Perą Volaną žinute pasiteiravau vieno iš Narkotikų kontrolės skyriaus darbuotojų. Ir jis atsakė... – ji traukė telefoną iš siauros švarko kišenės, o tada pasigirdo smūgis, nes marmurinis rutuliukas iškrito ant grindų ir ėmė riedėti į rytų pusę.

– *Užfiksuotas keletą kartų besikalbantis su Medelio narkotikų prekeiviais*, – ji skaitė atsistodama ir ieškodama rutuliuko. – *Užfiksuotas pasiimantis dozių, bet nemokantis pinigų.* – Kari Adel įsikišo telefoną atgal į kišenę ir pakėlė rutuliuką, kol jis dar neatsitrenkė į sieną.

– Ir kokią išvadą darai? – paklausė Simonas.

– Kad pastatas slysta į Aleksandro Kielando aikštės pusę. Veikiausiai toje pusėje daugiau molio ir mažiau granito.

Marta garsiai nusijuokė.

Aukštoji liesoji kiek šyptelėjo.

– Ir kad Volanas skolingas pinigų. Dozė heroino kainuoja tris šimtus kronų. O dozės neužtenka, čia tik 0,2 gramo. Dvi dozės dienai...

– Taip neskubėk, – paprašė Simonas. – O kaip su kreditu vartojantiems, tikriausiai jie jo negauna?

– Ne, ne taip viskas paprasta. Gal jis padarė jiems paslaugą ir už tai buvo sumokėta heroinu.

Marta skėstelėjo rankomis.

– Jis nevartojo, sakau jums! Pusę savo darbo laiko stebiu žmones, ar jie neapkvaitę, suprantat?

– Jūs visiškai teisi, panele Lian, – ištarė Simonas ir pasikasė smakrą. – Greičiausiai heroinas buvo skirtas ne jam.

Jis atsistojo.

– Kad ir kaip ten būtų, palauksime skrodimo išvadų.

– Puikus sumanymas pasiųsti žinutę Narkotikų kontrolės skyriaus darbuotojui, – pasakė Simonas jiems važiuojant žemyn Uelando gatve centro link.

– Ačiū, – padėkojo Kari.

– Graži mergina toji Marta Lian. Ar tau ji dar bus reikalinga?

– Ne, bet jos neatstumčiau sakydama „ne“.

– Kaip?

– Atsiprašau, prastas juokelis. Turėjote omeny, ar man teko su ja susitikti, kai dirbau Narkotikų kontrolės skyriuje? Žinoma. Ji graži ir man visuomet buvo smalsu, kodėl ji dirba Ilos centre.

– Dėl to, kad graži?

– Graži išorė suteikia žmonėms su vidutiniu intelektu ir disciplina aiškių pranašumų darbe. O kaip matau, darbas Iloje netaps jai tramplinu įsidarbinti kur tik panorėjus.

– Galbūt jai atrodo, kad tai darbas, kurį verta dirbti.

– Verta? Ar žinot, kiek už tai moka...

– Verta, jeigu kas nors jį dirba. Policininko darbas irgi nėra gerai apmokamas.

– Tiesa.

– Tačiau tai puiki vieta pradėti karjerą derinant su teisės studijomis, – tęsė Simonas. – Kada baigsi antrąjį etapą?

Ant Kari kaklo jis vėl pastebėjo raudonio žymę ir suprato, kad palietė jautrią temą.

– Na, – tarė Simonas. – Puiku, kad turim galimybę tave pasiskolinti. Greitai tapsi mano skyriaus vadove, tiesa? O gal pereisi į privatų sektorių, kur, girdėjau, panašios kompetencijos darbuotojų atlyginimai vidutiniškai pusantro karto aukštesni nei mūsų?

– Galbūt, – atsakė Kari. – Tačiau jūsų viršininke dar netapsiu iki kitų metų kovo, kai jūs pasieksite pensinį amžių.

Simonas nebežinojo, ar jam juoktis, ar verkti. Jis pasuko dešinėn į Grionlandsleiretą, miesto Policijos departamento link.

– Pusantro karto atlyginimas gali padidėti tuomet, jeigu esi nagingas. Tai buto ar namo?

– Namo, – atsakė Kari. – Norėtume poros vaikų, todėl mums reikia vietos. Su kvadratinio metro kainomis Oslo centre įstengtum nusipirkti tik remonto reikalaujantį būstą, nebent būtum paveldėjęs gražią sumelę. Mano ir Sam tėvai dar sveiki ir puikiai laikosi, o mes, deja, esame vieningos nuomonės, kad subsidijų procesas tampa vis labiau ir labiau korumpuotas.

– Korumpuotas? Tikrai?

– Taip.

Simonas žvelgė į pakistaniečius prekeivius, vasaros karštyje išėjusius į gatvę. Į tuos, kurie diskutavo, rūkė cigaretes ir spoksojo į riedančius pro šalį automobilius.

– Ar nepagalvojai, iš ko supratau, kad ieškai būsto, kuriam reikalingas remontas?

– Marmurinis rutuliukas, – atsakė Kari. – Suaugę žmonės, neturintys vaikų, nešiojasi tokius rutuliukus kišenėse, kai lankosi senuose namuose ar butuose, norėdami įsitikinti, ar grindys labai kreivos, ir ar jas teks taisyti.

Gudruolė.

– Tiesiog turėk galvoje, kai žvalgysitės vėl, – kalbėjo Simonas, – jeigu namas stovi jau šimtą dvidešimtį metų, nebūtinai *reikės* taisyti grindis.

– Galbūt nereikės, – ištarė Kari išsitiesdama ir žvelgdama į Grionlando bažnyčios bokštą. – Tačiau mėgstu, kad grindys būtų lygios.

Dabar nusijuokė Simonas. Jis jau pradeda mėgti šią merginą. Jam irgi patinka lygios grindys.

– Pažinojau tavo tėvą, – ištarė Johanas Haldenas.

Lauke lynojo. Diena buvo šilta, švietė saulė, o aukštai ėmus kauptis debesims virš miesto nukrapnojo lengvas vasariškas lietus. Johanas prisiminė, koks tai jausmas. Kai smulkūs lašeliai sušyla iškart užkritę ant saulėje įkaitusios odos. Kaip nuo asfalto dvelkteli dulkėmis. Nuo gėlių, žolės ir lapijos dvelksmo norisi šėlti, apima svaigulys ir geismas. Jaunystė. Ech, jaunystė.

– Buvau jo informatorius, – tęsė Johanas.

Sonis sėdėjo giliai tamsoje prie pat sienos, negalėjai įžiūrėti jo veido. Johanas neturėjo daug laiko, netrukus kameros bus užrakintos nakčiai.

Jis giliai įkvėpė. Dabar tai įvyks. Sakinys, kurį jis baiminosi ir kartu džiaugėsi ištarsiąs. Sakinys su žodžiais, kurie taip ilgai slėgė jam krūtinę, kad jį apėmė nerimas, ar jie nebus įleidę šaknų.

– Jis ne pats nusišovė, Soni.

Štai. Ištarta. Tyla.

– Tu juk nemiegi, Soni?

Jis pastebėjo suboluojant dvi mirksinčias akis.

– Žinau, kaip judu su mama jautėtės. Kai suradote tėvą negyvą. Kai skaitėte raštelį, kur jis prisipažįsta buvęs „kurmis“ policijoje ir padėdavęs nusikaltėliams, užsiimantiems prekyba heroinu ir žmonėmis. Kad jis informuodavęs juos apie reidus, įkalčius, įtariamuosius...

Johanas matė kūną siūbuojant šešėlyje.

– O iš tiesų buvo atvirkščiai, Soni. Tavo tėvas lipo „kurmiui“ ant kulnų. Nugirdau Nestorą šnekant telefonu su savo šefu, kad jie turį baigti su tuo policininku Lofthusu, kol jis dar visko nesugadino. Aš tai persakiau tavo tėvui, kad jis pavojuje, kad policija turi smogti. Tačiau tavo tėvas atsakė, kad negali įtraukti į tai kitų, privalo veikti vienas, nes policijoje yra žmonių, sėdinčių Nestoro kišenėje. Taigi jis privertė mane prisiekti, kad laikysiu liežuvį už dantų ir niekados nė vienai gyvai dvasiai apie tai neužsiminsiu. Ir iki šios dienos tą pažadą tesėjau.

Ar jis suprato? Veikiausiai ne, bet esmė net ne tai, ar vaikinas girdėjo, nei kokie viso to padariniai, o tai, kad Johanas prašneko. Pasakojo. Kad atvėrė širdį ir išsiliejo tam, kuriam turėjo.

– Tą savaitgalį tavo tėvas namie liko vienas, nes judu su mama buvote imtynininkų varžybose atokiau už miesto. Jis žinojo, kad jie apsilankys, taigi užėmė pozicijas Tosene, geltonajame jūsų name ant kalvos.

Johanui dingtelėjo, kad tamsoje kažką pastebėjo. Pakito kvėpavimas ir pulsas.

– Ir vis dėlto Nestoras ir jo žmonės sugebėjo įeiti. Jiems nesinorėjo kelti triukšmo nušaunant policininką, todėl privertė tavo tėvą parašyti atsisveikinimo laiškelį. – Johanas nurijo seiles. – Už pažadą, kad judu su motina būsit išsaugoti. O tuomet jie šovė tavo tėvui tiesiai į galvą jo paties pistoletu.

Johanas užsimerkė. Buvo visiškai tylu, ir vis dėlto atrodė taip, lyg kas stovėtų už jo ir rėktų jam tiesiai į ausį. O spaudimas krūtinėje ir gerklėje buvo toks, kokio jis nebuvo jutęs daugel metų. Gerasis Dieve, kada jis paskutinį kartą verkė? Kai gimė dukra? Ir jis negali čia sustoti, turi užbaigti tai, ką pradėjęs.

– O dabar tau turbūt įdomu, kaip Nestoras pateko vidun?

Johanas sulaikė kvėpavimą. Atrodė, lyg ir vaikis nustojo alsuoti, o visa, ką girdėjai – tai kraujo tvinksniai ausyse.

– Kažkas buvo matęs mane šnekantis su tavo tėvu, o Nestoras užsiminė, kad neseniai policijai nesunkiai pasisekė sustabdyti porą jų sunkvežimių. Prieštaravau, sakiau, kad truputį pažįstu tavo tėvą, kad jis *mėgino* iškvosti iš manęs informaciją. Taigi Nestoras pasakė, kad jeigu tavo tėvas mano, kad esu informatorius, tai aš ir turėčiau eiti prie jo namo durų ir priversti jį jas atverti. Tai ir parodysią mano lojalumą, pasakė jis...

Johanas girdėjo, kaip antrasis vėl ėmė kvėpuoti. Greitai. Stipriai.

– Tavo tėvas atidarė duris. Pasikliovė savo informatoriumi, tiesa?

Jis pastebėjo judesį, bet prieš ištinkant smūgiui nei ką nors matė, nei ką girdėjo. O gulėdamas ant grindų juto metalinį kraujo skonį burnoje ir išmuštą dantį slystant gerkle žemyn. Girdėjo vaikį rėkiant ir rėkiant, kameros duris atsiveriant ir pareigūnų riksmus, trenksmus bei antrankių žvangesį, mąstė apie stebinantį narkomano kūno greitį ir smūgio tikslumą bei jėgą. Ir apie atleidimą. Atleidimą, kurio negavo. Ir apie laiką. Apie tiksinčias sekundes. Apie besiartinančią naktį.

Savo „Porsche Cayenne“ automobilyje Arildas Frankas garsą mėgo labiausiai. Arba tiksliau, jo begarsį darbą. 4,8 litro V8 variklis zvimbė panašiai kaip mamos siuvamoji mašina jo prisiminimuose iš tų laikų, kai augo Stange netoli Hamaro. Kartu tai buvo ir tylos garsas. Santūrumo, ramybės ir susikaupimo.

Keleivio pusės durelės atsidarė, ir Einaras Harnesas įsmuko vidun. Frankas nenumanė, kur jaunieji Oslo advokatai perkasi drabužius, žinojo tik tiek, kad tikrai ne tose pat parduotuvėse, kuriose lankosi jis. Jis niekados nematė prasmės pirkti sau šviesią eilutę. Kostiumai turi būti tamsūs. Ir kainuoti mažiau nei penkis tūkstančius kronų. Skirtumas tarp Harneso ir jo paties drabužių veikiausiai galėtų atsidurti taupomojoje valstybės sąskaitoje mąstant apie ateities kartas, kurioms reikės išlaikyti savo pačių šeimas ir toliau puoselėti šalį. Arba paskirti tuos pinigus išankstinėms ir padorioms pensijoms. Arba kad ir „Porsche Cayenne“.

– Girdėjau, kad jis sėdi izoliatoriuje, – ištarė Harnesas, kai automobilis nuslydo šaligatviu priešais grafičiais aprašinėtą įėjimą į advokatų Harneso ir Falbakeno kontorą.

– Jis primušė vieną kalinį, – atsakė Frankas.

Harnesas kilstelėjo vieną išpuoselėtų antakių.

– Tai Gandis trenkė niuksą?

– Negali žinoti, ką narkomanas kada iškrės. Bet dabar jis jau keturios dienos kaip be narkotikų, todėl manau, kad turėtų būti gana sukalbamas.

– Taigi, girdėjau, kad tai eina iš šeimos.

– Ką tu girdėjai? – Frankas supypsėjo lėtai judančiam „Toyota Corolla“ automobiliui.

– Tik tai, ką visi žino. Ar dar kas nors?

– Ne.

Arildas Frankas privairavo priešais „Mercedes“ kabrioletą. Vakar jis lankėsi izoliatoriaus kameroje. Vėmalai buvo ką tik išvalyti, o vaikinas sėdėjo kampe susisukęs į vilnonį užklotą.

Frankas nepažinojo Abo Lofthuso, bet žinojo, kad sūnus sekė tėvo pėdomis. Kaip ir tėvas, jis buvo imtynininkas, o penkiolikos tapo tiek daug žadančiu sportininku, kad *Aftenposten* jam pranašavo imtynininko karjerą šalies rinktinėje. O dabar štai jis sėdėjo prasmirdusioje kameroje, drebėjo it epušės lapas ir žliumbė kaip mergaitė. Abstinencijai visi mes lygūs.

Jie stabtelėjo priešais apsauginių postą, Einaras Harnesas parodė savo dokumentą, ir metalinė užtvara pakilo. „Cayenne“ buvo pastatytas savoje vietoje, o Frankas su Harnesu nuėjo prie pagrindinio įėjimo, kur Harnesas buvo užregistruotas. Paprastai norėdamas išvengti registracijos, Frankas prasivesdavo Harnesą pro drabužinės duris. Nenorėjo atkreipti dėmesio į tai, ką tokios reputacijos advokatas kaip Harnesas taip dažnai veikia Valstybėje.

Paprastai kalinio apklausa vykdavo miesto Policijos departamente, bet Frankas paprašė, kad šįkart tai vyktų Valstybėje, nes kalinys sėdįs izoliatoriuje.

Laisva kamera buvo sutvarkyta ir paruošta tam tikslui. Prie stalo sėdėjo policininkas vyras ir policininkė moteris, apsirengusi civiliniais drabužiais. Frankas juos buvo matęs anksčiau, bet vardų neprisiminė. Būtybė kitoje stalo pusėje buvo tokia perbalusi, kad atrodė tuojau susilies su balta it pienas mūro siena. Galva nunarinta, o rankomis laikėsi įsitvėręs į stalo kraštus, lyg patalpa svirtų į šoną.

– Na, Soni, – džiugiai pasakė Harnesas, dėdamas ranką vaikinui ant peties. – Ar pasiruošęs?

Moteris policininkė krenkštelėjo.

– Klausimas būtų toks, ar jis dar nebaigė?

Harnesas kiek šyptelėjo kilstelėdamas vieną antakį.

– Ką turite omeny? Judu juk nepradėjote apklausos, kol nėra šalia advokato?

– Jis sakė, kad nėra reikalo jūsų laukti, – atsakė vyriškis policininkas.

Frankas žvilgtelėjo į vaikiną. Nujautė, kad bus rūpesčių.

– Tai jis prisipažino? – atsiduso Harnesas, atsidarė portfelį ir išsitraukė tris susegtus popieriaus lapus. – Jeigu norėtumėte raštiško prisipažinimo, tai...

– Atvirkščiai, – atsakė moteris policininkė. – Jis kaip tik paneigė turįs ką nors bendra su tuo nužudymu.

Patalpoje buvo taip tylu, kad Frankas galėjo girdėti paukštelių giesmę už lango.

– Ką jis padarė? – dabar Harneso antakis prilipo prie šukuosenos. Frankas nė nebežinojo, kas jį siutino labiau – pešiojami advokato antakiai ar jo lėtumas numatyti besiartinančią katastrofą.

– Ar jis pasakė ką nors daugiau?

Moteris policininkė iš pradžių pažvelgė į kalėjimo vadovo pavaduotoją, po to – į advokatą.

– Viskas gerai, – kalbėjo Harnesas. – Norėjau, kad jis čia būtų, jeigu kartais jums prireiktų informacijos dėl leidimo.

– Taip, aš asmeniškai suteikiau Lofthusui leidimą, – tarė Frankas. – Tuomet nebuvo jokių požymių, kad viskas taip tragiškai baigsis.

– Bet mes dar nežinome, ar taip ir baigėsi, – įsiterpė moteris policininkė. – Vis dar neturime jokio prisipažinimo.

– Tačiau nusikaltimo įkalčiai... – nutraukė Arildas Frankas ir lygiai taip pat staiga užsičiaupė.

– Ką jūs žinote apie įkalčius? – policininkas paklausė Franko.

– Aš tik manau, kad jūs juos turite, – suglumo pavaduojantysis kalėjimo vadovą. – Jeigu jau jis yra įtariamasis byloje. Argi ne taip, pone?..

– Inspektorius Henrikas Vestadas, – prisistatė policininkas. – Tai aš apklausiau Lofthusą pirmąjį kartą. O dabar jis pakeitė parodymus. Jis mano, kad turi alibi. Ir liudininką.

– Jis turi liudininką, – prašneko Harnesas žvelgdamas į tylintį savo klientą. – Kalėjimo pareigūną, lydėjusį Lofthusą, kai buvo gautas leidimas išeiti. Ir tas liudininkas sako, kad Lofthusas dingo...

– Kitą liudininką, – tęsė Vestadas.

– Ir kas tai galėtų būti? – sušnarpštė Frankas.

– Jis sako, kad tai žmogus, vardu Leifas.

– Koks Leifas?

Jie visi sužiuro į ilgaplaukį vaikiną, kuris jų veikiausiai nei girdėjo, nei matė.

– Jis nežino, – tęsė Vestadas. – Tik sako, kad jiedu šnektelėjo keletą sekundžių poilsio aikštelėje palei greitkelį. Lofthusas aiškina, kad liudininkas vairavo mėlyną „Volvo“ automobilį su

lipduku „I love Dramen“. Ir jis mano, kad tas žmogus serga, jam kažkas negerai su širdimi.

Frankas nusijuokė it viauksėdamas.

– Manau, – atgavęs ramybę ir dėdamasis popierius atgal į portfelį tarė Einaras Hąrnesas, – kad tuo ir baigsime, turėsiu pakonsultuoti savo klientą.

Paprastai, kai būdavo įpykęs, Arildas Frankas juokdavosi. O dabar įsiūtis kunkuliavo jo galvoje it verdantis vanduo arbatinuke, ir jis privalėjo suimti save į rankas, kad daugiau nebesijuoktų. Frankas spoksojo į vadinamąjį klientą. Sonis visai išprotėjo. Iš pradžių primušė senolį Haldeną, o dabar šitai. Heroinas galiausiai kažkur jo smegenyse bus pragraužęs skylę. Bet jam nepasiseks apversti visko aukštyn kojom, per didelė kaina. Frankas giliai įkvėpė ir išgirdo menamą išsijungiančio arbatinuko garsą. Tereikia išlaikyti šaltą protą ir duoti viskam daugiau laiko. Ir dar ilgesnės abstinencijos.

Simonas stovėjo ant Sanerio tilto ir žvelgė į vandenį, tekantį aštuoniais metrais žemiau po jais. Buvo šešta valanda vakaro ir Kari Adel kaip tik buvo užklaususi apie viršvalandžių tvarką Žmogžudysčių tyrimo skyriuje.

– Nežinau, – atsakė Simonas. – Pasikalbėk su personalo skyriaus vadovu.

– Ar ką nors ten žemai įžiūrit?

Simonas papurtė galvą. Pro lapiją rytinėje upės pusėje jis įžvelgė takelį, vingiuojantį šalia vandens palei fiordą beveik iki naujojo Operos pastato. Vyriškis sėdėjo ant suoliuko ir lesino balandžius. Pensininkas, pagalvojo Simonas. Šitaip elgiasi visi, išėję į pensiją. Vakarinėje pusėje stovėjo modernus pastatas su langais ir balkonais į upės ir tilto pusę.

– Tai ką gi mes čia veikiame? – Kari nekantriai trepsėjo į asfaltą koja.

– Ką nors esi sutarusi? – paklausė Simonas ir apsižvalgė. Vienas kitas automobilis tingiai pravažiavo pro šalį, besišypsantis elgeta paklausė, ar jie negalėtų iškeisti dviejų šimtų kronų banknoto, pora su garsių dizainerių akiniais nuo saulės ir vienkartiniu griliu stumiamo vaikiško vežimėlio tinklelyje praėjo pro juos iš nežinia ko garsiai juokdamiesi. Jis mėgo Oslą šventinėmis dienomis, kai miestas ištuštėdavo nuo žmonių ir vėl tapdavo jo miestu. Tapdavo kiek išaugusiu miesteliu, kuriame jis užaugo, kur niekas nevykdavo, o tai, kas įvykdavo, būdavo reikšminga. Miestas, kurį jis suprato.

– Draugai mus pakvietė vakarienės.

Draugai, pamanė Simonas. Ir jis turėjo draugų. Kur jie dabar? Veikiausiai visi tą patį galvoja apie jį. Kurgi jis dabar? Jis nežinojo, ar galėtų tinkamai jiems į tai atsakyti. Upė nebus gilesnė nei pusantro metro. Kai kuriose vietose iš vandens kyšo akmenys.

Skrodimo išvadoje nurodytos žaizdos, kurios patvirtina auką kritus tikrai iš aukštai, ir tai galėtų sutapti su tiesiogine mirties priežastimi - dėl lūžusio kaklo.

– Stovime čia, nes jau pabuvojome visur – aukštai ir žemai palei Akerio upę, ir tai vienintelė vieta, kur tiltas aukštas, o vanduo seklus, įmanoma taip stipriai atsitrenkti į akmenis. Ir, beje, tai artimiausias tiltas iki prieglaudos.

– Iki apgyvendinimo centro, – pataisė Kari.

– Ar mėgintum atimti sau gyvybę šioje vietoje?

– Ne.

– Turiu omeny, jeigu iš tiesų to norėtum.

Kari liovėsi trepsėti koja. Dirstelėjo virš turėklų.

– Pasirinkčiau aukštesnę vietą. Per daug geri šansai išgyventi. Per didelės galimybės nugrimzti neįgaliojo vežimėlyje.

– Tačiau tuomet nepasirinktum ir ką nors iš čia nustumti, jeigu trokštum nužudyti?

– Ne, greičiausiai ne, – sušnibždėjo ji.

– Taigi ieškome tokio, kuris pirmiausia sulaužė Perui Volanui kaklą, o tada iš čia įmetė į upę.

– Tai šitai jūs vadinate hipoteze.

– Ne, šitai *mes* vadiname hipoteze. O ta vakarienė...

– Taip?

– Paskambink ir pasakyk, kad šįvakar nieko neišeis.

– Ko?

– Teks ieškoti potencialių liudininkų. Gali pradėti skambinti tiems, kurių balkonai yra į upės pusę. O tada peržiūrėsime galimų kaklų laužytojų archyvus, – Simonas užsimerkė ir įkvėpė oro. – Argi ne žavus Oslas vasarą?

Einaras Harnesas niekada netroško išgelbėti pasaulio. Tik nedidelę jo dalį. O dar tiksliau, savąją dalį. Todėl studijavo teisę. Nedidelę jos dalį. Tiksliau tariant, tiek, kiek reikia išlaikyti egzaminą. Jis įsidarbino advokatų kontoroje, kuri Oslo advokatų pasaulyje balansavo ties teisėtumo riba. Dirbo gana ilgai, kad gautų licenciją, pradėjo verstis privačia praktika kartu su girtuokliu ir senstelėjusiu Eriku Falbakenu, ir jiedu kartu apsibrėžė naujas teisėtumo ribas. Jie imdavosi itin beviltiškų bylų, visas jas pralaimėdavo, bet neįtikėtinu būdu tapo visuomenės nuskriaustųjų gynėjais. Tai atvėrė jiems kelius pas klientus, kurie advokatų Harneso ir Falbakeno firmai užtikrino pajamas – jeigu tokių ir būdavo – išmokomis, kurias žmonės būdavo gavę tą pat dieną. Einaras Harnesas anksti suvokė, kad dirba ne dėl teisingumo, ir tapo brangesne marginalia alternatyva skolų išieškotojams, socialinių paslaugų sektoriui ir būrėjoms. Jis grasino tiems, už kurių gąsdinimą ieškiniais jam buvo sumokėta, už minimalų darbo užmokestį įdarbindavo prasčiausius, o potencialiems klientams teismuose visuomet žadėdavo tik pergalę. Tačiau jis turėjo vieną klientą, kuris tapo vienintele priežastimi, dėl kurios firma vis tebesilaikė.

Klientas neturėjo savo bylos firmos archyve, ir tai galėtumei pavadinti visišku chaosu firmos dokumentų spintose, kurias tvarkė daugiau mažiau stabilumą beprarandanti biuro darbuotoja. Tačiau tai buvo atsakingas mokėtojas, atsiskaitydavo dažniausiai grynaisiais ir retai reikalaudavo sąskaitų-faktūrų. Juo labiau nesigilino dėl jam sugaištų valandų.

Sonis Lofthusas sėdėjo lovoje sukryžiavęs kojas ir paskendęs nevilty, atsispindinčioje ir jo akyse. Buvo praėjusios jau šešios dienos nuo liūdnai pagarsėjusios apklausos, ir vaikinui tai buvo sunkus metas. Bet jis atlaikė ilgiau nei jie tikėjosi. Žinios iš kitų nuteistųjų, su kuriais Harnesas kalbėjosi, buvo stulbinančios. Sonis nemėgino gauti kvaišalų, netgi atvirkščiai, atsisakė siūlomų spydo ir kanapių. Jis buvo pastebėtas treniruoklių salėje, kur dvi valandas be atokvėpio risnojo ant bėgimo takelio, paskui dar valandą kilnojo svarmenis. O naktimis jo kameroje girdėdavo riksmus. Ir vis dėlto jis laikėsi. Vyrukas, dvylika metų vartojęs heroiną didelėmis dozėmis. Harnesas buvo girdėjęs, kad panašiai ištvermingi yra tik tie žmonės, kurie narkotikus pakeičia į ką nors, kas juos taip pat stipriai motyvuoja ir stimuliuoja kaip švirkšto dūris. Tačiau tas sąrašas nebuvo ilgas. Jie galėjo būti atsidavę religijai, įsimylėję ar susilaukę vaikų. Tik tiek. Trumpai tariant, jiems gyvenimas staiga įgavo kitokią prasmę. Bet lygiai taip pat tai galėjo būti paskutinis skęstančiojo grybšnis į paviršių, kol jis dar nenugarmėjo į dugną. Viskas, ką tiksliai žinojo Harnesas, buvo tai, kad jo klientui būtinas atsakymas. Ne, ne atsakymas. Rezultatas.

– Jie turi įkalčių, todėl būsi teisiamas ir kaltinamas, nesvarbu, ar prisipažįsti, ar ne. Tai kam ilginti kančias, jeigu tai nėra būtina?

Jokio atsakymo.

Harnesas taip stipriai mostelėjo ranka palei savo atgal sušukuotus plaukus, kad net nukentėjo šukuosena.

– Per valandą galiu gauti maišelį „superboy“, tai kas per problema? Viskas, ko man reikia, tai parašas štai čia.

Jis smiliumi pabaksnojo į tris A4 formato puslapius ant portfelio, gulinčio jam ant kelių.

Vaikinukas pamėgino sausas suskeldėjusias lūpas sudrėkinti liežuviu, tokiu baltu, kad Harnesas nusistebėjo, ar tik jis neišskiria druskų.

– Ačiū. Turėsiu tai omeny.

Ačiū? Turės *omeny*? Jis pasiūlė šiam vargšui abstinencijos kankinamam narkomanui kvaišalų! Nejaugi jis nesuvokia, kaip tai rimta?

– Paklausyk, Soni...

– Ir ačiū, kad apsilankėt.

Harnesas papurtė galvą ir atsistojo. Vaikinas nenori. Teks palaukti kokią dienelę. Kol stebuklų laikas baigsis.

Kalėjimo pareigūnas išleido advokatą pro visas duris ir šachtas, ir dabar Harnesas stovėjo priimamajame, paprašęs iškviesti taksi, ir mąstė, ką jam pasakys klientas. Arba tiksliau, ką klientas *darys*, jeigu Harnesas neišgelbės pasaulio.

O tiksliau - savosios pasaulio dalies.

Geiras Goldsrudas užgulė stalą ir sužiuro į monitorių.

– Ką, po velnių, jis ten veikia?

– Atrodo, lyg ketintų atkreipti dėmesį, – ištarė kitas kalėjimo pareigūnas, dirbantis kontrolės poste.

Goldsrudas žvelgė į vaikiną. Ilga barzda karojo nutįsusi jam virš nuogos krūtinės. Jis buvo atsistojęs ant kėdės priešais vieną iš stebėjimo kamerų ir pirštо krumpliu barbeno į akutę, murmėdamas nesuprantamus žodžius.

– Finstadai, eime su manimi, – pakvietė Goldsrudas stodamasis.

Jiedu praėjo pro Johaną, valantį koridorių. Scena Goldsrudui veikiausiai priminė kažkokią matytą filme. Jie nulipo laiptais į pirmą aukštą, užsidarė duris, perėjo bendrą virtuvę, pasuko koridoriumi ir rado Sonį sėdintį ant kėdės, ant kurios ką tik stovėjo.

Pagal viršutinę kūno dalį ir rankas Goldsrudas galėjo pasakyti, kad vaikinas neseniai treniravosi – raumenys ir kraujagyslės išryškėję odoje. Jis buvo girdėjęs, kad kai kurie užkietėję narkomanai prieš susileisdami dozę treniruodavo rankų raumenis kilnodami svarmenis. Amfetaminas ir įvairiausios tabletės čia buvo pasiekiami, bet Valstybė buvo vienas iš keleto, gal vienintelis kalėjimas Norvegijoje, kuriame visiškai kontroliuotas heroino pristatymas. Ir vis dėlto atrodė, kad Soniui niekados nebuvo sunku gauti tai, ko reikėjo. Išskyrus dabar. Iš vaikino drebulio Goldsrudas sprendė, kad jis jau kurį laiką negavęs medikamentų. Nekeista, kad jis nevilty.

– Padėkit man, – sušnibždėjo Sonis, pamatęs juos įeinant.

– Žinoma, – atsakė Goldsrudas ir mirktelėjo Finstadui. – Du tūkstančiai už dozę.

Tai pasakyta juokais, bet pareigūnui pasirodė, kad Finstadas nebuvo visiškai tuo įsitikinęs.

Vaikinukas papurtė galvą. Jo raumenys išryškėję netgi ant gerklės ir kaklo. Goldsrudas prisiminė girdėjęs, kad jis buvęs daug žadantis imtynininkas. Veikiausiai tiesa, kai sakoma, jog jeigu būdamas dvylikos turi raumenis, tai visą likusį gyvenimą gali juos vėl sustiprinti per porą savaičių.

– Užrakinkit mane.

– Iki dešimtos vakaro nerakinam, Lofthusai.

– Prašau.

Goldsrudas nustebo. Pasitaikydavo, kad nuteistieji prašydavo, jog juos užrakintų kameroje, nes kažko bijodavo. Kartais sąžiningai, kartais – ne. Baimė buvo toks įprastas šalutinis dalykas nusikaltėlių pasaulyje. Arba atvirkščiai. Tačiau Sonis buvo bene vienintelis kalinys Valstybėje, kuris neturėjo nė menkiausio priešo. Jie elgėsi su juo it su šventa karve. Jis niekados nėra parodęs, jog baiminasi. Vaikinas akivaizdžiai, ir fiziškai, ir moraliai, buvo pajėgesnis už kitus ištverti tą žalingą įprotį. Tai kodėl...

Vaikinas kasėsi šašus nuo švirkštų dūrių ant dilbio, ir tuomet Goldsrudui toptelėjo. Ant visų dūrių užsitraukę šašai. Jokio šviežio dūrio. Jis liovėsi vartojęs. Štai kodėl prašosi užrakinamas. Poreikis stiprus it sūkurys, ir jis žino, kad kito pasiūlymo nebeatsisakys, kad ir kas tai būtų.

– Eime, – tarė Goldsrudas.

– Ar patrauktum kojas, Simonai?

Simonas pakėlė akis aukštyn. Senoji valytoja buvo tokia menka ir sulinkusi, kad ją vos įžiūrėjai viršum vežimėlio su valymo priemonėmis. Ji valė Policijos departamento patalpas dar nuo tada, kai Simonas kadaise, praėjusiame tūkstantmetyje, tik pradėjo čia dirbti. Blaiviai mąstanti moteris ir „ponia valytoja“ – kaip ji prisistatydavo kolegoms, nepaisydama jų lyties.

– Labas, Sisele. Jau laikas?

Simonas žvilgtelėjo į laikrodį. Po keturių. Norvegiškas darbo laikas oficialiai pasibaigęs. Taip, Darbo aplinkos aktas įpareigoja po darbo valandų tautos ir gimtinės labui iškart eiti namo. Jis būdavo įpratęs nekreipti į tai dėmesio, bet dabar visai kas kita. Jis žinojo, kad laukia Elzė, kad prieš keletą valandų ji pradėjusi ruošti vakarienę, o jam grįžus tvirtins, kad tik dabar paskubomis kai ką sumetusi, ir kad jis nepastebės

netvarkos, prilaistymų ir kitų įrodymų, kad jos rega vis prastėja.

– Senokai kartu su manim betraukei dūmelį, Simonai.

– Dabar aš tabaką čiulpiu.

– Tai jaunoji žmona tave privertė. Vis dar neturit vaikų?

– Vis dar ne pensijoje, Sisele?

– Manau, kad jau turi kokį vieną, todėl daugiau ir nenori.

Simonas nusišypsojo žvelgdamas į ją, traukiančią šluotą jam po kojomis, ir ne pirmąsyk mąstydamas, kaip tokiam smulkiam kūnui kaip Siselės Thou įmanoma išstumti tokį didžiulį palikuonį. *Rozmari kūdikį.* Jis padėjo šalin krūvą popierių. Volano byla atidėta. Gyvenamajame name priešais Saneŗio tiltą neatsirado nė vieno, kas būtų ką nors matęs, neapsireiškė ir jokių kitų liudytojų. O kol nesi įsitikinęs, kad įvykdytas nusikaltimas, bylai nebus teikiamas prioritetas, pasakė skyriaus vadovas, paprašęs, kad kitas dienas Simonas skirtų dviejų išaiškintų žmogžudysčių ataskaitoms papildyti, iš valstybės advokato gavus pipirų, kad jos „per plonos". Klaidų nerasta, bet norisi daugiau konkretumo.

Simonas išjungė kompiuterį, užsimetė švarką ir nuėjo prie durų. Vis dar buvo vasaros metas, o tai reiškė, kad dauguma, kurie neišvykę atostogauti, išėjo trečią valandą, ir tik pavieniai klavišai barkši išsklidusiame biuro paveiksle, kvepiančiame saulės sušildytais klijais senose pertvarose. Už vienos iš pertvarų jo akis užkliuvo už Kari. Ji sėdėjo užsikėlusi kojas ant stalo ir skaitė knygą. Jis kyštelėjo galvą.

– Šįvakar jokių vakarienių su draugais?

Ji nevalingai užvertė knygą ir žvelgė į jį kartu ir susierzinusi, ir raustelėjusi iš gėdos. Jis užmetė akį į knygos pavadinimą, *Bendruomenės teisė.* Simonas žinojo, kad ji supranta, jog jai nėra jokios priežasties blogai jaustis, kai tebesėdi

darbe ir skaito teisės teoriją, jeigu niekas skyriuje nerado jai užduoties. Tokia ta Žmogžudysčių tyrimo skyriaus specifika – nėra žmogžudystės, nėra darbo. Todėl Simonas vertino, kad ji raustelėjusi iš gėdos, nes mano, jog ruošdamasi teisės egzaminui tarsi savotiškai išduoda darbdavį. O susierzinimą grindė tuo, kad ji – nors ir žinodama, kad teoriškai jos neturėtų graužti sąžinė – nevalingai užvertė knygą jam įėjus.

– Sam šį savaitgalį Vestlande plaukioja banglente. Užuot ėjusi namo, pamaniau – truputį paskaitysiu.

Simonas linktelėjo.

– Policininko darbas ne visada įdomus. Net ir Žmogžudysčių skyriuje.

Ji pažvelgė į jį.

Simonas patraukė pečiais.

– Ypač Žmogžudysčių tyrimo skyriuje.

– Tai kodėl esat Žmogžudysčių skyriaus tyrėjas?

Ji buvo nusispyrusi batus, o nuogas kojas perkėlusi ant kėdės krašto. Lyg norėdama dar šiek tiek pamąstyti prieš kalbėdama, pamanė Simonas. Ji, matyt, iš tų žmonių, kurie verčiau renkasi bet kokią draugiją nei vienatvę, kurie geriau sėdės ištuštėjusiame biure turėdami bent šiokią tokią kontakto galimybę, užuot ėję į namus mėgautis tyla ir ramybe.

– Nori – tikėk, nori – ne, bet tai buvo protestas, – tarė prisėsdamas ant stalo krašto. – Mano tėvas buvo laikrodininkas ir troško, kad tai perimčiau. O aš nenorėjau tapti prasta savo tėvo kopija.

Kari sunėrė rankas virš ilgų it vabzdžio kojų.

– Ar kada nors to pasigailėjot?

Simonas žvilgtelėjo pro langą. Karštis privertė orą virpėti.

– Žmonės, parduodantys laikrodžius, būna turtingi.

– Tik ne mano tėvas, – tarė Simonas. – Jis negalėjo pakęsti kopijų. Jis atsisakė sekti mada bei gaminti pigias kopijas ir plastikinius skaitmeninius laikrodžius. Jis įžvelgė tokio pasipriešinimo prasmę. Ir elegantiškai bankrutavo.

– Na, dabar suprantu, kad nenorėtumėt būti laikrodininku.

– Bet juo kaip tik dabar ir esu.

– Kaip?

– Teismo medicinos ekspertai. Balistikos ekspertai. Tiriame kulkos trajektoriją ir panašius dalykus. Tai beveik tas pats, kaip sėdėti ir surinkinėti laikrodžius. Greičiausiai vis dėlto esame panašesni į tuos, kurie mus sukūrė, nors ir nenorime tuo tikėti.

– Tad kas gi nutiko? – ji nusišypsojo. – Irgi bankrutavot?

– Na, – jis pažvelgė į laikrodį. – Mane labiau domino kodėl nei kaip. Nežinau, ar teisingai pasirinkau tapdamas tyrėju. Kulkos ir šūvių žaizdos yra labiau nuspėjamos nei žmogaus smegenys.

– Todėl ir išėjot iš Ekonominių ir nusikaltimų gamtai ir gamtos apsaugai tyrimo skyriaus?

– Perskaitei mano gyvenimo aprašymą.

– Reikia šiek tiek žinoti apie žmogų, su kuriuo kartu dirbsi. Ar jums būna bloga nuo kraujo ir nužudymų?

– Ne, bet bijau, kad mano žmonai Elzei pasidarytų. Kai ją vedžiau, pasižadėjau tvarkingesnių darbo valandų ir mažiau šokiruojančios kasdienybės. Tame skyriuje buvo gerai, tai šiek tiek priminė darbą su laikrodžiais. Kalbant apie žmoną... – jis pakilo nuo stalo.

– Kodėl vis dėlto išėjot, jeigu ten buvo taip gerai?

Simonas išspaudė pavargusį šypsnį. Gyvenimo aprašyme to nėra, tikrai ne.

– Lazanija. Manau, kad ji gamina lazaniją. Pasimatysim rytoj.

– Beje, skambino mano buvęs kolega. Jis pasakojo matęs vieną iš narkotikų prekeivių vaikščiojant su sutanos apykakle.

– Sutanos apykakle?

– Tokia, kokią nešiojo Peras Volanas.

– Ką darei su ta informacija?

Kari vėl atsivertė knygą.

– Nieko. Pasakiau jam, kad byla nutraukta.

– Neprioritetinė. Kol staiga neatsiras naujos informacijos. Kuo vardu narkotikų prekeivis ir kur jis apsistojęs?

– Gilbergas. Prieglauda.

– Apgyvendinimo centras. O ką, jeigu nebeskaitytum?

Kari atsidususi užvertė knygą.

– O kaip lazanija?

Simonas gūžtelėjo pečiais.

– Puikiai. Pasiskambinsiu Elzei, ji supras. O lazanija pašildyta dar skanesnė.

Johanas išpylė nešvarų vandenį į kanalizaciją ir padėjo šepetį į sieninę spintą. Jis išplovė visus koridorius pirmame aukšte bei kontrolės postą ir užsisvajojo apie knygą, kurią skaitys grįžęs į kamerą. *Kilimandžaro sniegynai.* Joje keletas novelių, tačiau jis vis skaitydavo ir skaitydavo tą vienintelę. Apie vyriškį, kuriam gangrenavo koja ir jis žino, kad mirs. Ir kaip nuo tos žinios jis netampa nei geresnis, nei blogesnis, o tik įžvalgesnis, nuoširdesnis, bet mažiau kantrus. Johanas niekados nebuvo knygų žiurkė, tai kalėjimo bibliotekininkas davė jam šią knygą. O kadangi nuo tada, kai plaukė laivu pro Liberiją ir Dramblio Kaulo Krantą, Johanas domėjosi Afrika, jis perskaitė keletą puslapių apie šį sąlyginai nekaltą sužeidimą, apie palapinėje savanoje gulintį žmogų, kuris netrukus mirs. Pirmąsyk jis tik perbėgo novelę akimis, o dabar ją skaitė lėtai, žodis po žodžio nežinia ko ieškodamas.

– Labas.

Johanas grįžtelėjo.

Sonio „labas“ tebuvo ištartas pašnibždomis, o žmogysta įdubusiais skruostais ir lakstančiomis akimis buvo tokia išblyškusi, beveik perregima. Tarsi angelas, pagalvojo Johanas.

– Labas, Soni. Girdėjau, pabuvojai izoliatoriuje. Kaip jautiesi?

Sonis gūžtelėjo pečiais.

– Gerai smūgiuoji iš kairės, vaikine. – Johanas išsišiepė parodydamas skylę vietoj priekinio danties.

– Tikiuosi, galėsit man atleisti.

Johanas nurijo seiles.

– Tai man reikalingas atleidimas, Soni.

Jiedu spoksojo vienas į kitą. Johanas matė, kaip Sonis akies krašteliu nužvelgia koridorių nuo pražios iki galo. Lūkuriavo.

– Ar pabėgtumėt dėl manęs, Johanai?

Johanas neskubėjo, mėgino rinkti žodžius, tikrindamas jų prasmę, o tik tada paklausė:

– Ką turi omeny? Aš niekur nenoriu bėgti. Be to, ir neturiu kur, mane iškart sugautų.

Sonis neatsakė, bet jo žvilgsnyje atsispindėjo gili neviltis, ir Johanui kai kas paaiškėjo.

– Tu nori... tu nori, kad išsprukčiau į laisvę ir parūpinčiau tau „superboy"?

Sonis vis dar neatsakė, tik niršiai ir įsitempęs laikė prikaustęs senolio žvilgsnį. Vargšas vaikis, mintijo Johanas. Prakeiktas heroinas.

– Kodėl to klausi manęs?

– Nes esat vienintelis, kuriam leidžiama įeiti į budėtojų dalį, ir galit tai padaryti.

– Netiesa, esu vienintelis, galintis patekti į budėtojų dalį, ir todėl žinau, kad nieko *negalima* padaryti. Durys atsidaro tik su pirštų atspaudais, patvirtintais duomenų bazėje. Ir, mano mielas, jie tikrai ne mano. O jiems patvirtinti reikėtų prašymo keturiais egzemplioriais. Esu juos matęs...

– Visos durys užsidaro ir atsidaro budėtojų dalyje.

Johanas papurtė galvą, apsižvalgė aplinkui, norėdamas įsitikinti, kad koridoriuje jie vis dar vieni.

– Net jeigu ir išeitum, tai vartuose už automobilių stovėjimo aikštelės yra sargyba. Iš visų įeinančių ir išeinančių reikalaujama asmens tapatybės dokumento.

– Absoliučiai visų?

– Taip. Išskyrus sargybos pamainas, kuomet jie praleidžia pažįstamus automobilius ir veidus.

– Ir greičiausiai žmones su kalėjimo pareigūnų uniformomis?

– Tikra tiesa.

– Vadinasi, reikėtų susiveikti kalėjimo prižiūrėtojo uniformą ir išeiti keičiantis pamainai?

Johanas priglaudė sau prie smakro nykštį su smiliumi. Žandikaulį tebeskaudėjo.

– Kur galėčiau gauti uniformą?

– Drabužinėje, Siorenseno spintelėje. Ją atsidarysi užkišęs atsuktuvą.

Siorensenas buvo vienas iš pareigūnų. Greitai bus jau du mėnesiai, kaip jis serga. Nervinis išsekimas. Johanas žinojo, kad dabar tai vadinama kitaip, bet esmė ta pati, prakeikta jausmų raizgalynė. Jis pats visa tai perėjo.

Johanas papurtė galvą.

– Pamainai keičiantis drabužinėje daug žmonių. Jie mane atpažintų.

– Pasikeisk išvaizdą.

Johanas nusijuokė.

– Ir kuo gi aš, senukas, sargybiniams pagrasinčiau?

Sonis pasikėlė ilgus baltus marškinius ir iš kelnių kišenės išsitraukė cigarečių pakelį. Įsikišo cigaretę tarp sukepusių

lūpų ir uždegė žiebtuvėlį. Žiebtuvėlis buvo pistoleto formos. Johanas lėtai linkčiojo galva.

– Tai ne dėl narkotikų. Tu nori, kad išėjęs padaryčiau kai ką kita, tiesa?

Sonis įtraukė žiebtuvėlio liepsną į cigaretę ir išpūtė dūmus. Primerkė akis.

– Ar padarysit tai? – nuskambėjo šiltai ir švelniai.

– Ar atleisi man nuodėmes? – paklausė Johanas.

Arildas Frankas pastebėjo juodu pasukęs už kampo. Sonis Lofthusas buvo priglaudęs delną prie Johano, stovinčio nuleista galva ir užmerktomis akimis, kaktos. Jie atrodė kaip du nusmurgę gėjai. Jis regėjo juos monitoriuje kontrolės punkte paprasčiausiai besišnekučiuojančius. Arildas pyktelėjo, kad neįtaisė mikrofonų visose kamerose. Nes iš jų budrių įkypų žvilgsnių jis suprato, kad jiedu diskutavo toli gražu ne apie kitų futbolo lažybų kuponus. Vėliau Sonis kažką išsitraukė iš kišenės. Vaikis stovėjo nugara į kamerą, todėl buvo neįmanoma įžiūrėti, tačiau neilgai trukus virš jo galvos jie pamatė kylant cigaretės dūmą.

– Ei! Jokių rūkymų kalėjimo viduje!

Žila Johano galva nusviro ir Sonis leido rankai slysti.

Frankas nuėjo tiesiai prie jų. Nykščiu parodė virš peties.

– Keliauk toliau plauti grindų, Haldenai.

Frankas luktelėjo, kol senolis nušlepsės kiek tolėliau, kur nebesigirdės.

– Apie ką judu šnekėjotės?

Sonis patraukė pečiais.

– Aišku, laikaisi tylos įžadų, – užriko Arildas Frankas. Garsas pasklido tarp tuščių koridoriaus sienų. – Tai ar turėjai laiko pamąstyti, Soni?

Vaikinas užgesino nuorūką į dėžutę, viską įsikišo į kišenę ir pasikasė dilbį.

– Niežti?

Vaikinas neatsakė.

– Įsivaizduoju, kad yra baisesnių dalykų už niežulį. Baisesnių ir už abstinenciją. Ar girdėjai apie tą, kuris sėdėjo 121-oje kameroje? Visi manė, kad jis pasikorė ant lempos kablio. O paskui, nusispyręs kėdę, pasigailėjo. Todėl ir prasidraskė sau gerklę. Kuo ten jis vardu? Gomesas? Diasas? Jis dirbo Nestorui. Buvo aiškiai neramu, kad jis ims šnekėti. Jokių įrodymų, tik šis nerimas. Visa tai prie to ir privedė. Argi ne keista galvoti, kad kai miegi kalėjimo lovoje, labiausiai bijai, kad kameros durys gali būti *neužrakintos*? Kad kas nors kontrolės punkte apdairiu piršto spustelėjimu pasirūpins, jog visi kalėjimo žmogžudžiai galėtų tave pasiekti?

Vaikinas nunarino galvą. Tačiau Frankas pastebėjo prakaito lašus jam ant kaktos. Vaikis ateis į protą. Turėtų ateiti. Frankas nemėgo mirties atvejų savo kalėjimo kamerose, ne vienas antakis visuomet pakildavo, kad ir kaip patikimai tai atrodytų.

– Taip.

Tai buvo ištarta taip tyliai, kad Frankas mechaniškai pasilenkė į priekį.

– Taip? – pakartojo jis.

– Rytoj. Prisipažinimą gausit rytoj.

Frankas sukryžiavo rankas ir pasisuko ant kulnų.

– Gerai. Tuomet rytojaus rytą atsivesiu čia poną Harnesą. Tik šįkart nesugalvok išsisukti. Ir vakare atsigulęs į lovą užmesk akį į lempos kablį. Aišku?

Vaikis kilstelėjo galvą ir sutiko kalėjimo vadovo pavaduotojo žvilgsnį. Frankas jau seniai atmetė teiginį, kad akys

yra sielos veidrodis. Jis yra žvelgęs į nekaltas it kūdikių akis mažumėlę per dideliam kiekiui nuteistųjų jiems ir toliau išsijuosus meluojant. Ir vis dėlto tai buvo keista išraiška. Sielos *veidrodis*? Logiškai tai reikštų, kad žvelgdamas į kito akis matai savo paties sielos atvaizdą. Galbūt. Gal todėl ir buvo taip nemalonu sutikti vaikino žvilgsnį?

Frankas nusisuko. Reikia būti susitelkusiam į tai, kas svarbiausia. Ir neprisileisti pašalinių minčių, kurios niekur neveda.

– Ten vaidenasi, dėl to aš čia.

Papilkusiais nuo suodžių pirštais laikydamas prie lūpų ploną nuorūkos galiuką, Larsas Gilbergas pakėlė akis aukštyn į du policininkus, stovinčius viršum jo.

Simonas su Kari sugaišo tris valandas, kol rado jį čia, po vadinamuoju Griunerio tiltu. Jie ėmėsi spręsti rebusą Ilos apgyvendinimo centre, kur jo niekas nebuvo matęs daugiau nei savaitę, tęsė paieškas miesto labdaros kavinėje Skiperio gatvėje, Platoje prie Oslo Centrinės stoties, kuri tebeegzistavo kaip narkotikų prekybos vieta, Gelbėjimo armijos rūpybos centre Urtės gatvėje, o iš ten informacija atvedė juos tiesiai prie upės šalia paminklo briedžiui, žyminčiam ribą tarp spydo ir heroino. Eidama čia, Kari aiškino Simonui, kad šiuo metu albanai ir šiaurės afrikiečiai tvirta ranka laiko prekybą amfetaminu bei metamfetaminu palei upę į pietus nuo briedžio ir žemyn Vaterlando tilto link. Keturi somaliečiai buvo apstoję suolelį ir trypčiojo vietoje, užsimaukšlinę ant akių kepures, spiginant vakarinei saulutei. Vienas iš jų linktelėjo, kai Kari parodė jiems nuotrauką, nurodė šiaurinę pusę „heroino šalies“ link ir iškart pasiteiravo, ar jiems nereikią

gramo kristalų. Simonas su Kari nusikvatojo kopdami laipteliais aukštyn Grunerio tilto pusėn.

– Jūs nenorėjote gyventi Iloje, nes manote, kad ten vaidenasi? – pasiteiravo Simonas.

– Aš *nemanau*, žmogau! Ten nevalia kelti kojos. Po velnių, nepagyvensi kambaryje, kuris jau užimtas, pajunti tai tik įėjęs. Aš atsibusdavau naktimis, ir nors suprantu, kad ten nieko nebūdavo, jutau, kad kažkas stovi ir kvėpuoja man tiesiai į veidą. Ir šitaip ne tik mano kambaryje, paklausinėkit kitų ten, viršuj, – Gilbergas nepatenkintas žvelgė į pasibaigusią nuorūką.

– Tai teikiat pirmenybę kempingui čia? – paklausė Simonas ir ištiesė jam kramtomojo tabako dėžutę.

– Vaiduokliai ar ne, sakau sąžiningai, nepakenčiu būti užsidaręs tokioje ankštoje vietoje. O šičia... – Gilbergas mostelėjo į gultą iš laikraščių ir skylėtą miegmaišį šalia, – aukščiausio lygio vieta vasaroti. – Jis parodė ranka aukštyn į tiltą. – Stogas nekiauras. Vaizdas į vandenį. Jokių mokesčių už paslaugas, šalia - viešasis transportas ir parduotuvės. Ko betrokšti daugiau?

Iš Simono dėželės jis išsitraukė tris maišelius kramtomojo tabako, vieną užsikišo už lūpos, kitus du įsidėjo į kišenę.

– Na, dirbti kunigu? – paklausė Kari.

Gilbergas pakreipė galvą ir įsispoksojo į Simoną.

– Ta sutanos apykaklė, su kuria vaikštai, – prašneko policininkas. – Kaip veikiausiai būsi skaitęs savo rytiniuose laikraščiuose, kiek tolėliau nuo čia palei upę buvo rastas negyvas kunigas.

– Nieko apie tai nežinau, – Gilbergas išsitraukė iš kišenės kramtomąjį tabaką, įdėjo atgal į dėžutę ir padavė ją Simonui.

– Teismo ekspertizė teužtruks dvidešimtį minučių, kol bus nustatyta, kad ši apykaklė priklausė kunigui, Larsai. O tau teks dvidešimtį metų sėdėti už žmogžudystę.

– Žmogžudystę? Ten nebuvo rašoma...

– Tai vis dėlto skaitai nusikaltimų skiltis? Jis buvo negyvas, kai jį įmetė į upę. Matome tai pagal mėlynes ant kūno. Jis atsitrenkė į akmenis, o kai žmogus negyvas, mėlynės kitokios. Žinojai?

– Ne.

– Ar norėtumei, kad apie tai paaiškinčiau? O gal norėtum, kad papasakočiau, kokia velniškai ankšta ir uždara yra kalėjimo kamera?

– Bet aš ne...

– Kaip įtariamasis praleistum keletą savaičių areštinėje. Iš tiesų tai jos dar mažesnės.

Gilbergas mąsliai į juos pasižiūrėjo, porą sykių stipriai pačiulpė tabaką.

– Ko jūs norit?

Simonas pritūpė priešais Gilbergą. Benamiui kvėpuojant iš burnos ne tik dvokia, tas dvokas turi skonį. Salsvą puvėsių, atsiduodančių krituoliais ir mirtimi.

– Norėtume, kad mums papasakotum, kas įvyko.

– Juk sakau, nežinau.

– Tu dar nieko nesakei, Larsai. Ir atrodo, kad tau tai svarbu. Nieko nesakyti. Kodėl?

– Tai tik toji apykaklė. Ji plūduriavo palei krantą ir...

Simonas kėlėsi ir čiupo Gilbergą už rankos.

– Stokis ir einam.

– Palaukit!

Simonas jį paleido.

Gilbergas nunarino galvą. Sunkiai kvėpavo.

– Tai Nestoro žmonės. Bet aš negaliu... Žinot, ką Nestoras daro žmonėms, kurie...

– Taip, žinau. Ir tu taip pat žinai, kad jis kaipmat sužinos, jeigu būsi užregistruotas apklausos protokole policijoje. Todėl siūlau, kad dabar papasakotum mums, ką žinai, o aš pasirūpinsiu, kad viską taip ir paliktume.

Gilbergas lėtai purtė galvą.

– Nagi, Larsai!

– Sėdėjau ant suoliuko po medžiais, kur takelis veda prie Sanerio tilto. Sėdėjau tik už kokių dešimties metrų ir labai gerai mačiau juos viršuje ant tilto, tačiau manau, kad jie manęs nematė, juk medžių lapija vasarą labai vešli, tiesa? Jie buvo dviese, vienas laikė kunigą, o kitas uždėjo ranką jam ant kaktos. Buvau taip arti, kad mačiau kunigo akių baltymus. Beje, akyse buvo matyti tik baltymai, tarsi kas būtų persukęs akių obuolius į kitą kaukolės pusę, ar suprantat? Tačiau jis neišleido nė garselio. Tarsi žinotų, kad tai neišgelbės. Tuomet kaip prakeiktas manualinės terapijos specialistas vienas vyras truktelėjo jo galvą atgal. Nejuokauju, girdėjau lūžtant lyg suknistą šakelę miške. – Gilbergas priglaudė smilių prie viršutinės lūpos, porąkart sumirksėjo ir apsižvalgė. – Tuomet jie apsidairė. Po velnių, jie ką tik užmušė žmogų Sanerio tilto vidury ir atrodė visiškai atsipūtę. Juk žinot, koks neįprastai ištuštėjęs Oslas vidurvasarį? Taigi, jie permetė jį per mūrinę tilto dalį, kur baigiasi turėklai.

– Ties kyšančiais iš vandens akmenimis, – įsiterpė Kari.

– Jis dar kiek pagulėjo ant akmenų, kol srovė jį pagavo ir nunešė tolyn. Sėdėjau nė nekrusteldamas, it pelė po šluota. Jeigu anie būtų žinoję, kad juos mačiau...

– Vis dėlto matei, – patikslino Simonas. – Sėdėjai taip arti, kad pamatęs galėtum juos atpažinti.

Gilbergas papurtė galvą.

– Jokių galimybių. Jau pamiršau. Kai vartoji viską, kas pakliūva po ranka, tai bėda. Tampi velniškai užmaršus.

– Manau, kad čia įžvelgi ne trūkumą, o privalumą, – tarė Simonas, ranka persibraukdamas sau per veidą.

– Jūs juk žinojot, kad jie dirba Nestorui, – Kari neramiai perkėlė kūno svorį.

– Drabužiai, – tarė Gilbergas. – Jie atrodė visiškai vienodai, lyg būtų užsakyta juodų dviejų dalių kostiumų siunta specialiai Norvegijos Laidojimo biurų asociacijai. – Liežuviu jis pastūmė gabalėlį kramtomojo tabako. – Ar suprantat, apie ką kalbu?

– Mes atnaujinsime bylą, – Simonas pažadėjo Kari, kai jiedu važiavo automobiliu į Policijos departamentą. – Norėčiau, kad nuodugniai išsiaiškintumei visus Volano žingsnius per paskutines dvi dienas iki nužudymo ir paruoštum sąrašą visų, absoliučiai visų su juo bendravusių asmenų.

– Gerai, – pasakė Kari.

Jie pravažiavo Blo koncertų salę ir sustojo praleisti minios jaunų pėsčiųjų. Hipsteriai pakeliui į koncertą, pamanė Simonas, ir užmetė akį į Kubą. Kol Kari skambino tėvui ir pranešė neateisianti vakarienės, jis apžiūrinėjo didžiulį ekraną, iškeltą atviroje lauko scenoje. Ekrane buvo rodomas nespalvotas kinas. Oslo vaizdai. Atrodė lyg iš šeštojo dešimtmečio. Laikas, kurį Simonas prisiminė iš savo vaikystės. Hipsteriams tai veikiausiai tik keistas pasaulis, kažkas iš praeities, nekaltos ir žavinčios. Jis galėjo girdėti juoką.

– Mane domina viena, – pratarė Kari, ir Simonas suvokė, kad ji jau nebekalba telefonu. – Jūs sakėt, kad Nestoras sužinos, jeigu atsivesime Gilbergą apklausai. Ar iš tiesų šitaip manot?

– O ką galvoji pati? – paklausė Simonas ir spustelėjo greičio pedalą Hausmano gatvės link.

– Nežinau, bet man atrodo, kad apie tai užsiminėt.

– Nebežinau, ką turėjau omeny. Tai ilga istorija. Daugelį metų kalbėta, kad policijoje esąs kurmis, kuris nutekina informaciją įtakingam asmeniui, valdančiam Oslo narkotikų ir sekso paslaugų pasaulį. Bet tai buvo labai seniai, ir nors tuo metu visi apie tai kalbėjo, niekas nesugebėjo įrodyti, kad kurmis ar toks asmuo kada nors egzistavo.

– Kas tas įtakingas asmuo?

Simonas dirstelėjo pro šoninį langą.

– Mes jį vadinome Dvyniu.

– Dvynys, – pratarė Kari. – Apie jį kalbėta ir Narkotikų kontrolės skyriuje. Panašiai kaip Gilbergas kalbėjo apie Ilos vaiduoklius. Ar toks iš tiesų egzistavo?

– O taip, Dvynys tikrų tikriausias.

– O kurmis?

– Kas ten žino. Šalia policininko Abo Lofthuso kūno buvo rastas priešmirtinis laiškas, kuriame jis prisipažino esąs kurmis.

– Argi tai ne įrodymas?

– Tik jau ne man.

– Kodėl?

– Nes Abas Lofthusas buvo mažiausiai korumpuotas žmogus, kada nors dirbęs Oslo policijoje.

– Iš kur tai žinot?

Simonas sustojo prie raudono šviesoforo signalo Storgatos sankryžoje. Atrodė, tarytum iš šalia esančių pastatų

sruvo tamsa, o su ja atsėlino ir naktiniai padarai. Jie šliurino kojomis, stovėjo palinkę prie sienų šalia durų, kur griaudėjo muzika, arba sėdėjo iškišę alkūnes pro šoninius automobilių langus. Ieškantys, alkani žvilgsniai. Medžiotojų.

– Nes jis buvo mano geriausias draugas.

Johanas pažvelgė į laikrodį. Dešimt minučių po dešimtos vakaro. Dešimt minučių po uždarymo. Dabar visi kiti jau užrakinti savose kamerose, nors jo paties kameros durys bus užrakintos rankomis vienuoliktą valandą, kai jis baigs tvarkytis. Keistas jausmas. Kai gana ilgai prasėdėjai kalėjime, dienos tampa minutėmis, o merginos kalendoriuje, kabančiame jo kameroje, neužsibūna ties mėnesiais. Tačiau paskutinė valanda slinko lėtai tarsi metai. Ilgi skausmingi metai.

Jis įėjo į budėtojų dalį.

Sargyboje buvo trys asmenys, vienu mažiau nei paprastai dienos metu. Girgžtelėjo kėdės spyruoklės, kai vienas iš jų atsisuko nuo monitorių.

– Sveikas, Johanai.

Tai Geiras Goldsrudas. Iš po rašomojo stalo jis koja stumtelėjo šiukšlių kibirą. Tai buvo automatinis veiksmas. Jaunas sargybos vadovas, padedantis senam valytojui nepaslankia nugara. Johanas visuomet mėgo Geirą Goldsrudą. Jis išsitraukė iš kišenės pistoletą ir nusitaikė pamainos vadovui į veidą.

– Geras! Kur jį gavai? – paklausė vienas iš kitų dviejų sargybinių, šviesiaplaukis vyrukas, žaidžiantis trečiajame futbolo divizione už Hasle-Lioreno klubą.

Johanas neatsakė, tik laikė žvilgsnį ir pistoletą nukreipęs į vieną tašką tarp Goldsrudo akių.

– Pridek man štai čia! – trečiasis sargybinis buvo įsikišęs tarp lūpų neuždegtą cigaretę.

– Patrauk tai šalin, Johanai. – Goldsrudas tarė ramiai ir nemirksėdamas, ir Johanas suvokė, kad jis suprato. Kad tai ne koks neįprastas žiebtuvėlis.

– Išties šaunus Džeimso Bondo niekutis. Kiek už jį norėtum? – futbolininkas pakilo ir ėmė eiti prie Johano, kad įsižiūrėtų geriau.

Johanas nukreipė mažąjį pistoletą į vieną iš monitorių palei lubas ir nuspaudė gaiduką. Nežinodamas, ko tikėtis. Ir buvo lygiai taip pat nustebęs kaip ir jie, kai pistoletas iššovė, sprogo monitorius ir pažiro stiklai. Futbolininkas stovėjo it suakmenėjęs.

– Ant žemės! – paprastai apdovanotas skambiu baritonu Johanas ir pats išgirdo, kad dabar jo balsas nuskambėjo minkštai ir spigiai tarytum isterikuojančios senutės.

Tačiau tai padėjo. Žinia, kad nevilties apimtas žmogus stovi priešais tave su mirtį nešančiu ginklu, veikia stipriau nei įsakmus balsas. Visi trys puolė ant kelių susiėmę už galvų, lyg tai būtų pratybos, ir gąsdinimas ginklu tebūtų vienas iš tų dalykų, kurių išvengti jie ir mokėsi. Veikiausiai jie tą jau buvo darę. Buvo apmokyti, kad visiškai paklusti tėra vienintelė alternatyva. Ir turbūt vienintelis priimtinas būdas šioje jų atlygio skalėje.

– Dar žemiau! Nosimis į grindis!

Jie vykdė. Tai buvo beveik magiška.

Jis pažvelgė į prietaisų skydą priešais save. Spustelėjo mygtuką, kuris atidaro ir uždaro kamerų duris. O tada tą, kuris atveria visas šachtas ir pagrindines duris. Ir galiausiai tą raudoną, didįjį, visa valdantį mygtuką, kuris atveria absoliučiai visas duris ir naudojamas gaisro atveju. Johanas nuspaudė ir

jį. Ilgas pypsintis garsas įspėjo, kad dabar kalėjimas atviras. Ir jį apniko keista mintis. Kad galiausiai jis atsidūrė ten, kur troško būti visą gyvenimą. Laive ant kapitono tiltelio.

– Žiūrit žemyn! – vadovavo jis. Balsas jau stipresnis. – Jeigu kuris nors iš jūsų mėgins mane sustabdyti, aš ir mano bendražygiai susiras jus ir jūsų šeimas. Prisiminkit, kad viską apie jus žinau, vaikinai. Trine, Valborgai... – Jis tebevardijo žmonų ir vaikų vardus, kokias mokyklas jie lanko, ką veikia laisvalaikiu, kurioje miesto dalyje gyvena. Informaciją, kurią buvo sukaupęs per visus šiuos metus. Nepaliovė kalbėjęs vis stebėdamas monitorius. Kuomet liovėsi, paliko juos. Išėjęs pro duris, ėmė bėgti. Koridoriumi, laiptais žemyn į pirmą aukštą. Patraukė pirmąsias duris. Neužrakintos. Ir vėl tolyn koridoriumi. Širdis sunkiai daužėsi, jis tiek daug nesitreniravo, o reikėta, kad būtų puikios formos. Reikėtų pradėti dabar. Antros durys. Jos irgi atviros. Kojos jau nebenorėjo bėgti taip greitai. Galbūt tai dėl vėžio, gal jis jau persimetė į raumenis ir jį silpnina. Trečiosios vedė į šachtą. Tai nedidelė patalpa su grotuotomis durimis abiejose pusėse, kuomet vienoms grotoms užsivėrus atsiveria kitos. Johanas palaukė, kol durys už jo lengvai slysdamos užsidarys, skaičiavo sekundes. Jis jau matė koridorių, vedantį į sargybos pamainos drabužinę. Kai galiausiai durys pliaukštelėdamos užsidarė, jis griebė už rankenos. Spaudė žemyn ir traukė.

Užrakinta.

Prakeikimas! Vėl truktelėjo į save. Durys nė nekrustelėjo.

Jis pažvelgė į baltą jutiklio plokštelę šalia durų. Ją palietė smiliumi. Geltona indikatoriaus lemputė porą sekundžių sumirksėjo ir užgeso, įsižiebė kita – raudona. Johanas žinojo, kad tai reiškia, jog jutiklis neatpažįsta jo atspaudo iš visų patvirtintų. Ir vis tiek patraukė už rankenos. Užrakinta. Viskas

prarasta. Jis susmuko ant kelių priešais duris. Ir tuo pat metu pasigirdo Geiro Goldsrudo balsas:

– Deja, Johanai.

Garsas sklido iš garsiakalbio, įmontuoto aukštai sienoje, ir skambėjo ramiai, beveik raminamai.

– Tai mūsų darbas, Johanai. Jeigu liautumės jį dirbę kassyk, kai kas nors pagrasina mūsų šeimoms, Norvegijoje nebebūtų kalėjimo prižiūrėtojų. Nusiramink, mes ateisim ir tave išsivesim. Ar užmesi pistoletą čia už grotų, ar mums panaudoti dujas?

Johanas pakėlė akis į vaizdo kamerą. Ar jie mato neviltį jo veide? O gal palengvėjimą? Palengvėjimą, kad buvo sustabdytas čia ir kad gyvenimas vėl tęsis kaip anksčiau. Beveik kaip anksčiau. Antrame aukšte jis jau nebevalys grindų.

Jis pastūmė pistoletą pro grotas. Tuomet atsigulė ant grindų, susidėjo rankas virš galvos ir susirietė kaip vapsva, netekusi vienintelio ir paskutinio geluonies. O kai užmerkė akis, jokių hienų nesigirdėjo, ir jo paties nebuvo Kilimandžaro viršukalnės link skrendančio lėktuvo salone. Jo nebebuvo niekur, bet jis gyvas. Jis čia.

Laikrodis kaip tik rodė pusę aštuntos, o rytmečio lietutis nulijo automobilių stovėjimo aikštelėje priešais Valstybę.

– Tai tėra laiko klausimas, – tarė Arildas Frankas, atidarydamas užpakalines įėjimo duris. – Besisvaiginantieji iš esmės yra silpno charakterio žmonės. Žinau, kad tai ne šiuolaikiškas požiūris, bet patikėk manim, aš jų prisižiūrėjęs.

– Man tai terūpi tol, kol jis pasirašys, – Einaras Harnesas jau norėjo eiti į vidų, bet turėjo pasitraukti, kad praleistų tris pro duris išeinančius kalėjimo pareigūnus. – Aš ir pats ketinau praleisti vakarą su viena kita taure svaigiųjų gėrimų.

– O, tai jie taip gerai tau moka?

– Kai pamačiau tavo automobilį, supratau, kad ir man reikėtų prašytis didesnio honoraro. – Išsišiepęs jis linktelėjo į aikštelėje stovintį „Porsche Cayenne“. – Aš tai vadinu papildomu mokesčiu už sunkias darbo sąlygas, ir Nestoras sakė...

– Ša! – Frankas uždėjo ranką jam ant peties, kad kiti galėtų lengviau praeiti.

Dauguma vyrų pasikeisdavo pareigūnų aprangą į civilių, bet kai kurie jų po naktinio budėjimo taip akivaizdžiai skubėdavo namo, kad vilkėdami žaliomis pareigūnų, dirbančių

Valstybėje, uniformomis bėgte nubėgdavo tiesiai prie automobilių. Harnesas sugavo aštrų vieno prižiūrėtojo, ant uniformos užsivilkusio laisvą apsiaustą, žvilgsnį. Jis žinojo, kad šį veidą yra matęs anksčiau, jį siejo su Valstybe, kurioje dabar taip dažnai lankydavosi. Ir nors pats nesusiedavo vardų su veidais, buvo beveik tikras, kad tas asmuo sugebėtų jo vardą priderinti prie veido. Prieštaringos reputacijos advokatas, kartkartėmis pasirodantis spaudoje ne mažiau prieštaringai vertinamose istorijose. Galbūt šis ir kiti asmenys ten, viršuje, užsimanytų pasidomėti, ką jis taip dažnai veikia prie Valstybės atsarginio išėjimo. Ir vargu ar bus geriau, jeigu jie išgirdo, kaip jis paminėjo Nestorą...

Jie uždarinėjo paskui save visas duris, kol priėjo prie laiptų į antrą aukštą.

Nestoras buvo minėjęs, kad šiandien jie privalo išgauti tą prisipažinimą. Jeigu tyrimas prieš Yngvę Morsandą netrukus nebus nutrauktas, greitai bus atskleista tai, kas Sonio prisipažinimą padarys neįtikimą. Iš kur Nestoras ištraukė šią informaciją, Harnesas nei žinojo, nei norėjo žinoti.

Kalėjimo direktoriaus biuras, suprantama, buvo didžiausias, o pavaduojančiojo kalėjimo vadovą kontoros langai žvelgė į mečetę ir Ekebergo kalvą. Ši patalpa buvo koridoriaus gale, išpuošta šlykščiais jaunos dailininkės moters, besispecializuojančios piešti gėles ir geltonajai spaudai pasakoti apie savo seksualinį potraukį, paveikslais.

Frankas spustelėjo vidaus telefono mygtuką ir paprašė, kad kalinys iš 317 kameros būtų atvestas į jo kontorą.

– Automobilio kaina – vienas milijonas du šimtai, – tarė Frankas.

– Galėčiau lažintis, kad pusė sumos - už „Porsche“ emblemą kapoto dangtyje, – ištarė Harnesas.

– Antroji dalis atitenka valstybei mokesčių pavidalu. Ir čia aš kalbu apie valstybę iš mažosios raidės. – Frankas atsiduso ir sudribo į biuro kėdę neįprastai aukštu atlošu. Į sostą, pamanė Harnesas.

– Bet žinai, ką? – tęsė Frankas. – Manau, tai puiku. Po velnių, juk „Porsche" pirkėjai įneša savo indėlį į valstybės biudžetą.

Pasibeldė į duris.

– Taip, – riktelėjo Frankas.

Vienas kalėjimo prižiūrėtojų įėjo vidun pasikišęs kepurę po pažastimi ir neryžtingai kariškai pasisveikino. Kartkartėmis Harnesui parūpdavo, kaip Frankui sekasi įdiegti kariškus sveikinimosi ritualus modernioje įstaigoje. Ir kokias dar taisykles jie turi nuryti.

– Na, Goldsrudai?

– Jau ruošiausi išeiti, bet norėjau pirmiausia išgirsti, ar neturėsit man klausimų po naktinio raporto?

– Prie to dar nepriėjau. Ar kas nors svarbaus, jeigu jau esi čia?

– Nėra labai reikšminga, bet mėginta pabėgti. Jeigu būtų galima taip tą įvykį pavadinti.

Frankas sudėjo delnus ir nusišypsojo.

– Džiaugiuosi, kad nuteistieji rodo iniciatyvą ir sumanumą. Kas ir kaip?

– Johanas Haldenas iš kameros 2...

– 238. Senolis? Tikrai?

– Jis kažkaip gavo pistoletą. Tai, matyt, buvo spontaniška mintis. Tik norėjau pasakyti, kad tai ne taip dramatiška, kaip galėtų pasirodyti perskaičius raportą. Jeigu norėtumėt išgirsti mano nuomonę, tai užtektų ir švelnios reakcijos. Žmogus padarė mums paslaugą daugeliui metų į priekį ir...

– Protinga išnaudoti laiką užkariaujant kitų pasitikėjimą, kad vėliau juos netikėtai nustebintum. Juk turbūt taip jis ir elgėsi?

– Na, matote...

– Tu pasakoji, kad leidaisi apkvailinamas, Goldsrudai? Kaip toli jis nuėjo?

Harnesui šiek tiek pagailo kalėjimo pareigūno, priglaudusio smilių prie viršutinės sudrėkusios lūpos. Jis visuomet užjausdavo tuos, kurie turėdavo bėdų. Įsivaizduodavo save jų vietoje.

– Iki šachtos. Tačiau realios grėsmės, kad galėtų praeiti pro sargybą su pistoletu, visiškai nebuvo. Sargybos poste neperšaunami stiklai ir...

– Dėkui už informaciją, bet priminsiu, kad pats suprojektavau šį kalėjimą, Goldsrudai. Ir žinau, kad esi per minkštas tam vyrukui, su kuriuo, baiminuosi, per daug broliavaisi. Kol neperskaičiau raporto, daugiau nieko neaiškinsiu, bet paruošk savo pamainą atsakyti į kritiškus klausimus. O dėl Haldeno... Negalime su juo švelniai elgtis, čia tas klientas, kuris pasinaudos bet kokia silpnumo apraiška. Supratai?

– Supratau.

Suskambo telefonas.

– Gali eiti, – tarė Frankas ir griebė ragelį.

Harnesas tikėjosi naujo pagarbos ženklo ir kariško posūkio, bet Goldsrudas paliko kabinetą kaip civilis. Advokatas nulydėjo jį akimis ir krūptelėjo Arildui Frankui riktelėjus:

– Ką, po velnių, reiškia tas „nėra“?

Frankas stebeilijo į paklotą lovą 317-oje kameroje. Priešais lovą – pora sandalų. Ant naktinio stalelio gulėjo Šventasis Raštas, plastikinis paketas su vienkartiniu neišpakuotu

švirkštu, o ant kėdės – balti marškiniai. Ir viskas. Vis dėlto už Franko stovintis kalėjimo pareigūnas pakartojo tą patį:

– Jo čia nėra.

Frankas pažvelgė į laikrodį. Vis dar keturiolika minučių iki to laiko, kai kameros bus atidarytos, vadinasi, kalinys negali būti viename iš bendrų kambarių.

– Turbūt jis išėjo iš kameros tuomet, kai naktį kontrolės punkte Johanas atidarė visų kamerų duris, – tai pasakė Goldsrudas nuo tarpdurio.

– Viešpatie Dieve, – sušnibždėjo Harnesas ir iš įpročio pirštų galiukais palietė nosį, kur visuomet dėdavo akinius, kol pernai Tailande, sumokėjęs 150 000 kronų grynaisiais, neišsioperavo lazeriu. – Jeigu jis pabėgo...

– Užsičiaupk, – nukirto Frankas. – Jis nebūtų praėjęs pro sargybos postą. Tebėra kur nors viduje. Goldsrudai, įjunk aliarmą. Užrakinkit visas duris, niekas neturi išeiti.

– Gerai, bet mano vaikai turi...

– Tik jau ne tu.

– O policija? – paklausė vienas iš pareigūnų.– Ar nereikia jų įspėti?

– Ne! – sušuko Frankas. – Lofthusas Valstybėje, sakau jums! Niekam nė žodžio.

Arildas Frankas spoksojo į senolį. Jis uždarė paskui save duris ir pasirūpino, kad pareigūnai už jų nestovėtų.

– Kur Sonis?

Johanas gulėjo lovoje ir trynėsi akis, vydamas iš jų mieguistumą.

– Argi jis ne savo kameroje?

– Tu velniškai gerai žinai, kad jo ten nėra.

– Tuomet jis pabėgo.

Frankas pasilenkė žemyn, sugriebė senuką už marškinėlių apykaklės ir prisitraukė prie savęs.

– Nusivalyk nuo veido tą šypseną, Haldenai. Žinau, kad sargyba poste nieko nematė, vadinasi jis *turi* būti čia. Ir jeigu tu man to nepasakysi, gali pamiršti gydymąsi nuo vėžio. – Frankas pastebėjo senuko nuostabą. – Taip, žinau apie gydytojo pareigą laikytis tylos įžadų, bet ausų ir akių turiu visur. Na, tai kaip? – Frankas paleido Johaną, ir jis krito ant pagalvės.

Senolis apsiglostė plonų plaukų sruogas ir susinėrė rankas už galvos. Atsikrenkštė.

– Žinai, ką aš tau pasakysiu, viršininke? Manau, kad gyvenau gana ilgai. Niekas manęs nebelaukia. O nuodėmės man atleistos, todėl pirmąkart galbūt turiu galimybę patekti ten, aukštai. Turbūt turėčiau išnaudoti tokį šansą, kol jis tebėra, kaip manai?

Arildas Frankas taip stipriai sukando dantis, kad atrodė, ir plombos iššoks.

– Aš manau, Haldenai, kad tu suvoksi, jog nė viena iš tavųjų nuodėmių nėra atleista. Nes čia dievas esu aš, ir tau galiu pažadėti ilgą ir skausmingą mirtį nuo vėžio. Pasirūpinsiu, kad gulėtum kameroje graužiamas ligos ir be menkiausios užuominos apie skausmą malšinančiuosius. Ir tiesą sakant, nebūsi toks pirmas.

– Geriau taip, nei į pragarą, kur pats keliausi, viršininke.

Frankas jau nebežinojo, ar tas gargaliavimas iš senolio gerklės buvo mirties tarškynė, ar juokas.

Grįždamas atgal į 317 kamerą Frankas vėl pasitikrino portatyvinę radijo stotelę. Vis nebuvo jokių Sonio Lofthuso pėdsakų. Jis žinojo, kad iki visa tai išaiškės, laiko jie daug neturi.

Jis įžengė į 317-ąją, išvertė lovą, leido žvilgsniui vėl slysti grindimis, sienomis ir lubomis. Tai neįmanoma, prakeikimas, tikrai neįmanoma! Jis griebė Bibliją nuo naktinio stalelio ir sviedė į sieną. Ji nukrito ant grindų, atsivertė. Frankas žinojo, kad Volanas Biblijoje slapta įnešdavo heroiną. Jis pažvelgė į dalimis iškarpytus puslapius. Sudarkytas tikėjimo tiesas ir sakinius po pusę, nebeturinčius prasmės.

Jis nusikeikė ir metė pagalvę į sieną. Sužiuro į pabirusius plaukus. Trumpus rausvus tarsi barzdos kuokštus ir ilgus - galvos. Vėl spyrė į pagalvę. Iškrito kuokštai susivėlusių purvinų šviesių plaukų.

Trumpai apsikirpęs. Nusiskutęs.

Ir tuomet jam dingtelėjo.

– Naktinę pamainą! – rėkė jis į radijo stotelę. – Patikrinkit visus pareigūnus, išėjusius po naktinės pamainos!

Frankas žvilgtelėjo į laikrodį. Dešimt minučių po aštuntos. Suvokė, kas įvyko. Ir suprato, kad jau per vėlu ką nors daryti. Atsistojo ir taip spyrė į kėdę, kad šalia durų dužo veidrodis.

Autobuso vairuotojas nužvelgė kalėjimo pareigūną, stovintį priešais ir suglumusiu žvilgsniu spoksantį į bilietą ir penkiasdešimties kronų banknotą, kurį gavo grąžos iš šimtinės. Jis žinojo, kad vyriškis yra kalėjimo prižiūrėtojas, nes po ilgu nesusagstytu apsiaustu vilkėjo uniforma, ant kurios buvo prisegtas darbuotojo pažymėjimas ir virš visiškai nepanašios nuotraukos užrašyta Siorensenas.

– Seniai nevažiavot autobusu? – paklausė vairuotojas.

Vyrukas linktelėjo galva prastai nukirptais plaukais.

– Jeigu pirksit bilietą iš anksto, tekainuos dvidešimt šešias kronas, – paaiškino vairuotojas, bet pastebėjo, kad keleiviui ir

ši kaina pasirodė gana didelė. Šitaip atsitinka visiems, keletą metų Osle nevažiavusiems autobusais.

– Dėkui už pagalbą, – tarė vyrukas.

Autobuso vairuotojas išsuko nuo šaligatvio kampo ir veidrodyje pamatė pareigūno nugarą. Nežinia kodėl, galbūt jį kažkaip veikė jo balsas. Toks šiltas ir nuoširdus, lyg iš tiesų būtų norėjęs padėkoti jam iš visos širdies. Vairuotojas matė jį sėdint ir nustebus žvelgiant pro šoninį langą tarsi vieną tų užsieniečių turistų, kartkartėmis užklystančių į autobusą. Matė iš švarko kišenės išsiimant porą raktų, juos apžiūrinėjant lyg nebūtų matęs anksčiau. Iš kitos švarko kišenės išsitraukiant pakelį kramtomosios gumos.

Tuomet jis ir vėl turėjo susikaupęs vairuoti dėl intensyvaus eismo.

II dalis

Arildas Frankas stovėjo prie lango savo kabinete. Dirstelėjo į laikrodį. Daugiausia bėglių sugaunama per pirmąsias dvylika valandų. Spaudai jis buvo užsiminęs, kad daugiausia sugaunama per dvidešimt keturias valandas, kad tai vis dar būtų vadinama skubiu problemos sprendimu, jeigu kartais užtruktų ilgiau nei dvylika valandų. Tačiau dabar slinko jau dvidešimt penkta valanda ir vis dar nebuvo jokių pėdsakų, kuriais galėtumei sekti.

Jis ką tik išėjęs iš didžiosios kontoros. Iš tos, kurioje nėra vaizdo. O joje žmogus be vaizduotės prašė pasiaiškinti. Kalėjimo direktorius buvo prastai nusiteikęs, nes turėjo parskristi iš kasmetės Šiaurės kraštų kalėjimų direktorių konferencijos Reikjavike. Vakar dar viešėdamas Islandijoje telefonu minėjo, kad norėtų kalbėtis su spauda. Direktorius paprastai mėgo bendrauti su spauda. Frankas paprašė parą palūkėti, kad galėtų sugauti Lofthusą be triukšmo, bet direktorius sausai jam atkirto, esą tai ne tas atvejis, kurį galėtum pasilaikyti sau. Nes, visų pirma, Lofthusas žmogžudys, todėl žmonės turi būti įspėti. O visų antra, jie turi įdėti vyriškio nuotrauką į laikraščius, kad būtų pagelbėta jį surasti.

Visų trečia, turim įdėti ir tavo nuotrauką, pamanė Frankas. *Kad tavieji draugai politikai matytų, jog dirbi, o ne vien pliuškeniesi Žydrojoje Lagūnoje, gerdamas velnio lašus.*

Frankas mėgino paaiškinti direktoriui, kad atvaizdas laikraščiuose neatneš naudos, nes Sonio Lofthuso nuotraukos darytos prieš dvylika metų, kai sėdo į kalėjimą, o ir tuomet jis jau buvo barzdotas ir ilgaplaukis. O nuotraukos iš stebėjimo kamerų, kai jis trumpai nusikirpęs, tokios neryškios, kad jomis nepasinaudosi. Ir vis tiek kalėjimo direktorius reikalavo išmurkdyti Valstybės vardą purve.

– Policija jo ieško, Arildai, tu puikiai žinai, kad tik valandų klausimas, kol sulauksiu skambučio iš žmogaus, besidominčio, kodėl iki šiol tai dar nepaviešinta, o gal yra buvę ir daugiau pabėgimų, kuriuos Valstybė norėtų nuslėpti. Tokiu atveju, Arildai, norėčiau būti tas, kuris situaciją valdo.

Šiandien kalėjimo direktorius paklausė, kurias nusistovėjusias procedūras būtų galima patobulinti. Ir Frankas žinojo, kodėl jis uždavė tokį klausimą. Ogi todėl, kad nueitų pas savo politikus ir pateiktų pavaduojančiojo kalėjimo direktoriaus mintis kaip savas. Mintis žmogaus su vaizduote. Ir vis dėlto Frankas leido kvailiui jas pasilaikyti. Tas idėjas. Balso atpažinimo sistemą vietoj pirštų atspaudų ir kulkšnies apyrankes su nepažeidžiamais elektroniniais visuotinės padėties nustatymo sistemos lustais. Pagaliau juk yra dalykų, kurie svarbesni ir už save patį. Ir vienas iš jų – Valstybė.

Arildas Frankas žvelgė į Ekebergo kalvą, besimaudančią rytmečio saulėje. Kadaise tai buvusi saulėtoji darbininkų klasės kaimynystė. O jis svajojęs turėti tiek lėšų, kad galėtų nusipirkti ten mažą namuką. Dabar jis turi didžiulį namą brangesnėje vietovėje. Ir vis tiek tebesvajoja apie namuką.

Nestoras priėmė žinią apie pabėgimą tariamai ramiai. Žmonėms, kurie kėlė nerimą Frankui, nestigo šaltakraujiškumo. Atvirkščiai, jis įtarė, kad jie būdavo šaltakraujiški, kai tai būdavo susiję su jų darbeliais, tokiais žiauriais, kad kraujas stingdavo gyslose, be to, jie turėjo tokią paprastą, aiškią ir praktišką logiką, kad Arildui Frankui neliko nieko kita, kaip tik žavėtis.

– Surask jį, – buvo sakęs Nestoras. – Arba pasirūpink, kad niekas kitas jo nerastų.

Jeigu Lofthusą surastų, galėtų įkalbėti jį prisipažinti nužudžius ponią Morsand, kol kiti jo nesurado. O jie turi savų metodų. Kita vertus, jeigu atimtų jam gyvybę, jis nebepasiaiškintų dėl įkalčių, rastų nusikaltimo vietoje pas Morsand. Ir vėliau jo jau nebepanaudotų kitose bylose. Yra kaip yra. Privalumai ir kliūtys. Bet iš tiesų – paprasčiausia logika.

– Skambina Simonas Kefas, – tai buvo Inos balsas vidaus telefone.

Arildas Frankas nevalingai sušnarpštė.

Simonas Kefas.

Na štai dar vienas, kuriam nėra *nieko* svarbiau už save patį. Vargšas pasileidėlis, perlipęs daugiau nei per vieną lavoną lošdamas kaip pašėlęs. Kalbėta, kad jis pasikeitė nuo tada, kai sutiko tą moterį, su kuria dabar kartu. Tačiau niekas už pavaduojantįjį kalėjimo vadovą negalėjo žinoti geriau, kad žmonės nesikeičia, ir Frankas apie Simoną Kefą žinojo tiek, kiek jam reikėjo žinoti.

– Pasakyk, kad manęs nėra.

– Jis norėtų šiandien susitikti su jumis vėliau. Tai dėl Pero Volano.

Volano? Argi ši savižudybės byla seniausiai neatidėta? Frankas atsiduso ir pažvelgė į laikraštį ant rašomojo stalo.

Užsimenama apie pabėgimą, bet ne pirmuose puslapiuose. Veikiausiai todėl, kad redakcija neturėjo geros bėglio nuotraukos. Tie maitvanagiai turės palaukti, kol bus nupieštas fotorobotas, kur žudikas atrodys kaip tikras velnias. Ir jie bus nuvilti.

– Arildai?

Jai kreiptis į jį vardu, kai šalia nieko nėra, buvo nerašyta taisyklė.

– Surask laiką kalendoriuje. Ir neskirk jam daugiau nei trisdešimt minučių.

Frankas prisimerkęs dirstelėjo į mečetę. Greit bus praėjusios jau dvidešimt penkios valandos.

Larsas Gilbergas žengė žingsnį artyn.

Vaikinas gulėjo ant išskleisto kartono, apsiklojęs apsiaustu. Vakar jis čia atsirado ir pratūnojo tarp krūmų, augančių tarp takelio ir pastato užpakalinės dalies. Taip ir kiūtojo sau, tyliai ir nejudėdamas, it žaistų slėpynes. Šia vieta praėjo du uniformuoti policininkai, nužvelgė Gilbergą, dirstelėjo į nuotrauką rankose ir pasuko savais keliais.

Vakarop ėmus lynoti, vaikinas išlindo ir atsigulė po tiltu. Neklausdamas leidimo. Ne dėl to, kad jam nebūtų leista, bet jis nė nepaklausė. Be to, buvo ir dar kai kas. Jis vilkėjo uniforma. Larsas Gilbergas nebuvo tikras, kieno tai uniforma, jis buvo išmestas iš karo tarnybos nespėjęs susipažinti su kitokia uniforma nei žalioji naujokų. „Netinkamas“ buvo miglotai apibrėžta priežastis. Kartkartėmis Larsas Gilbergas pamąstydavo, ar iš viso yra kam nors tinkamas. Ir ar kada supras, kas tai galėtų būti. Greičiausiai tik tai: gauti pinigų narkotikams ir išgyventi po tiltu.

Kaip dabar.

Vaikinas miegojo, kvėpavo ramiai. Larsas Gilbergas žengė dar žingsnį artyn. Kažkas jo eisenoje, o ir odos spalva bylojo, kad jis vartoja heroiną. Vadinasi, gali ką nors turėti.

Gilbergas dabar buvo taip arti jo, kad galėjo matyti, kaip trūkčioja vokai, lyg akių obuoliai po jais vartytųsi ir judėtų. Jis pritūpė ir atsargiai praskleidė apsiaustą. Tiesė pirštus prie uniformos kišenės ties krūtine.

Viskas įvyko taip žaibu, kad Larsas nė nepamatė. Vaikino pirštai surakino jo riešą, o kitą akimirką Larsas jau klūpojo ant kelių, veidu prie drėgnos žemės ir užsukta ranka už nugaros.

O balsas kuždėjo jam į ausį:

– Ko nori?

Nuskambėjo nepiktai, neagresyviai, netgi be baimės. O mandagiai, panašiau į klausimą, kuo galėtų jam pasitarnauti. Larsas Gilbergas padarė taip, kaip visuomet darydavo pajutęs, jog pralaimėjo. Prisipažindavo, kad nebūtų dar blogiau.

– Pavogti tavo narkotikus. Arba pinigus.

Imtis, kuria vaikinas jį pričiupo, buvo pažįstama. Riešas prilenktas prie žasto, o alkūnė užlaužta iš nugaros. Šitaip elgiasi policininkai. Tačiau Gilbergas žinojo, kaip farai vaikšto, kalba, atrodo ir kvepia. Vaikinas nebuvo vienas iš jų.

– Ką vartoji?

– Morfiną.

– Kiek jo nupirksi už penkiasdešimtinę?

– Mažai. Nedaug.

Gniaužtai atsileido, ir Gilbergas ištraukė ranką.

Jis pasižiūrėjo į vaikiną. Sumirkčiojo, pamatęs penkiasdešimties kronų banknotą, kurį vaikinas laikė iškėlęs priešais jį.

– Atsiprašau, tai viskas, ką turiu.

– Bet aš neturiu, ką parduoti, drauguži.

– Pinigai tau. Aš nebevartoju.

Gilbergas primerkė vieną akį. Kaip ten sakoma? Jeigu yra per gerai, kad tuo patikėtum, vadinasi, taip nėra. Tačiau vyrukas greičiausiai bus netekęs galvos. Gilbergas sugriebė banknotą ir įsikišo į kišenę.

– Už nakvynės vietos nuomą, – pasakė jis.

– Vakar mačiau čia vaikštinėjant policininkus, – pasidomėjo vaikis. – Ar dažnai jie šičia pasirodo?

– Pasitaikydavo, bet paskutiniu metu jų knibždėte knibžda.

– Gal kartais žinai kokią vietelę, kur... jų neknibžda?

Gilbergas pakreipė galvą, nužvelgė vyruką.

– Jei nori išvengti farų, turėtum pasiprašyti kambario prieglaudoje. Iloje. Jie ten neįleidžiami.

Vaikis susimąstęs pažvelgė į upę ir lėtai palinksėjo.

– Ačiū už pagalbą, mano drauge.

– Nėra už ką, – nustebęs sumurmėjo Gilbergas.

Aiškių aiškiausiai pakvaišęs.

Ir lyg patvirtindamas tas mintis vaikis ėmė nusirenginėti. Dėl visa ko Gilbergas pasislinko per porą žingsnių. Vyrukas stovėjo vienomis trumpikėmis sukdamas batus į uniformą ir marškinius. Gilbergas padavė jam plastikinį maišelį, kurį vaikinas paprašė paskolinti, ir viską į jį susidėjo. Maišelį pakišo po akmeniu krūmyne, kuriame buvo praleidęs vakarykštę dieną.

– Pasaugosiu, kad niekas nerastų, – tarė Gilbergas.

– Ačiū, pasitikiu tavimi.

Šypsodamasis vaikinas užsisagstė apsiaustą iki pat viršaus, kad nesimatytų nuogos krūtinės.

Ir ėmė eiti takeliu. Gilbergas žvelgė jam įkandin, matė nuogas pėdas taškant vandenį iš balučių ant asfalto.

Pasitikiu tavimi?

Visiškas pamišėlis.

*

Marta buvo priimamajame ir monitoriuje stebėjo kamerų vaizdus prie Ilos apgyvendinimo centro. Tiksliau tariant, stebėjo vyriškį, žvelgiantį į kamerą prie paradinių durų. Jis dar nepaskambino, dar nesurado mažos skylutės organiniame stikle, dengiančiame durų skambutį. Jiems teko uždėti stiklą dėl gana dažnos reakcijos: kai kam nors atsakoma nakvynė ir durys neatidaromos, imama daužyti skambutį. Marta nuspaudė mikrofono mygtuką.

– Ko norėjai?

Vaikinas neatsakė. Marta suprato, kad jis nėra vienas iš septyniasdešimt šešių gyventojų. Ir nors per keturis pastaruosius mėnesius pasikeitė šimtas žmonių, visų iki vieno veidus ji prisiminė. Ji kaipmat suvokė, kad jis priklauso vadinamajai tikslinei Ilos klientų grupei: besisvaiginantiems. Ir ne todėl, kad nebuvo pavartojęs, nes taip ir atrodė, bet kažkas jo veide tai išdavė. Tas liesumas. Trūkčiojantys lūpų kampučiai. Vargana šukuosena. Ji atsiduso.

– Ieškai kambario?

Vaikinas linktelėjo, ir ji paspaudė valdymo pulte mygtuką, kuris atveria laukujes duris aukštu žemiau. Riktelėjo Stinei, stovinčiai virtuvėje ir tepančiai sumuštinius vienam iš gyventojų, prašydama prižiūrėti jos darbo vietą. O pati nuskubėjo laipteliais žemyn ir pro metalinius vartelius, neleidžiančius patekti į priimamąjį, jeigu kartais įsibrovėliai vis dėlto įeitų pro pagrindines duris. Vaikinas buvo įėjęs į vidų. Apsiaustas užsagstytas iki pat viršaus, o ilgio - iki kulkšnių. Jis buvo basas, ir ji pastebėjo kraują viename drėgname pėdos atspaude prie įėjimo durų. Tačiau Marta buvo pratusi prie daugybės dalykų, o labiausiai jos dėmesį patraukė jo žvilgsnis.

Kad jis *ją* matė. Kitaip ji negalėtų to paaiškinti. Jis buvo nukreipęs į ją žvilgsnį, o iš to žvilgsnio ji galėjo suprasti, kad jis valdo optinį įspūdį, kuriame ji irgi yra. Tai, žinoma, nieko nereiškė, bet daugiau, nei ji buvo pratusi čia, Ilos apgyvendinimo centre. Ir akimirką jos smegenyse šmėstelėjo, kad jis jau nebevartoja, bet ji kaipmat tą mintį atmetė.

– Labas. Eime su manim.

Jis nusekė paskui ją į antrą aukštą ir į susitikimų kambarį priešais registratūrą. Marta kaip visuomet paliko praviras duris, kad Stinė ir kiti galėtų juos matyti, paprašė jo atsisėsti ir pasiėmė anketas, reikalingas įprastinei priėmimo procedūrai.

– Vardas? – paklausė ji.

Jis papurtė galvą.

– Anketoje turiu užrašyti vienokį ar kitokį vardą, supranti? – tarė suteikdama jam progą, kurios daugumai ateinančiųjų čia reikia.

– Stigas, – pamėgino jis.

– Stigas – puiku, – tarė ji. – Toliau?

– Bergeris?

– Tai ir užrašom. Kada gimęs?

Jis pateikė datą ir metus, ir ji kaipmat paskaičiavo, kad jam sukakę trisdešimt. Atrodė jaunesnis. Šitai ir buvo keisčiausia: dėl tų kvaišalų vartotojų amžiaus visada gali apsirikti į bet kurią pusę.

– Ar tave čia kas nors siuntė?

Jis papurtė galvą.

– Kur miegojai praėjusią naktį?

– Po vienu iš tiltų.

– Kaip suprantu, neturi adreso ir nežinai, kuriam socialinės rūpybos skyriui priklausai, todėl parašysiu vienuoliktą,

kaip ir tavo gimimo dienos data, ir tai leis mums... – ji peržvelgė sąrašą. – Socialinė tarnyba „Alna“, be galo gailestinga, tikėtina, už tave užmokės. Kokios rūšies narkotikus vartoji?

Jos rašiklis buvo paruoštas tai užrašyti, bet jis neatsakė.

– Man reikia tik pavadinimo.

– Lioviausi vartojęs.

Ji padėjo rašiklį į šalį.

– Čia, Ilos centre, priimame tik vartojančius. Galiu paskambinti ir pasiteirauti, ar neatsirastų vietos kitame centre Sporveiso gatvėje. Ten daug gražiau nei čia.

– Manot, kad...

– Taip, turiu galvoje, kad iš tiesų *turėtum* nuolat vartoti, norėdamas čia gyventi. – Ji liūdnai šyptelėjo.

– O jeigu pasakyčiau, kad pamelavau, manydamas, jog lengviau gausiu kambarį, jeigu būsiu nevartojantis?

– Taigi, jeigu ir teisingai atsakei į šį klausimą, nebeturi gelbėjimosi priemonių.

– Heroinas, – ištarė jis.

– Ir?

– Tik heroinas.

Ji užpildė anketą, bet abejojo, ar tai tiesa. Osle vargu ar surastumei bent vieną, vartojantį gryną heroiną. Visi vartojo mišinius dėl vienintelės priežasties – jeigu jau su priemaišomis gatvėje parduodamą heroiną sumaišysi su benzodiazepinais, pavyzdžiui, rohypnoliu, sutaupysi daugiau pinigų, o poveikis truks ilgiau ir bus stipresnis.

– Kodėl atėjai į šią vietą?

Jis gūžtelėjo pečiais.

– Man reikalingas stogas virš galvos.

– Ypatingos ligos ar vaistai?

– Jokių.

– Ar turi ateities planų?

Jis pažvelgė į ją. Martos Lian tėvas mėgdavo sakyti, kad žmogaus istorija užfiksuota žvilgsnyje, tereikia mokėti ją perskaityti. Tačiau ne ateitis. Apie ateitį nežinome nieko. Vis dėlto Martai norėjosi dar kartą pamatyti tą žvilgsnį ir paklausti savęs, ar ji galėtų, ar ji būtų įstengusi perskaityti jame ką nors apie menamojo Stigo Bergerio ateities planus.

Jis papurtė galvą ir vis purtydavo ją atsakinėdamas į klausimus apie darbą, išsilavinimą, ankstesnius perdozavimus, somatines ligas, kraujo užkrėtimą ir psichikos problemas. Galiausiai ji jam paaiškino, kad jie laiko visa tai profesine paslaptimi ir niekam neteiks informacijos apie tai, kad jis čia gyvena. Bet jeigu pats pageidauja, gali užpildyti sutikimą su vardais žmonių, kurie apie jį galėtų gauti informaciją, jeigu kreiptųsi į centrą.

– Pavyzdžiui, kad tavo tėvai, draugai ar mylimoji galėtų su tavimi susisiekti.

Jis švelniai šyptelėjo.

– Neturiu nė vieno iš jų.

Šitokį atsakymą Marta Lian buvo girdėjusi daugybę kartų. Taip dažnai, kad tai jos nebeveikė. Jos psichologas pavadino tai *compassion fatique*, užuojautos keliamu nuovargiu, ir paaiškino, kad su tuo vienaip ar kitaip susiduria daugelis jos profesijos žmonių. Martą labiausiai neramino tai, kad niekas nesikeičia. Žinoma, ji suvokė, kad yra tam tikros ribos, koks cinikas turi būti žmogus, kuriam terūpi savasis cinizmas, bet, šiaip ar taip, jos varomoji jėga visuomet buvo jautrumas. Atjauta. Meilė. Ir ji buvo nusiteikusi to atsisakyti. Todėl krūptelėjo pajutusi, kad žodžiai „neturiu nė vieno iš jų“ kažką palietė it adata, priverčianti atrofuotą raumenį trūkčioti.

Ji sudėjo lapus į aplanką, paliko jį priėmime ir nusivedė naująjį gyventoją žemyn į drabužinę pirmame aukšte.

– Tikiuosi, nepriklausai tai paranojikų grupei, negalinčiai vilktis drabužių, kuriuos dėvėjo kiti, – pasakė ji ir atsuko nugarą, kol jis nusivilko apsiaustą ir persirengė.

Palaukė, kol jis kostelėjo. Atsisuko. Jis pasirodė esąs aukštesnis ir labiau pasitempęs su šviesiai žydru džemperiu ir džinsais. Neatrodė ir toks liesas kaip su tuo apsiaustu. Jis pažvelgė žemyn į paprastus juodus sportinius batus.

– Taip, – tarė ji. – Benamių batai.

Didžiulė perteklinė sportinių batų partija iš Norvegų armijos sandėlių buvo išdalyta įvairioms labdaros organizacijoms devintojo dešimtmečio pradžioje, ir jie tapo išskirtine narkomanų ir benamių avalyne.

– Ačiū, – jis tyliai padėkojo.

Būtent dėl šito ji pirmą kartą apsilankė pas psichologą – nes gyventojas nepadėkojo. Tai tebuvo viena ne-padėka visoje virtinėje ne-padėkų iš save žalojančiųjų, vis dar galinčių egzistuoti valstybės socialinio aprūpinimo sistemos ir socialinių institucijų dėka. O šitą sistemą didžiąją savo budraus gyvenimo dalį jie koneveikė. Ir Marta pratrūko. Liepė nešdintis velniop, jeigu jam netinka vienkartinio švirkšto, gauto dykai, dydis, eiti į kambarį, už kurį kas mėnesį socialinės rūpybos skyrius sumoka po šešis tūkstančius kronų, ir susileisti narkotikų, kurių įsigijo už vogtus kaimynų dviračius. Kartu su skundu jis išsiuntė ir keturių lapų savo kančios istoriją. Jai teko atsiprašyti.

– Dabar surasime tau kambarį, – tarė Marta.

Kylant į trečią aukštą ji parodė jam, kur yra dušai ir tualetai. Vyrai bidzeno pro juos skubiais žingsniais ir apsvaigusiomis akimis.

– Sveikas atvykęs į geriausią Osle narkotikų prekybos centrą, – ištarė Marta.

– Čia, viduje? – susirūpino vaikinas. – Leidžiama realizuoti?

– Pagal taisykles – ne, bet jeigu vartoji, tai ir turi. Sakau tau tai tik todėl, kad žinotumei, jog mums nerūpi, ar kambaryje laikai vieną gramą, ar vieną kilogramą. Mes nekontroliuojame, kas vyksta kambariuose. Įeiname tik tuomet, jeigu įtariame, kad laikomas ginklas.

– Ar būna ir taip?

Ji pažvelgė į jį iš šono.

– Kodėl to klausi?

– Kad žinočiau, kaip pavojinga čia gyventi.

– Visi dileriai čia turi savo berniukus, veikiančius kaip torpedos ir naudojančius viską nuo beisbolo lazdų iki šaunamųjų ginklų skoloms iš kitų gyventojų išmušinėti. Praėjusią savaitę krausčiau kambarį ir po lova radau harpūną.

– Harpūną?

– Taip. Užtaisytą harpūną „Sting 65".

Ji pati nustebo prajukusi, o jis šyptelėjo pavymui. Jo šypsena buvo graži. Tokią šypseną turėjo daugelis čia apsistojusiųjų.

Ji atrakino 323 kambario duris.

– Keletas kambarių uždaryti po gaisro, tad tenka gyventi po du, kol nebus atliktas remontas. Tavo kambario draugas vardu Džonis, kiti jį vadina Džoniu Puma. Jam nervinio nuovargio sindromas, todėl daugiausia laiko praleidžia lovoje. Tačiau jis ramus ir mielas, su juo rūpesčių neturėsi.

Ji atidarė duris. Užuolaidos buvo užtrauktos, viduje – tamsu. Ji įjungė šviesą. Dienos šviesos lempos palubėje porą kartų sublyksėjo ir įsižiebė.

– Kaip gražu, – pasakė vaikinas.

Marta apsidairė po kambarį. Iš tiesų ji nebuvo girdėjusi, kad kas nors kambarius Ilos apgyvendinimo centre būtų pavadinęs gražiais. Bet jis savotiškai teisus. Nors linoleumas bespalvis, o žydros sienos skylėtos, aprašinėtos ir apipaišytos, o tų piešinių neįstengta pašalinti su pelenų šarmu, bet šiaip švaru ir šviesu. Iš baldų tebuvo gultas, komoda ir mažas staliukas su įpjovomis ir apsilaupiusiais dažais, tačiau viskas funkcionalu. Oras kambaryje atsidavė vyriškiu, miegančiu apatiniame gulte. Vaikinas pažymėjo, kad niekada neperdozuoja, ir ji skyrė jam gultą viršuje. Jie parenka gultus apačioje akivaizdžiai perdozuojantiesiems, kad būtų lengviau netekusį sąmonės perkelti ant neštuvų.

– Na, štai, – pasakė Marta, duodama jam raktą su pakabuku. – Aš esu tiesioginis tavo kontaktas, tai reiškia, kad gali kreiptis į mane, jei prireiks. Gerai?

– Ačiū, – tarė jis, imdamas mėlyną plastikinį pakabuką ir jį tirdamas žvilgsniu. – Labai ačiū.

– Jis nusileidžia, – šūktelėjo sekretorė Simonui ir Kari, sėdintiems ant odinės sofos, virš kurios kabojo gigantiškas paveikslas, greičiausiai vaizduojantis saulėtekį.

– Šitai ji sakė ir prieš dešimtį minučių, – sušnibždėjo Kari.

– Dievas sprendžia, kuri danguje valanda, – tarė Simonas, už viršutinės lūpos užsikišdamas gabalėlį kramtomojo tabako. – Kiek, manai, kainuoja toks paveikslas? Ir kodėl būtent toks?

– Vadinamųjų dekoro darbų pirkimas viešajame sektoriuje – tai paslėptas mūsų šalies vidutinių menininkų dotavimas, – pareiškė Kari. – Pirkėjams dažniausiai tas pats, kas kabo ant sienų, svarbiausia, kad derėtų prie baldų ir atitiktų biudžetą.

Simonas stebėjo ją iš šalies.

– Ar tau kas nors yra sakęs, kad retsykiais tavo žodžiai nuskamba taip, tarsi cituotumei, ką namie išmokai mintinai?

Kari kreivai šyptelėjo.

– O kramtomasis tabakas – prastas pakaitalas rūkymui. Pavojinga sveikatai. Turbūt žmona jus privertė jį pakeisti, nes rūkalų kvapas įsigeria jai į drabužius?

Simonas prunkštelėjo purtydamas galvą. Tai turėtų būti šiuolaikinio jaunimo humoras.

– Geras bandymas, bet klaidingas. Ji prašė manęs liautis rūkius, nes norėtų, kad būčiau šalia kiek įmanoma ilgiau. Ji nežino, kad kramtau jį, mat dėželes palieku darbe.

– Įleisk juos, Ane, – nugriaudėjo balsas.

Simonas pažvelgė į automatinių vartų pusę, kur vyriškis su uniforma ir kepure, kokia patiktų ir Baltarusijos prezidentui, stovėjo barbendamas pirštais į metalinius vartelius.

Simonas atsistojo.

– Na, dar pažiūrėsim, ar juos išleisim, – juokavo Arildas Frankas.

Iš vos įžvelgiamo sekretorės akių vartymo Simonas suvokė, kad juokeliai gerokai nuvalkioti.

– Na, ir kaipgi jautiesi grįžęs prie padugnių? – paklausė Frankas lydėdamas juodu laipteliais aukštyn. – Tu juk iš Ekonominių nusikaltimų tyrimo skyriaus. Dieve, jau senstu, pamiršau, kad iš ten tave išmetė.

Simonas pasistengė nenusikvatoti po tokio sąmoningo įžeidimo.

– Mudu čia dėl Pero Volano.

– Girdėjau. Maniau, byla baigta.

– Nenutraukiame bylos tol, kol lieka neatsakytų klausimų.

– Turite kokių naujienų?

Simonas išspaudė šypsnį ištempdamas lūpas palei dantis.

– Peras Volanas buvo čia ir aplankė kalinį tą pačią dieną, kai mirė, tiesa?

Frankas atidarė savo kontoros duris.

– Volanas buvo kalėjimo dvasininkas, todėl darau išvadą, kad jis dirbo savo darbą. Galiu patikrinti registracijos žurnalą, jeigu pageidaujat.

– Ačiū. Žinoma. Ir jeigu dar galėtume sužinoti, su kuo kalbėjosi.

– Deja, neturiu tokios išklotinės, su kuo jis kalbėjosi kiekvieną valandą.

– Bent jau mes žinome vieną asmenį, su kuriuo jis tądien kalbėjosi, – įsiterpė Karì.

– Tikrai? – nusistebėjo Frankas, sėsdamasis prie rašomojo stalo, neišvengiamo visos jo karjeros atributo. Nėra čia ko švaistyti brangų laiką pokalbiams su viešais asmenimis. – Panele, ar neišimtumėt iš spintelės puodelių kavai, kol patikrinsiu svečių registraciją? Jeigu kartais užtruktumėt ilgėliau.

– Dėkui, bet nesu kofeino mėgėja, – tarė Kari. – Tas žmogus – Sonis Lofthusas.

Frankas nužvelgė ją be jokios išraiškos.

– Mes norime žinoti, ar galėtume jį aplankyti? – prašneko Simonas ir netikėtai trinktelėjo į vieną iš kėdžių. Pakėlė akis į ir taip raudoną Franko veidą. – Ech, išties senstu. Juk jis pabėgo.

Simonas matė, kaip Frankas mėgina atsakyti, bet paskubėjo tęsti:

– Mes tuo susidomėjome, nes tai, kad Volano apsilankymas sutapo su Lofthuso pabėgimu, kelia dar daugiau įtarimų dėl dvasininko mirties.

Frankas timptelėjo marškinių apykaklę.

– Iš kur žinot, kad jie buvo susitikę?

– Visos policijos apklausos yra bendroje duomenų bazėje, – paaiškino Kari, vis dar stovėdama. – Kai ten ieškojau Pero Volano, mačiau, kad jo vardas paminėtas ir apklausoje dėl pabėgimo. Apklaustas kalinys Gustavas Roveris.

– Roveris jau laisvėje. Jis apklaustas, nes buvo susitikęs su Soniu Lofthusu prieš pat pabėgimą. Norėjome sužinoti, ar

Lofthusas jam sakė ką nors, kas mums galėtų tapti užuomina, kur jis galėtų būti.

– Mes? Mums? – Simonas kilstelėjo žilą antakį. – Juk gaudyti bėglius yra išskirtinai policijos darbas, ne jūsų?

– Lofthusas – mano kalinys, Kefai.

– Roveris aiškiai negali tau padėti, – tęsė Simonas. – Bet per apklausą pasakė, kad jam išeinant iš Lofthuso kameros atėjo Peras Volanas.

Frankas gūžtelėjo pečiais.

– Ir kas iš to?

– Mus domina, apie ką jiedu šnekėjosi. Ir kodėl po to pokalbio vienas buvo užmuštas, o kitas – pabėgęs.

– Tai veikiausiai tik atsitiktinumas.

– Galbūt. Ar pažįsti Hugo Nestorą, Frankai? Dar vadinamą Ukrainiečiu.

– Esu girdėjęs.

– Žinoma, girdėjai. Ar yra kas nors, kas sietų Nestorą su šiuo pabėgimu?

– Ką turit omeny?

– Na, arba jis Lofthusui padėjo, arba įbaugino taip, kad jam teko pabėgti?

Frankas ėmė tuksenti rašikliu į stalo paviršių. Atrodė, lyg mąstytų.

Akies krašteliu Simonas regėjo, kad Kari tikrinasi gautus pranešimus.

– Žinau, kaip tau norisi sėkmės, tačiau, deja, ne čia reikia ieškoti stambių žuvų, – atrėžė Frankas. – Sonis Lofthusas pabėgo pats, niekieno nepadedamas.

– Kurgi ne, – susierzino Simonas, atsilošė kėdėje ir suglaudė pirštų galus. – Jaunas narkomanas, tikras diletantas pabėgo iš pačios Valstybės be niekieno pagalbos?

Frankas šyptelėjo.

– Gal norėtumei lažintis dėl diletanto, Kefai? – Simonas neatsakė, ir jo veidu nuslydo šypsnys. – Ech, senatvė, juk tu nebesilažini. Vis tiek parodysiu tau tavo *diletantą*.

– Tai vaizdas iš stebėjimo kamerų, – pasakė Frankas, rodydamas į 24 colių monitorių. – Šiuo metu visi pareigūnai kontrolės poste suguldyti nosimi į grindis, o Haldenas atidaro visas kalėjimo duris.

Monitorius padalytas į šešiolika langelių, po vieną kiekvienai kamerai, rodančiai skirtingus kalėjimo kampus, o ekrano apačioje tiksi laikrodis.

– Štai ateina jis, – pasakė Frankas, rodydamas į vaizdą langelyje viename iš koridorių.

Simonas su Kari spoksojo į žmogų, išeinantį iš kameros ir ryžtingai bėgantį prie vaizdo kameros. Jis vilkėjo plačiais ilgais marškiniais, siekiančiais kelius, ir Simonui toptelėjo, kad vaikino šukuosena dar baisesnė nei jo paties - tarytum plaukai nuo galvos būtų išspardyti.

Vaikinas dingo iš langelio. Ir pasirodė kitame.

– Štai Lofthusas šachtoje, – aiškino Frankas. – Tuo tarpu Haldenas rėžia kalbą apie tai, ką jis padarys pareigūnų šeimoms, jeigu jie jį sustabdys. O įdomiausia tai, kas dabar vyksta pareigūnų pamainos keitimosi kambaryje.

Jie pamatė Lofthusą, bėgantį į drabužinę, bet užuot skubėjęs prie išėjimo, jis pasuka į kairę ir dingsta iš ekrano už persirengimo spintelių. Frankas piktai trinktelėjo smiliumi į vieną iš klavišų, ir laikrodis ekrano apačioje sustojo.

– O dabar jis įsilaužia į Siorenseno, mūsų darbuotojo, kuris serga, spintelę. Persirengia ir praleidžia likusią dalį

nakties šioje spintelėje. Iš ryto jis iš jos išlenda ir palaukia, kol ateis kiti.

Frankas užvedė rodyklę ant laikrodžio ir nustatė ties 07.20. Ir ėmė rodyti vaizdą keturis kartus greičiau. Uniformuoti vyrai ėmė rastis monitoriaus langeliuose. Jie įeidavo ir išeidavo iš drabužinės, o durys vis atsiverdavo ir užsiverdavo. Nebuvo įmanoma atskirti žmonių, kol vėl klavišo spustelėjimu Frankas nesustabdė vaizdo.

– Tai jis, – pasakė Kari. – Su uniforma ir apsiaustu.

– Siorenseno uniforma ir apsiaustu, – patikslino Frankas. – Veikiausiai jis išlindo iš spintelės prieš pasirodant kitiems, persirengė ir palaukė. Sėdėjo ant suolo nuleidęs galvą, apsimesdamas, kad rišasi raištelius kitiems įeinant ir išeinant. Čia didelė darbuotojų kaita, todėl niekas nesureagavo į jauną vyruką, kuris rengiasi kiek lėtokai. Jis sulaukė intensyviausio pamainos pasikeitimo ir tada išėjo. Ir niekas neatpažino Sonio be barzdos ir ilgų plaukų, kuriuos apsikarpė savo kameroje ir sukišo į pagalvę. Net ir aš...

Dar vieną kartą spustelėjęs klavišą jis vėl pradėjo peržiūrą, tik šįkart jau normaliu greičiu. Ekrane vaikinas su uniforma ir apsiaustu išeina pro duris tuo metu, kai Arildas Frankas ir kitas asmuo atgal sušukuotais plaukais ir pilku kostiumu įeina vidun.

– Ir jo prie vartų nesustabdė sargybiniai?

Frankas pirštu parodė į apatinį langelį ekrano apačioje.

– Tai vaizdas iš sargybinių būdelės. Kaip matote, mes praleidžiame automobilius ir žmones pro vartus netikrindami dokumentų, mat susidarytų ilgos eilės ir tai užtruktų, jeigu keičiantis pamainoms laikytumės įprastų saugumo procedūrų. Tačiau dabar jau pradėsime tikrinti išeinančiuosius.

– Taip, norinčiųjų įsibrauti į vidų ratas siauresnis, – pajuokavo Simonas.

Įsivyravo tyla, jie girdėjo tik Kari nuryjant žiovulį po Simono reakcijos į Franko juokelius apie svetingumą.

– Tai štai tas tavo dilętantas, – rėžė Frankas.

Simonas Kefas neatsakė, tik stebėjo žmogystos, išeinančios pro sargybą, nugarą. Nežinia kas privertė jį šyptelėti. Suvokė, kad tai eisena. Jis ją atpažino.

Marta stovėjo sukryžiavusi rankas ir žvilgsniu tyrė du priešais ją stovinčius vyrus. Jie negali būti iš Narkotikų kontrolės skyriaus, mat daugumą jų ji mačiusi, o šiųdviejų nemačiusi niekados.

– Mes ieškome... – prabilo vienas iš jų, tačiau kitą sakinio dalį nustelbė sirenos kauksmas Valdemaro Tranės gatve pravažiavus greitosios medicinos pagalbos automobiliui.

– Ko? – užriko Marta. Ji mėgino prisiminti, kur yra mačiusi tokius juodus kostiumus. Reklamoje?

– Sonio Lofthuso, – pakartojo mažesnysis. Jis buvo šviesiaplaukis ir atrodė taip, lyg keletą kartų būtų susiknežinęs nosį. Marta prisižiūrėdavo panašių nosių kiekvieną dieną, bet šioji, ji būtų galėjusi lažintis, tokia dėl grumtynių.

– Mes neatskleidžiame savo gyventojų tapatybių, – pareiškė ji.

Antrasis, aukštas ir taip pat tvirtas vyriškis juodomis garbanomis, keistu pusmėnuliu išsiplaiksčiusiomis ant galvos, parodė jai nuotrauką.

– Jis pabėgo iš Valstybės kalėjimo ir yra pavojingas.

Artėjo kitas greitosios pagalbos automobilis, ir vyriškis, pasilenkęs prie jos, riktelėjo jai į ausį:

– Jeigu jis gyvena čia, o tu mums nesakai, visa tai atsisuks prieš tave, jei kas nors nutiks. Supranti?

Ne iš Narkotikų kontrolės skyriaus, dabar aišku, kodėl ji nemačiusi jų anksčiau. Marta linktelėjo, žiūrėdama į nuotrauką. Vėl pažvelgė į juos. Jau žiojosi kažką sakyti, kai vėjo gūsis pūstelėjo tamsius kirpčius jai į veidą. Pamėgino vėl, kai išgirdo riksmą už nugaros. Jis sklido nuo laiptų, ir tai buvo Tojus.

– Oi, Marta, Burė bandė žudytis. Aš čia niekuo dėtas. Jis dabar kavinėje.

– Vasarą pas mus didžiulė kaita, – paaiškino ji. – Dauguma gyventojų renkasi miegoti parkuose, todėl priimame naujus žmones. Nelengva atsiminti visų veidus...

– Jis – Sonis Lofthusas.

– ...ir ne visi jaučia pareigą registruotis tikrais vardais. Mes nesitikime, kad jie pateiks mums pasus ar asmens tapatybės korteles, todėl užrašome, ką mums sako.

– Argi jie neturi būti identifikuoti Socialinės rūpybos skyrių? – paklausė šviesusis.

Marta įsikando į apatinę lūpą.

– Oi, Marta, Burė paplūdęs krauju!

Vyriškis su garbanų vainiku uždėjo didelę plaukuotą ranką ant nuogo jos žasto.

– Leisk mums pasižvalgyti patiems, pamatysim, ar jį čia rasim.

Jis pastebėjo jos žvilgsnį ir atitraukė ranką.

– Beje, dėl asmens dokumentų, – įsiterpė ji. – Galiu pamatyti jūsiškius?

Ji matė, kaip pritemo šviesiojo žvilgsnis. Ir vėl garbaniaus ranka. Šį kartą ne *ant* žasto, o aplink jį.

– Burė netrukus nukraujuos, greičiau. – Tojus buvo šalia jų, jis svirduliavo ir apsvaigusiu žvilgsniu stebeilijosi į atėjūnus. – Oi, kas čia vyksta?

Marta išsilaisvino iš gniaužtų ir uždėjo ranką Tojui ant peties.

– Mes turime eiti gelbėti jam gyvybę. Jeigu, ponai, malonėtumėt luktelėti.

Jie nuėjo kavinės durų link. Pro šalį prašvilpė naujas greitosios pagalbos automobilis. Trys greitosios pagalbos automobiliai. Ji nevalingai sudrebėjo.

Šalia kavinės durų ji atsisuko atgal.

Tiedu vyrai buvo dingę.

– Vadinasi, judu su Harnesu trumpai matėte Sonį? – paklausė Simonas Franko, kai šis lydėjo juodu su Kari žemyn į pirmą aukštą.

Frankas žvilgtelėjo į laikrodį.

– Žmogus, kurį matėme praeidami, buvo jaunas švariai nusiskutęs vyras trumpais plaukais ir uniforma. Tas Sonis, kurį pažinojome, – nešvariais marškiniais, kūtvėla, apžėlęs barzda.

– Taigi manote, kad bus sunku jį rasti todėl, kad atrodo kitaip? – pasiteiravo Kari.

– Nuotraukos iš stebėjimo kamerų dažniausiai būna prastos kokybės, – Arildas Frankas atsisuko ir įsmeigė į ją akis. – Bet mes jį surasime.

– Gaila, kad negalėjome pasišnekėti su tuo Haldenu, – tarė Simonas.

– Taip, kaip ir minėjau, jo sveikatos būklė staiga stipriai pablogėjusi, – atsakė Frankas, išlydėjęs juos atgal į priimamąjį. – Pranešiu, kai jam pagerės ir galėsit kalbėtis.

– Nenumanote, apie ką bėglys galėjo kalbėtis su Peru Volanu?

Frankas papurtė galvą.

– Manau, tai buvo pokalbis apie įprastus dvasinius dalykus. Beje, Sonis Lofthusas irgi buvo vienas iš sielos sergėtojų.

– Tikrai?

– Lofthusas buvo atsiskyręs nuo kitų kalinių. Buvo neutralus, nepriklausė jokiai kastai. Ir nesišnekėdavo. Juk tai ir yra gero klausytojo savybė, tiesa? Kaliniams jis buvo savotiškas nuodėmklausys, toks, kuriam galėjai saugiai ir visiškai atsiverti. Kur jis su visu tuo nueis? Neturi jokių sąjungininkų ir, aišku, sėdės ilgai.

– Už ką jis kalėjo? – paklausė Kari.

– Už nužudymus, – sausai atrėžė Frankas.

– Norėjau pasakyti...

– Žiauriausius nužudymas. Nušovė azijietę mergaitę ir uždusino serbą iš Kosovo. – Frankas laikė atidaręs išėjimo duris.

– Baisu ir pagalvoti, koks pavojingas nusikaltėlis laisvėje, – tarstelėjo Simonas, suvokdamas, kad smeigia jam tiesiai į paširdžius. Jis nebuvo sadistas, bet su Arildu Franku elgėsi išskirtinai. Ir ne todėl, kad Franką būtų sunku mėgti kaip žmogų, iš tiesų tai jo asmenybė švelnino aplinkybes. Ir ne todėl, kad žmogus būtų nedirbęs savo darbo. Policijos departamente visi žinojo, kad tai Frankas užsuko visą kalėjimo darbą, o ne anas, paskirtasis kalėjimo direktorius. Tačiau buvo dar kai kas, menamos aplinkybės, kurių visuma kurstė įtarimą, kuris kankina taip ilgai, kad galiausiai priartėja prie gniuždančios tiesos – prie to, ko negali įrodyti. Kad Arildas Frankas yra korumpuotas.

– Duodu jam keturiasdešimt aštuonias valandas, vyresnysis inspektoriau, – pažadėjo Frankas. – Jis neturi pinigų, giminių ar draugų. Jis – vienišas vilkas, prasėdėjęs kalėjime nuo aštuoniolikos. Jau dvylika metų. Jis nieko neišmano apie pasaulį už kalėjimo sienų, neturi kur eiti ir kur pasislėpti.

Kol Kari smulkiais žingsneliais skubėjo paskui Simoną iki jo automobilio, vyresnysis inspektorius mąstė apie keturiasdešimt aštuonias valandas, kad dar galėtų dėl to lažintis. Mat vaikino elgsenoje jis kai ką atpažino. Nežinojo, kas tai, galbūt tiesiog ta jo eisena. O gal Sonis paveldėjo ir kažką daugiau.

Džonis Puma grįžtelėjo lovoje ir pažvelgė į naująjį kambario draugą. Jis neįsivaizdavo, kas nusakoma žodžiais „kambario draugas“, žinojo tik tiek, kad Ilos apgyvendinimo centre tai gali būti apgaulinga. Kambario priešas – visai kas kita. Laimei, jam teko dalytis kambariu su tokiais, kurie nebandė jo apiplėšti. O ir jis pats nemėgino apiplėšti kitų. Todėl visas savo vertybes - vandeniui atsparią piniginę su trimis tūkstančiais kronų ir dvigubą maišelį su trimis gramais amfetamino - laikė prisiklijavęs lipnia juosta prie tokios plaukuotos šlaunies, kad buvo tikras, jog staigus juostos plėšimas pažadintų jį iš giliausio miego. Tuos paskutinius dvidešimtį metų Džonis Puma tik tuo ir tesirūpino: amfetaminu ir miegu. Daugumą diagnozių jis buvo gavęs dar aštuntąjį dešimtmetį ir vėliau - jomis apibūdinamas vyriškis, kuris tenorėjo švęsti, užuot dirbęs, muštis ir dulkintis, užuot rūpinęsis namais ir auginęs vaikus, vaikščioti apkvaitęs, užuot nuobodžiai gyvenęs be narkotikų. Tačiau paskutinė diagnozė tapo rimta bėda. ME. Mialginis encefalomielitas. Lėtinio nuovargio sindromas. Džonį Pumą kankina nuovargis? Tie, kurie tai girdi, tik pasijuoks. Džonis Puma, sunkumų kilnotojas, švenčių

siela, populiariausias Lilesando baldų perkraustytojas, galintis vienas pakelti pianiną. Viskas prasidėjo nuo pažeisto klubo, vieni skausmą malšinantieji negelbėjo, kiti gelbėjo, ir jis užsikabino. Dabar visas jo gyvenimas – tai ilgos dienos lovoje su trumpomis aktyviomis pertraukomis, kai reikia sukaupti energiją narkotikams gauti. Arba prasimanyti pinigų, kad susimokėtų jaudinamai didžiulę skolą prieglaudos narkotikų baronui, lietuviui, pusiau išoperuotam transseksualui, vadinančiam save Koko.

O iš būtybės, stovinčios prie lango, Džonis suprato, kad anas pasiruošęs tam pačiam. Tai pačiai prakeiktai amžinai medžioklei. Stresui. Darbui.

–.Ar gali užtraukti užuolaidas, drauguži?

Jis paklausė, ir kambaryje vėl tapo jaukiai tamsu.

– Ką vartoji, drauguži?

– Heroiną.

Heroiną? Čia centre heroiną jie vadino narkotikais. Kitaip – „shit“, „scag“, „horse“ arba „dust“. Dar „boy“. Arba „superboy“, šnekant apie naujuosius stebuklingus miltelius, kurių gali nusipirkti prie Naujojo tilto iš vyruko, panašaus į mieguistą nykštuką pasakoje apie Snieguolę. Heroinu vadindavo kalėjime. Arba, suprantama, pradedantieji. Bet jeigu esi naujokas, vartosi tokius junginius kaip „China White“, „Mexican Mud“ arba kokį kitą kvailą terminą, išgirstą filmuose.

– Galiu suveikti gero pigaus heroino, tau nereikia jo ieškoti kitur.

Džonis atkreipė dėmesį, kaip tamsoje figūrai kažkas nutinka. Buvo tai matęs ir anksčiau - kaip narkomanai, pasiryžę viskam, apsvaigsta vien nuo pažado, kad narkotikų gaus. Buvo atlikta testų, kuriuose užregistruota smegenų malonumų centro pakitimų likus kelioms sekundėms iki pavartojant

narkotikų. Uždirbtas keturiasdešimties procentų pelnas už narkotikus, kuriuos nupirktų vaikinui iš 306 kambaryje gyvenančio Hiovdingeno, leistų ir jam pačiam įsigyti tris ar keturis maišelius su spydu. Geriau nei vėl apiplėšti kaimynus.

– Ne, ačiū. Jeigu nori miego, galiu išeiti.

Balsas prie lango buvo toks tylus ir švelnus, kad Džonis neįsivaizdavo, kaip jis prasiverš pro nuolatinį Ilos šventimų, muzikos, derėjimosi ir judesio triukšmą. Bet jis nori žinoti, ar Džonis miegos. Kad galėtų jį apieškoti. Ir surasti narkotikus, kuriuos Džonis prisiklijavo prie šlaunies.

– Aš *niekada* nemiegu, tik užmerkiu akis. Supranti, drauguži?

Vyrukas linktelėjo.

– Išeinu.

Kai naujasis kambario priešas užtrenkė duris, Džonis Puma pakilo iš lovos. Per porą minučių apieškojo spinteles ir viršutinę lovą. Nieko. Nė aguonos grūdo. Jis negali būti toks švarus, matyt, viską nešiojasi su savimi.

Markas Engsetas buvo išsigandęs.

– Dabar jau bijai? – paklausė vyresnis iš dviejų berniukų, stovinčių priešais jį.

Markas papurtė galvą ir nurijo seiles.

– Bijai, taip bijai, kad net prakaituoji, tu stora kiaule. Še, pauostyk!

– Žiūrėk, jis tuoj ims bliauti, – šaipėsi kitas.

Jiems turbūt buvo penkiolika, gal šešiolika metų. Arba septyniolika. Markas nežinojo. Žinojo tik tiek, kad jie daug už jį aukštesni ir vyresni.

– Mes tik pasiskoliname, – pasakė aukštesnysis, traukdamas už jo dviračio vairo. – Grąžinsim.

– Vieną dieną, – šaipėsi kitas.

Markas dirstelėjo į namų langus tylioje gatvelėje. Tamsūs akli stiklo paviršiai. Paprastai jis nenorėdavo, kad jį matytų. Norėdavo būti nepastebėtas, kai įslinkdavo pro vartelius ir eidavo prie tuščio geltonojo namo durų. Bet dabar jam norėjosi, kad kur nors atsidarytų langas ir suaugęs žmogus suriktų, o didieji berniukai spruktų. Atgal į Toseną arba Nydaleną, arba kitur kaimynystėn, kur yra panaši rampa. Tačiau tvyrojo tyla. Vasariška tyla. Atostogų metas, ir kiti gatvės berniukai buvo išvykę į sodybas, prie jūros ar į užsienį. Žaidimui tai neturėjo jokios reikšmės, Markas netgi mėgdavo žaisti vienas. Bet nesaugu būti mažam, kai aplinkui daugiau nieko nėra.

Didysis ištraukė dviratį Markui iš rankų, ir vaikas suprato, kad jam daugiau nebepavyks sulaikyti ašarų. Tai dviratis, mamos nupirktas už pinigus, kuriuos būtų galėję išleisti atostogų kelionei.

– Tėtis namie, – pasakė jis ir parodė į raudonąjį namelį kitoje gatvės pusėje, priešais tuščią geltonąjį namą, kurio viduje jis ką tik buvęs.

– Tai kodėl jo nepasikvieti? – berniukas sėdo ant dviračio išbandyti, kaip važiuoja, pamėgino minti, pasisupo ir išreiškė nepasitenkinimą, kad padangose per mažai oro.

– Tėti! – sušuko Markas ir pats išgirdo, kaip neryžtingai ir dirbtinai tai nuskambėjo.

Abudu vaikai garsiai nusijuokė. Antrasis atsisėdo ant bagažinės, ir Markas matė, kaip padanga išsineria iš ratlankio.

– Neturi tu jokio tėčio, – ištarė berniukas ir nusispjovė ant žemės. – Važiuok, Hermanai!

– Bandau, bet tu laikai.

– Nelaikau.

Visi trys atsisuko atgal.

Vyriškis stovėjo prie dviračio ir laikė jį už bagažinės. O tuomet kilstelėjo užpakalinį ratą, kad laisvai suktųsi, ir abudu berniukai nugriuvo. Atsistoję jie pažvelgė į vyrą.

– Ką, po velnių, jūs čia darot? – suniurnėjo vyresnysis.

Vyras neatsakė, tik stebeilijo į jį. Markas atkreipė dėmesį į keistus jo plaukus, Gelbėjimo armijos emblemą ant marškinėlių ir žaizdas dilbiuose. Buvo taip tylu, kad Markui atrodė, jog girdi kiekvieną čiulbantį paukštelį visame Berge. O dabar pasirodė, kad ir abudu berniukai pastebėjo vyriškio rankas.

– Norėjom jį tik pasiskolinti, – vyresniojo balsas įgijo kitokį skambesį, neryškų ir menką.

– Bet gali jį pasiimti pats, – paskubėjo įsiterpti kitas.

Vyriškis tebežiūrėjo į juos. Parodė Markui, kad gali pasiimti dviratį. Kiti du berniukai atsitraukė.

– Kur gyvenat?

– Tosene. Ar... ar esat jo tėvas?

– Galbūt. Tai kita stotelė Tosenas, tiesa?

Berniukai sinchroniškai palinksėjo. Apsisuko tarsi po komandos ir nudrožė šalin.

Markas žvelgė į vyriškį, besišypsantį jam. Girdėjo, kaip vienas berniukas garsiai paklausė kito:

– Ar matei, jo tėvas narkomanas?

– Markas, – tarė Markas.

– Geros tau vasaros, Markai, – pasakė vyriškis, padavė jam dviratį ir nuėjo.

Atsidarė geltonojo namo vartelius. Markas sulaikė kvėpavimą. Tai buvo toks pat namas, kaip ir visi kiti gatvės namai, kvadratinis it dėžė, ne per didžiausias ir su nedideliu sodeliu. Būtent šį namelį reikėjo perdažyti, o sode nupjauti žolę. Bet tai vis tiek buvo Namas. O dabar vyriškis kaip tik ėjo takeliu prie rūsio. Ne prie pagrindinių įėjimo durų, prie kurių jis

matydavo prieinančius prekeivius ir Jehovos liudytojus. Ar gali būti, kad šis vyriškis žino apie raktą, paslėptą ant sijos virš rūsio durų, kurį Markas visuomet ten ir palieka?

Ir sulaukė atsakymo, kai rūsio durys sugirgždėjo ir užsitrenkė.

Markas aiktelėjo. Kiek tik jis pamena, niekas nesilankė šiame name. Prisimena jis veikiausiai nuo penkerių, o tai buvo prieš septynetą metų, bet taip jau nutiko, kad namas visada stovėjo tuščias. Ir kas galėtų gyventi tokiame name, kur kažkas atėmė sau gyvybę?

Beje, porą kartų per metus čia pasirodydavo vienas žmogus. Vienąsyk Markas jį matė ir žinojo, kad tai turėtų būti tas, kuris prieš žiemą įjungia šilumą, o pavasarį ją išjungia. Tai turėtų būti tas žmogus, mokantis už šildymą. Mama sakė, kad nešildant namas būtų buvęs taip sugadintas, kad dabar jau nebebūtų įmanoma jame gyventi, bet ji nežinojo, kas tas vyras. Tačiau jis visiškai nebuvo panašus į tą, kuris dabar buvo namo viduje, tuo Markas buvo visiškai įsitikinęs.

Naujo atvykėlio veidą Markas pamatė virtuvės lange. Name nebuvo užuolaidų, todėl jis visuomet vengdavo langų, kad nebūtų pastebėtas. Neatrodė, kad vyriškis name tam, kad įjungtų šildymą, tad ką jis ten veikia? Kaip... Teleskopą!

Markas įsivarė dviratį pro vartelius į raudonojo namo kiemą, užbėgo į savo kambarį antrame aukšte. Teleskopas – paprasčiausi žiūronai ant stovo – vienintelis daiktas, kuris liko tėvui išvykus. Bent jau šitaip sakė mama. Markas nukreipė žiūronus į geltonąjį namelį, sufokusavo vaizdą. Vyriškio nesimatė. Berniukas judėjo cirkuliaro vaizdu palei sieną nuo vieno lango prie kito. Ir jis buvo čia. Miegamojo lange. Ten, kur gyveno narkomanas. Markas buvo išlandžiojęs visą namą

ir žinojo kiekvieną jo kertelę. Ir netgi apie slėptuvę po nepritvirtinta grindų lenta miegamajame po dvigule lova. Bet netgi jeigu ir niekas šiame name nebūtų miręs, čia gyventi berniukas nenorėtų. Iki namui ištuštėjus jame gyveno mirusiojo sūnus. Jis buvo narkomanas, padarė namuose didžiausią netvarką, nieko neišvalė. Ir juo labiau nieko nesuremontavo. Lyjant pro stogą į kambarį tekėdavo vanduo. Sūnus dingo iškart po to, kai gimė Markas. Į kalėjimą, sakė motina. Kažką užmušė. Ir Markas pagalvojo, kad namas turbūt užkeiktas tiems, kurie čia gyveno, nes jie arba nusižudė, arba ką nors nužudė. Markui per kūną perėjo pagaugai. Labiausiai tame name Markui patiko niūruma ir jis galėdavo pats sau prisikurti istorijų, kas ten tame name buvo įvykę. Tik šiandien neteko nieko kurti, jame savaime kai kas vyko.

Vyriškis atidarė miegamojo langą, ir tai nestebino: viduje tvyrojo nemalonus kvapas. Tačiau Markui labiausiai patiko tas kambarys, nors patalynė ir buvo nešvari, visur ant grindų mėtėsi švirkštų, adatų ir krauju aptekusių vatos gumulėlių. Dabar vyras stovėjo nugara į langą ir žiūrėjo į sieną, kur kabojo smeigtukais pritvirtintos fotografijos, jas Markas mėgo labiausiai. Šeimos nuotrauka, kur visi trys šypsosi ir atrodo laimingi. Toji su berniuku imtynininko apranga ir tėvu, vilkinčiu treningais, kurioje jie kartu laiko nugalėtojo taurę. Ir tėvo su policininko uniforma atvaizdas.

Vyras atidarė spintą, išsitraukė pilką džemperį su gobtuvu ir raudoną sportinį krepšį su baltu užrašu *Oslo Imtynininkų klubas*. Įsimetė į jį porą daiktų, bet Markas nematė, kokių. Tuomet išėjo iš kambario ir dingo. Vėl pasirodė „kontoroje“, mažame kambarėlyje su rašomuoju stalu palei langą. Mama sakė, kad čia jie rado mirusįjį. Vyras kažko paieškojo palei langą. Markas žinojo, ko jis ieško. Bet jeigu nežino tos vietos,

niekada neras. Jis ir vėl grįžo prie rašomojo stalo, ir Markui pasirodė, tarsi būtų ištraukęs stalčių, bet taip uždėjo sportinį krepšį ant rašomojo stalo, kad vaikui buvo sunku įžiūrėti, ką jis veikė.

Taigi, jis arba surado tai, ko ieškojo, arba nuleido rankas, nes pasiėmė krepšį ir išėjo. Dar šiek tiek pabuvo suaugusiųjų miegamajame, o tada nusileido į pirmą aukštą ir dingo iš Marko akiračio.

Po dešimties minučių atsidarė rūsio durys ir vyras pakilo laiptais. Jis vilkėjo džemperį su gobtuvu, buvo jį užsimaukšlinęs ir per petį persimetęs krepšį. Nuėjo prie vartelių ir ėmė leistis keliuku žemyn, iš kur ir buvo atėjęs.

Markas pašoko ir išbėgo pro duris. Pamatęs drabužio nugarą, peršoko geltonojo namo tvorelę, nubėgo pievele rūsio durų link. Užduseęs ir susirūpinęs jis ištiesė pirštus virš sijos. Raktas padėtas į vietą. Jis lengviau atsiduso ir atsirakinęs pateko vidun. Vaikas nebijojo, tikrai nebijojo, juk šis namas, galima sakyti, jo. O tas kitas buvo įsibrovėlis. Jeigu ne...

Jis nubėgo į darbo kabinetą. Įsitaisė priešais knygomis užkrautas lentynas. Antroji lentyna tarp *Musių valdovo* ir *Jie degina piktžoles**. Įkišo pirštą. Raktas nuo rašomojo stalo stalčiuko gulėjo čia. Ar jį rado ir pasinaudojo? Jis žvelgė į stalviršį, kišdamas raktelį ir jį pasukdamas. Ant medienos tamsi dėmė. Tai, suprantama, galėjusi būti per metų metus susikaupusi riebalų dėmė, bet Markas neabejojo, kad tai dėmė nuo galvos, gulėjusios ant šio stalo kraujo klane su aplinkui ištiškusiais raudonais purslais, lygiai taip, kaip rodo filmuose.

* Turkų rašytojo Yaşaro Kemalo romanas, į anglų k. išverstas kaip *They burn the Thistles*. Nesbo pateikia angliską pavadinimą. (Čia ir toliau - vert. past.)

Markas žvilgtelėjo į stalčiuką. Ir aiktelėjo. Jo ten nebuvo. Vadinasi, tai jis. Sūnus. Jis sugrįžo. Niekas kitas negalėtų žinoti, kad raktelis nuo rašomojo stalo stalčiuko guli būtent ten. O jo rankos buvo žaizdotos nuo dūrių...

Markas įėjo į vaiko kambarį. Į savo kambarį. Apsidairė ir iškart pastebėjo, ko trūksta. Tėvo policininko nuotraukos. Grotuvo. Ir vieno iš keturių kompaktinių diskų. Markas atkreipė dėmesį į tris kitus. Trūko „Depeche Mode" „Violator". Markas jo klausydavosi, tačiau jam ne itin patiko.

Berniukas prisėdo ant grindų atokiausiai, norėdamas būti tikras, kad nuo gatvės nesimatys. Jis klausėsi lauke tvyrančios vasaros tylos. Sūnus grįžo. Markas prasimanė visą berniuko iš nuotraukos gyvenimą. Tačiau nesusimąstė, kad jis bus suaugęs. O štai dabar jis atėjo. Ir pasiėmė tai, kas gulėjo rašomojo stalo stalčiuke.

Markas išgirdo kažką nutraukiant tylą – variklio burzgesį tolumoje.

– Ar jūs įsitikinęs, kad skaičiai didėja į tą pusę? – susirūpino Kari ir įsispoksojo į paprastus medinius namelius, mėgindama įžiūrėti numerį, pagal kurį galėtų orientuotis. – Gal jo paklausti?

Ji linktelėjo galva į šaligatvio pusę. Prie jų artėjo vyrukas, nunarinęs galvą, užsimaukšlinęs gobtuvą ir nešinas raudonu sportiniu krepšiu ant peties.

– Namelis stovi ten, ant kalniuko, – tarė Simonas ir nuspaudė akceleratorių. – Pasitikėk manimi.

– Vadinasi, pažinojot jo tėvą?

– Taip. O ką sužinojai apie vaikiną?

– Tie, kurie norėjo kalbėtis su manimi kalėjime, sakė, kad jis buvo taikus ir nešnekus, tačiau mėgstamas. Bet draugų jis

neturėjo, laikėsi nuo visų atokiau. Giminių neradau. Tai paskutinis adresas prieš kalėjimą.

– O namo raktai?

– Kalėjimo seife tarp kitų daiktų. Ir tam nereikia pagrindo, nes jam pabėgus teismo orderis kratai jau išduotas.

– Tai jie visi čia jau buvo?

– Tik patikrinti, ar jis neparsirado namo. Niekas iš tikrųjų nemano, kad jis toks kvailas.

– Nėra daug vietų, iš ko jis galėtų rinktis. Ir išties tu netrukus suprasi, kad nuteistieji dažniausiai yra neįtikėtinai kvaili.

– Žinau, bet šis pabėgimas tikrai ne idioto darbas.

– Turbūt ne, – sutiko Simonas.

– Ne, – nukirto Kari. – Sonis Lofthusas mokykloje mokėsi geriausiais pažymiais. Buvo geriausias imtynininkas šalyje savo amžiaus grupėje. Ir ne todėl, kad būtų stipriausias, o todėl, kad jo taktika buvo sumaniausia.

– Rimtai padirbėjai.

– Ne, – pareiškė ji. – Guglas, senų laikraščių pdf'ai, pora telefono skambučių. Tai tikrai ne mokslas apie raketas.

– Šis namas, – pasakė Simonas.

Jie pasistatė automobilį, išlipo ir Kari atvėrė vartelius.

– Koks apleistas, – atsiduso jis.

Simonas išsitraukė pistoletą ir Kari rakinant lauko duris pasitikrino, ar išjungtas saugiklis. Atkišęs pistoletą, Simonas įėjo pirmas. Stovėjo koridoriuje ir klausėsi. Spustelėjo elektros jungiklį ant sienos. Įsižiebė viena sieninė lempa.

– O, – sušnibždėjo jis. – Keista, kad negyvenamam tuščiam namui neatjungta elektra. Tai rodo, kad kažkas naujai...

– Ne, – pareiškė Kari. – Patikrinau. Kai tik Lofthusas sėdo, šiuo adresu imta mokėti už elektrą iš vieno fondo Kaimanų

salose. Neįmanoma nustatyti asmens. Sąskaitos nedidelės, tačiau tai yra...

– ...mistika, – pratarė Simonas. – Puiku, juk mes, tyrėjai, mėgstame mistiką, tiesa?

Jis vedė koridoriumi į virtuvę. Atidarė šaldytuvą. Konstatavo, kad jis neįjungtas, nors ten ir stovėjo kartoninė pieno pakuotė. Jis linktelėjo Kari, kuri klausiamai žvelgė į jį, kol pagaliau suprato. Moteris pauostė pakuotės viršų, tada pakratė ją ir išgirdo kliuktelint kadaise pienu buvusį gumulą. Ji sekė paskui Simoną svetaine. Laiptais į antrą aukštą. Patikrino visus kambarius ir galiausiai atsidūrė kambaryje, kuris aiškiai buvo berniuko. Simonas žvalgėsi ir uodė aplinkui.

– Šeima, – parodė Kari į vieną nuotrauką ant sienos.

– Taip, – pritarė Simonas.

– Argi motina neprimena dainininkės ar aktorės?

Simonas neatsakė, jis žiūrėjo į kitą nuotrauką. Į tą, kurios nebuvo. Tiksliau tariant, į tamsesnę vietą tapetuose, kur anksčiau kabojo nuotrauka. Vėl ėmė uosti.

– Radau Sonio mokytoją, – pasakojo Kari. – Jis sakė, kad Sonis ketino tapti policininku kaip ir jo tėvas. Tačiau absoliučiai pasikeitė po tėvo mirties. Turėjo bėdų mokykloje, atstūmė visus nuo savęs, siekė izoliacijos ir savęs sunaikinimo. Motina po savižudybės irgi nuėjo šunims šėko pjauti, ji...

– Helenė, – pratarė Simonas.

– Kaip?

– Ji vardu Helenė. Perdozavo migdomųjų. – Simonas žvilgsniu šukavo kambarį. Stabtelėjo ties dulkėtu naktiniu staleliu, kuomet Kari balsas intonavo esmę:

– Kai Soniui suėjo aštuoniolika, jis davė parodymus ir buvo nuteistas už du nužudymus.

Ant dulkėto paviršiaus styrojo švarus rėžis.

– O policijos tyrimai iki tol krypo visiškai kita linkme.

Skubiais žingsniais Simonas priėjo prie lango. Popiečio saulė kaitino dviratį, numestą prie raudonojo namo laiptų. Jis pažvelgė į kelią, kuriuo atvažiavo. Jis buvo tuščias.

– Ne visuomet viskas yra taip, kaip atrodo, – pasakė jis.

– Ką turite omeny?

Simonas užmerkė akis. Ar ištvers? Dabar ir vėl? Jis giliai įkvėpė.

– Visi policijoje kalbėjo, kad Abas Lofthusas buvo kurmis. Po to, kai jis mirė, daugiau jokių kurmio veiksmų nepastebėta, jokių pastebimai nesėkmingų reidų ir pėdsakų, liudytojų ir įtariamųjų, kurie netrukus dingdavo. Ir tai buvo priimta kaip įrodymas.

– Bet?

Simonas patraukė pečiais.

– Abas buvo žmogus, kuris didžiavosi savo darbu ir policijos struktūra. Jis nesistengė tapti turtingas, viską darė tik dėl savo šeimos. Tačiau kurmis egzistavo, nebuvo abejonės.

– Na ir?

– Na ir kažkam reikėjo išsiaiškinti, kas gi tas kurmis.

Simonas vėl įkvėpė it uosdamas. Prakaitas. Būtent tas kvapas. Čia neseniai kažkas lankėsi.

– Ir kas gi?

– Na, pavyzdžiui, kažkas, kupinas jaunatviškų ambicijų, – Simonas žvelgė į Kari. Virš jos peties. Į spintos duris.

Prakaitas. Baimė.

– Čia nieko nėra, – garsiai ištarė Simonas. – Puiku. Eime žemyn.

Simonas stabtelėjo ties laiptų viduriu ir parodė Kari, kad leistųsi žemyn. Pats stovėjo ir laukė. Klausėsi apglėbęs pistoleto rankeną.

Tylu.

Jis nusekė paskui Kari.

Įėjęs į virtuvę, susirado raštelį ir kažką parašė ant lipnių lapelių bloko.

Kari kostelėjo.

– Ką Frankas turėjo omeny sakydamas, kad jus išmetė iš Ekonominių nusikaltimų ir nusikaltimų gamtai bei gamtos apsaugai tyrimo skyriaus?

– Visiškai nenoriu apie tai kalbėti, – atkirto Simonas, nuplėšė lipnų lapelį ir prilipdė jį prie šaldytuvo durų.

– Ar tai susiję su lošimais?

Simonas piktai dėbtelėjo į ją. Ir nuėjo.

Ji perskaitė raštelį.

Aš pažinojau tavo tėvą. Jis buvo geras žmogus, ir manau, kad apie mane būtų galėjęs pasakyti tą patį. Susisiek su manimi, ir aš pažadu pasirūpinti, kad tu saugiai ir tinkamai būtum pristatytas atgal. Simonas Kefas, tel. nr. 550106573. simon.kefas@oslo-pol.no

Ji nuskubėjo paskui jį.

Markas Engsetas išgirdo užvedamo automobilio garsą ir vėl ėmė kvėpuoti. Jis atsitūpė tarp kabančių drabužių ir nugara atsirėmė į spintos sieną. Dar niekuomet gyvenime nebuvo taip bijojęs, juto savo prakaito kvapą ant marškinėlių, tokių šlapių, kad net lipo prie odos. Ir vis dėlto. Tai buvo savotiškas džiaugsmas. Kaip laisvai krintant iš dešimties metrų aukščio Frognerio baseine, kai manai, kad blogiausia, kas gali nutikti, tai mirtis. Ir kad tai nėra taip baisu.

– Kuo galėčiau *jumis* pagelbėti šiandien, mano pone? – kreipėsi Toras Jonasonas.

Šitaip jis kreipdavosi į savo pirkėjus. Jam buvo dvidešimt, vidutinis jo klientų amžius – dvidešimt penkeri, o parduotuvės prekėms – mažiau nei penkeri metai. Todėl senovinė kreipinio forma skambėjo linksmai. Šitaip atrodė Torui Jonasonui. Tačiau galbūt humoras ir nepasiekė pirkėjo ausų. Buvo sunku suprasti, kai gobtuvas su užtrauktuku užmaukšlintas ant galvos taip, kad veidas liktų šešėlyje. Iš gobtuvo vidaus pasigirdo žodžiai:

– Norėčiau tokio mobiliojo telefono, iš kurio skambinant neleistų atpažinti numerio.

Narkotikų prekeivis. Žinoma. Tik jie šito teiraujasi.

– Šiuo aifonu galima užblokuoti siuntėją, – paaiškino jaunasis prekybininkas ir iš apatinės mažos krautuvėlės lentynos ištraukė baltą telefoną. – Tuomet jūsų numeris nepasirodys ekrane to asmens, kuriam skambinate.

Potencialusis klientas perkėlė kūno svorį nuo vienos kojos ant kitos. Pasitaisė raudonojo krepšio diržą išilgai peties.

Toras nusprendė nenuleisti akių nuo šio žmogaus, kol jis bus parduotuvėje.

– Turiu omeny tokį telefoną, kurį gali nusipirkti be jokios sutarties, – pareiškė vyrukas. – Kad niekas jo nesusektų. Netgi ryšių kompanija.

Arba policija, pamanė Jonasonas.

– Galvoji apie anoniminį telefoną su SIM kortele. Tokia, kokia naudojama „Blakėje".

– Atsiprašau?

– „Blakė". Televizijos serialas. Kad narkotikų skyriaus pareigūnai neišsiaiškintų, kam telefonai priklauso.

Toras atkreipė dėmesį, kad vaikinas sumišo. Čia tai bent. Narkotikų prekeivis atsiprašinėja ir nėra matęs „Blakės".

– Tai Amerikoje, o Norvegijoje dirbama kitaip. Nuo 2005-ųjų privalai pateikti asmens dokumentą, jeigu perki be sutarties. Jis privalo būti užregistruotas kieno nors vardu.

– Kieno nors?

– Taip, jūsų vardu. Arba, pavyzdžiui, jūsų tėvų vardu, jeigu, sakykime, tai jie jį perka.

– Puiku, – tarė vyrukas. – Duokit patį pigiausią su SIM kortele, kurią galima papildyti.

– Tuojau, – ištarė pardavėjas, nurydamas „mano pone", dėdamas „iPhone" atgal į lentyną ir imdamas mažesnį telefono aparatą. – Šitas štai nėra pats pigiausias, bet turi interneto prieigą. Tūkstantis du šimtai kronų su SIM kortele.

– Interneto ką?

Toras vėl pažvelgė į vyriškį. Jis neturėtų būti daug vyresnis už jį patį, bet atrodė visiškai sutrikęs. Toras dviem pirštais perbraukė pusilgius plaukus ir užsikišo už vienos ausies. Šį judesį buvo išmokęs po pirmojo „Anarchijos vaikų" sezono.

– SIM kortelė leidžia naršyti po internetą telefone.

– Šitai galiu daryti ir interneto kavinėje.

Toras Jonasonas ėmė juoktis. Atrodo, jiedu turi panašų humoro jausmą.

– Mano vadovas neseniai pasakojo, kad dar prieš porą metų šioje parduotuvėje buvo interneto kavinė. Greičiausiai paskutinė Osle...

Atrodė, tarsi vyrukas dvejotų. O tuomet linktelėjo.

– Imu šį telefoną, – pasakė dėdamas ant stalo krūvelę šimtinių.

Toras jas paėmė. Banknotai buvo standoki ir apdulkėję it kurį laiką kažkur laikyti.

– Man reikalingas dokumentas.

Vyriškis išsitraukė iš kišenės tapatybės kortelę ir padavė jam. Toras pasižiūrėjo į ją ir suprato, kad apsiriko. Stipriai apsiriko. Vyriškis - ne narkotikų prekeivis. Veikiau atvirkščiai. Jis įvedė vardą į kompiuterį. Helgė Siorensenas. Surado adresą. Atidavė dokumentą ir grąžą kalėjimo prižiūrėtojui.

– Ar turit baterijų šitam aparatui? – paklausė vyras, rodydamas apvalų sidabro spalvos aparatą.

– Kas čia?

– Tai „Discman", diskų grotuvas, – atsakė vyriškis. – Matau, kad pardavinėjat jiems ausines.

Toras pažvelgė į eilę didelių ir mažų ausinių, skirtų „iPod" įrenginiams.

– Argi?

Toras atidarė muziejinės vertybės nugarėlę ir išėmė senas baterijas. Paėmė dvi „Sanyo" AA rūšies baterijas, įstatė į aparatą ir paspaudė mygtuką. Ausinėse pasigirdo veriantis ūžesys.

– Šios baterijos įkraunamos.

– Tai jos nenumirs kaip štai šitos?

– Numirs, bet ir vėl atsigaus.

Torui pasirodė, kad pastebėjo šypsnį šešėlyje. Jis nusitraukė savo gobtuvą ir užsidėjo ausines.

– „Depeche Mode“, – ištarė plačiai šypsodamasis.

Tuomet apsisuko ir išėjo.

Ir Torui Jonasonui toptelėjo, kad jį nustebino simpatiška vyruko išvaizda po gobtuvu. Tuomet jis nuėjo prie kito kliento ir pasiteiravo, kuo šiandien ponui galėtų pasitarnauti. Ir tik per pietų pertrauką Toras suvokė, kodėl veidas jį nustebino. Ne todėl, kad buvo simpatiškas. O todėl, kad tai buvo visiškai kitas veidas nei dokumente.

Kas lemia tai, ar veidas yra simpatiškas? Marta klausė pati savęs, žvelgdama į vaikiną priimamojo tarpdury. Gal tai dėl žodžių, kuriuos jis ką tik ištarė. Dauguma užeinančiųjų į priėmimo kambarį tenorėdavo suteptų sumuštinių, kavos ir pasišnekėti apie savo tariamas ir tikras problemas. O jeigu ne to, tuomet atsinešdavo pilnas talpas panaudotų adatų, kurias kaip valiutą išmainydavo į naujus švarius švirkštus. O naujasis gyventojas kaip tik dabar užsiminė, kad pamąstęs apie klausimą iš pokalbio jį priimant - ar turįs ateities planų. Ir kad dabar jis jų turįs. Norįs ieškotis darbo. Tačiau tam jam reikalingas reprezentatyvus drabužis, kostiumas. Drabužių sandėlyje buvo matęs kažką panašaus. Jeigu būtų galima pasiskolinti...

– Žinoma, – atsakė Marta, pakilo ir nuėjo pirma jo.

Jos žingsniai buvo lengvesni nei kada nors anksčiau. Suprantama, gal tai tik mintis, jo projektas iki tol, kol vaikinas nesusidurs su priešprieša, bet vis dėlto tai šis tas, viltis, laikina pauzė nuolatiniame vienos krypties kelyje į bedugnę.

Ji atsisėdo prie durų siaurame sandėliuke ir stebėjo, kaip atremtame į sieną veidrodyje jis apžiūrinėja save su kostiumo

kelnėmis. Tai jau trečios, kurias apsimovė. Kartą čia lankėsi grupė miesto savivaldos politikų. Jie pasirodė tam, kad įsitikintų, jog gyvenimo sąlygos Oslo apgyvendinimo centruose yra daugiau nei geros. Drabužių sandėlyje vienas iš jų pasidomėjo, kam jiems tiek daug kostiumų, ir užsiminė, kad tokia gatavų drabužių pasiūla neatitinka apgyvendinimo centro poreikių. Politikai tol iš to šaipėsi, kol besišypsodama Marta neatrėžė:

– Šie gyventojai už jus dažniau lankosi laidotuvėse.

Jis buvo liesas, bet ne toks, kokį ji jį įsivaizdavo. Ji galėjo matyti po oda išryškėjančius raumenis jam kilstelėjus rankas ir rengiantis marškiniais, kuriuos ji jam padavė. Jis neturėjo jokių tatuiruočių. Tačiau balta oda buvo nusėta švirkštų dūrių. Vidinėje kelių, šlaunų dalyje, ant kojų ir palei kaklą.

Jis apsivilko švarką, nužvelgė save prieš atsisukdamas į ją. Tai buvo dryžuota eilutė, kurią ankstesnis šeimininkas vargu ar buvo daug kartų užsivilkęs, o pasikeitus madai, iš širdies gerumo ir stiliaus pojūčio tai ir kai ką kita su pernykščiais daiktais atidavęs labdarai. Vaikinui ji buvo tik vos vos didoka.

– Puiku, – nusijuokė Marta suplodama rankomis.

Jis nusišypsojo. O sutikusi jo akis, mergina pajuto, tarsi būtų buvęs įjungtas elektrinis šildytuvas. Tai buvo šypsena, išjudinanti sustingusius raumenis ir surambėjusius jausmus. Tokia šypsena, kuri reikalinga *compassion fatigue*. Apie tai anksčiau ji negalvojusi, bet negalinti sau to leisti. Ji paleido jo žvilgsnį, nudelbė akis žemyn.

– Gaila, kad neturiu tau gražios avalynės.

– Šitie irgi gražūs. – Jis pasisukiojo po grindis ant kulno su mėlynais sportiniais batais.

Ji šyptelėjo vis dar nepakeldama akių.

– O dabar tau reikia apsikirpti. Eime.

Ji sekė paskui jį į priimamąjį, pasodino ant kėdės, apdengė dviem rankšluosčiais ir pasinaudojo vienomis iš dviejų virtuvės žirklių. Sudrėkino jam plaukus vandeniu iš čiaupo virtuvėje ir perbraukė savomis šukomis. Ir kol kitos merginos priėmime komentavo ir teikė siūlymus, plaukų kuokštai gulė ant grindų. Pora gyventojų stabtelėjo tarpduryje pasiguosti, kad jie niekados nebuvę apkirpti, tai kuo šis naujokas už juos geresnis?

Marta sušlavė plaukus ir vėl susikaupė kirpti.

– Kada mėginsi ieškotis? – pasidomėjo, žvelgdama į šviesius gražius plaukus ant sprando. Jiems pašalinti jai reikėtų skutamosios mašinėlės. Arba skustuvo.

– Turiu keletą kontaktų, bet nežinau, kur jie gyvena, tai, pamaniau, paieškosiu telefonų knygoje.

– *Telefonų* knygoje? – suprunkštė viena iš merginų. – Susirasi juos internete.

– Iš tiesų? – susirūpino vaikinas.

– Tai žinoma! – juokėsi ji. Kiek per garsiai. Ir žibančiomis akimis, pastebėjo Marta.

– Nusipirkau telefoną su internetu, – prasitarė vaikinas. – Tačiau nežinau kaip...

– Galiu tau parodyti! – Mergina įsitaisė priešais jį ir ištiesė ranką.

Jis išsitraukė telefoną ir padavė jai. Ji lengvai suspaudė mygtukus.

– Paprasčiausiai ieškai čia. Koks vardas?

– Vardas?

– Taip. Vardas. Pavyzdžiui, aš vardu Marija.

Marta mėgino pasiųsti jai lengvą įspėjantį žvilgsnį. Mergina buvo jaunutė, tik pradėjusi pas juos dirbti. Studijavusi socialinius mokslus, tačiau be patirties. Be tokios patirties,

kai tiksliai žinai, kur ta nematoma riba tarp profesionalaus rūpinimosi ir pernelyg artimo bendravimo su gyventojais.

– Iversen, – tarė vaikinas.

– Bus gana daug. O vardas, kad...

– Tik parodyk man, kaip reikia ieškoti, o visa kita pats susivesiu, – tarė vaikinas.

– Puiku. – Marija vėl suspaudė klavišus ir ištiesė jam telefoną. – Įrašyk čia visą vardą.

– Labai ačiū.

Marta užbaigė, liko tik plaukeliai ant sprando, ir ji prisiminė radusi skutimosi peiliuką, priklijuotą prie lango stiklo kambaryje, kurį šiandien kiek anksčiau iškraustė. Skutimosi peiliuko geležtę, kuri, be abejonės, buvo naudojama įkvepiamiems kokaino milteliams atskirti, ji padėjo ant suolo virtuvėje, kad išmestų į pirmąją švirkštų talpą, kai tik bus pristatyta. Marta įžiebė degtuką ir keletą sekundžių palaikė geležtę virš ugnies. Tuomet perleido šaltu vandeniu, laikydama tarp nykščio ir smiliaus.

– Dabar sėdėk ramiai, – ištarė ji.

– Mm, – atsakė vaikinas, spaudydamas telefono klavišus.

Ji sudrebėjo matydama, kaip plona plieno geležtė slysta minkšta sprando oda. Kaip nurėžti krinta plaukai. Ir staiga jai toptelėjo: kiek nedaug reikia. Kokia menkutė riba skiria gyvenimą nuo mirties. Laimę nuo nelaimės. Nuovoką nuo pamišimo.

Atlikta. Ji žvilgtelėjo jam pro petį. Matė, kaip jis įveda vardą, matė naršyklę su balta uodega vis sukantis ir sukantis.

– Štai, – pasakė ji.

Jis atlošė galvą ir pasižiūrėjo į ją.

– Ačiū.

Ji paėmė rankšluosčius ir nuskubėjo į vonios kambarį, kad neišbarstytų daugybės smulkių plaukelių.

*

Džonis Puma gulėjo nusisukęs veidu į sieną tamsoje, girdėjo jį įeinant pro duris ir jas tyliai paskui save uždarant. Ir užrakinant. Tačiau Džonis pabudęs ir švarus. Vyrukas pajus jo geležinį kumštį, jeigu mėgins ieškoti narkotikų.

Tačiau vyrukas nesiartino, užtat Džonis išgirdo, kaip virsteli spintos durys.

Jis pasisuko lovoje. Tai tik vyruko spinta. Puiku, jis jau turbūt apieškojo Džonio spintą, kai tas miegojo, ir įsitikino, kad nėra ten ką imti.

Pro užuolaidas pasirodęs ruoželis šviesos nušvietė vyruką. Puma krūptelėjo.

Jis kažką išėmė iš raudonojo krepšio, ir dabar Džonis pamatė, kas tai. Vaikinas pasistiebė ant pirštų galų ir padėjo tą daiktą ant viršutinės lentynos į tuščią dėžutę nuo sportinių batų.

Kai jis uždarė spintos duris ir grįžtelėjo, Džonis pasiskubino užmerkti akis.

Velniop, pamanė jis. Tebebuvo užsimerkęs. Tačiau žinojo, kad šiąnakt jam nepavyks sudėti bluosto.

Markas nusižiovavo. Priglaudė akis prie žiūronų ir stebėjo mėnulį, kabantį tiesiai virš geltonojo namo stogo. Tuomet ir vėl nukreipė žiūronus į geltonąjį namą. Dabar čia buvo visiškai ramu. Daugiau nieko nevyko. Tačiau galbūt jis, Sūnus, dar panorės grįžti? Markas tikėjosi. Gal pavyktų sužinoti, ką jis darys su tuo senu daiktu, kaip jis ten vadinasi, gulėjusiu stalčiuje, žvilgančiu, skleidusiu alyvos ir metalo kvapą, ir kurį veikiausiai naudojo tėvas tada, kai...

Markas vėl nusižiovavo. Diena buvo kupina įvykių. Jis žinojo, kad šiąnakt miegos kietai it kūdikis.

Agnetei Iversen buvo keturiasdešimt devyneri. Tačiau iš lygios veido odos, žvitraus žvilgsnio ir lieknos figūros galėjai lažintis, kad jai ne daugiau trisdešimt penkerių. Dauguma vis dėlto manydavo ją esant vyresne nei iš tiesų, mat anksti pradėjo žilti, rengėsi konservatyviu, klasikiniu ir nepriklausančiu nuo laiko stiliumi, o kalbos maniera išdavė išsilavinusį, bet senstelėjusį asmenį. Kaip ir pats Iversenų šeimos gyvenimas ant Holmenkoleno kalno. Jie tarsi priklausė kitai, vyresniajai kartai, Agnetei šeimininkaujant namie su dviem pagalbininkais, padedančiais palaikyti tvarką name bei sode ir užtikrinti Ivero Iverseno bei jų sūnaus Ivero jaunesniojo mažesnius ir didesnius poreikius. Lyginant su kitomis gretimai esančiomis vilomis, jų namas atrodė įspūdingai didelis. Tačiau namų užduotys buvo gana paprastai įveikiamos, nes pagalbininkai (arba „tarnai", kaip Iveras jaunesnysis su lengva ironija juos vadindavo dabar, kai jau tapo studentu ir buvo prisirankiojęs daugiau naujų socialdemokratinių idėjų) nepasirodydavo anksčiau dvyliktos valandos. Tai reiškė, kad Agnetė Iversen gali ramiai atsikelti pirmoji, truputėlį pasivaikščioti po miškelį, esantį šalia jų nuosavybės valdų, prisiskinti ramunių

ir tuomet dviem savo vyrams paruošti pusryčius. Ji sėdėjo su puodeliu arbatos ir stebėjo juos valgant sveikus ir maistingus pusryčius, kuriuos paruošė ilgos ir sunkios jų darbo dienos pradžiai. Kai jie baigė pusryčiauti ir Iveras jaunesnysis padėkojo už maistą paspausdamas ranką, nes tokia buvusi iš kartos į kartą perduodama Iversenų tradicija, ji nudengė stalą ir nusišluostė rankas į baltą virtuvinę prijuostę, kurią vėliau padės prie nešvarių skalbinių. Tuomet palydėjo juos laiptais, kiekvienam padovanojo po bučinį į skruostą ir stebėjo išvažiuojančius iš dvigubo garažo senu, gerai išlaikytu „Mercedes“ automobiliu, plieskiamu saulės spindulių. Dabar, per atostogas Iveras jaunesnysis darbavosi šeimos bendrovėje, kurioje jis, tikimasi, turėtų išmokti, ką reiškia sunkus darbas, kad niekas nesuteikiama už dyką ir kad valdyti šeimos turtą reikia ne mažiau atsakomybės, nei tai suteikia privilegijų.

Žvyras girgždėjo jiems išsukant aukštyn į kelią, kol ji mojavo nuo laiptų. Ir jeigu kas nors jai būtų papasakojęs, kad šis vaizdelis atrodo kaip reklaminis filmas apie šeštąjį dešimtmetį, ji būtų pasijuokusi drauge ir daugiau apie tai negalvojusi. Nes ji gyveno taip, kaip jai norėjosi. Kiekvieną dieną jai teko rūpintis dviem savo mylimais vyrais, kad jie galėtų tvarkyti šeimos turtą taip, kad tai užtikrintų visuomenės bei šeimos gerovę ateityje. Kas dar galėtų būti prasmingiau?

Virtuvėje klausydamasi radijo ji girdėjo pranešėją skaitant apie Osle augantį perdozavimų skaičių, prostitucijos bangą ir apie jau antra para ieškomą pabėgusį kalinį. Aplinkui tiek daug netvarkos. Toje aplinkoje, nusileidus nuo kalno. Tiek daug nefunkcionuojančių dalykų, neturinčių to balanso ir harmonijos, kurio žmogus siekia. Ir kai ji taip stovėjo mąstydama apie darną visur – šeimoje, namų ruošoje, šioje dienoje – atkreipė dėmesį, kad šoniniai varteliai, kurie

skyrė rūpestingai apgenėtą dviejų metrų aukščio gyvatvorę ir kuriais naudojosi pagalbininkai, praviri.

Ranka ji prisidengė akis nuo saulės.

Vaikinas, kuris artėjo plokštėmis grįstu siauru takeliu, atrodė, galėtų būti Ivero jaunesniojo amžiaus. Ir pirma jai šovusi mintis buvo ta, kad tai galėtų būti vienas jo draugų. Ji pasilygino prijuostę. Tačiau kai jis priėjo arčiau, ji pamatė, kad vaikinas veikiausiai keleriais metais vyresnis už sūnų ir apsirengęs taip, kaip nei Iveras jaunesnysis nei bet kuris iš jo draugų nesirengia – nemadingu rudu kostiumu su dryželiais ir mėlynais sportiniais batais. Ant peties jis nešėsi raudoną sportinį krepšį, ir Agnetė Iversen pamanė, kad tai galėtų būti Jehovos liudytojas, bet netrukus prisiminė, kad jie visada vaikšto po du. Neatrodė panašus ir į prekeivį. Jis jau buvo priėjęs prie laiptų.

– Kuo tau galėčiau padėti? – paklausė ji po akimirkos, pasvarsčiusi, kurią kreipinio formą – tu ar jūs – pasirinkti.

– Ar atėjau pas Iversenus?

– Tikrai taip. Bet jeigu nori pasikalbėti su Iveru ar mano vyru, tai jie ką tik išvažiavo, – ji parodė už sodo kelio pusėn.

Vaikinas linktelėjo, kaire ranka kažką pagrabaliojo krepšyje ir išsitraukė. Nukreipė į ją, jai atsitraukus pusę žingsnio į kairę. Agnetė anksčiau niekada nieko panašaus nebuvo mačiusi, tik jau ne gyvenime. Ir akys jos neapgavo, jos rega visuomet buvo itin gera, tai paveldėta iš šeimos. Todėl nė akimirką nesuabejojo tuo, ką pamatė, sulaikė kvėpavimą ir automatiškai žengė žingsnį atgal už jos esančių atvirų durų pusėn.

Tai buvo pistoletas.

Nenuleisdama akių nuo vaikino ji traukėsi atgal, bet jo žvilgsnio pro pistoletą nematė.

Pykštelėjo, ir ji pajuto, tarsi kas būtų jai trenkęs, stipriai sudavęs kumščiu į krūtinę. O ji vis tiek traukėsi atatupsta, svirdama į tarpdurį, bežadė ir nekontroliuojanti judesių, bet vis dar besilaikanti ant kojų koridoriuje, kilstelinti rankas, mėginanti atgauti pusiausvyrą ir pajuntanti, kaip ranka užkliūva už vieno iš ant sienos kabančių paveikslų. Ji vis dar laikėsi ant kojų, kol nesusmuko ties virtuvės slenksčiu vargiai besuvokdama, kad galva trenkėsi į virtuvinę spintelę užkliudydama ant jos stovėjusią vazą. Tačiau kai gulėjo ant grindų užlaužtu sprandu ir galva prisispaudusi prie vieno iš stalčiukų, matydama pati save, ji pastebėjo gėles. Ramunes tarp stiklo šukių. Ir kažką panašaus į raudoną rožę, augančią ant jos baltos prijuostės. Ji pažvelgė į lauko duris. Matė vaikino galvos siluetą lauke, jis stovėjo pasilenkęs virš klevo krūmo kairėje pusėje palei plokštėmis grįstą taką. Tuomet jis pasilenkė ir išnyko. Ir ji maldavo Dievo, kad taip ir būtų. Kad jis dingtų.

Ji pamėgino keltis, bet negalėjo pajudėti, tarytumei visas kūnas būtų atjungtas nuo smegenų. Ji užsimerkė ir pajuto skausmus, tačiau tai buvo kitokie skausmai nei tie, kuriuos kada nors buvo jutusi. Jie apėmė visą kūną, tarytum ji būtų plėšiama į dvi dalis, bet kartu ir prislopinti it tolimi.

Naujienos buvo pasibaigusios, vėl grojo klasikinę muziką. Šubertas. „Abdens unter der Linde".

Ji išgirdo minkštų žingsnių garsą.

Sportinių batų padų į akmenines grindis.

Ji atsimerkė.

Vaikinas ėjo prie jos, bet jo žvilgsnis buvo nukreiptas į kažką, laikomą tarp pirštų. Tuščią šovinio tūtelę. Panašias ji buvo mačiusi šeimai rudenį medžiojant šalia namelio Hardangervidoje. Jis įsimetė tūtelę į raudoną krepšį, išsitraukė porą geltonų guminių pirštinių ir pašluostę. Atsitūpė, užsimovė

pirštines ir ėmė valyti kažką nuo grindų. Kraują. Jos kraują. Tuomet jis nusivalė savo batų padus. Agnetei toptelėjo, kad jis pašalino batų atspaudus nuo grindų ir kraujo likučius nuo batų padų. Kaip būtų daręs šaltakraujis žudikas. Toks, kuris nenori palikti pėdsakų. Ir liudininkų. Ji turėtų justi baimę. Tačiau ne, ji nieko nejuto, ir viskas, ką galėjo daryti – tai stebėti, registruoti, samprotauti.

Jis ją peržengė ir nuėjo koridoriumi į vonią ir miegamuosius. Atidarė duris ir paliko jas atviras. Agnetė įstengė vos ne vos pasukti galvą. Vaikinas buvo atsegęs rankinę, kurią ji buvo palikusi aiškioje vietoje ant lovos prieš ruošdamasi persivilkti drabužius ir vykti į miestą pirkti sijono „Ferner Jacobsen" parduotuvėje. Jis atidarė piniginę, išėmė pinigus, o likusius daiktus nustūmė šalin. Tuomet nuėjo prie komodos, išsitraukė viršutinį stalčiuką. Tuomet kitą, kiek žemiau, kur, ji žinojo, jis ras skrynelę su brangenybėmis. Su puošniais neįkainojamais auskarais su perlais, paveldėtais iš senelės. Tiesa, dabar jau jie nebėra neįkainojami, Iveras įvertino juos dviem šimtais aštuoniasdešimčia tūkstančių kronų.

Ji girdėjo, kaip skimbčioja brangenybės, metamos į sportinį krepšį.

Jis dingo šeimos vonios kambaryje. Grįžo nešinas jų dantų šepetėliais – jos, Ivero ir Ivero jaunesniojo. Jis turėtų gyventi labai vargingai, būti labai sutrikęs arba ir viena, ir kita.

Jis priėjo artyn, pasilenkė. Uždėjo ranką jai ant peties.

– Ar skauda?

Ji įstengė papurtyti galvą. Ji nesuteiks jam progos pasitenkinti.

Jis perkėlė ranką, ji pajuto gumine pirštine suimant jai kaklą. Nykštys su smiliumi atsidūrė prie arterijų. Ar jis ją uždusins? Tačiau jis stipriai nespaudė.

– Širdis netrukus liausis dirbusi.

Tada jis pakilo ir nuėjo prie išėjimo durų. Skuduru nuvalė rankeną. Ir uždarė duris. Iškart po to ji išgirdo užsitrenkiant ir vartelius. Ir tada Agnetė Iversen pajuto, kad tai artinasi. Šaltis. Jis prasidėjo nuo rankų ir kojų. Tuomet persimetė į galvą, patį viršugalvį. Artėja prie širdies iš abiejų pusių. Ir tuomet užliejo tamsa.

Sara žiūrėjo į vyriškį, įlipusį Holmenkoleno metro stotelėje. Jis sėdėjo kitame vagone, iš kurio ji buvo perėjusi, kai trys jaunuoliai su kepuraitėmis, uždėtomis įstrižai galvos, įlipo Voksenljos stotelėje. Rytmetį per atostogas traukinyje tebuvo keletas žmonių, ji ten sėdėjo visiškai viena. O dabar jie mėgino tyčiotis ir iš jo. Ji girdėjo, kaip mažiausias iš jų, aiškiai vadeiva, pavadino vyriškį nevykėliu. Juokėsi iš jo sportinių batų. Liepė nešdintis iš jų vagono. Nusispjovė ant grindų priešais jį. Prakeiktieji, užsimanė gangsterių vaidmens. Ir dabar vienas jų, šviesiaplaukis gražuoliukas, aiškiai nuskurdusio direktoriaus sūnelis, išsitraukė spyruoklinį peilį. Viešpatie Dieve, ar tik jie ne... Jis užsimojo ranka prieš vyriškį. Sara vos nesuriko. Kitame vagone pratrūko kvatoti. Jis buvo įsmeigęs peilį į sėdynę tarp vyriškio kelių. Vadeiva šnekėjo, davė jam penkias sekundes išsinešdinti. Vyras pakilo. Akimirką atrodė, kad ketina kažką daryti. Taigi, taip ir atrodė. Tačiau viskas, ką jis darė, tai tik prisispaudė raudonąjį krepšį artyn savęs ir perėjo į jos vagoną.

– Prakeiktas bailys! – sušuko jam pavymui norvegiška MTV tartimi. Ir toliau leipo juokais.

Traukinyje tebuvo jiedu ir trys jaunuoliai. Tarpduryje, jungiančiame du vagonus, jis stovėjo ir porą sekundžių balansavo, jų žvilgsniai susitiko. Ir nors jo akyse baimės ji nematė,

tačiau žinojo, kad jis bijo. Išauklėtos ir išsigimusios būtybės visada pasiruošusios užleisti savo teritoriją, pasislinkti ir atiduoti dar dalelę kiekvienam, kuris šiepia dantis ir demonstruoja fizinę jėgą. Sara jį niekino. Niekino jo silpnumą. Suknistas geranoriškumas, kuriuo jis save apsupęs. Veikiausiai net būtų norėjusi, kad jie jį būtų sumušę. Kad būtų pamokę nors kiek neapkęsti. Ji tikėjosi, kad jos akyse jis pastebėjo panieką. Ir kad geriau jau jis atsitrauktų, susiriestų kamputyje.

Tačiau jis jai nusišypsojo, tyliai sumurmėjo labas, atsisėdo nuo jos per dvi eiles ir svajingai užsižiūrėjo pro langą. Tarsi nieko nebūtų įvykę. Gerasis Dieve, ir kokiais gi mes tapome žmonėmis? Gauja piktų moteriškių, neturinčių padorumo sugėdyti save pačias. Jai irgi norėjosi nusispjauti ant grindų.

– O dar sako, kad Norvegijoje nėra aukštuomenės, – pareiškė Simonas, pakeldamas baltą ir oranžinę STOP juostą, kad Kari Adel galėtų praļįsti.

Priešais dvigubą garažą jie buvo sustabdyti uniformuoto policininko, sunkiai šnopuojančio, nuo prakaito žvilgančia kakta. Jie parodė jam pažymėjimus, jis patikrino nuotraukas ir paprašė Simono nusiimti akinius.

– Kas ją rado? – pasiteiravo Simonas, prisimerkdamas nuo aštrios saulės.

– Tvarkytojai, – atsakė policininkas. – Jie čia atėjo dvyliktą ir paskambino skubios pagalbos tarnyboms.

– O liudininkai, ką nors matę ar girdėję?

– Nematė, – atsakė policininkas. – Bet pasikalbėjom su viena kaimyne, kuri sakė girdėjusi trenksmą. Pamanė, kad sprogo padanga ar kažkas panašaus. Šioje vietoje gyvenantys žmonės neįpratę girdėti šūvių.

– Ačiū, – padėkojo Simonas, užsidėjo akinius nuo saulės ir ėmė pirma Kari kilti takeliu aukštyn prie nusikaltimo vietos, kur baltai vilkintys teismo medicinos ekspertai senuoju metodu šepetėliu juodais šereliais braukė per pagrindines duris.

Mažomis vėliavėlėmis teismo medikai nužymėjo kelią prie kūno, gulinčio virtuvėje ant grindų. Saulės spindulių juosta skverbėsi pro langą, nusidriekė akmeninėmis grindimis ir sužvilgo vandens balutėse bei sudužusios vazos šukėse, išsibarsčiusiose aplink ramunes. Šalia kūno tupėjo kostiumu vilkintis vyriškis ir diskutavo su teismo medicinos ekspertu, jį, ekspertą, Simonas pažinojo.

– Atsiprašau, – pratarė Simonas ir kostiumuotasis pakėlė akis. Jo plaukai žvilgėjo nuo įvairiausių naudojamų produktų, o nauja šukuosena ir siauros barzdos juostelės ant skruostų Simonui priminė italus. – Kas jūs?

– Galėčiau paklausti to paties, – atrodė, jis net neketino atsistoti. Simonas įvertino, kad greit perkops į ketvirtąją dešimtį.

– Vyresnysis inspektorius Simonas Kefas, Žmogžudysčių tyrimo skyrius.

– Malonu. Osmundas Bjornstadas, Smurtinių nusikaltimų tyrimo skyriaus inspektorius. Atrodo, lyg nebūtumėte gavę informacijos, kad mes imamės šios bylos.

– Kieno nurodymu?

– Iš esmės tai jūsų paties viršininko.

– Žmogžudysčių tyrimo skyriaus vadovo?

Kostiumuotasis papurtė galvą ir smiliumi parodė aukštyn. Simonas atkreipė dėmesį į nagą. Vyriškis buvo pasidaręs manikiūrą.

– Policijos departamento vadovo?

Bjornstadas linktelėjo.

– Jis paskambino į skyrių ir paprašė kuo skubiau atvykti.

– Kodėl?

– Manė, kad jums vis tiek teks prašytis mūsų pagalbos šioje byloje.

– Ir tuomet jūs čia laisvai įžygiuojat ir užsiimate pozicijas?

Osmundas Bjornstadas šyptelėjo.

– Klausykit, ne aš tai nusprendžiau. Bet jeigu Smurtinių nusikaltimų tyrimo centro yra prašoma atvykti ir padėti žmogžudystės byloje, mes manome, kad tai mūsų pareiga prisiimti atsakomybę už tyrimo eigą ir technines detales.

Simonas linktelėjo. Jis pats tai žinojo, juk tai ne pirmas kartas, kuomet Oslo miesto policijos Žmogžudysčių tyrimo skyrius ir Nacionalinis smurtinių nusikaltimų tyrimo centras KRIPOS atsiduria vienoje lovoje. Ir Simonas žinojo, kad viskas, ką jam reikėtų daryti dabar, tai padėkoti nusilenkiant už tai, kad jiems darbo bus viena byla mažiau, grįžti į kontorą ir susikaupti prie Volano istorijos.

– Jeigu jau esame čia, gal galėtume viena akimi dirstelėti? – pasiteiravo Simonas.

– Ir kamgi? – Bjornstadas jau nebeslėpė susierzinimo.

– Esu tikras, kad viską kuo puikiausiai kontroliuojate, Bjornstadai, bet su manimi yra jauna kolegė, jai būtų pravartu pamatyti nusikaltimo vietą savo akimis. Ką pasakysit?

Tyrėjas iš KRIPOS dvejodamas žvelgė į Kari. Gūžtelėjo pečiais.

– Gerai, – ištarė Simonas ir pritūpė.

Ir tik dabar pažvelgė į kūną. Tai buvo įrodymas, kad jis stengėsi to išvengti, lūkuriavo, kol galės visiškai susikaupti ties mirusiu kūnu. Pirmajam įspūdžiui susidaryti duota tik viena galimybė. Beveik simetriškas kraujo ratas vidury baltos prijuostės akimirką privertė jį pagalvoti apie Japonijos vėliavą. Nepaisant to, kad saulė nusileido, o ne užtekėjo moteriai, kurios miręs žvilgsnis buvo nukreiptas į lubas, Simonas prie šitokių žvilgsnių taip ir nepriprato. Jis pripažino sau, kad tas žvilgsnis - tai žmogaus kūno ir visiškai nužmogintos išraiškos

prarandant gyvybę ir žmogui virstant daiktu padarinys. Simonui buvo pasakyta, kad auka vardu Agnetė Iversen. Jis tvirtai žinojo tai, kad jai šauta į krūtinę. Vienintelis šūvis, taip bent jau atrodė. Jis žvelgė jai į rankas. Nė vienas nagas nepažeistas, o rankos neišdavė jokių kovos žymių. Kairės rankos didžiojo piršto nago lakas nubrėžtas, bet veikiausiai jai griūvant.

– Ar yra kokių įsilaužimo žymių? – paklausė Simonas, parodydamas teismo medikui, kad reikia apversti kūną.

Vyriausiasis inspektorius Bjornstadas papurtė galvą.

– Durys veikiausiai buvo neužrakintos, vyras su sūnumi ką tik išvykę į darbą. Jokių pirštų atspaudų ant durų rankenos.

– Jokių? – Simono žvilgsnis slydo palei virtuvinės spintelės kraštą.

– Jokių. Ji palaikė idealią tvarką.

Simonas nukreipė žvilgsnį į Agnetės žaizdą nugaroje.

– Kulka perskrodė kiaurai. Vadinasi, ji kliudė tik minkštuosius audinius.

Teismo medicinos ekspertas suspaudė lūpas ir jas patempė, tuo pat metu patraukdamas pečiais. Tas gestas paaiškino Simonui, kad tai ne beprotiška prielaida.

– O kulka? – susirūpino Simonas, dairydamasis į sieną virš virtuvinės spintelės.

Osmundas Bjornstadas nenoromis parodė aukštėliau.

– Ačiū, – padėkojo Simonas. – O tūtelė?

– Dar neradom, – pasakė tyrėjas ir išsitraukė telefoną su aukso spalvos mygtukais.

– Suprantu. O kokia gi dabartinė KRIPOS teorija apie tai, kas čia nutiko?

– Teorija? – šyptelėjo Bjornstadas, glausdamas prie ausies telefoną. – Tai akivaizdu. Plėšikas įėjo į vidų, nušovė auką, susirinko brangius daiktus, kokius tik rado, ir spruko. Manau,

kad tai suplanuotas apiplėšimas, pasibaigęs neplanuotu nužudymu. Gal ji priešinosi ar ėmė šaukti.

– O kaip jūs manot...

Bjornstadas kilstelėjo ranką, įspėdamas, kad kalbėsis telefonu.

– Labas, tai aš. Ar gali man parūpinti laisvėje esančių pavojingų plėšikų sąrašą. Skubiai patikrink, ar jie gali būti Osle. Pirmenybę teik tiems, kurie yra panaudoję ginklą. Ačiū. – Jis įsikišo telefoną į švarko kišenę. – Paklausykit, tėvuk, turiu daug darbo, o jūs turit asistentę, tai prašyčiau...

– Puiku, – ištarė Simonas, pademonstruodamas savo plačiąją šypseną. – Tačiau jeigu pasižadėsime nesimaišyti jums po kojomis, ar galime čia truputį patys pasižvalgyti?

Tyrėjas iš KRIPOS įtariai nužvelgė vyresnįjį kolegą.

– Ir nelįsime ten, kur pažymėta vėliavėlėmis.

Bjornstadas patenkino jo prašymą maloningai linktelėdamas.

– Čia jis rado tai, ko ieškojo, – ištarė Kari jiems stovint miegamajame priešais lovą ant storo kilimo, besidriekiančio nuo vienos sienos iki kitos. Ant lovos užtiesalo stovėjo rankinė, tuščia piniginė ir taip pat tuščia brangenybių dėžutė su raudonu įklotu iš velveto.

– Galbūt, – pasakė Simonas, peržengdamas vėliavėlę ir pritūpdamas palei lovą. – Jis turėjo stovėti maždaug čia tuomet, kai tuštino rankinę ir brangenybių dėžutę, tiesa?

– Taip, daiktai ant lovos šitaip išrikiuoti.

Simonas tyrinėjo kilimą po kojomis. Jau norėjo keltis, kai staiga sustingo ir palinko virš kilimo.

– Kas čia?

– Kraujas.

– Ar jam bėgo kraujas ir lašėjo ant kilimo?

– Nepanašu, tai stačiakampis, todėl greičiausiai bus atspaudas. Jeigu įsilaužtum į turtuolių namus, kur, manytum, jie laiko seifą?

Kari parodė į drabužių spintą.

– Sutinku, – pasakė Simonas, pakilo ir nuėjęs atidarė spintos duris.

Mikrobangų krosnelės dydžio seifas buvo įrengtas sienos vidury. Simonas truktelėjo už rankenos. Užrakintas.

– Kadangi seifą atidaryti ilgai užtruktų, jis susižėrė viską iš brangenybių skrynelės bei piniginės ir seifo nebekliudė, – samprotavo Simonas. – Pažvelkime, gal jau galėsime apžiūrėti kūną.

Eidamas iš miegamojo į virtuvę, Simonas dar užsuko į vonios kambarį. Išėjo suraukęs kaktą.

– Kas atsitiko? – susirūpino Kari.

– Ar žinojai, kad Prancūzijoje iš keturiasdešimties žmonių tik vienas naudojasi dantų šepetuku?

– Senas mitas, atgyvenusi statistika, – ištarė ji.

– Ir aš esu senukas, – pridūrė Simonas. – Kad ir kaip būtų, Iversenų šeima neturi nė vieno.

Jie įėjo į virtuvę, kur laikinai buvo palikta Agnetė Iversen, ir Simonas galėjo netrukdomai ją pasukti bei apversti. Jis apžiūrėjo jos rankas, kruopščiai tyrinėjo žaizdas, kur kulka įėjo ir išėjo. Tuomet paprašė Kari įsitaisyti priešais aukos pėdas nugara atsirėmus į virtuvinį stalviršį.

– Iš anksto atsiprašau, – pasakė Simonas, atsistojo prie jos, įrėmė smilių tarp nedidelių Kari krūtų toje pat vietoje, kur kulka įėjo į Agnetės Iversen kūną, o kitą smilių įrėmė tarp nugaros šonkaulių ten, kur kulka išėjo. Jis tyrė šūvio kampą tarp taškų prieš leisdamas žvilgsniui krypti prie kulkos paliktos skylės aukščiau sienoje. Tuomet pasilenkė, nutraukė

vieną ramunės galvutę, vieną kelį užkėlęs ant virtuvinio stalviršio, išsitiesė ir įkišo gėlę į kulkos skylę sienoje.

– Eime, – paragino, leisdamasis nuo stalviršio ir eidamas koridoriumi prie pagrindinių durų. Pakeliui stabtelėjo šalia pakrypusio paveikslo. Pasilenkė artyn, parodė į kažką raudoną ant paveikslo rėmo krašto.

– Kraujas? – pasidomėjo Kari.

– Nagų lakas, – atsakė Simonas, sustojo vidury koridoriaus, priglaudė išorinę kairiosios plaštakos pusę prie paveikslo ir atsigręžęs pažvelgė į kūną.

Ir vėl ėmė eiti durų link. Stabtelėjo ir pritūpė ties durų slenksčiu. Pasilenkė virš žemės grumsto, pažymėto vėliavėlėmis.

– Ei, tik nepajudinkit! – pasigirdo balsas jiems už nugarų.

Jie atsisuko.

– Ak, tai tu, Simonai, – ištarė baltai apsirengęs žmogus, persibraukdamas pirštu drėgnas lūpas raudonoje barzdoje.

– Labas, Nilsai. Seniai nesimatėm. Ar ten, kriminalinėje policijoje, jie gražiai su tavimi elgiasi?

Raudonbarzdis gūžtelėjo pečiais.

– Na taip. Ir tai dėl to, kad esu senas ir atsilikęs nuo gyvenimo, kad jiems manęs gaila.

– Tikrai?

– Tikrai, – atsiduso teismo medikas. – Dabar svarbiausia DNR, Simonai. DNR ir tokios kompiuterinės programos, kurių mes nesuprantame. Ne tos, prie kurių mes pratę. Ne.

– Taigi, o mes irgi dar visiškai čia nebaigėm, – pasakė Simonas, tyrinėdamas įėjimo durų velkę. – Perduok linkėjimus žmonai, Nilsai.

Raudonbarzdis tebestovėjo.

– Aš vis dar neturiu...

– Tuomet šuniui.

– Šuns nebėra, Simonai.

– Tai pamirškim tuos linkėjimus, Nilsai, – ištarė Simonas, išeidamas už durų. – Kari, skaičiuok iki trijų ir rėk iš visų jėgų. Tuomet išeik ant laiptelių ir atsistok čia. Gerai?

Ji linktelėjo ir jis uždarė duris.

Kari pažvelgė į Nilsą, kuris, papurtęs galvą, išėjo. Tuomet ji suriko garsiai, kiek tik plaučiai leido. Sušuko „fore!“, ir tai buvo šūksnis visoms gyvoms ir negyvoms būtybėms perspėti, kaip ji buvo išmokyta, kuomet retsykiais kreivai ar suktai golfo lazda paduodavo kamuolį.

Ir tada ji atidarė duris.

Laiptų apačioje stovėjo Simonas, nukreipęs į ją rodomąjį pirštą.

– Traukis, – ištarė.

Ji padarė kaip liepta ir matė, kaip jis juda šiek tiek kairiau primerkęs vieną akį.

– Jis turėjo stovėti kaip tik čia, – dėstė Simonas, vis dar rodydamas į ją pirštu. Ji grįžtelėjo ir pamatė baltą ramunę ant virtuvės sienos.

Simonas dirstelėjo į dešinę pusę. Vėl nuėjo prie klevo. Praskleidė. Kari žinojo, ko jis ieško. Tūtelės.

– Aha, – sumurmėjo sau po nosimi, išsitraukė mobilųjį, prisidėjo prie akies, ir ji išgirdo kameros veikimą imituojantį skaitmeninį garsą. Simonas smiliumi ir nykščiu spustelėjo nuo žemės pakeltą grumstą, ir anas subyrėjo. Tuomet jis pakilo laiptais aukštyn ir parodė jai, ką nufotografavęs.

– Batų atspaudas, – suprato ji.

– Žudiko, – patvirtino jis.

– Tikrai?

– Ar neprieštarausit, jei pasakysiu, kad pamoka baigta, Kefai?

Jie atsigręžė. Tai Bjornstadas. Jis atrodė įsiutęs. Už jo stovėjo trys teismo medikai, tarp jų ir barzdotasis Nilsas.

– Netrukus baigsim, – atsakė Simonas, vėl ketindamas įeiti. – Tik pamaniau, kad mes...

– Manau, kad mes sakome, jog jūs jau seniausiai baigėte, – pareiškė inspektorius, plačiai išsižergęs ir sukryžiavęs rankas. – Matau gėles mano kulkų vietose, ir to jau per daug. Šiandien užteks.

Simonas gūžtelėjo pečiais.

– Puiku, tam tikra prasme pamatėme daugiau nei reikia išvadai padaryti. Sėkmės ieškant samdyto žudiko, piliečiai.

Bjornstadas sukikeno.

– Mėginat padaryti įspūdį jaunai kolegei, kad tai suplanuota žmogžudystė? – Jis pasisuko į Kari. – Atsiprašau, kad tikrovė nėra iš tiesų tokia įdomi, kaip tėvukui norėtųsi pavaizduoti. Tai tik vienas iš niekuo neišsiskiriančių buitinių nužudymų.

– Jūs klystate, – atkirto Simonas.

Bjornstadas įrėmė ranką į klubą.

– Mano tėvai išmokė mane gerbti vyresniuosius. Duodu jums dešimt sekundžių pagarbiai išeiti. – Pasigirdo, kaip vienas iš teismo medikų tyliai sukikeno.

– Šaunūs tėvai.

– Devynios sekundės.

– Kaimynė sako girdėjusi šūvį.

– Ir kas iš to?

– Tai erdvi vietovė, toli nuo kitų namų. Namai puikiai izoliuoti. Todėl kaimynai nebūtų girdėję nieko panašaus į šūvį, jeigu būtų šauta viduje. Kita vertus, lauke...

Bjornstadas atlošė galvą, lyg norėtų pažvelgti į Simoną kitu kampu.

– Ką turit omeny?

– Ponia Iversen maždaug Kari ūgio. Ir vienintelė linija, kuri sutampa, kad ji stovėjo čia, kai į ją šovė ir kulka įėjo pro čia... – Jis parodė į Kari krūtinę. – O išėjo pro nugarą čia, atsitrenkusi į sieną toje vietoje, kur matote ramunę. Ir tai reiškia, kad jis stovėjo žemiau nei ji, bet abudu buvo gana toli nuo sienos. Kitaip tariant, Agnetė stovėjo čia, kur mes dabar stovime, o šaulys stovėjo prie laiptų pradžios, ant plytelių. Todėl kaimynė girdėjo šūvį. Tačiau negirdėjo jokio riksmo ar kitų garsų prieš šūvį, nieko, kas rodytų sumaištį ar priešinimąsi, todėl spėju, kad tai atsitiko gana greitai.

Bjornstadas nevalingai metė žvilgsnį į savo kolegas. Perkėlė kūno svorį.

– Ir tuomet įsitempė ją vidun, taip manot?

Simonas papurtė galvą.

– Ne, manau, kad ji traukėsi atatupsta.

– Kas jus verčia tuo tikėti?

– Esat teisus sakydamas, kad ponia Iversen buvo labai tvarkinga. Vienintelis daiktas namuose, kuris kabo pakrypęs, tai šis paveikslas. – Visi kiti atsisuko ten, kur jis parodė. – Be to, ant rėmo yra nagų lako, toje pusėje arčiau durų. Vadinasi, ji jį užkliudė traukdamasi, tai sutampa su kairės rankos didžiojo piršto įbrėža.

Bjornstadas papurtė galvą.

– Jeigu į ją būtų šauta jai stovint tarpduryje ir ji būtų traukusis atbulomis, tai visas koridorius būtų nutaškytas kraujo dėmėmis iš žaizdos nugaroje.

– Taip ir buvo, – tęsė Simonas. – Tačiau žudikas jas išvalė. Kaip patys matote, ant durų rankenų jokių pirštų atspaudų.

Netgi šeimos. Ir ne todėl, kad Agnetė Iversen atsitiktinai būtų ėmusis generalinės tvarkos ir juos nuvaliusi po sekundės, kai prisilietę prie rankenos vyras su sūnumi išėjo, o todėl, kad žudikas nenorėjo palikti pėdsakų. Ir aš esu beveik įsitikinęs, kad priežastis, kodėl jis išvalė kraują nuo grindų, yra ta, kad užmynė ant kraujo, todėl ir nenorėjo palikti batų atspaudų. Todėl vėliau nusivalė ir batų padus.

– Tikrai? – sukluso Bjornstadas, vis dar loštelėjęs galvą atgal, bet nebe taip plačiai šypsodamasis. – Ir iš niekur nieko pateikiate šitokias spėliones?

– Kai nuvalomi batų padai, kraujas iš griovelių nepasišalina, – tarė Simonas, žvilgtelėdamas į laikrodį. – Tačiau tas kraujas pasirodys, jeigu, pavyzdžiui, žmogus minutėlę pastovės ant minkšto kilimo, tada siūleliai iš kilimo patenka į griovelius ir ištraukia kraują. Miegamajame ant kilimo rasite stačiakampę kraujo dėmę. Manau, jūsų ekspertas sutiks su manimi, Bjornstadai.

Įsivyravo tyla, ir Kari galėjo girdėti automobilio, kurį policininkai sustabdė kelyje aukštėliau, garsus. Susijaudinusius balsus. Sutuoktinio ir sūnaus.

– Šiaip ar taip, – apsimestinai abejingai prašneko Bjornstadas, – iš kur šauta – ne esmė, tai vis tiek apiplėšimas, o ne žmogžudystė. Ir atrodo, kad netrukus čia pasirodys tie, kurie patvirtins, kad iš brangenybių dėželės dingusios brangenybės.

– Brangenybės – puiku, – vėl įsiterpė Simonas. – Tačiau jeigu būčiau plėšikas, nusitempčiau Agnetę Iversen ir prigrasinčiau parodyti, kur paslėpti tikrai vertingi daiktai. Pavyzdžiui, liepčiau atskleisti man seifo spynos kombinaciją, juk kiekvienas kvailiausias vagišius žino, kad tokiame name jis tikrai yra. Užuot tai daręs, jis nušauna ją ten, kur gali girdėti kaimynai. Ne todėl, kad panikuotų, juk pėdsakų

naikinimo metodas rodo, koks jis šaltakraujis. Ne, jis tai *daro*, nes žino, kad ilgai name neužtruks, jau seniausiai bus išgaravęs, kol atvyks policija. Nes iš tiesų tai jis daug ir nepavogė, tiesa? Tik tiek, kad šiek tiek per jaunas tyrėjas, turintis gerus tėvus, kiek per skubiai apibendrintų, kad tai apiplėšimas, ir todėl kruopščiai nebęsiaiškintų, kokie gi tie *tikrieji* motyvai.

Simonas turėjo pripažinti, kad džiaugiasi tyla ir staiga Bjornstado veidą išmušusiu raudoniu. Jis buvo paprastas žmogus, ne piktavalis. Tad nors ir labai norėjosi, apsiėjo be baigiamojo komentaro jaunajam kolegai: *pamoka baigėsi, Bjornstadai.*

Juk gali būti, kad po kurio laiko, įgavęs patirties, Osmundas Bjornstadas taps puikiu tyrėju. Nuolankumo gabūs žmonės irgi išmoksta.

– Įdomi teorija, Kefai, – nenusileido Bjornstadas. – Įsikalsiu sau į galvą. Tačiau laikas eina ir... – šyptelėjo, – ...turbūt laikas ir jums prie darbų?

– Kodėl visko nepapasakojot inspektoriui? – pasidomėjo Kari, Simonui atsargiai vairuojant automobilį aštriais posūkiais nuo Holmenkoleno gūbrio.

– Visko? – Simonas apsimetė esąs nekaltas. Kari nusišypsojo. Senuko žavesys.

– Jūs žinot, kad tūtelė turėjo nukristi kur nors į lysvę. Neradot jos, tik batų atspaudą. Ir jį nufotografavot. O žemės koridoriuje tos pačios kaip ir lysvėje?

– Taip.

– Tai kodėl jam šito nepasakėt?

– Nes jis labai ambicingas tyrėjas, su ego, stipresniu už komandinį jausmą, todėl bus geriau, jei išsiaiškins tai pats. Taps labiau motyvuotas viską užbaigti, jeigu pajus, kad tai *jo* aptiktas

atspaudas, o ne mano, ir ims ieškoti žmogaus, avinčio keturiasdešimt trečio numerio batus, pasiėmusio tūtelę iš rožyno.

Jie stabtelėjo prie raudono šviesoforo signalo priešais Stoties kelią.

– Ir iš kur jūs taip įžvalgiai galite numanyti, ką tokie tyrėjai kaip Bjornstadas mąsto?

Simonas prajuko.

– Paprasčiausiai. Ir aš pats buvau jaunas ir ambicingas.

– O tas ambicingumas, jis dingsta?

– Na, taip, dalis jo dingsta.

Simonas šyptelėjo. Kari pasirodė, kad tai liūdnoka šypsena.

– Tai todėl ir išėjot iš Ekonominių nusikaltimų tyrimo skyriaus?

– Kodėl taip manai?

– Vadovavot tam skyriui. Buvot vyresnysis inspektorius, atsakingas už kolektyvą. Žmogžudysčių tyrimo skyriuje jūs tebeturit tą laipsnį, bet vadovaujat tik man vienai.

– Būtent, – pripažino Simonas, pravažiuodamas sankryžą ir tolyn į Smestado pusę. – Gerai apmokamas, itin kvalifikuotas, bet perteklinis. Ir apskritai, viskas baigta.

– Tad kas gi atsitiko?

– Tau nereikėtų...

– Taip, aš noriu žinoti.

Toliau jie važiavo tylėdami, ir Kari manė, tai esąs jos privalumas, todėl neprasižiojo. Jau beveik privažiavus Majorštuos rajoną, Simonas prabilo.

– Aš atskleidžiau pinigų plovimo operaciją. Kalba ėjo apie didžiules sąskaitas. Ir garsias pavardes. Ir kai kam iš vadovų atrodė, kad aš ir mano tyrimas keliame didžiulę riziką. Kad galiu turėti nepakankamai įrodymų, kad galime nusilaužti sprandą, jeigu ir toliau tai tęsime, o pasiekti tikslą nepasiseks.

Tai ne paprasti nusikaltėliai, tai žmonės, turintys valdžią. Tai žmonės, kurie gali panaudoti sistemą, paprastai esančią policijos pusėje, kad smogtų atgal. Valdžia baiminosi, kad su pergale vėliau ateis ir nepalanki reakcija, o tai bus sąskaita, kurią reikės apmokėti.

Nauja tyla. Besitęsianti iki Frognerio parko, ties kuriuo Kari trūko kantrybė.

– Tai jie išmetė jus tik todėl, kad pradėjote nemalonų tyrimą?

Simonas papurtė galvą.

– Turėjau problemą. Lošdavau. Arba, tiksliau pasakius, mane buvo užvaldžiusi lošimų beprotystė. Pirkdavau ir parduodavau akcijas. Ne po daug. Tačiau dirbant Ekonominių...

– ...prieini prie slaptos informacijos.

– Neprekiavau tomis akcijomis, apie kurias turėjau informacijos, bet vis tiek pažeidžiau taisykles. Ir jie tuo pasinaudojo.

Kari palinksėjo. Jie pasuko žemyn į miesto centrą ir Ibseno tunelį.

– O dabar?

– Dabar nebežaidžiu. Ir nieko nebekankinu. – Ir vėl pasirodė toji liūdna, paklusni šypsena.

Kari mąstė apie vakaro reikalus. Treniruotę. Vakarienę su Sam šeima. Buto Fagerborge apžiūrą. Ir pati išgirdo savo klausimą, greičiausiai glūdėjusį kitoje, pasąmoninėje jos smegenų srityje:

– Ką reiškia, kai žudikas pasiima tūtelę?

– Tūtelės turi serijos numerius, bet tai retai tenuveda pas žudiką, – paaiškino Simonas. – Tai taip pat galėtų reikšti, kad jis baiminosi, jog ant tūtelės gali likti jo pirštų atspaudų, bet aš manau, kad užpildydamas dėtuvę, šis žudikas mūvėjo

pirštines. Manau, galime apibendrinti, kad jis turėjo palyginti naują ginklą, pagamintą pastaraisiais metais.

– Šit kaip?

– Ginklų gamintojai paskutinius dešimtį metų privalo įspausti serijos numerį ant daužiklio, kad jis paliktų savotišką piršto atspaudą, įskėlęs tūtelės kapsulę. Tokiu atveju viena tūtelė ir ginklo registras atvestų tiesiai pas savininką.

Mąsliai linksėdama Kari atkišo apatinę lūpą.

– Gerai, šitai man aišku. Tačiau nesuprantu, kodėl jam norisi, kad tai atrodytų kaip apiplėšimas.

– Kaip jis baiminasi dėl tūtelės, taip ir dėl tikrojo motyvo, nes tai atvestų mus tiesiai pas jį.

– Tuomet tai gana paprasta, – atsakė Kari ir prisiminė skelbimą. Jame buvo rašoma, kad bute yra du balkonai: viename saulė būna iš ryto, kitame – po pietų.

– O? – susidomėjo Simonas.

– Sutuoktinis, – tarė Kari. – Kiekvienas sutuoktinis žino, kad taps įtariamuoju, jeigu neatrodys, kad jo žmona nužudyta dėl kitokios, aiškios priežasties. Kaip apiplėšimas.

– Kitokios priežasties nei?..

– Pavydas. Meilė. Neapykanta. Ar galėtų būti dar kas nors panašaus?

– Ne, – atsakė Simonas. – Daugiau nieko.

Ankstyvą pavakarę lietaus vanduo perliejo Oslą pastebimai miesto neatvėsindamas. O kai saulutė vėl kepino pro debesų sluoksnį, atrodė, kad ji tebenorėtų susigrąžinti prarastą ir įkaitintą sostinę, nutvieksdama ją balkšva šviesa, kad priverstų drėgmę dingti nuo stogų ir iš gatvių.

Luisas pabudo, kai saulė jau buvo taip žemai, kad jos spinduliai pasiekė jo akis. Jis skersakiavo į pasaulį. Į žmones ir automobilius, pirmyn atgal lekiančius pro jį ir jo varganą puodelį. Tai būdavo gana gerai apmokamas užsiėmimas, kol prieš kelerius metus čia nepradėjo vykti čigonai iš Rumunijos. Iš pradžių jų buvo tik keletas. O vėliau tapo minia. Vagiančių, valkataujančių ir apgaudinėjančių skėrių spiečiumi. Ir kaip skėriai jie, suprantama, kovėsi dėl visų įmanomų lėšų. Paprasčiausiai Luisas tą reikalą vertino taip, kad norvegų išmaldos prašytojai – kaip ir norvegų laivų kompanijų savininkai – užsitarnavo gauti valstybės paramą dėl užsienietiškos konkurencijos. O dabar yra taip, kad jam nuolat tenka griebtis vagysčių, kas ne tik nuvargina, bet ir menkina jo orumą.

Jis atsiduso ir įkišo į savo puodelį purviną smilių. Girdėjo, kad kažkas jame yra. Ne moneta. Banknotas? Jam reikia

kuo skubiau įsikišti jį į kišenę, kol bent vienas iš tų čigonų jo neatėmė. Jis pažvelgė į puodelį. Dukart sumirksėjo. Ir išsitraukė. Tai buvo laikrodis. Moteriškas laikrodis, atrodė taip. „Rolex". Aišku, kad kopija. Tačiau sunkus. Labai sunkus. Ar iš tiesų norėta, kad žmonės vaikščiotų su tokiais sunkiais daiktais ant riešų? Jis buvo girdėjęs, kad tokie laikrodžiai atsparūs vandeniui ir veikia penkiasdešimties metrų gylyje, todėl būtų naudinga, jeigu užsimanytumei maudytis su panašiu grimzdu. Ar tai galėtų būti... Kai kurie žmonės gerokai nušokę nuo proto, nė menkiausios abejonės. Luisas dairėsi gatvėje aukštyn ir žemyn. Jis pažinojo vieną laikrodininką, dirbantį Stortingo gatvės kampe, jiedu ėjo į tą pačią klasę. Galbūt jis galėtų...

Luisas ėmė klibinkščiuoti.

Kinė stovėjo šalia savojo vežimėlio su daiktais ir rūkė cigaretę. O kai šviesoforo signalas pasikeitė į žalią, ir vyriškis bei kiti pėstieji šalia jos pradėjo eiti, ji tebestovėjo. Kinė persigalvojo. Šiandien ji neis į kitą gatvės pusę. Todėl stovėjo, norėdama baigti surūkyti cigaretę. Vežimėlį ji kartą labai seniai buvo pasivogusi iš IKEA parduotuvės. Išsivarė jį ir įsikėlė į furgoną automobilių stovėjimo aikštelėje. Parsivežė kartu su Hemneso lova, Hemneso staliuku ir Bilio knygų lentyna į namus, kurie, atrodė, taps jų ateitimi. Jos ateitimi. Jis sudėjo baldus, o tada jie susileido po dozę. Dabar jis miręs, o ji ne. Ir ji jau nebesėdi ant adatos. Ji susitvarkys. Tačiau Hemneso lovoje seniai begulėjo. Ji užgesino cigaretę ir čiupo už IKEA vežimėlio rankenos. Suprato, kad kažkas – veikiausiai vienas pėsčiųjų – praeidamas uždėjo plastikinį maišelį ant jos purvino vilnonio užkloto vežimėlio viršuje. Susierzinusi griebė maišelį, tai ne pirmasis kartas, kai žmonės pamano,

kad vežimėlis su jos žemiškomis gėrybėmis yra paprasčiausias šiukšlynas. Atsisuko, būtų galėjusi užsimerkusi nusakyti kiekvienos Osle stovinčios šiukšliadėžės vietą, ir žinojo, kad viena - kaip tik už jos. Tačiau sudvejojo. Maišelis buvo sunkus, ir jai pasidarė smalsu. Ji praskleidė jį. Įkišo ranką ir kažką ištraukusi palaikė prieš vakarinę saulę. Kažkas sužvilgo ir sublizgo. Brangenybės. Vėrinys ir žiedas. Vėrinys su deimantais, o žiedas auksinis. Tikras auksas, tikri deimantai. Kinė buvo beveik įsitikinusi, ji mačiusi auksą ir deimantus. Juk kilusi iš normalių namų.

Džonis Puma išsprogino akis, pajuto baimę ir apsivertė lovoje. Jis nepastebėjo, kad kas įeitų, bet girdėjo šnopuojant ir švokščiant. Ar tik ne Koko bus įėjęs? Suprantama, šis švokštimas veikiau priminė dulkinimąsi nei tai, kad kas nors pareikalaus skolos. Kartą prieglaudoje buvo leista gyventi porai, valdžia manė, kad jiems vienas kito reikia taip stipriai, kad jie padarė išimtį, nors prieglauda skirta tik vyrams. Gali būti, kad jam jos reikėjo, galų gale ji juos abu aprūpindavo kvaišalais, vaikščiodama iš kambario į kambarį dulkintis, kol vadovybė pasakė *užteks*, ir išmetė ją lauk.

Tai naujasis gyventojas. Jis gulėjo ant grindų nusisukęs nuo Džonio, o pro ausines jo ausyse Džoniui vos girdėjosi sintetinis ritmas ir monotoniškas, panašus į roboto balsas. Vaikinas darė atsispaudimus. Savo šlovės dienomis Džonis būtų galėjęs padaryti jų šimtą. Viena ranka. Vaikinas buvo stiprus, be menkiausios abejonės, bet kovojo su ištverme, jo nugara jau kiek įlinkusi. Šviesoje, plūstančioje pro užuolaidas ir krintančioje ant sienos, Džonis pastebėjo nuotrauką, kurią vaikinas buvo pasikabinęs. Žmogaus su policijos uniforma. Ant palangės pamatė ir dar kai ką. Porą auskarų. Jie atrodė prabangiai, iš kur jis juos pavogė?

Ir jeigu jau jie tokie vertingi, kaip atrodo, tai veikiausiai galėtų išspręsti jo problemas. Pasklido kalbų, kad Koko rytoj išsikraustys iš prieglaudos, ir jo berniukai aplinkui jau išmušinėja skolas. Ir jeigu taip, tai Džonis nebeturi daug laiko pinigams gauti. Jis buvo pamanęs įsilaužti į vieną iš daugiabučių Bislete, daug žmonių išvykę atostogų. Paskambinti į duris ir pažiūrėti, kokiuose aukštuose niekas neatsiliepia. Bet pirmiausia reikia sukaupti jėgas. O šitai būtų paprasčiau ir daugiau garantijų.

Jis svarstė, ar jam pavyktų nepastebėtam nubidzenti nuo lovos iki auskarų, bet atsisakė tos minties. Su ištverme ar be jos, tačiau Džonis rizikuotų būti tiesiog sumuštas. Jau vien ta mintis atrodė apverktina. Aišku, jis galėtų mėginti nukreipti jo dėmesį, išprašyti iš kambario, o tuomet sumušti. Džonis staiga pažvelgė vaikinui į akis. Jis apsisuko ir ėmė daryti pritūpimus. Nusišypsojo.

Džonis parodė, kad norėtų kažką pasakyti, ir vaikinas iš ausų išsitraukė ausines. Džonis girdėjo skambant žodžius „...dabar esu švarus“, kol įstengė prabilti:

– Ar galėtum man padėti kavinėje apačioje? Po tokios treniruotės tau ir pačiam reikia pavalgyti. Juk žinai, jeigu kūnas negaus riebalų arba angliavandenių, kuriuos galėtų sudeginti, ims naikinti raumenis. Ir visas tavo darbas nueis šuniui ant uodegos?

– Dėkui už pastabą, Džoni. Pirmiausia nueisiu į dušą, o tu pasiruošk. – Vaikinas pakilo, įsikišo auskarus į kišenę ir dingo duryse bendrų dušų pusėn.

Velniop! Džonis užsimerkė. Ar pajėgs? Jis privalo pajėgti. Tik porą minučių. Skaičiavo sekundes. Tuomet atsisėdo ant lovos krašto. Atsistūmė nuo jo. Pakilo. Griebė nuo kėdės kelnes. Buvo jomis besimaunąs, kai išgirdo beldžiant.

Vaikinas bus pamiršęs raktus. Jis nuklibinkščiavo prie durų ir jas atidarė.

– Kitąkart turėtum...

Sugniaužtas kumštis su kastetu nusileido tiesiai Džoniui Pumai į kaktą, ir jis nusvirduliavo atatupstas. Durys atsivėrė ir vidun įžengė Koko-bei du jo berniukai. Tie du berniukai suėmė jį už rankų, ir Koko galva taip smūgiavo į Džonį, kad jis pakaušiu atsitrenkė į viršutinę lovą. Kai Džonis vėl prasimerkė, žvelgė tiesiai į bjaurias, tušu apvedžiotas Koko akis ir žvilgantį ylos galiuką.

– Aš neturiu laiko, Džoni, – savo laužyta norvegų kalba ištarė Koko. – Kiti turi pinigų, bet nesumoka. Aš žinau, kad tu pinigų neturi, todėl tapsi pavyzdžiu.

– P... pavyzdžiu?

– Esu supratingas žmogus, Džoni. Tau liks viena akis.

– Bet... po velnių, Koko...

– Nurimk, ir akis nebus pažeista ją išimant. Mes ją parodysim kitiems prakeiktiems kalės vaikams, jie įsitikins, kad tai tikra akis.

Džonis ėmė klykti, bet buvo greit užčiauptas delnu užspaudus burną.

– Ramiai, Džoni. Akyje nedaug nervų, neskaudės, pažadu.

Džonis žinojo, kad baimė turėtų jam suteikti jėgų pasipriešinti. Tačiau jis nusilpo. Džonis Puma, tas pats, kuris kadaise kilnojo automobilius, apatiškai stebėjo artėjantį smaigalį.

– Kiek?

Balsas skambėjo tyliai, beveik pašnibždomis. Jie atsisuko durų pusėn. Niekas negirdėjo, kaip jis įėjo. Plaukai šlapi, apsimovęs tik džinsus.

– Dink iš čia! – sušvokštė Koko.

Vaikinas tebestovėjo.

– Kiek jis skolingas?

– Gerai! Jeigu nenori, pats paragausi ylos.

Naujai atėjusysis vis dar nė nekrustelėjo. Koko berniukas, kuris laikė užspaudęs Džonio burną, ją atleido ir nuėjo prie durų.

– Jis... jis nukniso mano auskarus, – pralemeno Džonis. – Tai tiesa! Laiko juos kelnių kišenėje! Aš juos gavau, kad tau sumokėčiau, Koko. Apieškok jį ir pamatysi! Prašau, labai prašau, Koko! – Džonis girdėjo savo paties verksmingą balsą, bet jam buvo nusišvilpt. O ir Koko jo nesiklausė, spoksojo į vaikiną. Tam nesveikam paršui, matyt, patiko tai, ką išvydo. Koko rankos kilstelėjimu sustabdė savo berniuką ir garsiai nusikvatojo.

– Ar tiesa, ką vaikinas Džonis sako, gražuoliuk?

– Gali pamėginti surasti, – tarė vaikinas. – Tačiau tavim dėtas pasakyčiau, kiek jis skolingas, būtų mažiau bėdų. Ir mažiau mėšlo.

– Dvylika tūkstančių, – pasakė Koko. – Kodėl...

Jam užkando žadą, kai vaikinas kyštelėjo ranką į kelnių kišenę, išsitraukė pluoštelį banknotų ir ėmė juos garsiai skaičiuoti nuo viršaus. Atskaičiavęs dvylika, padavė Koko, o likusius banknotus įsikišo atgal į kišenę.

Koko dvejojo. Tarsi tiems banknotams būtų kas nors negerai. Ir tuomet vėl pratrūko juoktis. Išsiviepė rodydamas auksinius, įstatytus vietoj visiškai sveikutėlių dantų.

– Tai velnias. Tai velnias.

Tuomet pasičiupęs perskaičiavo banknotus. Peržiūrėjo.

– Ar mes atsiskaitę? – paklausė vaikinas. Ir ne tokia akmenine veido išraiška, kokias jaunieji narkotikų prekeiviai yra matę daugybėje filmų. Priešingai, besišypsodamas. Šitaip

padavėjai šypsodavosi Džoniui, kai jis važinėdavo po turnė, pietaudavo prabangiuose restoranuose. Jie klausinėdavo jo, ar patikęs maistas.

– Mes geri, – išsišiepė Koko.

Džonis atsigulė ir užsimerkė. Jis girdėjo Koko juoką dar ilgai po to, kai jie uždarė duris ir dingo koridoriuje.

– Negalvok apie tai, – tarė vaikinas. Džonis tebegirdėjo jo balsą, nors ir mėgino smegenimis jį užblokuoti. – Tavim dėtas būčiau daręs tą patį.

Tačiau tu nesi aš, galvojo Džonis ir pajuto, kaip verksmas veržiasi kažkur tarp krūtinės ir balso. Tu nebuvai Džoniu Puma. Ir niekada juo nebūsi.

– Kodėl mums nenuėjus į kavinę, Džoni?

Kambarys buvo apšviestas tik šviesos iš kompiuterio ekrano. O garsai sklido iš už pravirų durų. Girdėjosi radijo imtuvas virtuvėje apačioje ir Elzės, vis kažką veikiančios, bruzdesys. Ji buvo kilusi iš ūkininkų, tad visuomet reikėdavo ką nors patvarkyti, išplauti, surūšiuoti, perkrauti, persodinti, susiūti, iškepti. Darbai niekada nesibaigė. Nesvarbu, kiek būtum padaręs šiandien, rytojui vėl bus darbų gausa. Todėl ji darbuodavosi ramiu tempu, neskubėdama, kad nepersitemptų. Tai raminantys garsai, keliami žmogaus, matančio to darbo prasmę ir besidžiaugiančio sava veikla, ramybės ir pasitenkinimo garsai. Jis jai savotiškai pavydėjo. Bet jis klausydavosi ir kitokių garsų, žingsnių suklupus ar daiktams krintant ant žemės. Jeigu taip nutikdavo, jis luktelėdavo. Klausydavosi, ar ji susitvarko. Ir jeigu išgirsdavo, kad viskas gerai, tuomet vėliau apie tai neklausdavo, o leisdavo jai manyti, kad to nė nepastebėjęs.

Jis buvo prisijungęs prie vidinių Žmogžudysčių tyrimo skyriaus bylų ir skaitė raportus apie Perą Volaną. Kari buvo prirašiusi įspūdingai daug, ji dirbo efektyviai. Bet kai jis tai

skaitė, atrodė, lyg kažko juose trūksta. Tačiau ir itin biurokratiški, į protokolus panašūs raportai nepaslėps entuziastingo tyrėjo aistringo susidomėjimo. Kari darbai buvo mokyklinis pavyzdys, kaip turi atrodyti policijos raportas: objektyvus ir dalykiškas. Jokių tendencingų klaidų arba suinteresuotų išankstinių nuostatų. Negyvai, šaltai. Jis skaitė liudininkų apklausas, kad įsitikintų, ar neatsirado įdomių vardų tarp tų, su kuriais Volanas buvo susitikęs. Jis spoksojo į sieną. Galvojo apie du žodžius. Nestoras. Atidėta.

Tuomet interneto paieškoje suvedė: Agnetė Iversen.

Pasipylė pranešimai apie nužudymą pirmuosiuose puslapiuose.

Brutaliai nužudyta žinoma *nekilnojamojo turto valdytoja. Nušauta ir apiplėšta savo namuose.*

Jis spustelėjo vienos iš antraščių nuorodą. Vyriausiasis inspektorius Osmundas Bjornstadas cituojamas KRIPOS spaudos konferencijoje, vykusioje Bryno rajone. „KRIPOS tyrėjų komanda nustatė, kad nors Agnetė Iversen ir buvo rasta virtuvėje, bet labiausiai tikėtina, kad į ją galėjo būti šauta tarpduryje." Ir dar gerokai toliau: „Keletas dalykų nurodo buvus apiplėšimą, bet negalime atmesti ir kitų motyvų."

Simonas naršė senus straipsnius. Jie buvo beveik išimtiniai finansinėje spaudoje. Agnetė Iversen buvo vieno iš didžiausių Oslo nekilnojamojo turto savininkų dukra, ekonomikos magistrantė, baigusi mokslus Vartono mokykloje Filadelfijoje ir gana jauna perėmusi šeimos turto administravimą. Tačiau ištekėjusi už Ivero Iverseno, taip pat ekonomisto, iš tos veiklos pasitraukė. Vienas žurnalistų, rašančių apie finansus, apibūdino ją kaip valdytoją, efektyviai bei pelningai tvarkančią ir gryninančią savo turtą. Tačiau jos vyras pasisakė už agresyvesnį metodą, dažnus pirkimus ir pardavimus, sukeliančius daugiau rizikos, kartkartėmis atnešančius ir didesnę naudą.

Kitame straipsnyje, rašytame prieš porą metų, įdėta ir sūnaus, Ivero jaunesniojo, nuotrauka. Po antrašte užrašas: „Milijonų paveldėtojas mėgaujasi gyvenimu Ibizoje." Įdegęs saulėje, besišypsantis, baltais dantimis, paraudusiomis akimis blykstės šviesoje, šokio sūkury prakaitui žliaugiant su šampano buteliu vienoje rankoje ir tokia pat šlapia kaip ir jis blondine – kitoje. Prieš trejus metus finansų skiltyje Iveras vyresnysis spaudžia ranką Oslo miesto savivaldybės finansų skyriaus vadovui, paskelbusiam, kad Iverseno turto kompanija nupirko komunalinius butus už vieną milijardą kronų.

Simonas išgirdo, kad durys prasivėrė. Puodelis su garuojančia arbata buvo pastatytas priešais jį.

– Kodėl sėdi patamsyje? – paklausė Elzė, dėdama rankas jam ant pečių. Pamasažuoti jį. Arba atsiremti pačiai.

– Tebelaukiu, kada man ir kitką papasakosi, – prasitarė Simonas.

– Kitką?

– Apie tai, ką sakė gydytojas.

– Aš gi skambinau tau ir pasakojau, nejaugi daraisi užmaršus, mielasis? – ji tyliai nusijuokė ir priglaudė lūpas jam prie galvos. Minkštas lūpas prie viršugalvio. Jis įtarė ją jį mylint.

– Sakei, kad jis ne per daug gali padėti, – patikslino Simonas.

– Taip.

– Bet?

– Bet ką?

– Per gerai tave pažįstu, Elze. Jis pasakė kažką daugiau.

Ji atsitraukė. Tik viena jos ranka liko ant jo peties. Jis laukė.

– Jis sakė, kad Jungtinėse Valstijose jau pradėta daryti operacijas. Kad jau yra vilties tiems, kurie susirgs po manęs.

– Po?

– Kuomet operacija bei įranga bus standartizuota. Bet tai užtruks. Šiuo metu tokia operacija kainuoja didelius pinigus.

Simonas taip greitai grįžtelėjo į ją besisukančioje kėdėje, kad jai teko žengti žingsnį atgal. Jis sugriebė jai už rankų.

– Bet juk tai fantastiškos naujienos! Kiek?

– Daugiau nei žmonės, gaunantys tik socialines išmokas bei policininko atlyginimą, galėtų susimokėti.

– Elze, paklausyk. Mes neturime paveldėtojų. Šis namas mūsų, niekam kitam tų pinigų mums nereikia. Mūsų poreikiai kuklūs...

– Liaukis, Simonai. Tu gerai žinai, kad neturime pinigų. Esame įsiskolinę už šį namą.

Simonas nurijo seiles. Ji nepaminėjo tikrojo pavadinimo – lošimų skolos. Kaip visuomet buvo per daug supratinga, kad primintų jam apie iki šiol mokamus pinigus už jo ankstesnes nuodėmes. Jis suėmė jos rankas delnais.

– Aš vis tiek ką nors sugalvosiu. Turiu draugų, kurie galėtų paskolinti pinigų. Pasikliauk manimi. Kiek?

– Tu *turėjai* draugų, Simonai. Bet su jais jau nebesikalbi. Esu tau sakiusi, *turi* išlaikyti kontaktus, kitaip visa prapuls.

Simonas atsiduso. Gūžtelėjo pečiais.

– Turiu tave.

Ji papurtė galvą.

– Manęs neužtenka, Simonai.

– Man užtenka.

– *Nenoriu*, kad užtektų tik manęs. – Ji pasilenkė, pabučiavo jį į kaktą. – Pavargau, einu prigulti.

– Gerai, bet kiek kai...

Ji jau buvo už durų.

Simonas žvelgė jai įkandin. Tuomet išjungė kompiuterį ir išsitraukė telefoną. Peržvelgė kontaktų registrą. Senieji draugai. Senieji nedraugai. Kai kurie iš jų paslaugūs, kiti

visiškai nepaslaugūs. Jis surinko numerį iš pirmosios kategorijos. Nedraugas. Paslaugus.

Fredrikas Ansgaras, kaip ir tikėtasi, buvo nustebęs dėl skambučio, bet vaidino patenkintą ir sutiko susitikti, nepareiškė neturįs laiko.

Baigęs pokalbį, Simonas vis dar sėdėjo tamsoje ir žiūrėjo į telefoną. Mąstė apie sapną. Apie jos regėjimą. Ji turėtų gauti jo regėjimą. Jis suvokė, ką pamatė telefone. Batų atspaudą rožyne.

– Geras maistas, – tarė Džonis, šluostydamasis burną. – Ar tu nevalgysi?

Vaikinas šypsojosi, purtė galvą.

Džonis apsidairė. Kavinė įsikūrusi kambaryje su atvira virtuve, serviravimo staliukais, savitarnos skyriumi ir stalu, šią akimirką visiškai užsėstu. Paprastai kavinė užsidarydavo anksti, bet uždarius remontui „Susitikimų vietą", labdaros kavinę Skiperio gatvėje, skirtą narkotikus vartojantiesiems, čia pailgintos darbo valandos, taigi toli gražu ne visi lankytojai buvo gyventojai. Tačiau dauguma jų vienokiu ar kitokiu metu čia lankęsi, todėl Džonis pažino visus veidus.

Jis gurkštelėjo kavos. Stebėjo rūsčius kitų žvilgsnius. Jie buvo amžinai tie patys: paranojiški ir medžiojantys, dūzgančiomis galvomis, panašiai kaip savanoje prie vandens, kur keičiamasi plėšrūnų ir aukos vaidmenimis. Išskyrus šį vaikiną. Jis sėdėjo ramus. Bent jau iki dabar. Džonis sekė jo žvilgsnį iki durų už virtuvės, kur iš personalo kabineto išėjo Marta. Ji vilkėjo striukę, buvo aiškiai nusiteikusi eiti namo. Ir Džonis pastebėjo, kaip išsiplėtė vaikino vyzdžiai, nes vartojantieji kvaišalus stebi vyzdžius beveik nevalingai. Ar jis vartoja, ar apsvaigęs, ar pavojingas? Taip pat stebimos ir kito rankos. Rankos, galinčios apvogti, išsitraukti peilį. Arba rankos, kurios

kilus grėsmei automatiškai pridengia ir apsaugo tą vietą, kurioje laikomi narkotikai arba pinigai. Ir kaip tik dabar vaikino rankos buvo kelnių kišenėse. Tose pat kišenėse, kur jis įsikišo auskarus. Džonis ne kvailys. Na, taip, jis buvo kvailas, bet ne visuomet. Martai įėjus, vyzdžiai išsiplėtė. Auskarai. Sugirgždėjo kėdė jam pakilus ir nukreipus į ją sujaudintą žvilgsnį.

Džonis atsikrenkštė.

– Stigai...

Per vėlu, jis jau atsuko nugarą Džoniui ir ėmė eiti jos link.

Kaip tik tuo metu durys atsidarė ir įėjo vyriškis, kuris, iškart pasakytum, nepriklausė šių namų gyventojams. Trumpa juoda odine striuke, trumpai kirptais plaukais. Plačių pečių, ryžtingo žvilgsnio. Susierzinęs stumtelėjo vieną gyventoją, stovėjusį jo kelyje susikūprinusį kaip ir visi narkomanai. Davė trumpą ženklą Martai, ir ji jam pamojo. Ir dabar Džonis pamatė, kad vaikinas tai pastebėjo. Kaip jis stabtelėjo, tarsi burės, netekusios vėjo, o Marta ėjo prie durų. Taigi žmogus tarpduryje įsikišo ranką į odinės striukės kišenę ir atkišo alkūnę taip, kad ji galėtų įsikibti į parankę. Ir ji tai padarė. Tai toks įprastas judesys dviem žmonėms kurį laiką praleidus kartu. Drauge jiedu ir dingo vėjuotame, staiga atvėsusiame vakare.

Vaikinas stovėjo čia, patalpos vidury, sumišęs, tarytum jam reikėtų daugiau laiko susivokti. Džonis matė galvas patalpoje atsisukant, stebint vaikiną. Suprato, ką jie galvoja.

Auka.

Džonis pabudo išgirdęs verksmą.

Vieną akimirką pamanė, kad tai vaiduoklis. Kūdikis. Kad tai jis.

Tačiau netrukus suvokė, kad verksmas sklinda iš viršutinės lovos. Jis apsivertė ant šono. Lova ėmė judėti. Verksmas virto kūkčiojimu.

Džonis atsikėlė, atsistojo prie lovos. Uždėjo ranką vaikinui ant peties, tirtančiam it epušės lapas. Uždegė skaitymui skirtą lemputę sienoje virš jo. Ir pirmiausia pamatė dantis, suleistus į pagalvę.

– Tau skauda? – veikiau konstatavo nei paklausė Džonis.

Išblyškęs it negyvėlio ir išpiltas prakaito veidas įdubusiomis akimis žvelgė į jį.

– Heroino? – paklausė Džonis.

Veidas linktelėjo.

– Pažiūrėsiu, ką turiu.

Galvos purtymas.

– Tu žinai, kad gyveni ne toje vietoje, jeigu mėgini liautis? – ištarė Džonis.

Linktelėjimas.

– Tad kuo galiu tau padėti?

Vaikinas pabalusiu liežuviu sudrėkino lūpas. Kažką sušnibždėjo.

– Ką? – paklausė Džonis, pasilenkdamas arčiau. Juto jo sunkų ir nemalonų kvėpavimą. Jis vos šifravo žodžius.

– Kaip nori.

Džonis atsigulė ir pažvelgė į apatinę čiužinio pusę. Jis buvo apdengtas plastiku, kad nebūtų sugadintas gyventojų kūno skysčių. Klausėsi amžino prieglaudoje tvyrančio triukšmo, nuolatinės medžioklės garsų, koridoriumi tapsinčių žingsnių, keiksmų, trankios muzikos, juoko, durų daužymo, nevilties kupinų šūksnių bei karštų derybų, vykstančių tiesiog už jų durų. Tačiau niekas nenustelbė tylaus verksmo ir žodžių, sukuždėtų vaikino:

– Sustabdyk mane, jeigu norėsiu išeiti.

– Tai dabar dirbi Žmogžudysčių tyrimo skyriuje? – paklausė Fredrikas, šypsodamasis pro akinius nuo saulės. Firmos ženklas ant akinių lankelio buvo toks menkas, kad reikėtų turėti tokias ereliškas akis kaip Simono, norint jį įskaityti. Ir, kitaip nei Simonas, išmanyti apie dizainerių etiketes, kad suprastum, jog jie vienetiniai. Jis suvokė, kad jie brangūs, pagal Fredriko marškinius, kaklaraištį, manikiūrą bei šukuoseną. Rudi batai prie šviesiai pilko kostiumo? Greičiausiai šitai dabar madinga.

– Taip, – ištarė žvairuodamas. Simonas sėdėjo taip, kad vėjas pūstų, o saulė šviestų į nugarą, bet spinduliai atsispindėjo nuo stiklų paviršių naujai iškilusiame pastate kitoje kanalo pusėje. Tai Simonas pasikvietė Fredriką, bet šis pasiūlė japonų restoraną Tjuvholmene. Šis pavadinimas reiškė „vagių salelę“, ir Simonui parūpo, ar tik jis nesusijęs su visų čia įsikūrusių finansinių kompanijų, tarp jų ir Fredriko, veikla.

– O tu ėmeisi tvarkyti pinigus tų, kurie jų turi tiek daug, kad net liovėsi domėtis, kas jiems nutiks?

Fredrikas nusijuokė.

– Maždaug taip.

Padavėjas kiekvienam jų buvo atnešęs po mažą lėkštelę su kažkuo, primenančiu medūzą. Simonas pamanė, kad galbūt tai ir *yra* maža medūza. Tjuvholmene tai buvo įprasta, sušis buvo tapęs kasdiene pica viršutiniam vidurinės klasės sluoksniui.

– Ar pasigendi darbo Ekonominių nusikaltimų tyrimo skyriuje? – pasidomėjo Simonas ir iš stiklinės gurkštelėjo vandens. Tariamai ledynų vanduo iš Voso, supilstytas ir nusiųstas į Jungtines Amerikos Valstijas, o iš ten vėl importuojamas į Norvegiją. Išvalytas nuo visų žmogui svarbių mineralų, toks pats, kokio nemokamai prisipili iš čiaupo – tyro ir skanaus. O šis – po šešiasdešimt kronų už butelį. Simonui buvo sunku perprasti rinkos mechanizmą. Ir psichologiją, žaidimus valdžia. Tačiau ne Fredrikui. Jis suprato. Ir žaidė panašius žaidimus. Visuomet tai darydavo, įtarė Simonas. Jis, kaip ir Kari, buvo per daug gerai išsilavinęs, itin ambicingas, puikiai suprantantis, kas geriausia jam pačiam, kad išliktų dirbdamas tokį darbą.

– Pasiilgau kolegų ir įtampos, – melavo Fredrikas. – Tačiau ne tingumo ir biurokratijos. Greičiausiai ir tu dėl to išėjai?

Jis kiek per greit pakėlė stiklinę prie lūpų, kad Simonui nepavyktų perskaityti jo veide, ar jis iš tiesų nežino, ar tik apsimeta. Pagaliau tai nutiko kaip tik po to, kai Fredrikas pasiprašė perkeliamas, ir dauguma ėmė laikyti jį priešu, mat triukšmas dėl pinigų plovimo bylos jau buvo prasidėjęs. Tačiau Fredrikas bent jau buvo iš tų, kurie dirbo su byla. Taigi nuo tada kontaktų policijoje jis veikiausiai nebeturėjo.

– Panašiai, – ištarė Simonas.

– Žmogžudystės – tavo sritis, – pasakė Fredrikas, apsimestinai žvilgtelėjęs į laikrodį.

– Jeigu jau prašnekome apie sritis, – pradėjo Simonas, – norėjau su tavimi pasišnekėti, nes man reikalinga paskola. Tai dėl mano žmonos, jai reikia akių operacijos. Elzei, pameni ją?

Fredrikas kramtė medūzą ir išleido garsą, kuris galėtų reikšti ir „taip“, ir „ne“.

Simonas palaukė, kol jis sukramtys.

– Atleisk, Simonai, mes investuojame klientų pinigus tik į paprastąsias akcijas arba valstybės apdraustas obligacijas, bet niekad neskoliname privatiems asmenims.

– Šitai žinau, bet teiraujuosi tavęs todėl, kad negaliu veikti įprastu keliu, neturėdamas ką įkeisti.

Fredrikas atsargiai nusišluostė lūpų kampučius ir uždėjo servetėlę ant desertinės lėkštutės.

– Man labai gaila, kad negaliu tau padėti. Akių operacija? Tai rimta.

Atėjo padavėjas, paėmė Fredriko lėkštelę ir atkreipė dėmesį, kad Simonas prie savosios nė neprisilietė, todėl klausiamai sužiuro į jį. Simonas parodė, kad galima ją paimti.

– Nepatiko? – paklausė Fredrikas ir paprašė sąskaitos, ištaręs keletą žodžių veikiausiai japoniškai.

– Nė nežinau, esu skeptiškai nusiteikęs prieš bestuburius. Jie per lengvai nuslysta, jeigu supranti, ką turiu omeny. Nemėgstu išlaidauti, o šis gyvūnas atrodo taip, lyg tebebūtų gyvas, taigi tikiu, kad akvariume jis vėl atgis.

Fredrikas pernelyg garsiai nusijuokė iš sąmojo. Jam palengvėjo, kad antroji pokalbio dalis galbūt ir baigta. Ir griebė sąskaitą, vos tik ją atnešus.

– Leisk man... – pradėjo Simonas, bet Fredrikas jau buvo įkišęs kreditinę kortelę į padavėjo atneštą aparatą ir spaudė klavišus.

– Buvo malonu pasimatyti, tačiau gaila, negalėjau pagelbėti, – tarė Fredrikas, kai padavėjas dingo, ir Simonas pajuto, kad įtampa Fredriko kėdėje nuslūgo.

– Ar vakar skaitei apie Iversen nužudymą?

– Taip, o Dieve! – Fredrikas purtė galvą, nusiėmė akinius, pasitrynė akis. – Iveras Iversenas yra mūsų klientas. Tai tragedija.

– Jis buvo tavo klientas ir tada, kai dirbai Ekonominių nusikaltimų tyrimo skyriuje.

– Ką tuo nori pasakyti?

– Įtariamasis, kitaip tariant. Gaila, kad jūs visi tokie kvalifikuoti iš ten išėjot. Kartu dirbant galbūt byla būtų nukeliavusi iki teismo. Nekilnojamojo turto sritį reikia apvalyti nuo šlamšto, ar pameni, kad mudviejų nuomonė šiuo klausimu sutapo, Fredrikai?

Fredrikas vėl užsidėjo akinius nuo saulės.

– Tai visuomet yra loterija, kai žmogus išsikelia tokius uždavinius, kaip tu, Simonai.

Simonas palinksėjo. Taigi Fredrikas vis dėlto žinojo, kodėl Simonui teko pakeisti skyrių.

– Kalbant apie lošimą, – kalbėjo Simonas, – aš tebuvau tik iš dalies sumanus policininkas be ekonominio išsilavinimo, bet, peržiūrinėdamas Iverseno sąskaitas, susimąsčiau, kad mane visuomet domino tai, kaip šitokios kompanijos išgyvena. Jiems taip prastai sekėsi nupirkti ir parduoti turtą, taip stebėtinai dažnai sandoris nepavykdavo.

– Taip, tačiau visuomet sekdavosi jį valdyti.

– Palaimintos pajamos, skatinančios pažangą. Nepelningas turto pardavimas leidžia Iversenui keletą pastarųjų metų beveik nemokėti pelno mokesčio.

– Vaje, skamba taip, tarsi būtum grįžęs prie ekonominių nusikaltimų?

– Mano slaptažodis tebeleidžia man prisijungti prie ankstesnių bylų. Vakar vakare sėdėjau ir skaičiau.

– Na, gerai. Bet čiagi nėra nieko neleistina, tokie yra mokesčių įstatymai.

– Taip, – pripažino Simonas, paremdamas smakrą ranka ir žvelgdamas į mėlyną priešpiečio dangų, – tu šitai žinai, juk pats ir tikrinai Iverseną. Galbūt Agnetės žudikas tėra nuožmus mokesčių išmušinėtojas.

– Kas?

Simonas sukikeno ir pakilo.

– Senukas panoro šiek tiek tave pagąsdinti. Dėkui už priešpiečius.

– Simonai?

– Taip.

– Nenoriu suteikti per daug optimizmo, bet truputį paklausinėsiu apie šitokią paskolą.

– Aš tai vertinu, – tarė Simonas, sagstydamasis švarką. – Viso geriausio.

Jam nereikėjo atsigręžti, jis žinojo, kad Fredrikas dėmesingai lydi jį žvilgsniu.

Laikraštį, kurį buvo radęs šiukšliadėžėje priešais „7-Eleven" parduotuvę, Larsas Gilbergas padėjo į šalį - jis taps jam pagalve naktį. Visas lapas buvo skirtas turtingos ponios iš vakarinės Oslo dalies nužudymui. Jeigu auka būtų tapęs vargšelis, nužudytas vienos dozės nuodingų kvaišalų, nusipirktų čia, prie upės, arba Skiperio gatvėje, vargu ar atkreiptumei dėmesį į žinutę. Bjornstadas, jaunas vyrukas iš KRIPOS centro, pabrėžė,

kad visos jėgos turi būti mestos šiam nusikaltimui ištirti. O? Gal iš pradžių sugavus serijinius žudikus, maišančius arseną su žiurkių nuodais, dedančius tai į narkotikus ir juos pardavinėjančius? Gilbergas skersakiavo iš savojo šešėlio. Žmogus buvo užsimaukšlinęs ant galvos gobtuvą ir atrodė panašus į eilinį bėgiką, besileidžiantį laipteliais žemyn ir palei upę. Tačiau jis pastebėjo Gilbergą, sulėtino tempą, ir Larsas Gilbergas ėmė įtarti, kad tai galėtų būti narkotikų skyriaus darbuotojas arba berniukas iš aukštuomenės, ieškantis spydo. Kai jis palindo po tiltu ir nusiėmė gobtuvą, Gilbertas pamatė, kad tai jo pažįstamas vaikinukas. Jis buvo užduseęs ir suprakaitavęs.

Gilbertas energingai ir beveik džiugiai pakilo nuo savojo gulto.

– Labas, vaikine. Žinai, aš juos saugau, jie čia tebeguli. – Jis galva parodė į krūmus.

– Ačiū, – pasakė šis pritūpdamas ir tikrindamasis pulsą. – Bet noriu sužinoti, ar padėtum ir dar kartą?

– Žinoma. Kuo tik nori.

– Dėkoju. Kas iš prekiaujančių ten, apačioje, turi „superboy“ miltelių?

Larsas užsimerkė. Po velnių.

– Tik ne tai, vaikine. Tik ne „superboy“.

– Kodėl ne?

– Todėl, kad galiu tau išvardyti tris žmones, kaip tik šią vasarą mirusius nuo šito mėšlo.

– O kieno prekė švariausia?

– Apie tai neišmanau, tai ne mano prekė. Tačiau tai paprasta, mieste „superboy“ prekiauja jie vieninteliai. Visuomet dviese pardavinėja šį mėšlą. Vienas turi prekę, kitas ima pinigus. Ir stovi po Naujuoju tiltu.

– Kaip jie atrodo?

– Jie keičiasi, bet vyrukas, imantis pinigus, visad tas pats – tvirtas, raupuotas, trumpai apsikirpęs. Jis – šefas, bet mėgsta stovėti gatvėje ir pats prisiliesti prie pinigų. Jis – įtartinas šunsnukis, nepasikliauja savo prekeiviais.

– Tvirtas ir raupuotas?

– Taip, bet jį lengviau atpažinti iš vokų. Jie atrodo šiek tiek užkritę ant akių obuolių, ir jis atrodo kiek mieguistas. Supranti?

– Ar kalbi apie Kalę?

– Tu jį pažįsti?

Vaikinas iš lėto palinksėjo.

– Tuomet žinai ir tai, kas nutiko jo vokams?

– Ar numanai, koks jų darbo laikas? – susidomėjo vaikinukas.

– Jie stovi čia maždaug nuo ketvirtos iki devintos. Žinau tai, nes pirmieji pirkėjai pasirodo maždaug pusvalandžiu anksčiau. O paskutinieji ateina klausinėdami visiškai prieš pat devynias iš nevilties išsprogusiomis akimis.

Vaikinukas vėl užsimaukšlino gobtuvą.

– Dėkui, drauguži.

– Larsas. Aš vardu Larsas.

– Ačiū, Larsai. Ar tau ko nors reikia? Pinigų?

Larsui visados reikėdavo pinigų. Jis papurtė galvą.

– Kuo tu vardu?

Vaikinukas gūžtelėjo pečiais. Kuo-nori-kad-būčiau-vadinamas pečių gūžtelėjimas. Ir nubėgo.

Marta sėdėjo registratūroje, kai jis pakilo laiptais į viršų ir jau buvo bepraeinąs pro ją.

– Stigai! – pašaukė ji.

Užtruko akimirką ilgėliau, kol jis atsisuko. Suprantama, tai būtų galima paaiškinti sutrikusia reakcija. Arba tuo, kad

jo vardas ne Stigas. Jis buvo šlapias nuo prakaito, atrodė lyg būtų bėgęs. Ji tikėjosi, kad ne dėl bėdų.

– Turiu tau kai ką, – tarė ji. – Luktelk!

Ji pasiėmė dėžutę, Marijai pasakė užtruksianti tik porą minučių ir nuskubėjo prie jo. Lengvai ranka palietė jam alkūnę.

– Eime pas judu su Džoniu.

Jiems įėjus į kambarį, laukė netikėtas vaizdas. Užuolaidos buvo atitrauktos, kambarys maudėsi šviesoje. Džonio kambaryje nebuvo, išvėdinta, mat langai atverti tiek, kiek leidžia užraktas. Bendruomenė buvo juos įpareigojusi įdėti užraktus visuose kambariuose po kelių kartų, kai praeiviams, einantiems šaligatviu, ant galvų vos neužkrito gana dideli, sunkūs daiktai, veikiausiai išmesti pro prieglaudos langus, – radijo imtuvai, garsiakalbiai, garso aparatūra ir vienas kitas televizorius. Dažniausiai tai būdavo elektros prietaisai, bet draudimas atsirado dėl išpiltų organinių medžiagų. Augant socialinėms gyventojų fobijoms, kartais vienas kitas atsisakydavo naudotis bendru tualetu. Todėl kai kuriems iš jų, gyvenantiems po vieną, būdavo leidžiama laikyti kambaryje kibirą, kurį vienodais ir, deja, kartkartėmis – nevienodais intervalais ištuštindavo. Vienas iš tokių, nedažnai ištuštinančių, pasistatė kibirą ant palangės, kad galėtų atsidaryti langą ir išvėdinti bjaurų kvapą. Vieną dieną vienas iš darbuotojų atidarė kambario duris, ir skersvėjis numetė kibirą žemyn. Tai vyko tuo metu, kai buvo naujai dažoma konditerijos parduotuvė, bet likimas panoro, kad vienas dažytojas tuo metu stovėtų ant kopėčių kaip tik priešais langą. Fiziškai sužeistas jis nebuvo, tačiau Marta – pirmoji atsidūrusi įvykio vietoje ir padėjusi šoko ištiktam žmogui – žinojo, kad išgyvenimas paveiks jo psichiką.

– Prisėsk, – pasakė rodydama į kėdę. – Ir nusiauk batus.

Jis padarė kaip lieptas. Ji atidarė dėžutę.

– Nenorėjau, kad kiti juos matytų, – paaiškino ji, išimdama porą juodų minkštos odos batų.

– Jie mano tėvo, – tarė. – Judu turėtumėt nešioti maždaug to paties dydžio batus.

Mergina padavė juos Stigui.

Jis atrodė toks iškritęs iš dangaus, kad ji paraudo.

– Mes negalime siųsti tavęs į darbo pokalbį su sportiniais bateliais, – paskubėjo pridurti Marta.

Kol jis avėsi batus, mergina pasižvalgė po kambarį. Nebuvo įsitikinusi, bet ar tik ne grindų ploviklio kvapą ji užuodžia? Anot jos, šiandien čia dar neturėtų būti išplauta. Ji priėjo prie nuotraukos, smeigtuku prikabintos ant sienos.

– Kas čia?

– Mano tėvas, – atsakė jis.

– Iš tiesų? Policininkas?

– Taip. Štai.

Ji atsisuko į jį. Jis buvo atsistojęs, dešinę ir kairę kojas pakaitomis spausdamas prie grindų.

– Na?

– Puikiai tinka, – šypsojosi jis. – Labai ačiū, Marta.

Ji krūptelėjo jam ištarus jos vardą. Ne todėl, kad nebūtų prie to pripratusi, centro gyventojai ją nuolatos vadino vardu. Pavardė, adresas ir kitų šeimos narių vardai vis dar tebebuvo konfidenciali informacija, juk, šiaip ar taip, centro darbuotojai buvo kasdieniai narkotikų vartojimo liudininkai. Tačiau tas jo tonas, kuriuo ištarė jos vardą... Lyg prisilietimas. Atsargus, nekaltas, tačiau juntamas. Jai toptelėjo, kad vienai pasilikti šiame kambaryje kartu su juo lyg ir nepridera, ji tikėjosi, kad kambaryje bus Džonis. Marta nežinojo, kur jis, bet vieninteliai

dalykai, priversdavę jį palikti lovą, buvo narkotikai, tualetas ir maistas. Šitokia eilės tvarka. Ir vis dėlto ji tebestovėjo.

– Kokio darbo ieškai? – pasiteiravo. Ir pasijuto kiek uždususi.

– Ko nors panašaus į teisinės sistemos, – rimtai atsakė jis. Ir tame atsakyme jutai nuoširdumą. Ankstyvą brandą.

– Kaip ir tavo tėvas?

– Ne, policininkai dirba kaip vykdomosios valdžios atstovai. O aš norėčiau dirbti teismų sistemoje.

Ji nusišypsojo. Jis buvo toks nepanašus į kitus. Galbūt todėl ji apie jį vis pagalvodavo, nes jis taip skyrėsi nuo visų, kuriuos Marta pažinojo. Toks absoliučiai kitoks nei, pavyzdžiui, Andersas. Čia Andersas viską kontroliuodavo, o šis vaikinas buvo atviras ir pažeidžiamas. Andersas elgėsi įtariai ir buvo nejautrus žmonėms, kurių nepažįsta, o Stigas elgdavosi geranoriškai, maloniai, beveik naiviai.

– Jau turiu eiti, – ištarė ji.

– Taip, – atsakė jis, remdamasis prie sienos. Jis buvo atsisegęs džemperio užtrauktuką. Marškinėliai sušlapę nuo prakaito ir prilipę prie kūno.

Jis norėjo dar kažką pasakyti, bet portatyvinėje radijo stotelėje kažin kas trakštelėjo.

Ji pakėlė ją prie ausies.

Pas Martą svečias.

– Ką norėjai sakyti? – paklausė baigusi pokalbį.

– Tai gali palaukti, – atsakė vaikinukas ir nusišypsojo.

Ir vėl vyresnysis inspektorius.

Jis stovėjo registratūroje ir laukė jos.

– Jie mane įsileido, – atsiprašinėjo jis.

Marta priekaištaudama dėbtelėjo į Mariją, o toji tik skėstelėjo rankomis: kokia čia problema?

– Ar rastumėt vietą, kur mudu galėtume?..

Marta nusivedė jį į susitikimams skirtą kambarį, bet kavos nepasiūlė.

– Ar matai, kas čia yra? – paklausė rodydamas jai telefono ekraną.

– Žemės nuotrauka?

– Tai batų atspaudas. Pačiai tai veikiausiai ne itin iškalbinga nuotrauka, bet man pasidarė įdomu, kodėl šis atspaudas atrodo pažįstamas. Ir staiga supratau, kodėl: esu jį matęs daugybėje potencialių nusikaltimo vietų. Suprantate, tai tokios vietos, kur randami negyvi žmonės. Ir dauguma tokių vietų šalia konteinerių uoste su pėdsakais sniege, narkomanų landynėse, kiemuose netoli narkotikų dilerių, karo laikų vokiečių bunkeriuose, naudojamuose kaip šaudyklos. Trumpiau tariant...

– Trumpiau tariant, tose vietose, kur pilna tokių žmonių, kokie gyvena šiame centre, – atsiduso Marta.

– Būtent. Paprastai mirtis yra pačių nulemta. Kad ir kaip būtų, vėl pasirodė šis atspaudas. Mėlyni kariškių bėgimo bateliai, Gelbėjimo armijos ir Miesto atstovybės išdalyti visai šaliai, yra populiariausia narkomanų ir benamių avalynė. Ir todėl gana nenaudingi kaip įkalčiai, daugelis iš šių batų atspaudų – nuo daugybės anksčiau nuteistų žmonių kojų.

– Tai ko jums reikia čia, vyresnysis inspektoriau Kefai?

– Šie batai jau nebegaminami, o tie, dėvimi, susinešioja. Bet jeigu geriau įsižiūrėtumėte į šią nuotrauką, pastebėtumėt, kad atspaudas turi ryškų piešinį, kaip naujų batų. Pasitikrinau Gelbėjimo armijoje, ir jie man pasakė, kad paskutinė

partija mėlynų bėgimo batelių buvo išsiųsta jums šių metų kovą. Taigi mano paprasčiausias klausimas būtų toks – ar nuo pavasario esate juos kam nors davusi? Keturiasdešimt trečio dydžio.

– Mano atsakymas – taip, savaime suprantama.

– Kam...

– Daugeliui.

– O dydis...

– Keturiasdešimt trečias dydis yra pats populiariausias vyriškų batų dydis Vakarų pasaulyje, vadinasi, taip pat ir tarp besisvaiginančiųjų. Daugiau nei galiu, nei noriu ką bepridurti. – Sučiaupusi lūpas Marta žvelgė į jį.

Policininkas atsiduso.

– Gerbiu, kad solidarizuojiesi su savo gyventojais. Tačiau tai ne dėl keleto gramų spydo, tai kalba apie tikrų tikriausią žmogžudystę. Radau šį atspaudą toje vietoje ant Holmenkoleno gūbrio, kur vakar buvo nušauta moteris. Agnetė Iversen.

– Iversen? – Marta pajuto, kad jai vėl ima stigti oro. Keista. Tačiau psichologas, nustatęs jai *compassion fatique* diagnozę, prašė atkreipti dėmesį į streso keliamus simptomus.

Vyresnysis inspektorius kiek pakreipė galvą.

– Taip, Iversen. Apie tai rašoma pirmuosiuose puslapiuose. Nušauta ant savo namų slenksčio...

– Taip, taip, mačiau panašių antraščių. Tačiau apie tai niekada neskaitau, užtenka to liūdesio ir darbe. Turbūt suprantat, apie ką aš.

– Suprantu. Taigi, ji vardu Agnetė Iversen. Keturiasdešimt devynerių metų. Anksčiau dirbusi, paskutiniu metu – namų šeimininkė. Ištekėjusi, sūnui dvidešimt metų. Vietinės moterų tarybos prezidentė. Dosni Norvegijos turizmo asociacijos rėmėja. Taigi ji tarsi savotiškas visuomenės ramstis.

Marta kostelėjo.

– Iš kur jūs galite žinoti, kad būtent tas atspaudas yra nusikaltėlio?

– Negalim. Tačiau radom dalį atspaudo su aukos krauju ant kilimo miegamajame, ir tas atspaudas gali sutapti su šiuo.

Marta stipriau sukosėjo. Jai vėl derėtų apsilankyti pas gydytoją.

– O jeigu prisiminčiau vardus tų, kurie gavo tokius keturiasdešimt trečiojo numerio batus, kaip tiksliai sužinotumėt, kurie iš jų buvo nusikaltimo vietoje?

– Nesu įsitikinęs, kad galėtume, bet atrodo, kad žudikas juos išsitepė krauju ir jis įsigėrė į batų padus. O jam sukrešėjus, kraujo likučių gali tebebūti padų grioveliuose.

– Žinau, – pareiškė Marta.

Vyresnysis inspektorius Kefas laukė.

Ji pakilo.

– Bijau, kad nebūsiu jums labai naudinga. Pasiklausinėsiu kitų darbuotojų, ar jos atsimena keturiasdešimt trečiąjį dydį.

Policininkas dar kiek pasėdėjo tarsi suteikdamas jai galimybę persigalvoti. Ir ką nors papasakoti. Tuomet pakilo ir jis, ištiesdamas jai vizitinę kortelę.

– Dėkui. Labai tikiuosi. Skambinkit man dieną ir naktį.

Policininkui išėjus, Marta dar sėdėjo susitikimų kambaryje. Įsikando sau į apatinę lūpą.

Tai, ką ji pasakė, buvo tiesa. Keturiasdešimt trečia. Tai populiariausias batų dydis.

– Uždaryta, – pasakė Kalė.

Buvo devinta valanda vakaro, saulė leidosi už namų sienojų į paupius. Jis paėmė paskutines šimtines ir įsikišo pinigus į diržą, kabantį ant pilvo. Buvo girdėjęs, kad Sankt

Peterburge yra taip įprasta apiplėšinėti pinigų vyrukus, kad mafija juos aprūpinusi plieniniais diržais aplink pilvą. Dirže buvo siauras skyrelis su kodine spyna, ten jie įsikišdavo banknotus. O spynos kodą žinojo tik vyrukas kontoroje, kad surinkinėjantys pinigus žmonės nebūtų nei kankinami, prašant pasakyti kodą plėšikams, nei patys susigundytų jų pavogti. Surinkinėjantis pinigus žmogus privalo miegoti, valgyti, tuštintis ir dulkintis su šituo pritvirtintu prie kūno pinigų diržu, bet Kalė vis tiek tikėjosi kompensacijos. Jam iki gyvo kaulo įgriso stoviniuoti čia kas vakarą.

– Labai prašau! – tai buvo viena iš tų perdžiūvusių narkomanių, vien kaulai ir oda, užtempta ant kaukolės holokausto stiliumi.

– Rytoj, – pasakė Kalė ir ėmė eiti.

– Būtinai turiu gauti!

– Nebeturim, – sumelavo jis ir parodė Pelviui, besinešiojančiam narkotikus, kad jiems laikas eiti.

Ji ėmė raudoti. Kalė nejuto jokio gailesčio, jie privalo įsisąmoninti, kad parduotuvė užsidaro devintą valandą, kad atsibastyti pavėlavus dvi minutes jiems jau nebebus prasmės. Žinoma, jis galėtų stovėti čia ir dešimt minučių po devintos, ir penkiolika, parduoti tokiems, kuriems nepasisekė gauti pinigų užtektinai greitai. Tačiau ilgainiui tai siejasi su gyvenimo kokybe žinant, kada važiuosi į namus. Dėl to prekyba nenukentės, jie turi „superboy" pardavimų monopoliją, ji bus čia rytoj, kai tik jie atsidarys.

Ji įsikibo jam į ranką, bet Kalė nubloškė ją šalin. Ji nusvirduliavo į žolę ir sukniubo ant kelių.

– Gera dienelė, – pasakė Pelvis jiems skubiai žingsniuojant požemine perėja. – Kaip manai, kiek?

– O ką *tu* manai? – paklausė susierzinęs Kalė. Idiotai, nesugeba padauginti maišelių skaičiaus iš kainos. Sudėtinga rasti kvalifikuotą darbo jėgą šioje srityje.

Jis grįžtelėjo prieš jiems pasukant ant tilto, pasitikrindamas, ar niekas neseka iš paskos. Tai buvo automatinis judesys, sunki patirtis dirbant narkotikų platintoju ir laikant prie savęs per daug pinigų: jis yra buvęs užpultas, bet niekada nieko neįskundęs. Brangiai įgyta patirtis tą ramią vasaros dieną prie upės, kai neįstengė išbūti atsimerkęs ir snūduriavo ant suolelio su Nestoro heroinu, kuris turėjo būti parduotas už tris šimtus tūkstančių Norvegijos kronų. Kuomet pabudo, narkotikų, suprantama, jau nebeturėjo. Kitą dieną atėjo Nestoras ir paaiškino, kad bosas esąs kilniaširdis, leisdamas Kalei pasirinkti. Abudu nykščius – nes buvo toks nerangus. Ar abudu vokus, nes užmigo. Kalė pasirinko vokus. Du juodai apsivilkę vyriškiai, tamsiaplaukis ir šviesiaplaukis, jį laikė, kol Nestoras ištempė akių vokus ir juos nurėžė savo bjauriu, lenktu arabišku peiliu. Paskui įdavė – irgi šefo nurodymu – Kalei pinigų nuvažiuoti taksi iki ligoninės. Chirurgai Kalei išaiškino, kad naujiems vokams reikalinga oda iš kitos kūno vietos, ir kad jam pasisekė, jog nėra žydas ir nebuvo apipjaustytas. Taigi pasirodė, kad apyvarpė labiausiai artima akių vokų odai pagal visas charakteristikas. Esant tokioms aplinkybėms operacija praėjo gerai, o Kalės atsakymas tiems, kas teiraudavosi, būdavo toks – jis praradęs vokus dėl nelaimingo atsitikimo su rūgštimi, o naujiesiems panaudota šlaunies oda. Kito žmogaus šlaunies oda, aiškindavo jis, jeigu klausdavo moteris, gulinti jo lovoje ir reikalaujanti parodyti pjūvius. Ir kad jis esąs ketvirtadaliu žydas, jeigu ji domėdavosi ir kitkuo. Iš tiesų gana ilgai jis buvo įsitikinęs, kad

paslaptis saugi, kol vienas vyrukas, perėmęs jo darbą pas Nestorą, tiesiog nepriėjęs prie jo bare ir garsiai neužklausęs, ar rytais trinantis akis jam neatsiduodą penio varške? Ir su savo draugeliais garsiai nusikvatojęs. Tuomet Kalė sudaužęs savo alaus butelį į barą ir sugrūdęs jį jam į veidą, ištraukęs, ir vėl grūdęs tol, kol įsitikinęs, kad vyrukas jau nebeturės akių, kurias galėtų pasitrinti.

Kitą dieną pas Kalę atėjęs Nestoras pasakė, kad apie jį jau žiną viršuje ir kad Kalei siūloma vėl perimti darbą – ir dėl laisvos vietos, ir dėl jo sumanumo. Nuo tos dienos Kalė jau nebesumerkė akių nebūdamas įsitikinęs, kad viskas kontroliuojama. Tačiau dabar jis matė tik maldaujančią moteriškę žolėje ir vienišą bėgiką su gobtuvu.

– Du šimtus gabalų? – spėjo Pelvis.

Idiotas.

Po penkiolikos minučių pėstute rytine Oslo centro dalimi ir kur kas labiau įtartinomis, bet charakterį grūdinančiomis senamiesčio gatvelėmis jie pasuko ir pro pravirus vartus pateko į apleisto fabriko teritoriją. Skaičiavimas neužtruks ilgiau nei valandą. Be jų, tik Enokas su Syfu taip pat prekiauja spydo milteliais Elgeno ir Tolbu gatvėse. Rytojui ir vėl reikia atplėšti maišus, viską sumaišyti ir supilstyti į naujus maišiukus. Tuomet grįš namo pas Verą. Paskutiniu metu ji nusiminusi. Jiems nepasisekė nuvykti į Barseloną, nors ir buvo pasižadėjęs. Jie labai rimtai prekiavo pavasarį, todėl prižadėjo Los Andželo turą dabar rugpjūčio mėnesį. Vis dėlto leidimo jis negavo dėl ankstesnių teistumų. Kalė žinojo, kad moterys, tokios kaip Vera, nėra labai kantrios, gali rinktis, todėl privalo gerai ją dulkinti, o jos migdolų formos pilkas godžias akis kartkartėmis vis pamaloninti įvairiais aukso niekučiais.

O šitai atima energiją bei laiką. Taip pat ir pinigus, nes reikia daug dirbti. Nuolatos esi tarp kūjo ir priekalo.

Jie perėjo atvirą žvyruotą aikštę su tepalų dėmėmis, apžėlusią aukšta žole ir dviem sunkvežimiais be padangų, nuolat stovinčiais prie Lecos daugiabučių. Užšoko ant rampos priešais raudoną mūrinį pastatą. Kalė surinko keturženklį kodą pultelyje, lauko duryse pasigirdo zvimbimas, ir vyrai jas atidarė. Priešais juos griaudėjo būgnų ir boso garsai. Vietos valdžia skyrė dviaukščio fabriko pastato pirmojo aukšto patalpas jauniems muzikantams repetuoti. O ir pats Kalė beveik veltui čia nuomojosi kontorą, prisidengdamas vadyba ir užsakymais. Dar nebuvo priimtas nė vienas užsakymas muzikuoti, tačiau, kaip žinoma, kultūrai dabar sunkūs laikai. Jie patraukė koridoriumi prie lifto, lauko durys su standžiais vyriais skubiai užsivėrė jiems už nugaros. Ir per tą triukšmą Kalei akimirką pasirodė, lyg girdėtų bėgančio žvyru žingsnius.

– Tris šimtus? – paklausė Pelvis.

Kalė papurtė galvą ir paspaudė lifto mygtuką.

Knutas Šrioderis padėjo gitarą ant stiprintuvo.

– Pertraukėlė parūkyti, – pasakė eidamas durų link.

Žinojo, kad kiti grupės nariai susižvalgys. Ir vėl parūkyti? Po trejeto dienų jie turi koncertuoti jaunimo centre, ir liūdniausia, kad jiems reikia repetuoti kaip pasiutusiems, norint nesuknisti viso pasirodymo. Prakeikti doruoliai, nerūko, vargu ar kada išgeria alaus ir nėra nei matę, nei prisilietę prie suktinės su marihuana. Koks gi su šitokiais rokas?

Jis uždarė duris ir išgirdo juos iškart pradedant dirbti be jo su garsu nuo pat pradžios. Skambėjo ne taip ir prastai, bet visiškai be *dvasios*. Ne taip, kaip geba jis. Knutas šyptelėjo

nuo tos minties, koridoriumi praeidamas pro liftą ir dvi tuščias repeticijų sales išėjimo link. Nuskambėjo it kulminacija iš grupės „Eagles" DVD „Hell freezes over" – Knutas mėgo jo klausytis paslapčia, – kur jie repetuoja su Burbanko filharmonijos orkestru ir itin susikaupę groja iš natų „In A New York Minute", o Donas Henlėjus atsisuka į kamerą, suraukia nosį ir sušnibžda: „...but they don't have the *blues*..."

Knutas praėjo repeticijoms skirtas patalpas su durimis, kurios visuomet atidarytos, nes spyna sulaužyta, o rankenos sukasi taip, kad jų neįmanoma uždaryti. Jis stabtelėjo. Viduje nugara į jį stovėjo žmogus. Anksčiau čia visuomet įsilauždavo, būdavo pilna bastūnų, pasiruošusių lengvai ir paklausiai muzikos instrumentų medžioklei. Tačiau tai liovėsi, kai antrame aukšte įsikūrė užsakymų kompanija ir įstatė naujas tvirtas laukujes duris su kodiniu užraktu.

– Ei, jūs ten! – ištarė Knutas.

Vyrukas grįžtelėjo. Buvo sunku suprasti, kas jis toks. Bėgikas? Ne. Jis, žinoma, vilkėjo džemperiu su gobtuvu, mūvėjo bėgioti skirtomis kelnėmis, bet avėjo gražiais juodais batais. Taip prastai rengiasi tik valkatos. Tačiau Knutas nebijojo, kodėl turėtų? Jis toks pat aukštas kaip ir Džojis Ramone, su identiška odine striuke.

– Ką čia veiki, žmogau?

Vyrukas šyptelėjo. Ir tas šypsnis pasakė, kad jis ne rokeris.

– Mėginu čia truputėlį apsitvarkyti.

Nuskambėjo kiek patikimiau. Tokios jau tos visuomeninės patalpos; viskas sulaužyta, išvogta, nėra atsakingų. Langas tebebuvo uždengtas garsui nepralaidžiomis plokštėmis, tačiau telikęs vienintelis instrumentas – apsitrynęs bosinis būgnas, ant kurio odos gotiškomis raidėmis priekyje buvo užrašyta „The Young Hopeless". Ant grindų tarp nuorūkų, nutrūkusių

gitaros stygų, vienišos būgno lazdelės ir ritinėlio su juosta stovėjo stalinis ventiliatorius, kuriuo būgnininkas veikiausiai naudodavosi, kad neperkaistų. Mėtėsi ir ilgas gitaros kabelis. Knutas jau buvo tikrinęs, ar jis tinkamas naudoti, bet kaip ir visa kita čia, jis, suprantama, buvo sugedęs. Ką gi, laidai nepatikimi, ateitis bevielė, o mama buvo žadėjusi Knutui nupirkti bevielę sistemą gitarai, jeigu jis mes rūkyti. Gal todėl ir gimė daina „She Sure Drives A Hard Bargain".

– Ar ne per vėlu šiuo metu darbuotis visuomenės labui? – paklausė Knutas.

– Mes ketinom vėl pradėti repetuoti.

– *Mes?*

– „The Young Hopeless".

– O, tai jau čia muzikavot?

– Buvau jų būgnininkas. Rodos, eidamas čia, mačiau kitus du vaikinus iš nugaros, bet jie pakilo liftu aukštyn.

– Ne, tai žmonės, užsiimantys grupių vadyba ir užsakymais.

– O? Tai jie galėtų būti mums naudingi?

– Nemanau, kad jie priimtų naujų narių. Mes beldėmės ten, viršuje, ir mums buvo pasakyta, kad neštume klumpes, – flirtavo Knutas, iš pakelio išsitraukė cigaretę ir įsikišo tarp lūpų. Gal vyrukas irgi rūkantis ir norėtų sutraukti vieną kartu su juo lauke. Pasišnekučiuoti apie muziką. Arba kitokius dalykus.

– Vis tiek nueisiu ir patikrinsiu, – tarė būgnininkas.

Iš tiesų tai vyrukas buvo panašesnis į vokalistą nei į būgnininką. Ir Knutui toptelėjo, kad gali būti, jog jam pasiseks pasišnekėti su užsakymus priimančiais žmonėmis, jis turėjo kažką, tarsi... charizmą. Ir jeigu duris atvers jam, prasmuks ir Knutas.

– Tai eime kartu, parodysiu, kur jie įsikūrę.

Atrodė, tarsi vyrukas dvejotų. O tada linktelėjo.

– Ačiū.

Didelis krovininis liftas kilo taip lėtai, kad Knutas jau spėjo išaiškinti, kodėl „Mesa Boogie“ stiprintuvas yra toks nuostabus ir suteikia roko muzikai reikiamą garsą.

Jiedu išėjo iš lifto, ir Knutas pasuko į kairę, rodydamas į mėlynas metalines duris, vieninteles tokias aukšte. Vyrukas pasibeldė. Praėjo pora sekundžių, atsidarė mažas langelis galvos aukštyje ir pasirodė pora krauju pasruvusių akių. Kaip ir anąkart.

– Kas čia?

Vyrukas palinko prie langelio, norėjo pamatyti, kas ten, viduje, už to vyriškio.

– Gal turėtumėt užsakymų grupei „The Young Hopeless“? Esame viena iš grupių, repetuojančių pirmame aukšte.

– Eikit velniop ir daugiau čia nesirodykit. Ar aiškiai pasakiau?

Vyrukas vis dar stovėjo prie langelio, ir Knutas matė, kaip jo akys šaudo aplinkui.

– Mes gana gerai grojam. Ar jums patinka „Depeche Mode“?

Patalpoje anapus krauju pasruvusių akių pasigirdo balsas:

– Kas ten, Pelvi?

– Kažkokia grupė.

– Po velnių, vyk juos šalin! Ir eik prie darbo, vienuoliktą noriu grįžti namo.

– Juk girdėjot šefo žodžius, vaikinai.

Langelis užsitrenkė.

Knutas žengė ketvertą žingsnių atgal iki lifto ir nuspaudė mygtuką. Durys sunkiai atsidarė, ir jis įėjo vidun. Vyrukas

tebestovėjo. Jis žvelgė į veidrodį, kurį užsakymų kompanijos žmonės buvo pakabinę aukštai ant sienos, išėjus iš lifto – dešiniau. Jame atsispindėjo metalinės jų durys, tik dievai žino, kodėl. Tiesa, kad tai ne mieliausia kaimynystė, bet kaip priimantieji užsakymus jie velniškai paranojiški. Gal jie čia laiko didžiules užmokesčio sumas grynaisiais. Jis buvo girdėjęs, kad garsiosios norvegų grupės gauna po pusę milijono už rimtus darbus festivaliuose. Reikia repetuoti. Kad tik gautų tą bevielę sistemą. Ir naują grupę. Su siela. Turbūt ir šis vyrukas apie tai mąsto? Galiausiai jis įėjo į liftą, bet laikė ranką prieš sensorius taip, kad neleistų užsidaryti durims. Tuomet atitraukė rankas ir ėmė tyrinėti dienos šviesos lempą lubose. O gal ir ne. Knutas buvo prisigrojęs su tokiais lunatikais.

Jis išėjo į lauką parūkyti, o vyrukas grįžo į repeticijų patalpą tvarkytis.

Knutas tebesėdėjo ant tuščios vieno iš surūdijusių sunkvežimių priekabos, kai vyrukas išėjo pro duris.

– Atrodo, kiti vėluoja, bet susisiekti su jais negaliu, nusėdo baterija, – pasakė laikydamas rankoje mobilųjį telefoną, kuris atrodė visiškai naujas. – Einu cigarečių.

– Gali imti mano, – tarė Knutas, tiesdamas jam pakelį.– Kokiais būgnais groji? Ne, leisk man atspėti! *Old skūlas*. „Ludwig"?

Vyrukas šyptelėjo.

– Ačiū, labai miela. Tačiau renkuosi „Marlboro".

Knutas gūžtelėjo pečiais. Jis gerbė žmones, vertinančius etiketę, nesvarbu, ar tai būtų būgnai, ar cigaretės. Bet „Marlboro". Ar tai ne tas pats, kaip sakyti, pavyzdžiui, kad neketinu vairuoti jokio kito automobilio, tik tojotą.

– Gerai, žmogau, – atsakė Knutas. – Pasikalbėsime vėliau.

– Dėkui už pagalbą.

Knutas matė vyruką nueinant žvyruotu keliu vartų link, kai staiga jis apsisuko ir ėmė žingsniuoti atgal.

– Prisiminiau, kad durų kodas įrašytas telefone, – šyptelėjo tarsi truputį susigėdęs. – O...

– ...baterija nusėdo. 666S. Mąsčiau apie tai, gal žinai, ką tai reiškia?

Vyrukas linktelėjo.

– Tai Arizonos policijos kodas savižudybių prevencijai.

Knutas keliskart sumirksėjo.

– Ar tikrai?

– Taip. Su S – savižudžiams. Tėvas mane to išmokė.

Knutas stebėjo vyruką šviesų vasaros vakarą pradingstant vartuose, o vėjo gūsis palei tvorą privertė aukštas žoles linguoti pirmyn atgal lyg publiką velniškai gražioje baladėje. „Suicide". Po perkūnais, tai daug kiečiau nei „666 Satan"!

Pelė pažvelgė į veidrodį ir pasitrynė nesveikąją koją. Viskas buvo prastai, uždarbis, nuotaika ir adresas, kurį ką tik nurodė užpakalinėje sėdynėje įsitaisęs klientas. Pensionas „Ila". Taigi, kurį laiką jie ramiai stovėjo, galima sakyti, nuolatinėje Pelės taksi stovėjimo aikštelėje Senamiestyje.

– Turite omeny apgyvendinimo centrą? – paklausė Pelė.

– Taip. Dabar tai vadinama šitaip... tiesa, į apgyvendinimo centrą.

– Nevažiuoju į jokius apgyvendinimo centrus, kol man nesumokėta iš anksto. Atsiprašau, bet patirtis šiuo klausimu prasta.

– Suprantama, apie tai nepagalvojau.

Pelė tyrinėjo klientą, tiksliau, potencialų klientą, besirausiantį po kišenes. Pelė prasėdėjo taksi automobilyje visas trylika valandų, bet praeis ir dar kelios, kol nuvažiuos iki savo

buto Šveigardo gatvėje, pastatys automobilį, užsikeberios laiptais aukštyn, pasiramstydamas sulankstomais ramentais, kuriuos laiko automobilyje po sėdyne, ners į lovą ir miegos. Vildamasis, kad nieko nesapnuos. Arba, kad ir susapnuos. Nelygu sapnas. Gal dangų, o gal pragarą, nieko negali žinoti. Klientas ištiesė jam penkiasdešimties kronų banknotą ir saują monetų.

– Čia šiek tiek daugiau nei šimtas, nepakanka.

– Ar šimto neužtenka? – nuoširdžiai nustebęs paklausė dabar jau nebe toks potencialus klientas.

– Seniai nevažiavot taksi?

– Tiesa. Daugiau neturiu, bet gal mane pamėtėtumėt tol, kol užteks pinigų?

– Žinoma, atsakė Pelė, įsidėjo pinigus į pirštinę, nes neatrodė, kad vyrukui reikės kvito, ir spustelėjo greičio pedalą.

323-iajame kambaryje Marta buvo viena.

Sėdėdama priimamajame ji matė, kaip pirmiausia išėjo Stigas, o vėliau – Džonas. Stigas avėjo juodais batais, kuriuos jam buvo davusi ji.

Pagal reglamentą, įtarus, kad kambaryje laikomas ginklas, kambarį galima apieškoti, neįspėjus gyventojų ir be jų sutikimo. Tačiau taisyklėse taip pat nurodoma, kad paprastai tą turi atlikti dviese. Normaliai. O jeigu ne normaliai? Marta žvilgtelėjo į komodą. Ir į spintą.

Ji pradėjo nuo komodos.

Joje tik drabužiai. Džonio drabužiai, mat ji žinojo, ką turi Stigas.

Ji pravėrė spintos duris.

Apatiniai, kuriuos buvo davusi Stigui, gražiai sulankstyti gulėjo vienoje lentynėlėje. Švarkas kabojo ant pakabo. Ant lentynos kepurėms uždėtas raudonas sportinis krepšys, su

kuriuo matė jį ateinant. Jau tiesė rankas jį nuimti, kai staiga akis užkliuvo už mėlynų bėgimo batelių spintos apačioje. Ji paliko krepšį, pasilenkė ir pakėlė batus. Giliai įkvėpė. Vis juos tebelaikydama. Sukrešėjęs kraujas. Tuomet atvertė padus.

Atsiduso pajutusi širdį džiūgaujant.

Padai buvo švarutėliai. Nė menkiausios dėmelės rašte.

– Ką čia veiki?

Marta kaipmat apsisuko, o širdis pašėlusiai daužėsi. Priglaudė ranką prie krūtinės.

– Andersai!

Ji palinko į priekį ir nusijuokė.

– Viešpatie, tu mane išgąsdinai.

– Stovėjau apačioje ir laukiau tavęs, – piktai tarstelėjo jis ir įsikišo rankas į trumpos odinės striukės kišenes. – Netrukus pusė dešimtos.

– Atsiprašau, visiškai praradau laiko pojūtį. Gavom pranešimą, kad vienas iš gyventojų kambaryje laiko ginklą, todėl turim pareigą apieškoti, – Marta buvo tokia sutrikusi, kad tiesiog nevalingai sumelavo.

– Pareigą? – sušnarpštė Andersas. – Tai jau tikrai laikas galvoti apie pareigą, tiesa. Dažniausiai žmonės, kalbėdami apie pareigą, turi omeny šeimą ir namus, o ne darbą tokiose vietose kaip ši.

Marta atsiduso.

– Andersai, prašau, nepradėk vėl...

Tačiau ji matė, kad jis neketina nusileisti, jį sunervinti paprastai užtekdavo kelių sekundžių.

– Tebegalioja pasiūlymas dirbti mamos galerijoje. Ir aš jai pritariu. Iš tiesų tau būtų naudinga patobulinti asmenines savybes, dirbtum su įdomesniais žmonėmis nei šita šiukšlių krūva.

– Andersai! – Marta pakėlė balsą, bet suprato, kad yra per daug pavargusi, kad nepajėgs. Ji nuėjo prie jo, uždėjo ranką jam ant rankos. – Tu neturi teisės sakyti, kad jie yra šiukšlės. Esu tau jau sakiusi: tavo motinai ir jos klientams manęs *nereikia*.

Andersas atitraukė ranką.

– Šitiems žmonėms čia reikalinga ne tu, jiems reikia, kad visuomenė nustotų vedžioti juos už rankutės. Po velnių, dabar narkomanas tapo šventa Norvegijos karve.

– Aš nesu pasiruošusi naujai diskusijai. Ar negalėtum važiuoti namo, o aš išsikviesiu taksi, kai tik čia baigsiu?

Tačiau Andersas sukryžiavo rankas ir atsirėmė į staktą.

– Ir kokiai gi diskusijai *esi* pasiruošusi, Marta? Aš mėginau priversti tave apsispręsti dėl datos...

– Ne dabar.

– Būtent dabar! Motina planuojasi vasarą ir...

– Pasakiau, ne dabar. – Jai norėjosi jį pastumti, bet jis nepajudėjo. Ranka užtvėrė tarpdurį.

– Kas čia per būdas šitaip atsakinėti į klausimus? Jeigu jie užsimokėtų...

Marta prasmuko pro jo ranką į koridorių ir nužingsniavo.

– Ei!

Ji girdėjo, kaip užsitrenkia durys, ją atsivejančio Anderso žingsnius. Jis griebė ją už rankos ir apglėbęs prisitraukė. Ji pajuto brangaus losjono po skutimosi, kurį buvo gavęs Kalėdoms iš mamos ir kurio Marta negalėjo pakęsti, dvelksmą. Pajuto širdį kone sustojant, pamačius juodą tuščią jo žvilgsnį.

– Šitaip tu nuo manęs nepaspruksi, – sušvokštė jis.

Ji nevalingai lyg gindamasi kilstelėjo ranką prie veido, ir dabar jau jo veide pamatė nuostabą.

– Kas gi čia dabar? – sušnibždėjo metaliniu balsu. – Manei, kad tau *trenksiu*?

– Andersai, aš...

– Antrą kartą, – sušnypštė jis, ir ji pajuto šiltą jo atokvėpį sau į veidą. – Antrąkart per devynerius metus, Marta. Ir tu vis dar laikai mane prakeiktu... prakeiktu žmonos *mušeika*.

– Paleisk...

Jai už nugaros kostelėjo. Andersas paleido jos rankas, įsiutęs žvelgdamas jai virš peties ir išspjaudamas žodžius:

– Na, narkomane, tai praeisi ar ne?

Ji grįžtelėjo. Tai buvo jis. Stigas. Jis tik stovėjo čia, lūkuriavo. Ramų žvilgsnį permetė nuo Anderso prie jos. Klausiamą žvilgsnį. Į kurį ji atsakė linktelėjimu, kad viskas gerai.

Jis irgi linktelėjo ir praėjo pro juos. Jam einant dviejų vyriškių žvilgsniai susidūrė. Jie abu panašaus ūgio. Bet Andersas platesnių pečių, raumeningesnis.

Ji stebėjo Stigą, nueinantį koridoriumi.

Tuomet jos žvilgsnis grįžo prie Anderso. Jis buvo pakreipęs galvą, stebėjo ją piktu žvilgsniu, kurį vis dažniau pagaudavo, bet buvo nusprendusi, kad šis jo nusivylimas susijęs su tuo, kad darbe negauna pripažinimo, kurio yra nusipelnęs.

– Kas, po velnių, čia buvo? – susirūpino jis.

Anksčiau jis nesikeikdavo.

– Ir kas gi?

– Judu tarsi... *komunikavot*? Kas tas vyrukas?

Ji atsiduso. Ir jai beveik palengvėjo. Tai galų gale labiau pažįstama teritorija. Pavydas. Niekas nepasikeitė nuo to laiko, kai jiedu buvo įsimylėję jaunuoliai, taigi ji mokėjo su tuo tvarkytis. Ji uždėjo ranką jam ant peties.

– Andersai, liaukis kvailiojęs, eime žemyn, pasiimsiu striukę ir važiuosim namo. Mes šįvakar nesiginčysime, o pasigaminsime vakarienę.

– Marta, aš...

– Ša, – nutildė ji, žinodama, kad jau perėmė iniciatyvą. – Tu paruoši maistą, kol *aš* prausiuosi po dušu. O rytoj pasikalbėsime apie vestuves. Gerai?

Mergina matė, kad jis norėtų nesutikti, bet priglaudė pirštą jam prie lūpų. Tokių putlių, prieš kurias neatsilaikė. Ji vedė pirštu žemyn, lietė jas tarp tamsių, tiksliai suformuotų barzdos šerelių. O gal dėl to pavydo ji jį įsižiūrėjo? Šito nebeprisiminė.

Kai jiedu įsėdo į automobilį, jis jau vėl buvo ramus. Tai „BMW“, kurį buvo pirkęs prieš jos valią. Andersas aiškino jai, jog ji dar jį pamėgs, kai pajus, koks jis patogus, ypač įveikiant ilgus atstumus. Ir koks patikimas. Kai Andersas užvedė variklį, Marta vėl pamatė Stigą. Jis išėjo pro duris, skubiai perėjo gatvę ir patraukė į rytus. Per petį buvo persimetęs raudoną krepšį.

Simonas pravažiavo pro sporto aikštynus ir įsuko į savo gatvelę. Pastebėjo, kad kaimynas ir vėl kepęs grilyje. Nuo saulės kaitros ir alaus apsvaigę garsaus juoko protrūkiai išryškino vasaros tylą jų kaimynystėje. Daugelyje namų buvo tamsu, o pakelėje stovėjo vienintelis vienišas automobilis.

– Štai mes ir parvykom, – pasakė Simonas, privažiuodamas prie jų garažo.

Jis nė nežinojo, kodėl tai pasakė. Elzė galėjo puikiausiai matyti, kad jie parvažiavo namo.

– Dėkui už filmą, – tarė Elzė, uždėdama delną jam ant rankos, tebesančios ant greičių dėžės svirties, tarsi jis tuoj palydės ją prie vartelių ir ten paliks. Niekados, pamanė Simonas ir jai nusišypsojo. Jam buvo smalsu, ką ji matė iš to, kas vyko ekrane. Tai Elzė buvo pasiūliusi eiti į kiną. Keletą kartų filmo metu jis vis į ją dirstelėdavo norėdamas įsitikinti, kad ji juokiasi tinkamose vietose. Ir vėlgi Vudžio Aleno sukurti dialogai juokino labiau nei vaizdo scenos. Taigi tai buvo išties puikus vakaras. Ganėtinai puikus.

– Bet esu tikra, tai aktorė Mija Farou, jos tu ilgiesi, – ištarė su šelmiška šypsenėle.

Jis nusijuokė. Tai jųdviejų juokelis. Pirmasis filmas, į kurį jis ją nusivedė, buvo „Rozmari kūdikis“, atstumiamai genialus Romano Polanskio darbas su Mija Farou, pagimdančia kūdikį, kuris pasirodo esąs velnio sūnus. Elzė buvo sukrėsta ir ilgai manė, kad tai buvęs Simono būdas pasakyti, kad jis nenorįs vaikų. Ypač po to, kai užsigeidė dar kartą jį pamatyti. Ir tik vėliau – po ketvirtojo Aleno filmo su Mija Farou – ji suprato, kad tai Farou, o ne velnio sūnus jį apsėdo.

Jiems einant nuo automobilio prie pagrindinių durų, Simonas pastebėjo šviesos blykstę prie gatvės. Trumpai, it švyturio žibintą. Tai sklido iš stovinčio automobilio.

– Kas čia buvo? – paklausė Elzė.

– Nežinau, – atsakė Simonas ir atrakino laukujes duris. – Ar gali išvirti kavos? Aš netrukus grįšiu.

Simonas paliko ją ir ėmė eiti į kelio pusę. Jis matė šį automobilį važiuodamas, jis nepriklausė nė vienam šios gatvelės gyventojų. Nei kam nors iš aplinkinių gatvių. Limuzinai Osle priklauso daugiausia ambasadoms, karališkiesiems rūmams ar ministrų kabinetui. Jis pažinojo vienintelį žmogų, kuris važinėdavosi po Oslą limuzinu tamsintais stiklais, su daugybe vietos kojoms ir asmeniniu vairuotoju. Su vairuotoju, kuris kaip tik buvo išlipęs ir atidaręs Simonui užpakalines limuzino duris.

Simonas pasilenkė, bet liko stovėti. Nedidelis žmogelis, sėdintis viduje, turėjo smailią nosį apvaliame raudonskruosčiame veide, kurį paprastai vadiname *putliu*. Mėlyna striukelė su auksinėmis sagomis – populiariausia devintąjį dešimtmetį Norvegijos finansiniuose sluoksniuose, tarp laivų savininkų bei senųjų sentimentalių dainų atlikėjų – visuomet priversdavo Simoną susimąstyti, ar tapti laivo kapitonu nebūsianti didžiulė norvegiška svajonė.

– Labą vakarą, vyresnysis inspektoriau Kefai, – pratarė mažasis žmogus linksmu džiugiu balsu.

– Ką veiki mano gatvėje, Nestorai? Čia nerasi nė vieno, kas norėtų pirkti iš tavęs tą mėšlą.

– Oi, oi. Vis tas pats įnirtingas karo kurstytojas?

– Duok man pretekstą tave areštuoti, ir aš tai padarysiu.

– Nemanau, kad tai būtina, nebent būtų neleistina padėti žmonėms, pakliuvusiems į keblią padėtį. Kodėl gi tau neatsisėdus, Kefai, kad galėtume ramiai pasišnekėti?

– Nesuprantu, kodėl turėčiau?

– Ir pats prastai matai?

Simonas spoksojo į Nestorą. Trumpos rankos ant trumpo storo liemens. Tačiau striukės rankovės buvo dar trumpesnės, matėsi auksinės rankogalių sąsagos su SN inicialais. Jis tvirtino esąs ukrainietis, tačiau, anot bylos, kurią jie turėjo apie Hugo Nestorą, buvo gimęs ir užaugęs Norvegijoje, Florio miestelyje, kilęs iš norvegų žvejų šeimos. Kol nebuvo pasikeitęs pavardės, vadinosi Hansenu, niekada ilgai negyveno užsienyje, išskyrus trumpas ekonomikos studijas Lunde, Švedijoje, kurias vėliau nutraukė. Dievai žino, kur jis įgijo tokį keistą, tačiau tikrai ne ukrainietišką akcentą.

– Man įdomu, ar tavo jaunoji žmona suprato, kas kokius vaidmenis atlieka, Kefai? Bet ji, žinoma, girdėjo, kad pats Alenas nieko nevaidina? Žydas turi tokį bjaurų gergždžiantį balsą. Neturiu nieko prieš žydus kaip individus, tik manau, kad Hitleris buvo teisus, kalbėdamas apie juos kaip apie rasę. Tokie pat ir slavai. Nors pats esu rytų slavas, suprantu, kad jis sakė tiesą, jog slavai nesugeba patys sau vadovauti. Turiu omeny, rasiniu lygmeniu. Tas Alenas, ar tik jis ne pedofilas?

Byloje buvo rašoma, kad Hugo Nestoras yra pagrindinis narkotikų ir prekybos žmonėmis operatorius. Niekada

neteistas, niekada neapkaltintas, visuomet įtariamas. Jis buvo itin sumanus ir atsargus, tas velnio žaltys.

– Nežinau, Nestorai. Žinau tik tiek, kad sklinda kalbos, jog tai tavo vyrai pašalino kalėjimo dvasininką. Ar jis jums buvo skolingas?

Nestoras pataikaujamai šyptelėjo.

– Argi tai oru pačiam skleisti gandus, Kefai? Skirtingai nei tavo kolegos, visada buvai stilingesnis. Jeigu būtum turėjęs daugiau nei gandus, pavyzdžiui, patikimą liudytoją, galintį duoti parodymus teisme, būtum jau ką nors areštavęs. Argi ne tiesa?

Slidus žaltys.

– Šiaip ar taip, turiu tau ir tavo žmonai pasiūlymą, kuris reiškia greitus pinigus. Sakykime, užtektinai pinigų gana brangiai akių operacijai.

Simonas nurijo seiles, o atsakydamas išgirdo kimų savo paties balsą:

– Ar tai Fredrikas tau apie tai papasakojo?

– Buvęs tavo kolega iš Ekonominių nusikaltimų skyriaus? Leisk man pasakyti tik tiek, kad girdėjau gandus apie tavo nepriteklius. Kai eini pas jį su šitokiu prašymu, argi nesitiki pasiekti tokių ausų kaip manosios? Tai kaip, Kefai? – Jis šyptelėjo. – Šiaip ar taip, žinau sprendimą, kuris gali būti naudingas mums abiem. Ar ir dabar neatsisėsi?

Simonas griebė už durelių ir pamatė, kad Nestoras automatiškai pasislenka sėdyne tolyn, palikdamas jam vietos. Stengėsi kvėpuoti ramiai, kad pyktis nepriverstų balso stipriai suvirpėti.

– Tęsk, Nestorai. Suteik gi man pagaliau pretekstą tavo areštui.

Nestoras klausiamai kilstelėjo antakį.

– Apie kokį pretekstą kalbam, vyresnysis inspektoriau Kefai?

– Apie mėginimą papirkti valstybės tarnautoją.

– Papirkti? – Nestoras nusijuokė trumpu spiegiančiu juoku. – Vadinkime tai verslo pasiūlymu, Kefai. Pamatysi, ką mes...

Simonas daugiau nebeišgirdo: limuzinas gerai sulaikė garsą tiek viduje, tiek išorėje. Jis nuėjo nesigręžiodamas atgal. Norėjosi, kad būtų trenkęs užpakalines dureles dar stipriau. Išgirdo automobilį užsivedant ir padangas besibrūžinant į gudronuotą asfaltą.

– Atrodai susijaudinęs, brangusis, – tarė Elzė, kai jis atsisėdo už stalo prie savo kavos puoduko. – Kas ten buvo?

– Įsuko ne į tą kelią, – pratarė Simonas. – Paaiškinau, kur važiuoti.

Elzė šlepsėdama priėjo su kavinuku. Simonas žvelgė pro langą. Dabar gatvelė buvo tuščia. Ir tuo pat metu pajuto tvilkantį skausmą besiplečiant ant šlaunų.

– Velnias!

Jis išmušė kavinuką jai iš rankų, ir indas su trenksmu nukrito ant grindų. Simonas užriko:

– Po velnių, žmona, išpylei ant manęs verdančią kavą! Ar tu... ar tu...

Viena jo smegenų dalis mėgino sureaguoti ir atsiimti žodžius, bet pasielgė taip pat kaip ką tik su automobilio užpakalinėmis durelėmis; jis *nenorėjo*, jis atsisakė, jis norėjo sudaužyti, geriau jau pačiam susivaryti peilį. Ir jai.

– ...akla!

Virtuvėje stojo tyla. Visa, ką girdėjai, tai linoleumo grindimis riedantį kavinuko dangtelį ir kliuksint besiliejančią kavą. Ne! Jis to nenorėjo. Tik jau ne *to*.

– Atleisk, Elze, aš...

Jis pakilo ją apkabinti, bet ji jau ėjo praustuvės link. Atsuko šalto vandens čiaupą, pakišo rankšluostėlį.

– Nusitrauk kelnes žemyn, aš...

Jis apsikabino ją iš nugaros. Priglaudė kaktą jai prie pakaušio. Sušnibždėjo:

– Atleisk, atleisk. Būk gera, ar gali man atleisti? Aš... aš nežinau, ką man daryti. Turėčiau ką nors dėl tavęs padaryti, bet... nesugebu, nežinau, aš...

Jis dar negirdėjo verksmo, bet pajuto jos kūną tirtant, ir tai persidavė jam. Pajuto, kaip jo balsas prislopsta, bandė užspausti savąjį verksmą ir nežinojo, ar jam pavyko, tačiau dabar jau tirtėjo abudu.

– Tai aš turėčiau prašyti atleidimo, – kūkčiojo ji. – Būtum gavęs geresnę, ne tokią... kuri apiplikina.

– Bet geresnių nebūna, – šnibždėjo jis. – Taigi viskas puiku, gali plikyti mane kiek tik nori, aš niekada tavęs nepaleisiu, gerai?

Ir jis juto, kad ji žino, jog taip ir bus. Kad jis norėtų viską padaryti, viską iškęsti, viską paaukoti.

Kad pasiektų tokias ausis, kaip mano...

Bet jam tai nesisekė.

Tamsoje lauke Simonas girdėjo tolimą, džiugesio pagautų kaimynų juoką, o Elzės skruostais tekėjo ašaros.

Kalė pažvelgė į laikrodį. Be dvidešimties vienuolikta. Šiandien buvo gera diena, jie prastūmė daugiau „superboy“ nei paprastai per visą savaitgalį, tad perskaičiuoti pinigus ir paruošti naujus maišelius prireikė daugiau laiko nei visuomet. Nuo burnos jis nusirišo raištį, o juos jie naudodavo, kai praplėšdavo maišus ir maišydavo medžiagas ant darbastalio keturkampėje dvidešimties kvadratinių metrų patalpoje, tapusioje ir kontora, ir

narkotikų fabriku, ir banku. Suprantama, medžiagos jau būdavo atskiestos prieš jiems jas gaunant, bet „superboy" milteliai vis tiek buvo patys gryniausi per visą Kalės, narkotikų dilerio, karjerą. Tokie gryni, kad dirbdami su jais neužsidėję kaukių jie būtų ne tik apsvaigę, bet ir mirę nuo įkvėptų dalelių, ore pasklidusių prakirpus maišus ir perpilsčius rusvus miltelius. Jis padėjo jų kaukes į seifą priešais banknotų krūveles ir narkotikų dozes. Gal jam paskambinti Verai ir pasakyti, kad užtruks? O gal jau laikas parodyti, kas čia šefas, kas parneša namo *pinigus* ir gali pareiti bei išeiti be nuolatinės išsamios ataskaitos kiekvieną suknistą kartą?

Kalė paprašė Pelvio patikrinti vestibiulį.

Nuo metalinių durų iki jų kontoros vedė trumpas koridorius su liftu dešinėje pusėje maždaug už dviejų trijų metrų nuo durų. Atokiausiai koridoriaus gale buvo durys į laiptinę, bet tose duryse jie – nusižengdami priešgaisrinės saugos taisyklėms – įtaisė spyną, kad visuomet būtų užrakintos.

– Kasijau, patikrink automobilių aikštelę! – angliškai šūktelėjo Kalė, uždarinėdamas seifą. Tai buvo nedidelė patalpa be menkiausio triukšmo, išskyrus tą, sklidusį iš repeticijų salių, bet jam patiko rėkauti. Kasijus buvo aukščiausias ir storiausias afrikietis mieste. Jo kūnas buvo toks didžiulis ir beformis, kad buvo sunku numanyti, kas kur yra, ir nors tik dešimt procentų kūno sudarė raumenų masė, jam būtų užtekę sustabdyti bet ką.

– Aikštelėje nėra nei automobilių, nei žmonių, – anglų kalba patikino Kasijus, žvelgdamas pro lango grotas.

– Koridoriuje tuščia, – paantrino Pelvis, žvilgtelėjęs pro langelį duryse.

Kalė pasuko kombinacinį užraktą. Jam patiko švelnus, aliejuotas pasipriešinimas, minkštas tiksėjimas. Toji kombinacija

buvo galvoje ir tik joje, ji nebuvo niekur užrašyta, neturėjo logikos, jokių sąsajų su gimimo datomis arba kitokiomis nesąmonėmis.

– Dabar eime, – pasakė išsitiesdamas. – Ar abudu pasiruošę ginklus?

Jie klausiamai sužiuro į jį.

Kalė nieko neminėjo, bet tose akyse, kurios į jį ką tik žvelgė pro langelį duryse, kažkas buvo. Jis žinojo, kad jie matė Kalę prie stalo. Na ir puiku, tai tik vienas ar kitas vyrukas iš prastos grupės, svajojantis apie vadybą. Tačiau ant stalo buvo užtektinai daug pinigų ir narkotikų, kad bet koks idiotas užsimanytų išmėginti jėgas. Tikėtina, kad tas tipas ant stalo bus pamatęs ir du pistoletus, priklausančius Kasijui ir Pelviui.

Kalė nuėjo prie durų. Spyna iš vidaus atrakinama tik jo vienintelio raktu. Todėl Kalė galėjo užrakinti darbuotojus viduje, kai jam pačiam prisireikdavo išeiti. Grotos priešais langą neleido jo atidaryti. Trumpiau tariant, nė vienas iš tų, kurie dirbo Kalei, negalėtų išnešti kudašiaus su pinigais ir narkotikais. Arba įsileisti neprašytų svečių.

Kalė žvilgtelėjo pro langelį. Ne todėl, kad nebūtų prisiminęs, kaip Pelvis sakė, jog koridoriuje tuščia. O todėl, kad pamanė, jog Pelvis norėtų, kad šefas atidarytų duris, jeigu jam būtų gerai už tai sumokėta. Velniai griebtų, Kalė irgi būtų taip elgęsis. Pats buvo taip daręs.

Žvelgdamas pro langelį, nieko nepastebėjo. Pasitikrino veidrodyje, kurį buvo pritaisęs ant sienos priešingoje pusėje, kad niekas negalėtų pasislėpti prisispaudęs prie durų kaip tik po langeliu. Blankiai apšviestas koridorius buvo tuščias. Jis apsuko raktą ir laikė duris atviras, kad išeitų kiti du. Pirmas išėjo Pelvis, po jo – Kasijus, o galiausiai ir jis pats. Jis apsisuko užrakinti.

– Kas, po ve..! – šitai išlemeno Pelvis.

Kalė grįžtelėjo, ir tik dabar suvokė, ko negalėjo matyti pro langelį žvelgdamas kampu: kad lifto durys atdaros. Tačiau jis vis dar nematė, kas yra lifte, nes šviesa viduje buvo išjungta. Vienintelis dalykas, kurį pamatė blausioje koridoriaus šviesoje, tai kažin kas balta vienoje atsidariusio lifto pusėje. Lipni juosta ant lifto durų sensorių. Ir stiklo duženos ant grindų.

– Atsarg...

Bet Pelvis jau buvo žengęs trejetą žingsnių lifto link.

Kalės smegenys registravo liepsną iš ginklo vamzdžio lifto tamsoje prieš pasigirstant šūviui.

Pelvio galva sukiojosi į šalis, tarsi ją kas trankytų. Nustėrusiu žvilgsniu jis spoksojo į Kalę. Atrodė, tarsi būtų įgavęs trečią ąkį skruostikaulyje. Tuomet gyvybė jį apleido, ir kūnas susmuko tarsi savininko išmestas frakas.

– Kasijau! Šauk, po vel..!

Ištiktas panikos Kalė užmiršo, kad Kasijus nekalba norvegiškai, bet aiškiai to nė nereikėjo - jis buvo nukreipęs pistoletą į lifto tamsą ir šaudė. Kalė pajuto, kaip suspaudė krūtinę. Anksčiau niekada nebuvo atsidūręs netinkamoje pistoleto pusėje, bet dabar žinojo, kodėl tie, į kuriuos kreipdavo vamzdį, sustingdavo tokiomis komiškomis pozomis tarsi cementiniai. Skausmas krūtinėje tik plėtėsi, buvo sunku kvėpuoti, bet jis privalo dingti, už neperšaunamų durų yra oro, ten saugu, yra spyna, kurią galima užrakinti. Bet ranka neklausė, nesugebėjo vėl įkišti rakto į spyną, lygiai taip kaip ir sapne, lyg judant po vandeniu. Laimei, jį pridengė stambus Kasijaus, kuris vis šaudė ir šaudė, kūnas. Pagaliau raktas įslydo, ir Kalė jį pasuko, atplėšė duris ir įsmuko vidun. Kitas šūvis turėjo kitokią akustiką, ir jis suprato, kad tai pasigirdo iš lifto vidaus. Jis puolė užšauti durų. Tačiau jos privėrė Kasijų - pusė jo peties

ir ranka, tokia stora kaip šlaunis, buvo viduje. Velniai griebtų! Kalė pamėgino jį nustumti, bet didesnė Kasijaus kūno dalis buvo pakeliui į kontoros vidų.

– Įeik gi, prakeiktas baily! – sušvokštė Kalė, atverdamas duris.

Afrikietis įsvirduliavo vidun it kylanti duonos tešla ir įstrigo stambų kūną įsprausdamas tarp durų staktos ir slenksčio. Kalė sutiko stiklinį jo žvilgsnį. Akys pūpsojo tarsi ką tik sužvejotos giliai vandenyse gyvenančios žuvies, burna žiopčiojo.

– Kasijau!

Ir sulaukė vienintelio atsakymo – drėgno lūpų čepsėjimo, jose sprogstant didžiuliam rožiniam oro burbului. Kalė įsirėmė kojomis į sieną, mėgindamas nustumti juodaodį kalną, kad galėtų vėl naudotis durimis. Tačiau nepasisekė. Jis pasilenkė, stengėsi įtraukti jį vidun. Per sunkus. Išgirdo lengvus žingsnius. Pistoletą! Nugriuvęs Kasijus spaudė ranką po savimi. Kalė apžergė kūną, desperatiškai mėgindamas užkišti po juo ranką, bet tečiuopė vis kitas riebalų klostes ir jokio pistoleto. Sukišęs ranką iki alkūnės, išgirdo skubrius žingsnius. Suprato, kas turėtų nutikti, stengėsi to išvengti, bet buvo per vėlu. Durys trinktelėjo jam į kaktą, ir visa aplinkui užtemo.

Kai atsimerkė, gulėjo ant nugaros ir žvelgė į tipą, vilkintį džemperį su gobtuvu, mūvintį geltonomis skalbti skirtomis pirštinėmis ir nukreipusį pistoletą žemyn į jį. Kalė pasuko galvą, bet nepamatė nieko daugiau, tik Kasijų, puse kūno užgulusį duris. Iš čia pastebėjo ir pistoleto vamzdį, kyšantį iš po Kasijaus pilvo.

– Ko nori?

– Kad atidarytum seifą. Turi septynias sekundes.

– Septynias?

– Ėmiau skaičiuoti prieš tau atsigaunant. Šešios.

Kalė atsistojo. Svirduliavo, bet iki seifo nusigavo.

– Penkios.

Jis pasuko kodinį užraktą.

– Keturios.

Dar vienas skaičius, ir seifas bus atidarytas, o pinigų nebeliks. Pinigų, kuriuos jis turės padengti pats. Tokios žaidimo taisyklės.

– Trys.

Kalė dvejojo. Jeigu tik galėtų išsitraukti pistoletą iš po Kasijaus kūno.

– Dvi.

Ar jis tikrai nori šauti, ar tik blefuoja?

– Viena.

Tipas nė nemirktelėjęs nušovė du, ką jam reiškia ir trečias?

– Šitaip... – pratarė Kalė, atverdamas seifą. Neįstengdamas žvilgtelėti į pinigų ir dozių krūveles.

– Viską sudėk čia, – sukomandavo tipas, paduodamas raudoną sportinį krepšį.

Kalė padarė kaip lieptas. Nei lėtai, nei greitai, tik sukrovė viską į krepšį, o smegenys tuo tarpu skaičiavo. Šimtas tūkstančių kronų. Du šimtai tūkstančių...

Kai baigė, tipas paprašė numesti krepšį ant grindų arčiau jo. Kalė taip ir padarė. Ir dabar jam toptelėjo, jeigu jį ruošiasi nušauti, tai įvyks dabar. Čia. Daugiau jis nebereikalingas. Kalė žengė porą žingsnių Kasijaus link. Turi išsitraukti pistoletą dabar.

– Jeigu to nedarysi, tavęs nenušausiu, – tarė tipas.

Kas čia, po velnių, per minčių skaitytojas?

– Rankas už galvos ir eik į koridorių.

Kalė dvejojo. Ar tai reiškia, kad tipas ketina palikti jį gyvą? Jis peržengė Kasijų.

– Atsiremk prie sienos, rankas už galvos.

Kalė ir vėl pakluso. Pasuko galvą. Matė, kad jis jau suradęs Pelvio pistoletą, o dabar buvo pritūpęs prie Kasijaus ir užkišęs ranką, o žvilgsnį nukreipęs į Kalę. Susižvejojęs ir Kasijaus pistoletą.

– Malonėk ištraukti tą kulką iš sienos štai čia, – tarė tipas, rodydamas į sieną, o Kalei kaip tik toptelėjo, kur jis jį matęs. Palei upę - tai buvo tas pats bėgikas. Jis juos sekė. Kalė pažvelgė aukštyn, pamatė deformuotos kulkos galiuką, įstrigusį tinke. Plona srovele siena tekėjo kraujas iš Pelvio galvos. Tekėjo lėtai, Kalė galėjo nuvalyti jį nagu.

– Čia, – ištarė tipas ir laisva ranka perėmė kulką. – O dabar suieškosi antrąją mano kulką ir dvi tūteles. Turi trisdešimt sekundžių.

– O ką, jeigu antroji tavo kulka yra įstrigusi Kasijaus kūne?

– Nemanau. Dvidešimt devyni.

– Pažvelk į šitą riebalų kalną, žmogau!

– Dvidešimt aštuoni!

Kalė puolė ant kelių ir ėmė ieškoti. Velniava, ir kodėl gi jis nenupirko stipresnių lempučių?

Su skaičiumi trylika jis buvo radęs keturias Kasijaus tūteles ir vieną kitokią. Su septynetu buvo suradęs ir antrąją kulką, iššautą į juos, perėjusią kiaurai Kasijų ir atsitrenkusią į metalines duris, nes jose buvo žymė.

Skaičiavimas liovėsi, o antros tuščios tūtelės jis taip ir nerado.

Kalė užsimerkė. Juto kaip vienas kiek per siauras vokas slenka akies obuoliu, kol jis prašo Dievo leisti išgyventi dar

vieną dieną. Išgirdo šūvį, bet nejuto jokio skausmo. Atsimerkė ir suvokė, kad vis dar visomis keturiomis remiasi į grindis.

Tipas atitraukė Pelvio pistoleto vamzdį nuo Kasijaus.

Prakeikimas, tipas dėl visa ko dar sykį šovė Kasijui iš Pelvio pistoleto! O dabar nuėjo prie Pelvio ir priglaudė Kasijaus pistoletą prie vietos, kur buvo įėjusi pirmoji kulka, derino kampą. Ir iššovė.

– Po velnių! – sušuko Kalė ir išgirdo save kūkčiojant.

Tipas sudėjo abiejų pistoletus į raudonąjį krepšį, o savąjį nukreipė į Kalę.

– Eime. Į liftą.

Liftas. Stiklo šukė. Tai turi įvykti lifte. Kalė *turi* susidoroti su juo lifte.

Jiedu įėjo, o koridoriaus šviesoje Kalė pastebėjo, kad lifte ant grindų guli kelios stiklo šukės. Jis nusižiūrėjo ilgiausią, puikiai tiksiančią tam darbui. Bus visiškai tamsu, kai durys užsidarys ir jam tereikės pasilenkti, pagriebti stiklo gabalą ir staigiu judesiu pasukti. Privalo...

Durys užsivėrė. Tipas įsikišo pistoletą už juosmens. Tobula! Bus ne sunkiau kaip papjauti vištą. Aplink tamsu. Kalė pasilenkė. Pirštai surado stiklo gabalą. Jis pakilo. Ir buvo sugriebtas.

Kalė nežinojo, kas tai per imtis, suprato tik tiek, kad yra tvirtai surakintas, neįstengia pajudinti nė pirštelio. Mėgino išsilaisvinti, bet tai buvo tas pats, kaip patraukti ne už tos mazgo virvutės, buvo sugriebtas dar stipriau, velniškai skaudėjo sprandą ir rankas. Iš jo rankų išslydo stiklo šukė. Turėtų būti vienokio ar kitokio kovinio sporto technika. Liftas pajudėjo.

Durys vėl atsivėrė, jie girdėjo, kaip nepaliauja dundėti bosai, o glėbys atsileido. Kalė pravėrė burną, įkvėpė oro.

Pistoletas vėl rodė į jį signalizuodamas, kad jiems reikia eiti koridoriumi.

Kalė buvo nulydėtas į vieną tuščią repeticijų salę, gavęs komandą sėstis ant grindų nugara į radiatorių. Jis sėdėjo nejudėdamas ir spoksojo į didžiulį būgną su užrašu „The Young Hopeless", kol tipas tvirtai rišo jį prie radiatoriaus ilgu juodu kabeliu. Nėra priežasties priešintis, jis neketina jo žudyti, kitaip jau seniai būtų negyvas. O pinigai bei narkotikai turės būti padengti. Suprantama, jis pats turės tai padaryti, bet dabar jis daugiausia mąstė apie tai, kaip pasiaiškins Verai, kad nebebus turo apsipirkti į vieną ar kitą didmiestį. Tipas pakėlė nuo grindų dvi gitaros stygas, storiausią iš jų apsuko jam aplink galvą virš nosies, o plonąją – virš smakro, ir, suglaudęs abi, pritvirtino jam už nugaros prie radiatoriaus. Kalė juto plonosios metalą įsirėžiant į odą ir prisispaudžiant prie apatinio žandikaulio dantenų.

– Pajudink galvą, – paliepė tipas. Teko kalbėti garsiai dėl trankios koridoriumi sklindančios muzikos. Kalė mėgino pajudinti galvą, bet gitaros stygos ją laikė stipriai.

– Gerai.

Ant kėdės jis pastatė ventiliatorių, įjungė jį ir nukreipė Kalei į veidą. Kalė užmerkė akis prieš oro srovę ir pajuto prakaitą džiūstant. Kai vėl atsimerkė, pamatė tipą uždėjus ant kėdės priešais ventiliatorių vieno kilogramo nesumaišytų „superboy" miltelių maišą ir užsitraukus ant veido bei nosies džemperį. Ką, po velnių, jis darys? Ir tada Kalė pamatė ilgą stiklo šukę.

Atrodė, tarsi šaltutėlė ranka sugniaužia jam širdį.

Jis žinojo, kas dabar bus.

Tipas brūkštelėjo aštria stiklo šuke. Kalė sustingo. Stiklo šukės smaigalys kliudė plastikinį maišą, perrėžė jame ilgą

plyšį, o kitą sekundę oras jau buvo pilnas baltų miltelių. Kalei jų prilindo į akis, nosį ir burną. Jis užsičiaupė. Tačiau turi išsikosėti. Vėl užsičiaupė. Pajuto kartų miltelių skonį gleivinėje, plikantį ir deginantį. Narkotikai jau buvo pakeliui į kraujotaką.

Pelės ir jo žmonos fotografija buvo pritvirtinta ant prietaisų skydelio kairiau, tarp vairo ir durelių. Pelė perbraukė pirštu švelnų riebaluotą paviršių. Jis vėl buvo grįžęs į savo stovėjimo vietą Senamiestyje, bet negelbėjo, buvo vasariškai tylu, o kelionės, kurios įsižiebdavo ekranėlyje, paprastai būdavo užsakomos iš kitų miesto vietų. Tačiau vis dar buvo viltis, jis pamatė žmogų, išeinantį pro vartelius iš senojo fabriko teritorijos. Jis ėjo tikslia kryptimi, skubėdamas, o tai reiškė, kad jam reikia skubiai kažkur nuvykti ir kad norės pasičiupti vienintelį stovintį taksi, kol dar neužgeso švieselė ir jis nenuvažiavo. Tačiau staiga žmogus stabtelėjo ir pasilenkė prie sienos. Palenkė nugarą. Jis stovėjo tiesiai po gatvės apšvietimo lempa, tad Pelė galėjo matyti, kaip skrandžio turinys klesteli ant asfalto. Velniava, šitokį įsisodinus į automobilį. Vyrukas stovėjo pasilenkęs ir spjaudėsi. Pelė ir pats buvo taip jautęsis daugybę kartų, vien nuo to vaizdo jis pajuto tulžies kartumą burnoje. Tada vyriškis džemperio rankove nusišluostė burną, išsitiesė, vėl truktelėjo už krepšio rankenos, permestos per petį, ir nuėjo prie Pelės. Ir tik jam priėjus arčiau Pelė atkreipė dėmesį, kad tai tas pats veikėjas, kurį pavėžėjo prieš beveik valandą. Tas pats, kuris neturėjo pinigų važiuoti iki apgyvendinimo centro. O dabar jis rodė Pelei ženklus, kad važiuoti nori. Pelė spustelėjo mygtuką, užrakinantį visas automobilio dureles, ir kiek pravėrė langą. Palaukė, kol priėjęs prie automobilio vyrukas bergždžiai truktelės už durų rankenėlės.

– Atleisk, drauguži, bet šįkart nevažiuosiu.

– Labai prašau.

Pelė pažvelgė į jį. Ant skruostų – nubėgusios ašaros. Velniai žino, kas ten nutikę, bet tai ne jo reikalas. Gerai, gal tai ir liūdna istorija, bet jis neišgyvens Osle, dirbdamas taksistu, jeigu plačiai atvers duris galvodamas apie kitų bėdas.

– Paklausyk, mačiau, kad vėmei. Privemtas automobilis tau kainuos tūkstantį kronų, o man – prarastą darbo dieną. Neseniai išlipai iš šio automobilio neturėdamas nė skatiko. Taigi aš atsisakau, supranti?

Pelė vėl uždarė langelį ir žvelgė priešais save, tikėdamasis, kad vyrukas netriukšmaudamas pasišalins, pasiruošė išvažiuoti, jeigu tik prireiktų. Velniai griebtų, kaip vakarais ima skaudėti koją. Dirstelėjęs šalin pastebėjo, kaip vyrukas atsisega krepšį, kažką išima ir prispaudžia prie lango.

Pelė kiek pasuko galvą. Tūkstančio kronų banknotas.

Pelė papurtė galvą, bet vyrukas tebestovėjo. Nekrustelėdamas. Laukė. Iš tiesų tai Pelė neturėjo su juo rūpesčių, juk kiek anksčiau šįvakar jis nesukėlė jokio triukšmo. Atvirkščiai, užuot prašęs, kad Pelė jį pamėtėtų dar šiek tiek tolėliau, kaip elgiasi dauguma, neturintys užtektinai grynųjų, tik padėkojo Pelei sustojus ir išjungus taksometrą, pasiekusį sumą, kurią buvo davęs. Dėkojo itin nuoširdžiai, ir Pelę ėmė graužti sąžinė, kad nepamėtėjo jo iki apgyvendinimo centro, juk tebūtų užtrukęs vos porą minučių.

Pelė atsiduso. Spustelėjo mygtuką, atrakinantį visas dureles.

Vyrukas įsliuogė ant užpakalinės sėdynės.

– Labai, labai ačiū.

– Gerai. Kur?

– Pirmiausia aukštyn į Bergą, būsiu dėkingas. Ten kai ką palikčiau, jeigu būtumėt toks malonus ir lukteltumėt. O

tada - į Ilos apgyvendinimo centrą. Suprantama, sumokėsiu iš anksto.

– Nebūtina, – pasakė Pelė, užvesdamas automobilį.

Žmona buvo teisi, jis per geras šitam pasauliui.

III dalis

Buvo dešimta ryto, saulė jau kurį laiką kepino Valdemaro Tranės gatvę, kai Marta pastatė joje savąjį „Golf“ kabrioletą. Ji išlipo ir mažais žingsneliais praėjo pro konditeriją Ilos apgyvendinimo centro kavinukės link. Marta atkreipė dėmesį, kad kai kurie vyrai – o kartu ir pora moterų – nužvelgė ją, praeinančią pro šalį. Nepasakytum, kad tai neįprasta, bet šiandien jai atrodė, kad sulaukė dar daugiau dėmesio. Mergina pamanė, kad dėl neįprastai geros nuotaikos, bet kodėl ji tokia gera, vis dar nesuvokė. Juk pykosi su būsimąja anyta dėl vestuvių datos, su Grete – apgyvendinimo centro vadove – dėl budėjimų padalinio, o su Andersu – dėl visų įmanomų dalykų. Galbūt nuotaika pakili todėl, kad jai laisvadienis, kad Andersas su savo motina savaitgaliui išvykę į vasarnamį ir kad ji turi šias mažiausiai dvi saulėtas dienas pati sau.

Įėjusi į kavinę pastebėjo, kaip visos paranojikų galvos pakilo. Visos, išskyrus vieną. Ji šypsojosi, pamojo, atsakydama į šūksnius, ir nuėjo prie dviejų merginų priimamajame. Vienai jų padavė raktą.

– Taigi, viskas puikiai sekasi. Susitvarkysite. Jūs juk dviese, prisiminkit tai.

Mergina išblyškusiu veidu linktelėjo.

Marta prisipylė puodelį kavos. Stovėjo nugara į patalpą. Žinojo, kad kalba kiek garsiau nei įprastai. Grįžtelėjo. Tarsi nustebusi šyptelėjo, sutikusi jo žvilgsnį. Priėjo prie stalelio šalia lango, kur sėdėjo jis vienas. Priglaudusi puodelį prie lūpų, kalbėjo pro jo kraštelį:

– Anksti keliesi?

Jis kilstelėjo antakį, ir ji išgirdo, kaip idiotiškai tai nuskambėjo, juk jau po dešimtos.

– Dauguma čia keliasi gerokai vėliau, – skubiai pridūrė.

– Taip, išties, – šypsojosi jis.

– Norėjau atsiprašyti dėl to, kas nutiko vakar.

– Vakar?

– Taip. Andersas paprastai toks nebūna, bet retsykiais... Šiaip ar taip, jis neturėjo teisės su tavimi šitaip šnekėti. Vadinti tave narkomanu ir... taip.

Stigas papurtė galvą.

– Neturėtum atsiprašinėti, nepadarei nieko bloga. Nei tavo mylimasis, juk ir *esu* narkomanas.

– O aš pašėlusi vairuotoja. Bet tai nereiškia, kad leisčiausi taip vadinama.

Jis juokėsi. Ji stebėjo, kaip juokas sušvelnina jo veidą, jis tampa panašesnis į berniuką.

– Bet, matau, vis tiek vairuoji. – Jis linktelėjo lango pusėn. – Tavo automobilis?

– Taip, žinau, kad senutėlis, bet mėgstu vairuoti pati. O tu?

– Nežinau, niekada nevairavau.

– Niekada? Tikrai?

Jis patraukė pečiais.

– Tuomet liūdna, – pasakė ji.

– Liūdna?

– Nieko nėra smagiau, kaip vairuoti kabrioletą kaitinant saulei, prisidengus galvą kepuraite.

– Net ir...

– Taip, net ir narkomanui, – juokėsi ji. – Tai bus geriausia kelionė, pažadu.

– Tuomet kokią dieną turėtum pasiimti ir mane kartu.

– Žinoma, – atsakė ji. – O jeigu dabar?

Ji pastebėjo švelnią nuostabą jo žvilgsnyje. Jai išsprūdo tai netikėtai. Ji žinojo, kad kiti į juos žiūri. Na ir kas? Ji gali valandų valandas prasėdėti su kitais gyventojais kalbėdamasi apie jų asmenines problemas ir niekam tai neatrodys keista. Pagaliau juk tai jos darbo dalis. O šiandien jai laisvadienis, ir ji gali daryti ką tik nori, argi ne taip?

– Mielai, – atsakė Stigas.

– Turiu tik keletą valandų, – ištarė Marta ir pajuto nerimą balse. Ar jau pasigailėjo?

– Jeigu galėčiau truputį pamėginti, – kalbėjo jis. – Vairuoti. Turėtų būti smagu.

– Žinau vieną vietelę. Eime.

Jiems išeinant Marta juto žvilgsnius tiesiai į nugarą.

Jis buvo toks susikaupęs, kad ji ėmė juoktis. Palinkęs virš vairo ir tvirtai į jį įsikibęs, jis važiavo neapsakomai lėtai plačiai sukdamas ratą savaitgalį ištuštėjusioje Iokerno automobilių stovėjimo aikštelėje.

– Puiku, – pagyrė ji. – Dabar pabandyk sukti aštuoniukes.

Jis darė kaip lieptas. Šiek tiek stipriau spustelėjo greičio pedalą, bet padidėjus apsisukimų greičiui automatiškai sumažindavo greitį.

– Beje, pas mus lankėsi policija, – pranešė Marta. – Jie teiravosi, ar neišdavėme kam nors naujų bėgimo batelių. Kažkas dėl Iversen nužudymo, jeigu esi girdėjęs.

– Taip, skaičiau apie tai, – atsakė jis.

Ji pažvelgė į jį. Jai patiko, kad jis skaito. Dauguma jų gyventojų nėra perskaitę nė žodžio, nesidomi naujienomis, nežino nei kas ministras pirmininkas, nei kas toji rugsėjo 11-oji. Tačiau jie gali tau papasakoti kronos tikslumu, kur ir kiek kainuoja spydas, koks heroino grynumas ir kiek narkotinių medžiagų įeina į naujus medikamentus.

– Beje, dėl Iversen, ar ne tokia pavardė žmogaus, pas kurį tikėjaisi gauti darbą?

– Taip. Buvau nuėjęs, bet jis šiuo metu nieko neturi.

– Aišku, gaila.

– Taip, bet nenusimenu, turiu sąrašą kitų asmenų.

– Puiku! Turi sąrašą?

– Taip. Visą sąrašą.

– Kodėl gi mums nepakeitus pavaros?

Dar po poros valandų jiedu važiavo greitkeliu Moso kryptimi. Vairavo ji. Vienoje pusėje saulės nutviekstas žvilgėjo Oslo fiordas. Jis mokėsi neįprastai greitai. Buvo šiek tiek klaidų perjungiant pavaras ir nuspaudžiant sankabą, bet su tuo susidorojęs jis tarsi užprogramavo smegenis tam, kas įveikta, ir kartojo tai įtvirtindamas. Automatiškai. Po trejeto bandymų įkalnėje jis susitvarkė be rankinio stabdžio. O pajutęs šoninio statymo geometriją, pastatė automobilį beveik erzinamai lengvai.

– Kas čia?

– „Depeche Mode“, – atsakė jis. – Tau patinka?

Ji klausėsi monotoniško dvibalsio vokalo ir mechaniško ritmo.

– Taip, – atsakė, padidindama kompaktinių diskų grotuvo garsą. – Skamba labai... angliškai.

– Sutinku. Ką dar girdi?

– Hm. Džiugią distopiją. Tų, kurie rimtai nepriima savos depresijos, jeigu supranti, apie ką kalbu.

Jis nusijuokė.

– Žinau, apie ką kalbi.

Keletą minučių pavažiavusi greitkeliu, ji išsuko Nesodeno kyšulio link. Kelias tapo siauresnis, grūstis menkesnė. Ji išsuko į kelkraštį, sustojo.

– Ar esi pasiruošęs tikrovei?

Jis linktelėjo.

– Taip, esu pasiruošęs tikram gyvenimui.

Jiedu išlipo iš automobilio ir apsikeitė vietomis. Ji matė jį sėdint už vairo ir žvelgiant į priekį, susikaupiant. Jis atsakė pasiruošęs tikrovei tai taip pabrėždamas, kad ji pamanė, jog jis mąsto ne tik apie vairavimą. Jis nuspaudė sankabą, įjungė pavarą. Atsargiai ir nedrąsiai spustelėjo akceleratorių.

– Veidrodį, – tarė ji, pati patikrinusi užpakalinio vaizdo veidrodėlį.

– Kelias laisvas, – atsakė jis.

– Posūkį.

Jis spustelėjo žemyn posūkių svirtelę, sumurmėjo „įjungiau“ ir atsargiai atleido sankabą.

Jie iš lėto išriedėjo į kelią. Su kiek per stipriais variklio apsisukimais.

– Rankinis stabdys, – pasakė ir griebė už rankenos tarp jų, norėdama ją atlaisvinti. Pajuto jo ranką leidžiantis daryti tą patį, paliečiant josios ranką ir staigiai ją atitraukiant tarsi nutvilkytą.

– Ačiū, – ištarė jis.

Dešimtį minučių jiedu važiavo visiškoje tyloje. Leido vienam skubančiam automobilio vairuotojui juos aplenkti. Prie jų artėjo sunkvežimis su priekaba. Ji sulaikė kvėpavimą. Žinojo, kad siaurame kelyje ji būtų – nors ir žinodama, kad yra vietos jiems abiem, – automatiškai pristabdžiusi ir prisišliejusi prie kelkraščio. Tačiau Stigas neleido sau jaudintis. O keisčiausia buvo tai, kad ji juo pasikliovė. Visa tai atsispindėjo jo žvilgsnyje. Įgimtas vyriško proto gebėjimas aprėpti tris dimensijas. Ji matė jo rankas, ramiai besiilsinčias ant vairo. Ir pagalvojo, kad jam stinga to, ko ji pati turi per daug – dvejonių savo galimybėms įvertinti. Stebėjo gražias storas kraujagysles ant jo plaštakų, širdžiai ramiai pumpuojant kraują. Kraują iki pat pirštų galiukų. Ji matė rankas greitai, bet ne per stipriai pasisukant į dešinę, kai sunkvežimio gaudesys nustelbė jų automobilio garsą.

– Štai taip! – jis džiūgavo ir žvilgtelėjo į ją. – Pajutai?

– Taip, – pasakė ji. – Pajutau.

Ji nurodinėjo, kaip jiems užvažiuoti aukštyn į Nesodeną, ir, išsukus į žvyrkelį, pastatyti automobilį už menkų žemų namelių su nedideliais langeliais užpakalinėje pusėje ir dideliais langais, nukreiptais į jūrą.

– Rekonstruoti šeštojo dešimtmečio vasarnamiai, – paaiškino Marta, eidama priekyje jo takeliu per aukštą žolę. – Viename iš jų užaugau. Ir čia buvo mūsų slaptoji deginimosi vietelė...

Jie priėjo kyšulį. Po jais driekėsi jūra, o iš ten jie girdėjo džiūgaujančius besimaudančių vaikų šūksnius. Kiek atokiau plytėjo prieplauka su maršrutiniais laivais, plaukiančiais šiauriau link Oslo centro, kuris giedrą dieną teatrodė esąs vos už kelių šimtų metrų. Tikslus atstumas buvo penketas kilometrų,

bet dauguma dirbančiųjų Osle teikė pirmenybę laivui, užuot važiavę keturiasdešimt penkis kilometrus aplink fiordą.

Ji atsisėdo, įkvėpė druskingo oro.

– Mano tėvai ir jų draugai mėgo vadinti Nesodeną mažuoju Berlynu, – pasakojo Marta. – Dėl visų čia gyvenusių menininkų. Buvo pigiau gyventi šaltame vasarnamyje nei pačiame Osle. Jeigu būdavo labai šalta, visi rinkdavosi į mažiausiai šaltą namelį. Į mūsiškį. Ten jie sėdėdavo, iki ryto gerdavo raudonąjį vyną, nes vis tiek visiems neužtekdavo čiužinių. Tuomet daugybė žmonių kartu pusryčiaudavo.

– Skamba neblogai, – Stigas prisėdo šalia.

– Taip ir buvo. Čia žmonės padėdavo vieni kitiems.

– Tiesiog idilė.

– Dabar taip. Būdavo, kad jie susiginčydavo dėl pinigų, kritikuodavo vieni kitų darbus, permiegodavo vieni su kitų žmonomis. Tačiau tai buvo gyvenimas, buvo smagu. Mes su seserimi manėme, kad ir gyvename Berlyne, kol vieną dieną tėtis parodė žemėlapyje, kur yra tikrasis Berlynas. Ir paaiškino man, kad toli iki ten, reikėtų važiuoti mažiausiai tūkstantį kilometrų. Tačiau vieną dieną mes ten nuvažiuosime. Tuomet nuvažiuosime prie Brandenburgo vartų ir Šarlotenburgo pilies, kur mudvi su seserimi tapsime princesėmis.

– Ir kada nors ten nuvažiavot?

– Į didįjį Berlyną? – Marta purtė galvą. – Mamai su tėčiu visuomet stigo pinigų. O jie visiškai nebuvo seni. Man buvo aštuoniolika, kai jie mirė, turėjau pasirūpinti seserimi. Tačiau visuomet svajojau apie Berlyną. Taip ilgai svajojau, kad nė nebežinau, ar jis iš tiesų egzistuoja.

Stigas iš lėto linksėjo, užsimerkė ir atsigulė ant žolės aukštielninkas.

Ji žvelgė į jį.

– Ar galim dar pasiklausyti tos grupės?

Jis pramerkė vieną akį. Pažvairavo.

– „Depeche Mode“? Diskas automobilio grotuve.

– Duok man savo telefoną, – paprašė ji.

Jis padavė, ir ji ėmė spaudinėti klavišus. Iš mažų garsiakalbių pasigirdo ritmingi kvėpavimo garsai. Tuomet neišraiškingas balsas siūlė keliauti kartu. Jis atrodė toks sunerimęs, kad ji nusijuokė.

– Tai „Spotify“, – pasakė padėdama telefoną tarp jų į vidurį. – Tu gali atsisiųsti muzikos iš interneto. Ar tai tau naujiena?

– Kalėjime mobiliaisiais naudotis negalėjome, – pasakė ir susirūpinęs griebė telefoną.

– Kalėjime?

– Taip. Aš sėdėjau.

– Nelegaliai prekiavai?

Stigas prisidengė nuo saulės.

– Tiesa.

Ji palinksėjo. Šyptelėjo. Ir ką gi ji iš tiesų sau manė? Kad jis vartoja heroiną ir yra įstatymus gerbiantis pilietis? Jis darė tai, ką turėjo daryti, kaip ir visi kiti.

Ji paėmė iš jo telefoną. Parodė jam GPS funkciją, paaiškino, kaip ji nurodo, kurioje vietoje žemėlapyje jie yra ir kaip pasirinkti trumpiausią maršrutą keliauti į visas pasaulio vietas. Marta nufotografavo jį kamera ir, įjungusi diktofono įrašymo mygtuką, laikė pakėlusi bei prašė ką nors pasakyti.

– Puiki diena, – pasakė jis.

Ji išjungė garso įrašą ir atsuko atgal, kad jis pasiklausytų.

– Ar *tai* mano balsas? – paklausė nustebęs ir aiškiai susidrovėjęs.

Ji nuspaudė „stop“ ir vėl leido paklausyti. Balsas pro garsiakalbius skambėjo dusliai tarsi metalinis.

– Ar *tai* mano balsas?

Ji ėmė juoktis, išvydusi jo veido išraišką, juokėsi dar smarkiau, kai jis pasičiupo telefoną, susirado įrašui skirtą mygtuką ir pasakė, kad dabar jos eilė, dabar ji turinti šnekėti, ne, ji turinti dainuoti.

– Ne! – kvatojosi ji. – Geriau jau fotografuok.

Jis purtė galvą.

– Balsai geriau.

– Kaipgi taip?

Jis atliko judesį tarsi norėdamas ilgus plaukus užsikišti už ausies. Tai mechaninis judesys žmogaus, kuris ilgai nešiojo ilgus plaukus ir jau pamiršo, kad jie nukirpti, pamanė Marta.

– Žmonės pasikeičia išvaizdą. O balsai išlieka.

Jis žvelgė virš jūros, o ji sekė jo žvilgsnį. Nematė nieko daugiau, tik saulėje žvilgantį vandens paviršių, kirus, saleles ir toli jūroje plaukiančius laivus.

– Kai kurie keičiasi, – pasakė ji. Marta mąstė apie vaikų balsus. Vaiko balsas jos portatyvinėje radijo stotelėje. Jis nesikeičia.

– Tu mėgsti dainuoti, – kalbėjo jis. – Bet ne prie kitų.

– Kodėl taip manai?

– Nes mėgsti muziką. Bet kai paprašiau padainuoti, atrodei tokia persigandusi, kaip toji mergina kavinėje, kai padavei jai raktą.

Jai toptelėjo - nejau jis skaito jos mintis?

– Ir ko gi ji taip bijojo?

– Nieko, – atsakė Marta. – Ji ir kita mergina turi išmesti nereikalingus dokumentus ir pertvarkyti archyvus palėpėje. Niekas nemėgsta ten eiti. Bet retsykiais tenka.

– O kas blogai toje palėpėje?

Marta stebėjo kirą, kybantį ore aukštai viršum jūros, tik vos ne vos pasislenkantį nuo vieno krašto prie kito. Vėjas ten, aukštai, turėtų būti gerokai stipresnis nei čia, žemai.

– Ar tiki vaiduokliais? – tyliai paklausė ji.

– Ne.

– Ir aš netikiu. – Ji išsitiesė ant nugaros pasirėmusi alkūnėmis, kad nepasisukusi negalėtų jo matyti. – Ilos pastatas atrodo senesnis nei šimto metų, tiesa? Tačiau jis statytas trečiąjį dvidešimto amžiaus dešimtmetį. Pirmaisiais metais čia buvo paprasčiausias pensionas...

– Išlietos metalinės fasado raidės.

– Teisingai, iš tų laikų. Tačiau per karą vokiečiai čia apgyvendindavo netekėjusias moteris su vaikais. Tuo metu čia buvo daug liūdnų istorijų, palikusių žymes tarp šių sienų. Viena iš čia gyvenusių moterų, pagimdžiusi berniuką, tvirtino, kad tai nekaltas prasidėjimas, ir toks pareiškimas ano meto merginai, pakliuvusiai į bėdą, nebuvo visiškai nesuvokiamas. Vyriškis, kurį visi įtarė, buvo vedęs ir, suprantama, tėvystės kratėsi. Apie jį sklandė dvejopi gandai. Pasak vienų, jis priklausė rezistentams. Anot kitų, buvęs vokiečių šnipas, infiltruotas į pasipriešinimo judėjimą, todėl vokiečiai suteikę moteriai vietą pensione, o jo paties neareštavę. Šiaip ar taip, vieną rytą tėvas buvęs nušautas sausakimšame tramvajuje Oslo centre. O kas jį nušovė, taip niekada ir nebuvę išsiaiškinta. Rezistentai tvirtino likvidavę išdaviką, vokiečiai – pričiupę pasipriešinimo dalyvį. Tačiau norėdami išsklaidyti dvejones, vokiečiai pakabinę jo kūną ant Kavringeno švyturio priešais lempą.

Ji buvusi nukreipta virš jūros.

Plaukiantieji pro švyturį dieną regėdavę išdžiūvusį, kirų iškapotą kūną, o plaukiantieji pro švyturį naktį matydavę milžinišką mirusiojo šešėlį, krintantį virš jūros. O vieną dieną kūnas ėmęs ir pradingęs. Kažkas užsiminęs, kad tai pasipriešinimo judėjimo dalyviai jį pašalinę. Tačiau nuo tos dienos moteris pensione pakvaišusi, ji tvirtinusi, kad vyriškis ėmęs jai vaidentis. Kad naktimis ateinąs į jos kambarį, kad stovįs palinkęs prie jų kūdikio lopšio, o kai ji surikusi, kad jis dingtų, jis atsisukęs, ir ji pamačiusi jo akiduobes kirų iškapotomis akimis.

Stigas kilstelėjo antakį.

– Štai man papasakojo Ilos centro vadovė Gretė, – paaiškino Marta. – Ir vis dėlto istorijoje kalbama, kad kūdikis vis verkęs ir verkęs, o kai kaimynės pasiskundusios ir pasakiusios, kad ji turinti jį nuraminti, ji atsakiusi, kad kūdikis verkiąs jų abiejų ir kad tai turį tęstis amžinai. – Marta akimirką liovėsi pasakojusi. Ši istorijos dalis jai patiko labiausiai. – Anot gandų, ji ir pati nežinojusi, kam jos kūdikio tėvas dirbęs, bet kerštaudama pasakiusi vokiečiams, kad jis esąs pasipriešinimo dalyvis, o rezistentams – kad šnipas.

Staiga nuo vėsaus vėjo gūsio Marta pašiurpo, tad atsisėdo ir apglėbė kelius.

– Taigi vieną dieną ji nenusileido žemyn papusryčiauti. Jie surado ją palėpėje. Buvo pasikorusi ant didžiulio skersinio rąsto. Medyje iki šiol matyti šviesi juostelė, sakoma, kad ten kybojusi virvė.

– Tai dabar ji ten viršuje ir vaidenasi?

– Nežinau, žinau tik tiek, kad tai tokia vieta, kurioje sunku būti. Iš tiesų tai netikiu vaiduokliais, tačiau ten, palėpėje, niekas negali išbūti ilgai. Tarytum justumei skausmą.

Žmonėms ima skaudėti galvą, jaučiasi išstumiami iš kambario. Ir dažniausiai tai nauji darbuotojai arba žmonės, kurie pasamdyti atlikti priežiūros ir remonto darbų ir visiškai nežino šios istorijos. Ir tikrai dėl to kalta ne izoliacinė medžiaga asbestas ar kas nors panašaus.

Marta jį stebėjo. Bet jo veide nebuvo skeptiškos išraiškos ar menkos šypsenėlės, kurios tikėjosi. Jis tik klausėsi.

– Bet tai dar ne viskas, – tęsė ji. – Kūdikis.

– Taip, – pritarė jis.

– Taip? Gali atspėti?

– Jis dingo.

Marta nustebusi žvelgė į jį.

– Iš kur žinai?

Jis gūžtelėjo pečiais.

– Prašei atspėti.

– Kai kas mano, kad motina atidavė jį rezistencijos dalyviams tą pat naktį, kai pasikorė. Kiti galvoja, kad ji nužudė vaiką ir palaidojo jį vidiniame kieme, kad niekas iš jos kūdikio neatimtų. Šiaip ar taip... – Marta giliai įkvėpė. – Kūdikis nebuvo rastas. O keisčiausia, kad retsykiais savo portatyvinėse radijo stotelėse girdime garsus, kurie sklinda nežinia iš kur. Ir *kas* tai yra, nes girdime...

Jai pasirodė, kad jis žino ir tai.

– Kūdikio verksmą, – ištarė ji.

– Kūdikio verksmą, – pakartojo jis.

– Daugelis, ypač nauji žmonės išsigąsta, kai tai išgirsta. Tačiau Gretė jiems pasakoja, kad tai visiškai nekeista, nes portatyvinės radijo stotelės gali sugauti kūdikio riksmo signalizaciją.

– Bet tu pati tuo netiki?

Marta patraukė pečiais.

– Gali būti ir taip.

– Bet?

Naujas vėjo gūsis. Vakaruose pasirodė tamsūs debesys. Marta pasigailėjo, kad nepasiėmė striukės.

– Bet aš dirbu Ilos centre jau septynerius metus. O kai man pasakei, kad balsai nesikeičia...

– Taip?

– Aš prisiekiu, tai tas pats kūdikis.

Stigas palinksėjo. Nieko nepasakė, nemėgino aiškinti ar komentuoti. Tik palinksėjo galva. Jai tai patiko.

– Ar žinai, ką reiškia tokie debesys? – pagaliau ištarė ir atsistojo.

– Kad tuoj lis ir kad turim važiuoti?

– Ne, – atsakė jis. – Kad turime paskubėti išsimaudyti ir dar išdžiūti saulutėje.

– *Compassion fatique*, – ištarė Marta. Ji gulėjo ant nugaros ir žvelgė į dangų, burnoje vis dar juto sūraus vandens skonį, o akmens šilumą – ties oda ir pro šlapius drabužius. – Tai reiškia, kad aš praradau sugebėjimą užjausti. Vis dėlto nesuvokiama, kad Norvegijos globos ir rūpybos sistemoje nerastas atitikmuo šiam terminui išversti.

Jis neatsakė. Ir gerai, juk ji iš esmės ne jam apie tai ir kalbėjo, jis tiesiog tėra pretekstas garsiai mąstyti.

– Manau, kad yra būdas save apsaugoti, atsisakyti, kai pasirodys, kad to jau per daug. Arba galbūt šaltinis jau išseko, galbūt savyje nebeturiu daugiau meilės. – Ji susimąstė. – Taip, turiu. Turiu daug... tik ne...

Marta stebėjo dangumi judant Didžiosios Britanijos salos kontūrų debesį. Prieš prasilenkdamas su medžio vainiko formos debesimi virš jos galvos, jis tapo mamutu. Dėl

daugelio dalykų ji jautėsi panašiai kaip gulėdama ant sofos pas psichologą. Jis vis dar buvo vienas iš tų, tebenaudojančių sofą.

– Andersas buvo gražiausias ir protingiausias vaikinas mokykloje, – ji kalbėjo debesims. – Futbolo komandos kapitonas. Nereikia nė klausti, jis buvo ir moksleivių tarybos pirmininkas.

Ji luktelėjo.

– Buvo ir juo?

– Taip.

Jiedu pratrūko juoktis.

– Buvai jį įsimylėjusi?

– Nepaprastai stipriai. Ir tebesu. Jis – geras vaikinas. Žymiai daugiau nei tik geras ir protingas. Aš laiminga, kad turiu Andersą. O tu?

– O ką aš?

– Kiek mylimųjų turėjai?

– Nė vienos.

– Nė vienos? – ji pakilo ant alkūnių. – Toks gražuoliukas, nepatikėsiu.

Stigas buvo nusivilkęs marškinėlius. Jo oda saulėje buvo tokia blyški, kad net žibino akis. Ji nematė jokių naujų švirkštų dūrių, ir tai ją stebino. Turbūt leidžiasi į šlaunis ar kirkšnį.

– Nagi, – paragino ji.

– Bučiavau keletą mergaičių... – Jis perbraukė ranka senuosius švirkštų dūrius. – Tačiau šitai buvo mano vienintelė mylimoji.

Marta pažvelgė į žymes. Jai irgi norėjosi perbraukti jas savąja. Ir pašalinti.

– Pokalbio metu priimamajame esi sakęs, kad lioveisi vartojęs, – kalbėjo ji. – Nesiruošiu nieko sakyti Gretei. Bent jau kurį laiką. Tačiau tu žinai...

– ...kad čia gyvena tik aktyviai vartojantieji.

Ji linktelėjo.

– Kaip manai, su tuo susitvarkysi?

– Su vairuotojo pažymėjimu?

Jiedu vienas kitam nusišypsojo.

– Šiandien susitvarkau, – atsakė jis. – O rytoj matysim.

Tamsūs debesys tebebuvo toli, bet ji galėjo girdėti tolumoje dundant ir įspėjant apie tai, kas artinasi. Saulė, atrodė, irgi tai žinojo ir kaitino dar stipriau.

– Duok man savo telefoną, – paprašė ji.

Marta įjungė diktofoną. Ir padainavo tą dainą, kurią tėtis dainuodavo brązgindamas gitara mamai. Veikiausiai vienai iš nesibaigiančių jų vasaros švenčių artėjant į pabaigą. Sėdėdavo kaip tik čia, kur jiedu dabar ir sėdi, su apspurusia akustine gitara ir grodavo taip lėtai, tarsi tuoj liautųsi grojęs. Leonardo Koeno dainą apie tai, kad jis visados buvęs jos mylimasis, kad norėtų vykti su ja, aklai sekti paskui ją, ir kad jis žino, jog ji juo pasitiki, nes jis jos tobulą kūną lyti savo siela.

Ji dainavo eiles tyliu silpnu balsu. Visuomet taip nutikdavo jai dainuojant, jos balsas susilpnėdavo ir tapdavo labiau pažeidžiamas nei iš tiesų gyvenime. Ir kartkartėmis ji pamąstydavo, kad tokia ir esanti, kad tas antrasis balsas esąs jos, o ne tas griežtesnis, skirtas save apsaugoti.

– Ačiū, – padėkojo jis, jai baigus dainuoti. – Buvo nepaprastai gražu.

Ji nesistebėjo, kodėl tai trikdo. Stebėjosi, kodėl tai netrikdo dar labiau.

– Laikas važiuoti namo, – ji šypsojosi paduodama jam telefoną.

Ji turėjusi žinoti, kad atidengusi sutrūnijusį senutėlį sulankstomąjį automobilio stogą prisidarys bėdų, bet jai *norėjosi*

justi plaukuose oro gaivą. Užtruko apie penkiolika minučių sunkiai darbuodamasi, mėgindama praktiškai mąstyti ir aklai traukti, bet galų gale jį atlenkė Ir ji žinojo, kad stogo jau nebeuždengs, neapsieis be naujų detalių ir Anderso pagalbos. Kai ji įsėdo į automobilį, Stigas parodė jai savo telefoną. Navigacinėje sistemoje buvo suvedęs Berlyną.

– Tavo tėvas buvo teisus, – pareiškė jis. – Nuo mažojo Berlyno iki didžiojo yra tūkstantis trisdešimt kilometrų. Numatomas važiavimo laikas – dvylika valandų ir penkiasdešimt viena minutė.

Ji vairavo. Vairavo greitai, tarsi jiems reikėtų kur nors suspėti. Arba nuo ko nors pabėgti. Ji pažvelgė į veidrodėlį. Balti bokštų smailes primenantys debesys viršum fiordo privertė ją pagalvoti apie nuotaką. Nuotaką, kuri tikslingai ir nepaliaujamai žingsniuoja link jų su lietaus skraiste.

Pirmieji sunkūs lietaus lašai užkrito ant jų dar tebestovint eismo grūstyje trečiajame žiediniame kelyje, ir ji kaipmat suvokė pralaimėjusi.

– Išvažiuok iš čia, – parodė Stigas.

Ji padarė kaip paprašyta, ir jie netrukus atsidūrė gyvenamųjų namų rajone.

– Čia, dešiniau, – pasakė Stigas.

Lijo vis stipriau.

– Kur mes?

– Berge. Matai tą geltoną namą?

– Taip.

– Žinau, kieno tas namas, dabar jis tuščias. Sustok čia, priešais garažą, aš jį atidarysiu.

Dar po penkių minučių jie sėdėjo automobilyje, stovinčiame tarp aprūdijusių įrankių, padėvėtų padangų bei

voratinkliais apėjusių sodo baldų, ir žvelgė į vandenį, žliaugiantį už atvirų garažo vartų.

– Neatrodo, kad greitai liausis, – tarė Marta. – O ir automobilio stogui, manau, jau galas.

– Žinau, – atsakė Stigas. – Gal norėtum kavos?

– Kur?

– Virtuvėje. Žinau, kur raktas.

– Bet...

– Tai mano namas.

Ji pažvelgė į jį. Ji važiavo neužtektinai greitai. Nesuspėjo. Kad ir kas dabar bus, jau per vėlu.

– Suprantu, – pasakė ji.

Simonas pasitaisė marlinę kaukę ir apžiūrinėjo mirusįjį. Jis jam kai ką priminė.

– Šios patalpos priklauso savivaldybei, ir jie jas eksploatuoja, – pasakė Kari. – Repeticijų salės išnuomojamos vienokiai ar kitokiai jaunimo grupių veiklai. Geriau dainuoti apie gangsterius nei jais tapus šlitinėti po gatves.

Simonas prisiminė. Mirtinai sušalusį Džeką Nikolsoną filme „Švytėjimas". Jis žiūrėjo jį vienas. Tai buvo po jos. Ir prieš Elzę. Galbūt tai buvo tik sniegas. Mirusysis atrodė taip, tarsi gulėtų pusnyje. Heroinas lygiu sluoksniu nugulęs visą kūną ir kambarį. Aplink burną, nosį ir akis milteliai sudrėkę ir sušokę į gumulus.

– Atokiausiai koridoriaus gale repetavusios grupės nariai surado jį eidami namo, – paaiškino Kari.

Kūnas aptiktas vakar naktį, bet Simonui nebuvo pranešta, kad rasti trys nužudyti žmonės ir kad byla perduota KRIPOS, kol ankstų rytą jis neatėjo į darbą. Kitaip tariant, policijos generalinis komisaras paprašė KRIPOS „padėti" – tai reiškė, atiduoti bylą jiems – iš pradžių netgi nepasikonsultavus su savuoju skyriumi. Išvada greičiausiai būtų buvusi tokia pat, bet vis tiek...

– Jis vardu Kalė Farisenas, – dėstė Kari.

Ji skaitė preliminarų pranešimą. Simonas paskambino Policijos departamento vadovui ir paprašė, kad jie bent jau šitai atsiųstų ir jiems. Ir skubiai leistų pakliūti į nusikaltimo vietą. Šiaip ar taip, čia jų daržas.

– Simonai, – kreipėsi komisaras. – Gali užmesti akį, bet per daug neįsijausk. Mudu esam jau per seni varžyboms, kas toliau nusišlapins.

– Gal *tu* ir per senas, – neištvėrė Simonas.

– Tu mane girdėjai, Simonai.

Retsykiais Simonas vis apie tai pamąstydavo. Nebuvo jokių abejonių, kuris iš jų turi daugiau potencialo. Tai kuomet viskas pasikeitė? Kada buvo nuspręsta, kuris kurioje kėdėje sėdės? Kuris užims kėdę aukščiausiu atlošu Policijos departamente, o kuris – aptriušusią kėdę Žmogžudysčių skyriuje ir liks aplaužytais sparnais? Ir kad geriausias iš jų gaus kulką į galvą iš savo paties pistoleto ir baigs gyvenimą kėdėje savo darbo kabinete.

– „Gitaros stygos aplink jo galvą – tai apatinės E ir G stygos, pagamintos „Ernie Ball" kompanijos. Kabelis yra firmos „Fender", – skaitė Kari.

– O ventiliatorius ir šildytuvas?

– Ką?

– Nieko. Tęsk.

– Ventiliatorius veikė. Preliminari teismo medicinos eksperto išvada, kad Kalė Farisenas užduso.

Simonas tyrinėjo gitaros kabelio mazgą.

– Atrodo, kad Kalė Farisenas buvo priverstas įkvėpti narkotikų, pučiamų jam į veidą. Sutinki?

– Sutinku, – atsakė Kari. – Jis stengiasi sulaikyti kvėpavimą, bet vis tiek turi įkvėpti oro. Gitaros stygos neleidžia jam pasukti galvos. Tačiau jis bando, štai todėl ir žaizdos jam ant kaklo nuo plonų gitaros stygų. Narkotikai nusėda

nosyje, pilve ir plaučiuose, patenka į kraują, jis jaučiasi apkvaitęs ir tebeįkvepia. Tačiau vis silpniau, nes heroinas lėtina kvėpavimo įgūdžius. Kol galiausiai liaujasi kvėpavęs.

– Klasikinė mirtis perdozavus, – pareiškė Simonas. – Tokia pat, kaip ir tų kelių, kurie iš jo pirko narkotikų. – Jis parodė į kabelį. – O tas, kuris jį čia pririšo, kairiarankis.

– Mes neturėtume toliau taip susitikinėti.

Jiedu grįžtelėjo. Osmundas Bjornstadas stovėjo tarpdury kreivai šypsodamasis, o dar du žmonės už jo – su neštuvais.

– Dabar turime išnešti kūną, todėl jeigu jau baigėte...

– Pamatėme, ką turėjome pamatyti, – tarė Simonas sunkiai keldamasis. – Ar galime žvilgtelėti ir kitur?

– Žinoma, – vis dar su puse šypsnio lūpose sutiko KRIPOS tyrėjas ir galantiškai parodė kelią.

Simonas nustebęs dėbtelėjo į Kari, o ji, kilstelėjusi antakį, atsakė žvilgsniu: neblogai.

– O liudininkai? – lifte pasiteiravo Simonas, žvelgdamas į stiklo šukes ant grindų.

– Nėra, – atsakė Bjornstadas. – Tačiau jį radęs grupės gitaristas pasakojo, kad vakar vakare čia buvo vyrukas. Jis tvirtino grojęs grupėje „The Young Hopeless". Patikrinome, bet toji grupė jau nebeegzistuoja.

– Kaip jis atrodė?

– Liudininkas sako, kad jis vilkėjo džemperį su gobtuvu, kurį buvo užsitempęs ant galvos. Dabar jaunimas taip nešioja.

– Ar tai jaunas žmogus?

– Liudininkas apie tai užsiminė. Tarp dvidešimties ir dvidešimt penkerių.

– Kokios spalvos džemperis su gobtuvu?

Bjornstadas pavartė savo užrašus.

– Atrodo, pilkas.

Lifto durys atsivėrė, jie atsargiai išlipo ir praėjo pro nusikaltimo vietą, apjuostą vėliavėlėmis. Čia rado keturis asmenis. Du gyvus ir du mirusius. Simonas linktelėjo vienam iš gyvųjų. Jis buvo raudonbarzdis ir visomis keturiomis, laikydamas rankoje žibintuvėlį, dydžio sulig šratinuku, klūpojo palinkęs virš mirusiojo. Virš vienos jo akies žiojėjo didžiulė žaizda. Aplink galvą driekėsi tamsiai raudona kraujo aureolė. Jos centre kraujas ištryškęs į šalis, tarsi drauge kurtų ašaros formą. Simonas kartą mėgino Elzei paaiškinti, kokia graži gali būti nusikaltimo vieta. Vieną vienintelį kartą ir niekados daugiau.

Kitas, gerokai stambesnis, kūnas gulėjo ties slenksčiu, viršutinė kūno dalis tįsojo už durų.

Simono žvilgsnis mechaniškai slydo sienomis ir surado vienoje jų kulkos paliktą skylę. Jis pamatė langelį duryse ir priešpriešiais – veidrodį palubėje. Tuomet atbulas vėl įžengė į liftą, pakėlė dešinę ranką ir ja nusitaikė. Persigalvojo ir pakėlė kairiąją. Turėjo paėjėti dešiniau, kad sutaptų kampas su kulka, perskrodusia galvą ir – jeigu tik kulka kaukolėje nepakeitė krypties – kliudžiusia mūro sieną. Jis užsimerkė. Neseniai šitaip jau buvo stovėjęs. Priešais Iversenų laiptus. Taikydamasis dešine ranka. Ir tuomet turėjo kiek paėjėti į šalį, kad atitiktų kampas. Nurkelti vieną koją nuo grindinio. Ant minkštos žemės. Tokios pat minkštos žemės kaip ir aplinkui krūmelius. Tačiau šalia grindinio plytelių panašių batų atspaudų nelikę.

– Mano ponios ir ponai, ar galime tęsti apžiūrą viduje? – Bjornstadas laikė atidaręs duris ir laukė, kol Kari ir Simonas peržengs per kūną ir pateks vidun.

– Savivaldybės darbuotojai manė išnuomoję šias patalpas jaunimo grupių vadybos ir užsakymų kompanijai.

Simonas dirstelėjo į tuščią seifą.

– Kaip manote, kas čia nutiko?

– Gaujų kerštas, – pasakė Bjornstadas. – Jie įsiveržė į patalpas prieš pat užsidarant. Pirmasis vyriškis buvo nušautas gulintis ant grindų, kulką ištraukėme iš grindų. Antrąjį nušovė gulintį tarpdury, kulka irgi grindyse. Trečiąjį jie privertė atidaryti seifą. Pasiėmę pinigus ir narkotikus, gyvybę jam atėmė pasiųsdami žinutę konkurentams apie tai, kas dabar sprendžia.

– Suprantu, – pritarė Simonas. – O tūtelės?

Bjornstadas sukikeno.

– *Suprantu*. Šerlokui Holmsui pakvipo sąsajomis su Iversen nužudymu.

– Nėra tūtelių?

Osmundas Bjornstadas nukreipė žvilgsnį nuo Simono prie Kari ir vėl prie Simono. Tuomet – plačiai šypsodamasis ir triumfuodamas it magas – iš kišenės išsitraukė maišelį. Pamosikavo juo Simonui palei veidą. Jame buvo dvi tūtelės.

– Atsiprašau, kad sugrioviau jūsiškę teoriją, tėvuk, – pasakė. – Beje, didelės skylės kūnuose nurodo į didesnį kalibrą nei Agnetės Iversen kūne. Turas baigėsi. Tikiuosi, jums patiko.

– Tik keletas klausimų pabaigai.

– Prašom, vyresnysis inspektoriau Kefai.

– Kur radote tūteles?

– Šalia kūnų.

– Kur mirusiųjų ginklai?

– Jie jų neturėjo. Kitas klausimas.

– Ar tai pats policijos vadovas paprašė tavęs bendradarbiauti ir surengti mums šią ekskursiją?

Osmundas Bjornstadas nusikvatojo.

– Per mūsiškį KRIPOS vadovą, veikiausiai. Mes juk darome tai, ką mums nurodo viršininkai, argi ne taip?

– Taigi, – atsakė Simonas. – Jeigu norim kilti aukštyn ir eiti pirmyn, darome. Dėkui už ekskursiją.

Bjornstadas liko, o Kari nusekė paskui Simoną. Stabtelėjo už jo, kai Simonas, užuot ėjęs tiesiai į liftą, paprašė raudonbarzdžio teismo mediko paskolinti žibintuvėlį ir nuėjo prie sienoje išmuštos kulkos skylės. Pašvietė į ją.

– Ar ištraukei kulką, Nilsai?

– Turėtų būti sena skylė, čia nebuvo jokios kulkos, – atsakė raudonbarzdis, tyrinėdamas grindis aplink mirusįjį su didinamuoju stiklu.

Simonas pritūpė, sudrėkino pirštų galiukus ir prispaudė prie sienos ties skyle. Pakėlė pirštus ir parodė Kari. Ji pastebėjo prie odos prikibusias smulkias tinko daleles.

– Dėkoju, kad paskolinai, – pasakė Simonas, o Nilsas pakėlė akis, skubiai linktelėjo ir atsiėmė žibintuvėlį.

– Kas ten buvo? – pasidomėjo Kari, kai lifto durys priešais juos užsivėrė.

– Turiu kiek pagalvoti, tada paaiškinsiu, – tarė Simonas.

Kari susierzino. Ne todėl, kad įtarė savo vadovą išsisukinėjant, o todėl, kad negalėjo jo sekti. Ji nebuvo pratusi būti paliekama už nugaros. Durys atsivėrė, ir ji išėjo. Pasisuko ir klausiamai pažvelgė į Simoną, tebestovintį lifte.

– Ar galėčiau pasiskolinti tavąjį stiklinį rutuliuką?

Ji atsiduso, įkišo ranką į švarko kišenę. Simonas padėjo geltoną stiklo rutuliuką ant grindų lifto vidury. Iš pradžių jis lėtai, o paskui greitai nuriedėjo į lifto kampą. Ir dingo plyšyje tarp vidinių ir išorinių durų.

– Ei, – ištarė Simonas. – Turime keliauti į rūsį ir susirasti.

– Ne bėda, – atsakė Kari. – Namie turiu dar keletą.

– Kalbu ne apie rutuliuką.

Kari vėl skubėjo paskui jį per porą žingsnių. Mažiausiai. Ir jai šovė mintis. Mintis apie naują darbą, kurį galėtų turėti

ir darbuotis jau dabar. Geriau apmokamą, labiau nepriklausomą. Jokių paniurusių viršininkų ir dvokiančių lavonų. Tačiau tas laikas netrukus ateis, reikia tik apsišarvuoti kantrybe.

Jie susirado laiptinę, rūsio koridorių ir lifto duris. Priešingai nei kituose aukštuose, čia buvo paprasčiausios metalinės durys su grublėtu stiklu. Skersai durų užrašas. LIFTO KONTROLĖ. ĮEITI DRAUDŽIAMA. Simonas truktelėjo už rankenos. Užrakinta.

– Pasivaikščiok po repeticijų sales, gal rasi laidą, – paprašė.

– Kokį...

– Bet kokį, – atsakė, pasilenkdamas prie sienos.

Ji nurijo pasipriešinimą ir nuėjo laiptų link.

Po dviejų minučių grįžo su gitaros kabeliu ir stebėjo, kaip Simonas nutraukė antgalius ir nuplėšė plastiką nuo metalo. Tuomet sulenkė juos į U raidės formą ir užkišo tarp lifto durų bei staktos rankenos aukštyje. Garsiai spragtelėjo ir porą kartų sukibirkščiavo. Jis atidarė duris.

– Jergutėliau, – stebėjosi Kari. – Kur šito išmokot?

– Vaikystėje buvau pašėlęs, – atsakė Simonas, nulipdamas ant mūrinių lifto šachtos grindų, esančių metru žemiau nei rūsio grindys. Pažvelgė aukštyn. – Jeigu nebūčiau tapęs policininku...

– Ar čia būti ne per daug rizikinga? – paklausė, pajutusi dilgčiojant smilkiniuose. – O jeigu liftas ims leistis?

Tačiau Simonas jau ropinėjo visomis keturiomis ir rankomis valė grindis.

– Ar jums reikia pašviesti? – paklausė tikėdamasi, kad jis neišgirdo nervingumo jos balse.

– Visuomet, – nusijuokė jis.

Pasigirdus pokštelėjimui ir pradėjus judėti storiems tepaluotiems lynams, Kari silpnai šūktelėjo. Tačiau Simonas kaipmat pašoko ant kojų, pasirėmė rankomis į rūsio grindis ir užsiropštęs atsidūrė koridoriuje.

– Eime, – nurodė jis.

Ji smulkiais žingsneliais bėgo paskui jį laiptais, pro įėjimo duris ir žvyruota aikšte.

– Palaukit! – paprašė prieš jam įsėdant į automobilį, kurį jie buvo pasistatę tarp dviejų sulūžusių sunkvežimių. Simonas sustojo ir pažvelgė į ją pro stogą.

– Aš tai žinau, – pareiškė.

– Ką žinot?

– Velniškai erzina, kai tavo partneris viską daro pats ir nieko tau neaiškina.

– Būtent! Ir kada gi jūs...

– Tačiau aš nesu tavo partneris, Kari Adel, – pareiškė Simonas. – Esu tavo vadovas ir mokytojas. Bus tada, kada bus. Ar aišku?

Ji žvelgė į jį. Stebėjo juokingai vėjo ištaršytus plonus plaukus ant šviečiančios jo plikės. Matė kibirkštėlę draugiškame jo žvilgsnyje.

– Aišku, – pasakė ji.

– Paimk tai.

Jis atgniaužė delną ir kažką ištiesė jai per automobilio stogą. Ji priglaudė rankas ir apčiuopė du daiktus. Sužiuro į juos. Vienas buvo geltonas stiklo rutuliukas. Antrasis – tuščia tūtelė.

– Žmogus gali sužinoti naujų dalykų, pakeitęs požiūrį ir vietą, – dėstė jis. – Neįžvalga kompensuojama. Jau važiuokim.

Ji atsisėdo į keleivio sėdynę, o jis užvedė automobilį ir pajudėjo žvyrkeliu vartų link. Ji vis dar sėdėjo užsičiaupusi. Lūkuriavo. Jis sustojo ir ilgai bei kruopščiai žvalgėsi čia į

dešinę, čia į kairę, kol išsuko į kelią. Šitaip veikiausiai elgiasi atsargūs senyvi vyriškiai. Kari visuomet maniusi, kad tai dėl sumažėjusio testosterono kiekio. Tačiau dabar jai toptelėjo – tarsi naujai būtų tai suvokusi, – kad visas racionalumas yra grįstas patyrimu.

– Mažiausiai vienas šūvis buvo paleistas lifte, – pasakė Simonas ir pasilenkė prie „Volvo" vairo.

Ji vis dar nepratarė nė žodžio.

– Ir kur matai prieštaravimą?

– Kad tai nesutampa su įkalčiais, – atsakė Kari. – Vieninteles kulkos čia tos, kurios nužudė žmones, ir jas rado šalia kūnų. Aukos turėjusios gulėti ant grindų, kai į juos buvo šaudoma, ir tai net nesutampa su kampu, kad šauta iš lifto.

– Ne. Be to, dar galėjai pastebėti ant vyruko, kuriam šauta į galvą, odos parako miltelių ir apdegusių marškinių medvilnės siūlų aplink kitos aukos šautinę žaizdą. Ir ką tai rodo?

– Kad jie nušauti iš arti, ir gulintys. Tai sutampa su rastomis šalia jų tūtelėmis ir kulkomis grindyse.

– Gerai. Bet ar tau neatrodo keista, kad jie abudu pirmiausia tiesiog nugriūva, o tada juos nušauna?

– Gal jie taip išsigando, pamatę pistoletą, kad supanikavo ir suklupo? Arba jiems buvo liepta gultis, ir tuomet nušovė.

– Mąstai teisingai. Bet ar atkreipei dėmesį į kraujo klaną aplink kūną, gulintį arčiausiai lifto?

– Kad jo buvo ganėtinai daug?

– Taip, – jis pabrėžė šį žodį, ir ji suprato, kad dar ne viskas pasakyta.

– Prisikaupė kraujo, ištekėjusio jam iš galvos, – tęsė ji. – Tai reiškia, kad jis nebuvo pajudintas iš vietos po to, kai į jį buvo šauta.

– Tiesa, bet kraujo pritaškyta ir virš klano. Tarytum būtų tryškęs. Kitaip tariant, kraujas sruvo dengdamas vietas, kur prieš tai švirkštė jam iš galvos. O kad tiek kraujo srūtų čiurkšle, auka turėjo stovėti ir tik tada kristi pašauta. Štai todėl Nilsas žiūrėjo su didinamuoju stiklu – nesutapo kraujo įkalčiai.

– O jums sutampa?

– Taip, – paprastai atsakė Simonas. – Žudikas pirmąjį šūvį paleido iš lifto. Kulka perėjo kiaurai galvą ir kliudė vietą sienoje, kurią tu ir matei. Bet tūtelė nukrito ant lifto grindų...

– Ir pariedėjo po kreivomis grindimis bei pro plyšį įkrito į lifto šachtą.

– Taigi.

– Bet... bet kulka grindjuostėje...

– Žudikas dar kartą iššovė, iš arti.

– Įėjimo žaizda...

– Mūsų draugas iš KRIPOS mano, kad buvo panaudotas didesnio kalibro ginklas. Jeigu jis daugiau nusimanytų apie kulkas, būtų atkreipęs dėmesį, kad tūtelės yra nuo mažesnio kalibro šovinių. Taigi, viena didelė įėjimo žaizda iš tiesų yra dvi mažesnės, iš dalies sutampančios žaizdos. Nusikaltėlis norėjo, kad jos atrodytų kaip viena didesnė. Todėl pasiėmė pirmąją kulką, išmušusią sienoje skylę.

– Nes, anot teismo medicinos eksperto, senų kulkų skylių nebuvę, – kalbėjo Kari. – Todėl apačioje šviežiai ir pribyrėję tinko.

Simonas nusišypsojo. Kari turi matyti, kad jis ja patenkintas. O ji, savo nuostabai, pastebėjo, kad jos nuotaika pasitaisė.

– Pasižiūrėkime į modelio aprašymą ir pėdsaką ant tūtelės. Tai kitokio tipo šaudmuo, nei radome antrame aukšte. Vadinasi, lifte buvo iššauta iš kito pistoleto nei tas, kuriuo

nušautos aukos. Esu tikras, balistinė ekspertizė parodys, kad šauta iš aukų pistoletų.

– Jų pačių?

– Tai iš tiesų tavo daržas, Adel, bet netikiu, kad narkotikų centre sėdėtų trys neginkluoti bendrai. Jis susirinko jų pistoletus, kad mes neišsiaiškintume, jog jais pasinaudojo.

– Esat teisus.

– Klausimas toks, – tarė Simonas, išsukdamas paskui tramvajų, – kodėl jis taip susirūpinęs, kad nerastume pirmosios kulkos ir tūtelės?

– Argi tai ne akivaizdu? Skiltuvo pėdsakas tūtelėje nurodytų mums ginklo tipą, o tai per ginklų registrą nuvestų tiesiai...

– Klaida. Pažvelk į tūtelės dugnelį. Jokių požymių. Jis naudojosi senesniu pistoletu.

– *Ok*, – pratarė Kari, pasižadėjusi sau daugiau nevartoti žodžio „akivaizdu". – Tuomet iš tiesų nežinau. Tačiau nuojauta kužda, kad netrukus mane apšviesit...

– Tikrai, Adel. Ši tūtelė, kurią laikai rankose, tokio paties tipo šaudmuo kaip ir tas, kuriuo nušauta Agnetė Iversen.

– Na, gerai. Tai manot, kad?..

– Manau, kad jis mėgina paslėpti, jog yra tas pats asmuo, nužudęs Agnetę Iversen, – ištarė Simonas ir taip staigiai sustojo prie geltono šviesoforo signalo, kad iš paskos važiavęs automobilis ėmė garsiai pypsėti. – Pas Iversen jis susirado tūtelę ne todėl, kad joje likę ginklo pėdsakų, kaip maniau iš pradžių. Jis tiesiog planavo naują žmogžudystę ir norėjo susitvarkyti kiek įmanoma geriau, sumažinęs galimybę mums įtarti sąsają tarp šių nusikaltimų. Lažinčiausi, kad tūtelė, paimta pas Iversen, tos pačios rūšies kaip ir ši, kurią laikai rankose.

– Tokio pat tipo, bet labai jau dažnas šaudmuo, tiesa?

– Tiesa.

– O kodėl jūs taip įsitikinęs, kad tarp jų yra ryšys?

– Nesu įsitikinęs, – atsakė Simonas ir taip įsispoksojo į šviesoforą, tarsi jis būtų bomba su laikrodiniu mechanizmu. – Tačiau tik dešimt procentų žmonių yra kairiarankiai.

Ji palinksėjo. Jai norėjosi pasiginčyti. Bet atsisakė šios minties. Atsiduso.

– Pasiduodu ir vėl.

– Kalė Farisenas prie radiatoriaus buvo pririštas kairiarankio. Agnetė Iversen buvo nušauta kairiarankio.

– Pirmąjį atvejį tai žinojau. Bet kad ir kitas...

– Turėjau suprasti tai gerokai anksčiau. Kampas nuo tarpdurio iki virtuvės sienos. Jeigu šūvis, nužudęs Agnetę Iversen, būtų buvęs paleistas dešiniarankio ir iš tos vietos, kaip maniau anksčiau, šaulys būtų turėjęs stovėti ant grindinio ir purioje žemėje būtų likęs vienos kojos atspaudas. Vadinasi, atsakymas toks – jis stovėjo abiem kojomis ant grindinio, bet šovė kaire ranka. Prastai padirbėjau kaip policininkas.

– Dabar pažiūrėkime, ar teisingai viską supratau, – pasakė Kari, delnais paremdama smakrą. – Yra sąsaja su Agnete Iversen ir trimis lavonais čia. Tačiau nusikaltėlis pasistengė, kad mes to ryšio *nepamatytume*. Mat tai tokia sąsaja, kuri, jis baiminasi, atvestų tiesiai pas jį.

– Puiku, inspektore Adel. Pakeitei perspektyvą ir vietą, ir viskas paaiškėjo.

Kari išgirdo staigų pyptelėjimą ir atsimerkė.

– Žalia, – ištarė ji.

Lijo nebe taip stipriai, bet Marta užsitempė striukę ant galvos ir stebėjo, kaip Stigas nuo sijos virš rūsio durų ima raktą ir jas ątrakina. Rūsys, kaip ir garažas, buvo pilnas daiktų, pasakojančių šeimos istoriją: kuprinės, palapinių kaiščiai, susidėvėję raudoni auliniai batai, kurie atrodė naudoti vienokiam ar kitokiam sportui, galbūt boksui. Rogutės. Mechaninė žoliapjovė, pakeista į benzinu varomą, stovinčią garaže. Didžiulė stačiakampė šaldyti skirta dėžė su plastiko dangčiu viršuje. Plačios lentynos su sulčių buteliais ir uogienių stiklainiais, aptrauktais voratinkliais, bei vinis, ant kurios kabojo raktas su pakabuku pajuodusiomis raidėmis, kadaise nurodžiusiomis, kieno tai raktas. Marta stabtelėjo prie eilės slidžių, kai kurios iš jų – su tepalo likučiais, paruoštos slidinėti per Velykas. Viena slidė – ilgiausia ir plačiausia – buvo perskelta išilgai.

Kai jie pateko į namą, Marta iškart pajuto, kad jame ilgai niekieno negyventa. Gal tai išdavė kvapas, o gal nematomas laiko ir dulkių sluoksnis. Ir tai pasitvirtino jiems įėjus į svetainę. Ji nepamatė nė vieno daiktelio, pagaminto bent jau per pastarąjį dešimtmetį.

– Išvirsiu kavos, – prašneko Stigas ir įėjo į šalia esančią virtuvę.

Marta žvelgė į nuotraukas ant židinio.

Vestuvinė nuotrauka. Panašumas, ypač su jaunąja, priblokiantis.

Kitoje nuotraukoje – greičiausiai darytoje po kelerių metų – jie abu su kitomis dviem poromis. Martą staiga apėmė nuojauta, kad tai vyriškiai jungė visas šias poras draugėn, o ne moterys. Nežinia koks jų tarpusavio panašumas. Jų identiška, beveik pozuojanti stovėsena, savimi pasitikintys šypsniai, jų puikavimasis. Kaip trys draugai – ir alfa patinai, – lengvai žymintys kiekvienas savo teritoriją. Lygiaverčiai, pamanė ji.

Ji įėjo į virtuvę. Stigas stovėjo nugara į ją, pasilenkęs prie šaldytuvo.

– Radai kavos? – paklausė ji.

Jis grįžtelėjo į ją, paskubomis nuo šaldytuvo durų nuėmė geltoną lipnų lapelį ir įsikišo į kelnių kišenę.

– Taip, – atsakė ir atidarė spintelę virš praustuvės.

Greitai ir įgudusia ranka į filtrą jis įdėjo kavos, įpylė vandens ir įjungė aparatą. Nusivilko striukę ir užkabino ją ant vienos virtuvinės kėdės atlošo. Ne ant šalia stovinčios, bet pastatytos arčiausiai lango. *Savo* virtuvinės kėdės.

– Tu čia gyvenai, – prašneko ji.

Jis linktelėjo.

– Esi labai panašus į mamą.

Jis kreivai šyptelėjo.

– Jie taip sakydavo.

– Sakydavo?

– Mano tėvų jau nebėra gyvų.

– Pasiilgsti jų?

Ji iškart pamatė tai jo veide. Kaip paprasčiausias, beveik kasdienis klausimas smogė jam tartum pleištas pro plyšį, kurį buvo užmiršęs užtaisyti. Jis dukart sumirksėjo, išsižiojo ir vėl užsičiaupė, lyg skausmas būtų toks netikėtas ir staigus, kad neįstengtų prakalbėti. Jis linktelėjo ir nusisuko į kavos aparatą, perstatė stiklinį indą, tarsi tas ant aparato kaitlentės stovėtų kreivai.

– Tavo tėvas nuotraukose atrodo esąs didelis viršininkas.

– Jis toks ir buvo.

– Ar gerąja prasme?

Jis atsisuko į ją.

– Taip, gerąja. Jis mumis rūpinosi.

Ji linktelėjo. Pagalvojo apie savo tėvą, kuris elgėsi priešingai.

– O tave reikėjo prižiūrėti?

– Taip. – Jis šyptelėjo. – Reikėjo mane prižiūrėti.

– Kas? Tu kažką prisiminei.

Jis gūžtelėjo pečiais.

– Kas? – pakartojo ji.

– Nieko, man tik pasirodė, kad stabtelėjai prie sulaužytos slidės, skirtos šuoliams.

– O kas jai?

Jis tebežiūrėjo į kavą, pradėjusią tekėti į stiklinį indą.

– Per kiekvienas Velykas važiuodavome pas senelį į kalnuotą Leša mišką. Ten buvo šuolių su slidėmis tramplinas, kur mano tėvas pasiekė šuolio rekordą. Ankstesnį rekordą buvo pasiekęs senelis. Man buvo penkiolika metų, ir aš visą žiemą treniravausi šokinėti, kad irgi pasiekčiau rekordą. Tačiau Velykos buvo vėlyvos, oras švelnus, ir kai atvykome pas senelį, nusileidimo vietoje sniego buvo mažai, nes nuolatos

švietė saulė, kyšojo šakų ir akmenų. Bet aš vis tiek *privalėjau* pamėginti.

Jis žvilgtelėjo į Martą, kuri drąsinamai linktelėjo.

– Tėvas matė, kaip labai aš to noriu, bet pasakė, kad neleidžia, tai esą pavojinga. Todėl tik linktelėjau, o pats įkalbėjau kaimynų berniuką būti liudininku ir šuolį išmatuoti. Jis man padėjo prinešti daugiau sniego į vietą, kur ketinau nusileisti. Tuomet užkilau į viršų, prisitaisiau slides, kurias mano tėvas paveldėjo iš senelio, ir pasileidau žemyn. Trasa buvo velniškai slidi. O šuolį pradėjau gerai. Iš tiesų tai itin gerai. Sklendžiau ir sklendžiau, jaučiausi lyg erelis, man viskas buvo visiškai tas pats, terūpėjo viena, nieko nebuvo svarbiau. – Marta matė, kaip suspindo jo žvilgsnis. – Aš nusileidau už keturių metrų nuo tos vietos, kur prinešėm sniego. Slidės čiuožė ižu, o aštrus akmenukas perrėžė dešinę slidę tarsi banano žievę.

– O tu pats?

– Aš vagojau sniegą. Išariau griovius tižėje ir gerokai už jos.

Persigandusi Marta priglaudė ranką prie raktikaulio.

– Gerasis Dieve! Ar susižeidei?

– Susitrankiau kaip obuolys. Ir kiaurai peršlapau. Bet nieko nesusilaužiau. O ir susižeidęs nebūčiau to pastebėjęs, nes tada terūpėjo viena – ką pasakys tėvas? Man nebuvo leista, o aš dar sulaužiau ir jo slides.

– Ir ką jis pasakė?

– Nedaug, tik pasiteiravo, kokios bausmės nusipelniau.

– O ką atsakei tu?

– Atsakiau, trys dienos namų arešto. Bet jis pareiškė, kad dabar Velykos, tad užteks ir dviejų. Tėvui mirus, mama papasakojo, kad tuo metu, kai sėdėjau namuose, jis pasikvietęs

kaimynų berniuką parodyti, kur atlikau šuolį, ir prašęs vėl ir vėl pasakoti visą istoriją. Ir kad kaskart juokęsis iki ašarų. Bet mama turėjusi pažadėti nieko man nepasakoti, kad tai manęs nepaskatintų naujoms kvailystėms. Taigi jis parsivežęs sulaužytą slidę namo neva ketindamas suklijuoti. Tačiau mama sakiusi, kad tai nesąmonė, tiesiog tai buvęs brangiausias jo prisiminimas.

– Ar galėčiau jas pamatyti dar kartą?

Jis pripylė jiedviem kavos, ir jie nusinešė puodelius į rūsį. Ji prisėdo ant šaldymo dėžės ir žiūrėjo į Stigą, kol jis demonstravo jai slidę. Sunki balta slidė, pagaminta kompanijos „Splitkein", su šešiais grioveliais apačioje. Kokia keista ši diena, pamanė ji. Saulė ir lietus. Akinanti jūra ir tamsus rūsys. Ir nepažįstamasis, kurį, rodos, pažįsta visą gyvenimą. Toks tolimas ir kartu toks artimas. Toks teisus ir toks neteisus...

– Ar nepakeitei nuomonės dėl to šuolio? – pasiteiravo ji. – Ar tikrai nebuvo nieko už jį svarbiau?

Jis mąsliai pakreipė galvą.

– Mano pirmoji dozė. Ji buvo reikšmingesnė.

Ji atsargiai dunkstelėjo kulniukais į šaldiklio dėžę. Veikiausiai šaltis ėjo iš čia. Ir jai toptelėjo, kad jis įjungtas, tarp durų rankenos ir rakto skylutės švietė raudona lemputė. Gana keista, nes visa kita name rodė, kad jis seniai stovi tuščias.

– Vis dėlto tu pasiekei šuolio rekordą, – pasakė ji.

Jis šypsodamasis papurtė galvą.

– Nepasiekei?

– Įskaitoma tik tuomet, kai nusileidi stovėdamas ant kojų, Marta, – paaiškino ir gurkštelėjo lašelį kavos.

Ir ji pagalvojo, kad nors tai nėra pirmas kartas, kai jis ištaria jos vardą, atrodė taip, tarsi ji pirmąkart girdėtų *kažką* tariant jos vardą.

– Vadinasi, turėjai ir toliau šokinėti. Juk berniukai lygina save su tėvais, o mergaitės – su mamomis.

– Manai?

– O ar tu nemanai, kad visi sūnūs galvoja, jog taps tokie, kaip jų tėvai? Ir todėl sūnūs nusivilia, atradę savo tėvų silpnąsias puses; jie regi savo pačių silpnumą, pralaimėjimus, kurie laukia jų gyvenimuose. Kartais jie būna taip stipriai šokiruoti, kad tai gali priversti juos pasiduoti bėdoms nė neprasidėjus.

– Ar tau irgi taip buvo?

Marta gūžtelėjo pečiais.

– Mano mama neturėjo likti ištekėjusi už tėvo. Tačiau ji pasidavė. Aš išrėkiau jai tai vieną dieną, kai mudvi susiginčijome, ko aš negaliu, nė nebeprisimenu, ko. Tuomet aš šaukiau jai, kad neteisinga neleisti man būti laimingai vien todėl, kad ji pati atsisako savo laimės. Nieko labiau nesu gailėjusis per visą gyvenimą. Ir niekuomet neužmiršiu jos skaudaus žvilgsnio, kai ji man atsakė: „Tuomet būčiau praradusi žmogų, kuris daro mane laimingiausią. Tave."

Stigas linktelėjo, žvelgdamas į rūsio langą.

– Kartais mes klystame manydami, kad perpratome tėvus. Gal jie nė nebuvo silpni? Galbūt atsitiko tai, kas leido apie juos susidaryti klaidingą nuomonę? Gal jie buvo stiprūs? Galbūt jie norėjo pasilikti sau suterštą vardą, nusiplėšti garbę, prisiimti nešlovę, kad tik išgelbėtų tuos, kuriuos myli? O jeigu jie buvo tokie stiprūs, vadinasi, ir pats būsi stiprus.

Drebulys jo balse buvo beveik nežymus. Beveik. Marta palaukė, kol jis vėl nukreips į ją žvilgsnį, o tada paklausė:

– Tai ką gi jis padarė?

– Kas?

– Tavo tėvas.

Ji regėjo, kaip jo Adomo obuolys čia kyla, čia leidžiasi. Matė, kaip jis ima tankiau mirksėti. Kaip sučiaupia lūpas. Matė, kad jam norisi prabilti. Suvokė, kad tramplinas šuoliui artėja. Jis vis dar galėjo atsitraukti į šalį nuo itin slidaus paviršiaus, atsisakyti.

– Jis parašė atsisveikinimo laišką prieš jiems jį nušaunant, – ištarė Stigas. – Kad išgelbėtų mamą ir mane.

Jis vis pasakojo, o Marta juto svaigulį. Veikiausiai ji jį pastūmėjo, bet ir pati ritosi žemyn kartu. Jau nebebuvo kelio atgal, ten, kur ji dar nieko nežinojo ir kur dabar atsidurs viską sužinojusi. Jeigu tik giliai viduje būtų suvokusi, ko prašo. Nejaugi būtų norėjusi patirti šį svaigulį, šitą laisvąjį kritimą?

Tą savaitgalį mama su juo buvusi imtynininkų turnyre Lilehameryje. Paprastai tėvas važiuodavęs kartu, o tąkart buvo sakęs savaitgalį liksiąs namie, turįs padaryti šį tą svarbaus. Stigas laimėjęs savo svorio kategorijoje, todėl vos sugrįžęs įbėgęs į tėvo darbo kabinetą jam apie tai papasakoti. Tėvas sėdėjęs kėdėje užsikniaubęs virš rašomojo stalo, ir Stigas iš pradžių pamanęs, kad jis užsnūdęs. O tada pastebėjęs pistoletą.

– Prieš tai pistoletą buvau matęs tik kartą. Tėtis paprastai sėdėdavo darbo kabinete, kai rašydavo dienoraštį knygelėje geltonais puslapiais, įrištais juodoje odoje. Kai buvau mažas, sakydavo, kad tai jo išpažintis. Aš maniau, kad išpažintis reiškia užrašytą vieną ar kitą žodį. Bet kai man suėjo vienuolika, tikybos mokytojas paaiškino, kad išpažintis reiškia savo nuodėmių išsakymą. Parėjęs iš mokyklos, įsėlinau į darbo kambarį, susiradau raktą nuo rašomojo stalčiaus, žinodamas, kur jis paslėptas. Norėjau išsiaiškinti, kokios mano tėčio nuodėmės. Ir atsirakinau...

Marta giliai įkvėpė, tarsi pasakojusi būtų ji pati.

– Bet dienoraščio čia nebuvo, tik senovinis, juodas pistoletas. Užrakinau ir išsėlinau iš kambario. Ir tuomet pajutau gėdą. Mėginau šnipinėti savo paties tėvą, norėdamas jį demaskuoti. Niekam apie tai nepasakojau ir daugiau niekada nebeieškojau, kur jis slepia dienoraštį. Ir kai tądien stovėjau darbo kambaryje jam už nugaros, prisiminiau tai. Kad šitaip esu baudžiamas už tai, ką padariau. Pridėjau ranką jam prie kaklo, norėdamas pažadinti. Jis buvo netgi ne vėsus – jį buvo sukaustęs šaltis, kažkoks baisus marmurinis mirties, tūnančios jo kūne, šaltis. Ir tuomet pamačiau laišką...

Marta stebėjo Stigo kakle pulsuojančią miego arteriją jam pasakojant apie tai, kad jį perskaitęs. Matė motiną stovint tarpduryje. Girdėjo pasakojant, kaip norėjęs suplėšyti laišką į skutelius, apsimesti, kad jo nė nebuvę. Tačiau neįstengęs to padaryti. O policijai atvykus, atidavęs jį jiems. Matęs, kad ir jiems norėjęsi tą laišką sunaikinti. Jo arterija pūpsojo kaip nepatyrusio dainininko. Arba tokio, kuris nepratęs daug kalbėti.

Motina ėmusi vartoti gydytojo išrašytus antidepresantus. O savo iniciatyva – ir kitokius vaistus. Tačiau, kaip buvo sakiusi pati, nė vieni iš jų neveikė taip greitai ir efektyviai, kaip alkoholis. Ji ėmusi gerti. „Vodką“ pusryčiams, pietums ir vakarienei. Jis mėginęs ja rūpintis, bandęs atimti piliules ir butelius. Kad ilgiau laiko praleistų namie, jam tekę mesti imtynes, o galiausiai – ir mokyklą. Jie ateidavę, skambindavę į duris ir klausinėdavę, kodėl taip gerai mokęsis vaikinas vengiąs mokyklos, bet jis išmesdavęs juos lauk. Motinai darėsi vis blogiau ir blogiau, ji vis labiau šėlusi, o galiausiai atsirado savižudiškų polinkių. Kai jam buvę šešiolika, tvarkydamas motinos miegamąjį tarp įvairių piliulių dėželių suradęs švirkštą. Jis žinojęs, kas tai yra. Bent jau tai, kam jis

skirtas. Susileidęs jį sau į šlaunį. Ir tai visa pataisę. Kitą dieną nusileidęs į Platą ir nusipirkęs savo pirmąją dozę. Po šešių mėnesių jau buvo pardavęs viską iš namie rastų lengvai realizuojamų vertybių ir apvaginėjęs negalinčią apsiginti motiną. Niekuo nesirūpinęs, o mažiausiai – savimi pačiu, bet jam reikėję pinigų skausmui atitolinti. Dar neturėjęs aštuoniolikos ir pagal įstatymus negalėjęs pakliūti į kalėjimą, tad ėmęs mokėti už savo įpročius prisiimdamas menkas vagystes ir apiplėšimus, kuriais kaltinti vyresnio amžiaus nusikaltėliai. O kai jam sukakę aštuoniolika ir tokių pasiūlymų nebeturėjęs, o stresas, nuolatinis stresas dėl pinigų tapęs nepakeliamas, prisiėmęs kaltę dėl dviejų nužudymų už pažadą būti aprūpintas narkotikais, kol sėdės kalėjime.

– O dabar jau atsėdėjai? – paklausė ji.

Jis linktelėjo.

– Atsėdėjau.

Ji pakilo nuo šaldymo dėžės, priėjo prie jo. Nebemąstė, tam jau per vėlu. Ištiesė ranką, priglaudė jam prie kaklo kraujagyslės. Jis žvelgė į ją didžiulėmis juodomis lėliukėmis, išsiplėtusiomis kone per visus vyzdžius. Tuomet ji apkabino jį per liemenį, o jis apglėbė ją per pečius tarsi atvirkščiai pasiruošę šokiui. Šitaip pastovėjo akimirką, ir tuomet jis prisitraukė ją artyn. Viešpatie, koks jis karštas, turbūt turi temperatūros. O gal tai ji pati? Ji užsimerkė, juto jo nosį ir lūpas sau palei plaukus.

– Eime į viršų? – sušnibždėjo jis. – Kai ką tau turiu.

Jie nuėjo į virtuvę. Liovėsi lyti. Jis surado kažką švarko, kabančio ant virtuvinės kėdės atlošo, kišenėje.

– Jie tau.

Auskarai buvo tokie gražūs, kad iš pradžių ji neteko amo.

– Nepatinka?

– Jie nuostabūs, Stigai. Bet kur tu juos... Ar juos pavogei?

Jis rimtai žvelgė į ją neatsakydamas.

– Atleisk, Stigai. – Jos mintys pynėsi, o akyse juto kaupiantis ašaras. – Žinau, kad nebevartoji, bet matau, kad auskarai naudoti ir...

– Jos nebėra, – nutraukė Stigas. – O gražiais daiktais turi naudotis gyvieji.

Marta sumišusi sumirksėjo ir jai toptelėjo.

– Jie priklausė... jie buvo... – Ji pakėlė į jį akis, vos įžiūrėdama pro ašaras. – Tavo mamos.

Marta užsimerkė, juto, kaip jis kvėpuoja jai į veidą. Jo ranka lietė jai skruostą, kaklą, sprandą. Laisvąja ranka, gulinčia jam palei šoną, ji norėjo jį nustumti. Prisitraukti prie savęs. Jie jau seniausiai turėjo būti pasibučiavę mintyse, ji tai žinojo. Mažiausiai šimtą kartų nuo tada, kai pirmąkart susitiko. Bet dabar buvo kitaip, jų lūpoms susitikus ją tarsi nutvilkė elektros srovė. Jos akys buvo užmerktos, juto jo lūpas, tokias minkštas, rankas, slystančias jos nugara, jo barzdos šerelius, kvapą ir skonį. Ji to troško, jai norėjosi visko. Tačiau prisilietimai ją pabudino, išplėšė iš mielo sapno, kuriame ji leidosi gramzdinama, nes dar nebuvo pasekmių. Iki dabar.

– Negaliu, – drebančiu balsu sušnibždėjo. – Privalau išeiti dabar, Stigai.

Jis ją paleido, o ji staigiai nusigręžė. Atidarė laukujes duris. Prieš išeidama stabtelėjo.

– Tai mano klaida, Stigai. Mes daugiau neturime susitikti. Supranti? Niekada.

Prieš išgirsdama atsakymą ji uždarė paskui save duris. Saulė spraudėsi pro debesis, o drėgmė gulė ant juodai žvilgančio asfalto. Ji išėjo į drėgną karštį.

Markas žvelgė pro žiūronus ir matė moterį, skubančią į garažą, užvedančią senuką „Golf“, kuriuo atvyko, ir išvažiuojančią vis dar nuleistu stogu. Ji judėjo taip greitai, kad vaikas negalėjo gerai sufokusuoti vaizdo, bet atrodė, kad ji apsiverkusi.

Tuomet Markas vėl nukreipė žiūronus į virtuvės langą. Prisitraukė artyn. Sūnus stovėjo ir spoksojo į ją. Jo kumščiai buvo sugniaužti, dantys sukąsti, o kraujagyslės ties smilkiniais iššokusios lyg jam skaudėtų. Ir kitą akimirką Markas jau žinojo, kodėl. Sūnus ištiesė rankas, atgniaužė delnus ir priglaudė juos prie lango stiklo. Kažkas sužibo saulės atspindy. Auskarai buvo pervėrę delnus, o riešais dviem plonomis juostelėmis tekėjo kraujas.

Kontoroje buvo prietema. Žmonės išeidami gesindavo šviesą, manydami, kad išeina paskutiniai, o Simonas leido tai daryti, nes vasaros vakarai vis dar užtektinai šviesūs. Be to, Simonas buvo gavęs naują klaviatūrą su šviečiančiomis raidėmis, tad jam nė nereikėjo įsijungti skaitymui skirtos lempos. Vien tik jų aukšte būdavo sunaudojama apie ketvirtį milijono kilovatvalandžių per metus. Sumažinę vartojimą iki dviejų šimtų tūkstančių, jie sutaupytų pinigų porai naujų skubaus reagavimo automobilių.

Jis ir toliau sau naršė po Hovelo klinikos tinklapį. Nuotraukos iš akių klinikos buvo ne tokios kaip iš kitų privačių amerikietiškų klinikų, panašių į penkių žvaigždučių viešbučius su besišypsančiais pacientais, susižavėjusiųjų liudijimais ir chirurgais, atrodančiais kaip aktoriai ar orlaivių pilotai. Ši klinika buvo pateikusi vos kelias nuotraukas ir dalykišką informaciją apie savo darbuotojų kvalifikaciją, rezultatus, straipsnių publikacijas ir nominaciją Nobelio premijai. O visų svarbiausia – buvo nurodyta procentinė pavykusių operacijų, kurios reikėtų ir Elzės akims, dalis. Skaičius siekė gerokai per penkiasdešimt, bet nebuvo toks didelis, kaip jis tikėjosi. Kita

vertus, užtektinai mažas, kad juo patikėtum. Jų tinklalapyje kainų nenurodyta. Bet jis jų nepamiršo. Tokios aukštos, kad buvo sunku tuo patikėti.

Tamsoje jis pastebėjo judesį. Tai Kari.

– Mėginau skambinti jums į namus. Jūsų žmona pasakė, kad esate čia.

– Taip.

– Kodėl taip ilgai dirbat?

Simonas patraukė pečiais.

– Jeigu negali grįžti namo su geromis naujienomis, nutinka ir taip, kad tenka atidėti tai vėlesniam laikui.

– Apie ką jūs?

Simonas apsimetė neišgirdęs klausimo.

– Ko norėjai?

– Padariau, kaip manęs prašėte, pajudinau kiekvieną akmenėlį, peržvelgiau visas įmanomas ir neįmanomas sąsajas tarp Iversen ir trijulės nužudymų. Ir vis tiek nieko neradau.

– Juk supranti, kad negalima atmesti minties, jog ta sąsaja *yra*, – atsakė Simonas ir toliau spaudydamas klavišus.

Kari išsitraukė kėdę ir atsisėdo.

– Na, man nesiseka nieko rasti. O paieškojau gerokai. Todėl pagalvojau...

– Mums patinka, kai galvojama.

– Gal tai ir itin paprasta, bet turime plėšiką, kuris mato dvi galimybes: Iversenų namus ir vietą, kur laikomi narkotikai ir pinigai. Pirmąkart įsibrovęs, jis pasimokė, kad iš pradžių reikia priversti pasakyti seifo kodą, o tik tuomet nušauti.

Simonas pakėlė akis nuo kompiuterio.

– Plėšikas, nušovęs du žmones, išbarsto pusę kilogramo „superboy“ miltelių tik tam, kad nužudytų trečiąją auką? O tie milteliai verti pusės milijono.

– Bjornstadas užsiminė, kad tai gaujų karas, būdas pasiųsti žinią savo konkurentams.

– Gaujos siunčia žinias, nenaudodamos pašto ženklo už pusę milijono, inspektore Adel.

Kari atlošė galvą ir atsiduso.

– Bent jau Agnetė Iversen neturėjo nieko bendra su narkotikų prekyba ir tokiais žmonėmis, kaip Kalė Farisenas, tuo galime būti tikri.

– Tačiau ryšys *yra*, – pareiškė Simonas. – Aš štai ko nesuprantu: kadangi atskleidėme, ką jis mėgina paslėpti, o būtent tai, *kad* yra ryšys, mes taip ir nesužinojom, *koks* tas ryšys. Vis dėlto, jeigu ta sąsaja taip gerai užmaskuota, kamgi jam vargintis stengiantis nuslėpti, kad tai tas pats žmogus?

– Gal slapstymasis skirtas ne mums? – susimąstė Kari ir nusižiovavo.

Ji kaipmat užsičiaupė, pamačiusi išsprogintas Simono akis.

– Žinoma. Tu teisi.

– Aš?

Simonas pakilo. Ir vėl atsisėdo. Trenkė delnu į stalo paviršių.

– Jis bijo ne policijos, kuri galėtų jį demaskuoti. Baiminasi kažko kito.

– Nes nerimauja, kad tie kiti gali jį pričiupti.

– Taip. Arba veikiausiai nerimauja, kad jie gali jį pasergėti. Tačiau tuo pat metu... – Simonas priglaudė ranką prie sprando ir nebyliai nusikeikė.

– Tuo pat metu ką?

– Tai sudėtingiau nei atrodo. Nes jis visiškai nesislepia. Ir, be abejonės, šitoks Kalės nužudymas *yra* žinia. – Simonas susierzinęs taip stipriai spyrė, kad net kėdė nuvirto ant atlošo. Jiedu sėdėjo tylėdami, o tamsa nepastebimai gaubė juos vis

labiau. Simonas buvo pirmasis, nutraukęs tylą. – Manau, kad Kalė buvo nužudytas taip, kaip mirė jo, narkotikų prekeivio, aukos. Kvėpavimo susilpnėjimas perdozavus. Tarsi žudikas būtų savotiškas kerštaujantis angelas. Ar įžvelgi kokį reikšmingą ryšį?

Kari papurtė galvą.

– Tik tai, kad Agnetė Iversen vargu ar buvo nužudyta vadovaujantis tokiu principu. Kiek žinau, ji niekam nešovė į krūtinę.

Simonas atsistojo. Nuėjo prie lango ir žvelgė žemyn į apšviestą gatvę. Dardėjo ilgųjų riedlenčių rateliai. Pravažiavo du berniukai, vilkintys džemperius su gobtuvais.

– Ak, pamiršau, – tarė Kari. – Vieną sąsają iš esmės suradau. Tarp Pero Volano ir Kalės Fariseno.

– Šit kaip?

– Taip. Pasišnekėjau su vienu informatoriumi, kurį pažinojau dar dirbdama Narkotikų kontrolės skyriuje. Jis pasakė, kad labai keista, jog dviejų gerai vienas kitą pažinojusių žmonių mirtis skiria toks trumpas laiko tarpas.

– Volanas pažinojo Fariseną?

– Taip. Gerai. Per gerai, užsiminė manasis informatorius. Ir dar vienas dalykas.

– Nagi?

– Peržiūrėjau Kalės bylą. Prieš kelerius metus jis buvo apklaustas vienoje byloje dėl nužudymo, netgi buvo suimtas. Auka – kažkokia Džeinė Dojė.

– Neatpažinta?

– Žinome tik tiek, kad tai jauna azijietė mergina. Dantų tyrimas rodo, kad jai šešiolika metų. Liudininkas regėjo vieną vyriškį smeigiant jai švirkštu vidiniame kiemelyje. O atpažinimo proceso metu nurodė į Kalę.

– Na ir?

– Tiesa. Tačiau Kalė buvo paleistas, kai kažkas prisipažino.

– Laimės paukštis.

– Taigi. O prisipažino vaikinas, kuris pabėgo iš Valstybės.

Kari priešais langą stebėjo nejudančią Simono nugarą. Ji klausė savęs, ar jis girdėjo, ką ji pasakė, norėjo tai pakartoti, bet pasigirdo šiurkštus, raminamas senelio balsas:

– Kari?

– Taip?

– Noriu, kad patikrintum viską apie Agnetę Iversen. Ar nėra ko nors panašaus į pistoleto šūvį jos aplinkoje? Bet ką, supranti?

– Gerai. Apie ką dabar galvojat?

– Galvoju... – iš senelio balso dingo pasitikėjimas, – kad jeigu... jeigu... tuomet...

– Tuomet?

– Tuomet tai dar tik prasideda.

Markas buvo išjungęs šviesą savo kambaryje. Keistai jautėsi šitąip sėdėdamas, stebėdamas kitus ir žinodamas, kad jo nemato. Ir vis dėlto kaskart išsigąsdavo, kai pamatydavo Sūnų žiūrint pro langą ir nukreipus žvilgsnį tiesiai į žiūronus. Lyg žinotų, kad kažkas iš lauko jį šnipinėja. Dabar Sūnus tėvų miegamajame, sėdi ant rožinės spintelės, kuri, Markas žinojo, buvo tuščia, išskyrus porą užvalkalų pagalvėms ir paklodę. Kambarys be užuolaidų buvo apšviestas palubėje kabančio šviestuvo su keturiomis lemputėmis, tad matyti buvo lengva. Geltonasis namas stovėjo kiek žemiau nei Marko, be to, jis dar ir sėdėjo dviaukštės lovos viršuje, prisitraukęs ją prie pat lango, taigi galėjo matyti, ką veikia Sūnus. O jis ne per daug ką ir veikė, tik sėdėjo, rodos, visą amžinybę su telefono ausinėmis ausyse ir kažko klausėsi. Veikiausiai linksmos dainos, nes kas kelios minutės vis nuspausdavo klavišą telefone, lyg norėtų tos pat dainos klausytis vėl ir vėl. Ir kaskart toje pat dainos vietoje šypsodavosi, nors pats aiškiai liūdėjo dėl tos merginos. Jie bučiavosi, o tada ji visu greičiu išvažiavo. Vargšelis. Gal Markui nueiti ir pasibelsti. Paklausti, ar jis nenorėtų ateiti pas juos vakarienės. Mamai

tai tikrai būtų malonu. Bet jis atrodė toks nuliūdęs, veikiausiai nenorėtų draugijos. Tai gali palaukti iki rytojaus. Tuomet Markas atsikels anksti, nueis ir paskambins į duris, nuneš šviežių bandelių. Iš tiesų, šitaip ir padarys. Markas nusižiovavo. Jo galvoje irgi skambėjo viena daina. Iš tikrųjų tai buvo net ne daina, o žodis. Bet jis vis kartojosi nuo tada, kai tas kvailys iš Toseno paklausė Sūnaus, ar jis ir esąs Marko tėvas: „Galbūt."

Galbūt. Cha-cha!

Markas nusižiovavo. Laikas miegoti. Juk rytoj reikės anksti keltis. Išsikepti bandelių. Bet kai jau norėjo atsitraukti nuo objektyvo, ten, viduje, kažin kas atsitiko. Sūnus pakilo. Markas vėl priglaudė žiūronus prie akies. Sūnus patraukė kilimą ir ištraukė grindyse palaidą lentą. Slaptavietė. Kažką padėjo į tą slaptavietę. Tai raudonasis sportinis krepšys. Jis jį atsegė. Išėmė maišelį su baltais milteliais. Markas gerai žinojo, kas tai, buvo matęs tokių maišelių per televiziją. Narkotikai. Staiga Sūnus pakėlė galvą. Atrodė, lyg būtų sukluseęs, įtempęs ausis kaip antilopės prie girdyklų, rodomos per „Animal Planet".

O dabar tai jau išgirdo ir Markas. Variklio gausmą tolumoje. Automobilį. Šioje gatvelėje vėlų vakarą per vasaros atostogas jų ne tiek ir daug. Sūnus sėdėjo it suakmenėjęs. Markas pamatė automobilio šviesų nušviestą gatvės asfaltą. Didžiulis juodas automobilis, toks, kurį vadina lengvuoju visureigiu, sustojo po gatvės žibintais tarp jų namų. Išlipo du vyriškiai. Markas stebėjo juos pro žiūronus. Abudu vilkėjo juodais drabužiais. *Men In Black*. Antrasis atrodė geriausiai. Žemesnysis buvo šviesiaplaukis, ir tai jam netiko. Aukštesnysis buvo juodas garbanius, kaip ir Vilas Smitas, bet stipriai praplikusiu viršugalviu ir perbalęs it kreida.

Markas matė, kaip jie pasitaisė švarkus žvelgdami į geltonąjį namą. Pliktelėjusysis parodė į šviečiantį miegamojo langą, ir jie nuskubėjo prie vartelių. Na jis bent jau sulaukė svečių. Lygiai kaip ir Markas, jiedu peršoko tvorą, užuot įėję pro vartus. Žole einama tyliau nei žvyru. Markas vėl nukreipė žiūronus į miegamąjį. Sūnaus nebebuvo. Jis irgi bus juos pamatęs ir nusileidęs atidaryti durų. Markas nukreipė žiūronus į lauko duris, prie kurių laipteliais buvo užlipę du vyriškiai. Buvo per tamsu, kad Markas įžiūrėtų, kas ten atsitiko. Tačiau pasigirdo bildesys, ir durys atsidarė. Markas liovėsi kvėpavęs.

Jie... jie įsilaužė į namus. Jie vagys!

Galbūt kas nors jiems papasakojo, kad namas stovi tuščias. Kad ir kaip ten būtų, jam reikia įspėti Sūnų, galbūt jie pavojingi! Markas pašoko nuo lovos. Gal jam pažadinti mamą? Paskambinti policijai? Ir ką pasakyti? Kad su žiūronais šnipinėjo kaimyną? O jeigu jie atvyks ir paims pirštų atspaudus, norėdami sučiupti vagis, ras ir jo, Marko pirštų atspaudų! Ir Sūnaus narkotikus, kad ir jis keliautų į kalėjimą. Markas sutrikęs stovėjo vidury kambario. Miegamajame pastebėjo sujudant. Vėl priglaudė žiūronus. Tai vyriškiai. Jie įėjo į kambarį. Ieško. Drabužių spintoje, po lova. Jie... jie su pistoletais! Markas nevalingai žengė žingsnį atgal, kai aukštesnysis garbanius priėjo prie lango, patikrino, ar uždarytas, ir pažvelgė tiesiai į Marką. Sūnus turėjo pasislėpti, bet kur? Atrodė, kad jis spėjo padėti krepšį su narkotikais atgal į slėptuvę, bet vietos pasislėpti žmogui ten nėra. Cha! Jie niekados neras Sūnaus, jis pažįsta savo namus kur kas geriau nei jie. Lygiai taip, kaip vietnamiečių kariai pažinojo džiungles geriau už amerikiečius. Jis turėtų elgtis tyliau už pelytę, kaip kad elgėsi Markas. Sūnui turi pasisekti. *Privalo* pasisekti! Gerasis Dieve, leisk, kad jam pasisektų.

*

Sylvesteris apsidairė miegamajame. Pasikasė pliką pusmėnulį tarp tamsių garbanų.

– Po velnių, Bo, jis turėjo būti čia! Esu įsitikinęs, kad vakar nė viename iš langų nebuvo šviesos.

Jis klestelėjo ant rožinės spintelės, įsikišo pistoletą į dėtuvę ant peties ir prisidegė cigaretę.

Žemasis šviesusis vyras stovėjo kambario vidury su pistoletu rankoje.

– Nujaučiu, kad jis čia tebėra.

Sylvesteris mostelėjo cigarete.

– Nurimk, jis čia buvo, bet vėl išnešė kudašių. Patikrinau abudu tualetus ir kitą miegamąjį.

Šviesusis papurtė galvą.

– Ne, jis kažkur namuose.

– Paklausyk, Bo, jis juk ne vaiduoklis, tik mėgėjas, kuriam iki šiol sekėsi.

– Galbūt. Tačiau Abo Lofthuso sūnaus nenuvertinčiau.

– Nežinau, kas jis per vienas.

– Iki tavęs, Sylvesteri, Abas Lofthusas buvo kiečiausias faras mieste, *miesto tėvas*.

– Iš kur žinai?

– Nes buvau jį sutikęs, kvaily neraliuotas. Anam amžiui baigiantis, kartą mudu su Nestoru dėl vieno sandėrio buvom prie Alnos tilto, kai Lofthusas su kitu faru daugiau ar mažiau atsitiktinai važiavo pro šalį. Lofthusas iškart suprato, kad tai narkotikų sandėris, bet užuot paskambinę ir iškvietę pastiprinimą, šie du kvailiai pamėgino mus pričiupti. Abas Lofthusas viena ranka sumušė mus keturis, kol įstengėme paguldyti jį ant žemės. O tai, turiu pasakyti, nebuvo paprasta,

nes vyrukas buvo imtynininkas. Norėjome jį nušauti čia ir dabar, bet Nestoras išsigando, užsiminė, kad bus per daug triukšmo dėl išlieto policininkų kraujo. O kol diskutavome, tas pamišėlis gulėdamas šaukė: „Prieikit, tik pamėginkit!" Panašiai kaip tas ūmusis riteris iš „Monty Python", prisimeni? Jam nukirstos rankos ir kojos, o jis vis tiek nepasiduoda.

Bo nusikvatojo. Tarsi juoktumeisi iš brangių prisiminimų, pamanė Sylvesteris. Vyras sirgo, jam patiko mirtis ir suluošinimas, pragulėjo lovoje ir peržiūrėjo internete viso sezono „Ridiculousness". Nes tai buvo filmuota medžiaga apie iš tikrųjų susižeidusius žmones, o ne tik pusiau skausmingi namų vaizdeliai su žmonėmis, apsisnarglėjusiais ar pasitempusiais pirštų sausgysles, iš šitokių bepigu juoktis.

– Man rodos, sakei, kad jie buvo dviese, – priminė Sylvesteris.

Bo suprunkštė.

– Jo partneris iškart išsisuko. Pasiruošęs bendradarbiauti ir eiti į kompromisus, atsiklaupė ir meldė pasigailėti, atpažįsti tokius tipus.

– Būtent, – atsakė Sylvesteris. – Nevykėlis.

– Ne, – nukirto Bo. – Laimėtojas. Tai vadinama situacijos suvokimu. Ir ši nuovoka nuvedė tą vaikiną toliau nei gali įsivaizduoti. Bet apie tai užteks. Apžiūrėkim namą.

Sylvesteris gūžtelėjo pečiais, pakilo ir jau buvo beišeinąs už durų, kai pastebėjo, kad Bo neseka iš paskos. Grįžtelėjo ir pamatė draugužį stovint toje pat vietoje ir spoksant ten, kur Sylvesteris ką tik sėdėjo. Į komodos dangtį. Bo atsisuko į jį, priglaudė smilių prie lūpų, parodė į dėžę. Sylvesteris išsitraukė pistoletą, atlaisvino saugiklį. Suvokė juslę sustiprėjus: šviesa tapo intensyvesnė, garsai aštresni, kakle tvinkčiojo pulsas. Bo tyliai pasitraukė į kairę komodos pusę, kad ir Sylvesteriui

ugnies linija būtų atvira. Sylvesteris abiem rankomis laikydamas pistoleto rankeną priėjo artyn. Bo rodė ženklais, kad atidarys komodos dangtį. Sylvesteris linktelėjo.

Jis sulaikė kvėpavimą, kuomet Bo – nukreipęs pistoletą į dėžę – kairiosios rankos pirštų galus priglaudė prie dangčio krašto. Palaukė sekundę, klausėsi. Ir atkėlė dangtį.

Sylvesteris pajuto gaiduką priešinantis smiliui.

– Šėtonas, – sušnibždėjo Bo.

Išskyrus patalynę, dėžė buvo tuščia.

Jiedu kartu perėjo kitus kambarius, uždegdavo juose šviesą ir vėl užgesindavo, bet nieko nerado. Visiškai nieko, kas patvirtintų, kad kas nors šiuo metu čia būtų. Galiausiai jie ir vėl grįžo į miegamąjį, kuriame viskas buvo lygiai taip pat, kaip ir anksčiau.

– Tu apsirikai, – pareiškė Sylvesteris, šiuos žodžius ištaręs lėtai ir aiškiai, tiksliai žinodamas, kaip tai suerzins Bo. – Jis paspruko.

Bo pasimuistė, tarsi netiktų dėvimas švarkas.

– Jeigu vaikis paspruko, o šviesą paliko įjungtą, reiškia, kad jis veikiausiai grįš. Ir jeigu jo lauksime pasiruošę čia, bus daug paprasčiau nei vėl brautis į namus.

– Galbūt, – sutiko Sylvesteris. Jis nutuokė, kur krypsta kalba.

– Nestoras trokšta prigriebti jį kiek galima greičiau. Žinai, kad jis daug ką gali pagadinti.

– Suprantama, – rūsčiai atsakė Sylvesteris.

– Liksi čia nakčiai ir išsiaiškinsi, ar jis grįš.

– Kodėl visuomet aš turiu atlikti tokius darbus?

– Atsakymas prasideda raide S.

Stažas. Sylvesteris atsiduso. Jeigu kas nors Bo nušautų, Sylvesteris gautų kitą partnerį. Su mažesniu stažu.

– Siūlau tau jo laukti svetainėje, iš ten matosi ir įėjimo, ir rūsio durys, – vadovavo Bo. – Jį pašalinti nebus taip paprasta kaip tą kunigą.

– Jau girdėjau.

Markas stebėjo, kaip du vyriškiai palieka šviesų nutviekstą miegamąjį, o iškart po to žemasis šviesusis vyras išeina iš namo, sėdasi į automobilį ir nuvažiuoja. Sūnus tikrai kur nors viduje, bet kur? Gal jis girdėjo automobilį užsivedant ir nuvažiuojant, bet žino, kad vienas iš jų vis dar tebėra name?

Markas nukreipė žiūronus į tamsius langus, bet nieko nepamatė. Sūnus, žinoma, galėjęs išeiti pro kitą namo pusę, tačiau Markas tuo netikėjo, jis sėdėjo prie lango klausydamasis, būtų ką nors išgirdęs.

Markas sugavo judesį, nukreipė žiūronus į miegamąjį, kuris vis dar buvo vienintelis apšviestas. Ir suprato, kad buvo teisus.

Lova. Ji judėjo. Arba, tiksliau tariant, čiužinys, kuris buvo nustumtas į šalį. Ir čia buvo jis. Sūnus slėpėsi tarp lovos karkaso juostų ir dvigubo čiužinio, ant kurio, Markui pasirodė, taip miela gulėti. Gerai, kad Sūnus vis dar lieknas, o jeigu būtų toks storas, kaip mamai norėtųsi, jie būtų jį pamatę. Jis tyliai nuėjo prie palaidos grindjuostės, ją atkėlė, išsitraukė kažką iš raudonojo krepšio. Markas prisitraukė vaizdą artyn. Sufokusavo. Aiktelėjo.

Sylvesteris buvo pasistatęs kėdę taip, kad matytų įėjimo duris ir vartelius priešais. Varteliai buvo apšviesti gatvės žibinto, jeigu kas pro juos eis, jis kaipmat išgirs, juk girdėjo girgždesį Bo nueinant per žvyrą.

Jo laukia ilga naktis, jam reikėtų susirasti ką nors, kas neleistų užmigti. Taigi dirstelėjo į knygų lentynas ir susirado tai, ko ieškojo. Šeimos nuotraukų albumą. Užsidegė skaityti skirtą lempą, nusukdamas ją nuo lango, kad šviesos nesimatytų iš išorės. Ir ėmė vartyti. Jie atrodė kaip laiminga šeima. Skirtingai nei jo paties šeima. Galbūt dėl to jis taip mėgo kitų šeimų albumus. Jam patiko žiūrinėti ir mėginti įsivaizduoti, kaip ten galėjo būti. Jis, žinoma, suvokė, kad šios šeimos nuotraukos neatskleidžia visos tiesos. Tačiau jos bylojo tiesą. Sylvesteris stabtelėjo ties viena trijų asmenų nuotrauka, kurioje jie tikriausiai nusifotografavę per Velykų atostogas. Jie buvo įdegę ir šypsojosi šalia akmenų piramidės. Iš nuotraukų Sylvesteris suprato, kad vidury stovi šeimos motina. Kairėje – tėvas, tas Abas Lofthusas. O dešinėje – vyriškis su akiniais be rėmelių. Moteriška rašysena parašyta: „*Troika* ir aš iškylaujame, fotografuoja Nardytojas."

Sylvesteris pakėlė galvą. Kažkas pasigirdo? Pažvelgė į vartelių pusę. Nieko nematyti. Ir garsas sklido ne nuo įėjimo ar rūsio durų. Tačiau tarsi ir kažkas kitaip, gal oro tankis pasikeitė, ir tamsa tapo tirštesnė. Tamsa. Jis visuomet jos bijojo, tad tėvas tuo pasirūpino. Sylvesteris vėl susikaupė ties nuotrauka. Kokie jie atrodo laimingi. Juk tamsos nėra ko bijoti, visi tai žino.

Trenksmas pasigirdo toks, kaip tėvo diržo.

Sylvesteris tebespoksojo į nuotrauką.

Ji aptaškyta krauju. Šalia skylė, perskrodusi albumą kiaurai. Kažin kas balta sklendė žemyn ir atsidūrė ant kraujo. Plunksna? Tikriausiai iš kėdės atlošo. Sylvesteris juto, kad jis turėtų būti ištiktas šoko, nes nejaučia skausmo. Vis dar

nejaučia. Jis pažvelgė į pistoletą, nuslydusį ant grindų ir nepasiekiamą. Laukė antrojo šūvio, bet jo nebuvo. Galbūt vaikinas pamanė, kad jis negyvas. Vadinasi, Sylvesteris vis dar turi šansą, jeigu leis vaikinui ir toliau tuo tikėti.

Sylvesteris užsimerkė, girdėjo jį ateinant, sulaikė kvėpavimą. Pajuto, kaip viena ranka palei krūtinę ieško po vidinę jo švarko kišenę, suranda piniginę su vairuotojo pažymėjimu bei juos ištraukia. Tuomet suima abiem rankomis jam per pusiaują, ištempia iš kėdės ir užsimeta per petį. Ima eiti. Vaikinas labai stiprus.

Jis girdėjo atidarant duris, uždegant šviesą, netvirtais žingsniais lipant žemyn, pajuto nemalonų kvapą. Jis nešė jį į rūsį.

Jie nusileido laiptais. Pasigirdo plėšiamos plastiko juostos garsas. Tuomet Sylvesteris krito. Nusileido minkščiau nei baiminosi. Pajuto spengiant ausyse, akyse užtemo. Atsimerkė. Visiška tamsa. Nematė nieko, gulėjo vienokioje ar kitokioje dėžėje. Tamsa nepavojinga. Pabaisų nėra. Jis girdėjo žingsnius šlepsint tai čia, tai ten, atrodė, lyg jie tolsta. Rūsio durų trenksmas. Jis vienas, vaikinas nieko nepastebėjo!

Dabar tereikia nusiraminti, nieko nedaryti paskubomis. Palaukti, kol vaikinas atsiguls. Tuomet Sylvesteris iš čia dings. Arba paskambins Bo, paprašys atvažiuoti jo pasiimti ir likviduoti vaikiną. Keisčiausia buvo tai, kad jis iki šiol nejuto jokių skausmų, tik šiltą kraują lašant ant rankos. Tačiau jam šalta. Labai šalta. Sylvesteris pamėgino pajudinti kojas, kad kiek pasisuktų ir išsitrauktų mobilųjį telefoną, bet neįstengė, kojos veikiausiai užmigusios. Vis dėlto jis šiaip ne taip įkišo ranką į švarko kišenę ir išsitraukė telefoną. Jį spustelėjo, ir ekranas nušvietė tamsą.

*

Sylvesteris vėl liovėsi kvėpavęs.

Pabaisa tūnojo jam tiesiai priešais veidą, žvelgė išsprogusiomis akimis ir iššiepusi mažus aštrius dantis.

Greičiausiai menkė. Plastikiniame maišelyje. Aplinkui dar keletas plastikinių maišelių, „Frionor" dėželių, viščiuko filė, kepsnių, uogų. Šviesa atsispindėjo ledo kristalėliuose ant baltų it sniegas sienelių aplinkui jį. Jis gulėjo šaldiklyje.

Markas spoksojo į namą ir skaičiavo sekundes.

Jis buvo atidaręs langą, girdėjo viduje trenksmą ir matė šviesos blyksnį. Paskui ir vėl visa nurimo.

Markas buvo beveik įsitikinęs, kad tai pistoleto šūvis, tačiau kas gi šovė?

Gerasis Dieve, kad tik būtų iššovęs Sūnus. Neleisk, kad tai jis būtų nušautas.

Markas buvo suskaičiavęs iki šimto, kai pamatė apšviesto miegamojo duris atsidarant.

Ačiū Dievui, ačiū Dievui, tai jis!

Sūnus padėjo pistoletą atgal į sportinį krepšį, nukėlė lentą nuo grindų ir ėmė krautis į tą krepšį plastikinius maišelius su baltais milteliais. Baigęs persimetė krepšį per petį ir išėjo iš kambario neužgesinęs šviesos.

Iškart po to trinktelėjo lauko durys, ir Markas pamatė Sūnų skubant prie vartelių. Stabtelint, apsidairant į dešinę, į kairę ir dingstant gatvėje ta pačia kryptimi, kuria Markas matė jį ateinant pirmąjį kartą.

Markas krito į lovą aukštielninkas. Spoksojo į lubas. Jis gyvas! Jis nušovė blogiukus! Juk... juk jie blogiukai? Žinoma,

taip ir yra. Širdyje Markas taip džiūgavo, kad buvo aišku, jog šiąnakt nesudės nė bluosto.

Sylvesteris išgirdo, kaip lauko durys ten, viršuje, vėl užsitrenkė. Šaldiklio dėžė buvo per sandari, labai gerai nesigirdėjo, bet durys taip stipriai trinktelėjo, kad jis pajuto vibraciją. Galų gale. Mobilusis telefonas, suprantama, negalėjo priimti ar išsiųsti signalų šaldiklyje, rūsyje, todėl po kelių mėginimų jis liovėsi skambinęs. Dabar jau Sylvesteris ėmė justi skausmą, nors ir būdamas mieguistas. O šaltis tarsi neleido jam užmigti. Jis priglaudė rankas prie dangčio. Stumtelėjo. Pajuto menką panikos dilgsnį, kai iš pirmo karto nepasisekė. Stumtelėjo stiprėliau. Vis tiek nepasidavė. Jis prisiminė guminių juostų garsą, kai jos sulimpa, tereikia dar stipresnės jėgos. Jis įrėmė rankas į dangtį, stūmė kaip įmanydamas stipriau. Niekas nepajudėjo. Ir tuomet jam toptelėjo. Vaikinas užrakino šaldiklį.

Šįkart jau panika smogė nebe dilgsėdama, o smaugdama.

Sylvesteris gaudė orą, bet stengėsi neprarasti sveiko proto, kad jo neužtvindytų tamsa, *tikroji* tamsa. Reikia mąstyti. Nepamesti galvos ir blaiviai mąstyti.

Kojos. Be abejonės. Jis juk žino, kad kojos daugybę kartų stipresnės už rankas. Jis galėjo ramiausiai išstumti daugiau kaip du šimtus kilogramų kojomis ir vos septyniasdešimt penkis kilogramus krūtine. Čia juk tik šaldiklio dangtis, sukurtas tam, kad kaimynai, turintys bendrą rūsį, nenugvelbtų vienas iš kito mėsos ar tekšių uogų. O ne augalotam, nevilty atsidūrusiam vyrui, kuris iš tiesų *trokšta* ištrūkti. Sylvesteris ėmė rangytis nugara. Buvo užtektinai erdvės tarp jo ir dangčio, tad jeigu tik sulenktų kojas ir jomis įsiremtų į dangtį...

Bet kojų sulenkti negalėjo.

Jos tiesiog neklausė. Buvo tarsi apmaudžiai apmirusios. Jis pamėgino dar sykį. Jokio atsako, tarytum atjungtos. Jis žnybtelėjo sau į blauzdą. Gnybtelėjo į šlaunį. Galvoje cinktelėjo. Mąstyk. Ne, nebemąstyk! Per vėlu. Skylė albume, kraujas. Kulka turėjo perskrosti kiaurai nugarą. Skausmai, kurių nejuto. Sylvesteris palietė pilvą. Permirkęs krauju. Jautėsi taip, lyg liestų svetimą kūną.

Jis – luošys.

Nuo pusiaujo žemyn. Jis įsirėmė rankomis į dangtį virš savęs, bet tai nieko negelbėjo, vienintelis dalykas, kuris atsidarė, – durelės jo galvoje. Durelės, kurios, buvo įsikalęs sau į galvą, niekada neturėtų atsidaryti. Išmokęs iš tėvo. Bet dabar vyriai nutrūko, ir Sylvesteris žinojo, kad mirs taip, kaip savo košmaruose. Įkalintas. Vienišas. Tamsoje.

– Šitoks ir turėtų būti sekmadienio rytas, – pratarė Elzė, žvelgdama pro šoninį langą.

– Sutinku, – ištarė Simonas, perjungdamas aukštesnę pavarą ir dirstelėdamas į ją.

Jis klausė savęs, kaip svarbu jai būtų matyti, kad Rūmų parkas itin žalias po pašėlusio vakarykščio lietaus. Ir jeigu išvis ji galėtų matyti, kad jie važiuoja Rūmų parku.

Tai Elzė pasakė norinti apžiūrėti Šagalo parodą Hiovikodene, o Simonas pritaręs, kad mintis puiki. Ir kad pakeliui jis tik užbėgsiąs pas seną kolegą, gyvenantį Skilebeke.

Senajame Drameno kelyje buvo gausu laisvų vietų automobiliams. Senos didingos vilos ir apartamentai per atostogas atrodė ištuštėję. Vėjyje pleveno viena kita ambasados vėliava.

– Neužtruksiu, – tarė Simonas ir nuėjo prie durų, kurių adresą buvo radęs internete. Virš skambučių eilės buvo užrašyta pavardė.

Simonas du kartus paskambino ir jau buvo benueinąs, kai išgirdo moterišką balsą.

– Taip?

– Ar Fredrikas namie?

– Na... kas teiraujasi?

– Simonas Kefas.

Keletą sekundžių tvyrojo tyla, bet Simonas girdėjo rankos, uždėtos ant telefonspynės mikrofono, šiugždesį. Tuomet vėl pasigirdo jos balsas: „Jis nusileidžia."

– *OK.*

Simonas laukė. Paprastiems žmonėms buvo per ankstus metas keltis, taigi vieninteliai gatvėje sutiktieji buvo jo paties amžiaus pora. Atrodė, lyg jie būtų pasiruošę vadinamajai sekmadienio iškylai. Iškylai, kurios pradžia sutaps su jos tikslu. Vyriškis buvo su medžiagine kepure ir chaki spalvos neaiškaus gamintojo kelnėmis. Šitaip rengiasi senukai. Simonas dirstelėjo į atspindį stikle ąžuolinėse duryse su raižiniais. Medžiaginė kepurė ir akiniai nuo saulės. Chaki spalvos kelnės. Sekmadienio apranga.

Tai užtruko, jis, matyt, bus prižadinęs Fredriką. Arba jo žmoną. Arba kas ji ten būtų. Simonas dirstelėjo į automobilio pusę, pamatė Elzę žvelgiant tiesiai į jį. Jis pamojo. Jokio atsako. Durys atsivėrė.

Fredrikas su džinsais ir T formos marškinėliais. Jis leidęs sau nusiprausti po dušu, šlapi sulipę plaukai sušukuoti atgal.

– Nesitikėjau, – pratarė jis. – Kas?..

– Ar galim truputį pasivaikščioti?

Fredrikas žvilgtelėjo į sunkų rankinį laikrodį.

– Na, aš turiu...

– Mane aplankė Nestoras ir jo banditai, – ištarė Simonas taip garsiai, kad pro šalį einanti vyresnė pora veikiausiai juos išgirdo. – Bet galėtume tai aptarti ir tavo bute kartu su tavąja... žmona.

Fredrikas dėbtelėjo į Simoną. Ir uždarė paskui save duris.

Jiedu ėjo šaligatviu žemyn. Fredriko šliurės šlepsėjo asfaltu, tarp namų sukeldamos aidą.

– Jis man pasiūlė paskolą, apie kurią kalbėjausi tik su tavimi, Fredrikai. *Tik* su tavimi.

– Nekalbėjau su jokiu Nestoru.

– Tau nėra reikalo jo vadinti *jokiu*, kai abudu žinom, kad vardą žinai. O ką žinai apie patį Nestorą, tai čia jau gali meluoti išsijuosęs.

Fredrikas stabtelėjo ant pėsčiųjų tiltelio.

– Paklausyk, Simonai. Parūpinti tau paskolą iš mano klientų buvo neįmanoma. Todėl su kai kuo pasišnekėjau apie tavo bėdą. Argi ne to norėjai? Atsakyk sąžiningai.

Simonas neatsakė.

– Suprask, Simonai, padariau tai tik todėl, kad tau pagelbėčiau. Blogiausia, kas galėjo nutikti, kad gavęs pasiūlymą gali jo atsisakyti.

– Blogiausia, – iškošė Simonas, – kad šitie atmatos mano radę būdą, kaip galėtų prie manęs prieiti. Galų gale, pamanė jie. Nes jie niekada man nenurodinėjo, Fredrikai. Tau nurodinėjo, o man – niekada.

Fredrikas pasilenkė virš turėklo.

– Turbūt šitai ir yra tavoji problema, Simonai. Todėl ir nepadarei karjeros, kurios nusipelnei.

– Kad nesileidau nuperkamas?

Fredrikas šyptelėjo.

– Tavo temperamentas. Tavoji diplomatijos stoka. Užgauni žmones, kurie nori tau padėti.

Simonas žvelgė žemyn į seną išmontuotą geležinkelio liniją apačioje. Likusią iš tų laikų, kai dar naudotasi Vakarine stotimi. Jis nežinojo kodėl, bet jį ir melancholiškai, ir kartu pakiliai veikė iki šiol tebematomi žemės gilinimo darbai.

– Turbūt skaitei apie trigubą žmogžudystę Senamiestyje?

– Žinoma, – atsakė Fredrikas. – Laikraščiai daugiau nieko kita ir nerašo. Atrodo, kad visa KRIPOS sukelta ant kojų. Ar ir jūs ten kartu tame pačiame žaidime?

– Jie tebemėgsta geriausius žaislus pasilaikyti sau. Vienas iš nužudytųjų – Kalė Farisenas. Pažįstamas vardas?

– Nepasakyčiau. Bet jeigu Žmogžudysčių skyrius netiria, kodėl tu nori...

– Nes Farisenas savo laiku buvo įtariamas nužudęs šią merginą. – Simonas išsitraukė nuotrauką, kurią buvo išsispausdinęs iš bylos, ir padavė Fredrikui. Stebėjo, kaip Fredrikas tyrinėja blyškų azijietiškų bruožų veidą. Nereikėjo pamatyti viso kūno, kad suvoktum, jog ji mirusi.

– Surasta vidiniame kiemelyje, turėjo atrodyti, kad perdozavusi. Penkiolikos metų. Gal šešiolikos. Nebuvo rasta dokumentų, todėl neišsiaiškinome, kas ji ir iš kur. Arba kaip atkeliavo į šalį. Veikiausiai laivo, atplaukusio iš Vietnamo, konteineryje. Vienintelis dalykas, kurį išsiaiškinome, kad ji buvo nėščia.

– Taip, luktelk, prisimenu. Argi nebuvo prisipažinimo?

– Buvo. Gerokai vėliau ir gana netikėtas. Štai ko noriu tavęs paklausti: ar gali būti koks nors ryšys tarp Kalės ir tavo kliento Iverseno?

Fredrikas gūžtelėjo pečiais. Žvelgė į fiordą. Papurtė galvą. Simonas sekė jo žvilgsnį į laivų stiebų, stovinčių mažųjų laivų prieplaukoje, mišką. „Mažas“ šiais laikais reiškė tik mažesnį nei fregata.

– Ar žinai, kad prisipažinęs ir nuteistas už merginos nužudymą buvo kalėjimo bėglys?

Fredrikas ir vėl papurtė galvą.

– Skanių pusryčių, – tepasakė Simonas.

*

Simonas stovėjo atsirėmęs į lenktą drabužinės kraštą Hiovikodeno meno galerijoje. Viskas buvo išlinkę. Visur vyravo funkcionalizmas. Net stiklinės sienos, skiriančios patalpas, buvo lenktos ir galbūt irgi funkcionalizmo stiliaus. Jis žvelgė į Elzę. Elzė žiūrėjo į Šagalą. Ji atrodė tokia mažytė. Mažesnė už Šagalo figūras. Gal dėl tų linkių, greičiausiai jie kūrė Ameso kambario iliuziją.

– Tai aplankėt tą Fredriką tik tam, kad užduotumėt šį vienintelį klausimą? – paklausė Kari, stovėjusi šalia. Ji prisistatė čia praėjus dvidešimčiai minučių po to, kai buvo iškviesta. – Ir sąkote, kad tai...

– Kad numaniau, jog jis vis tiek pasakys „ne“, – dėstė Simonas. – Bet privalėjau jį pamatyti, kad suprasčiau, ar jis meluoja.

– Jūs žinote, kad labai sunku nustatyti, ar žmogus meluoja, nors iš televizijos serialų atrodo kitaip.

– Esmė ta, kad Fredrikas - ne bet koks žmogus. Aš esu įgudęs klausytis jo melo, atskiriu, kada meluoja.

– Tai tas Fredrikas Ansgaras – liūdnai pagarsėjęs melagis?

– Ne. Jis meluoja iš būtinybės, o ne dėl polinkio ar aistros.

– Gerai. O kaip nustatote?

– Nežinojau, kol Ekonominių nusikaltimų skyriuje nepradėjome dirbti su didžiule nekilnojamojo turto byla. – Jis matė, kad Elzė atrodo kiek sutrikusi, todėl garsiai atsikrenkštė, kad ji galėtų susiorientuoti, kur esanti. – Buvo sunku įrodyti, kad Fredrikas meluoja, – tęsė Simonas. – Jis buvo mūsų vienintelis sąskaitų ekspertas byloje, mums buvo sunku patikrinti viską, ką jis tvirtino. Prasidėjo nuo menkniekių ir atsitiktinumų, bet vėliau ėmė kiek per stipriai kristi į akis. Jam nerūpėjo

mūsų supažindinti su situacija, veikiau rūpėjo tiesiog dezinformuoti. Buvau vienintelis, kuriam kilo įtarimų. Ir galų gale jau galėjau suprasti, kada jis meluoja.

– Ir kaipgi?

– Paprasčiausiai. Iš balso.

– Iš balso?

– Melas išlaisvina emocijas. Fredrikas buvo gabus meluoti rinkdamas žodžius, pasitelkdamas logiką bei kūno kalbą. Tačiau balsas buvo vienintelis jausmų barometras, kurio neįstengė kontroliuoti. Jo tonas nebūdavo visiškai natūralus, atsirasdavo tarsi koks melagio akcentas, kurį girdėdavo ir pats bei suvokdavo, kad tai gali jį išduoti. Jeigu jam užduodi tiesioginį klausimą, į kurį atsakydamas jis turi meluoti, jis nepasitiki savuoju balsu. Tuomet, užuot atsakęs paprastai, pritariamai linksi arba purto galvą.

– Taigi jūs paklausėt jo, ar žino apie kokius nors ryšius tarp Kalės Fariseno ir Iverseno?

– Jis patraukė pečiais lyg nežinotų.

– Vadinasi, melas.

– Ir papurtė galvą, kai paklausiau, ar žino, kad Sonis Lofthusas pabėgo.

– Argi tai ne pernelyg supaprastinta?

– Taip, bet Fredrikas irgi paprastas žmogus, tik geriau už kitus moka daugybos lentelę. Paklausyk, štai ką noriu, kad padarytum. Peržiūrėk visus Sonio Lofthuso nuosprendžius. Pažiūrėk, ar bylose buvo ir kitų įtariamųjų.

Kari Adel linktelėjo.

– Puiku, nes šį savaitgalį jokių planų neturiu.

Simonas nusišypsojo.

– O ta byla Ekonominių nusikaltimų skyriuje? – paklausė Kari. – Apie ką ji?

– Sukčiavimas, – atsakė Simonas. – Mokesčių vengimas, dideli pinigai, garsios pavardės. Iškelta byla turėjo išvilkti į dienos šviesą ir garsius verslininkus, ir politikus. Tikėjomės, kad nuves ir prie Didžiojo pono.

– O jis yra?

– Dvynys.

Atrodė, kad Kari sudrebėjo.

– Sakyčiau, keistas slapyvardis.

– Ne tiek slapyvardis, kiek istorija.

– Ar žinot, kuo jis vardu iš tikrųjų?

Simonas papurtė galvą.

– Sklando daugybė vardų versijų. Tokia gausa, kad jis tapęs visišku anonimu. Kai ėmiau dirbti Ekonominių nusikaltimų skyriuje, naiviai tikėjau, kad stambiausios žuvys labiausiai matomos. Tiesa tokia, kad matomumas atvirkščiai proporcingas dydžiui. Taigi ir tąkart Dvynys išsisuko. Dėl Fredriko melo.

Kari lėtai palingavo galva.

– Ar manot, kad Fredrikas Ansgaras galėjo būti tas kurmis?

Simonas ryžtingai papurtė galvą.

– Fredrikas dar nebuvo pradėjęs dirbti policijoje, kai kurmis jau pranešinėdavo. Jis buvo antraplanė figūra. Tačiau, aišku, galėjo pridaryti bėdų, jeigu būtų ir toliau dirbęs. Aš jį sustabdžiau.

Kari nustebusi sužiuro į jį.

– Pranešėt viršininkui apie Fredriką Ansgarą?

– Ne. Pateikiau jam pasiūlymą. Tyliai ir ramiai išeiti, nes kitaip paviešinsiu ir tą menką informaciją, kurią turiu. Jos nebūtų užtekę bylai ar pašalinti iš pareigų, bet būtų apkarpę jam sparnus ir suteikę abejotiną reputaciją karjerai. Jis sutiko.

Kari kakle iššoko kraujagyslė.

– Jūs... jūs leidot jam paprasčiausiai išeiti?

– Mes atsikratėm supuvusiu obuoliu, užuot murkdę policiją purve. Taip, leidau jam išeiti.

– Bet juk negalima tokiems žmonėms leisti taip išsisukti?

Jis girdėjo jos balse pasipiktinimą. Na ir puiku.

– Fredrikas – menka žuvelė, ir vis tiek, kaip minėjau, troško išnešti kudašių. Jis nė nebūtų sugebėjęs apsimesti, kad tai nėra geras pasiūlymas. Ir tebejaučia, kad yra man skolingas paslaugą.

Simonas žvilgtelėjo į ją. Tai buvo paprasčiausia užuomina į provokaciją. Ir ji *sureagavo*. Vis dėlto, pasirodo, jos pasipiktinimas atslūgo. Dabar tik atrodė, kad ji galvoja radusi papildomą priežastį, kodėl jam reikėjo palikti šią sritį.

– Kokia istorija slepiasi už Dvynio slapyvardžio?

Simonas truktelėjo pečiais.

– Kalbėta, kad jis turėjęs identišką brolį dvynį. Kai jam buvę vienuolika, porą naktų iš eilės jis sapnavęs, kad savo brolį dvynį užmušęs. Ir pamanęs, jeigu jie identiški, logiška, kad ir brolis dvynys turėjęs sapnuoti tokį sapną. Taigi, tai tebuvęs klausimas, kaip užbėgti anam už akių.

Kari pasižiūrėjo į Simoną.

– Užbėgti anam už akių, – pakartojo ji.

– Atsiprašau, – pasakė Simonas ir nuskubėjo paskui Elzę, artėjančią prie stiklo sienų.

Fidelis Lajė pamatė automobilį dar prieš jį išgirsdamas. Tokie jau tie naujieji automobiliai – jie dirba tyliai. Jeigu vėjas būtų pūtęs nuo kelio pusės, viršum pievos ir namų link, jis veikiausiai būtų išgirdęs padangas gurgždant į žvyrą, pavarų perjungimą ar didelį variklio apsukų skaičių važiuojant įkalnėn. Vis

dėlto Fidelis turėjo pasikliauti savo įspėjančia rega. Dėl automobilių, taip. Dėl žmonių, ateinančių pėsčiomis ar užklystančių gyvūnų buvo kitaip. Tam jis turėjo geriausią pasaulyje signalizaciją. Narve – devynis dobermanus pinčerius. Septynias kales, kasmet atsivedančias po vieną jauniklį, kuriuos parduodavo po dvylika gabalų už kiekvieną. Tai buvo oficialioji šunų veisyklos veikla: šunys, sužymėti mikroschemomis, apdrausti nuo paslėptų defektų, turėjo būti perduodami pirkėjui, o jų kilmė su visa genealogija įregistruota Norvegijos Veisyklų registre.

Neoficialioji veiklos dalis glūdėjo miške gerokai atokiau.

Dvi kalės bei vienas patinas. Niekur neregistruoti. Argentinos dogai. Dobermanai pinčeriai mirtinai jų bijojo. Šešiasdešimt penki kilogramai agresijos ir lojalumo su šviesiu trumpo plauko albinosų kailiu nulėmė tai, kad visų Fidelio šunų varduose atsirado žodis *vaiduoklis*: kalės pavadintos Vaiduoklių Mašina ir Šventoji Vaiduoklė, patinas vardu Nevidonas Vaiduoklis. Šunyčius pirkėjai pavadindavo kaip, po velnių, jie patys norėdavo, kai tik susimokėdavo pinigus. Šimtą dvidešimt tūkstančių Norvegijos kronų. Kaina atspindėdavo retą šuns veislę, efektyvų instinktą žudyti ir tą faktą, kad ši veislė Norvegijoje bei kai kuriose kitose šalyse uždrausta. O kadangi pirkėjai nebuvo itin jautrūs kainai ar norvegų teisės normoms, mažai kas lemdavo, kad kaina kris. Veikiau atvirkščiai. Todėl šiemet jis perkėlė užtvarą gilyn į mišką, kad kieme nepasigirstų atsitiktinio lojimo.

Automobilis riedėjo sodybos link, žvyrkelis daugiau niekur nevedė, todėl Fidelis nuskubėjo žemyn prie vartų, kurie visuomet būdavo uždaryti. Ne apsaugoti, kad dobermanai nebūtų išleisti pro tvorą, o kad prašalaičiai nepatektų

vidun. Ir kadangi visi kiti, išskyrus pirkėjus, buvo laikomi prašalaičiais, pastogės lauko lentynėlėje netoli vartų Fidelis laikė perdarytą „Mauser M98“. Sodyboje turėjo ir daugiau ginklų, bet dėl mauzerio pasiaiškintų naudojęs jį elnių medžioklei, jie čia, šiaip ar taip, vaikštinėja po pievelę. Kai vėjas nepučia nuo užtvaro su argentinietiškomis šmėklomis.

Fidelis pasiekė vartus tuo pat metu kaip ir automobilis su nuomos firmos ženklu ant šoninio lango. Vairuotojas buvo aiškiai nepratęs prie šios markės – Fidelis kurį laiką girdėjo perjunginėjant pavaras, – užtruko išjungdamas šviesas ir valytuvus, ir galų gale degimą.

– Na? – paklausė Fidelis stebėdamas ateinantį vyruką. Džemperis su gobtuvu ir rudi batai. Miesto vaikis. Žinoma, retsykiais nutikdavo ir taip, kad kai kurie kelią čia atrasdavo patys ir iš anksto nesusitarę. Tačiau taip būdavo retai, interneto skelbime jis nepateikė tikslių kelio nuorodų, kaip darydavo kitos šunų veisyklos. Vyrukas priėjo prie vartų, o jų Fidelis neturėjo nė minties atidaryti.

– Žvalgausi šuns.

Fidelis apsuko kepuraitę snapeliu į priekį.

– Atsiprašau, bet jūsų kelionė bergždžia. Nesikalbu su galimais savo šunų pirkėjais, kol negaunu rekomendacijos. Taip jau yra. Dobermanai pinčeriai nėra mieli šuneliai, šeimininkui būtina žinoti, kam jis ryžtasi. Paskambink man pirmadienį.

– Man reikia ne dobermano, – atsakė vaikinas, nukreipdamas žvilgsnį tolyn už Fidelio. Pro kiemą ir jo devynių teisėtų šunų aptvarus. Link miško. – O mano rekomendacija – Gustavas Roveris. – Jis parodė vizitinę kortelę. Fidelis kreiva akimi į ją dirstelėjo. Roverio motociklų dirbtuvė. Roveris.

Fidelis įsimindavo vardus ir žmones, mat daug jų nesutikdavo. Ir tą motociklininką su auksiniu dantimi. Jis lankėsi čia kartu su Nestoru ir nusipirko vieną Argentinos dogą.

– Jis sakė, kad turi šunų, kurie puikiai tinka prižiūrėti baltarusėms namų tvarkytojoms, kad jos nepabėgtų.

Fidelis akimirką pasikasė karpą ant riešo. Tuomet atvėrė vartus. Tai ne policija, jie neturi teisės provokuoti tokiais nusikalstamais veiksmais kaip neteisėtas šunų pardavimas. Tai sugadintų visą jų bylą. Bent jau šitaip aiškino jo advokatas.

– Ar turi?..

Vaikinas linktelėjo, įsikišo ranką į džemperio kišenę ir išsitraukė didžiulį pluoštą pinigų. Tūkstantinių.

Fidelis atidarė spintelę ir išsitraukė mauzerį.

– Niekad neinu pas juos be šito, – paaiškino. – Jeigu kuris nors iš jų sugebėtų ištrūkti...

Iki užtvaro jie ėjo dešimtį minučių.

Paskutines penkias minutes girdėjosi pašėlęs ir vis stiprėjantis lojimas.

– Taip loja todėl, kad tikisi būti pamaitinti, – pasakė Fidelis, neužbaigdamas sakinio: tavimi.

Pasirodžius žmonėms, šunys it pasiutę metėsi prie tinklo tvoros. Fidelis galėjo justi, kaip dreba kalva, kai jie pripuolė prie aptvaro. Jis tiksliai žinojo, kaip giliai buvo įkasti tvoros stulpeliai, dabar jau vildamasis, kad išties užtektinai giliai. Iš Vokietijos importuoti narvai buvo su geltonomis metalinėmis durelėmis, kad tokie šunys kaip terjerai, taksai ir pėdsekiai negalėtų ištrūkti, bei skardiniu stogu, kuris leido jiems išlikti sausesniems ir užtikrino, kad aršiausias iš jų neiššoktų pro viršų.

– Dabar jie pavojingiausi, kai yra būryje, – paaiškino Fidelis. – Tuomet seka paskui Nevidoną Vaiduoklį. Tą, patį didžiausią.

Klientas tik linktelėjo. Žvelgė į šunis. Fidelis žinojo, kad jis turėtų baimintis. Pražiotų nasrų su drėgnais nuo seilių žvilgančių dantų vainikais, įspraustais rožinėse dantenose. Po velnių, jis ir pats jų bijo. Ir tik tada, kai yra su vienu iš jų, o tiksliau – su viena kale, jaučiasi šeimininkas.

– Taigi su šunyčiu svarbiausia elgtis taip, kad iškart pasirodytum esąs vadas ir juo būtum. Atsimink, kad gerumas nuolaidžiaujant ir atlaidumas traktuojami kaip silpnumas. Už netinkamą elgesį privaloma bausti, ir tai tavo darbas. Supranti?

Klientas atsisuko į Fidelį. Kažko keistai pritrūko jo besišypsančiame žvilgsnyje, kai jis pakartojo:

– Bausti už netinkamą elgesį yra mano darbas.

– Gerai.

– Kodėl anas narvas tuščias? – klientas ranka parodė aptvarą, esantį priešais kitą su šunimis.

– Turėjau du patinus. Jeigu jie abudu viename narve, viskas baigiasi tuo, kad vienas iš jų žūsta. – Fidelis išsitraukė ryšulį raktų. – Eime pasižiūrėti šunyčių, jų narvas štai ten...

– Tik iš pradžių papasakok man...

– Taip?

– Ar tai tinkamas elgesys leisti šuniui kąsti jaunai merginai į veidą?

Fidelis stabtelėjo.

– Ką?

– Ar tai tinkamas elgesys leisti šunims iškąsti jai veidą, jei ji mėgino pabėgti iš vergovės, ar už tai turėtų būti baudžiama?

– Paklausyk, šunys pasikliauja vien instinktais ir neturi būti baudžiami už tai, kad...

– Kalbu ne apie šunis. Apie šeimininkus. Ar manai, kad už tai turi būti baudžiama?

Fidelis atidžiau pažvelgė į klientą. Ar gali būti, kad vis dėlto jis policininkas?

– Žinoma, jeigu jau yra nutikusi tokia nelaimė, vadinasi...

– Tai vargu ar nelaimė. Po to šuns šeimininkas peiliu perrėžė merginai kaklą ir išmetė miške.

Fidelis tvirčiau sugriebė už ginklo.

– Apie tai nieko nežinau.

– Užtat aš žinau. Šeimininkas vardu Hugo Nestoras.

– Klausyk, tai tau reikia šuns ar ne? – Fidelis kilstelėjo šautuvo vamzdį – iki šiol nukreiptą žemyn – keletu colių.

– Jis pirko tą šunį iš tavęs. Keletą šunų. Nes pardavinėji tokius šunis, kurie tam ir skirti.

– Ką apie tai išmanai?

– Daug. Dvylika metų prasėdėjau narve klausydamasis žmonių pasakojant šitokias istorijas. Ar bent kada pagalvojai, ką reiškia sėdėti tokiame narve?

– Paklausyk...

– Dabar galėsi pamėginti.

Fidelis nesuspėjo nukreipti vamzdžio, kai anas jį apglėbė ir taip stipriai prispaudė rankas prie kūno, kad Fidelis išleido švokščiantį atodūsį. Veisyklos savininkas pastebėjo, kad šunys ėmė stipriau loti, kai jis buvo kilstelėtas aukštyn. Anas leido sau nukristi ant nugaros pakeldamas Fidelį ir palenkdamas virš savęs. Bet kai Fidelis sprandu ir pečiais kliudė žemę, vyrukas taip su juo vertėsi, kad atsidūrė virš Fidelio. Gaudydamas orą, Fidelis mėgino išsilaisvinti. Tačiau staiga liovėsi, pamatęs į jį nukreiptą pistoleto vamzdį.

Po keleto minučių Fidelis stebeilijo į vyriškį. Brisdamas per ūkanotą pievą jis atrodė taip, tarsi eitų vandeniu. Fidelis pirštais įsikibo į tinklą šalia pakabintos masyvios spynos. Jį

užrakino tuščiame narve. Šalia esančiame narve Nevidonas Vaiduoklis atsigulė ir ramiai jį stebėjo. Vyriškis pripylė Fideliui į indą vandens ir įmetė keturias dėželės žalio šunų maisto. Ir pasiėmė telefoną, raktus bei piniginę.

Fidelis suriko. O baltieji velniai skubiai jam atsakė kauksmu ir lojimu. Iš šunų aptvaro, surėsto miško glūdumoje, kad jų niekas neišgirstų ir nepamatytų.

Prakeikimas!

Vyriškis dingo. Stojo keista tyla. Suklykė paukštis. Tuomet jis išgirdo pirmuosius lietaus lašus krintant ant skardinio stogo.

Kai pirmadienio rytą aštuntą valandą aštuonios minutės Simonas išlipo iš lifto ir įžengė į Žmogžudysčių tyrimo skyrių, jis galvojo apie tris dalykus. Kad Elzė stovėdama vonioje pylėsi vandenį į akis nežinodama, kad Simonas miegamajame ir ją stebi. Kad Kari jis veikiausiai pernelyg užkrovė darbu savaitgaliui. Kad nekenčia kontoros išdėstymo, ypač po to, kai Elzės draugas architektas papasakojo jam apie mitą, esą atviro planavimo biuruose sutaupoma erdvė darbuotojams. Dėl triukšmo tenka sukurti daugiau susitikimams skirtų vietų ir garsą slopinančių erdvių, tad laimima gerokai menkiau nei išeikvojama.

Jis nuėjo tiesiai prie Kari darbo vietos.

– Ankstyva, – pratarė jis.

Rytmety kiek apsiblausęs veidas pakėlė į jį akis.

– Ir jums gerą rytą, Simonai Kefai.

– Dėkui. Ar ką radai?

Kari atsilošė kėdėje. O kai nusižiovavo, Simonui pasirodė, kad spinduliuoja tikrą pasitenkinimą.

– Pirmiausia dėl sąsajos tarp Iversen ir Fariseno. Nieko neradau. Antra, apie Sonio Lofthuso teistumus ir kitus įtariamuosius. Taigi Lofthusas buvo nuteistas už nužudymą

neatpažintos, greičiausiai vietnamietės mergaitės, kuri mirė perdozavusi ir policija iš pradžių įtarė Kalę Fariseną. Bet Lofthusas kalėjo ir dėl kito nužudymo. Už narkotikų prekeivio Oliverio Jovičiaus, Kosovo serbo, kuris buvo pasiruošęs įsibrauti į šią rinką, žmogžudystę. Jis rastas Stenso parke su stikliniu kokakolos buteliu gerklėje.

Simono veidas persikreipė.

– Perpjovė jam gerklę?

– Ne, ne tai. Kolos butelis buvo sugrūstas jam į gerklę.

– Sugrūstas *gilyn*?

– Gurkliu žemyn. Lengviau slysta. Taip įspraustas, kad jo dugnas atsirėmė į galinius dantis.

– Kaip sužinojai...

– Mačiau nuotraukas. Narkotikų kontrolės skyriuje pirmiausia manyta, kad tai pranešimas visiems galimiems konkurentams, kas nutinka panorusiems per didelio kąsnio kolos rinkoje. – Ir paskubomis dirstelėjusi į Simoną pridūrė: – Koka kaip ir kokaine.

– Dėkui, terminologiją žinau.

– Buvo atliktas tyrimas, bet jis niekur nenuvedė. Byla nebuvo nutraukta, bet joje menkai pasistūmėta prieš areštuojant Sonį Lofthusą už azijietės mergaitės nužudymą. Jis taip pat prisipažino ir nužudęs Jovičių. Apklausos protokole rašoma, kad jis su Jovičiumi susitikęs parke sutvarkyti skolos reikalų, kad Lofthusas neturėjęs užtektinai pinigų, o Jovičius pagrasinęs jam pistoletu. Tada Lofthusas puolęs jį ir paguldęs ant žemės. Policijai tai nuskambėjo įtikinamai, nes Lofthusas – buvęs imtynininkas.

– Chm.

– Įdomiausia, kad policija paėmė nuo butelio pirštų atspaudus.

– Ir?

– Jie ne Lofthuso.

Simonas linktelėjo.

– O kaip Lofthusas pasiteisino?

– Kad išsitraukė butelį iš artimiausios šiukšliadėžės. Kad tokie narkomanai, kaip jis, tą daro nuolat.

– Ir?

– Narkomanai nerenka tuščių butelių. Pernelyg užtruktų, kol šitaip susirinktų pinigų dienos dozei. Protokole rašoma, kad tai nykščio atspaudas ir jis nuimtas nuo butelio dugno.

Simonas suprato, kur link ji suka, bet nenorėjo to sugriauti užbėgdamas jai už akių.

– Pagalvokite, kas gi gerdamas spaudžia nykštį ant dugno? O jeigu kam nors stumsi butelį žemyn į gerklę, tokiu atveju...

– Manai, kad policija tuomet apie tai nepagalvojo?

Kari gūžtelėjo pečiais.

– Manau, kad policija niekada neteikė reikšmės byloms, kuriose narkotikų prekeiviai vienas kitą užmuša. Ir duomenų bazėje nesurado atspaudo atitikmens. Tad kai jie dar gauna ir prisipažinimą užsigulėjusioje byloje...

– Jie dėkodami linkčioja, antspauduoja bylą kaip išaiškintą ir eina tolyn?

– Juk šitaip jūs ir dirbate, argi ne tiesa?

Simonas atsiduso. *Jūs*. Spaudoje jis buvo skaitęs, kad policijos reputacija po paskutinių dvejų metų skandalų buvo pagerėjusi, bet vis tiek pakilusi tik aukščiau geležinkeliečių. *Jūs*. Ji vis tiek širdyje jau viena koja už šio biuro sienų.

– Taigi turime jau dvi žmogžudystes, už kurias nuteistas Sonis Lofthusas, bet abiem atvejais įtarimai veda prie narkotikų prekeivių. Nori pasakyti, kad jis yra profesionalus atpirkimo ožys?

– Nesutinkat?

– Gal. Bet tai vis tiek niekaip nesieja jo arba Fariseno su Agnete Iversen.

– Yra ir trečioji žmogžudystė, – pridūrė Kari. – Eva Morsand.

– Laivų savininko žmona, – įsiterpė Simonas, mąstydamas apie kavą ir kavos aparatą. – Buskerudo policijos nuovada.

– Būtent. Nukirsta viršutinė galvos dalis. Šituo nusikaltimu irgi įtariamas Sonis Lofthusas.

– Nesutampa. Jis kalėjo, kai tai nutiko.

– Ne, jis buvo išleistas vienai dienai. Buvo netoliese. Nusikaltimo vietoje rasta jo plaukų.

– Tu juokauji, – stebėjosi Simonas, pamiršęs kavą. – Laikraščiuose būtų buvę parašyta. Žinomas žudikas gali būti susijęs su nusikaltimo vieta – kas galėtų būti reikšmingiau?

– Buskerudo tyrėjų vadovybė nusprendė šito neviešinti, – paaiškino Kari.

– Kodėl ne?

– Paklauskit jo.

Kari linktelėjo ir Simonas atkreipė dėmesį į aukštą plačiapetį vyriškį, artėjantį prie jų nuo kavos aparatų su puodeliu rankoje. Nors oro temperatūra vasariška, vilkėjo storą vilnonį megztinį.

– Henrikas Vestadas, – prisistatė vyras, tiesdamas ranką. – Inspektorius iš Buskerudo policijos nuovados. Tiriu Evos Morsand bylą.

– Paprašiau jo atvykti čia pasikalbėti, – paaiškino Kari.

– Iš Drameno per pačius rytinius kamščius, – atsakė Simonas, paduodamas ranką. – Dėkojame.

– Prieš rytinius kamščius, – patikslino Vestadas. – Sėdime čia nuo pusės septintos. Iš tiesų tai maniau, kad apie tą tyrimą

nėra ką daug pasakoti, bet turite kruopščią kolegę. – Jis linktelėjo Kari pusėn ir atsisėdo priešais ją.

– Kodėl gi iškart nesupažindinote su faktu, kad suradote nuteistojo žudiko plaukų? – paklausė Simonas, pavydžiai žvelgdamas į puodelį, svečio keliamą prie lūpų. – Tai būtų beveik tas pats, kaip sakyti, kad byla išaiškinta. Policija paprastai gerų naujienų nesistengia nutylėti.

– Maždaug taip, – sutiko Vestadas. – Ypač žinant, kad plaukų savininkas pirmoje apklausoje prisipažino.

– Tai kas atsitiko?

– Ogi Leifas.

– Leifas?

Vestadas iš lėto linktelėjo.

– Aš galėjau paskelbti apie tai po pirmos apklausos, bet kai kas nesutapo. Kai kas... su jo pozicija. Taigi palūkėjau. O kitoje apklausoje jis atsiėmė parodymus ir tvirtino turįs alibi. Vyras vardu Leifas, vairuojantis mėlyną „Volvo“ automobilį su Drameno lipduku ant lango, ir kurį dėl vienokių ar kitokių priežasčių Lofthusas įvardijo turint problemų su širdimi. Taigi susirinkau informaciją apie visus „Volvo“ savininkus Dramene ir gulėjusiuosius Buskerudo centrinės ligoninės kardiologijos skyriuje.

– Na?

– Leifas Krognesas, penkiasdešimt trejų metų. Jis gyvena Konerude, Dramene, ir iškart pažino vyruką nuotraukoje, kurią jam parodžiau. Jis matė jį sėdint poilsio aikštelėje šalia senojo kelio, lygiagretaus Drameno keliui. Žinot, tokia vieta su suoliukais ir stalais, kur gali grožėtis gamta. Leifas Krognesas saulėtą dieną kiek pasivažinėjo automobiliu ir keletą valandų prasėdėjo poilsio aikštelėje, nes jautėsi labai pavargęs. Paprastai žmonių čia nebūna, visi važiuoja naujuoju

keliu, be to, čia dar yra kūdra, todėl pilna uodų. Šiaip ar taip, tądien prie antrojo stalelio sėdėjo dviese. Jie tik sėdėjo sau nesikalbėdami valandų valandas, lyg ko lauktų. Tuomet vienas pažvelgė į laikrodį ir pasakė, kad jiems metas. Kai jie praėjo Leifo staliuką, vienas iš jų pasilenkė, paklausė, kuo jis vardu, ir pasakė, kad jam reikią apsilankyti pas gydytoją, kažkas negerai su širdimi. Taigi tas kitas žmogus nusivedė tą vyruką, apie kurį Leifas pamanė, jog tai išėjęs pasivaikščioti psichiatrinės pacientas, ir jiedu išvažiavo.

– Bet jis niekaip nesugebėjo išmesti to iš galvos, – pasakojo Kari. – Todėl nuėjo pas gydytoją. Jie nustatė širdies ligą ir iškart paguldė į skyrių. Todėl Leifas ir atsimena vyruką, kurį sutiko poilsio aikštelėje senajame kelyje palei Drameno upę.

Drameno upė, pagalvojo Simonas.

– Taigi, – prašneko Vestadas. – Leifas Krognesas sakė, kad tas žmogus išgelbėjo jam gyvybę. Bet tai ne esmė. O esmė ta, kad teismo medicinos ekspertų išvadoje nurodyta, kad tuo metu, kai jie sėdėjo aikštelėje, buvo nužudyta Eva Morsand.

Simonas linktelėjo.

– O plaukų sruoga? Ar nepatikrinot, kaip ji atsirado nusikaltimo vietoje?

Vestadas patraukė pečiais.

– Įtariamasis, kaip minėjau, turi alibi.

Simonas atkreipė dėmesį, kad Vestadas vis dar nepaminėjo vaikino vardo. Jis atsikrenkštė.

– Gali pasirodyti ir taip, kad plaukų sruoga buvo specialiai pakišta. Ir jeigu tas leidimas suorganizuotas tik tam, kad atrodytų, jog kaltas Sonis Lofthusas, nagus bus prikišę Valstybės kalėjimo pareigūnai. Gal todėl tai ir buvo nutylėta?

Henrikas Vestadas nustūmė puodelį ant Kari stalo tolokai, ji jau nebebuvo skani.

– Gavau įsakymą tylėti, – pareiškė jis. – Mano šefas iš vieno ar kito asmens, sėdinčio aukštai, gavo įsakymą palikti visa tai ramybėje, kol jie nepatikrins.

– Jie nori kontroliuoti faktus, kol skandalas dar nepaviešintas, – pareiškė Kari.

– Tikėkimės, kad taip ir yra, – garsiai ištarė Simonas. – Tai kodėl mums pasakoji, kad gavai įsakymą tylėti, Vestadai?

Vestadas vėl gūžtelėjo pečiais.

– Sunku būti vieninteliam, kuris žino. Ir kai Kari man papasakojo dirbanti kartu su Simonu Kefu... Na, pelnėt sąžiningo pareigūno vardą.

Simonas pažvelgė į Vestadą.

–. Juk žinai, kad tai kitas tinkamas žodis apibūdinti žmogui, keliančiam rūpesčių, tiesa?

– Taip, – pripažino Vestadas. – Nenoriu bėdų. Tik noriu, kad žinočiau ne aš vienas.

– Nes taip saugiau?

Vestadas trečią sykį patraukė pečiais. Sėdėdamas jau nebeatrodė toks aukštas ir plačių pečių. Ir nors vilkėjo megztinį, atrodė, kad jam šalta.

Stačiakampio formos posėdžių kambaryje tvyrojo visiška tyla.

Hugo Nestoro žvilgsnis buvo nukreiptas į kėdę stalo gale.

Aukštas baltos buivolo odos kėdės atlošas buvo atsuktas į juos.

Vyriškis kėdėje pareikalavo pasiaiškinti.

Nestoras pakėlė akis į paveikslą ant sienos viršum kėdės. Jame buvo pavaizduotas nukryžiavimas. Groteskiškas, kruvinas, perdėtai detalus. Vyras ant kryžiaus su dviem ragais kaktoje ir ugninėmis akimis. Išskyrus šias detales, panašumas buvo

akivaizdus. Sklido gandas, kad dailininkas žmogaus, sėdinčio toje kėdėje, paveikslą nutapė po to, kai dėl neapmokėtų skolų šis nukirto jam du pirštus. Dėl pirštų tiesa, Nestoras ir pats ten buvo. Dar buvo pasakojama, kad praėjus dvylikai valandų po to, kai dailininkas pasikabino paveikslą savo galerijoje, žmogus už aukšto atlošo jį pasiėmė. Ir vyro kepenis. Šie gandai nepasitvirtino. Praėjo aštuonios valandos, ir jie išsiėmė blužnį.

O dėl buivolo odos, tai Nestoras negalėtų nei patvirtinti, nei paneigti, kad žmogus už atlošo sumokėjęs trylika su puse tūkstančio dolerių už galimybę sumedžioti ir užmušti baltąjį buivolą, kuris lakotos sju indėnų genčiai yra šventas, kad buivolas buvo užmuštas arbaletu ir kad nuo poros strėlių į širdies plotą nenusibaigęs, tad už atlošo sėdintis žmogus anuomet apžergęs pusės tonos gyvulį ir šlaunų raumenimis mėginęs nusukti jam sprandą. Tačiau Nestoras neturėjo priežasčių abejoti gandais. Žmogaus ir gyvulio svorio skirtumas nebuvęs *toks* didžiulis.

Hugo Nestoras atitraukė žvilgsnį nuo paveikslo. Kambaryje, be jo paties ir žmogaus už buivolo odos, buvo dar trys asmenys. Nestoras kilstelėjo ir nuleido pečius, pajuto marškinius limpant prie nugaros po švarku. Jis retai prakaituodavo. Ir ne tik todėl, kad vengdavo saulės, šiurkščių vilnos dirbinių, sekso arba kitokių fizinių pastangų, o todėl, kad, pasak gydytojo, jo vidinis termostatas, kuris kitiems skatindavo prakaitavimą, buvo išsiderinęs. Taigi fiziškai persitempęs jis neišprakaituodavo ir rizikuodavo perkaisti. Tai buvo paveldėta ir patvirtino tai, ką jis visada žinojęs: kad jo tariami tėvai nebuvo tikrieji, kad svajonės gulėjus lopšyje kažkokioje vietoje, kurią priminė nuotraukos iš aštuntojo dešimtmečio Kijevo, buvo daugiau nei svajonės - tai buvo jo ankstyvos vaikystės prisiminimai.

Tačiau dabar jis jau irgi prakaitavo. Nors ir turėdamas gerų naujienų, vis tiek prakaitavo.

Vyras kėdėje nerodė įniršio. Nesiplūdo dėl pinigų ir narkotikų, pavogtų iš Kalės Fariseno kontoros. Nešaukė, kaipgi galėję nutikti, kad prapuolęs Sylvesteris. Nestaugė, kodėl, po velnių, Lofthuso vaikas vis dar nerastas. Tačiau visi puikiai žinojo, kas pastatyta ant kortos. Buvo keturi scenarijai, ir trys iš jų pasirodė esą prasti. Pirmasis blogas scenarijus: Sonis Lofthusas nužudė Agnetę Iversen, Kalę ir Sylvesterį, ir jis toliau žudys tuos, su kuriais jie dirba. Antrasis scenarijus: Sonis buvo areštuotas, davė parodymus ir atskleidė tikruosius nusikaltėlius, už kurių padarytus nusikaltimus sėdėjo. Trečiasis scenarijus: vaikinui neprisipažinus, Yngvė Morsandas bus areštuotas už žmonos nužudymą, neišlaikys spaudimo ir atskleis, kaip viskas vyko.

Kai Morsandas atėjo pas juos ir pasakė norįs, kad būtų nužudyta neištikima jo žmona, Nestoras pamanė, kad kalbama apie samdomą žudiką. Tačiau Morsandas tvirtino pats trokštąs patirti tą piktdžiugą, tik norėtų, kad viskas būtų sutvarkyta taip, jog kas nors kitas prisiimtų kaltę, mat jis kaip atstumtas sutuoktinis pirmiausia taptų policijos įtariamuoju. O viskas juk nuperkama, jeigu tik kaina yra tinkama. Šiuo atveju – trys milijonai kronų. Tinkamas užmokestis bausmei iki gyvos galvos, argumentavo Nestoras, ir Morsandas sutiko. Morsandui paaiškinus, kaip jis ketina tą kekšę surišti, priglausti pjūklą prie galvos ir žiūrėti jai į akis, kuomet pjaus galvą, Nestoras pajuto, kaip sumišus siaubui ir susijaudinimui pašiurpsta jo nugara. Jie viską koordinavo su Arildu Franku. Vaikino paleidimą, vietą, kur jis turėtų būti pasiųstas kartu su Arildo Franko patikėtiniu, korumpuotu ir gerai apmokamu kalėjimo pareigūnu, atsiskyrėliu apskritaveidžiu mergišium

iš Kaupango, kuriam reikėjo pinigų kokainui, neapmokėtoms skoloms ir kekšėms, tokioms baisioms ir storoms, kad gali pasirodyti, jog pinigai eikvojami veltui.

Ketvirtasis ir vienintelis geras scenarijus buvo gana paprastas: surasti vaikinuką ir jį užmušti. Paprasta kaip du kart du. Seniausiai turėjo būti atlikta.

Ir vis dėlto vyras ramiai kalbėjo pašnibždomis žemu balsu. Tokiu, kuris vertė Nestorą prakaituoti. Iš už balto atlošo balsas prašė Nestorą pasiaiškinti. Ir tiek. Tik paaiškinti. Nestoras atsikrenkštė tikėdamasis, kad jo balsas neišduos baimės, kurią jausdavo nuolat būdamas viename kambaryje su didžiuoju žmogumi.

– Mes grįžome į namą ieškoti Sylvesterio. Viskas, ką radome, tai tuščias krėslas su skyle nuo kulkos atloše. Per savą asmenį patikrinome „Telenor" ryšių kompanijoje, bet nė viena iš jų ryšio stočių nefiksavo Sylvesterio telefono signalo maždaug nuo to vidurnakčio. O tai reikštų, kad Lofthusas visiškai išmontavo jo telefoną, arba telefonas yra tokioje vietoje, kur nėra ryšio. Kad ir kaip būtų, labai tikėtina, jog Sylvesterio nėra tarp gyvųjų.

Kėdė stalo gale lėtai apsisuko ir jis pasirodė. Lyg paveikslo viršuje kopija. Milžiniškas kūnas, raumenys, įsprausti į drabužius, aukšta kakta, nebemadingi ūsai, vešlūs antakiai viršum apgaulingo mieguisto žvilgsnio. Ir kaip tik dabar Hugo Nestoras mėgino sugauti tą žvilgsnį. Nestoras buvo atėmęs gyvybių moterims, vyrams ir vaikams, žvelgęs jiems į akis tai atlikdamas ir nė nemirktelėdamas. Atvirkščiai, jis juos stebėdavo, norėdamas suprasti, ar pamatys tai – mirties baimę, kai suvokiama, kas nutiks, arba intuiciją, kurią mirštantysis pajunta peržengdamas gyvenimo slenkstį. Kaip toji baltarusė mergina, kuriai jis perrėžė gerklę, kai kiti atsisakė. Jis spoksojo

į jos maldaujantį žvilgsnį. Atrodė, tarsi būtų apimtas euforijos nuo jausmų sąmyšio – įsiutęs ant merginos ir kitų dėl to, kad kapituliuoja ir yra silpni. Pakylėtas įtampos laikyti jos gyvenimą savose rankose ir spręsti, ar atlikti ir kada atlikti veiksmą, kuris jį užbaigtų. Galėjo prailginti jai gyvenimą sekunde, dar viena sekunde. Ir dar. Arba ne. Tai priklausė nuo jo. Jam atrodė, kad šis jausmas turėtų būti visiškai arti to seksualinio pasitenkinimo, apie kurį kalbėdavo kiti: pati sueitis jam tesisiejo su nedidelíu diskomfortu ir skausmingu mėginimu pasirodyti „normaliu žmogumi". Jis buvo skaitęs, kad vienas iš šimto žmonių yra neseksualus. Jis buvo toji išimtis. Tačiau netapo nenormalus. Atvirkščiai, galėjo susikaupti, kad pasiektų tai, ko nori, kurti savo gyvenimą, savo vardą, pelnytis kitų pagarbą ir baimę be visos tos beprotybės ir energijos nuotėkio, kurio toji seksualinė narkomanija reikalauja iš kitų. Tai negali būti neracionalu ir, vadinasi, nenormalu: jis juk normalus žmogus, nesibaiminantis mirties, jam tiesiog smalsu. Be to, turįs bosui *gerų* naujienų. Tačiau jo žvilgsnį Nestoras teatlaikė penkias sekundes, tad teko pasiduoti. Nes tai, ką pamatė jo gelmėje, buvo šalčiau ir tuščiau nei mirtis ar sunaikinimas. Tai pražūtis. Pažadas, kad siela, kurią turi, bus iš tavęs atimta.

– Tačiau gavome užuominą, kur vaikinas galėtų būti, – pareiškė Nestoras.

Stambusis žmogus kilstelėjo vieną išskirtinių antakių.

– Iš ko?

– Iš Koko. Narkotikų prekeivio, kuris iki šiol gyveno Ilos apgyvendinimo centre.

– To bepročio su smailiakulniais, iš jo?

Nestoras niekuomet neišsiaiškino, kaip stambusis žmogus susirenka visą informaciją. Jo niekad nepamatysi gatvėse, Nestoras nėra girdėjęs, kad kas nors pasakytų su juo šnekėjęsis,

o juo labiau – matęs. Ir vis dėlto jis viską žinojo, visada šitaip buvę. Kurmio laikais tai būtų suprantama, tuomet stambusis turėjo prieigą prie visko, kas vykdavo policijoje. Bet kai jie nužudė Abą Lofthusą, pasirengusį visa tai atskleisti, kurmio reikšmė sumenko. Nuo to laiko jau greit bus penkiolika metų, ir Nestoras susitaikė, kad veikiausiai taip ir nesužinos, kas buvo tas kurmis.

– Jis kalbėjo apie Ilos centre gyvenantį vaikiną, turintį daug pinigų ir apmokėjusį savo kambario draugo skolas, – savo tiksliai išmokta intonacija su vadinamąja rytų slavų „r“ ištarė Nestoras. – Dvylika tūkstančių kronų grynaisiais.

– Niekas Iloje už kitus nemoka, – patvirtino Vilkas, vyresnysis vyriškis, atsakingas už merginų importą.

– Būtent, – sutiko Nestoras. – Ir jis tai padarė savo noru, nors kambario draugas apkaltino jį pavogus auskarus. – Todėl pagalvojau...

– Pagalvojai apie pinigus Kalės seife, – pasakė stambusis. – Ir pavogtus Iversen papuošalus, taip?

– Tikrai taip. Todėl aplankiau Koko ir parodžiau vaikino nuotrauką. Jis patvirtino, kad tai tas pats, Sonis Lofthusas. Turiu kambario numerį. 323. Klausimas tik toks, kaip mes... – Nestoras priglaudė pirštų galiukus vieną prie kito ir lyžtelėjo lūpas it ragautų žodžių „jį nužudysime“ sinonimus.

– Ten mes neįeisim, – pasakė Vilkas. – Bent jau nepastebėti. Rakinami vartai, priimamojo budėtojai, visur vaizdo kameros.

– Galime pasitelkti vieną iš gyventojų, – įsiterpė Vosas, buvęs apsaugos įmonės vadovas, išspirtas dėl to, kad įsitraukė į anabolinių steroidų gabenimą ir pardavimą.

– Negalime patikėti to narkomanams, – kalbėjo Vilkas. – Lofthusas ne tik išvengė mūsiškių kompetentingų vyrų, bet, atrodo, vieną jų ir pakišo po velėna.

– Tai ką darysim? – klausė Nestoras. – Patykosim gatvėje priešais namą? Įkurdinsim snaiperį gretimame name? Padegsim prieglaudą ir uždarysim išėjimus?

– Nekvailiok, Hugo, – sudraudė Vosas.

– Turėtum žinoti, kad niekad nekvailioju. – Nestoras pajuto kaistant veidą. Įšilęs, bet dar neprakaituojantis. – Jeigu jo neprigriebsim prieš sučiumpant policijai...

– Gera mintis. – Šie du žodžiai buvo sušnibždėti taip tyliai, kad vargu ar girdėjosi. Ir vis dėlto kambaryje jie suskambo lyg trenkus perkūnui.

Tebetvyrojo tyla.

– Kokia gi? – galiausiai perklausė Nestoras.

– *Nepričiupti*, kol suims policija, – pasakė stambusis.

Nestoras apsižvalgė, kad įsitikintų, ar nebus vienintelis nesupratęs, ir tik tuomet paklausė:

– Ką turite omeny?

– Tą ir turiu omeny, – šnibžtelėjo stambusis, šyptelėjo ir nukreipė žvilgsnį į vienintelį iki šiol nepratarusį nė žodžio asmenį kambaryje:

– Supranti, apie ką kalbu, tiesa?

– Tiesa, – atsakė žmogus. – Vaikinukas baigs dienas Valstybėje. Galbūt – kaip ir jo tėvas – pakels prieš save ranką?

– Gerai.

– Tuomet užsiminsiu policijai, kur jis gali būti, – tarė žmogus, pakėlė smakrą ir išlaisvino kaklą iš žalios uniformos marškinių apykaklės.

– Nebūtina, policija aš pasirūpinsiu, – atsakė stambusis.

– Hm, gerai... – nustebo Arildas Frankas.

Stambusis vyras atsisuko ir kreipėsi į visą stalą:

– O kaip tas liudininkas iš Drameno?

– Jis ligoninėje, kardiologijos skyriuje, – Nestoras išgirdo kažkurį atsakant. Jis spoksojo į paveikslą.

– Ką darysim su juo?

Tebespoksojo.

– Tą, ką ir privalom, – atsakė žemas balsas.

Spoksojo į Dvynį, kabantį ant kryžiaus.

Pasikorusi.

Marta sėdėjo palėpėje.

Žvelgė į siją.

Buvo sakiusi kitiems, kad patikrins, ar tvarkingi archyvai. O jie ir buvo tvarkingi, dėl to ji nesijaudino. Dėl nieko nesijaudino. Mąstė tik apie jį, Stigą, ir tai buvo taip banalu, kaip ir tragiška. Ji įsimylėjo. Ji visuomet manė, kad gilūs jausmai jos neaplankys. Žinoma, keletą sykių ji buvo įsimylėjusi ir anksčiau, bet ne šitaip, kaip dabar. Tais kartais juto drugelius pilve, jaudinančius žaidimus su svaiginančiais jausmais ir kaistančiais skruostais. Bet šįkart tai buvo... apsėdimas. Kažkas apsigyveno jos kūne ir valdė visa, ką ji veikė ar mąstė. Įsimylėjusi. Tikslus apibūdinimas. Kaip ir persitempusi ar persivalgiusi. Per stipriai įsimylėjusi. Per daug. Nenoromis. Destruktyviai.

O toji čia pasikorusi moteris, ar ne šitaip nutiko ir jai? Juk ir ji buvo įsimylėjusi vyrą, kurį giliai viduje juto pasirinkus neteisingą pusę? Toji moteris irgi buvo taip apakinta meilės, kad pati sau bandė argumentuoti, kuri pusė teisinga, o kuri – ne, mėgino pati sau susikurti naują moralę, kuri sutaptų su šia miela liga. O gal ji – kaip ir Marta – suprato tai vėliau, kai buvo jau per vėlu. Po pusryčių Marta buvo užėjusi į 323-iąjį kambarį. Dar kartą patikrino bėgimo batelius. Jų padai kvepėjo grindų plovikliu. Kas gi plautų beveik naujų sportinių batų

padus, jeigu nenorėtų ko nors nuslėpti? Ir kodėl tai ją taip prislėgė, kad užsimanė ateiti čia? Viešpatie Dieve, ji jo nebenori.

Ji žvelgė į siją.

Bet ji nenorėjo pasielgti kaip ana moteris. Įskųsti. Negali. Turi būti tam kokia nors priežastis, bet jos ji nežino. Jis ne toks. Jos darbas toks, kur kasdien girdi daugybę melo, atsiprašymų ir tikrovės versijų, kad galiausiai nebetiki, jog kuris nors iš jų buvo tuo, kuo dedasi esąs. Bet ji žinojo viena: Stigas nėra šaltakraujis žudikas.

Ji žinojo tai, nes buvo jį įsimylėjusi.

Marta paslėpė veidą delnuose. Juto veržiantis verksmą. Sėdėjo tyloje ir kūkčiojo. Jis norėjo ją pabučiuoti. Ji norėjo pabučiuoti jį. *Tebetroško* jį bučiuoti. Čia, dabar, visados! Pradingti šioje didžiulėje, nuostabioje, šiltoje jausmų jūroje. Pasiduoti svaiguliui, įspausti žymę, pajusti jausmų antplūdį, dėkoti ir keiksnoti.

Ji išgirdo verksmą. Ir pajuto šiurpstant rankas. Žvilgtelėjo į portatyvinę radijo stotelę. Jautrus, unkščiantis kūdikio verksmas.

Jai norėjosi išjungti aparatą, bet to nepadarė. Šįkart verksmas kitoks. Lyg vaikas bijotų ir ją kviestų. Tačiau tai vis tas pats kūdikis, visuomet tas pats. Jos kūdikis. Prarastasis kūdikis. Įkalintas vakuume, tuštumoje, ieškantis kelio namo. Ir niekas negali ar nenori jam padėti. Niekas, kas turėtų padėti. Nes jie nežino, kas tai, o nežinia gąsdina. Marta klausėsi verksmo. Jis stiprėjo ir stiprėjo. Tapo spiegiančiu ir isterišku balsu:

– Marta! Marta! Ateik...

Ji sustingo. Kas čia?

– Marta! Jie veržiasi čia! Jie ginkluoti! Gerasis Jėzau, kurgi tu?

Ji čiupo radijo stotelę ir nuspaudė garsiakalbio mygtuką.

– Marija, kas nutiko?

Ji atleido mygtuką.

– Jie apsirengę juodai, kaukėti, su skydais ir ginkluoti, ir jų tiek daug! Ateik čia!

Marta pakilo, išbėgo pro duris. Girdėjo savo kojas kaukšint laiptais žemyn. Plėšte atplėšė duris į koridorių trečiame aukšte. Matė vieną iš juodai apsivilkusiųjų sukiojantis aplinkui ir nukreipus į ją trumpavamzdį ginklą ar galbūt automatą. Matė kitus tris priešais 323-iojo kambario duris. Du iš jų tvirtino nedidelį taraną.

– Kas?.. – pradėjo Marta, bet nutilo, kai vyras su automatu išdygo priešais ir priglaudė pirštą ten, kur, ji suvokė, po juoda kauke turėtų būti jo lūpos. Pastovėjusi akimirką ji suvokė, kad tik idiotiškas ginklas ją sustabdė.

– Tučtuojau noriu pamatyti kratos orderį! Jūs neturite...

Pasigirdo garsas, tarsi kas skiltų, kai taranas išjudino duris ties užraktu. Trečiasis vyras jas kiek pravėrė ir įmetė į kambarį kažką panašaus į dvi rankines granatas. Tuomet jie nusisuko ir užsidengė ausis. Viešpatie Dieve, nejaugi jie?.. Šviesos blyksnis pro praviras duris buvo toks stiprus, kad netgi apšviestame koridoriuje nusidriekė trijų policininkų šešėliai, o sprogimas toks kurtinantis, kad Martai spengė ausyse. Tuomet jie įsiveržė vidun.

– Panele, eikit iš kur atėjusi!

Prislopintą įsakymą ištarė priešais stovintis policininkas. Jis greičiausiai rėkė.

Porą sekundžių Marta stovėjo ir spoksojo į jį. Jis kaip ir kiti vilkėjo „Delta“ pareigūnų uniforma ir neperšaunama liemene. Ji atatupsta atsitraukė prie durų, į laiptinę. Atsirėmė į sieną. Pasirausė kišenėse. Užpakalinėje tebebuvo vizitinė

kortelė, lyg Marta visą laiką būtų žinojusi, kad jos prireiks. Ji surinko numerį, užrašytą po vardu.

– Taip?

Balsai yra keistai tikslūs temperatūros matuokliai. Simono Kefo balsas nuskambėjo it pavargęs, įsitempęs. Be pakilumo, kurį suteiktų įsiveržimas ir areštas. Iš akustikos ji kaipmat suvokė, kad jis ne gatvėje priešais Ilos centrą ar jo kambariuose, o erdvioje vietoje su daugybe žmonių.

– Jie čia, – ištarė ji. – Jie mėto granatas.

– Kas kalba?

– Marta Lian iš Ilos apgyvendinimo centro. Greitojo reagavimo būrys čia. Jie puola mus.

Pauzė. Fone Marta išgirdo balsą iš garsiakalbio kažką pranešant, kreipiantis vardu, kviečiant į pooperacinę palatą. Vyresnysis inspektorius ligoninėje.

– Kaipmat vykstu, – pasakė jis.

Marta baigė pokalbį, atidarė duris ir vėl nuėjo koridoriumi. Girdėjo portatyvinėje radijo stotelėje spragsint ir krebždant.

Vyras nukreipė į ją ginklą.

– Ei, ką sakiau!

O metalinis balsas jo imtuve:

– Dabar jį išvedam.

– Nušaukit mane, jeigu norit, bet aš čia esu atsakinga ir dar nemačiau arešto orderio, – pareiškė Marta eidama pro jį.

Ir kaip tik tuo metu pamatė juos išeinant pro 323-io kambario duris. Jo rankos surakintos antrankiais, du policininkai iš šonų. Jis buvo nuogas, tik su kiek per didelėmis baltomis apatinėmis kelnėmis, ir regėjosi keistai pažeidžiamas. Nors ir raumeninga viršutine kūno dalimi, jis atrodė laibas, nusilpęs, sunaikintas. Iš vienos ausies plona srovele tekėjo kraujas.

Jis pakėlė akis. Sutiko jos žvilgsnį.
Jie praėjo pro ją ir dingo iš akių.
Viskas baigėsi.
Marta su palengvėjimu atsiduso.

Porą kartų pasibeldusi, Betė išsitraukė pagrindinę kortelę ir atsirakino apartamentus. Kaip visuomet, šiek tiek užtruko, kad svečias viduje išvengtų galimai skausmingo susitikimo. Tokia buvo „Plaza" viešbučio politika: gyventojai neturi matyti ir girdėti to, ko nereikėtų matyti ir girdėti. Bet tai ne Betės politika. Veikiau atvirkščiai. Mama Betei nuolat sakydavusi, kad vieną dieną jos smalsumas pridarys jai rimtų bėdų. Puiku, taip ir yra, ir daugiau nei vieną dieną. Tačiau dirbdama registratūroje ji irgi gaudavo iš to naudos, daugiau niekas viešbutyje neturėjo tokios uoslės viešbučių sukčiams, kaip Betė. Tai buvo tarsi jos prekinis ženklas – demaskuoti žmones, užsimaniusius gyventi, valgyti ir gerti nesusimokėjus. Ir iš tiesų ji buvo ganėtinai veikli, niekad neslėpė turinti tokių ambicijų. Per paskutinį darbuotojų pokalbį vadovas įspėjęs ją būti atsargią, bet diskretišką ir pirmiausia paisyti viešbučio interesų. Jis pasakė, kad ji galinti pasiekti daug ir kad registratūra tokiems kaip ji tėra laikina stotelė.

Apartamentai buvo vieni didžiausių viešbutyje, kambarys su vaizdu į visą Oslą. Baras, virtuvėlės kampas, dušas ir atskiras miegamasis su dušu. Ji girdėjo, kaip miegamojo duše bėga vanduo.

Jis užsiregistravo kaip Fidelis Lajė ir, akivaizdu, dėl pinigų neturėjo problemų. Kostiumas, kurį ji atnešė, buvo „Tiger" firmos, šiandien kiek anksčiau pirktas Bogstado kelyje, nusiųstas siuvėjui skubiai pataisyti ir taksi pristatytas į šį viešbutį. Paprastai sezono metu jie samdydavosi berniuką

pasiuntinuką daiktams po kambarius išnešioti, bet dabar, vasarą, buvo užtektinai ramu, tad šį darbą atlikdavo patys administratoriai. Ir Betė kaipmat pasisiūlė. Ne todėl, kad turėtų kokių nors konkrečių įtarimų. Kai ji jį apgyvendino, jis iš anksto susimokėjo už dvi naktis, o taip sukčiai nesielgia. Veikiau jos dėmesį patraukė kita. Kad jis neatrodė panašus į tokį, kuris galėtų gyventi apartamentuose viršutiniame aukšte. Veikiau į tokį, kuris gyvena gatvėje ar pensione žygeiviams. Atrodė toks nepatyręs ir susikaupęs ties registracija, tarsi niekad anksčiau nebūtų gyvenęs viešbutyje, o tik išmokęs teoriškai ir trokštąs viską atlikti teisingai. Be to, dar ir susimokėjęs grynaisiais.

Betė atidarė spintos duris, pastebėjo, kad joje jau kabo kaklaraištis ir dveji marškiniai, irgi „Tiger" firmos, akivaizdu, jog pirkti ten pat. Ant grindų buvo padėtos dvi poros naujų juodų batų. Vidiniame pade ji perskaitė įrašą „Vass". Šalia jos pakabinto kostiumo stovėjo aukštas minkštas lagaminas su skyle viduje. Jis buvo toks aukštas, kaip ir ji, matydavo tokių žiemą, skirtų gabenti snieglentei ar banglentei. Jai kilo pagunda prasegti lagaminą, bet jį tik kumštelėjo. Medžiaga pasidavė. Tuščias, bent jau snieglentės tikrai nėra. Šalia lagamino spintoje buvo vienintelis nenaujas daiktas - raudonas sportinis krepšys su užrašu „Oslo imtynininkų klubas".

Ji uždarė spintos duris, nuėjo tiesiai prie atvirų miegamojo durų ir šūktelėjo į vonios pusę:

– Pone Laje! Atleiskit, pone Laje!

Ji išgirdo dušą išsijungiant ir kaip tik tada pasirodė veidas su atgal suglostytais šlapiais plaukais ir skutimosi putomis ant skruostų bei antakių.

– Jūsų kostiumą pakabinau spintoje. Man buvo pasakyta, kad turiu paimti laišką, kurį reikia frankuoti ir išsiųsti.

– O, taip. Labai ačiū. Luktelėkit minutėlę.

Betė priėjo prie kambario lango. Pažvelgė į Operos ir Oslo fiordo vaizdą. Į naujus aukštus pastatus, stovinčius vieną šalia kito it lenteles statinių tvoroje. Ekebergo keterą. Pašto tarnybos aukštybinį pastatą. Rotušę. Bėgius, išsiraizgiusius po visą šalį ir tarsi susipinančius po ja žemai, Oslo Centrinėje stotyje, į vieną nervinį raizginį. Ant didžiulio rašomojo stalo ji pastebėjo vairuotojo pažymėjimą. Jis buvo ne Lajės. Šalia gulėjo žirklės ir Lajės paso nuotrauka su pastebimais keturkampiais akiniais juodais rėmeliais, į kuriuos ji atkreipė dėmesį dar jį registruodama. Tolėliau ant rašomojo stalo buvo uždėti du vienodi ir aiškiai naujutėlaičiai portfeliai. Pro vieno iš jų viršų kyšojo plastikinio maišelio kraštas. Ji spoksojo. Matinis, tačiau persišviečiantis plastikas. Su šešėliu kažko balto viduje.

Ji žengė porą žingsnių atgal, kad galėtų matyti miegamąjį. Durys į vonios kambarį buvo atvertos ir priešais veidrodį ji regėjo svečio nugarą. Ties juosmeniu jis buvo įsisupęs į rankšluostį ir itin susikaupęs skutosi. Tai reiškė, jog ji turi šiek tiek laiko.

Ji pamėgino atidaryti portfelį su plastikiniu maišeliu. Jis buvo užrakintas.

Žvilgtelėjo į kodinį užraktą. Maži metaliniai rutuliukai rodė 0999. Ji dirstelėjo į antrą portfelį. 1999. Ar gali abudu portfeliai turėti tokį patį kodą? Bent jau 1999 atrodė panašiau į kodą. Metai. Veikiausiai kieno nors gimimo data. Arba Princo daina. Vadinasi, neužrakinta.

Betė išgirdo, kaip atsukamas čiaupas. Dabar jis prausėsi veidą. Ji suvokė, kad nereikėtų to daryti.

Ji pakėlė antrojo portfelio viršų. Ir žioptelėjo.

Portfelis iki pat viršaus buvo prikištas pinigų ryšulių.

Betė išgirdo žingsnius miegamajame ir paskubėjo užsegti portfelį. Žengė kelis skubius žingsnius ir besidaužančia širdimi įsitaisė prie išėjimo durų.

Jis išėjo iš miegamojo ir šypsodamasis žvelgė į ją. Bet buvo pasikeitęs. Gal todėl, kad be akinių. Arba dėl kraujuotos popieriaus skiautės virš akies. Ir ji kaipmat suprato, kas kitaip. Jis nusiskuto antakius. Kas gi, po galais, *skutasi* antakius? Išskyrus, suprantama, Bobą Geldofą filme „Siena". Bet jis buvo išprotėjęs. Vaidino išprotėjusį. Ar šis žmogus priešais ją irgi netekęs galvos? Ne, išprotėjusieji neturi lagaminų su pinigais, o tik *mano* juos turį.

Jis ištraukė rašomojo stalo stalčių, išėmė rudą voką ir ištiesė Betei.

– Ar suspėtumėt atiduoti su šios dienos siuntomis?

– Tikrai spėsime, – pratarė ji tikėdamasi, kad jis nepastebėjo jos nervingumo.

– Labai ačiū, Bete.

Ji porąkart sumirksėjo. Aišku, jos vardas užrašytas viešbučio kortelėje.

– Geros dienos, pone Laje, – nusišypsojo ji, imdama už durų rankenos.

– Luktelkit, Bete...

Jos šypsnis sustingo. Jis bus pastebėjęs, kad portfelis atidarytas, jis...

– Galbūt... ech, už tokias paslaugas reikalingi arbatpinigiai?

Ji lengviau atsiduso.

– Tikrai ne, pone Laje.

Tik lifte ji pajuto esanti išpilta prakaito. Kodėl ji niekaip negali suvaldyti smalsumo? Ji niekam negali pasisakyti, kad rausėsi po kliento daiktus. Ir kas sakė, kad neleidžiama nešiotis pinigų lagaminuose? Ypač jeigu, pavyzdžiui, dirbi

policijoje? Nes taip ir užrašyta ant rudo voko: Policijos departamentas, Grionladsleiretas 44, Simonui Kefui.

Simonas Kefas dairėsi po 323-iąjį kambarį.

– Vadinasi, įsiveržė „Delta“? – perklausė. – Ir išsivedė tą, kuris gulėjo apatinėje lovoje? Džonį – kuo ten jis vardu?

– Puma, – atsakė Marta. – Paskambinau, nes pamaniau, kad jūs gal...

– Ne, aš su tuo nesusijęs. O Džonis gyvena čia su?..

– Stigu Bergeriu, jis taip save vadina.

– Chm. O kur jis dabar?

– Nežinau. Niekas nežino. Policija visus čia apklausė. Tačiau, jeigu tai ne jūs, tuomet norėčiau žinoti, kas atsakingas už šį įsiveržimą.

– Šito aš nežinau, – pareiškė Simonas, atidarydamas spintą. – „Deltos“ reagavimus derina Policijos departamento vadovas, susisiekit su juo. Ar čia Stigo Bergerio drabužiai?

– Tiksliai nežinau.

Jis nujautė, kad ji meluoja, žino, kad tai jo drabužiai. Jis pakėlė juodus sportinius batelius, stovėjusius spintoje. 43 dydis. Padėjo atgal, uždarė spintą. Jo akis užkliuvo už nuotraukos, pritvirtintos ant sienos šalia spintos.

– Tai Sonis Lofthusas.

– Ką?

– Tas kitas gyventojas. Jis vardu Sonis, o ši nuotrauka yra jo tėvo, Abo Lofthuso. Tėvas buvo policininkas. O jo sūnus – žudikas. Nužudė šešis žmones. Jūs, žinoma, galite skųstis policijos generaliniam komisarui, bet manau, kad „Delta“ čia pasirodė ne atsitiktinai.

Jis matė, kaip griežtėja jos veidas ir traukiasi vyzdžiai, lyg staiga būtų plūstelėjusi šviesa. Čia jie buvo pratę prie panašių

dalykų, bet sužinojus, kad name apsistojęs serijinis žudikas, vis tiek šokiruoja.

Jis pritūpė, kažkas gulėjo po lova. Simonas ištraukė.

– Kas čia?

– Garsinė granata, – pasakė laikydamas alyvuogės žalumo įrenginį, panašų į dviračio vairo rankeną. – Sukelia stiprų šviesos pliūpsnį ir garsą iki šimto septyniasdešimties decibelų. Tiesiogiai nepavojinga, bet kelias sekundes žmonės nieko nemato, negirdi, svirduliuoja ir nesiorientuoja, todėl „Delta" daro tai, ką reikia. O šios apsauginio žiedo jie neištraukė, todėl ji nedetonavo. Šitaip nutinka dėl įtampos, žmonės klysta. Sutinkat?

Simonas dirstelėjo į sportinius batus ir pažvelgė į ją. Bet kai vėl sutiko merginos žvilgsnį, jis buvo ramus ir tvirtas. Vyriškis nieko jame neįžvelgė.

– Turiu grįžti į ligoninę, – pasakė Simonas. – Paskambinsit man, jeigu jis vėl pasirodys?

– Ar jums kas negerai?

– Žinoma, – atsakė Simonas. – Guli mano žmona. Ji netenka regėjimo.

Jis pažvelgė į savo rankas. Norėjosi pridurti: *Kaip ir aš.*

Hugo Nestoras mėgo „Vermontą“. Tai buvo viena iš keleto restorano, baro, naktinio klubo kombinacijų, kurį mėgo pagal visas tris kategorijas. Klientai čia buvo turtingi ir gražūs; negražūs, bet turtingi; neturtingi, bet gražūs, tipiškos garsenybės, pusiau sėkmingi finansininkai bei žmonės, dirbantys naktimis pramogų ir naktinio gyvenimo sferose. Ir sėkmės lydimi nusikaltėliai. Dešimtajame dešimtmetyje Pleišto gauja bei pinigus plaunantys, bankus ir paštų skyrius siaubiantys plėšikai „Vermonte“ pirkdavosi šešialitrių „Dom Perignon“ butelių ir – mat norvegų striptizo šokėjai tuo metu stokojo subtilumo – dar geresnių parsisiųsdavo iš Kopenhagos vikriam stulpo šokiui privačiuose apartamentuose. Jie naudodavosi šiaudeliais kokainui nupūsti į įvairias atviras šokėjų kūnų ertmes, o kartu ir į savąsias, kol padavėjai prieidavo ir nueidavo su austrėmis, Perigoro triufeliais ir žąsų, kuriomis rūpintasi ne mažiau nei jie rūpinosi patys savimi, kepenėlių paštetu. Trumpai tariant, Vermontas buvo vieta, turinti stilių ir tradicijas. Vieta, kur Nestoras Hugo ir jo žmonės galėdavo pasisėdėti už savojo nuošalaus stalo stebėdami, kaip pasaulis ritasi žemyn. Vieta, kurioje būdavo sudaromos sąjungos, kur

finansų sferos žmonės galėjo susilieti su nusikaltėliais, kad jų nepasiektų farai.

Todėl ir vyriškio, sėdinčio prie jų stalo, klausimas nebuvo neįprastas. Jis įėjo, apsidairė ir ėmė brautis pro minią tiesiai prie jų, kol buvo sustabdytas Bo, kai mėgino praeiti pro raudoną juostą, žyminčią jų teritoriją. Jis persimetė su Bo keletu žodžių, tuomet Bo priėjo prie Nestoro ir pašnibždėjo jam į ausį:

– Jam reikia azijietės mergaitės. Jis sakosi esąs siųstas kliento, kuris gerai sumokėsiąs.

Nestoras pakreipė galvą, gurkštelėjo šampano. Tai buvo viena iš Dvynio taisyklių, kuria jis irgi vadovaudavosi: *Money can buy you champagne* – pinigai leidžia tau pirkti šampaną.

– Ar jis tau panašus į farą?

– Ne.

– Ir man nepanašus. Pasiūlyk jam kėdę.

Vyrukas vilkėjo kostiumu, kuris atrodė brangus, naujai išlygintais marškiniais, kaklaraiščiu. Šviesūs antakiai virš gerai matomų prašmatnių akinių. Be kita ko, *jokių* antakių.

– Ji turėtų būti jaunesnė nei dvidešimties.

– Nežinau, apie ką kalbi, – pareiškė Nestoras. – Ko čia atėjai?

– Mano klientas – Ivero Iverseno draugas.

Nestoras pažvelgė į jį atidžiau. Nėra ir blakstienų. Gal jam irgi *alocepia universalis*, kaip ir Hugo broliui? Tariamam broliui. Ant kūno – nė plaukelio. Tokiu atveju ant galvos turėtų būti perukas.

– Mano klientas iš laivybos srities. Jis sumokės grynaisiais ir heroinu, atkeliavusiu jūros keliu. Jūs, žinoma, suprantat geriau už mane, koks jo grynumo laipsnis.

Keletas vietų. Tik keletas tarpininkų, maišančių medžiagas.

– Leisk man pasikalbėti su Iversenu, – suabejojo Nestoras.

Vyrukas papurtė galvą.

– Mano klientas reikalauja visiško diskretiškumo, nei Iversenas, nei kas kitas neturi apie tai sužinoti. Jeigu Iversenas pasakoja artimiems draugams, kuo užsiimąs, tai tik jo problema.

Ir galimai mūsų, pamanė Nestoras. Kas šis vyrukas? Jis nepanašus į pasiuntinuką. Protežė? Itin patikimas šeimos advokatas?

– Suprantu, kad šitoks tiesmukas užsakymas iš asmens, kurio nepažįstate, reikalauja itin apsidrausti saugiai transakcijai. Todėl, norėdami jums įrodyti rimtus savo ketinimus, mudu su klientu siūlome avansą. Ką pasakysit?

– Mano atsakymas – keturi šimtai tūkstančių, – pareiškė Nestoras. – Tai viso labo tik skaičius, kurį paminėjau, nes vis dar nesuprantu, apie ką kalba?

– Žinoma, kad ne, – ištarė vyrukas. – Susitvarkysim.

– Kaip greitai?

– Pamaniau, šįvakar.

– Šįvakar?

– Mieste būsiu tik iki rytojaus ryto, tada vėl grįžtu į Londoną. Avansas mano apartamentuose viešbutyje „Plaza".

Nestoras su Bo persimetė žvilgsniais. Tuomet vienu mauku ištuštino siaurą šampano taurę.

– Nesuprantu nė žodžio, misteri. Tik tiek, kad mėgini pasakyti, jog kvieti mus taurelei į savo apartamentus.

Vyrukas šyptelėjo.

– Kaip tik tą ir darau.

Jie apieškojo vyruką tik nusileidę į automobilių stovėjimo aikštelę. Bo jį laikė, kol Nestoras ieškojo ginklo ir mikrofonų. Vyrukas leidosi nesipriešindamas. Jis buvo švarus.

Bo nuvairavo limuziną iki „Plazos“, jie išlipo automobilių stovėjimo aikštelėje už „Spektrum“ ir nuėjo prie stiklinio prizmės pavidalo dangoraižio, kuriame ir buvo „Plaza“ viešbutis. Jie žvelgė žemyn į miestą kildami išoriniu liftu, o Nestoras mąstė, kad tai lyg metafora – kuo aukščiau kyli pats, tuo žmonės apačioje tampa mažesni.

Kai vyrukas atidarė jiems duris, Bo išsitraukė pistoletą. Nebuvo jokių aiškių priežasčių tikėtis pasalos, Nestoras nebeturėjo gyvų priešų, apie kuriuos žinotų pats. Jokių neišsiaiškintų konfliktų versle. Jį galėtų areštuoti policija, tačiau nieko prieš jį neturi. Ir vis dėlto Nestoras juto nerimą, kurio neįstengė paaiškinti. Todėl apsisprendė laikytis profesinio budrumo, neatsisakyti apsaugos, kiti versle iš jo galėtų šito pasimokyti. Kitaip nebūtų atsidūręs ten, kur dabar yra.

Apartamentai buvo ganėtinai gražūs. Įspūdingas vaizdas, kokio ir galima tikėtis. Vyrukas ant kavos stalelio buvo užkėlęs du portfelius. Kol Bo tikrino kitus kambarius, vyrukas įsitaisė prie baro ir ėmė maišyti gėrimus.

– Prašom, – ištarė, rodydamas ranka į portfelius.

Nestoras atsisėdo prie kavos stalelio ir pirmiausia atkėlė vieno portfelio viršų. Tuomet kito.

Tai daugiau nei keturi šimtai tūkstančių. Turėtų būti daugiau.

O jeigu medžiaga antrajame portfelyje tokia gryna, kaip jis aiškino, tai daugiau nei užtektų nusipirkti nedidelį kaimelį su azijietėmis mergaitėmis.

– Ar neprieštarausit, jeigu įjungsiu televizorių? – paklausė Nestoras, čiupdamas nuotolinio valdymo pultelį.

– Jauskitės kaip namie, – atsakė vyrukas, susikaupęs ties gėrimais. Neatrodė, kad būtų įpratęs juos ruošti, bet dabar jau buvo pasirengęs pjaustyti citriną trims džino su toniku taurėms.

Nestoras įjungė mokamų televizijos kanalų mygtuką, perjunginėjo vaikams bei šeimai skirtus kanalus, kol perėjo prie pornografinių ir padidino garsą. O tada nuėjo prie baro.

– Jai šešiolika metų, ji bus perduota automobilių aikštelėje šiąnakt vidurnaktį prie „Lido" Ingier krantinėje. Pastatysi automobilį aikštelės vidury, bet iš jo nelipsi. Vienas iš mūsų prie tavęs prieis, atsisės į užpakalinę sėdynę ir suskaičiuos pinigus. Tuomet jis išeis su pinigais, o kitas atves mergaitę. Supratai?

Anas linktelėjo.

Nestoras nepaminėjo, nes apie tai nekalbama, kad tame automobilyje, kuris privažiuos pinigų, mergaitės nebus. Kad pinigai paliks tą vietą anksčiau nei atvažiuos automobilis su mergaite. Ta pati taisyklė, kaip ir narkotikų versle.

– O pinigai...

– Dar keturi šimtai tūkstančių, – pasakė Nestoras.

– Puiku.

Bo grįžo iš miegamojo, stovėjo ir spoksojo į ekraną. Mėgo pasižiūrėti. Juk visi tai mėgsta. Jam pornofilmai atrodė naudingi dėl to nuspėjamo ir aiškaus garso takelio su aimanomis „oh, my God" ir „yes, fuck me good", slopinančio garsus, kurių būtų galima pasiklausyti.

– Vidurnaktį prie „Lido" Ingier krantinėje.

– Gal už tai išgersime? – paklausė vyrukas, tiesdamas dvi taures.

– Dėkui, bet aš vairuoju, – atsakė Bo.

– Suprantama, – nusijuokė vyrukas, pliaukštelėdamas sau per kaktą. – Kolos?

Bo gūžtelėjo pečiais, o vaikinas atidarė kolos skardinę, įpylė į stiklinę ir atpjovė naują gabalėlį citrinos.

Jie susidaužė stiklais. Susėdo aplink staliuką. Nestoras linktelėjo Bo, o šis išsiėmė iš portfelio pirmąjį pinigų ryšulį

ir ėmė garsiai skaičiuoti. Iš automobilio jis buvo pasiėmęs krepšį, į kurį kraudavo pinigus. Jie niekados neimdavo svetimų krepšių, juose galėjo būti paslėpti jutikliai, kurie atskleistų, kur pinigai iškeliavo. Atkreipęs dėmesį, kad Bo skaičiuoja neteisingai, Nestoras suprato, kad kažkas negerai. Tik nežinojo, kas. Jis apsidairė. Ar sienos pakeitė spalvą? Jis pasižiūrėjo į savo tuščią taurę. Pažvelgė į tuščią Bo stiklą. Į vaikino advokato.

– Kodėl sau neįsidėjai citrinos? – sunerimo Nestoras. Atrodė, tarsi jo paties balsas sklistų iš kažin kur toli. Atsakymas pasigirdo irgi iš tolybių:

– Netoleruoju citrinos.

Bo liovėsi skaičiavęs, galva nusviro virš banknotų.

– Tu mus apkvaitinai, – ištarė Nestoras, griebdamas už peilio dėklo kelnėse. Jis susivokė, kad ieško ne toje pusėje ir pastebėjo artėjant šviestuvo kojų. O tuomet visa aptemo.

Hugo Nestoras visuomet mėgo muziką. Tačiau ne tuos triukšmingus ar vaikiškus garsų išdėstymus, kuriuos paprasti žmonės vadino muzika, o muziką brandiems, mąstantiems žmonėms. Richardą Vagnerį. Chromatinę gamą. Dvylika pustonių, kurių dažniai yra artimi dvylikto laipsnio šaknies iš dviejų reikšmei. Švarią, gryną matematiką, harmoniją, vokišką tvarką. Tačiau šis garsas buvo atvirkščias muzikai. Nedarnus, su niekuo nesisiejantis, chaotiškas. Kai jis atgavo sąmonę, suvokė gulįs automobilyje, neaiškios talpos viduje. Jį pykino, jis vis dar jautė svaigulį, o rankos ir kojos buvo surištos kažkuo aštriu, įsirėžusiu į odą, tikėtina, plastikine juosta, kuria ir pats, būdavo, naudojasi merginoms surišti. Automobiliui sustojus, jis buvo iškeltas ir susivokė esąs lagamine su ratukais. Pusiau gulomis, pusiau stovėdamas jis buvo

vežamas ir tempiamas nelygia vietove. O tą, kuris jį tempė, girdėjo dūsuojant ir šnopuojant. Nestoras šūkalojo jam, siūlė ekonominę pagalbą už tai, kad paleistų, bet atsakymo nesulaukė. Kitas garsas, kurį išgirdo, buvo šis nemuzikalus, atonalus klegesys, kuris vis stiprėjo. Ir kurį jau senokai buvo atpažinęs, kai lagaminas buvo iškeltas ir jis gulėjo ant nugaros jusdamas žolę po savimi, žinodamas – nes suvokė kur esąs, – kad šaltas vanduo, besisunkiantis pro lagaminą ir drabužius, yra pelkės.

Šunys. Trumpai, kapotai lojantys Argentinos dogai.

Jis nesuvokė, kas čia vyksta. Kas tas vyrukas ir kodėl tai nutiko? Kas nors nori perimti jų rinką? Ar tas pats, kuris nužudė Kalę? Bet kodėl šitaip?

Tuomet užtrauktukas buvo atitrauktas, ir Nestoras vėl užmerkė akis, apakintas kišeninio žibintuvėlio, nukreipto jam į veidą, šviesos.

Viena ranka sugriebė jį už sprando ir pastatė ant kojų.

Atmerkęs akis, jis pamatė matinį pistoleto žvilgesį šviesoje. Šunų skalijimas staiga nurimo.

– Kas buvo kurmis? – paklausė balsas už žibintuvėlio.

– Ką?

– Kas buvo kurmis? Kai policija manė, jog tai - Abas Lofthusas.

Hugo Nestoras susiraukė prieš šviesą.

– Nežinau. Gali mane nušauti, bet aš to nežinau.

– O kas žino?

– Niekas. Nė vienas iš mūsų. Gal kuris nors policijoje.

Šviesa buvo nuleista žemyn, ir Nestoras matė, kad tai vaikinas – advokatas. Jis buvo nusiėmęs akinius.

– Būsi nubaustas, – pareiškė jis. – Ar nori pirmiausia išlieti savo širdį?

Apie ką jis čia kalba? Skamba lyg kunigo žodžiai. Ar tai kaip nors susiję su kunigu, kurį jie pašalino? Jis juk tebuvo vargšas korumpuotas pedofilas, vargu ar kas už jį keršytų.

– Sąžinė manęs dėl nieko negraužia, – atsakė Nestoras. – Pamiršk tai.

Jis jautėsi keistai ramus. Veikiausiai dėl narkotikų poveikio. Ar dėl to, kad daugybę kartų apie tai mąstydavo, pripažindamas, kad galbūt maždaug taip ir baigs, su kulka kaktoje.

– Netgi dėl mergaitės, kurią leidai sukandžioti, o tada perrėžei gerklę? Šiuo peiliu...

Nestoras sumirksėjo prieš žibintuvėlio šviesą, kuri atsispindėjo lenktoje peilio geležtėje. Jo paties peilio.

– Ne...

– Kur laikai paslėpęs mergaites, Nestorai?

Mergaites? Tai jų jis ieško, nori perimti prekybą? Nestoras bandė susikaupti. Tačiau buvo sudėtinga, jo smegenis gaubė dulksna.

– Ar pažadi manęs nenušauti, jei papasakosiu? – paklausė Nestoras, nors pačiam buvo aišku, kad ištartas „taip" turėjo maždaug tą pačią vertę kaip ir vokiečių markė 1923 metais.

– Taip, – atsakė vyrukas.

Tai kodėl Nestoras vis dar juo tiki? Kodėl pasikliauja šiuo vaikino pažadu, kad jo nenušaus, kai jis pats nieko kita nedaro, tik meluoja nuo pat apsilankymo „Vermonte". Tai tik jo apkvailintos smegenys griebiasi šiaudo. Nes nelikę nieko daugiau, tik ši idiotiška mintis šiąnakt šunų veisykloje: tas, kuris tave pagrobė, nemeluoja.

– Enerhaugo gatvė 96.

– Labai ačiū, – ištarė vyrukas ir įsikišo pistoletą už kelnių juosmens.

Labai ačiū?

Jis išsitraukė telefoną ir ėmė jame kažką spaudyti iš lipnaus geltono lapelio, veikiausiai telefono numerį.

Ekranas apšvietė jo veidą, ir Nestorui toptelėjo, kad greičiausiai jis vis dėlto kunigas. Kunigas, kuris nemeluoja. *A contradiction in terms**, suprantama, bet jis buvo įsitikinęs, kad būna tokių kunigų, kurie bent jau *nežino*, kad meluoja. Jis vis dar spaudė klavišus. Rašė SMS. Paskutiniu spustelėjimu ją išsiuntė. Telefonas nuslydo jam į kišenę. Jis pažvelgė į Nestorą.

– Padarei gerą darbą, Nestorai, galbūt jos bus išgelbėtos, – ištarė jis. – Pamaniau, tau bus malonu tai sužinoti prieš...

Prieš *ką*? Nestoras nurijo seiles. Kai vyrukas pažadėjo jo nežudyti, jo balsas kažkaip keistai privertė Nestorą juo patikėti. Stop! Jis pažadėjo jo *nenušauti*. Žibinto šviesa buvo nukreipta į aptvaro spyną. Raktas slydo joje. Dabar jis galėjo girdėti šunis. Jokio vampsėjimo, tik vos girdimas darnus bosas. Santūrus urzgesys, kylantis iš jų pilvų, stiprėjantis garsu, tonu, lėtėjantis ir valdomas it kontrapunktinė Vagnerio muzika. Ir dabar jau jokie narkotikai negalėtų nuslopinti baimės. Baimės, juntamos lediniam vandeniui liejantis ant jo iš žarnos. Ta srovė bloškia jį dar toliau, o tas žmogus tūno jo viduje ir skalbia jį iš vidaus. Neįmanoma iš čia dingti. Tai jis pats, Hugo Nestoras, laiko tą žarną.

Fidelis Lajė sėdėjo tamsoje ir spoksojo. Jis nesukrutėjo, neišleido nė garso. Tik susigūžė, stengėsi save sušildyti, kontroliuoti drebulį. Jis atpažino dviejų vyriškių balsus. Vienas iš jų buvo žmogus, atsiradęs nežinia iš kur ir užrakinęs jį prieš

* Akivaizdus prieštaravimas. (Angl.)

daugiau nei parą. Fidelis beveik nevalgė maisto, tik išgėrė vandens. Ir šalo. Net ir vasaros naktį į kūną skverbiasi šaltis, stingdo jį, sėlina aplinkui. Kurį laiką jis šaukėsi pagalbos, kol gerklė išdžiūvo ir prarėkė balsą, kol kraujas, o ne seilės sudrėkino jam gerklę, o nugertas vanduo ne ramino, o atvirkščiai – plikė ir degino it degtinė.

Išgirdęs automobilį, jis vėl mėgino riktelėti. Ėmė verkti, kai balsas neišdavė garso, tik girgždesį lyg neteisingai įjungus pavarą.

Iš šunų viauksėjimo suprato, kad kažkas artinasi. Jis tikėjosi. Meldėsi. Ir galiausiai vasaros nakties danguje pamatė siluetą, pamatė, kad tai ir vėl jis. Vyras, kuris vakar plaukė pelke, šiandien ėjo sulinkęs, nežinia ką vilkdamas paskui save. Lagaminą. Su gyvu žmogumi viduje. Žmogų, už nugaros surištomis rankomis ir taip tvirtai suspaustomis kojomis, kad jam aiškiai buvo sunku išlaikyti pusiausvyrą stovint prieš vartelius į gretimą šunų aptvarą šalia Fidelio.

Hugo Nestoras.

Jie buvo vos už ketverto metrų nuo vietos, kur sėdėjo Fidelis, bet jis negirdėjo, apie ką jiedu kalbėjosi. Vyras atrakino spyną, palaikė ranką virš Nestoro galvos it norėdamas jį palaiminti. Kažką pasakė. Tuomet stumtelėjo jo galvą. Apkūnus kostiumuotas vyriškis riktelėjo, griuvo atgal, kliudydamas vartelius, ir jie atsivėrė į vidų. Šunys atsitraukė. Vyras mitriai stumtelėjo Nestoro kojas tolyn ir uždarė vartelius. Šunys dvejojo. O tuomet Nevidonas Vaiduoklis staigiai trūktelėjo ir pasileido į kojas. Fidelis matė baltus šunų kūnus puolant prie Nestoro. Tokius tylius, kad aiškiai girdėjosi tik jų klapsinčių žandikaulių, draskomos mėsos garsai, beveik nuščiuvęs urzgesys ir Nestoro riksmas. Vienišas, neramus, keistai švarus tonas, kylantis į šviesų norvegišką

dangų, kuriame Fidelis stebėjo vabzdžių šokį. Staiga tonas tarsi nutrūko, ir Fidelis pastebėjo kažką kylant į dangų, tarytum spiečių, kuris pasiekė ir jį, mat pajuto smulkių lašelių dušą, šiltus lašus. Fidelis suprato tai, po medžioklės sykį pats vis dar gyvam elniui buvo įpjovęs arteriją. Fidelis užsitempė striukės rankovę virš veido ir nusisuko. Matė, kaip vyriškis kitoje aptvaro pusėje irgi nusisuka. Matė krūpsint jo pečius. Tarytum jis verktų.

– Jau vidurnaktis, – ištarė gydytojas, trindamasis akis. – Argi ne laikas važiuoti namo ir kiek numigti, Kefai, o iš ryto tai padarysim?

– Ne, – atsakė Simonas.

– Gerai, – sutiko gydytojas, ženklu parodydamas Simonui, kad prisėstų ant vienos iš kėdžių, išrikiuotų palei sieną geltonai išdažytame ligoninės koridoriuje.

Gydytojas prisėdo šalia jo ir, akimirką patylėjęs, palinko į priekį. Simonas suprato, kad naujienos prastos.

– Jūsų žmonai nelikę daug laiko. Jeigu būtų bent šiokia tokia galimybė, kad operacija pavyks, reikėtų operuotis artimiausiomis dienomis.

– Ir jūs nieko negalite padaryti?

Gydytojas atsiduso.

– Paprastai nesiūlome pacientams vykti į užsienį ir atsiduoti brangiam privačiam gydymui, ypač jeigu sėkmingų operacijų rezultatai nėra aiškūs. Tačiau šiuo atveju...

– Jūs sakote, kad dabar turėčiau nuvežti ją į Hovelo kliniką?

– Nesakau, kad jūs ką nors *turėtumėt* daryti. Daugybė aklųjų gyvena su šiuo trūkumu visavertį gyvenimą.

Simonas linktelėjo, o ranka užkliuvo už garsinės granatos, iki šiol tebesančios jo kišenėje. Bandė mąstyti. Tačiau atrodė, tarsi smegenys pabėgo, ieškodamos prieglobsčio pamąstyti, ar žodis „trūkumas“ nėra uždraustas. Tai vadinama negalia. O gal ir tai – kaip ir prieglauda – netinkamas žodis? Visa tai taip sparčiai keitėsi, jis nesugebėjo visko sekti, žodžiai sveikatos ir rūpybos sektoriuje liejosi greičiau už pieną.

Gydytojas atsikrenkštė.

– Aš... – pradėjo Simonas ir išgirdo mobilųjį pyptelint. Jis sugriebė telefoną, norėjosi pertraukėlės. Siuntėjo numerio žinutėje nebuvo.

Tekstas buvo gana trumpas.

Nestoro kalines rasite adresu Enerhaugo gatvė 96. Tai skubu. Sūnus.

Sūnus.

Simonas surinko numerį.

– Paklausykit, Simonai, – kalbėjo gydytojas. – Neturiu laiko...

– Puiku, – pasakė Simonas, priglausdamas pirštą prie lūpų ir duodamas ženklą, kad nekalbėtų, vos tik telefone išgirdo mieguistą balsą.

– Falkeidas klauso.

– Sveikas, Sivertai, skambina Simonas Kefas. Noriu, kad pasiųstumei „Delta“ padalinį operacijai adresu Enerhaugo gatvė 96. Kaip greit ten būtumėt?

– Dabar vidurnaktis.

– Ne to klausiau.

– Po trisdešimt penkių minučių. Ar turit generalinio komisaro pritarimą?

– Pontijus dabar nepasiekiamas, – sumelavo Simonas. – Bet nusiramink, turėsime rimtą pagrindą pradėti veiksmus. Prekyba žmonėmis. Laiko faktorius itin reikšmingas. Tik atvykit, atsakomybę prisiimu sau.

– Tikiuosi, žinai ką darai, Simonai.

Simonas išjungė telefoną ir pažvelgė į gydytoją.

– Ačiū, gydytojau, pagalvosiu apie tai. Dabar turiu vykti į darbą.

Jiems išėjus iš lifto viršutiniame aukšte, Betę pasiekė poravimosi garsai.

– Iš tiesų? – paklausė Betė.

– Mokamas televizijos kanalas, – atsakė einantis kartu apsaugos darbuotojas.

Jie buvo gavę skundus iš gretimų kambarių, ir pagal įprastinę tvarką Betė pažymėjo tai registratūros kompiuterinėje sistemoje. 02.13 *Skundas dėl triukšmo ketvirtajame apartamentų numeryje.* Ji paskambino į apartamentus, bet niekas neatsiliepė. Tuomet ji paskambino apsaugos tarnybai.

Jie nepaisė ant durų kabančio prašymo „Do not disturb"* ir stipriai pasibeldė. Palaukė. Vėl pasibeldė. Betė perkėlė kūno svorį ant kitos kojos.

– Atrodai nervinga, – tarė apsaugos darbuotojas.

– Turiu nuojautą, kad svečias užsiima... kažkuo.

– Kažkuo?

– Narkotikais, ar ką aš žinau?

* Netrukdyti. (Angl.)

Apsaugos darbuotojas spustelėjo smogiamojo ginklo mygtuką ir pasitempė, kai Betė kišo visraktį – kortelę į durų spyną. Atidaryta.

– Pone Laje?

Kambaryje buvo tuščia. Poravimosi garsus skleidė moteris raudonu korsetu ties šlaunimis su baltu kryžiumi, kas galėtų nurodyti, kad ji medicinos seselė. Betė čiupo nuotolinio valdymo pultą nuo kavos stalelio ir išjungė televizorių, tuo tarpu apsaugos darbuotojas nuėjo į miegamąjį. Portfelių nebebuvo. Ji atkreipė dėmesį į tuščias gėrimų taures ir pusę citrinos ant baro. Citrina buvo išspausta, o vidus keistai rudos spalvos. Betė atvėrė spintos duris. Kostiumo, didžiojo lagamino ir raudonojo krepšio taip pat nebuvo. Tai buvo senasis viešbučio sukčių triukas – ant durų iš kitos pusės uždėti ženklą „Do not disturb" ir įjungti televizorių, tarsi svečias vis dar būtų kambaryje. Tačiau už kambarį jis apmokėjo iš anksto. Ji taip pat patikrino, kad jis neturi sąskaitų iš restorano ar kambario baro.

– Vyrukas vonioje.

Ji atsisuko į apsaugos darbuotoją, stovintį miegamojo tarpduryje. Nusekė paskui jį vidun.

Vyras, tįsantis ant vonios grindų, atrodė stipriai įsikibęs ir apglėbęs klozetą. Priėjusi arčiau, ji pamatė, kad vyras pririštas prie jo ties riešais. Jis vilkėjo juodu kostiumu, buvo šviesiaplaukis ir neatrodė esąs visiškai švarus. Buvo kažkuo apsvaigęs. Ar išsekęs. Sunkūs jo akių vokai mieguistai sumirksėjo.

– Išlaisvinkit mane, – pasakė tokiu akcentu, kad Betė nesugebėjo nustatyti vietos gaublyje.

Betė linktelėjo apsaugos darbuotojui, jis išsitraukė šveicarų armijos peilį ir nupjovė plastiko juostas.

– Kas nutiko? – paklausė ji.

Vyras atsistojo. Svirduliavo priešais juos. Stengėsi sukaupti plaukiojantį žvilgsnį.

– Tik žaidėme kvailą žaidimą, – sumurmėjo. – Dabar eisiu...

Apsaugos darbuotojas įsitaisė tarpduryje ir užtvėrė jam kelią.

Betė apsidairė. Niekas nesudaužyta. Sąskaita apmokėta. Viskas, ką jie turi, tai kaimynų skundas dėl per didelio televizoriaus keliamo triukšmo. Jų galėtų laukti nemalonumai su policija, triukšmas spaudoje ir gandai apie įtartinų veikėjų susitikimo vietą. Šefas įspėjo ją būti diskretiška, pirmiausia galvoti apie viešbučio interesus. Kad ji eis toli, kad tokioms kaip ji registratūra – tik tarpinė stotelė.

– Leiskit jam eiti, – pasakė ji.

Larsas Gilbergas pabudo nuo brūzgynų šnaresio. Jis atsisuko. Viduje tarp šakelių ir lapų pamatė žmogaus kontūrus. Kažkas mėgina pavogti vaikino daiktus. Larsas pakilo nuo purvino miegmaišio ir atsistojo ant kojų.

– Ei, tu!

Žmogus stabtelėjo. Grįžtelėjo. Vaikinas buvo pasikeitęs. Ne tik dėl drabužių. Kažkas jo veidui, atrodė lyg patinęs.

– Dėkui, kad pasirūpinai mano daiktais, – tarė galva linktelėdamas į maišą po pažastimi.

– Hm, – teišsprūdo Larsui. Jis pasilenkė prie galvos, kad būtų lengviau atpažinti pasikeitimus. – Juk nepakliuvai į bėdą, vaikine?

– Panašiai, – nusišypsojo vaikinas. Bet kažkas tam šypsniui ne taip. Perbalęs. Lūpos dreba. Atrodė, lyg būtų verkęs.

– Ar tau reikia pagalbos?

– Ne, bet dėkui.

– Hm. Argi daugiau nepasimatysim?

– Manau, kad ne. Gero gyvenimo, Larsai.

– Pažadu. O tau... – Jis žengė žingsnį artyn ir uždėjo ranką vaikinui ant peties. – ...ilgo gyvenimo. Ar gali tai pažadėti?

Vaikinas skubiai linktelėjo.

– Pasitikrink po savo pagalve, – pasakė.

Larsas automatiškai grįžtelėjo į guolį po tilto skliautu. O kai vėl atsigręžė atgal, vos spėjo sumatyti vaikino nugarą prieš tamsai jį praryjant.

Jis grįžo prie miegmaišio. Matė iš po pagalvės kyšant voką. Larsas jį pakėlė. Buvo užrašyta: „Larsui". Jis atvertė voką.

Tiek pinigų vienoje vietoje Larsas Gilbergas nebuvo matęs per visą savo gyvenimą.

– Argi „Delta" dabar neturėtų čia būti? – pasiteiravo Kari, nusižiovavo ir pažvelgė į laikrodį.

– Turėtų, – atsakė Simonas dairydamasis.

Jie pastatė automobilį kitoje gatvės pusėje aukštėliau Enerhaugo gatvės vidury, iki 96-ojo numerio likus maždaug penkiasdešimčiai metrų. Tai buvo baltai dažytas dviaukštis medinis namas, vienas iš tų, išsaugotų tuomet, kai gražūs Enerhaugo mediniai pastatai buvo nušluoti 1960-aisiais, kad suteiktų erdvės keturiems blokiniams daugiaaukščiams. Medinis namelis vasaros naktį čia stovėjo tylus ir ramus, ir Simonui buvo sunku įsivaizduoti, kad ten viduje gali būti prievarta laikomi žmonės.

– Mus truputį graužia sąžinė, – pasakė Simonas. – Bet manau, kad stiklas ir betonas labiau tinka šių laikų žmonėms.

– Ką?

– Šitaip 1960-aisiais kalbėjo OBOS statybų kompanijos direktorius.

– Aišku, – ištarė Kari ir vėl nusižiovavo.

Simonas susirūpino, ar ir jį turėtų šiek tiek graužti sąžinė vidury nakties ištraukus ją iš lovos. Galėtumei argumentuoti, kad šitokiai akcijai jos nelabai ir reikia.

– Kodėl čia vis dar nėra „Deltos“? – paklausė ji.

– Nežinau, – atsakė Simonas ir kaip tik tuo metu automobilio saloną nušvietė telefono ekranas, gulintis tarp sėdynių. Jis užmetė akį į numerį.

– Bet netrukus bus, – pasakė lėtai keldamas prie ausies telefoną. – Taip?

– Tai aš, Simonai. Niekas neatvyks.

Simonas nukreipė žvilgsnį į veidrodį. Tokia buvo jo automatinė reakcija į kitų garsus, bet psichologas jam veikiausiai būtų išaiškinęs, ką tai reiškia. Jis susitelkė ties veidrodžiu, žiūrėjo atgal.

– Kodėl neatvyks?

– Nes įsiveržimas nepagrįstas, būtinybė neįrodyta ir nemėginta susisiekti su valdžia, kuri patvirtintų „Deltos“ naudojimo pagrįstumą.

– Gali patvirtinti tai, Pontijau?

– Taip. Ir aš pasakiau „ne“.

Simonas tyliai nusikeikė.

– Paklausyk, tai...

– Ne, tai tu paklausyk. Daviau Falkeidui nurodymą nutraukti mobilizaciją ir visiems grįžti į lovas. Ką tu čia darai, Simonai?

– Turiu priežasčių manyti, kad Enerhaugo gatvės 96-ajame name kalinami žmonės. Sąžiningai kalbant, Pontijau, tai...

– Sąžiningai kalbėti yra gerai, Simonai. Ypač kai šnekiesi su „Deltos“ vadu.

– Nebuvo kada diskutuoti. Po velniais, nėra laiko. Tu pasikliaudavai mano gebėjimu įvertinti situaciją.

– Gerai, kad kalbi būtuoju laiku, Simonai.

– Tai jau nebepasitiki manimi?

– Tu pralošei visus savo pinigus, prisimeni? Įskaitant ir savo žmonos. Kaip tau atrodo, ką tai sako apie tavo gebėjimus vertinti?

Simonas sukando dantis. Buvo laikas, kai nebuvo lengva numatyti, kuris iš jųdviejų laimės ginčą. Kuris gaus geresnį pažymį, greičiausiai nubėgs ar pasirinks gražiausią merginą. Viena buvo aišku, kad jų *troika* laikėsi už trečiojo asmens pečių. Bet dabar jis miręs. Ir nors tai būtent jis iš visos trijulės geriausiai ir greičiausiai mąstė, Pontijus Paras visuomet buvo pranašesnis: jis numatydavo toliausiai.

– Atliksim tai iš pat ryto, – tarstelėjo komisaras su tuo ypatingu pasitikėjimu, kuris priversdavo visus patikėti, kad Pontijus žino geriausiai. Įskaitant ir patį Pontijų. – Jeigu gavai užuominą apie prekybos žmonėmis vietą, tai per naktį ji nepradings. Važiuok namo ir išsimiegok.

Simonas atidarė automobilio dureles, išsirangė iš jo, rodydamas Kari ženklais, kad liktų jame. Tada uždarė dureles ir paėjėjo keletą metrų žemyn. Tyliai kalbėdamas telefonu.

– Laukti negaliu. Tai skubu, Pontijau.

– Iš ko sprendi?

– Sužinojau.

– Kaip?

– Gavau žinutę iš vieno... nepažįstamo asmens. Eisiu vienas.

– Ką? Nė nekalbėk! Liaukis, Simonai. Girdi mane? Ar tu ten?

Simonas pažvelgė į telefoną. Vėl priglaudė prie ausies.

– *Policininkas įvertina situaciją* įvykio *vietoje*. Ar pameni, kaip apie tai mokėmės, Pontijau? Nugalėtojų niekas neteisia.

– Simonai! Šiame mieste ir taip užtenka chaoso. Miesto valdžia ir spauda dėl šių nužudymų užsipuola mus. Juk dabar nenersi stačia galva į krioklį, Simonai?

Simonas nutraukė ryšį, išjungė telefoną ir atidarė bagažinę. Atrakino ginklų dėžę. Išsiėmė šratinį šautuvą, pistoletą ir keletą dėželių su amunicija. Susirado dvi neperšaunamas liemenes, gulėjusias bagažinėje, ir sėdo į automobilį.

– Eisim vidun, – pasakė, paduodamas Kari šratinį šautuvą ir vieną neperšaunamą liemenę.

Ji pasižiūrėjo į jį.

– Ar kalbėjotės su policijos generaliniu komisaru?

– Su juo, – atsakė Simonas patikrinęs, ar „Glock-17" pistoleto dėtuvė pilna. Ją įkišo atgal į rankeną. – Ar iš pirštinių skyrelio paduotum man antrankius ir garsinę granatą?

– Garsinę granatą?

– Tai laimikis po reido Ilos centre.

Ji padavė jam „Peerless" antrankius ir granatą.

– Ar jis leido mums eiti vidun?

– Jis apie tai informuotas, – atsakė Simonas, vilkdamasis šarvuotą liemenę.

Kari užlaužė šratinį ginklą ir greitai, įgudusiais judesiais prikišo patronų.

– Nuo devynerių metų dalyvaudavau kurtinių medžioklėje, – tarė pastebėjusi Simono žvilgsnį. – Bet man labiau patinka šautuvas. Kaip mes tai darysim?

– Ties trimis, – atsakė Simonas.

– Turiu galvoje, kaip pričiupsim...

– Sulig trimis, – pakartojo Simonas ir atidarė automobilio dureles.

Tiesą sakant, viešbutis „Bismarkas“ stovėjo Oslo centre. Nedidelis viešbutėlis buvo įsikūręs Kvadratūroje, toje vietoje, kur miestas ėmė kurtis, kur kryžiavosi narkotikų prekybos ir prostitucijos keliai. Čia kambariai būdavo nuomojami valandai kartu su rankšluosčiais, pastirusiais nuo dažno skalbimo. Kambariai nebuvo perdažyti nuo tada, kai viešbutį prieš šešiolika metų perėmė dabartinis savininkas, bet lovos privalėjo būti keičiamos maždaug kas antri metai, mat susidėvėdavo ir būdavo apgadinamos.

Kuomet Ula, savininko sūnus, dirbęs registratūroje nuo šešiolikos metų, trečią valandą ir dvi minutės nakties pakėlė akis nuo kompiuterio ir pasižiūrėjo į žmogų, stovintį priešais jį, jis suprato, kad šis atėjęs ne tuo adresu. Ne tik todėl, kad vilki gražiu kostiumu ir nešasi du portfelius bei raudoną krepšį, bet ir todėl, kad neturi palydovų – moters ar vyro. Tačiau vyriškis primygtinai tvirtino susimokėsiąs už kambarį savaitę į priekį, abiem rankom paėmė rankšluostį ir, kukliai padėkojęs, dingo trečiajame aukšte.

Ula ir vėl grįžo prie internetinio *Aftenposten,* kuriame toliau skaitė apie nužudymų bangą Osle, spėliones apie tai, kaip išsiplėtė gaujų karas ir kaip tai susiję su žudiku, pabėgusiu iš Valstybės. Akimirką jis žvelgė į nuotrauką. O tada perjungė kitą puslapį.

Simonas atsistojo ant laiptų priešais namą ir ženklu parodė Kari, kad pasiruoštų ginklą ir stebėtų antrojo aukšto langus. Tuomet palypėjo per tris laiptelius ir atsargiai smiliumi pabarbeno į

duris. Sušnibždėjo „policija“. Pažvelgė į Kari, norėdamas įsitikinti, kad ji patvirtins apie teisingai atliktą procedūrą. Vėl pasibeldė. Dar sykį sušnibždėjo „policija“. Tada sugriebė už pistoleto vamzdžio ir pasilenkė rengdamasis išdaužti langelį šalia durų. Kitoje rankoje laikė pasiruošęs garsinę granatą. Jis turėjo planą. Paprastai jis visuomet turėdavo planą. Tam tikrą planą. Kuriame svarbu netikėtumas ir greitis. Kuriame viskas pastatyta ant kortos. Taip, kaip elgdavosi visada. Ir tai, pasak jauno psichologo, tapo jam tarsi liga. Tyrimas parodė, kad žmonės nuolat pervertina tikimybes, jog gali nutikti kas nors neįtikėtina. Kad žūsi lėktuvo katastrofoje. Kad tavo vaikai bus išprievartauti ar dings pakeliui į mokyklą. Arba kad žirgas, už kurį statai žmonos santaupas, pirmąkart savo karjeroje laimės. Psichologas sakė, kad Simono pasąmonėje slypi tai, kas stipriau už sveiką protą, tereikia tik atpažinti ir susikalbėti su tuo sergančiu, išprotėjusiu diktatoriumi, kuris jį terorizuoja ir žlugdo jam gyvenimą. Kad jis privalo galvoti apie tai, kas jam gyvenime svarbiausia. Svarbiau už diktatorių. Kažkas, ką myli labiau už žaidimą. Taip ir yra. Tai Elzė. Ir jis susitvarkė. Susišnekėjo su gyvuliu, jį sutramdė. Ir nė karto tai nebepasikartojo. Iki dabar.

Jis giliai įkvėpė. Jau norėjo mostelėti pistoletu į stiklą, kai staiga durys atsidarė.

Simonas, nukreipęs pistoletą, apsisuko aplink. Bet nebebuvo toks greitas, koks būdavo anksčiau. Prarasta galimybė. Būtų buvusi prarasta, jeigu vyriškis tarpduryje būtų turėjęs šaunamąjį ginklą.

– Labas vakaras, – ramiai pasisveikino vyras.

– Labas vakaras, – tarė Simonas, mėgindamas atgauti savitvardą. – Policija.

– Kuo galiu padėti? – vyras plačiai atvėrė duris. Jis buvo apsirengęs. Siauri džinsai. Marškinėliai. Nusiskutęs. Jokios galimybės kur nors drabužiuose paslėpti ginklą.

Simonas įsikišo granatą į kišenę ir parodė pažymėjimą.

– Prašau jūsų išeiti ir pasilikti čia prie sienos. Tučtuojau.

Vyras ramiai gūžtelėjo pečiais ir padarė kaip lieptas.

– Be mergaičių, kiek čia jūsų šiame name? – paklausė Simonas mitriai apžiūrėjęs vyriškį ir įsitikinęs, kad jis neginkluotas.

– Mergaičių? Čia esu tik aš. Ko jūs norit?

– Parodyk man, kur jos yra, – tarė Simonas, uždėjo vyriškiui antrankius, stumtelėjo jį priešais ir davė ženklą Kari, kad turinti eiti kartu. Vyras kažką sumurmėjo.

– Ką? – sukluso Simonas.

– Sakau, kad jūsų kolegė irgi gali užeiti. Aš neturiu ko slėpti.

Simonas stovėjo už vyriškio. Žvelgė jam į sprandą. Kaklo oda kiek trūkčiojo kaip nervingam žirgui.

– Kari! – šūktelėjo Simonas.

– Klausau?

– Stovėk lauke. Einu vidun vienas.

– Gerai.

Simonas uždėjo ranką vyrui ant peties.

– Eik į vidų ir nedaryk jokių staigių judesių, pistoletas nukreiptas tau į nugarą.

– Kas yra...

– Susitaikyk su tuo, kad vis dar tebemanau, jog esi nusikaltėlis, kurį galiu nušauti, o vėliau visada bus galima atsiprašyti.

Be jokio priešinimosi vyras nuėjo koridoriumi. Simonas automatiškai fiksavo dalykus, kurie galėtų papasakoti jam

apie tai, kas vyksta viduje. Ant grindų keturios poros batų. Vyras gyvena čia *ne* vienas. Plastikinis dubuo su vandeniu ir kilimėlis prie durų į virtuvę.

– Kas nutiko šuniui? – pasidomėjo Simonas.

– Kokiam šuniui?

– Ar tai pats geri iš to dubens?

Vyras neatsakė.

– Šunys paprastai loja, kai svetimi žmonės artinasi prie namo. Vadinasi, tai arba prastas sarginis šuo, arba per...

– Jis narve. Kur mes eisim?

Simonas apsidairė. Ant langų nebuvo grotų, duryse paprasčiausia spyna, kurią gali užsirakinti iš vidaus. Ne čia jos laikomos uždarytos.

– Į rūsį, – pareiškė Simonas.

Vyras patraukė pečiais. Ėjo koridoriumi. Ir Simonas suprato pataikęs į dešimtuką, kai pamatė vyrą rakinant duris. Jose buvo dvi spynos.

Leisdamasis laiptais Simonas pajuto kvapą, kuris patvirtino tai, ką žinojo. Kad čia būta žmonių. Daug žmonių. Jis tvirčiau suspaudė rankoje pistoletą.

Tačiau viduje nieko nebuvo.

– Kam skirti šie? – pasidomėjo Simonas jiems einant pro rūsio sandėliukus, kuriuose vietoj sienų – metalo tinklas.

– Ne kažkam, – atsakė vyras. – Čia gyvena šunys. Ir laikomi čiužiniai, kaip jūs ir matot.

Kvapas šioje vietoje buvo dar stipresnis. Mergaičių čia būta visiškai neseniai. Velnias, jie pavėlavo. Bet dar galima nuo čiužinių paimti DNR pavyzdžių. Aišku, tik ką jie parodys? Kad kažkas gulėjo ant čiužinių, esančių rūsyje.

Būtų keisčiau, jeigu *nerastumei* DNR ant senų čiužinių. Jie nieko neturi. Tik nesankcionuotą įsiveržimą. Velnias, velnias.

Šalia durų ant grindų Simonas pastebėjo mažytį sportinį batelį be raištelių.

– Kur veda šios durys?

Vyras gūžtelėjo pečiais.

– Tik į automobilių aikštelę.

Tik. Jis mėgino pabrėžti, kokios nereikšmingos tai durys. Lygiai taip pat kaip ir atkreipęs dėmesį, kad mielai sutiktų, jog ir Kari įeitų vidun.

Simonas nuėjo ir jas atidarė. Pažvelgė balto autofurgono, stovinčio ant asfaltuoto keliuko tarp namo sienos ir kaimynų tvoros, pusėn.

– Kam skirtas automobilis? – susidomėjo Simonas.

– Aš esu elektrikas, – atsakė vyras.

Simonas žengė keletą žingsnių atgal. Pasilenkė, pakėlė nuo rūsio grindų sportinį batelį. Galbūt trisdešimt šešto dydžio. Mažesni už Elzės. Įkišo ranką į jo vidų. Vis dar šiltas. Praėję ne daugiau kaip kelios minutės, kai kažkas jį pametė. Tada išgirdo garsą. Lojimą. Simonas įbedė akis į autofurgoną. Jau norėjo lipti viršun, bet gavo spyrį į šoną ir griuvo į šalį. Išgirdo vyrą surinkant:

– Važiuok! Važiuok!

Simonas apsivertė ant šono ir nukreipė pistoletą į vyrą, bet šis puolė ant kelių, sudėjęs rankas virš galvos ir pasiduodamas. Automobilio variklis užsivedė, apsukimų buvo tiek daug, kad net cypė. Simonas persivertė ant kito šono, matė galvas autofurgono priekyje, o mergaitės aiškiai slėpėsi sugulusios ant sėdynių.

– Stok! Policija!

Simonas stengėsi atsistoti, bet velniškai skaudėjo, vyras veikiausiai bus sulaužęs jam šonkaulį. Ir kol Simonas taikėsi, automobilis pajudėjo ir dingo iš akiračio. Prakeikimas!..

Pasigirdo šūvis, pažiro stiklai.

Variklio cypimas sumenko.

– Lik čia, – paliepė Simonas, aimanuodamas atsistojo ir nuklibinkščiavo pro duris.

Autofurgonas stovėjo. Viduje girdėsi šūksniai ir pašėlęs šuns lojimas.

O tai, kas nutiko priešais automobilį, Simonas užfiksavo atmintyje it nuotrauką savo prisiminimų knygai. Kari Adel, vilkinti ilgą juodą odinį švarką, apšviesta autofurgono priekinių žibintų. Šratinio šautuvo buožė po pažastimi ir ranka, apglėbusi vis dar tebesmilkstantį šautuvo vamzdį.

Simonas priėjo prie automobilio, atplėšė vairuotojo pusės dureles:

– Policija!

Čia sėdintis vyras nieko neatsakė, tik žvelgė priešais save tarsi ištiktas šoko, kraujui sunkiantis apačioje ties plaukų linija. Jo užantis buvo pilnas šukių. Nepaisydamas skausmų, Simonas išsitempė vyriškį iš autofurgono ir prirėmė prie žemės.

– Nosimi į asfaltą ir rankomis virš galvos! Tučtuojau!

Jis apėjo autofurgoną ir kitam tokiam pat apatiškam vyrui paliepė tą patį.

Tuomet su Kari įsitaisė priešais šonines autofurgono duris. Girdėjo kaip viduje unkščia ir loja šuo. Simonas griebė durų rankeną, o Kari užėmė poziciją priešais duris pasiruošusi ginklą.

– Panašu, kad didžiulis, – tarė Simonas. – Gal atsitrauktumei dar per metrą?

Ji linktelėjo, padarė, kaip liepta. Tada jis atidarė duris.

Baltas monstras šaute šovė iš automobilio ir iššiepęs dantis urgzdamas pasileido prie Kari. Tai atsitiko taip greit,

kad ji nespėjo iššauti. Tada klestelėjo ant žemės priešais ją ir liko gulėti.

Simonas nustebęs spoksojo į savo ginklą, iš kurio teberūko dūmai.

– Ačiū, – padėkojo Kari.

Jiedu grįžtelėjo furgono pusėn. Į juos iš bagažinės žvelgė didžiaakiai įraudę veidai.

– *Police*, – ištarė Simonas. O pamatęs veidų išraiškas, iš kurių neatrodė, kad tai gera naujiena, pridūrė: – *Good police. We will help you.**

Tada išsitraukė telefoną ir surinko numerį. Prisidėjo mobilųjį prie ausies, dirstelėjo į Kari.

– Ar gali paskambinti į Budėtojų dalį ir paprašyti, kad atsiųstų porą patruliuojančių ekipažų?

– O kam tuomet skambinat jūs?

– Spaudai.

* Policija. *Gera* policija. Mes jums padėsime. (Angl.)

Enerhaugo gatvėje jau buvo ėmę brėkšti, bet žurnalistai vis dar niekaip nebaigė fotografuoti ir kalbinti mergaičių, įsisupusių į vilnonius užklotus ir geriančių arbatą, kurią virtuvėje buvo paruošusi Kari. Trejetas žurnalistų spietėsi aplink Simoną, mėgindami išmelžti iš jo dar bent kelias detales.

– Ne, mes nežinome, ar yra daugiau žmonių, susijusių su šiuo reikalu, išskyrus tuos, kurie suimti šiąnakt, – pakartojo Simonas.– Ir, beje, tai tiesa, kad atvykome šiuo adresu po anonimo žinutės.

– Ar tikrai buvo būtina atimti gyvybę nekaltam gyvūnui? – paklausė viena žurnalistė, linktelėjusi šuns palaikų pusėn. Kari jį buvo uždengusi iš namo paimtu apklotu.

– Jis mus puolė, – paaiškino Simonas.

– Puolė? – prunkštelėjo ji. – Du suaugę žmonės prieš mažą šunelį, jūs juk galėjote to išvengti.

– Visuomet skaudu prarasti gyvybę, – tęsė Simonas, žinodamas, kad neturėtų, bet neįstengė liautis, – tačiau žinant, kad šuns gyvenimo trukmė yra atvirkščiai proporcinga jo ūgiui, norisi tikėti, kad dirstelėję į jį po apklotu suprasite – šis šuo vis tiek ilgai nebūtų gyvenęs.

Stalsbergas, vyresnis žurnalistas, rašantis apie nusikaltimus, kuriam Simonas pirmajam ir paskambino, šyptelėjo.

Vienas iš policijos visureigių pakilo į kalvą ir sustojo už patrulių automobilio su tebeblyksinčiais švyturėliais ant stogo. O tai itin erzino Simoną.

– Užuot klausinėjus mane, siūlau pasikalbėti su departamento vadovu.

Simonas linktelėjo visureigio pusėn, ir žurnalistas grįžtelėjo. Iš visureigio lipantis vyriškis buvo aukštas ir laibas, atgal sušukuotais plaukais ir stačiakampės formos akiniais be rėmelių. Jis išsitiesė ir nustebęs žvelgė į žurnalistus, skubančius prie jo.

– Sveikiname dėl areštų, generalini komisare Parai, – pradėjo Stalsbergas. – Norėtume dar vieno komentaro apie tai, kad pagaliau ėmėtės veiksmų prieš prekeivius žmonėmis. Ar tai pavadintumėt sėkme?

Simonas stovėjo sukryžiavęs rankas ir sutiko šaltą Pontijaus Paro žvilgsnį. Policijos vadovas nežymiai linktelėjo, o tuomet pažvelgė į klausimą uždavusį asmenį.

– Bet kokiu atveju tai reikšmingas žingsnis policijos kovoje su prekyba žmonėmis. Jau prieš kurį laiką sakėme, kad tai prioritetinis klausimas, ir štai dabar tie prioritetai davė vaisių. Taigi lieka tik pasveikinti vyresnįjį inspektorių Kefą ir jo kolegas.

Eidamas prie automobilio, Paras sugriebė Simoną.

– Ką, po velnių, čia sau leidi, Simonai?

Tai buvo vienas iš dalykų, kurių Simonas iki šiol niekaip nesuprato: kaip jo senojo draugo balso intonacijos ar aukštis gali nekisti. Paras galėjo būti labai patenkintas arba įsiutęs, bet balsas likdavo toks pat.

– Tai mano darbas. Gaudyti niekšus. – Simonas stabtelėjo, užsikišo kramtomojo tabako maišelį už viršutinės lūpos ir ištiesė dėžutę Parui, kuris tik pavartė akis. Tai buvo senas juokelis, kurio Simonas niekaip neatsisakydavo: Paras nebuvo vartojęs kramtomojo tabako ar surūkęs bent vienos cigaretės per visą savo gyvenimą.

– Turiu omeny šitą cirką, – ištarė Paras. – Tu ignoruoji įsakymą čia neiti, o vėliau sukvieti visą žurnalistų korpusą? Kodėl?

Simonas gūžtelėjo pečiais.

– Pamaniau, kad bent kartą mums prireiks geros spaudos. Ir, beje, tai ne visas korpusas, o tik budintieji naktį. Ir puiku, kad mūsų nuomonės čia sutapo: pareigūnas įvertina situaciją įvykio vietoje. Nebūtume įėję vidun, nebūtume radę mergaičių, ir jos jau būtų pervežtos kitur.

– Dabar mane domina tai, iš kur sužinojai apie šią vietą?

– Iš žinutės.

– Nuo?

– Anonimo. Numeris neregistruotas.

– Pasinaudok telekomunikacijų bendrovėmis, kad jį išsiaiškintum. Ir surask siuntėją kiek galima greičiau, kad galėtume apklausti ir ką nors sužinoti. Aš neklystu, iš šitų, kuriuos čia areštavom, nesužinosim nieko.

– O?..

– Tai menkos žuvelės, Simonai. Jie žino, kad atplauks didžiulės žuvys ir jas praris, jeigu tik jie pravers burnas. O juk norime prigriebti stambiąsias, tiesa?

– Žinoma.

– Gerai. Paklausyk, Simonai, tu pažįsti mane ir supranti, kad kartais būnu tiek įsitikinęs savo teisumu, ir...

– Ir?

Paras atsikrenkštė. Pasvyravo ant kulnų tarsi ruošdamasis kilti.

– ...ir situaciją vakar įvertinai geriau nei aš. Paprastai ir aiškiai. Kitąkart išsiskyrus mūsų nuomonėms to nepamiršiu.

– Dėkui, Pontijau, bet kitąkart nuomonėms išsiskyrus jau būsiu pensijoje.

– Tiesa, – nusišypsojo Paras. – Tačiau esi geras policininkas, visad toks buvai.

– Tai irgi tiesa, – atsakė Simonas.

– Kaip sekasi Elzei?

– Dėkui, gerai. Arba...

– Taip?

Simonas giliai įkvėpė.

– Gana gerai. Kitąkart pašnekėsim. Miegoti?

Paras linktelėjo.

– Miegoti.

Jis patapšnojo Simonui per petį, apsisuko ir nuėjo visureigio link.

Simonas žvelgė jam įkandin. Sulenkė smilių ir išsitraukė gabalėlį tabako. Skonis buvo nebe toks.

Septintą valandą ryto Simonas atėjo į darbą. Buvo numigęs dvi su puse valandos, išgėręs pusantro puodelio kavos ir pusę tabletės nuo galvos skausmo. Kai kurie žmonės gerai jausdavosi šiek tiek numigę. Simonas ne iš tų.

O Kari veikiausiai tokia. Bent jau atrodė stebėtinai geros nuotaikos, kai skubiai žingsniavo artyn.

– Nagi? – ištarė Simonas, krisdamas į kėdę ir plėšdamas rudą voką, gulėjusį jo pašto skyrelyje.

– Nė vienas iš trijų, kuriuos vakar areštavome, nešneka, – pradėjo Kari. – Nė žodžio. Atsisako pasakyti vardus ir visa kita.

– Gudrūs vaikinai. O mes juos žinom?

– Žinom. Mūsų agentai juos atpažino. Anksčiau teisti, visi trys. Naktį nieko nepranešęs atsirado advokatas ir nutraukė mūsų mėginimus ką nors išpešti. Kažkoks Einaras Harnesas. Mėginau atsekti, iš kur buvo to Sūnaus siųsta žinutė. Ji išsiųsta iš telefono, priklausančio Fideliui Lajė. Šunų veisyklos savininkui. Telefonu jis neatsiliepia, bet signalai ryšio stotyse rodo, kad telefonas yra jo kieme. Nusiuntėm ten keletą budinčių automobilių.

Simonas suprato, kodėl ji neatrodo taip – kaip jis, – tarsi būtų ką tik pakilusi iš lovos. Ji nenuėjo taip toli, dirbo visą naktį.

– O to Hugo Nestoro, kurį prašėt manęs surasti... – tęsė ji.

– Taip?

– Namų adresu jo neradom, jis neatsako telefonu, jo nėra ir biure. Tačiau visa tai gali būti ir fiktyvu. Vienintelis dalykas, kurį sužinojau, kad viena iš slapta dirbančių policininkių sakė vakar vakare mačiusi Nestorą „Vermonte".

– Chm. Ar manot, kad man iš burnos sklinda blogas kvapas, inspektore Adel?

– Nieko panašaus nepastebėjau, bet dabar mes neturime...

– Vadinasi, manot, kad tai netaps užuomina?

Simonas iškėlė tris dantų šepetėlius.

– Jie atrodo naudoti, – pasakė Kari. – Iš kur juos gavot?

– Atsakyk pati, – tarė Simonas, žiūrėdamas į voką. Ištraukė lapą su „Radisson" viešbučio logotipu viršuje. Siuntėjas nenurodytas. Tik trumpa žinutė, brūkštelėta ranka:

Patikrinkit DNR. S.

Jis padavė lapą Kari ir spoksojo į dantų šepetukus.

– Kažkoks beprotis, – pareiškė Kari. – Teismo medicinos ekspertai turi darbo daugiau nei galima įsivaizduoti su tais nužudymais, tad jie ne...

– Nuvežk juos jiems, – paprašė Simonas.

– Ką?

– Tai jis.

– Kas?

– S. tai Sonis.

– Iš kur žinot...

– Paprašyk, kad atliktų kuo skubiau.

Kari žvelgė į jį. Suskambo Simono telefonas.

– Puiku, – tarė ji ir pasisuko eiti.

Ji sustojo priešais liftą. Neilgai trukus, prie jos priėjo Simonas ir atsistojo šalia.. Buvo užsivilkęs švarką.

– Pirmiausia vyksim kartu į kitą vietą, – tarė.

– O?

– Skambino Osmundas Bjornstadas. Jie rado dar vieną kūną.

Eglyne dusliai cypsėjo miško paukštelis.

Osmundo Bjornstado aroganciją tarsi kas būtų pūste nupūtęs. Jis atrodė perbalęs. Jau telefonu jis buvo tiesiai šviesiai pasakęs: „Mums reikia pagalbos, Kefai."

Simonas stovėjo šalia vyriausiojo inspektoriaus iš KRIPOS bei Kari ir žvelgė pro narvo grotas į kūno likučius, kuriuos pagal įvairias kreditines korteles jie laikinai identifikavo kaip Hugo Nestoro. Patvirtinimo jiems teks palaukti, kai dantys bus palyginti su rentgeno nuotraukomis pas jo dantų gydytoją. Kad velionis ten lankėsi, Simonas galėjo pasakyti stovėdamas toje vietoje ir žiūrėdamas į plombas apnuogintuose dantyse. Du policijos patruliai, kurie perkėlė iš narvo Argentinos dogus, paaiškino paprasčiausiai: „Šunys buvo alkani. Kažkas juos prastai šėrė."

– Nestoras buvo Kalės Fariseno bosas.

– Žinau, – suaimanavo Bjornstadas. – Kai sužinos spauda, prasidės pragaras.

– Kaip jie rado Laję?

– Du patruliuojantys ekipažai sekė telefono signalą, – pasakojo Bjornstadas.

– Tai aš juos pasiunčiau, – įsiterpė Kari. – Kažkas mums atsiuntė žinutę į mobilųjį.

– Pirmiausia jie rado Lajės mobilųjį telefoną, – tęsė Bjornstadas. – Gulėjo ant vartelių, tarsi kas būtų jį ten padėjęs, kad būtų atsektas ir surastas. Jie apieškojo namus, bet Lajės nerado. Jau buvo beišvažiuoją, kai vienas iš policijos šunų sureagavo ir pasileido į mišką. Ir čia jie rado... štai. – Jis skėstelėjo rankomis.

– Lajė? – paklausė Simonas, linktelėdamas drebančio vyriškio, kuris sėdėjo ant kelmo, įsisupęs į vilnonį užklotą, pusėn.

– Nusikaltėlis grasino jam pistoletu, sakė jis. Uždarė į gretimą narvą, paėmė mobilųjį ir piniginę. Lajė prasėdėjo uždarytas pusantros paros. Jis matė viską, kas nu'iko.

– Ką jis pasakoja?

– Jis sugniuždytas, vargšelis, jis nesiliauja šnekėjęs. Kad Nestoras buvęs jo klientas, kad jis nelegaliai pardavinėjęs šunis. Tačiau nesugeba dorai apibūdinti nusikaltėlio. Įprasta, kad liudininkai neatsimena veidų žmonių, grasinusių jiems atimti gyvybę.

– Oi, jie prisimena, – pareiškė Simonas. – Jie įsimena tuos veidus visam likusiam gyvenimui. Tik prisimena juos ne taip, kaip mes visi, todėl apibūdinimai atrodo klaidingi. Palaukit čia.

Simonas nuėjo prie vyro. Prisėdo ant kelmo šalia jo.

– Kaip jis atrodė? – paklausė Simonas.

– Aš jau pasakojau...

– Šitaip? – pasidomėjo Simonas ir parodė nuotrauką, išsitraukęs iš vidinės kišenės. – Pamėgink įsivaizduoti jį be barzdos ir ilgų plaukų.

Vyras ilgai žvelgė į nuotrauką. Lėtai linksėdamas.

– Žvilgsnis. Tas jo žvilgsnis. Tarytum jis būtų nekaltas.

– Esi tuo įsitikinęs?

– Visiškai.

– Ačiū.

– Ir jis visą laiką kartojo: „Ačiū.“ Ir verkė, kai šunys puolė Nestorą.

Simonas įsikišo nuotrauką atgal į kišenę.

– Ir paskutinis dalykas. Pasakojai policininkams, kad jis grasino tau pistoletu. Kurioje rankoje jis laikė pistoletą?

Vyras porą kartų šumirksėjo, lyg iki tol nebūtų apie tai pagalvojęs.

– Kairėje. Jis kairiarankis.

Simonas pakilo ir nuėjo prie Bjornstado ir Kari.

– Tai Sonis Lofthusas.

– Kas? – susirūpino Osmundas Bjornstadas.

Simonas ilgai žiūrėjo į inspektorių.

– Argi ne pats kartu su „Delta“ mėginai sučiupti jį Ilos apgyvendinimo centre?

Bjornstadas papurtė galvą.

– Šiaip ar taip, – ištarė Simonas ir vėl išsitraukė nuotrauką. – Turime paruošti pranešimą, kad žmonės galėtų mums padėti. Šią nuotrauką turi gauti NRK ir TV2 televizijos žinių naujienos.

– Abejoju, ar kas nors atpažins jį pagal šią nuotrauką.

– „Photoshop“ programa galima jį ir apkirpti, ir nuskusti. Padaryti, ką tik nori. Tik ar pavyktų skubiai?

– Jie paruoš vietą artimiausiose žiniose, pasikliaukit manim, – atsakė Bjornstadas.

– Tuomet rytinėms naujienoms - po ketvirčio valandos, – pasakė Kari, išsitraukusi mobilųjį telefoną ir ieškodama fotoaparato funkcijos. – Paimkit nuotrauką ir ramiai palaikykit. Ką pažįstat NRK televizijoje, kam galėtume ją nusiųsti?

Morganas Askiojus atsargiai krapštė šašą ant žaizdos ties rankos linkiu. Tačiau autobusas staigiai stabdė, jis nusiplėšė

šašą ir pasirodė lašelis kraujo. Vyras skubiai pakėlė akis aukštyn, negalėjo pakęsti kraujo.

Morganas išlipo autobusų stotelėje prie Valstybės – sustiprinto režimo kalėjimo, kuriame dirbo du mėnesius. Jam einant už grupelės kitų kalėjimo pareigūnų, šalia atsidūrė vyrukas su kalėjimo pareigūno uniforma.

– Labas rytas.

– Labas rytas, – automatiškai atsakė Morganas, žvilgtelėjo į jį, bet to žmogaus neprisiminė.

O jis ir toliau ėjo šalia, lyg jie būtų pažįstami. Arba jis norėjo būti pažintas.

– Esi ne iš A skyriaus? – pasidomėjo vyrukas. – Ar naujokas?

– Iš B skyriaus, – atsakė Morganas. – Dirbu porą mėnesių.

– Aišku.

Vyrukas buvo jaunesnis už kitus, mėgstančius uniformą. Į darbą ir iš jo su uniformomis daugiausia eidavo vyresnioji karta, tarsi tuo didžiuotųsi. Kaip ir šefas Frankas. Morganas būtų jautęsis kaip idiotas, vilkėdamas uniformą autobuse ir sulaukęs žvilgsnių, o veikiausiai - ir klausimų, kur dirbąs. Sakykim, Valstybėje. Kalėjime. Tik jau ne tai! Jis pažvelgė į vyruko kortelę ant uniformos. Siorensenas.

Jie praėjo sargybos postą, ir Morganas linktelėjo viduje esantiems apsaugos darbuotojams.

Jiems artėjant prie įėjimo durų, vyrukas išsitraukė mobilųjį ir mažumėlę atsiliko tarsi ketindamas išsiųsti žinutę.

Durys vėl užsivėrė paskui tuos, kurie įėjo vidun, todėl Morganas turėjo išsitraukti savąjį raktą. Jis atrakino duris.

– Dėkui, – pasakė vyrukas Siorensenas, įsmukdamas priešais jį. Morganas įėjo iš paskos ir pasuko drabužinių link. Matė vyruką prisijungiant prie kitų būrio šachtoje pakeliui į skyrius.

*

Betė nusispyrė batus ir krito į lovą. Tai bent naktinė pamaina. Ji buvo pervargusi ir žinojo, kad iškart užmigti nepavyks, bet vis tiek turi bent pamėginti. O kad pavyktų, jai reikia atsikratyti minties, jog privalėjo pranešti policijai, kas nutiko apartamentų ketvirtajame numeryje. Kai Betė su apsaugos darbuotoju apžiūrėjo kambarį, norėdama įsitikinti, ar niekas nesulaužyta ir nepavogta, ji dar kiek aptvarkė kambarį ir jau norėjo išmesti pusę citrinos, bet pastebėjo šiukšliadėžėje panaudotą vienkartinį švirkštą. Jos smegenys tarsi pačios sujungė į visumą du dalykus: keistą vaisiaus spalvą bei švirkštą. Ji leido pirštams slysti citrinos žievele ir pajuto, jog joje yra kelios smulkios skylutės. Mergina išsispaudė lašą citrinos sulčių sau į delną ir atkreipė dėmesį, kad lašelis drumzlinas, lyg su kalkėmis. Atsargiai lyžtelėjusi liežuviu pajuto, kad šalia viską permušančio citrinos skonio juntamas kitoks – kartus, tarsi nuo vaistų. Ji privalėjo elgtis ryžtingai. Argi svečiams draudžiama laikyti keisto skonio citrinas? Arba vienkartinius švirkštus, jeigu serga diabetu ar kenčia nuo kitokių ligų? Arba žaisti keistus žaidimus su kitais kambario svečiais? Taigi ji nusinešė šiukšliadėžės turinį į registratūrą ir išmetė. Parašė trumpą raportą apie triukšmą apartamentų ketvirtajame numeryje bei prie unitazo pririštą vyriškį, kuris pats šio įvykio nesureikšmino. Ką dar ji turėjusi padaryti?

Nusirenginėdama ji įjungė ant sienos kabantį televizorių, nuėjo į vonios kambarį, nusivalė makiažą ir ėmė valytis dantis. Girdėjo įprastą TV2 naujienų kanalo balsų gausmą. Paprastai ji sumažindavo garsą, tai padėdavo jai užmigti. Gal dėl to, kad ramus pranešėjo balsas priminė jai tėvą; toks balsas galėtų informuoti ir apie pasaulio pabaigą, o tu vis

tiek jaustumeisi saugiai. Bet vien televizoriaus nebepakako. Ji griebėsi migdomųjų. Silpnų, bet vis tiek vaistų. Šeimos gydytojas įspėjo, kad jai reikėtų apsvarstyti galimybę atsisakyti naktinių pamainų, kad įsitikintų, ar vaistai padeda. Tačiau išsisukinėdamas kalno viršūnės nepasieksi, turi nešti savąją naštą. Vandeniui iš čiaupo tekant, brūžindama dantis ji girdėjo balsą pasakojant, kad policija ieško vieno asmens. Jis įtariamas šiąnakt šuns aptvare nužudęs žmogų ir yra siejamas su Agnetės Iversen nužudymu bei triguba žmogžudyste Senamiestyje.

Betė išsiskalavo burną, užsuko čiaupą ir nuėjo į miegamąjį. It įbesta sustojo tarpduryje. Spoksodama į nuotrauką televizoriaus ekrane.

Tai jis.

Su barzda ir ilgais plaukais. Tačiau Betė buvo išmokusi nuimti maskuotę nuo veido, mokėjo gretinti veidus su žymių sukčių nuotraukomis, kurias turėjo „Plaza" ir kiti tarptautiniai viešbučiai, jeigu kartais kuris nors iš jų išdygtų priešais registratūrą. Ir tai buvo jis. Ji matė jį registruojantis, be akinių ir su antakiais.

Ji spoksojo į telefoną, kurį buvo padėjusi ant stalelio šalia lovos.

Dėmesingumas ir diskretiškumas. Svarbiausia, viešbučio interesai. Toli eis.

Ji vėl stipriai užmerkė akis.

Motina buvo teisi. Tas prakeiktas smalsumas.

Arildas Frankas stovėjo prie lango ir stebėjo pro vartus išeinančius naktinės pamainos pareigūnus. Pastebėjo vėluojančiuosius į pirmąją pamainą. Susierzino. Jis suirzo dėl žmonių, kurie neįstengia atlikti savo darbo. Kaip KRIPOS

ir Žmogžudysčių skyrius. Tas reidas į Ilos apgyvendinimo centrą po to, kai buvo gauta informacija, o Lofthusas vis tiek paspruko. Nesuvokiama. O dabar jiems teks mokėti už policininkų aplaidumą. Naktį nužudytas Hugo Nestoras. Šuns aptvare. Sunku patikėti, kad vienas žmogus, vienas narkomanas sukeltų šitokią sumaištį. Jame prabudo pilietis, erzino nekompetencija. Jį erzino netgi tai, kad policija neįstengė sučiupti *jo* paties, korumpuoto kalėjimo vadovo. Buvo akivaizdu, jis matė įtarų Simono Kefo žvilgsnį. Tačiau Kefas, suprantama, neturėjo užtektinai drąsos, tas bailys-žiurkius turėjo ką prarasti. Simonas Kefas buvo drąsus tik tuomet, kai ant kortos pastatyti pinigai. Prakeikti pinigai. O ko jis tikėjosi? Kad pastatys jam paminklą, kad jo vardą minės kaip visuomenės veikėjo? Ir jeigu jau sykį tave įtraukė pinigų verpetas, tai tas pats kaip su heroinu, skaičiai banko sąskaitoje tampa tikslu, o ne priemone, ir jau joks kitas tikslas nebetenka prasmės. Ir lygiai taip pat, kaip vartojantis heroiną narkomanas, turėtumei žinoti ir suvokti, bet nieko negali pakeisti.

– Pareigūnas Siorensenas pakeliui pas jus, – tarė laukiamojo sekretorė.

– Ne...

– Jis praėjo pro mane, sakė, jog teužtruks minutę.

– Nejaugi? – suglumo Frankas. Siorensenas. Ar grįš į darbą anksčiau nei baigiasi biuletenis? Netipiškas elgesys norvegų darbuotojui. Jis išgirdo duris už jo atsidarant.

– Na, Siorensenai? – neatsisukdamas paklausė Arildas Frankas. – Pamiršai pasibelsti?

– Sėskis.

Frankas išgirdo durų užraktą pasisukant ir nustebęs grįžėsi į balsą. Pamatęs pistoletą sustingo.

– Tik išleisk bent garsą ir būsi iškart nušautas į kaktą.

Pistoletas turi tokią galią, kad tuomet, kai yra į ką nors nukreiptas, tas asmuo paprastai taip stipriai sutelkia dėmesį į ginklą, kad neatpažįsta jį laikančio žmogaus. Tačiau kai vyrukas pakėlė koją ir taip spyrė į kėdę, kad ji nuvirto šalia kalėjimo vadovo, Frankas suvokė, kas tai. Jis sugrįžo.

– Tu pasikeitęs, – ištarė Frankas. Norėjo pasakyti tai tvirčiau, bet gerklė buvo išdžiūvusi, sunku išspausti normalų garsą.

Pistoletas buvo kilstelėtas kiek aukštėliau, ir Frankas susmuko kėdėje.

– Uždėk rankas ant kėdės porankių, – vadovavo vaikinas. – Dabar paspausiu vidaus telefono mygtuką, o tu pasakyk Inai, kad eitų į kepyklėlę nupirkti mums pyragaičių. Tučtuojau.

Vaikinas nuspaudė mygtuką.

– Klausau? – pasigirdo paslaugus sekretorės balsas.

– Ina... – Franko smegenys beviltiškai ieškojo alternatyvų.

– Taip?

– Eik... – Franko ieškojimai kaipmat baigėsi pamačius, kaip vaikino pirštai liečia gaiduką, – ...ir nupirk šviežių pyragėlių, būk tokia maloni. Iškart dabar.

– Gerai.

– Dėkui, Ina.

Vaikinas atleido mygtuką, iš švarko kišenės išsitraukė ritinėlį lipnios juostos ir, eidamas aplink Franko kėdę, ėmė rišti rankas prie kėdės porankių. Tuomet apvyniojo juosta krūtinę ir kėdės atlošą, kojas pririšo prie ratukinių kėdės kojų. Frankui toptelėjo keista mintis: jis turėtų bijoti labiau. Vaikinas užmušė Agnetę Iversen. Kalę. Sylvesterį. Hugo Nestorą. Ar jis nesupranta, kad mirs? Veikiausiai taip jaučiasi dėl bereikšmio fakto, kad tebėra savoje saugioje kontoroje ir kad dabar diena. Kad jis matė, kaip šis vaikis užaugo kalėjime

ir nė sykio – išskyrus vienintelį kartą su Haldenu – neparodė noro ar gebėjimų panaudoti jėgą.

Vaikinas patikrino jo kišenes ir išsitraukė piniginę bei automobilio raktelius.

– „Porsche Cayenne“, – garsiai perskaitė užrašą ant raktelių. – Kaip valstybės pareigūnui – brangus automobilis, tiesa?

– Ko tu nori?

– Noriu atsakymo į tris paprasčiausius klausimus. Atsakysi tiesą, išgyvensi. Jeigu neatsakysi, deja, teks atimti tau gyvybę, – ištarė beveik atsiprašomu tonu. – Pirmasis klausimas – į kokią sąskaitą ir kieno vardu Nestoras siuntė tau pinigus, kai turėjo susimokėti?

Frankas susimąstė. Niekas nežinojo apie sąskaitą, jis galėjo pasakyti bet ką, sudiktuoti sąskaitos numerį, kurio niekas negali patvirtinti. Frankas jau žiojosi, bet buvo sustabdytas.

– Tavimi dėtas, prieš atsakydamas dar gerai pagalvočiau.

Frankas žvelgė į pistoleto vamzdį. Ką jis turi omeny? Niekas negalėtų nei patvirtinti, nei paneigti, koks jo sąskaitos numeris. Niekas, išskyrus Nestorą, kuris, suprantama, siųsdavo pinigus. Frankas sumirksėjo. Ar vaikinas išprašė sąskaitą iš jo prieš užmušdamas? Ar tai testas?

– Sąskaita kompanijoje, – atsakė Frankas. – „Dennis Limited“, užregistruota Kaimanų salose.

– O sąskaitos numeris? – rankoje vaikinas laikė kažką panašaus į geltoną vizitinę kortelę. Gal joje pasižymėjo numerį, gautą iš Nestoro? O jeigu jis blefuoja, kas tada? Jeigu Nestoras ir būtų davęs vaikinui sąskaitos numerį, jis vis tiek negalėtų išimti pinigų.

Frankas ėmė sakyti skaičius.

– Lėčiau, – kalbėjo vaikinas, žvelgdamas į kortelę. – Ir aiškiau.

Frankas padarė kaip lieptas.

– Beliko du klausimai, – jam baigus diktuoti tęsė vaikinas. – Kas nužudė mano tėvą? Ir kas buvo tas kurmis, padėjęs Dvyniui?

Arildas Frankas sumirksėjo. Dabar kūnas tai suvokė. Suprato ir skleidė prakaitą kiekviena kūno pora. Žinojo, kad turi bijoti. Peilis. Nedidelis bjaurus lenktas Hugo Nestoro žudymo įrankis.

Jis suriko.

– Dabar aš suprantu, – pasakė Simonas, dėdamasis telefoną atgal į kišenę ir vairuodamas iš tunelio į šviesą virš Bjorvikos ir Oslo fiordo.

– Ką suprantat?

– Viena iš naktį dirbusių „Plazos" registratorių paskambino į policiją ir papasakojo, kad asmuo, kurio ieškome, gyveno jų apartamentuose. Užsiregistravęs Fidelio Lajės pavarde. Ir kad dar vienas asmuo po kaimynų skundo buvo rastas pririštas prie unitazo. Tas kitas dingo savais keliais iškart, kai tik buvo išlaisvintas. Be kita ko, viešbučio darbuotojai peržiūrėjo stebėjimo kamerų medžiagą prie įėjimo durų, ir jose matyti Lofthusas kartu su Hugo Nestoru ir kitu vyru, rastu apartamentuose.

– Bet jūs vis dar nepaaiškinot, ką supratot?

– Ak, taip. Iš kur trys vyrai Enerhaugo gatvėje sužinojo, kad atvykstam jų sučiupti. Pasak naktinio viešbučio pranešimo, surištasis vyras iš „Plazos" kambario išėjo kaip tik tada, kai atsiradome prie prekeivių žmonėmis namo. Vyras buvo paskambinęs ir įspėjęs, kad Nestoras pagrobtas, kad būtų pasiruošę evakuoti kiekvieną neapsaugotą poziciją, jei Nestoras išsiduotų. Jie juk prisiminė, kas nutiko Kalei? Tačiau kai jie

turėjo išvažiuoti su mergaitėmis autofurgonu, pastebėjo, kad mes jau ten. Todėl lūkuriavo, kad iš ten dingtume. Arba kad įeitume vidun ir jie galėtų išvažiuoti nepastebėti.

– Jūs apie tai jau mąstėt, – tarė Kari. – Iš kur jie galėjo sužinoti, kad atvyksim.

– Galbūt, – pratarė Simonas, nusukdamas Policijos departamento pusėn. – Bet dabar jau žinau.

– Jūs žinot, kaip tai *galėjo* atsitikti, – pataisė Kari. – Ar papasakosit man, apie ką galvojat dabar?

Simonas patraukė pečiais.

– Kad turime pričiupti Lofthusą, kol neiškrėtė dar kokios nors velniavos.

– Keistas tipas, – Morganas Askiojus pasakojo vyresniajam kolegai, kai jiedu ėjo siauru koridoriumi su plačiai atvertomis kamerų durimis, paruoštomis rytinei patikrai. – Jo pavardė – Siorensenas. Ėjo šalia.

– Negali būti, – tarė kolega. – A skyriuje yra tik vienas Siorensenas, bet jis serga.

– Taip, tai buvo jis. Mačiau jo pavardę pažymėjime ant uniformos.

– Bet aš prieš porą dienų su juo kalbėjausi, jis tebeserga.

– Tuomet greitai pasveiko.

– Keista. Sakai, vilkėjo uniforma? Tai ne Siorensenas, jis nekenčia uniformos, laikė pakabinęs ją savo spintelėje drabužinėje. Iš ten ją ir pavogė Lofthusas.

– Bėglys?

– Taip. Ir kaip tau patinka darbas, Askiojau?

– Puikiai.

– Šaunu. Išnaudok išeigines, nepersidirbk.

Jie paėjėjo dar kelis žingsnius ir staiga abudu sustojo it įbesti, žvelgdami vienas į kitą. Pamatę išsprogintas kits kito akis.

– Kaip atrodė vyrukas? – paklausė kolega.

– Kaip atrodo Lofthusas? – susirūpino Askiojus.

Frankas kvėpavo pro nosį. Jo šauksmą užgniaužė vaikino delnas, nusileidęs ant burnos. Tuomet vaikinas nusispyrė batą, nusitraukė kojinę, įgrūdo ją Frankui į burną ir juosta ją užklijavo.

Dabar vaikinas prapjovė šiek tiek juostos ties dešiniu porankiu, kad Frankas galėtų pirštais suimti jam paduotą rašiklį ir vedžioti juo popieriuje, gulinčiame ant rašomojo stalo krašto.

– Atsakyk.

Frankas parašė.

„Nežinau.“

Ir paleido rašiklį iš rankų.

Jis girdėjo džeržgiantį plėšiamos juostos garsą, uodė klijus lipnioje juostos pusėje prieš jai užspaudžiant šnerves ir užblokuojant oro kelius. Frankas juto, kaip jo kūnas praranda kontrolę, trūkčioja ir tamposi kėdėje. Sukasi ir vyniojasi. Šoka priešais prakeiktą vaikigalį! Spaudimas galvoje, ji tuoj sprogs. Jis nusiteikė mirčiai, bet pamatė, kaip aštriu rašiklio galu vaikinas duria į tvirtai įtemptą juostą palei nosies šnervę.

Atsirado skylė, ir kairioji Arildo Franko šnervė įkvėpė oro, o skruostu nuriedėjo pirmosios šiltos ašaros.

Vaikinas vėl padavė jam rašiklį. Frankas susikaupė.

„Prašau pasigailėti. Parašyčiau kurmio vardą, jeigu tik žinočiau.“

Vaikinas skaitė. Užsimerkė, ir jo veidą perkreipė grimasa tarsi iš skausmo. Jis atsiplėšė naują juostos gabaliuką.

Ant stalo suskambo telefonas. Frankas viltingai spoksojo į jį. Ekrane pasirodė numeris. Tai Goldsrudas, sargybos viršininkas. Tačiau vaikinui tai nerūpėjo, jis toliau rūpestingai klijavo juostą ant šnervės. Ir Frankas pajuto drebulį, lydimą panikos. Jis jau nebežinojo, ar dreba, ar juokiasi.

– Vadovas neatsako, – pranešė Geiras Goldsrudas, dėdamas ragelį. – Ir Inos nėra, paprastai ji atsiliepia jam nesant. Bet kol susisieksime su vadovu, dar kartą apie tai pasikalbėkim. Sakai, kad žmogus, kurį matei, pasivadino Siorensenu ir buvo panašus į jį... – Sargybos viršininkas rodė į kompiuterio ekraną, kuriame buvo radęs Sonio Lofthuso nuotrauką.

– Nebuvo *panašus*! – užriko Morganas. – Tai jis ir *buvo*, sakau jums.

– Ramiai, – sudraudė vyresnysis kolega.

– Tai bent ramybė, – sušniurkštė Morganas. – Vyrukas ieškomas tik dėl šešių žmogžudysčių.

– Paskambinsiu Inai į mobilųjį, ir jeigu ji nežino, kur jos viršininkas, tuomet iškart pradėsime paiešką. Bet nenoriu jokios panikos, aišku?

Morganas metė žvilgsnį į kolegą ir vėl į sargybos viršininką. Atrodė, kad panika greičiau ištiks jį, o ne patį Morganą. Pats jis buvo tik labai įsitempęs. Velniškai įsitempęs. Kalinys, įsibrovęs į Valstybę, – ar iš tiesų šitai ir nutiko?

– Ina? – Goldsrudas jau beveik rėkė į telefoną, ir Morganas iš jo veido galėjo matyti, kad jam palengvėjo. Buvo lengva apkaltinti sargybos viršininką fobija dėl atsakomybės, tačiau, suprantama, būti tarpiniu vadovu šalia kalėjimo

vadovo pavaduotojo - pragariškas darbas. Tučtuojau turime susisiekti su Franku! Kur jis?

Morganas matė, kaip palengvėjimas užleidžia vietą nuostabai ir siaubui. Sargybos viršininkas nutraukė telefono ryšį.

– Ką... – pradėjo vyresnysis kolega.

– Ji sako, kad kontoroje jis turi svečią, – ištarė Goldsrudas, pakilo ir nuėjo prie spintų kambario gilumoje. – Siorenseną.

– Ką dabar darysim? – paklausė Morganas.

Geiras įkišo raktą į spyną, apsuko kartą ir atidarė.

– Štai ką, – ištarė jis.

Morganas suskaičiavo dvylika šautuvų.

– Danai ir Haraldai, eime su mumis! – šūktelėjo Goldsrudas, ir Morganas daugiau jo balse nebegirdėjo jokios nuostabos, siaubo ar baimės prisiimti atsakomybę. – Dabar!

Simonas su Kari stovėjo priešais liftą Policijos departamento koridoriuje, kai suskambo jo telefonas.

Skambino iš Teismo medicinos ekspertizių skyriaus.

– Gavome preliminarius dantų šepetėlių DNR rezultatus.

– Puiku, – tarė Simonas. – Ir koks atsakymas?

– Pasakyčiau taip: telikę tik trisdešimt sekundžių iki skambučio. Tikimybė didesnė nei devyniasdešimt penki procentai.

– Ir kokia gi? – paklausė Simonas stebėdamas, kaip lifto durys atsidaro.

– Kad seilės nuo dviejų dantų šepetėlių iš dalies sutampa pagal DNR registrą. Ypatumas toks, kad DNR nesutampa su kurio nors žinomo nusikaltėlio ar policininko, o su aukos. Tiksliau sakant, tie, kuriems priklauso šie šepetėliai, yra artimi nužudytos aukos giminaičiai.

– To ir tikėjausi, – pratarė Simonas, įžengdamas į liftą. – Šie šepetėliai yra iš Iversenų šeimos. Pastebėjau, kad po nužudymo pas Iversenus vonioje jų nebuvo.

– Jie iš dalies sutampa su Agnetės Iversen DNR, tiesa?

Kari staigiai metė žvilgsnį į Simoną, o šis triumfuojamai skėstelėjo rankomis.

– Ne, – atsakė balsas iš Teismo medicinos ekspertizių skyriaus. – Agnetės Iversen DNR dar neįtrauktas į centrinį registrą.

– O? Kaip tuomet...

– Tai neatpažinta auka, kuri buvo nužudyta.

– Jūs nustatėt giminystę tarp dviejų šepetėlių ir neatpažintos nužudytos aukos? „Neatpažintos" kaip?

– Kaip „neidentifikuotos". Jaunutės negyvos moteriškos lyties aukos.

– Kokio amžiaus? – paklausė Simonas, spoksodamas į beužsiveriančias lifto duris.

– Jaunesnės nei įmanoma.

– Sakykit.

– Maždaug keturių mėnesių vaisiaus.

Simono smegenys dirbo kiek įmanydamos.

– Tai Agnetė Iversen pasidarė nelegalų pavėluotą abortą, šitai norėjot pasakyti?

– Ne.

– Ne? Tai kas tada yra... po paraliais? – Simonas užmerkė akis ir atrėmė kaktą į lifto sienelę.

– Nutrūko ryšys? – pasidomėjo Kari.

Simonas linktelėjo.

– Netrukus išeisime iš lifto, – pasakė ji.

*

Vaikinas skubiai rašikliu pradūrė skylutes lipnioje juostoje. Po vieną ties kiekviena šnerve. Ir Arildas Frankas plaučiais įkvėpė naujų gyvenimo sekundžių. Jis tenorėjo tik gyventi. O kūnas nepakluso niekam daugiau tik šiam troškimui.

– Ar turi vardą, kurį norėtum užrašyti? – tyliai paklausė vaikinas.

Frankas sunkiai kvėpavo, troško platesnių šnervių, erdvesnių nosies landų šiam maloniam ir nuostabiam orui. Frankas klausėsi garsų, kurie suteiktų viltį, kad išsigelbėjimas jau čia pat, kartu purtydamas galvą, mėgindamas ištarti sausu liežuviu, užspaustu kojinės, juosta užklijuotomis lūpomis, kad neturi jokių vardų, nežino, kas tas kurmis ir tetrokšta malonės. Būti paleistas. Gauti atleidimą.

Ir sustingo pamatęs, kad vaikinas šalia jo pakelia peilį. Frankas negalėjo pajudėti, buvo tvirtai pririštas. Visas... Peilis artėjo. Bjaurusis lenktas Nestoro peilis. Jis įrėmė galvą į kėdės atlošą, įtempė kiekvieną raumenį ir nebyliai suriko pamatęs savo paties kraujo pliūpsnį.

– Du, – sušnibždėjo Goldsrudas, sargybos viršininkas.

Vyrai stovėjo pasiruošę ginklus, klausydamiesi už kalėjimo vadovo pavaduotojo durų tvyrančios tylos.

Morganas giliai įkvėpė. Dabar, tai įvyks dabar. Dabar galbūt nutiks tai, apie ką svajojo dar būdamas berniūkštis. Jis *kažką* sugaus. Galbūt net...

– Trys, – sušnibždėjo Goldsrudas.

Ir užsimojo kūju. Jis kliudė užraktą, iš durų staktos pažiro skeveldros, o tuo tarpu Haraldas, didžiausias iš jų, įsiveržė pro duris. Morganas įžengė su šautuvu ties krūtine, paėjėjo porą žingsnių į kairę, kaip buvo nurodyta Goldsrudo. Kambaryje tebuvo vienintelis žmogus. Morganas spoksojo į vyrą, sėdintį kėdėje, kruvina krūtine, kaklu, smakru. Dieve, kiek daug kraujo! Morganas pajuto silpstant kelius, tarsi į juos kas būtų suleidęs kokių vaistų. Jis negali! Bet čia tiek kraujo! O vyras tirtėjo, taip tirtėjo, tarsi juo tekėtų elektros srovė. Į juos žvelgė akys – įsiutusios, išsprogusios it giliai vandenyse gyvenančios žuvies.

Geiras paėjėjo porą žingsnių, nuplėšė juostą jam nuo burnos.

– Kur jūs sužeistas, viršininke?

Vyras žioptelėjo be jokio garso. Goldsrudas įkišo porą pirštų jam į burną ir ištraukė juodą kojinę. Seilės tekėjo iš burnos jam užrikus, ir Morganas vėl atpažino kalėjimo vadovo pavaduotojo Arildo Franko balsą:

– Sučiupkit jį! Neleiskit jam pasprukti!

– Mes turim surasti žaizdą ir... – Sargybos viršininkas norėjo praplėšti viršininko marškinius, bet Frankas nustūmė jo rankas.

– Uždarykit duris, po velnių, jis dingsta! Jis turi mano automobilio raktelius! Ir mano kepurę!

– Nurimkit, viršininke, – kalbėjo Goldsrudas, plėšdamas juostą nuo vieno porankio. – Jis užrakintas. Jis neišeis pro pirštų atspaudų jutiklius.

Frankas įtūžęs dėbtelėjo į jį, pakeldamas išlaisvintą ranką.

– Taip, jis išeis!

Morganas atsitraukė atatupstas, turėjo atsiremti į sieną. Mėgino, bet neįstengė atplėšti žvilgsnio nuo kraujo, srūvančio iš tos vietos, kur anksčiau būta kalėjimo vadovo pavaduotojo Arildo Franko smiliaus.

Iš lifto koridoriumi Kari tipeno paskui Simoną iki jų biuro.

– Taigi, – pratarė, mėgindama susidėlioti informaciją. – Jums atsiuntė šiuos šepetėlius paštu kartu su kortele, kurioje užrašyta „S“, kad patikrintumėte DNR?

– Taip, – atsakė Simonas, spaudydamas telefono klavišus.

– Ir du iš jų turi DNR, įrodančius giminystę su negimusiu kūdikiu? Įregistruotu kaip nužudymo auka?

Simonas linktelėjo laikydamas pirštą prie lūpų ir leisdamas suprasti, kad vėl susisiekė su skambinusiuoju. Kalbėjo garsiai ir aiškiai, kad abudu išgirstų.

– Čia ir vėl Kefas. Kas tas kūdikis, kaip jis mirė ir kokie giminystės ryšiai?

Telefoną jis laikė tarp jų viduryje taip, kad galėtų girdėti ir Kari.

– Nežinome, nei kas kūdikis, nei kas motina, žinome tik tiek, kad motina mirė – arba buvo nužudyta – perdozavusi Oslo centre. Įregistruota kaip „neatpažinta".

– Mes žinom šį atvejį, – pasakė Simonas ir tyliai nusikeikė. – Iš Azijos, galbūt iš Vietnamo. Veikiausiai prekybos žmonėmis auka.

– Tai jūsų daržas, Kefai. Kūdikis, arba vaisius, mirė dėl motinos mirties.

– Žinau. O kas tėvas?

– Raudonas dantų šepetėlis.

– Raudonas?

– Taip.

– Dėkui, – tarė Simonas ir išjungė telefoną.

Kari nuėjo prie kavos aparato atnešti jiedviem kavos. Jai grįžus, Simonas vėl kalbėjosi telefonu ir iš tylaus šnabždesio ji nujautė, jog kalbasi su Elze, savo žmona. Kai baigė šnekėtis, jo veidas staiga tapo tarsi senuko, tokią išraišką tam tikro amžiaus žmonės gali įgauti per keletą sekundžių, kuomet kažkas tarsi išslysta, lyg jie būtų pasiruošę virsti dulkėmis. Kari norėjosi paklausti, kaip sekėsi, bet nusprendė palikti tai ramybėje.

– Taigi... – ištarė Simonas, mėgindamas išspausti kiek įmanoma linksmesnį toną. – Ką manome, kuris yra kūdikio tėvas? Iveras vyresnysis ar jaunesnysis?

– Mes *nemanome*, – atsakė ji. – Mes žinome.

Akimirką nustebęs Simonas žvelgė į ją. Stebėjo, kaip ji lėtai purto galvą. Tuomet jis kietai užmerkė akis, palenkė

galvą ir ėmė ranka braukyti link kaktos tarsi glotnindamas plaukus.

– Savaime suprantama, – tyliai ištarė jis. – Du dantų šepetėliai. Senstu.

– Einu patikrinti, kokią medžiagą turime apie Iverą, – pasakė Kari.

Kai ji nuėjo, Simonas įsijungė kompiuterį ir atsidarė elektroninį paštą.

Jis buvo gavęs garsinį pranešimą. Atrodė, išsiųstą iš mobiliojo telefono.

Jis niekada anksčiau nebuvo gavęs garsinių pranešimų.

Simonas jį atidarė ir įjungė „perklausyti".

Morganas stebėjo įtūžusį kalėjimo vadovą, stovintį vidury kontrolės punkto. Nupjautąjį pirštą buvo apvyniojęs marliniu tvarsčiu, bet atmetęs primygtinius gydytojų reikalavimus gulėti.

– Tai tu pakėlei užkardą ir leidai žudikui paprasčiausiai išvažiuoti, – švokštė Frankas.

– Jis vairavo jūsų automobilį, – aiškino sargybinis, braukdamasis prakaitą. – Jis buvo užsidėjęs jūsų kepurę.

– Bet tai buvau ne aš! – staugė Frankas.

Morganas vėl ėmė svaigti - nežinojo, ar dėl aukšto kraujospūdžio, ar dėl raudono, pykinimą keliančio skysčio, besisunkiančio pro baltą marlinį tvarstį.

Dzingtelėjo vienas iš vidaus telefonų šalia monitorių. Goldsrudas atsiliepė ir ėmė klausytis.

– Jie rado pirštą, – ištarė, uždengęs delnu mikrofoną. – Nuvešime jus pas Ulevolio ligoninės chirurgus, kad jie galėtų...

– Kur? – nutraukė Frankas. – Kur jie jį rado?

– Gerai matomoje vietoje ant jūsų „Porsche“ prietaisų skydelio. Jis buvo pastatytas Grionlande dviejose vietose.

– Suraskit jį! Suraskit jį!

Toras Jonasonas įsikibo į laikiklį, kybantį ant strypo metro traukinyje. Sumurmėjo „atsiprašau“ užkliudęs vieną iš mieguistų rytais skubančių keleivių. Šiandien jis parduos penkis mobiliuosius telefonus. Toks buvo jo tikslas. Ir kai stovės – o jeigu pasiseks, sėdės – metro traukinyje vakare grįždamas namo, žinos, ar jam pasisekė. Ir tai jį... pradžiugins. Galbūt.

Toras atsiduso.

Toras žvelgė į uniforma vilkintį vyrą, stovintį nugara į jį. Į ausis jis buvo įsikišęs ausines, iš jų sklido muzika. Laidas leidosi palei ranką, joje jis laikė telefoną su nedideliu Toro parduotuvės prekių ženklu ant nugarėlės. Toras atsistojo taip, kad stebėtų vyruką labiau iš šono. Mėgindamas jį atpažinti. Ar čia ne tas, kuris norėjo nusipirkti elementų muziejinei vertybei? „Discman“ grotuvui. Toras iš smalsumo patikrino internete. Jie buvo gaminami iki 2000 metų, o tuomet atsirado MP3 grotuvas „Walkman“. Toras atsistojo taip arti jo iš nugaros, kad galėtų klausytis iš ausinių sklindančio garso, kurio nenustelbė traukinio plieninių ratų dardesys, bet garsas dingo, kuomet jie pasuko, ir sugirgždėjo vagono konstrukcija.

Girdėjosi tarsi vienišas merginos balsas. Jis atpažino melodiją, kurios klausėsi prieš tai:

„That you've always been her lover“ - Leonardas Koenas.

Simonas nesuvokdamas žvelgė į garsinio dokumento ikoną. Neužtruko ilgiau kelių sekundžių jam perklausyti. Ir dar kartelį spustelėjo „perklausyti“.

Jokios abejonės, tai tas pats balsas, apie kurį iškart pagalvojo. Bet nežinojo, *kas tai.*

– Kas tai? Loterijos numeris?

Simonas atsisuko. Siselė Thou buvo pasiruošusi rytiniam turui ištuštinti popierių pilnas šiukšliadėžes.

– Kažkas panašaus, – atsakė Simonas, spustelėjęs klavišą, stabdantį perklausą, kai moteris iš po jo stalo ištraukė šiukšliadėžę ir nusisuko prie vežimėlio.

– Mėtai pinigus, Simonai. Loterijos tiems, kuriuos lydi sėkmė.

– Manai, kad mūsų ji nelydi? – paklausė spoksodamas į monitorių.

– Pagalvok, ką davėm šiam pasauliui, – ištarė ji.

Simonas atsilošė kėdėje, prisimerkė.

– Sisele?

– Taip?

– Jauna moteris buvo nužudyta, o dabar sužinojome, kad ji buvo nėščia. Ir aš nemanau, kad ji buvo nužudyta dėl to, kad žudikas bijojo jos pačios, manau, jis baiminosi jos vaisiaus.

– Na ir?

Tvyrojo tyla.

– Ar tai klausimas, Simonai?

Simonas atrėmė galvą į atlošą.

– Jeigu būtumei žinojusi, jog nešioji velnio sėklą, ar vis tiek būtum tą kūdikį išnešiojusi, Sisele?

– Apie tai jau esame kalbėję, Simonai.

– Žinau, bet ką tu atsakei?

Ji pažvelgė į jį priekaištaudama.

– Atsakiau, kad gamta, deja, nepalieka vargšei motinai pasirinkimo, Simonai. Nei tėvui.

– Maniau, kad ponas Thou iškart pabėgo.

– Kalbu apie tave, Simonai.

Simonas vėl užmerkė akis. Iš lėto linksėjo.

– Vadinasi, esam meilės vergai. Ir ką skirta mums mylėti, yra loterija, tiesa?

– Žiauru, bet tiesa, – atsakė Siselė.

– O dievai juokiasi, – ištarė Simonas.

– Greičiausiai, bet kam nors juk reikia sutvarkyti ir šitą kiaulidę.

Simonas išgirdo jos žingsnius nutolstant. Tuomet persiuntė garsinį dokumentą iš kompiuterio į mobilųjį telefoną, pasiėmė jį eidamas į tualetą, įėjo į vieną iš kabinų ir vėl perklausė.

Antrą kartą išklausęs jis jau žinojo, ką tie skaičiai reiškia.

IV dalis

Simonas ir Kari ėjo saulės nutvieksta kiek per didele, kiek per atvira ir kiek per ramia vasarai Rotušės aikšte.

– Pasinaudojom Fidelio Lajės apibūdinimu ir radom išnuomotą automobilį, – pasakojo Kari. – Jis buvo grąžintas, bet, laimei, neišvalytas. Teismo medicinos ekspertas rado purvo dėmių, sutampančių su purvu iš šunų veislyno. O aš maniau, kad purvas purvu ir lieka.

– Viskas turi savitą mineralų formulę, – tarė Simonas. – Kam išnuomota?

– Sylvesteriui Trondsenui.

– Kas jis toks?

– Trisdešimt trejų metų, gauna pašalpą, niekur nedirba. Gyventojų registre adreso nėra. Dukart kalintas už smurtą. Mūsų agentai sieja jį su Nestoru.

– Gerai. – Simonas sustojo priešais įėjimą tarp dviejų prabangių drabužių krautuvėlių. Durys buvo aukštos bei plačios ir liudijo, kad įmonė solidi ir rimta. Jis spustelėjo vieną mygtuką ties ketvirtuoju aukštu. – Dar kas nors?

– Vienas iš Ilos gyventojų mūsų agentams sakė, kad jam pasirodė, jog naujasis 323-iojo kambario gyventojas ir skyriaus vadovė gerai sutarė.

– Marta Lian?

– Vieną dieną juos matė nuo prieglaudos kartu išvažiuojant automobiliu.

– Iversenų nekilnojamasis turtas, – pasigirdo balsas pro skylutes žalvarinėje plokštelėje šalia skambinti skirtų mygtukų.

– Noriu, kad palauktum priimamajame, kol pasikalbėsiu su Iversenu, – paprašė Simonas jiedviem esant lifte.

– Kodėl?

– Nes ketinu elgtis šiek tiek ne pagal taisykles, todėl tavęs į tai painioti visiškai nenorėčiau.

– Bet...

– Atleisk, bet iš tiesų tai įsakymas, tu žinai.

Kari pavartė akis, bet nieko nepasakė.

– Iveras, – prisistatė jaunas vyras, sutikęs juos priimamajame. Jis tvirtai paspaudė ranką Simonui, paskui ir Kari. – Jūs susitiksite su mano tėvu.

Jaunuolio veidas Simonui bylojo, kad paprastai jis šypsodavosi ir juokdavosi, kad nėra pratęs prie skausmo ir liūdesio, kurį dabar liudijo jo žvilgsnis iš po gražiai krintančių kirpčių. Štai kodėl jis atrodė toks sutrikęs.

– Štai čia.

Tėvas jį buvo informavęs apie policininkų apsilankymą. Jis, kaip ir tėvas, suvokė, kad tai susiję su motinos nužudymo tyrimu.

Iš kontoros atsivėrė vaizdas į Vakarų geležinkelio pusę ir į fiordą. Šalia durų stovėjo stiklinė dėžė su kruopščiai sukonstruotu „Coca-cola“ buteliuko formos dangoraižio modeliu.

Tėvas atrodė kaip vyresnė sūnaus kopija. Tokie pat tankūs kirpčiai, lygi sveika oda, šviesios, bet prigesusios

akys. Augalotas, tiesios laikysenos, tvirto smakro ir tiesaus žvilgsnio, draugiškas, bet vis dėlto linkęs į vaikiškus linksmus iššūkius. Kai kas buvo visiškai aišku, pamanė Simonas, visus juos – pasipriešinimo veikėjus, keliautojus į poliarinį ratą, Kontikio įgulą, policijos vadovus – vienijo Vakarų Oslo solidumas, tarsi jie būtų nulipdyti iš to paties molio.

Iveras vyresnysis pasiūlė Simonui prisėsti, o pats atsisėdo už rašomojo stalo po sena nespalvota fotografija, kurioje įamžinta neatpažįstama devyniolikto amžiaus pabaigos Kristianija su namais, kurių Simonas paskubomis neatpažino.

Simonas palaukė, kol sūnus išėjo iš kabineto, o tada perėjo prie esmės.

– Prieš dvylika metų ši mergaitė buvo rasta negyva Kvadratūroje Osle. Kai ją rado, ji atrodė šitaip.

Simonas padėjo nuotrauką ant Iverseno stalviršio ir stebėjo nekilnojamojo turto administratoriaus veidą. Jokios ypatingos reakcijos.

– Vaikinas vardu Sonis Lofthusas prisipažino ją nužudęs, – pasakė Simonas.

– Taip? – Ir vėl jokios reakcijos.

– Mergaitė buvo nėščia, kai ją surado.

Reakcija. Išplėstos šnervės, išsiplėtę vyzdžiai.

Simonas porą sekundžių luktelėjo ir paleido naują salvių pliūpsnį:

– Dabar DNR rezultatai iš jūsų namuose paimtų dantų šepetėlių rodo, kad vienas iš jūsų namiškių yra vaisiaus tėvas.

Išryškėjusi miego arterija, pasikeitusi veido spalva, nevaldomas mirkčiojimas.

– Juk pats naudojat raudoną dantų šepetėlį, Iversenai, tiesa?

– Iš... iš kur žinot...

Simonas šyptelėjo, žvilgtelėjo į savo rankas.

– Turiu ir jauną pagalbininkę, laukia priimamajame. Jos galva veikia greičiau už manąją. Tai ji pirmoji padarė paprastą logišką išvadą – jeigu du iš trijų tos pačios šeimos narių šepetėlių rodo ryšį su šiuo vaisiumi, tai jo tėvas nebus sūnus. Tokiu atveju visus tris toje šeimoje su vaisiumi sietų giminystės ryšys. Vadinasi, tai kitas šeimos vyriškos lyties atstovas. Jūs.

Sveika Ivero Iverseno veido spalva pablyško ir dingo.

– Pats patirsit tai, kai būsit tokio amžiaus, kaip aš, – paguodė Simonas. – Šis jaunimas įtraukia mus į minčių sūkurį.

– Bet...

– Šitaip jau yra su DNR. Nepalieka jokių „bet“...

Iversenas išsižiojo ir tuo pat metu mėgino formaliai išspausti menką šypsnį. Atėjo laikas sunkiam pokalbiui, ir paprasčiau jį būtų pradėti nuo vadinamųjų atpalaiduojančių pajuokavimų, nusiginklavus. Taip, būtent tai keltų mažesnį pavojų. Tačiau nieko neišspaudė. Nesisekė.

– Dabar šis lėtas traukinys... – neaukštas senyvas policininkas priešais jį baksnojo smiliumi sau į kaktą, – ...užtrunka ilgiau, bet vis tiek juda pirmyn. Ir pirmoji mintis tokia: vedęs vyriškis kaip jūs turi rimčiausią pasaulyje motyvą atsikratyti nėščia ir potencialiai rūpesčius keliančia moterimi. Ką pasakysit?

Iversenas nepratarė nė žodžio, bet pajuto, kad adomo obuolys atsakė už jį.

– Tuo metu laikraščiuose buvo išspausdinta moters nuotrauka, policija teiravosi, ar kas nors gali patvirtinti jos tapatybę. Ir kad jos mylimasis ir kūdikio tėvas tuomet sėdėjo it pelė po šluota, policijai nesuteikęs nė menkiausios užuominos, atrodo dar įtariau, tiesa?

– Aš nežinojau... – pradėjo, bet susilaikė. Ir pasigailėjo. Pasigailėjo ir dėl to, kad aiškiausiai tai pademonstravo.

– Nežinojot, kad ji laukiasi? – paklausė policininkas.

– Ne! – tarė Iversenas, sukryžiuodamas rankas. – Norėjau pasakyti, žinojau... nieko apie tai *nežinau*. Dabar noriu paskambinti savo advokatui.

– Jūs būtinai turėjot *ką nors* apie tai žinoti. Tačiau aš iš tiesų tikiu jumis, kai sakot, kad visko nežinojot. Manau, kad jūsų žmona Agnetė buvo toji, kuri viską žinojo. Kaip manot?

Kefas. Vyresnysis inspektorius, rodos, taip jis prisistatė? Iveras Iversenas griebė laidinį telefoną.

– Aš manau, kad jūs neturit įrodymų ir kad šis susitikimas baigtas, pone Kefai.

– Pirmuoju atveju jūs esat teisus, o dėl antrojo klystat. Šis susitikimas dar nesibaigė, nes norėsit sužinoti, kokius tiltus sudeginat čiupdamas telefoną, Iversenai. Policija neturi įrodymų prieš jūsų žmoną, bet tas, kuris ją nušovė, aiškiai jų turi.

– Iš kur jis gali jų turėti?

– Nes dvylika metų prabuvo atpirkimo ožiu ir nusikaltėlių nuodėmklausiu. Jis žino viską. – Simonas palinko virš stalo, su kiekvienu skiemeniu belsdamas pirštu į stalo paviršių. – Jis žino, kad Kalė Farisenas nužudė šią merginą ir kad tai įvyko Agnetei Iversen liepus. Jis žino, nes pats atsėdėjo už šią žmogžudystę. Faktas, kad jis nelietė jūsų, yra vienintelė priežastis man patikėti, jog esat nekaltas. Bet tik pakelkit telefoną, ir mes viską atliksim pagal procedūras. O tai reiškia, areštuosim jus kaip įtariamąjį prisidėjus prie žmogžudystės, papasakosim spaudai viską, ką žinom apie jus ir mergaitę, pasakysim jūsų verslo partneriams, kad trumpam pasitraukiate, paaiškinsim jūsų sūnui, kad... taigi, ką mes pasakysim jūsų sūnui?

Ką paaiškinti sūnui? Simonas laukė. Leido nugrimzti mintyse. Tai svarbu tam, kas vyks paskui. Tegul viskas susiguli. Reikia duoti Iversenui laiko suvokti reikšmę, padarinius. Ir atsiverti alternatyvoms, kurios dar prieš porą minučių buvo visiškai neaktualios. Šitaip Simonas būtų elgęsis ir pats. Ir tai jį būtų nuvedę prie viso šito.

Simonas matė, kaip Iverseno rankos nusviro ir pasigirdo drebantis švokščiantis balsas:

– Ko norit?

Simonas išsitiesė kėdėje.

– Viską man papasakosit. Jeigu jumis patikėsiu, nemanau, kad per daug kas nors pasikeis. Juk, šiaip ar taip, Agnetė jau sulaukė savo bausmės.

– Savo bausmės!.. – našlio akyse įsižiebė ugnis, bet išblėso sutikusi šaltą Simono žvilgsnį.

– Gerai. Agnetė ir aš, mudu... negyvenome kaip pora. Ne šitaip. Vienas asmuo turėjo keletą merginų. Azijiečių. Taip aš sutikau Mai. Ji... turėjo kažką, ko man trūko. Ne jaunystę, nekaltybę ir visa kita, bet tą... vienatvę, kurioje aš atpažinau save.

– Ji buvo kalinė, Iversenai. Prievarta išplėšta iš namų aplinkos.

Nekilnojamojo turto administratorius gūžtelėjo pečiais.

– Žinau, bet aš išpirkau jai laisvę. Įkurdinau ją bute, kuriame susitikinėjome. Kur buvome tik mudu. Vieną dieną ji pasakė, kad jau keletą mėnesių jai dingusios menstruacijos. Kad ji veikiausiai nėščia. Pasakiau, kad ji turinti pašalinti vaisių, bet ji atsisakė. Nežinojau, ką daryti. Todėl paklausiau Agnetės...

– Paklausėt savo žmonos?

Iversenas nepritariamai kilstelėjo ranką.

– Taip, taip. Agnetė – suaugusi moteris. Ji neprieštaravo, kad kiti pasirūpintų tuo, ko ji pati norėjo išvengti. Kalbant atvirai, jai labiau rūpėjo moterys nei vyrai.

– Bet ji padovanojo jums sūnų?

– Jos šeimoje moterys rimtai atlieka savo pareigas, o ji buvo mylinti motina.

– Šeima, viena iš didžiausių nekilnojamojo turto valdytojų Osle, kurios reputacija nepriekaištinga, o šeimos vardas toks nesuterštas, kad vienas pavainikis iš Azijos būtų nepageidaujamas.

– Agnetė buvo senamadiška, tiesa. Ir aš paklausiau jos todėl, kad galų gale tai ji spręsdavo, ką daryti.

– Juk tai jos pinigai, kuriais grindžiamas įmonės verslas, – tęsė Simonas. – Taigi, ji priėmė sprendimą. Pašalinti problemą. *Visą* problemą.

– Apie tai nieko nežinau, – ištarė Iversenas.

– Nežinot, nes jos nesiteiravot. Leidot jai kontaktuoti su tais, kurie atliktų darbą už jus. O jie turėjo nusipirkti atpirkimo ožį, kai liudininkas papasakojo policijai matęs, kaip jie kieme suleido merginai švirkštą. Įkalčiai turėjo būti paslėpti, o jūs už tai susimokėjot.

Iversenas gūžtelėjo pečiais.

– Aš nieko nenužudžiau, aš tik laikausi mūsų susitarimo ir pasakoju. Klausimas tik toks, ar jūs laikysitės irgi?

– Klausimas... – tęsė Simonas, – ...toks – kaip tokia moteris kaip jūsų žmona galėjo kreiptis į tokį padugnę kaip Kalė Farisenas?

– Nežinau, kas tas Kalė Farisenas.

– Nežinot, – sutiko Simonas. – Tačiau žinot, kas yra Dvynys.

Akimirką kambaryje stojo visiška tyla. Atrodė, tarsi ir judėjimas už lango liovėsi.

– Ką norite tuo pasakyti? – pagaliau išlemeno Iversenas.

– Ekonominių nusikaltimų skyriuje dirbau kelerius metus, – kalbėjo Simonas. – Iversenų nekilnojamasis turtas turėjo reikalų su Dvyniu. Padėdavot jam išplauti pinigus, gautus iš narkotikų ir prekybos žmonėmis, už tai, kad parūpintų jums fiktyvių, mokesčius sutaupančių išlaidų šimtams milijonų kronų.

Iveras Iversenas papurtė galvą.

– Bijau, kad nepažįstu jokio Dvynio.

– Išskyrus baimę, visa kita yra melas, – kalbėjo Simonas. – Turiu įrodymų, kad judu bendradarbiavot.

– Tikrai? – sunerimo Iversenas, trindamas pirštų galiukus. – Tai kodėl Ekonominių nusikaltimų skyrius neiškėlė bylos, jeigu turėjote įrodymų?

– Nes man vidaus valdžia užkirto kelią, – atsakė Simonas. – Tačiau aš žinau, kad Dvynys panaudojo savo kruvinus pinigus nekilnojamajam turtui iš jūsų pirkti, o vėliau parduodavo jums už gerokai aukštesnę kainą. Bent jau dokumentuose. Jis turėjo iš to akivaizdžią naudą, iš narkotikų prekybos gauti jo pinigai atsidūrė sąskaitoje, o mokesčių inspekcijai nesukėlė įtarimų, kokia jų kilmė. O jūs patyrėte menamų nuostolių, kuriuos padengsite būsimų laikotarpių pelnu bei išvengsite paramos visuomenei teikimo. Dvigubai sėkminga situacija.

– Įdomi teorija, – tarė Iversenas, skėstelėdamas rankomis. – Papasakojau viską, ką žinojau. Kas nors dar?

– Taip. Noriu susitikti su Dvyniu.

Iveras sunkiai atsiduso.

– Kartoju, kad nepažįstu jokio Dvynio.

Simonas linktelėjo tarytumei sau pačiam.

– Žinot ką? Dirbdami Ekonominių nusikaltimų tyrimo skyriuje taip dažnai tai girdėdavom, kad daugelis abejojo, ar Dvynys iš tiesų egzistuoja. Manė, jog tai tėra mitas.

– Man irgi taip atrodo, Kefai.

Simonas pakilo.

– Puiku. Tačiau mitas nekontroliuoja narkotikų ir sekso rinkos visame mieste metų metus, Iversenai. Mitai nelikviduoja nėščių moterų verslo partneriams paprašius. – Jis išsitiesė, įsirėmė abiem delnais į rašomąjį stalą ir taip iškvėpė, kad Iversenas galėjo pajusti seno žmogaus burnos kvapą. – Vyrai taip neįbauginami, kad trokštų nerti prieš uolas vien dėl mito. Žinau, kad jis egzistuoja.

Simonas atsistūmė nuo stalo ir nuėjo durų link mosuodamas telefonu.

– Tik įžengęs į liftą sukviesiu spaudos konferenciją, o pats pasirūpinkit tuo tėvo ir sūnaus pokalbiu. Dabar!

– Palaukit!

Simonas sustojo priešais duris neatsigręždamas.

– Pažiūrėsiu... ką galiu padaryti.

Simonas išsitraukė vizitinę kortelę, uždėjo ją ant stiklinio kolos buteliuko formos dangoraižio stendo viršaus.

– Judu turite laiko apsispręsti iki šeštos valandos.

– Valstybės viduje? – nepatikliai pakartojo Simonas, stovėdamas lifte. – Lofthusas pričiupo Franką jo paties kontoroje?

Kari linktelėjo.

– Tai viskas, ką šiuo metu žinau. Ką sakė Iversenas?

Simonas gūžtelėjo pečiais.

– Nieko. Pirmiausia prieš ką nors sakydamas norėjo pasitarti su savo advokatu. Rytoj su jais bus šnekos.

Arildas Frankas sėdėjo ant lovos krašto ir laukė, kol jį pakvies į operacinę. Vilkėjo žydrais ligoninės marškiniais, ant riešo buvo apyrankė su įrašytu jo vardu. Pirmąją valandą neskaudėjo, bet dabar skausmai atsirado, ir nedidelė anesteziologo paskirta injekcija menkai tepadėjo. Jam buvo pažadėta didelė dozė skausmą malšinančiųjų prieš pat operaciją. Chirurgas prisistatė esąs *plaštakų specialistas*, smulkiai papasakojo, kokie šių laikų mikrochirurgijos privalumai, kad piršto dalis atvežta į ligoninę ir kad pjūvis atliktas taip lygiai ir gražiai, jog vėl sujungus piršto struktūras liks tik laukti, kol prigis. Ir Arildas galės po truputį jį valdyti jau po poros mėnesių. Humoras, suprantama, nuskambėjo iš gerų paskatų, bet pavaduotojas nebuvo nusiteikęs klausytis panašių nesąmonių. Todėl pertraukė chirurgą ir paklausė, kiek laiko reikės prijungti pirštui ir kada jis galės grįžti į darbą. Ir kai chirurgas atsakė, kad vien operacija gali užtrukti daugybę valandų, Frankas – chirurgo nuostabai – dirstelėjo į laikrodį ir tyliai, bet aiškiai nusikeikė.

Durys atsidarė, ir Frankas pakėlė galvą. Tikėjosi, jog tai anesteziologas, nes dabar jau rimtai dilgsėjo ne tik piršte, bet ir kūne, galvoje taip pat.

Tačiau nepasirodė vilkintis baltai ar žaliai gydytojas, o tik aukštas liesas vyriškis pilku kostiumu.

– Pontijau? – nustebo Frankas.

– Labas, Arildai. Tik norėjau pamatyti, kaip laikaisi.

Frankas primerkė vieną akį. Tarsi norėtų geriau įžiūrėti, koks generalinio policijos komisaro apsilankymo tikslas. Paras prisėdo šalia ant lovos. Linktelėjo sutvarstytos rankos pusėn.

– Skauda?

– Susitvarkys. Jūs medžiojat?

Generalinis komisaras patraukė pečiais.

– Lofthusas tarsi išgaravo. Bet mes vis tiek jį surasim. Kaip manai, ko jis norėjo?

– Norėjo? – Frankas sušnarpštė. – Niekas nežino. Jis aiškiai kokiame nors pamišėlių kryžiaus žygyje.

– Būtent, – sutiko Paras. – Tik įdomu, kada ir kur jis kirs kitą kartą. Gal davė tau kokią užuominą?

– Užuominą? – sudejavo Frankas, šiek tiek palenkęs ranką. – Nežinau, kas tai galėtų būti.

– Bet judu apie kažką šnekėjot.

– Jis kalbėjo. Man buvo užkimšta burna. Jis norėjo sužinoti, kas buvo tas kurmis.

– Taip, mačiau tai.

– *Matei?*

– Ant lapelių tavo biure. Ant tų, kurie nebuvo visiškai kruvini.

– Buvai mano biure?

– Tai prioritetinė byla, Arildai. Jis serijinis žudikas. Gerai, kad spauda mūsų pusėje, bet dabar miesto valdžia irgi ima kištis. Nuo šiol tai kontroliuosiu pats.

Frankas gūžtelėjo pečiais.

– Gerai.

– Turiu klausimą...

– Mane operuos, velniškai skauda, Pontijau. Ar reikalai nepalauks?

– Ne. Sonis Lofthusas buvo apklaustas dėl Evos Morsand nužudymo, bet paneigė, kad tai jo darbas. Ar kas nors jam papasakojo, mes įtarėme našlį tol, kol nesuradome Sonio

plauko? Kad mes beveik turėjome įrodymų, jog tai – Yngvės Morsando darbas?

– Aš nežinau. Kodėl klausi?

– Tiesiog domiuosi. – Paras uždėjo delną Frankui ant peties ir šis pajuto nudiegus ranką. – Dabar galvok tik apie operaciją.

– Ačiū, bet iš tiesų tai nėra daug apie ką ir galvoti.

– Nėra, – sutiko Paras, nusiimdamas stačiakampio formos akinius. – Sutinku. – Jis ėmė valyti juos apatiška veido išraiška. – Tiesiog gulėk ir leiski vykti tam, kas turi vykti, gerai?

– Taip, – tepasakė Frankas.

– Leiskis susiuvamas. Kad vėl būtum sveikas.

Frankas nurijo seiles.

– Taigi, – ištarė Paras, vėl užsidėdamas akinius. – Pasakei jam, kas kurmis?

– Kad tai buvo jo tėvas, tai turi galvoje? *Abas Lofthusas pats prisipažino.* Jeigu šitai būčiau užrašęs, jis man būtų nuėmęs galvą.

– Ką jam papasakojai, Frankai?

– Nieko! O ką aš galėjau papasakoti?

– Ir man įdomu sužinoti, Arildai. Noriu išsiaiškinti, kas privertė vaikiną patikėti, kad turi informacijos, jog net užsimanė įsilaužti į tavo kalėjimą, kad tave pričiuptų.

– Vaikinas pamišęs, Pontijau. Visi šitie narkomanai anksčiau ar vėliau tampa psichiniais, pats žinai. Kurmis? Viešpatie Dieve, ši istorija dingo kartu su Abu Lofthusu.

– Tai ką jam atsakei?

– Ką turi omeny?

– Jis tau nupjovė tik pirštą. Visi kiti buvo nužudyti. Išsigelbėjai, turėjai ką nors pasakyti. Prisimink, kad tave pažįstu, Arildai.

Durys plačiai atsivėrė ir šypsodamiesi įėjo du žaliai apsirengusieji.

– Pasiruošę? – juokėsi vienas.

Paras pasitaisė akinius.

– Nebetenki valdžios, Arildai.

Simonas leidosi gatve žemyn, palenkęs galvą prieš jūros vėją, pučiantį nuo fiordo, praėjo Akerio krantinę bei Munkedamo kelią ir atsidūrė tarp pastatų, skubėdamas aukštyn Ruselioko gatve. Simonas stabtelėjo priešais bažnyčią, įsispraudusią tarp gyvenamųjų namų. Šventojo Pauliaus bažnyčia buvo gerokai kuklesnė nei jos vardo šventovės kitose sostinėse. Katalikų bažnyčia protestantų krašte. Žiūrinti netinkama kryptimi, į vakarus, tik su užuomina į bažnyčios bokštą ant fasado viršaus. Su trimis laiptelių pakopomis, tai ir viskas. Tačiau visuomet atvira. Jis lankėsi čia ir anksčiau, vėlų vakarą pačiame krizės įkarštyje, padvejojo, kol prisivertė palypėti tris laiptelius. Tai buvo kaip tik po to, kai jis viską prarado, prieš surasdamas paguodą - Elzę.

Simonas pakilo laipteliais, sugriebė varinę durų rankeną, atidarė sunkias duris ir įėjo vidun. Norėjo skubiai jas uždaryti, bet nelanksčios spyruoklės priešinosi. Ar tokios nelanksčios buvo ir tąkart? Jis neprisimena, buvo per daug išgėręs. Jis paleido duris ir jos ėmė vertis paskui jį, centimetras po centimetro. Tačiau jis pamena kvapą. Nepažįstamą. Egzotišką. Dvasingumo atmosferą. Magiją ir mistiką, moterį – pranašautoją ir atrakcionus. Elzei patiko katalikybė, ne tiek etinė, kiek estetinė jos pusė, ir ji jam aiškino, kaip pati bažnyčios struktūra nuo paprasčiausių elementų, tokių kaip mūro sienos, cemento skiedinys ir stikliniai langai, suteikia

religinės simbolikos, balansuojančios ties komiškumo riba. Ir vis dėlto ši paprasta simbolika turėjo svorį, potekstę, istorinį kontekstą ir tokios gausybės mąstančių žmonių tikėjimą ja, kad nebūtų įmanoma tos vertės sumenkinti. Nedidelė, baltai dažyta ir subtiliai dekoruota erdvė su eilėmis suolų, vedančių prie altoriaus su kabančiu ant kryžiaus Kristumi. Pergalės simbolio pralaimėjimas. Kairėje bažnyčios pusėje žvelgiant į altorių, maždaug viduryje, stovėjo klausykla. Su dviem skyriais, iš kurių vienas buvo priešais įėjimą, užtrauktas juoda užuolaida, kaip kokia kabina, skirta fotografuotis. Kai tą naktį jis čia atėjo, nežinojo, kuris iš jų skirtas nuodėmingajam, kol nuo alkoholio apsvaigusios jo smegenys nepriėjo prie išvados, kad jeigu kunigas neturi matyti nuodėmingųjų, jis turi sėdėti fotografijų kabinoje. Taigi jis įpuolė į kabiną be užuolaidų ir ėmė kalbėti pro abi jas skiriančią medinę plokštę su skylutėmis. Išpažinti savąsias nuodėmes. Šnekėjo bereikalingai per garsiai. Kartu ir tikėdamasis, ir nesitikėdamas, kad kas nors sėdi kitoje kabinoje, arba kad bent kas nors jį girdi ir padarys tai, kas turi būti padaryta. Atleis jam jo kaltes. Arba nubaus. Kas nors kitas šioje troškioje tuštumoje, kurioje jis vienas pats su savimi ir savo darbeliais. Tačiau nieko nenutiko. Keista, bet kitą rytą jis atsibudo be įprastų galvos skausmų, žinodamas, kad gyvenimas tęsiasi, tarsi nieko ir nebuvo atsitikę, ir niekam tai nerūpėjo. Tai buvo paskutinis kartas, kuomet jis lankėsi bažnyčioje.

Marta Lian stovėjo priešais altorių kartu su valdingai gestikuliuojančia moterimi, elegantiškai apsirengusia ir trumpai apsikirpusia, kaip moterys per penkiasdešimt kerpasi norėdamos atrodyti keleriais metais jaunesnės. Šioji moteris rodė ir aiškino, ir Simonas sugavo žodžius „gėlės“, „vestuvės“, „Andersas“ ir „svečiai“. Jis jau buvo beprieinąs prie jų, kai

Marta Lian atsigręžė į jį. Jis atkreipė dėmesį pirmiausia į tai, kokia ji pasikeitusi nuo paskutinio jų susitikimo. Koks tuščias žvilgsnis. Kokia vieniša. Kokia nelaiminga.

– Labas, – tyliai pasisveikino.

Kita moteris liovėsi kalbėjusi.

– Atleiskite, kad įsiveržiau, – pasakė Simonas. – Ilos centre man pasakė, kad rasiu jus čia. Tikiuosi, nesutrukdžiau itin svarbiu metu.

– Tikrai ne, mes...

– Taip, kaip tik dabar planuojam mano sūnaus ir Martos vestuves. Jeigu tai gali palaukti, pone?..

– Kefas, – atsakė Simonas. – Ir tai negali laukti. Aš iš policijos.

Moteris pasižiūrėjo į Martą pakėlusi antakį.

– Štai ir turėjau galvoje sakydama, kad gyveni labai jau realioje tikrovėje, mieloji.

– Kurioje dalyvauti jūs mielai išvengsite, ponia?..

– Ką tuo norite pasakyti?

– Policijos ir Ilos atstovai aptars tai vienudu. Konfidencialumo pareiga ir visa kita.

Moteris nužygiavo tolyn sunkiais aukštakulniais, o Simonas su Marta atsisėdo į priekinį suolą.

– Tave matė važiuojančią automobiliu kartu su Soniu Lofthusu, – tarė Simonas. – Kodėl man to nepasakojai?

– Jis norėjo išmokti vairuoti automobilį, – atsakė Marta. – Nusivežiau jį į vieną automobilių aikštelę pamokyti.

– Jo paieška paskelbta visoje šalyje.

– Mačiau per televiziją.

– Ar jis ką nors sakė, ar pati ką nors matei jį darant, kas galėtų suteikti mums informacijos, kur jis galėtų būti? Norėčiau, kad prieš atsakydama gerai pagalvotum.

Marta atrodė gerai pagalvojusi, kai papurtė galvą.

– Vadinasi, ne. Gal ką nors apie jo ateities planus?

– Jis norėjo išmokti vairuoti automobilį.

Simonas atsiduso ir perbraukė ranka plaukus.

– Supranti, kad rizikuoji būti apkaltinta, jeigu jam padedi arba ką nors nuo mūsų nuslepi?

– Kodėl turėčiau tai daryti?

Simonas žiūrėjo į ją netardamas nė žodžio. Ji juk netrukus taps jaunąja. Tad kodėl atrodo tokia nelaiminga?

– Gerai jau, gerai, – pasakė stodamasis.

Ji tebesėdėjo nudelbusi akis į kelius.

– Noriu paklausti vienintelio dalyko, – pratarė.

– Ko?

– Jūs irgi manot, kad jis pamišęs žudikas, kaip visur kalbama?

Simonas perkėlė kūno svorį į kitą pusę.

– Ne, – atsakė jis.

– Ne?

– Jis nepamišęs. Jis baudžia. Tai savotiška kerštо akcija.

– Už ką kerštauja?

– Veikiausiai tai susiję su jo tėvu, buvusiu policininku, po mirties turinčiu korumpuoto policininko reputaciją.

– Jūs sakote, jis baudžia... – Jos balsas pritilo. – Ar jis baudžia teisingai?

Simonas truktelėjo pečiais.

– Nežinau. Bet jis daro tai apgalvotai.

– Apgalvotai?

– Kalėjimo vadovą jis aplankė darbe, jo biure. Tai itin drąsu, būtų buvę gerokai lengviau ir mažiau rizikinga, jeigu būtų aplankęs Franką jo namuose.

– Tačiau?

– Tačiau jis nenorėjo, kad Franko žmona ir vaikai patektų į ugnies liniją.

– Nekalti. Jis nekaltų neliečia.

Simonas iš lėto pritariamai linksėjo. Matė kažin ką blykstelint jos akyse. Kibirkštėlę. Viltį. Argi tai taip paprasta? Ar ji įsimylėjusi? Simonas atsitiesė. Žvelgė į altorių su Išganytoju ant kryžiaus. Užmerkė akis. Vėl atsimerkė. Velniop tai. Velniop viską.

– Ar žinai, ką jo tėvas, Abas Lofthusas mėgdavo sakyti? – paklausė jis, timptelėdamas kelnes aukštyn. – Jis sakydavo, kad malonės laikas baigėsi, atėjo teismo diena. O kadangi Mesijas užtruko, tai šį darbą turėsime atlikti mes. Niekas kitas jų nenubaus, kaip tik jis, Marta. Oslo policija korumpuota, jie gina banditus. Aš manau, kad Sonis tai daro todėl, kad žino, jog tai jis skolingas savo tėvui, dėl to jo tėvas mirė. Dėl teisingumo. Dėl tokio teisingumo, kuris aukščiau už įstatymą.

Simonas pastebėjo, kad kita moteris stovi priešais klausyklą ir garsiai diskutuoja su kunigu.

– O ką darysit jūs? – paklausė Marta.

– O ką aš? Aš esu įstatymas. Taigi turiu sulaikyti Sonį. Šitaip jau yra.

– O toji moteris, Agnetė Iversen, kuo ji nusikalto?

– Apie tai kalbėti negaliu.

– Skaičiau, kad pavogti jos papuošalai.

– Iš tiesų?

– Ar tarp jų nebuvo auskarų su perlais?

– Šito aš nežinau. Ar tai svarbu?

Ji papurtė galvą.

– Ne, – atsakė Marta. – Nesvarbu. Pagalvosiu, gal prisiminsiu ką nors, kas galėtų jums pagelbėti.

– Puiku, – ištarė Simonas, sagstydamasis švarką. Sunkūs batų kulniukai artėjo. – Manau, yra keletas dalykų, apie kuriuos turėtumei pamąstyti.

Marta skubiai pažvelgė į jį.

– Pasikalbėsime, Marta.

Simonui išėjus iš bažnyčios suskambo telefonas. Jis pasižiūrėjo į ekraną. Drameno numeris.

– Kefas.

– Tai Henrikas Vestadas.

Policininkas, tyręs laivų savininko žmonos nužudymą.

– Esu Buskerudo centrinės ligoninės kardiologijos skyriuje.

Simonas suvokė visą seką.

– Leifas Krognesas, liudininkas su širdies problemomis. Manyta, kad pavojus praėjo, bet...

– Netikėtai mirė, – tęsė Simonas. – Jis buvo vienas palatoje, kai tai įvyko. Skrodimas nieko neatskleis. O tu skambini tam, kad nebūtum vienintelis, kuris naktį negalės užmigti.

Vestadas nebeatsakė.

Simonas įsikišo telefoną į kišenę. Vėjas stiprėjo, o jis pro namų stogus pažvelgė į dangų. Jis to dar nematė, tik juto iš galvos skausmo. Kad slėgis krinta.

Motociklas priešais Roverį buvo pasiruošęs prisikelti iš numirusiųjų. Tai buvo „Harley-Davidson Heritage Softtail", 1989-ųjų, jo mėgstamiausias modelis su dideliu priekiniu ratu. Kai Roveris jį gavo, tai tebuvo 1340 kubinių centimetrų tūrio lūžena, ja savininkas naudojosi atmestinai, be kantrybės ir supratimo, kurių H-D – skirtingai nuo lengvai valdomų japoniškų giminaičių – reikalauja. Roveris pakeitė paleidimo ir veleno guolius, stūmoklio žiedus, ventilius, ir nedaug teliko iš ankstesnio

motociklo jį perdirbus į 1700 kubinių centimetrų ir užpakalinio rato 119 arklio galių vietoj 43 buvusių. Roveris valėsi tepalus nuo dilbio su ištatuiruota katedra, kuomet pastebėjo pasikeitus apšvietimą. Pirmoji jam šovusi mintis, kad užslinko debesis, kaip buvo žadama orų prognozių. Bet pakėlęs akis pro atviras dirbtuvės duris pastebėjo šešėlį ir siluetą prie garažo durų.

– Taip? – šūktelėjo Roveris tebesivalydamas tepalus.

Vyriškis ėmė eiti jo link. Tylomis. Kaip grobuonis. Roveris žinojo, kad artimiausias ginklas per toli, kad spėtų pasiimti. Ir kad šitaip bus visada. Jam gana kitokio gyvenimo. Visiška nesąmonė, kad labai sunku negrįžti senais keliais iškart išėjus iš kalėjimo, – tereikia tik noro. Visiškai paprasta. Jeigu panorėsi, pasiseks. O jeigu tas noras – tik saviapgaulė, priedanga – jau kitą dieną sugrįši į tą mėšlą.

Vyriškis buvo priėjęs taip arti, kad Roveris ėmė įžiūrėti veido bruožus. Ar tik nebus...

– Labas, Roveri.

Tai buvo jis.

Jis laikė ištiesęs pageltusią vizitinę kortelę su Roverio motociklų dirbtuvės užrašu.

– Adresas sutampa. Sakei, kad galėtum parūpinti man „Uzi".

Roveris vis dar tebesivalė rankas, spoksodamas į jį. Buvo skaitęs laikraščius. Matęs nuotrauką televizijoje. Ir tai, ką matė dabar, buvo nebe tas vyrukas iš Valstybės, o jo ateitis. Ateitis, kokią jis sau įsivaizduoja.

– Tu patvarkei Nestorą, – pratarė Roveris, traukdamas skudurą tarp pirštų.

Vaikinas neatsakė.

Roveris papurtė galvą.

– Tai reiškia, kad ne tik policija, bet ir Dvynys tave vaikosi.

– Žinau, kad man gresia pavojus, – atsakė vaikinas. – Iškart išeisiu, jeigu pageidauji.

Atleidimas. Viltis. Švarus popieriaus lapas. Nauja galimybė. Dauguma suklumpa, tebedaro tas pačias idiotiškas klaidas visą gyvenimą, jie visada randa pasiteisinimą. Patys jie to nežino, bent jau apsimeta, bet pralošė dar nė nepradėję. Nes jie *nenorėjo*. O Roveris nori. Dėl šito jis nesuklups. Dabar jis stipresnis. Protingesnis. Tačiau viena aišku: ir gyvendamas dorai rizikuoji griūti veidu į purvą.

– Užsidarykim garažo vartus, – susirūpino Roveris. – Atrodo, tuoj lis.

Lietus čaižė priekinį langą, kuomet Simonas ištraukė degimo raktelį ir pasiruošė bėgti iš stovėjimo aikštelės į ligoninės pastatą. Ir priešais savo automobilį jis pastebėjo šviesų žmogų su paltu. Lijo taip stipriai, kad atšokdavo nuo stogo ir žmogaus kontūrai tapo neryškūs. Durelės šalia vairuotojo atsidarė, ir kitas, tamsiaplaukis, pakvietė jį vidun. Simonas žvilgtelėjo į laikrodį ant prietaisų skydelio. Ketvirta valanda. Dar dvi valandos iki sutarto laiko.

Du vyrai nuvežė jį į Akerio krantinę, krantinę su vardinėmis parduotuvėlėmis, biurais, vienais iš brangiausių butų mieste ir penkiasdešimčia restoranų, kavinių ir barų. Jie ėjo promenada palei vandenį, matė laivą iš Nesodeno kyšulio švartuojantis. Pasukę į vieną iš siaurų gatvelių, paėjėjo tolyn ir ėmė leistis siaurais metaliniais laipteliais žemyn prie durų su iliuminatoriumi, kuris, tikėtina, asocijuojasi su jūros maistu. Šalia durų kabojo mažytė lentelė su neįprastai subtiliu užrašu „Restoranas „Nautilius“. Vienas vyras laikė duris atidarytas, ir jie įėjo į siaurą prieangį, kuriame nusipurtė lietaus lašus nuo paltų ir pasikabino juos nesaugomoje drabužinėje. Nesimatė nė vieno žmogaus, ir pirmiausia Simonui toptelėjusi

mintis buvo ta, kad tai tipiškas restoranas pinigams plauti. Ne per didelis, tinkamas nuomoti, puikioje vietoje, todėl taip pagrindžiamos pajamos ir nekyla klausimų, tačiau apmokestinamo pelno čia retai pasitaiko.

Simonas buvo šlaput šlaputėlis. Jam lankstant kojų pirštus, batuose žliugsėjo vanduo. Tačiau ne dėl to jis šalo.

Valgomojo salę į dvi dalis skyrė didžiulis pailgas akvariumas, tapęs ir vienintelių patalpos apšvietimu. Prie stalo priešais jį ir nugara į akvariumą sėdėjo milžiniška žmogysta.

Dėl šito Simonas ir šalo.

Niekada nebuvo jo matęs, bet nė sekundę nesuabejojo, kad tai jis.

Dvynys.

Atrodė, kad jis užėmęs visą patalpą. Simonas nežinojo, kas – fiziniai duomenys, akivaizdi egzistencija ar valdžios reikšmė ir turtai leido šiam vyrui valdyti daugelio žmonių likimus. O gal tai visos šios istorijos, apipynusius jo asmenybę, darė jį dar didesnį: mirčių gausa, beprasmis žiaurumas ir naikinimai?

Vyras nežymiai mostelėjo į kėdę, atitrauktą priešais. Simonas prisėdo.

– Simonas Kefas, – ištarė vyras, smiliumi perbraukdamas po smakru.

Dideli žmonės kalba stebinamai plonu balsu.

Bet ne Dvynys.

Griaudėjantis jo balso bosas sukėlė ratilus priešais Simoną stovinčioje vandens stiklinėje.

– Žinau, ko tu nori, Kefai. – Raumenys brinko po švarku ir atrodė, kad siūlės bet kada gali sutrūkti.

– Ir ko gi?

– Pinigų Elzės akių operacijai.

Simonas nurijo seiles šio žmogaus burnai tariant jo mylimosios vardą.

– Man tik įdomu, ką turi parduoti?

Simonas išsitraukė mobilųjį, atsidarė pašto dėžutę, padėjo telefono aparatą ant stalo ir nuspaudė „perklausyti“. Balsai iš garsinio pranešimo, kurį jis perėmė, skambėjo it metaliniai: „...į kokią sąskaitą kieno vardu Nestoras jums mokėjo? Jumis dėtas prieš atsakydamas dar gerai pagalvočiau.“ Pauzė, o tuomet kitas balsas: „Sąskaita yra kompanijos vardu. „Dennis Limited“, registruota Kaimanų salose.“ – „O jos numeris?“ Nauja pauzė. „Aštuoni, trys, nulis.“ – „Lėčiau. Ir aiškiau.“ – „Aštuoni. Trys. Nulis. Aštuoni...“

Simonas spustelėjo klavišą perklausai sustabdyti.

– Aš manau, kad girdėjot, kas atsakinėja į klausimus.

Didysis atsakė menku gestu, kuris galėjo reikšti ką tik nori.

– Ar būtent šitai parduodi?

– Įrašą gavau iš *hotmail* adresato, kurio nei galėjau, nei juo labiau mėginau atsekti. Šiuo metu tik aš žinau apie šį garsinį failą. Paviešinantį, kaip kalėjimo vadovas...

– Kalėjimo vadovo pavaduotojas.

– ...Valstybėje pateikia slaptą sąskaitą, į kurią iš Hugo Nestoro buvo gavęs pinigus. Sąskaitos numerį patikrinau, informacija sutampa.

– O kaip tai gali būti reikšminga man?

– Jums reikšminga tai, kad su šiuo įrašu neisiu į policiją, o jūs prarasit svarbų pagalbininką. – Simonas atsikrenkštė. – *Vis dar* reikšmingą pagalbininką.

Didysis gūžtelėjo pečiais.

– Kalėjimo vadovo pavaduotojas gali būti pakeistas. Be to, atrodo, kad Frankas jau savo atidirbo. Ką dar turi, Kefai?

Simonas atkišo apatinę lūpą.

– Turiu įrodymų, kad plovėt pinigus per Iversenų turto kompaniją. Turiu DNR tyrimą, siejantį Iverą Iverseną vyresnįjį

su mergaite iš Vietnamo, kurią jūs atgabenot, nužudėt ir privertėt Sonį Lofthusą prisiimti kaltę.

Didysis pasikišo du pirštus po smakru.

– Girdėjau tai. Tęsk.

– Galiu pasirūpinti, kad nė vienas iš šių atvejų nebūtų tiriamas, jeigu gausiu pinigų akių operacijai.

– Apie kokią sumą kalbame?

– Du milijonai kronų.

– Tiek galėjai pasiprašyti Iverseno. Kodėl atėjai pas mane?

– Nes man reikia kai ko daugiau nei pinigų.

– Ir kas tai?

– Noriu, kad liautumėtės medžioję vaikiną.

– Lofthuso sūnų? Kodėl?

– Nes Abas Lofthusas buvo mano draugas.

Didysis akimirką žvelgė į Simoną. Tuomet atsilošė kėdėje, belsdamas smiliumi į akvariumo stiklą.

– Atrodo, lyg įprastas akvariumas, tiesa? Bet ar žinai, kiek pilka, į kilkę panaši žuvelė kainuoja, Kefai? Ne, tu nežinai, nes nėra net minčių, kad Ekonominių nusikaltimų tyrimo skyriuje žinotų, jog paprasčiausi kolekcininkai pasiruošę mokėti už ją milijonus kronų. Ji nei įspūdinga, nei graži, bet neįtikėtinai reta. Todėl kaina priklauso nuo to, kiek ji verta konkrečiam žmogui – pagrindiniam kainos siūlytojui.

Simonas sujudėjo kėdėje.

– Esmė ta, – pratarė didysis, – kad man pačiam reikia vaikino Lofthuso. Jis – reta žuvelė ir yra vertingesnis man nei kitiems pirkėjams. Nes jis nužudė mano žmones ir pavogė mano pinigus. Ar manai, kad būčiau šį miestą valdęs dvidešimtį metų, jeigu būčiau leidęs žmonėms šitaip dingti? Jis pats pavirto žuvimi, kurią *turiu* gauti. Atsiprašau, Kefai. Galim duoti tau pinigų, bet vaikinas mano.

– Vaikinui tereikia sučiupti kurmį, kuris įdavė jo tėvą, o tuomet jis dings.

– Dėl manęs tai jis gali surasti tą kurmį, iš jo ar jos daugiau jau nebeturiu naudos, kurmis liovėsi veikęs prieš dvylika metų. Bet net ir aš neišsiaiškinau, kas jis. Už informaciją mes atsiskaitėme pinigais anonimiškai, man viskas tiko, gavau tai, už ką susimokėjau. Ir tu atgausi taip pat, Kefai. Tavo žmonos regėjimą, tiesa?

– Kaip sau nori, – ištarė Simonas, kildamas nuo kėdės. – Jeigu ir toliau persekiosi vaikiną, ieškosiu pinigų kitoje vietoje.

Didysis sunkiai atsiduso.

– Matyt, blogai supratai šių derybų situaciją, Kefai.

Simonas pastebėjo, kad šviesusis žmogus irgi pakilo.

– Kaip patyręs lošėjas turėtumei žinoti, kad prieš apsispręsdamas žaisti turi tiksliai įvertinti savąsias kortas, – išsakė didysis. – Kad po to nebūtų per vėlu.

Simonas pajuto šviesiojo ranką ant peties. Suvaldė impulsą nustumti ją šalin. Vėl prisėdo. Didysis palinko virš stalo. Nuo jo dvelktelėjo levandomis.

– Iversenas papasakojo man apie DNR rezultatus, su kuriais buvai pas jį nuėjęs. O dabar štai šis balso pranešimas. Tai reiškia, kad turi kontaktą su vaikinu, tiesa? Ir tai tu mums jį atvesi. Jį, ir dar tai, ką jis iš mūsų pavogė.

– O jeigu atsisakysiu?

Didysis ir vėl atsiduso.

– Ir ko gi mes visi sendami bijome labiausiai, Kefai? Mirti vienatvėje, tiesa? Vienintelė priežastis, kodėl darai viską, kad tavo žmona atgautų regėjimą, yra ta, kad nori, jog ji matytų, kai mirsi. Nes mes įsiteigiame sau, kad šitaip mirti bus ne taip vieniša, tiesa? Pamąstyk apie mirties patalą, kuriame jausiesi gerokai vienišesnis nei tada, kai šalia bus akla, bet vis dėlto gyva žmona...

– Ką?

– Bo, parodyk jam.

Šviesusis iškėlė savo telefoną priešais Simoną. Tai buvo nuotrauka. Jis atpažino ligoninės palatą. Lovą. Joje miegančią moterį.

– Įdomiausia yra ne tai, kad žinome, kur ji dabar, – pareiškė didysis. – Bet kad ją suradome, tiesa? Per valandą po to, kai Iversenas su mumis susisiekė. Ir tai reiškia, kad rasime ją bet kur, kad ir kaip ją mėgintum paslėpti.

Simonas pašoko nuo kėdės, dešine ranka trenkdamas didžiajam per kaklą, bet ranka atsidūrė didžiojo kumštyje, kuris sugavo ją taip lengvai, tarsi ji būtų drugelis. Ir susirakino aplinkui Simono ranką.

– Turėsi apsispręsti, ką vertini labiau, Kefai. Moterį, su kuria daliniesi gyvenimu, ar šį beglobį šunį, kurį prisijaukinai.

Simonas nurijo seiles. Mėgino nekreipti dėmesio į skausmus, savo paties sąnarių, trinamų vienas į kitą, garsus, bet žinojo, kad skausmo ašaros jį išduos. Jis sumirksėjo kartą. Du kartus. Pajuto šiltą ašarą nuriedant skruostu.

– Ji turi būti išvežta į Ameriką per porą dienų, – sušnibždėjo jis. – Turiu kartu įduoti ir pinigus grynaisiais.

Dvynys paleido ranką, ir Simonui ėmė suktis galva, kai kraujas vėl ėmė cirkuliuoti, tik dar labiau sustiprindamas skausmus.

– Ji bus lėktuve iškart, kai grąžinsi vaikiną ir jo pavogtas gėrybes, – pasakė Didysis.

Šviesusis sekė paskui Simoną. Nustojo lyti, bet oras buvo tirštas ir sunkus.

– Ką su juo darysit? – pasiteiravo Simonas.

– To tu nesužinosi, – nusišypsojo šviesiaplaukis. – Bet dėkui už sandėrį.

Durys buvo užtrenktos ir užrakintos vos Simonui išėjus.

Jis išėjo iš skersgatvio. Visa ėmė gaubti tamsa. Simonas ėmė bėgti.

Marta sėdėjo su jautienos didkepsniu priešais save ir pro aukštas vyno taures, pro žmonių, sėdinčių kitoje stalo pusėje galvas, pro šeimos nuotraukas ant stalo palei langą, pro apsunkusias nuo lietaus obelis sode spoksojo į dangų, gilyn į besiartinančią tamsą.

Anderso kalba buvo graži. Be jokios abejonės, ji matė vieną tetą braukiant ašarą.

– Marta ir aš nusprendėme susituokti žiemą, – pasakė jis. – Nes žinome, kad mūsų meilė ištirpdo ledus, kad mūsų draugų širdis sušildys bet kokia ceremonijos vieta, ir kad jūsų – mūsų šeimos – rūpestis, išmintis ir pamokymai taps šviesa, kurios mums reikia tamsiame žiemos kelyje. Suprantama, yra ir dar viena priežastis... – Andersas čiupo vyno taurę, atsisuko į Martą, kuri vos įstengė atsiplėšti nuo vakaro dangaus ir atsakyti jam šypsniu. – Mes tiesiog neišlauktume iki vasaros!

Kambarį užliejo linksmas juokas ir plojimai.

Laisvąja ranka Andersas sugriebė Martos ranką. Stipriai suspaudė, šypsojosi, jo gražios akys žvilgėjo tarsi jūra, ir ji žinojo, kad jis supranta, kokį daro įspūdį. Tuomet pasilenkė žemyn, tarsi išprovokuotas situacijos, ir skubiai pabučiavo ją į lūpas. Sėdintieji aplink stalą ėmė džiūgauti. Jis pakėlė taurę.

– Už mudu!

Ir atsisėdo. Sugavęs jos žvilgsnį, šypsojosi tarsi jai asmeniškai. Šypsniu, kuris turėjęs papasakoti dvylikai pietaujančių asmenų, kad jie turi kai ką ypatinga, kai ką, kas skirta tik jiedviem. Tačiau tai, kad Andersas tarsi šiek tiek žaidė prieš publiką, nereiškė, kad yra netiesa. Nes jiedu turėjo kai ką ypatinga. Kai ką gražaus. Kartu jie buvo taip ilgai, kad nebūtų

lengva užmiršti visų kartu praleistų gražių dienų ir patirtų išgyvenimų. Ir kad jie dirbo kartu ties mažiau gerais dalykais ir tai juos sustiprino. Jai rūpėjo Andersas, išties *rūpėjo*. Žinoma, kad rūpėjo, kitaip nebūtų sutikusi už jo tekėti.

Jo šypsena šiek tiek įsitempė. Primenanti, kad Martai reikėtų parodyti daugiau entuziazmo, padėti jam, kai jau sukviestos šeimos vestuvių planams atskleisti. Anyta buvo prašiusi jos tai padaryti, ir ji neturėjo jėgų prieštarauti. Dabar anyta atsistojo ir pabarškino į taurę. Atrodė, lyg būtų buvusi įjungta „tyla". Ne tik todėl, kad svečiams buvo smalsu išgirsti, ką ji pasakys, bet ir todėl, kad niekas nebūtų norėjęs patirti veriančio jos žvilgsnio.

– Mes nepaprastai džiaugiamės, kad Martai norėjosi, jog vestuvės vyktų Šventojo Pauliaus bažnyčioje.

Marta vos ištvėrė nesukosėjusi. *Norėjosi?*

– Kaip žinote, mūsų šeima katalikiška. Ir nors vidutiniškai daugelyje šalių išsilavinimas ir pajamos aukštesni tarp protestantų, o ne katalikų, Norvegijoje yra kitaip. Elitą čia sudaro katalikai. Taigi sveika patekusi į A lygį, Marta.

Marta šypsojosi juokeliui, kuris, ji žinojo gerai, visiškai nebuvo juokelis. Ji girdėjo savo anytos balsą, tačiau ir vėl nutolo mintimis. Nutolo, nes norėjosi iš čia pranykti. Dingti į kitą vietą.

– Apie ką galvoji, Marta?

Ji pajuto Anderso lūpas palei plaukus ir ties ausies speneliu. Ji šypsojosi, vos tvardėsi nesusijuokusi. Ėmė juokas, nes įsivaizdavo, kad atsistoja ir papasakoja jam ir visiems kitiems, kad dabar galvoja apie tai, kaip prieš saulutę ant akmenų gulėjo žudiko glėby, o liūtis viršum fiordo jau artinosi jų link. Bet tai nereiškė, jog ji nemyli Anderso. Ji ištarė „taip". Ji tai ištarė, nes jį myli.

– Ar pameni, kaip pirmąsyk vienas kitą pamatėm? – pasiteiravo Simonas, glostydamas Elzei ranką virš antklodės. Kitos dvi pacientės palatoje miegojo už savųjų širmų.

– Ne, – šypsojosi ji, ir jis įsivaizdavo, kaip tos keistai spindinčios tyros mėlynos akys švyti po tvarsčiu. – Bet tu prisimeni. Puiku, papasakok dar kartą.

Užuot nusišypsojęs, Simonas tyliai nusijuokė, kad girdėtų ir ji.

– Dirbai Grionlande gėlių parduotuvėje. O aš užėjau jų nusipirkti.

– Vainikėlį, – patikslino ji. – Tu norėjai nupirkti gėlių vainikėlį.

– Buvai tokia graži, todėl stengiausi, kad pokalbis užsitęstų ilgiau nei įprastai. Nors buvai itin jaunutė. Tačiau į ano pokalbio pabaigą ir aš atjaunėjau. O kitą dieną atėjau pirkti rožių.

– Lelijų.

– Žinoma. Norėjau, kad patikėtum, jog perku jas draugei. Tačiau trečią kartą nupirkau rožių.

– Ir ketvirtą.

– Mano butas buvo pilnas gėlių, vos įstengiau kvėpuoti.

– Jos visos buvo tau.

– Jos visos buvo skirtos *tau*. Aš jas tik laikiau. Taigi pasikviečiau tave pas save. Niekados gyvenime taip nebijojau.

– Atrodei toks liūdnas, kad negalėjau ištarti „ne".

– Šis triukas kaskart pasiteisindavo.

– Ne, – juokėsi ji. – Tu buvai nelaimingas. Aš mačiau tavo liūdnas akis. Gyvenimo sunkumus. Melancholišką žvilgsnį. Supranti, jaunai moteriai sunku tam atsispirti.

– Tu visuomet sakydavai, kad tai dėl mano atletiško kūno ir sugebėjimo išklausyti.

– Ne, nesakydavau! – dar garsiau juokėsi ji, ir Simonas juokėsi kartu. Ramesnis, kad dabar ji negali jo matyti.

– Vainikėlis, kurį pirmąkart pirkai, – tyliai tarė ji. – Pirmiausia tu užrašei kortelę, kurį laiką žiūrėjai į ją ir išmetei, parašei naują. O kai išėjai, išsitraukiau kortelę iš šiukšlių dėžės ir perskaičiau. Joje buvo parašyta „Mano gyvenimo meilei". Būtent *tai* mane ir sudomino.

– O?.. Argi tau nebūtų buvę geriau sutikti vyrą, kuris dar tikėtųsi rasti savo gyvenimo meilę?

– Aš norėjau turėti vyrą, kuris sugebėtų mylėti, *iš tiesų* mylėti.

Jis pritariamai linksėjo. Daugelį metų jiedu kartodavo vienas kitam šias istorijas taip dažnai, kad atsakymai buvo išmokti, reakcijos ir tariama nuostaba taip pat. Kartą jie prisiekė vienas kitam pasipasakoti viską, absoliučiai viską, ir kai jie tai padarė, pasitikrino, kaip kitas ištveria tiesą, šios istorijos tapo sienomis ir stogu, sutvirtinusiu jų namus.

Ji suspaudė jam ranką.

– Tu sugebėjai, Simonai. Tu mokėjai mylėti.

– Nes tu mane pagydei.

– Pats save pasigydei. Juk tu lioveisi žaidęs, ne aš.

– Tu tapai man vaistu, Elze. Be tavęs... – Simonas giliai įkvėpė, tikėdamasis, kad ji neišgirs balso virpant. Nes jis neturi jėgų ten eiti, tik ne šįvakar. Nenori kartoti istorijos su lošimų beprotyste ir skolomis, su kuriomis jis kartu nusitempė žemyn ir ją. Jis padarė nedovanotiną klaidą, užstatė jų namą jai nežinant. Ir pralošė. O ji jam atleido. Nesiautėjo, neišsikraustė, neleido jam degti savyje, nepateikė ultimatumų. Ji tik paglostė jam skruostą ir pasakė atleidžianti. Jis verkęs kaip vaikas, gėda viską tuomet jame išdeginusi; gyvenimo pulso alkis susikirtęs su viltimi ir baime, kai viskas pastatyta ant kortos ir bus tik išlošta arba pralošta, mintis apie katastrofišką, visišką pralaimėjimą yra beveik – beveik – tokia pat jaudinanti, kaip ir mintis apie laimėjimą. Taip ir buvo, jis liovėsi. Ir daugiau niekada nebežaidė, nesilažino rimčiau nei iš alaus, ir tai jį išgelbėjo. Tai juos išgelbėjo. Tai, kad vienas kitam jie pasakojo absoliučiai viską. Nes žinojimas, kad jam užteks savikontrolės ir drąsos būti visiškai sąžiningam prieš kitą žmogų, jį pakeitė, jis tapo vyru ir žmogumi, taip, turbūt tai leido jam suaugti labiau nei būtų suaugęs, neturėdamas ydų. Ir veikiausiai todėl būdamas patyręs policininkas jau vengė kiekvieną nusikaltėlį vertinti kaip žinomą ir užkietėjusį ir – priešingai savo rimtai patirčiai – buvo pasiruošęs kiekvienam asmeniui suteikti naują galimybę.

– Mudu kaip Čarlis Čaplinas ir gėlių mergaitė, – ištarė Elzė. – Jeigu atsuktume juostą atgalios.

Simonas nurijo seiles. Akla gėlių mergaitė. Mananti, kad valkata yra turtingas džentelmenas. Simonas neprisiminė kaip, tik kad valkata rūpinasi, jog ji vėl atgautų regėjimą. Ir kad paskui jis nebeprisipažįsta, kas esąs, nes yra įsitikinęs,

jog ji nenorės jo matyti, sužinojusi, kas jis iš tikrųjų. O tai išsiaiškinusi, ji myli jį lygiai taip pat.

– Šiek tiek pramankštinsiu kojas, – pasakė atsistodamas.

Koridoriuje daugiau žmonių nebuvo. Akimirką jis žvelgė į ženklą ant sienos su perbrauktu raudonai mobiliuoju telefonu. Tuomet išsitraukė telefoną ir surinko numerį. Daugelis tiki, kad mobiliuoju pasiuntus elektroninį laišką *hotmail* adresatui, policija siuntėjo numerio neišsiaiškins. Klaidingas mąstymas. Nesunku išsiaiškinti. Atrodė, tarytum širdis įstrigo aukštai krūtinėje, tarsi plaktų po raktikauliu. Nebuvo priežasties jam atsiliepti.

– Taip?

Balsas. Svetimas, bet toks keistai pažįstamas, lyg aidas tolimos, ne, *artimos* praeities. Sūnaus. Simonui teko porąkart atsikrenkšti, kad balso stygos išgautų garsą.

– Turiu susitikti su tavimi, Soni.

– Būtų malonu...

Malonu? Ir vis dėlto ironijos gaidelės tame balse nebuvo.

– ...bet ilgai čia neužsibūsiu.

Čia? Osle, šalyje? O gal žemėje?

– Ką darysi? – paklausė Simonas.

– Manau, kad jūs žinot.

– Surasi ir nubausi visus, už tai atsakingus. Tuos, dėl kurių tu sėdėjai. Tuos, kurie nužudė tavo tėvą. O tada rasi kurmį.

– Turiu nedaug laiko.

– Bet aš galiu tau padėti.

– Dėkoju, Simonai, bet geriausia, kaip galite man padėti, tai elgtis taip pat, kaip ir iki šiol.

– O?.. Ir kas tai būtų?

– Nestabdyti manęs.

Pauzė. Simonas klausėsi fono garsų, kad išsiaiškintų, kur vaikinas yra. Jis girdėjo tylų ritmingą bildesį ir atsitiktinius šauksmus bei riksmus.

– Manau, norit to paties kaip ir aš, Simonai.

Simonas nurijo seiles.

– Ar prisimeni mane?

– Jau turiu eiti.

– Mudu su tavo tėvu...

Tačiau ryšys buvo nutrauktas...

– Dėkui, kad atvažiavai.

– Nėra už ką, drauguži, – atsakė Pelė, nužvelgdamas vaikiną užpakalinio vaizdo veidrodėlyje. – Taksi vairuotojo taksometras įjungtas tik trisdešimčia procentų per visą darbo dieną, taigi ir man, ir sąskaitai malonu, kad paskambinai. Kur ponas pageidauja vykti?

– Į Ulerną.

Aną kartą važiuodamas su Pele vaikinas pasiprašė vizitinės kortelės. Pasitaikydavo, kad keleiviai būdavo patenkinti paslauga, bet niekados nepaskambindavo. Per daug paprasta pasigauti taksi centre ar gatvėje. Tad kodėl vaikinas norėjo, kad būtent Pelė nuvažiuotų atstumą nuo Senamiesčio iki Kvadratūros ir paimtų jį nuo abejotinos reputacijos viešbučio „Bismarkas“, – šito jis nežinojo.

Vaikinas buvo apsirengęs gražiu kostiumu, ir iš pradžių Pelė jo neatpažino. Kažkas buvo kitaip. Su savimi jis turėjo tą patį raudoną sportinį krepšį ir dar portfelį. Kai vaikinas padėjo jį ant užpakalinės sėdynės, iš krepšio pasigirdo aštrus metalinis garsas.

– Nuotraukoje atrodote laimingi, – pasakė vaikinas. – Jūs čia su žmona?

– O taip, čia, – pratarė Pelė ir pastebėjo, kad paraudo. Iki šiol dar niekas nebuvo pakomentavęs šios nuotraukos. Jis pritvirtino ją žemai, kairėje vairo pusėje, kad keleiviai jos nematytų. Bet apsidžiaugė, kad vaikinas atkreipė dėmesį, jog jie laimingi. Kad ji laiminga. Jis neišsirinko geriausios nuotraukos, o tokią, kur ji atrodo laimingiausia.

– Šį vakarą ji kepa kotletus, – pasakojo jis. – O tada mudu eisime pasivaikščioti į Kampeno parką. Tokiomis šiltomis dienomis vėjelio dvelksmas bus velniškai malonus, supranti?

– Skamba mielai, – atsakė vaikinas. – Sutikti tokią moterį, su kuria dalytumeisi savo gyvenimu, yra tikra dovana, tiesa?

– Tikrai, – pritarė Pelė ir dirstelėjo į užpakalinio vaizdo veidrodėlį. – Taip ir yra, kaip sakai.

Paprastai jis leisdavo pirmam prabilti klientui. Jis mėgo tai, gaudyti kitų gyvenimų nuotrupas per tą trumpą akimirką, kol tęsiasi kelionė taksi automobiliu. Klausytis apie vaikus ir santuokas. Apie darbus ir paskolas. Tik akimirkai nugvelbti mažus bei didelius šeimos džiaugsmus ir rūpesčius. Vengti pokalbio apie save, žinant, kad daugelis taksi vairuotojų tai mėgsta. Ir nepaaiškinamu būdu tarp jų atsirado pasitikėjimas, taip, jam tiesiog patiko kalbėtis su šiuo jaunu žmogumi.

– O kaip tu? – pasidomėjo Pelė. – Ar jau susiradai merginą?

Vaikinas šypsodamasis papurtė galvą.

– Ak? Neradai nieko, kas užkaitintų kraują?

Vaikinas linktelėjo.

– Taip? Džiugu dėl tavęs, drauguži. Ir dėl jos.

Vaikino galvos judesiai vėl pakeitė ašį.

– Ne? Tik nesakyk, kad dama tavęs negeidžia. Tu visiškai nebeprimeni ano, kuomet spjaudeisi stovėdamas prie sienos, šiandien su šia eilute ir visa kita...

– Ačiū, – atsakė vaikinas. – Tačiau bijau, kad jos neturėsiu.

– Kodėl ne? Ar sakei jai, kad ji tau patinka?

– Ne. Ar reikia sakyti?

– Visą laiką, kartoti keletą kartų per dieną. Tai reikalinga kaip deguonis, niekada nepraranda prasmės. Aš tave myliu, aš tave myliu. Pamėgink, suprasi, apie ką aš kalbėjau.

Akimirką užpakalinėje sėdynėje buvo tylu. O tada pasigirdo kosčiojimas.

– Kaip... kaip supratot, Pele, kad kažkas jus myli?

– Tiesiog supratau. Tai daugybės mažų dalykų visuma, kurių negali nulemti. Meilė apgaubia tave kaip dušo garai, supranti? Tu nematai atskirų lašelių, bet sušyli. Permirksti. Ir tampi švarus. – Pelė juokėsi, šiek tiek sumišęs ir kartu didžiuodamasis savo žodžiais.

– Ir dabar dar maudotės jos meilėje ir kasdien kartojat jai, kad ją mylit?

Pelei pasirodė, kad šie klausimai ne spontaniški, kad jis buvo apgalvojęs, ko norėtų paklausti Pelės, kai atkreipė dėmesį įįdviejų su žmona nuotrauką vienoje iš tų kelionių, kai važiavo kartu.

– Būtent, – atsakė Pelė ir pajuto kažin ką įstrigus gerklėje, tarsi trupinį ar dar kažką. Jis stipriai atsikosėjo ir įjungė radiją.

Iki Ulerno jie važiavo apie ketvirtį valandos. Vaikinas padavė Pelei adresą – važiuot reikėjo vienu iš kelių, besidriekiančių į Ulerno kyšulį, su gigantiškais mediniais namais, kurie priminė veikiau tvirtoves nei gyvenamuosius būstus. Asfaltas jau buvo išdžiūvęs nuo šiandien praūžusio lietaus.

– Būkit malonus, stabtelkit čia trumpam.

– Varteliai ten tolėliau.

– Tiks ir čia.

Pelė privažiavo prie šaligatvio. Nuosavybę čia juosė aukštos baltos mūrinės tvoros su stiklo šukėmis ant viršaus. Didžiulis dviaukštis mūrinis namas stovėjo ant kalno erdviame sode. Iš terasos priešais namą sklido muzika, visuose languose degė šviesos. Prožektorių apšviestas sodas. Prie vartų stovėjo pora plačiapečių vyrų juodais kostiumais, vienas iš jų laikė už pavadžio stambų baltą šunį.

– Eisi į vakarėlį? – paklausė Pelė, pasitrindamas skaudančią kojį. Retsykiais ją sutraukdavo mėšlungis.

Vaikinas papurtė galvą.

– Nesu pakviestas.

– Ar pažįsti čia gyvenančius?

– Ne, gavau adresą sėdėdamas kalėjime. Čia gyvena Dvynys. Ar esat apie jį girdėjęs?

– Ne, – atsakė Pelė. – Kadangi ir pats jo nepažįsti, tai pasakysiu, kad neteisinga, jog kai kurie žmonės turi tiek daug. Pažvelk į šį namą! Čia juk Norvegija, o ne Amerika ar Saudo Arabija. Mes tesame ledinės akmenų nuobiros aukštai šiaurėje, visuomet turėjome vieną savybę, kurios neturėjo kitos tautos. Tikrą lygybę. Tikrą socialinį teisingumą. O dabar esame pasiruošę tai prarasti.

Jie girdėjo šuns lojimą sode.

– Manau, esat protingas žmogus, Pele.

– Ak, nebežinau, iš tiesų. Kodėl sėdėjai kalėjime?

– Kad turėčiau ramybę.

Pelė stebėjo vaikino veidą veidrodėlyje. Tarsi būtų matęs jį kur nors kitur, ne tik automobilyje.

– Važiuokim iš čia, – ištarė vaikinas.

Dirstelėjęs į priekinį stiklą pastebėjo vyriškį su šunimi einant jų link. Abudu įbedę žvilgsnius į automobilį ir su tiek daug raumenų kūne, kad eidami krypavo.

– Gerai, – sutiko Pelė ir parodė posūkio signalą. – Kur?

– Ar atsisveikinot su ja?

– Su kuo?

– Su žmona.

Pelė sumirksėjo akimis. Žvelgė į besiartinančius vyrą ir šunį. Klausimas jam kirto kaip niuksas į pilvą. Vėl pasižiūrėjo į vaikiną veidrodėlyje. Kur jis jį matė anksčiau? Girdėjosi urzgesys. Šuo jau buvo pasiruošęs pulti. Jis jau buvo vežęs šį vaikiną anksčiau, labai paprasta, todėl ir prisimena. Prisiminimas apie prisiminimą. Šitaip ir su ja.

– Ne, – atsakė Pelė, purtydamas galvą.

– Tai nebuvo liga?

– Ne.

– Nelaimingas atsitikimas?

Pelė nurijo seiles.

– Taip. Automobilio avarija.

– Ar ji žinojo, kad ją mylit?

Pelė jau žiojosi, bet suprato, kad nesugebės nieko paakyti, todėl tik linktelėjo galva.

– Apgailestauju, kad ją atėmė iš jūsų, Pele.

Jis pajuto vaikino ranką sau ant peties. Atrodė, tarsi šilumos banga, sklindanti iš jos, užliejo krūtinę, pilvą, rankas ir kojas.

– Mes jau turime važiuoti, Pele.

Pelė tik dabar suvokė, kad buvo užmerkęs akis, o kai jas pramerkė, vyras su šunimi jau buvo šalia automobilio. Pelė nuspaudė akceleratorių ir atleido sankabą. Girdėjo, kaip it pašėlęs loja šuo.

– Kur važiuojam?

– Aplankysim vieną vyrą, kaltą dėl nužudymo, – ištarė vaikinas, prisitraukdamas raudoną krepšį artyn. – Tačiau pirmiausia kai ką perduosim.

– Ir kam gi?

Vaikinas keistai ir liūdnai šyptelėjo.

– Tai, kurios nuotrauką norėčiau turėti ant prietaisų skydelio savo automobilyje.

Marta stovėjo prie virtuvinio stalo ir į termosą pylė filtruotą kavą. Stengėsi mintyse užblokuoti anytos balsą. Mėgino išgirsti, apie ką svetainėje kalba kiti svečiai. Tačiau buvo neįmanoma, jos balsas toks įsakmus, toks *reikalaujantis*.

– Andersas – jautrus vaikinas, supranti. Žymiai jautresnis už tave. Tu už jį stipresnė. Todėl privalai pasirūpinti ir...

Automobilis privažiavo ir sustojo priešais vartus. Taksi automobilis. Vyriškis elegantišku kostiumu išlipo iš jo, nešinas portfeliu.

Atrodė, tarsi jos širdis sustojo. Tai buvo jis.

Jis atvėrė vartelius ir ėmė eiti aukštyn trumpu žvyrkeliu iki durų.

– Atsiprašau, – ištarė Marta, su trenksmu pastatydama termosą į praustuvę ir dėdamasi, kad niekur neskuba iš virtuvės.

Tebuvo tik keletas metrų iki durų, bet ji jau buvo uždususi, kai puolė atidaryti durų prieš svečiui į jas paskambinant.

– Mes turim svečių, – sušnibždėjo laikydama ranką prie krūtinės. – O tavęs ieško. Ko nori?

Jis pažvelgė į ją tomis velniškai tyromis žaliomis akimis. Buvo nusiskutęs antakius.

– Noriu paprašyti man atleisti, – ištarė. Tyliai, ramiai. – Ir perduoti tau štai šitai. Tai centrui.

– Kas čia? – paklausė ji, žiūrėdama į portfelį, kurį jis laikė ištiesęs.

– Tai renovacijai, kuriai jums stinga lėšų. Bent jau šiek tiek...

– Ne! – ji dirstelėjo per petį, nuleido balsą. – Kas tave taip klaidina? Ar iš tiesų manai, kad paimsiu tavo kruvinus pinigus? Tu žudei. Tie auskarai, kuriuos man davei... – Marta nurijo seiles, papurtė galvą, pajuto smulkias pykčio ašaras pabirus. – Jie priklausė... moteriai, kurią *nužudei*!

– Bet...

– Keliauk iš čia!

Jis linktelėjo. Palypėjo laipteliu žemyn.

– Kodėl nepasakojai apie mane policijai?

– O kas sakė, kad nepapasakojau?

– Kodėl to nepadarei, Marta?

Ji perkėlė kūno svorį ant kitos kojos. Girdėjo kėdę sugirgždant kambaryje.

– Nes galbūt norėjau išgirsti tavo pasakojimą apie tai, kodėl nužudei tuos žmones?

– Ar būtų kitaip, jeigu sužinotum?

– Nežinau. O ar būtų?

Jis gūžtelėjo pečiais.

– Jeigu nori pranešti apie mane policijai, tai šiąnakt būsiu savo tėvo name. O tada dingsiu.

– Kodėl man tai pasakoji?

– Nes noriu, kad būtumei kartu su manimi. Nes aš tave myliu.

Ji sumirksėjo. Ką jis pasakė?

– Aš tave myliu, – lėtai pakartojo jis ir atrodė lyg nustebęs mėgautųsi savo paties ištartais žodžiais.

– O Dieve, – sudejavo ji iš nevilties. – Tu pamišęs!

– Jau išeinu. – Jis nusigręžė į taksi automobilį, laukiantį su užvestu varikliu.

– Palauk! Kur važiuoji?

Jis grįžtelėjo ir kreivai nusišypsojo.

– Kai kas papasakojo man apie gražų miestą piečiau, žemyne. Tolimas kelias vienam, bet...

Atrodė, lyg būtų norėjęs pasakyti dar ką nors, ir ji laukė. Laukė ir meldėsi, kad jis prabiltų. Ji nežinojo, kas tai turėtų būti, bet jeigu ištartų teisingai, pasakytų slaptažodį, tai ją išlaisvintų. Ir tai jis, tik jis turėjo tai pasakyti, turėjo žinoti, kas tai yra.

Tačiau jis linktelėjo, apsisuko ir ėmė eiti vartų link.

Marta norėjo sušukti jam pavymui, bet ką turėtų pasakyti? Tai beprotystė. Idiotiškas susižavėjimas. Tai, kas neegzistuoja, kas *negali* egzistuoti jos realiame gyvenime. Realybė buvo viduje, kitoje pusėje, kambaryje jai už nugaros. Ji uždarė duris, apsisuko. Ir žvelgė tiesiai į perpykusį Anderso veidą.

– Pasitrauk.

– Andersai, ne...

Jis nustūmė ją šalin, plėšte atplėšė duris ir išlėkė laukan.

Marta atsistojo, laiku puolė laipteliais žemyn, kad pamatytų Andersą jį sugriebiant ir trenkiant į viršugalvį. Bet jis veikiausiai išgirdo, jog ateina Andersas, nes pasilenkė, sukosi lyg atlikdamas piruetą ir apglėbė Andersą rankomis. Andersas rėkė iš pykčio „aš tave užmušiu!“, pamėgino išsilaisvinti, bet rankos buvo surakintos ir jis tapo bejėgis. Tuomet, lygiai taip pat staigiai jis Andersą paleido. Iš pradžių Andersas nustebęs spoksojo į vyrą, kuris stovėjo priešais jį nuleidęs rankas. Tuomet pakėlė ranką pasiruošęs trenkti. Ir trenkė. Pakėlė ranką naujam smūgiui. Vėl sudavė. Ne per daug garsų. Duslūs dunksintys krumplių pliaukšėjimai į kaulus ir mėsą.

– Andersai, – šaukė Marta. – Andersai, liaukis!

Sulig ketvirtu smūgiu vaikino skruoste plyšo oda. Ties penktuoju jis suklupo ant kelių.

Taksi automobilio vairuotojo durelės atsidarė, vairuotojas jau mėgino ropštis, bet vaikinas laikė iškėlęs ranką rodydamas, kad liktų kur buvęs.

– Prakeiktas baily! – rėkė Andersas. – Laikykis nuo mano sužadėtinės kuo toliau!

Vaikinas pakėlė galvą tarsi suteikdamas Andersui geresnį kampą, atsukdamas ir sveikąjį skruostą. Andersas spyrė. Vaikino galva loštelėjo atgal ir jis sukniubo, nuleidęs rankas palei šonus lyg futbolininkas, kuris triumfuodamas krinta ant kelių. Kaktą buvo kliudęs aštrus Anderso batų padas, nes kraujas sruveno pro ilgą žaizdą ties plaukų linija. O kai jo pečiai palietė žvyrą ir švarkas prasiskleidė, Marta pastebėjo, kad nusiteikęs naujam spyriui Andersas staiga stabtelėjo. Matė jį sužiurus į kelnių diržą ir pamačius tą patį kaip ir ji. Pistoletą. Sidabro spalvos pistoletą, kurio vamzdis buvo užkištas už kelnių diržo, kuris buvo čia visą laiką, bet nepaliestas.

Ji uždėjo ranką Andersui ant peties, ir jis pašoko, tarsi būtų atsibudęs.

– Eik į vidų, – paliepė. – Tučtuojau!

Sutrikęs jis sumirksėjo jai. Ir pakluso. Praėjo pro ją, pakilo laipteliais, ant kurių dabar jau spietėsi ir kiti svečiai.

– Eikit į vidų! – jiems šaukė Marta. – Tai mano klientas iš Ilos centro, aš susitvarkysiu. Visi vidun!

Marta pritūpė šalia vaikino. Kraujas tekėjo jam iš kaktos palei nosies nugarėlę. Jis kvėpavo pro iššiotą burną.

Nuo laiptų pasigirdo įsakmus ir reikalaujantis balsas:

– Bet ar tai būtina, miela Marta, juk tau teks atsisakyti tos vietos, kai judu su Andersu...

Marta užsimerkė ir įtempusi pilvo raumenis šūktelėjo:

– Užsičiaupkit ir eikit vidun, jūs taip pat!

Atsimerkusi pamatė, kad jis šypsosi. O tada kraujuotomis lūpomis sušnibždėjo. Ir taip tyliai, kad jai teko prie jo pasilenkti:

– Jis teisus, Marta. Iš tiesų *gali* justi, kaip meilė mus išgrynina.

Tuomet atsistojo, akimirką pasvyravo ir nusvirduliavo pro vartus į taksi.

– Palauk! – sušuko ji, nuo žvyro čiupdama portfelį.

Bet taksi jau leidosi keliu žemyn į tamsą ties vilų rajono pabaiga.

Iveras Iversenas pasisūpavo ant kulnų ir apsuko tuščios martinio taurės kojelę. Nužvelgė šventės dalyvius, besibūriuojančius baltai dažytoje terasoje ir viduje, svetainėje. Ji buvo vidutinės pokylių salės dydžio ir apstatyta skoniu žmogaus, kuriam nereikės jame gyventi. „Interjero architektas su neribotu biudžetu ir ribotu talentu“, – mėgdavusi sakyti Agnetė. Vyrai su smokingais, kaip reikalauta kvietime. Moterų buvo gerokai mažiau, tačiau tos, kurios čia buvo, atrodė ypač gerai. Nepaprastai gražios, jaudinamai jaunutės ir įdomių etninių variacijų. Suknelės aukštais skeltukais, nuogos nugaros ir gilios iškirptės. Elegantiškos, egzotiškos ir įvežtinės. Šitoks grožis visuomet retas. Iveras Iversenas nebūtų nustebęs, jeigu kas nors būtų įsivedęs į kambarį ir snieginį leopardą.

– Atrodo, tarsi visa Oslo finansų grietinėlė čia susirinko.

– Tik tie, kurie nėra per daug skrupulingi, – pabrėžė Fredrikas Ansgaras, pasitaisydamas varlytę ir gurkštelėdamas savojo džino su toniku kokteilio. – Arba tie, kurie neišvyko į savo vasaros rezidencijas.

Klysti, pamanė Iveras Iversenas. Jeigu jie turi ką nors neišspręsta su Dvyniu, būtinai sugrįš į miestą. Jie neturės drąsos

niekam kitam. Tik susitikimui su Dvyniu. Jis pažvelgė į stambų vyrą, stovintį prie pianino. Žmogus atrodė taip, tarsi būtų idealus sovietų propagandinio plakato darbininkas arba Vigelendo parko skulptūra. Viskas jame buvo didinga, solidu ir gryna: galva, rankos, delnai, kojos. Aukšta kakta, stangrus smakras ir putlios lūpos. Asmuo, su kuriuo jis kalbėjosi, buvo tvirtai sudėtas, per metrą aštuoniasdešimt, bet šalia Dvynio atrodė kaip nykštukas. Iverui sunkiai sekėsi jį atpažinti. Viena akis perrišta raiščiu. Turbūt koks finansinės žiniasklaidos veidas.

Nuo vieno iš atsiradusių svetainėje padavėjų padėklo Iversenas čiupo naują taurę su martiniu. Jis žinojo, kad nebereikėtų gerti, kad jau dabar jis apsvaigęs. Bet jam nusispjaut, juk galų gale jis - gedintis našlys. Suprantama, jis žinojo, kad būtent todėl ir nederėtų. Jis gali pasakyti tai, dėl ko vėliau gailėtųsi.

– Ar žinai, kaip Dvynys gavo pravardę?

– Taip, esu girdėjęs tą istoriją, – atsakė Fredrikas.

– Aš girdėjau, kad brolis nuskendo ir kad tai buvo nelaimingas atsitikimas.

– Nelaimingas atsitikimas? Kibire vandens?

Fredrikas juokėsi nužvelgdamas juodaodę gražuolę, praplaukiančią pro šalį.

– Pažvelk, – tarė Iveras. – Ir vyskupas čia. Įdomu, kaip jis pakliuvo į šį tinklą.

– Tikrai įspūdingas žmonių susibūrimas. Ar tiesa, kad ir kalėjimo vadovas čia?

– Leisk pasakyti tik tiek, kad jis ne vienintelis.

– Policija?

Iveras neatsakė.

– Kaip aukštai?

– Tu jaunas, Fredrikai, ir nors esi čia, nesi tiek stipriai su juo susijęs, kad neturėtumei galimybės atsitraukti. Bet kuo

daugiau žinosi, tuo tvirčiau susisaistysi, Fredrikai, patikėk manim. Jeigu vėl reikėtų rinktis...

– O kaip Sonis Lofthusas? Ar Simonas Kefas? Ar jais bus pasirūpinta?

– Suprantama, – atsakė Iveras, stebėdamas jauną guvią mergaitę, vienišą sėdinčią prie baro. Iš Tailando? Iš Vietnamo? Tokią jaunutę, gražutę ir išpuoštą it lėlę. Tokią instruktuotą. Tokią baikščią ir neapsaugotą. Kaip ir Mai. Atrodė, tarsi jam būtų gaila policininko Simono. Jis irgi pričiuptas. Ir jis pardavė savo sielą iš meilės jaunesnei moteriai ir, kaip Iveras, patirs pažeminimą. Iveras bent jau tikėjosi, kad policininkas spės pajusti tai, kol Dvynys dar nepadarė to, kas privalo būti padaryta. Užbėgti Simonui Kefui už akių. Ežeriūkštis Estmarke? Galbūt abu su Lofthusu gaus kiekvienas po savo ežerą.

Iveras Iversenas užsimerkė. Prisiminė Agnetę. Martinio taurę jam norėjosi trenkti į sieną. Bet, užuot tai padaręs, jis vienu mauku ją ištuštino.

– „Telenor“ ryšių centras, policijos atstovas klauso.

– Labas vakaras, tai vyresnysis inspektorius Simonas Kefas.

– Matau pagal numerį, iš kurio skambinate. Ir kad esate kažkur prie Ulevalio ligoninės.

– Įspūdinga. Bet man reikėtų išsiaiškinti kitą numerį.

– O įgaliojimus turite?

– Tai skubus atvejis.

– Gerai. Pranešiu rytoj, o jūs pateikite dokumentą. Pavardė ir numeris?

– Turiu tik numerį.

– Ko jums reikia?

– Nustatyti, kurioje vietoje telefonas yra.

– Mes galime nurodyti tik apytikslę vietą. Ir jeigu telefonas nenaudojamas, užtruks, kol stotis aptiks signalus. Automatiškai tai nutinka kartą per valandą.

– Paskambinsiu, ir jūs gausite signalą.

– Taigi, niekas kitas nesužinos, kad numeris sekamas?

– Per šią valandą šiuo numeriu skambinau keletą kartų, bet jis vis tiek neatsako.

– Aišku. Duok numerį, skambink jam, ir aš pasakysiu, ką matom.

Pelė sustojo tuščiame žvyrkelyje. Kairėje pusėje žemyn palei upę tviskančioje mėnulio šviesoje plytėjo kraštovaizdis. Siauras tiltelis žvyrkelį jungė su magistrale, kuria jie ir atvažiavo. Dešinėje pusėje driekėsi grūdinių kultūrų laukai, liulantys ir vilnijantys po juodais debesimis, skubančiais dangumi, kuris atrodė kaip fotografijos negatyvas šviesią vasaros naktį. Mažumėlę tolėliau pavažiavus keliu žemyn, miške priešais juos vėrėsi kelionės tikslas – didžiulis namas su balta statinių tvora aplinkui.

– Geriau jau būčiau nuvežęs tave pas gydytoją, būtų susiuvę, – nerimavo Pelė.

– Viskas gerai, – ramino vaikinas, dėdamas stambų banknotą ant atramos rankoms tarp sėdynių. – Ir dėkui už nosinę.

Pelė dirstelėjo į veidrodėlį. Vaikinas buvo apsirišęs nosine kaktą. Ji buvo permirkusi krauju.

– Važiuokim. Nuvešiu nemokamai. Dramene jie juk turi budintį gydytoją.

– Gal aš nuvažiuosiu ten rytoj, – ištarė vaikinas, prisitraukdamas raudonąjį sportinį krepšį. – Iš pradžių turiu aplankyti šį vyrą.

– Ar saugu? Argi nesakei, kad jis kažką užmušė? – Pelė nužvelgė garažą, kuris buvo sujungtas su vila. Tiek daug

vietos, o atskiro garažo nėra. Čia, matyt, gyvena toks, kuriam patinka amerikietiška architektūra. Pelės močiutė buvo gyvenusi norvegų emigrantų gyvenvietėje, kur dauguma buvo amerikietiškos svajonės puoselėtojai ir jų namai turėjo ne tik verandą, vėliavas su žvaigždėmis ir amerikietiškus automobilius garažuose. Juose buvo įrengta 110 voltų elektros instaliacija, kad galėtų prisijungti savo automatinius patefonus, duonos skrudintuvus ir šaldytuvus, nusipirktus Teksase ar paveldėtus iš senelio, gyvenusio Bei Ridže, Brukline.

– Šįvakar jis nieko nenužudys, – tarė vaikinas.

– Ir vis dėlto, – prabilo Pelė. – Manai, man geriau nelaukti? Grįžti iki Oslo reikės pusės valandos, kitas taksistas norės, kad sumokėtum ir už kelionę į priekį. Geriau išjungsiu taksom...

– Labai ačiū, Pele. Bet bus geriau mums abiem, jeigu liudininku netapsi. Supranti?

– Ne.

– Gerai.

Vaikinas išlipo iš automobilio. Stovėjo ir žiūrėjo į Pelę. Pelė gūžtelėjo pečiais ir nuvažiavo; girdėjo, kaip žvyras byra po padangomis jam stebint vaikiną veidrodėlyje. Matė jį tebestovint. Ir staiga jis dingo, gaubiamas miško tamsos.

Pelė sustojo. Sėdėjo spoksodamas į veidrodėlį. Dingo. Kaip ir jo žmona.

Šitai ir buvo sunkiausia suvokti. Kad žmonės, kurie ką tik čia buvo, supo tave gyvenime, gali išgaruoti, ir daugiau jų nebepamatysi. Nebent sapnuose. Geruose sapnuose. Nes košmaruose žmonos neregėti. Košmaruose jis regi tik kelius ir priešpriešiais atvažiuojančių automobilių šviesas. Košmaruose jis, Pelė Graneriudas, kitados daug žadantis lenktynininkas, nesugeba sureaguoti, atlikti paprasčiausių manevrų, kad išvengtų

girto vairuotojo, važiuojančio priešpriešine eismo juosta. Užuot atlikęs tai, ką kasdien darydavo treniruodamasis lenktynių trasoje, jis sustingsta. Nes žino, kad gali prarasti vienintelį nenusavinamą dalyką. Ne savo gyvenimą, o kitus du, kurie yra jo gyvenimas. Tuos du, kuriuos jis parsivežė iš ligoninės ir kurie tapo jo naujuoju gyvenimu. Ką tik prasidėjusiu. Tėvas. Jau trys dienos, kaip jis tėvas. Kai atsibudo, pasirodė esąs toje pat ligoninėje. Pirmiausia jam pasakė apie sužalotas kojas. Įvyko nesusipratimas, nes pamainoms keičiantis nebuvo gauta informacija, kad jo žmona su vaiku žuvo autoavarijoje. Praėjo pora valandų, kai jis tai sužinojo. Jis buvo alergiškas morfijui, tai aiškiai paveldima, ir gulėjo apimtas nenusakomų skausmų, dieną iš dienos šaukdamas ją vardu. Bet ji neatėjo. Ir valanda po valandos, diena po dienos pamažėl jis taikėsi su ta mintimi, kad daugiau niekada, *niekada* jos nebepamatys. Vis tebešaukdamas jos vardą. Vien kad jį girdėtų. Vaiko vardo jiedu dar nebuvo aptarę. Ir Pelei staiga toptelėjo, kad šįvakar, vaikinui uždėjus ranką jam ant peties, jis pirmą kartą nebejaučia skausmų.

Pelė vis dar regėjo žmogaus siluetą baltajame name. Jis sėdėjo palei didžiulį panoraminį langą be užuolaidų. Kambarys buvo apšviestas, lyg žmogus dalyvautų pasirodyme. Tarsi ko lauktų.

Iveras stebėjo, kaip prie jų su Fredriku artėja didysis žmogus kartu su vyriškiu, su kuriuo kalbėjosi prie pianino.

– Tai su tavimi, o ne su manimi jis nori kalbėtis, – sušnibždėjo Fredrikas atsitraukdamas, aiškiai norėdamas gauti bare ko nors rusiška.

Iveras nurijo seiles. Kiek metų jiedu kartu su didžiuoju žmogum *darė* verslą, sėdėjo toje pat valtyje, dalijosi pakilimais ir vienu kitu retu nusileidimu, kai, pavyzdžiui,

pasaulinės finansų krizės padarinių bangos šiek tiek pasitaškė ir ties norvegiška pakrante? Ir vis tiek jis buvo įsitempęs, ir net įsibaiminęs didžiajam žmogui artinantis prie jo. Kažkas buvo minėjęs, kad didysis krūtine išstumdavo pusantro karto daugiau nei sveria pats. Ir ne kartą, o dešimtį kartų iš eilės. Fizinė išvaizda baugino, tai tiesa, bet visai kas kita, kai žinai, kad absoliučiai viskas, ką sakai, kiekvienas tavo žodis ir menkiausias balso tono niuansas, ir šitai – arba ypač šitai – ko pats nė neketini ištarti, – viskas bus jo užfiksuota. Kartu su kūno kalba, veido spalva ir vyzdžių judesiais, suprantama.

– Nagi, Iverai. – Žemų dažnių, griausmingas balsas. – Kaip sekasi? Agnetė. Sunku, tiesa?

– Taip, – atsakė Iveras, žvalgydamasis padavėjo.

– Norėjau, kad pasisveikintum su vienu pažįstamu, nes turite šį tą bendra. Judu abu neseniai tapote našliais...

Vyriškis su raiščiu ant akies ištiesė ranką.

– ...o žudikas tas pats, – pareiškė didysis žmogus.

– Yngvė Morsandas, – ištarė vyriškis, spausdamas Iverui ranką. – Užjaučiu.

– Aš taip pat, – atsakė Iveras Iversenas.

Tai štai kodėl jis atrodė pažįstamas. Tai laivų savininkas, našlys moters, kuriai buvo nukirsta pusė galvos. Jis trumpą laiką tapo pagrindiniu policijos įtariamuoju, kol nusikaltimo vietoje nesurasta DNR. Sonio Lofthuso.

– Yngvė gyvena visai šalia Drameno, – pasakojo didysis. – Būtent šįvakar mes nuomojamės jo namą.

– Šit kaip?

– Mes panaudosime jį kaip spąstus. Sugausime tą, kuris nužudė Agnetę, Iverai.

– Dvynys mano, kad labai tikėtina, jog Sonis Lofthusas šįvakar mėgins manęs ieškoti, – juokėsi Yngvė Morsandas tarsi

kažko dairydamasis. – Susilažinau iš pinigų, kad neieškos. Dvyny, ar gali paprašyti savo padavėjų, kad patiektų ko nors stipresnio už kokteilį su martiniu?

– Tai būtų naujas logiškas Sonio Lofthuso ėjimas, – tarė didysis. – Laimei, jis veikia gana sistemingai ir nuspėjamai, todėl manau, kad pinigai bus mano. – Didysis žmogus išspaudė platų šypsnį. Po ūsais balti dantys, akys it du brūkšniai mėsingame veide. Didžiulę ranką jis uždėjo laivų savininkui ant nugaros. – Beje, norėčiau, kad į mane taip daugiau nesikreiptum, Yngve.

Laivų savininkas išsišiepęs pakėlė į jį akis:

– Turi galvoje Dvy... a?

Pražiota burna ir nepatikli sustingusi grimasa. Iveras matė, kaip didžiojo pirštai atleidžia laivų savininko sprandą, o jis palinksta į priekį ir ima kosėti.

– Tai dėl šito sutarėm, tiesa? – didysis pakėlė ranką į baro pusę ir suspragsėjo pirštais. – Gėrimų!

Marta šiaip sau įkišo šaukštą į tekšių desertą, ignoruodama žodžius, laidomus į ją iš visų stalo kampų. Ar šis asmuo kabinėjęsis prie jos ir anksčiau? Ar jis pavojingas? Gerasis Dieve, jeigu jis to centro gyventojas, tai jai ir vėl teks su juo susitikti! Ar tas vyras įskųs Andersą policijai už jo ryžtingą atsaką ginant Martą? Tie narkomanai juk tokie nenuspėjami. Ne, juk jis buvo paveiktas narkotikų ir nieko neprisimins. Vienas dėdė užsiminė, kad jis panašus į ieškomą, nužudymais įtariamą vyruką, kurio nuotrauka rodyta per televiziją. Kuo jis vardu, ar užsienietis? Kas tau, Marta, kodėl neatsakai? Supraskite, ji negali, tai profesinė paslaptis.

– Ragauju tekšių desertą, – tarstelėjo Marta. – Jis puikus, turite paragauti. Atnešiu daugiau.

Virtuvėje prie jos priėjo Andersas.

– Viską girdėjau, – sušvokštė jis. – *Aš tave myliu?* Tai tas pats vyrukas, kurį sutikau Ilos koridoriuje. Tas pats, su kuriuo kalbėjaisi. Kas per reikalai judu sieja?

– Andersai, ne...

– Ar jūs dulkinotės?

– Liaukis!

– Jis gi neturi sąžinės. Kitaip nebūtų išsitraukęs to pistoleto. Ko jam čia reikėjo, nušauti mane? Skambinu policijai...

– Ir paaiškinsi, kaip neišgirdęs jokių grasinimų užsipuolei žmogų ir ėmei spardyti jam į galvą?

– O kas pasakys, kad man negrasino? Tu?

– Arba taksistas.

– *Tu?* – jis griebė jai už rankos, juokėsi. – Žinoma, tu. Norėtum palaikyti jo pusę prieš savo pačios vyrą. Prakeikta kek...

Ji pratrūko. Desertinė lėkštė nukrito žemėn ir subyrėjo į šipulius. Svetainė nuščiuvo.

Ji puolė į koridorių, pasičiupo paltą ir nuėjo durų link. Stabtelėjo. Pastovėjo sekundę. Tuomet apsisuko ir vėl grįžo į kambarį. Griebė šaukštą, baltą nuo tekšių kremo ir trinktelėjo juo į nešvarią taurę. Apsidairė ir pamatė, kad veltui: ir taip visų dėmesys nukreiptas į ją.

– Mieli draugai ir giminės, – pratarė. – Noriu tik pridurti, kad Andersas buvo teisus. Mes paprasčiausiai nebelauksime iki vasaros...

Simonas nusikeikė. Pastatęs automobilį Kvadratūros vidury, jis nagrinėjo žemėlapyje vietą, kurioje, pasak „Telenor" kompanijos atstovų, policijos asistentų, ir yra telefonas. Mobilusis, iš kurio Sonis Lofthusas siuntė jam žinutes. Dabar jau

Simonas žinojo, kad tai papildymo kortelė, registruota Helgės Siorenseno vardu. Gana logiška pasinaudoti sergančio kalėjimo pareigūno asmens tapatybės dokumentu.

Bet kur jis galėtų būti?

Sektorius tesudarė pora kvartalų, bet Osle jie tankiausiai apgyvendinti. Krautuvėlės, biurai, viešbučiai, butai. Jis krūptelėjo, išgirdęs beldžiant į langą. Pamatė ryškiai išsidažiusią kubilo formos merginą aptemptais šortais ir krūtimis, įspraustomis į keistą korsetą. Jis papurtė galvą, o ji bjauriai jam nusiviepė ir nuėjo. Simonas buvo primiršęs, kad tai judriausias prostitučių rajonas, ir kad vienišas vyriškis automobilyje laikomas potencialiu klientu. Pačiulpti automobilyje, dešimt minučių Bismarko numeryje arba tiesiog palei sieną prie Åkerio tvirtovės. Jis yra čia buvęs. Tuo nesididžiavo, bet tai buvo laikai, kai jam norėjosi susimokėti už bent kiek žmogiškesnį kontaktą ir balsą, tariantį „aš tave myliu". Pastarasis priklausė „ypatingų paslaugų" kategorijai ir kainuodavo dviem šimtais kronų brangiau.

Jis vėl surinko numerį. Tyrinėjo žmones, artėjančius ir nutolstančius šaligatviais, tikėdamasis, kad vienas iš jų čiups telefoną ir šitaip išsiduos. Dūsaudamas vėl išjungė telefoną. Pažvelgė į laikrodį. Telefonas vis toje pat vietoje, o tai turėtų reikšti, kad Sonis nurimęs ir šįvakar neįsitraukęs į jokią velniavą. Tad kodėl jo nuojauta jam kužda, kad čia kažkas nesutampa?

Bo sėdėjo svetimoje svetainėje ir spoksojo pro panoraminį langą. Sėdėjo prie stipriai šviečiančios lempos, taip nukreiptos į langą, kad žvelgiantieji iš kitos pusės įžiūrėtų tik jo siluetą, o ne bruožus. Juk tikėtina, kad Sonis Lofthusas neturi aiškaus vaizdo, koks Yngvės Morsando kūno sudėjimas. Bo pamanė, kad šitaip, būtent šitaip bus sėdėjęs ir Sylvesteris. Geras,

kvailas, ištikimas, triukšmingasis Sylvesteris. O tas prakeiktasis jį užmušė. Tik niekas nebesužinos, kaip. Mat nebus jokių tardymų, jokių kankinimų, kur Bo galėtų patenkinti savąjį kerštо troškimą, mėgaudamasis juo kaip mėgautųsi taure graikiško „Retsina" vyno, turinčio sakų skonį, kurio kai kas negali pakęsti. Bo tai priminė vaikystės skonį, Telendos salą, draugus, liūliuojantį laivelį, kuriame jis guli valties dugne ir žvelgia į nuolat žydrą graikišką dangų, klausydamasis bangų ir vėjo duetu atliekamų dainų. Dešinėje ausyje trakštelėjo.

– Automobilis stabtelėjo apačioje ir vėl apsisuko.

– Ar kas išlipo? – paklausė Bo. Ausinės, laidas ir mikrofonas buvo tokie neatkreipiantys dėmesio, kad jų neįžiūrėtumei iš lauko pusės esant foniniam apšvietimui.

– Neįžiūrėjome, bet automobilis nuvažiavo. Gali būti, kad pasiklydo.

– Gerai. Visi būkite pasiruošę.

Bo pasitaisė neperšaunamą liemenę. Nors Lofthusas ir nespės paleisti šūvio, bet mėgo apsidrausti. Jis pastatė du žmones lauke, kad sučiuptų Lofthusą jam einant pro vartus arba ropščiantis per tvorą, o vieną koridoriuje prie neužrakintų laukujų durų. Visi kiti įėjimai į namą užsandarinti ir užrakinti. Jie lūkuriavo čia nuo penktos valandos ir buvo jau pavargę. Naktis beprasidedanti. Tačiau mintis apie Sylvesterį jį budino. Mintis pričiupti tą velnią. Nes jis vis tiek ateis. Ne šiąnakt, tai rytojaus rytą arba dar kitą naktį. Bo dažnai pagalvodavo, kad keista, jog didysis – žmogus, kuris menkai turėjo savyje žmogiškumo, – taip gerai perpranta žmones. Kokios paprastų žmonių reikmės, silpnybės ir vidiniai motyvai, kaip įtampa ir baimė verčia juos reaguoti. Ir kaip jis, turėdamas informaciją apie jų temperamentą, priklausomybes ir protą, gali numatyti kitus jų ėjimus stebinančiu arba – kaip mėgo

sakyti pats didysis – nuviliančiu tikslumu. Deja, didžiojo nurodymas buvo toks – vaikinas turi mirti iškart, jokių kalėjimų, taigi gyvybė bus atimta greitai ir neskausmingai.

Bo sujudėjo kėdėje, išgirdęs garsą. Prieš atsisukdamas, pamąstė. Kad pats jis neturi didžiojo žmogaus savybės numatyti, kaip vyrukas elgsis. Nei tuomet, kai paliko Sylvesterį, nei dabar.

Šoninėse duryse, vedančiose iš kambario tiesiai į garažą, stovėjo vaikinas, galvą apsivyniojęs kruvinu raiščiu.

Ir kaip, po velnių, jis čia pateko, jeigu jie užrakino garažą? Veikiausiai bus atėjęs iš kitos pusės, nuo miško. Prasibrauti pro užrakintas garažo duris, matyt, bus pirmiausia, ką vikrus narkomanas išmoksta. Bet ne tai buvo pavojingiausia. Didžiausią nerimą kėlė tai, kad jis rankose laikė kažką, grėsmingai panašų į „Uzi“, Izraelio gamybos pistoletą-kulkosvaidį, besispjaudantį devynių milimetrų kulkomis greičiau nei vidutiniškai sugebėtų visas baudžiamasis būrys.

– Tu ne Yngvė Morsandas, – ištarė Sonis Lofthusas. – Kur jis?

– Jis čia, – atsakė Bo, pasukęs galvą į mikrofoną.

– Kur?

– Jis čia, – kiek garsiau pakartojo Bo. – Kambary.

Sonis Lofthusas dairėsi aplinkui eidamas jo link su automatiniu ginklu, laikydamas pirštą ant nuleistuko. Apkaba su trisdešimt šešiomis kulkomis. Taip bent atrodė. Jis sustojo. Veikiausiai užmatė ausinę ir laidą su mikrofonu.

– Šnekiesi su kažkuo kitu, – ištarė vaikinas, spėjęs žengti žingsnį atgal. Durys atsilapojo. Įpuolė Stanas su pistoletu ištiestoje rankoje. Bo griebė savąjį „Ruger“ ir išgirdo sausą springstantį „Uzi“ kosulį ir laviną stiklų, už jų nugarų dūžtant panoraminiam langui. Baltas kamšalas išsibarstė iš baldų, pažiro atplaišos nuo parketinių grindų. Vaikinas gausiai leido

kulkas, specialiai į nieką nesitaikydamas. Bet tai nesvarbu, „Uzi“ visuomet pralenks du šautuvus, taigi abudu – Bo ir Stanas – krito slėptis po artimiausia sofa. Visa nuščiuvo. Bo gulėjo ant nugaros, pasiruošęs pulti su pistoletu, jei pamatytų vaikino snukelį kylant pro sofos kraštą.

– Stanai! – sušuko jis. – Griebk jį!

Jokio atsako.

– Stanai!

– Pats ir griebk! – iš už sofos šalia kitos sienos užriko Stanas. – Velniai rautų, jis turi prakeiktą „Uzi“!

Ausinėje sutraškėjo:

– Kas nutiko, šefe?

Ir kaip tik tuomet Bo išgirdo automobilio garsą, užvedamo su didelėmis variklio apsukomis. Į Dvynio šventę Osle Morsandas buvo išvažiavęs gražuoliu „Mercedes 280CE Coupe“ 1982-ųjų modeliu, o žmonos automobilis – mielas mažutis „Honda Civic“ stovėjo čia. Aiškiai nuo tada, kai Morsandas ją užmušė ir nebeturėjo žmonos, automobilis tebestovėjo su rakteliais viduje. Tikriausiai šitaip kaimiečiai elgiasi su moterimis ir automobiliais. Pasigirdo vaikinų balsai iš lauko:

– Jis mėgina pasprukti!

– Garažo durys atsidaro.

Bo girdėjo dreskiantį garsą įjungiant pavarą. Ir variklio girgždesį jam uždūstant. Ar vyrukas visiškas nemokša? Nesugeba nei šaudyti, nei vairuoti.

– Laikykit jį!

Automobilis ir vėl užsivedė.

– Girdėjom kažką apie „Uzi“...

– „Uzi“ arba Dvynys, *rinktis jums*!

Bo vargais negalais pakilo ir pripuolė prie išdaužto panoraminio lango kaip tik laiku, kad pamatytų automobilį šokte

iššokant iš garažo. Nubė ir Jevgenijus buvo įsitaisę priešais vartus. Nubė leido šūvį po šūvio savąja „Beretta“. Jevgenijus prie skruosto laikė pakėlęs „Remington 870“, ties dėtuve nupjautu vamzdžiu. Nuspaudęs nuleistuką, jis krūptelėjo. Bo matė, kaip subyra priekinis stiklas, matė automobilį didinant greitį, bamperį kertant Jevgenijui aukščiau kelių, išmetant jį aukštyn ir persivertus kūliu be stiklo likusiam automobiliui jį praryjant tarsi orkai ruonį. „Honda Civic“ nusinešė su savimi vartus ir dalį medinės tvoros, kirto siaurą žvyrkelį ir įvažiavo į javų laukus kitoje keliuko pusėje. Nelėtindamas greičio, jis tebearė sau kelią kaukiančia pirmąja pavara, palikdamas žymes auksiniuose, mėnulio šviesoje besimaudančiuose pėduose, atliko platų posūkį ir vėl įvažiavo į žvyrkelį jau gerokai žemiau. Variklis kaukė dar smarkiau, o vairuotojas aiškiai nuspaudė sankabą neprimažinęs greičio. Tuomet perjungė antrą pavarą, variklis vėl pagrasino imsiąs springti, bet šiaip ne taip susitvardė, ir „Honda“ tęsė kelionę žvyrkeliu, kur jis – nes vairuotojas nebuvo įsijungęs šviesų – netrukus dingo tamsoje.

– Į automobilį! – suriko Bo. – Privalom sugauti jį prieš jam pasiekiant miestą!

Pelė nepatikliai stebėjo hondą. Jis girdėjo šūvius ir matė veidrodėlyje, kad ši išdundėjo iš valdos, o jaukios baltai dažytos tvoros dalys išsilakstė į šalis. Matė automobilį skinantis kelią pro sudėtingai subsidijuojamų žemės ūkio produktų laukus, vėl įvažiuojant į kelią ir tęsiant savo abejotiną kelionę. Vaikinas buvo nepatyręs vairuotojas, šitai buvo aišku kaip dieną, bet Pelė lengviau atsikvėpė mėnulio šviesoje virš vairo už sudužusio stiklo užmatęs kraujuotą nosinę. Bent jau jis gyvas.

Nuo namo girdėjosi riksmai.

Ginklų, užtaisomų tylią vasaros naktį, garsai.

Kaip užvedamas vienas automobilis.

Pelė neįsivaizdavo, kas jie tokie. Vaikinas buvo pasakojęs jam – nežinia, tiesą ar ne, – kad ten gyvenantis vyras – žudikas. Nužudė, greičiausiai prisigėręs sėdėdamas už vairo, nužudė ir vėl grįžo iš kalėjimo. Pelė to nežinojo. Žinojo tik tai, kad po mėnesių ir metų jam gedint ir nusiteikus didžiąją dalį paros valandų praleisti už vairo, vėl atgimė. Galėjo sureaguoti arba suakmenėti. Pakeisti žvaigždžių trajektoriją arba ne. Jaunas vaikinas, negalėjęs gauti tos merginos, kurios troško. Jis pirštu perbraukė per nuotrauką šalia vairo.

Tuomet įjungė pavarą ir nuvažiavo paskui hondą. Važiavo kalneliais žemyn, pervažiavo siaurą tiltą. Pakilęs į kalną, įžiūrėjo porą priekinių žibintų skrodžiant tamsą. Pelė nuspaudė akceleratorių, įgavo greitį, pasuko vairą kiek dešiniau, čiupo už rankinio stabdžio, spausdamas ir atleisdamas pedalus greitai ir muzikaliai kaip bažnyčios vargonininkas užsukdamas vairą stipriai į kairę. Užnešė galą kaip ir turėjo, jis čiuožė. O kai automobilis sustojo, buvo užtvėręs kelią. Pelė patenkintas linktelėjo sau, jis dar nepraradęs braižo. Tuomet išjungė variklį, įjungė pirmą pavarą, užtraukė rankinį stabdį, perlipo į keleivio sėdynę ir išlipo. Įsitikino, kad nuo automobilio iki tilto turėklų iš vienos ir kitos pusės likę maksimaliai po dvidešimtį centimetrų. Užrakino visas dureles vienu mygtuko spustelėjimu rakteliu ir ėmė eiti pagrindinio kelio link. Mąstė apie ją, visą laiką apie ją. Ar dabar ji gali jį matyti? Ar mato, kad jis gali eiti? Beveik nejuto skausmų kojose, tik mažumėlę šlubčiojo. Galbūt gydytojai vis dėlto teisūs. Veikiausiai dabar ir laikas išmesti ramentus.

Buvo antra valanda, ir vasaros naktis tuo metu pati tamsiausia.

Nuo ištuštėjusios apžvalgos aikštelės miško proskynoje viršum Oslo Simonas regėjo matinį fiordą švytint po didžiuliu geltonu mėnuliu.

– Dabar?

Simonas dar stipriau įsisiautė į paltą, tarytum būtų šalta.

– Mėgdavau būtent čia atsivesti savo pirmąją didžiąją meilę. Gėrėtis vaizdais. Bučiuotis. Žinai...

Jis matė, kad Kari perkelia kūno svorį.

– Neturėjome kitos vietos, kur galėtume nueiti. O po daugelio metų, kai jau buvome kartu su Elze, ir ją čia atsivedžiau. Nors ir turėjome butą ir dvigulę lovą. Jaučiausi taip... romantiškai ir nekaltai. Tarsi būtume tokie pat įsimylėjėliai kaip ir anuomet.

– Simonai...

Simonas nusisuko ir dar kartą tai nužvelgė. Policijos automobiliai su mirguliuojančiais švyturėliais, užtvaros ir mėlyna „Honda Civic" su išdaužtu priekiniu stiklu ir mirusiu žmogumi, gulinčiu, švelniai tariant, nenatūraliu kampu keleivio kėdėje. Čia buvo gausu policijos. Per daug. Paniškai daug.

Teismo medicinos ekspertas bent kartą atvyko į nusikaltimo vietą greičiau už jį patį ir užsiminė, kad susidūrimo metu vyrui buvo kliudytos abi kojos, jis užmestas ant stogo ir patekęs į automobilio vidų susilaužė kaklą į kėdės atlošą. Ekspertui taip pat pasirodė keista, kad mirusiojo veidas nė nesužeistas, nors trenkėsi į lango stiklą, – kol Simonas nesurado kulkos ant sėdynių apmušalų. Simonas taip pat paprašė ištirti ant vairuotojo kėdės likusį kraują, paaiškinti, kaip jis atsirado, ar sutampa su žaizdomis ant mirusiojo kojų.

– Tai jis paprašė, kad mes ateitume? – paklausė Simonas, linkteldamas į Osmundo Bjornstado pusę, kuris mosikavo rankomis šnekėdamasis su vienu dirbančiųjų nusikaltimo vietoje.

– Taip, – atsakė Kari. – Kadangi automobilis registruotas Evos Morsand vardu, vienos iš Lofthuso nužudymo aukų, jis norėtų...

– Įtariamas.

– Atsiprašau?

– Lofthusas tik įtariamasis Morsand nužudymu. Ar kas nors apie tai šnekėjosi su Yngve Morsandu?

– Jis sako apie tai nieko nežinąs, šiąnakt nakvosiąs viešbutyje, o kai paskutinį kartą matė automobilį, jis stovėjęs garaže. Drameno policininkams atrodo, jog name būta susišaudymo. Deja, iki artimiausių kaimynų toloka, tad nėra jokių liudininkų.

Osmundas Bjornstadas jau skubėjo prie jų.

– Dabar žinome, kas tas asmuo keleivio sėdynėje. Jevgenijus Zubovas. Senas pažįstamas. O Drameno policija tvirtina radusi devynių milimetrų šovinio „Luger“ kulkas grindyse, pasklidusias vėduoklės principu.

– „Uzi“? – paklausė Simonas, kilstelėdamas antakį.

– Kaip manot, ką turėčiau pasakyti spaudai? – paklausė Osmundas, rodydamas pro petį. Pirmieji korespondentai jau spietėsi ties užtvara palei kelią.

– Kaip įprastai, – atsakė Simonas. – Papasakok šį bei tą, bet nieko iš esmės.

Bjornstadas sunkiai atsiduso.

– Jie mus persekioja. Tikra velniava, per juos negalima dirbti. *Nekenčiu* jų.

– Jie irgi dirba savo darbą, – ramino Simonas.

– Jis jau tampa spaudos žvaigžde, suprantat? – konstatavo Kari, kai jaunasis inspektorius skubėjo į susitikimą objektyvų blyksnių lietuje.

– Na, jis sumanus tyrėjas, – atsakė Simonas.

– Ne Bjornstadas. Sonis Lofthusas.

Simonas nustebęs pasižiūrėjo į ją.

– Tikrai?

– Rašoma, kad jis šiuolaikinis teroristas. Paskelbęs karą organizuotam nusikalstamumui ir kapitalizmui. Kad rauna visuomenės blogį su šaknimis.

– Juk jis nusikaltėlis.

– Ir tai istorijai suteikia dar daugiau šarmo. Ar neskaitot laikraščių?

– Ne.

– Ir neatsiliepiate telefonu. Mėginau skambinti.

– Buvau užsiėmęs.

– Užsiėmęs? Visas miestas sukeltas ant kojų dėl šių žmogžudysčių, o jūsų nėra nei kontoroje, nei įvykio vietoje. Ir dar esat mano šefas, Simonai.

– Viską supratau, pastabas priimu. Ką nori pasakyti?

Kari giliai įkvėpė.

– Aš daug mąsčiau. Lofthusas yra vienas iš nedaugelio šiame krašte, kuris neturi banko sąskaitos, kreditinės kortelės ar gyvenamosios vietos. Tačiau žinom, kad turi užtektinai grynųjų po Kalės Fariseno nužudymo, kad galėtų gyventi viešbutyje.

– „Plaza“ viešbutyje atsiskaitė grynaisiais.

– Būtent. Todėl patikrinau viešbučius. Iš maždaug dvidešimties tūkstančių, kasnakt nakvojančių Oslo viešbučiuose, tik apie šešis šimtus žmonių susimoka grynaisiais.

Simonas įbedė akis į ją.

– Ar gali išsiaiškinti, kiek iš tų šešių šimtų apsistojo Kvadratūroje?

– Ech, taip. Čia viešbučių sąrašas. – Iš striukės kišenės ji išsitraukė sulankstytus užrašus. – Kam to reikia?

Simonas viena ranka paėmė užrašus, o kita užsidėjo akinius, skirtus skaityti, išskleidė lapą ir leido žvilgsniui juo slysti. Žvelgė į adresus. Vienas viešbutis. Du. Trys. Šeši. O kai kuriuose jų, ypač pigiausiuose, lankėsi daug grynaisiais atsiskaitančių svečių. Vis dėlto per daug pavadinimų. O pačių pigiausiųjų net nėra.

Simonas staiga liovėsi skaitęs.

Pigiausieji.

Moteris, beldusi į langą. Meilės valandėlė automobilyje, prie tvirtovės ar... „Bismarko“ viešbutėlyje. Miesto prostitučių viešbutis. Kvadratūros vidury.

– Kam to reikia, klausiau.

– Ir toliau domėkis šiuo klausimu, turiu lėkti. – Simonas pasuko automobilio link.

– Palaukit! – sušuko Kari, užtverdama jam kelią. – Nepradinkit dabar! Kas vyksta?

– Vyksta?

– Viską darot vienas. Šitai neturi tęstis. – Nuo veido Kari nusibraukė keletą sruogų.

Simonas pamatė, kad ji irgi pavargusi.

– Nežinau, kas čia vyksta, – tęsė ji. – Ar norit išgelbėti dieną, tapti didvyriu karjeros pabaigoje, būti sumanesnis už Bjornstadą ir KRIPOS? Bet tai negerai, Simonai. Ši byla per reikšminga suaugusiems berniukams žaisti, kuris toliau nusišlapins.

Simonas ilgai žvelgė į ją. Ir galiausiai iš lėto palinksėjo galva.

– Galbūt tu teisi. Bet yra kitokių priežasčių, nei manai.

– Tada turit papasakoti, kokios gi tos priežastys.

– Negaliu, Kari. Privalai manim pasikliauti.

– Kai buvom pas Iverseną, sakėt, kad turiu palaukti, nes ketinat elgtis ne pagal įstatymą. Nenoriu pažeisti įstatymo, Simonai. Tik noriu dirbti savo darbą. Tad jeigu man nepapasakosit, kas vyksta... – jos balsas virptelėjo, – ...būsiu priversta eiti pas aukštesnio rango viršininką ir apie visa tai papasakoti.

Simonas papurtė galvą.

– Nedaryk to, Kari.

– Kodėl ne?

– Nes, – ištarė Simonas, sugavo jos žvilgsnį, laikė jį tvirtai. – Kurmis tebeegzistuoja. Duok man dvidešimt keturias valandas. Labai prašau.

Simonas nelaukė atsakymo. Jokio skirtumo. Jis praėjo pro ją ir nužingsniavo prie savo automobilio. Juto jos žvilgsnį, nukreiptą jam į nugarą.

Leisdamasis žemyn nuo Holmenkoleno kalno, Simonas perklausė garso įrašą su trumpu Sonio pokalbiu. Girdėti

ritmingas bildesys. Perdėti gaudesiai. Plonos kekšių viešbučio „Bismarkas“ sienos. Kaip jis galėjo neatpažinti šių garsų?

Simonas stebėjo vaikinuką, sėdintį registratūroje ir tyrinėjantį jo asmens dokumentą. Prabėgo tiek daug metų, o „Bismarke“ vis dar niekas nepasikeitė. Išskyrus vaikinuką, tuo metu jo ten nebuvo. Ką gi.

– Taip, matau, kad jūs policininkas, bet svečių knygos, kurią galėčiau jums parodyti, neturiu.

– Jis šitaip atrodo, – pasakė Simonas, dėdamas nuotrauką ant baro.

Vaikinas tyrinėjo ją. Dvejojo.

– Yra ir kitas būdas, mes atliksim reidą ir išdraskysim visą žiurkių lizdą, – tęsė Simonas. – Kaip manai, ką tau pasakys tėvas, jeigu sugriausi jo viešnamį?

Panašumas išdavė, Simonas suvokė nugalėjęs.

– Jis gyvena antrame aukšte. Du šimtai šešioliktame kambaryje. Eikite...

– Kelią rasiu. Duok man raktą.

Vaikinas vėl ėmė dvejoti. Tada ištraukė stalčiuką, atkabino vieną raktelį ir ištiesė Simonui.

– Bet nenorim jokio triukšmo.

Simonas praėjo pro liftą ir ėmė skubiai žinglioti laiptais aukštyn. Įėjęs į koridorių sukluso. Buvo tylu. Priešais 216-ąjį kambarį jis išsitraukė savo pistoletą „Glock“. Uždėjo pirštą ant dvejopo veiksmo nuleistuko. Raktą į spyną įkišo kaip įmanydamas tyliau ir pasuko. Įsitaisė šalia durų su pistoletu dešinėje rankoje, o kaire ranka atidarė duris. Skaičiuodamas iki keturių kyštelėjo galvą ir vėl kaipmat atitraukė. Atsikvėpė.

Viduje buvo tamsu, bet langinės neužtrauktos, todėl užtektinai šviesos, kad Simonas įžiūrėtų lovą.

Ji buvo paklota, kambarys tuščias.

Jis įėjo vidun, patikrino vonios kambarį. Dantų šepetukas su pasta tebeguli.

Simonas grįžo atgal, šviesos nejungė, atsisėdo pernelyg aukštoje tam kambariui kėdėje prie sienos.

Išsitraukė mobilųjį ir ėmė maigyti klavišus. Kažkur kambaryje ėmė cypsėti. Simonas atidarė drabužių spintą. Ant portfelio gulėjo telefonas, kurio ekrane švietė jo paties numeris.

Simonas spustelėjo „išjungti" ir vėl susmuko kėdėje.

Vaikinas turbūt todėl nepasiėmė telefono, kad nebūtų susektas. Tačiau veikiausiai neįvertino, kad kas nors jį suras šitaip tankiai apgyventame rajone kaip šis.

Simonas klausėsi tamsoje. Klausėsi laikrodžio, skaičiuojančio laiką atgal.

Markas dar nemiegojo, kai pamatė Sonį, besileidžiantį keliu žemyn.

Markas stebėjo geltonąjį namą nuo tada, kai prieš keletą valandų čia užėjo vienas asmuo, vaikas nė nenusirengė, nenorėjo praleisti nė menkiausio dalyko.

Jis atpažino Sūnaus eiseną jam žingsniuojant viduriu gatvės nakties tyloje, o praeinantį pro juos jį nutvieksdavo žibintų šviesos. Atrodė pavargęs, turbūt ėjęs ilgokai, nes svirduliavo. Markas susirado jį žiūronuose. Vilkėjo kostiumu, laikė susiėmęs už šono, o ant kaktos užsirišęs raudoną nosinę. Ar čia kraujas jam ant veido? Kad ir kaip būtų, jį vis tiek reikia perspėti. Markas atsargiai atsidarė savo kambario duris, tyliai nulipo laiptais žemyn, apsiavė batus ir nušiurusia jų kiemo žole nubėgo vartelių pusėn.

Sūnus atkreipė į jį dėmesį ir stabtelėjo ties varteliais į savąjį kiemą.

– Labas vakaras, Markai. Argi neturėtumei jau miegoti?

Ramus švelnus balsas. Atrodė taip, lyg būtų buvęs kare, o kalbėjo taip, lyg pasakotų istoriją prieš miegą. Markui dingtelėjo, kad jis irgi norėtų kalbėti tokiu balsu, kai užaugs ir daugiau nieko nebebijos.

– Ar jūs sužeistas?

– Kažkas atsitrenkė į mane, kai vairavau automobilį, – šypsojosi Sūnus. – Nieko baisaus.

– Jūsų name kai kas yra.

– Šit kaip? – ištarė Sūnus, atsigręžęs į žvilgius tamsius langus. – Policija ar plėšikai?

Markas nurijo seiles. Per televiziją jis buvo matęs nuotrauką. Tačiau taip pat buvo girdėjęs mamą sakant, kad nėra ko baimintis, jis esą kliudo tik blogiukus. O „Twitter“ programoje kai kas jį dievina, rašydami, kad reikia leisti kiaulėms susidoroti su kiaulėmis, lygiai taip pat kaip retsykiais parazitai panaudojami dar didesniems parazitams naikinti.

– Man atrodo, kad nė vieni iš jų.

– O?

Marta pabudo išgirdusi, kaip kažkas įėjo į kambarį.

Ji sapnavo. Sapnavo moterį palėpėje. Kūdikį. Kad ji regėjo kūdikį, ir jis buvęs gyvas, kad buvęs čia visuomet, įkalintas rūsyje, kur tik verkęs ir verkęs, laukdamas, kol kas nors jį išlaisvins. Ir dabar jis išlaisvintas. Jis čia.

– Marta?

Jo balsas, tas ramus gražus jo balsas skambėjo nepatikliai.

Ji apsivertė lovoje, žiūrėjo į jį.

– Buvai sakęs, kad galiu ateiti, – prabilo ji. – Niekas neatidarė, bet žinojau, kur laikomas raktas, todėl...

– Tu atėjai.

Ji linktelėjo.

– Atsiguliau šiame kambaryje, tikiuosi, viskas gerai.

Jis tik palinksėjo, prisėdo ant lovos krašto.

– Čiužinys gulėjo ant grindų, – pratarė išsitiesdama. – Beje, kai norėjau jį padėti į vietą, iš lentjuosčių iškrito knyga. Padėjau ją ant stalo štai čia.

– Gerai.

– Kodėl čiužinys ant...

– Slapsčiausi po juo, – atsakė neatitraukdamas nuo jos akių. – Kai vėl turėdavau išeiti, tik numesdavau ant grindų ir palikdavau. Ką čia turi?

Jis pakėlė ranką, kuria laikėsi už šono, palietė jai ausį. Ji neatsakė. Leido jam liesti auskarą. Vėjo gūsis pakėlė užuolaidas, kurias buvo radusi dėžėje ir užkabinusi. Pasirodė mėnulio šviesos ruoželis, sugavo jo ranką ir veidą. Ji sustingo.

– Nėra taip pavojinga, kaip atrodo, – pasakė jis.

– Žaizda kaktoje nepavojinga. Tačiau kraujuoji kitoje vietoje. Kur?

Jis pakėlė švarką ir parodė jai. Dešinioji marškinių pusė buvo permirkusi krauju.

– Kas tai?

– Kulka. Kliudė viršuje ir perėjo kiaurai. Visiškai nepavojinga, tik šiek tiek kraujuoja, netrukus bus...

– Ša, – ištarė ji, nusispirdama antklodę, paėmė jam už rankos ir nusivedė į vonios kambarį.

Visiškai nepaisydama, kad jis mato ją vienais apatiniais, kol ji rausiasi medikamentų spintelėje. Susirado antiseptinę priemonę, pagamintą prieš dvylika metų, du ritinėlius

tvarsliavos, vatą, žirklutes ir pleistrą. Privertė jį išsirengti iki juosmens.

– Kaip matai, praradau tik vieną kitą gramą riebalų, – šypsojosi jis.

Buvo mačiusi ir blogiau. Ir geriau taip pat. Ji nuplovė žaizdas ir užklijavo vietas, kur įėjo ir išėjo kulka. Tuomet apvyniojo tvarsčiu jam aplink liemenį. Tada atrišo nosinę su sukrešėjusiu krauju nuo kaktos. Šviežias kraujas vėl ėmė sunktis iš žaizdos.

– Ar yra kur nors mamos siūlų?

– Man nereikia...

– Ša, pasakiau.

Jai teprireikė ketverto minučių keturiais dūriais sutraukti odos kraštus.

– Mačiau portfelį koridoriuje, – tarė jis merginai vis vyniojant tvarstį jam aplink galvą.

– Pinigai ne mano. O vietos valdžia skyrė lėšų renovacijai, bet vis tiek dėkui. – Ji pleistru užklijavo kraštus ir perbraukė jam per skruostą. – Štai, turėtų...

Jis pabučiavo ją. Tiesiai į lūpas. Paleido ją.

– Aš tave myliu.

Ir vėl ją pabučiavo.

– Netikiu, – pasakė ji.

– Netiki, kad tave myliu?

– Netikiu tuo, kad bučiavai kitas merginas. Prastai bučiuojiesi.

Nuskambėjus juokui jo akys suspindo.

– Buvo ilga pauzė. Pamokyk mane, prašau.

– Nebijok, kad nepavyks. Leisk tam vykti. Bučiuok *tingiai*.

– Tingiai?

– Tarsi mieguista švelni anakonda. Šitaip.

Ji atsargiai rankomis laikė jo galvą, lūpomis artėdama prie jo lūpų. Ir jai toptelėjo, kaip keistai natūraliai tai vyksta, tarsi jie būtų vaikai, žaidžiantys jaudinantį, tačiau nekaltą žaidimą. Jis pasikliovė ja. O ji pasikliovė juo.

– Matai? – šnibždėjo ji. – Daugiau lūpomis, mažiau liežuviu.

– Sankabą stipriau, greičio mažiau?

Ji sukrizeno.

– Būtent. Gal einam į lovą?

– Kas ten bus?

– Matysim. Kaip šonas? Ar atlaikysi?

– Ką atlaikysiu?

– Neapsimesk kvaileliu.

Jis vėl ją pabučiavo.

– Tu įsitikinusi?.. – sušnibždėjo jis.

– Ne. Jeigu lauksime per ilg...

– Eime į lovą.

Roveris pakilo ir dejuodamas ištiesė nugarą. Entuziastingai dirbdamas jis nė nepastebėjo, kaip kūnas sustingo; lygiai kaip ir mylintis su Jane – kartais taip nutikdavo, kartais – ne, kai būdavo jos pristabdytas, kad įsitikintų, ką daraš. Jis aiškindavęs, kad čiupinėtis su motociklu ir čiupinėtis su moterimi yra labai panašu. Taip tęstum ir tęstum sustingęs ta pačia poza, nekreipdamas dėmesio į skaudančius raumenis ir skubantį laiką. Tačiau baigęs, sulauksi atpildo. Ji mėgdavo tą palyginimą. Tai taip panašu į ją.

Roveris nusivalė rankas. Darbas atliktas. Paskutinis dalykas, kurį jam teko atlikti, – prie „Harley-Davidson" motociklo pritvirtinti naują išmetamųjų dujų vamzdį. Tai tas pats, kaip uždėti taškelį ant i. Arba kaip pianino derintojui

išbandyti suderintą instrumentą. Tiesiog savo malonumui. Gali išgauti dvidešimt arklio jėgų, papildomai žaisdamas su išmetamuoju vamzdžiu ir oro filtru, bet kiekvienas žino, kad išmetamųjų dujų vamzdžiui svarbiausia *garsas*. Išgauti maloniai urzgiantį sodrų bosą, kuris nepameluotų apie tai, ką Roveris išmano. Jis, žinoma, dabar galėtų pasukęs raktelį įjungti degimą ir klausytis variklio muzikos, kad patvirtintų tai, ką ir taip žinojo. Arba pasilaikyti kaip dovaną sau rytojaus rytui. Janė mėgdavo sakyti, kad žmogui nereikia atidėlioti malonumų, kad niekas neturi garantijų, jog išgyvens dar vieną dieną. Taigi Janė jau buvo tokia.

Roveris šluoste nusivalė tepalus nuo pirštų ir nuėjo į už sienos esantį kambarėlį nusiplauti rankų. Nužvelgė save veidrodyje. Veide – juodi tarsi karo piešiniai tepalų dryžiai ir auksinis dantis. Jis atkreipė dėmesį, jog dabar, kai baigė darbą, atsirado ir kitų poreikių: maistui, gėrimui, poilsiui. Malonus jausmas. Tačiau užbaigus tokį projektą kaip šis lieka keista tuštuma. Maždaug „Ir kas iš to?“ „Kokia viso to esmė?“ Jis nuvijo mintis šalin. Žiūrėjo į šiltą vandenį, trykštantį iš čiaupo. Jis sustingo. Užsuko vandenį. Garsas sklido iš už garažo. Janė? Dabar?

– Aš tave myliu, – ištarė Marta.

Akimirką jis stabtelėjo – abudu uždusę, sukaitę, įraudę, – paklode, kurią ji buvo nutraukusi nuo čiužinio, nuvalė prakaitą jai tarp krūtų ir pasakė, kad jie galį ateiti čia, kad tai pavojinga. O ji atsakė, kad kartą apsisprendusi nėra taip lengvai įbauginama. Ir kad, tarp kita ko, ji – jeigu jau jiedu apie tai prašneko – jį mylinti.

– Myliu tave.

Ir jie tęsė toliau.

*

– Viena yra liautis aprūpinus ginklais mane, – pasakė vyras, nusitraukdamas nuo rankos ploną pirštinę. Tai buvo didžiausia kada nors Roverio matyta ranka. – Visiškai kas kita aprūpinti jais mano priešą, supranti?

Roveris nemėgino ištrūkti. Du vyrai jį laikė, o trečiasis stovėjo šalia didžiojo žmogaus, nukreipęs pistoletą Roveriui į kaktą. Pistoletą, apie kurį Roveris labai gerai išmanė, nes pats jį patobulino.

– Įduoti berniūkščiui „Uzi" yra beveik tas pat, kaip atsiųsti man vizitinę kortelę siūlant eiti velniop. Ar tai šito ir norėjai? Pasiųsti mane velniop?

Roveris būtų galėjęs atsakyti. Atšauti, kad, kiek apie Dvynį žinąs, jis juk iš ten ir atkeliavęs?

Tačiau to nepadarė. Norėjo dar šiek tiek pagyventi. Dar keletu sekundžių ilgiau.

Jis žvelgė į motociklą už didžiojo žmogaus.

Janė buvo teisi. Jam reikėta užvesti motociklą. Jis užmerkė akis ir įsiklausė. Jis turėjęs leisti sau daugiau malonumų. Tas faktas toks akivaizdus, kad net banalu, ir kartu toks neįtikimas, kad kol nestovi ant slenksčio, tol negali suprasti, kaip tai banalu: kad vienintelė garantija yra ta, jog mirsi.

Vyras uždėjo pirštines ant darbastalio. Jos atrodė kaip panaudoti prezervatyvai.

– Leiskite apžiūrėti... – tarė jis, žvalgydamasis į įrankius, kabančius ant sienų. Nukreipė smilių į juos, tyliai išskaičiuodamas: „eni, beni..."

Ėmė brėkšti.

Marta gulėjo šalia Sonio jų kojoms susipynus. Girdėjo, kaip lygus jo kvėpavimo ritmas miegant pasikeitė. Tačiau akys vis dar tebebuvo užmerktos. Ji paglostė pilvą ir išvydo šypsenėlę jo lūpose.

– Labą rytą, mylimas berniuk, – sušnibždėjo ji.

Jis plačiai nusišypsojo, bet kai norėjo atsisukti į ją, jo veidą iškreipė grimasa.

– Skauda?

– Tik šoną, – sudejavo jis.

– Daugiau nebekraujuoja, naktį porą kartų patikrinau.

– Ką? Sau tiek daug leidai, kol miegojau? – jis pabučiavo jai į kaktą.

– Man atrodo, kad naktį ir pats ganėtinai daug sau leidai, ponaiti Lofthusai.

– Atmink, kad man tai buvo pirmasis kartas, – ištarė jis. – Nežinau, ką reiškia daug sau leisti ir atvirkščiai.

– Meluoji išsijuosęs, – pastebėjo ji.

Jis juokėsi.

– Aš mąsčiau, – kalbėjo ji.

– Taip?

– Išvažiuokim. Dabar iškart išvažiuokim.

Jis neatsakė, bet Marta pastebėjo, kad jo kūnas sustingo. Ji pajuto, kaip veržiasi verksmas – staigiai ir pašėlusiai tarsi pralaužus užtvanką. Jis apsivertė ir ją apsikabino.

Luktelėjo, kol nurims jos verksmas.

– Ką jiems pasakei? – paklausė jis.

– Pasakiau, kad mudu su Andersu nesugebėsime laukti iki vasaros, – šnarpštė ji. – Kad mes tučtuojau turime viską užbaigti. Kad bent jau aš šito noriu. Ir išėjau. Tiesiog į gatvę. Nubėgau iki pagrindinio kelio. Susistabdžiau taksi. Mačiau jį bėgant man iš paskos su bjaurybe motina, lipančia jam ant kulnų. – Ji garsiai nusijuokė ir vėl prapliupo verkti. – Atleisk, – kūkčiojo. – Aš tokia... tokia *kvailė*! Viešpatie Dieve. Ką gi aš čia veikiu?

– Tu mane myli, – jis tyliai sukuždėjo jai į plaukus. – Štai ką tu čia veiki.

– Ir kas iš to? Kas gi myli žmogų, kuris žudo žmones ir daro viską, kad ir pats būtų nužudytas, ir kuris vieną dieną bus nužudytas? Ar žinai, kaip esi vadinamas internete? Buda su kardu. Jie kalbino anksčiau kalėjusiuosius, kurie apibūdina tave kaip šventąjį. Bet žinai ką? – Ji nusišluostė ašaras. – Bet aš manau, kad esi lygiai taip pat mirtingas, kaip ir visi kiti, kuriuos mačiau atvykstančius ir išvykstančius iš Ilos.

– Mes išvažiuosim.

– Jeigu važiuosim, tai važiuokim dabar.

– Liko dar du, Marta.

Ji papurtė galvą, vėl pabiro ašaros, ir ji silpnai kumštelėjo jam į krūtinę.

– Per vėlu, nejaugi nesupranti? Jie medžioja tave, visi iškart.

– Beliko tik du. Tas, kuris nusprendė, kad mano tėvas turi būti nužudytas ir viskas turi atrodyti taip, tarsi jis ir yra kurmis. Ir tikrasis kurmis. Tuomet važiuosim.

– *Tik* du beliko? Tu nužudysi *tik* dar du žmones ir tuomet išvažiuosim? Ar tai yra taip lengva?

– Ne, Marta. Man nėra lengva. Nė su vienu iš jų nebuvo lengva. Ir netiesa, kai kiti sako, kad vėliau bus lengviau. Bet aš privalau, kitaip negaliu.

– Ar iš tiesų manai, kad visa tai pragyvensi?

– Ne.

– Ne?

– Ne.

– Ne! Bet dėl Dievo, kodėl tuomet apie tai šneki...

– Nes galima tik planuoti, kad išgyvensi.

Ji nutilo.

Jis glostė jai kaktą, skruostą, kaklą. Tuomet ėmė kalbėti. Tyliai ir iš lėto, lyg norėdamas būti įsitikinęs, kad kiekvienas jo pasirinktas žodis yra teisingas.

Ji klausėsi. Jis papasakojo apie vaikystę. Apie tėvą. Kuomet jis mirė, ir apie visa kita, kas nutiko vėliau.

Ji klausėsi ir suprato. Klausėsi ir nesuvokė.

Saulės ruoželis buvo įsėlinęs pro užuolaidas, kai jis baigė pasakoti.

– Ar tu klauseisi pats savęs, – sušnibždėjo ji. – Ar nesuvoki, kad tai beprotystė?

– Taip, – sutiko jis. – Bet tai vienintelis dalykas, kurį galiu padaryti.

– *Vienintelis* dalykas, kurį gali padaryti – nužudyti daugybę žmonių?

Jis giliai įkvėpė.

– *Vienintelis* dalykas, kurio troškau, – būti toks, kaip mano tėvas. Kai perskaičiau jo prieš mirtį parašytą laišką, jis dingo. O su juo pradingau ir aš. Tačiau kai būdamas kalėjime išgirdau pasakojimą, kad jis paaukojo savo gyvenimą dėl manęs ir mano mamos, gimiau iš naujo.

– Gimei daryti... šitai?

– Norėčiau, kad viskas būtų susiklostę kitaip.

– Bet kodėl? Kad pasijustum savo tėvo kailyje? Kad sūnus turėtų... – ji užmerkė akis, suspaudė paskutines ištryškusias ašaras, pažadėjo sau, kad jos tikrai bus paskutinės, – ...padaryti tai, ko neįstengė tėvas?

– Jis darė tai, ką turėjo daryti. Aš privalau daryti tai, ką turiu daryti. Jis prisiėmė sau gėdą dėl mūsų. Kai šitai užbaigsiu, būsiu viską atlikęs. Aš pažadu. Viskas bus gerai.

Ji ilgai žiūrėjo į jį.

– Turiu pamąstyti, – galiausiai pratarė. – Miegok.

Jis miegojo, o ji negalėjo užmigti. Ir tik pasigirdus pirmųjų paukštelių čiulbėjimui užsnūdo. Ir dabar ji jau aiškiai viską žinojo.

Kad bus išsikrausčiusi iš proto.

Kad tai atsitikę tą akimirką, kai pirmąsyk jį pamačiusi.

Tačiau ji išprotėjusi lygiai taip pat kaip ir jis, jeigu viso to nesuvokė iki to momento, kai įėjo į namus, ant virtuvinės spintelės susirado Agnetės Iversen auskarus ir juos įsisegė.

Marta pabudo nuo gatvėje priešais namus žaidžiančių vaikų garsų. Džiaugsmingai krykštaujančių. Mažomis kojelėmis bėginėjančių. Ji mąstė apie nekaltumą, koja kojon žengiantį su nežinia. Apie intuiciją, kuri niekada nepaaiškina, o tik komplikuoja. Jis taip tyliai miegojo šalia jos, kad akimirką ji pamanė, jog jis mirė. Ji perbraukė jam per skruostą. Jis kažką sumurmėjo, bet neprabudo. Kaipgi medžiojamas žmogus gali taip gerai miegoti? Tai teisiojo miegas. Jis ir turėtų būti geras.

Ji išsiropštė iš lovos, apsirengė ir nuėjo į virtuvę. Susirado duonos, šiek tiek sulčių, kavos, bet nieko daugiau. Šaldiklis,

ant kurio buvo sėdėjusi, yra rūsyje, gal ten bus kokia šaldyta pica ar kas nors kita. Ji laiptais nusileido į rūsį ir patraukė už šaldiklio rankenos. Užrakinta. Apsidairė. Žvilgsnis užkliuvo už vinies sienoje, ant kurios kabojo raktelis su neįskaitomu firmos ženklu. Ji nukabino jį ir įkišo. Pasuko spynoje. *Voila.* Ji pakėlė dangtį, pasilenkė žemyn, pajuto šaltį ties krūtine ir kaklu, garsiai suriko ir dangtį paleido. Nusisuko ir susmuko žemyn, nugara įsirėmusi į šaldiklį.

Šitaip tupėdama sunkiai šnopavo pro nosį. Stengėsi nuvyti šalin atvaizdą kūno, spoksančio į ją iššiota balta burna ir ledo kristalėliais ant blakstienų. Pulsas taip sutankėjo, kad jai svaigo galva. Klausėsi, kaip plaka širdis. Ir balsų.

Dviejų balsų.

Vienas jų šaukė jai į ausį, kad ji netekusi galvos, kad *jis* pamišęs, žudikas, kad tučtuojau ji turinti bėgti laiptais aukštyn ir pro duris!

Kitas balsas kuždėjo jai, kad šis kūnas tėra fizinė manifestacija to, ką ji seniai žinojo ir priėmė. Taip, jis nužudė žmones. Žmones, kurie to nusipelnė.

Šaukiantysis liepė jai keltis. Užgoždamas kitą balsą, sakantį, kad tai tėra panika, kurią kada nors vis tiek būtų tekę išgyventi. Juk šiąnakt ji jau pasirinkusi, tiesa?

Ne, dar nepasirinkusi.

Dabar ji tai žinojo. Pasirinkti, ar šokti į skylę paskui zuikį, įkelti koją į jo pasaulį arba pasilikti normaliame pasaulyje, jai teks čia ir dabar. Paskutinė atsitraukimo galimybė. Šios sekundės svarbiausios jos gyvenime.

Paskutinė galimybė iki...

Ji atsistojo. Vis dar apsvaigusi, bet žinodama, kad turi greitai bėgti. Kad jis niekada nebesurastų. Ji įkvėpė deguonies giliai į plaučius, kraujas išnešiojo jį po smegenis. Ji pasilenkė

virš šaldiklio dangčio, regėjo savo atvaizdą žvilgiame paviršiuje. Matė auskarus.

Aš jį myliu. Štai ką čia darau.

Ji ir vėl atkėlė dangtį.

Kūnas iškruvinęs daugybę maisto produktų. Be to, „Frionor" firmos dėžučių su žuvimi dizainas keistai nemodernus. Mažiausiai dvylikos metų, turbūt taip ir bus.

Ji nusiteikė kvėpuoti, mąstyti ir mesti iš galvos tai, kas nereikšminga. Jiems reikia prasimanyti ko nors užkąsti, ji turi nueiti iki parduotuvės. Galėtų paklausti vieną iš vaikų, kur artimiausia maisto prekių parduotuvė. Taip, ji paklaus. Kiaušinių ir kiaulienos kumpio. Šviežios duonos. Braškių. Jogurto.

Ji uždarė dangtį. Užsimerkė. Manė pravirksianti. Tačiau, užuot verkusi, prapliupo juoku. Isterišku juoku žmogaus, krintančio į bedugnę paskui kiškį, pamanė ji. Tuomet atsimerkė ir nuėjo laiptų link. Užlipusi į viršų susivokė niūniuojanti dainą.

*That you've always been her lover and you want to travel with her.**

Išprotėjusi.

*...and you want to travel blind and you know that she will trust you.***

Pablūdusi, pablūdusi.

*...cause you've touched her perfect body with your mind.****

Sėdėdamas prie atviro lango Markas žaidė „Super Mario", kai išgirdo duris užsitrenkiant. Jis pasižiūrėjo. Tai gražioji dama. Bent jau šiandien ji graži. Ji išėjo iš geltonojo namo

* Kad tu visuomet buvai jos mylimasis ir nori su ja keliauti. (Angl.)

** ...nori keliauti bet kur ir žinai, kad ji tavimi pasikliaus. (Angl.)

*** ...nes prie jos tobulo kūno prisilietei savo protu. (Angl.)

ir leidosi prie vartelių. Markas prisiminė, kaip Sonis nušvito, kai Markas jam papasakojo, kad tai ją matė įeinant į namą. Ne kažin kiek Markas apie tai teišmanė, bet veikiausiai pamanė, kad Sonis ją įsimylėjęs.

Moteris nuėjo prie mažų mergaičių, šokinėjančių per gumelę, ir kažko jų aiškiai paklausė. Jos parodė, o ji nusišypsojo, kažką joms sušuko ir nuėjo ta kryptimi, kur buvo parodžiusios.

Markas vėl stengėsi susikaupti ties žaidimu, kai pastebėjo, kad miegamojo užuolaidos atitrauktos. Jis pasičiupo žiūronus.

Tai Sūnus. Jis stovėjo priešais langą užmerkęs akis ir tvarsčiu perišta ranka palei šoną. Jis buvo nuogas. Šypsojosi, atrodė laimingas. Kaip Markas Kalėdų išvakarėse prieš išpakuojant dovanas. Ne, veikiau kaip Markas, pabudęs pirmąjį Kalėdų rytą ir prisiminęs dovanas, kurias *buvo* gavęs.

Sonis išsitraukė iš spintos rankšluostį, atsidarė duris ir ruošėsi eiti, kai staiga stabtelėjo. Pažvelgė į šalį, ant stalo. Čiupo kažką nuo jo. Markas priartino vaizdą.

Tai buvo knyga. Įrišta į juodą odą. Sūnus atsivertė knygą ir, matyt, ėmė skaityti. Jis paleido iš rankų rankšluostį. Prisėdo ant lovos ir skaitė toliau. Vertė puslapius. Šitaip prasėdėjo keletą minučių. Markas galėjo stebėti jo veido išraišką palengva keičiantis, o kūną vis labiau stingstant, gūžiantis tarsi nykštukui.

Staiga jis pašoko ir trenkė knygą į sieną.

Sugriebė stalinę lempą ir sviedė ją ten pat.

Paėjėjo į šalį, kažką riktelėjo ir atsisėdo ant lovos. Nulenkė galvą, susiėmė už jos lyg kryžiuodamas rankas ties kaklu. Šitaip prasėdėjo kūnui tirtant, tarytum tąsomas konvulsijų.

Markas suvokė, kad nutiko kas nors baisaus, tik nežinia, kas. Jam norėjosi ten nubėgti, pasakyti ar padaryti ką nors, kas jį paguostų. Jis tai sugeba, dažnai guosdavo mamą. Šį tą

pasakydavo, kai ką gražaus, ką juodu darę kartu, ar ji prisimenanti? Nebuvo daug iš ko rinktis, tai vis tie patys trejetas ketvertas dalykų, kuriuos ji prisiminė. Liūdnokai šyptelėdavo ir pašiaušdavo jam plaukus. Ir pasijusdavo geriau. Bet tokių mielų dalykų, kuriuos būtų darę su Soniu, neturėjo. Ir veikiausiai jis norėtų pabūti vienas, Markas tai suprato, nes pats toks būdavo. Kai mama norėdavo jį paguosti, jeigu kas nors jį nuskriausdavo, jis tik dar labiau suirzdavo, tarsi nuo paguodos taptų dar silpnesnis ir chuliganams patvirtintų iš tiesų esąs lepūnėlis.

Bet Sūnus tai joks lepūnėlis.

O gal vis dėlto lepūnėlis?

Jis kaip tik buvo atsistojęs ir nusisukęs į langą, jis verkė. Akys buvo paraudusios, o skruostai drėgni nuo ašarų.

O jeigu Markas apsiriko, jeigu Sūnus lygiai toks pats kaip ir jis? Silpnas, bailus, toks, kuris bėga ir slepiasi, kad tik negautų į kailį? Ne, ne, šitaip tikrai nebus, tik jau ne Sūnus! Jis didelis ir stiprus, drąsus ir padeda tiems, kurie ne tokie stiprūs. Arba tiems, kurie dar tokie taps.

Sūnus pasiėmė knygą, atsisėdo ir ėmė rašyti.

Po valandėlės iš knygos jis išplėšė lapą, jį suglamžė ir įmetė į šiukšliadėžę šalia durų. Ėmė rašyti kitame puslapyje. Tik šįkart nebe tiek daug. Išplėšė lapą ir turbūt ėmė skaityti tai, ką parašęs. Tuomet užsimerkė ir priglaudė lūpas prie popieriaus.

Marta padėjo maišelį su maisto prekėmis ant virtuvinės spintelės. Nusibraukė nuo kaktos prakaitą. Iki parduotuvės buvo gerokai toliau nei tikėjosi, o atgal grįžo paskubomis. Po čiaupu nuplovė dėžutę su braškėmis, paėmė dvi didžiausias ir raudoniausias uogas kartu su puokšte plukių, kurių prisiskynė pakelėje. Pajuto maloniai dilgtelėjus, kai pagalvojo apie

deginantį jo odos prisilietimą po antklode. Heroiną vartojęs vaikinas, svaigstąs nuo jos prisilietimų. Dabar jis esąs jos narkotikas. O ji tapusi priklausoma po pirmojo karto. Ji nugalėta, ir jai tai patiko!

Jau laiptinėje pamačiusi praviras miegamojo duris ji tai pajuto. Kad kažkas negerai. Per tylu.

Lova buvo tuščia. Lempa sudaužyta gulėjo ant grindų. Jo drabužių nebebuvo. Po lempos šukėmis ji pamatė juodą knygą, kurią buvo radusi po skersiniais lovoje.

Ji šūktelėjo jį vardu nors ir žinodama, kad atsakymo neišgirs. Jai įeinant varteliai buvo praviri, nors pati buvo tikra, kad juos uždarė. Jie atėję ir jį išsivedę, kaip jis ir sakęs. Jis aiškiai priešinęsis, bet be naudos. Ji palikusi jį miegantį, ji juo nepasirūpinusi, ji ne...

Marta grįžtelėjo ir pamatė lapelį ant pagalvės. Pageltusį, lyg išplėštą iš sąsiuvinio. Žodžiai parašyti senu rašikliu, gulinčiu šalia pagalvės. Ir pirmiausia mintis, šovusi jai į galvą, – tai turėtų būti jo tėvo rašiklis. Ir dar prieš perskaitydama tekstą ji pagalvojo, kad istorija kartojasi. Ji skaitė, ranka paleido gėles ir pridengė burną mechanišku judesiu bjauriai grimasai paslėpti, kai veidas persikreipia, kai iš akių rieda ašaros.

Mieloji Marta,

Atleisk man, tačiau dabar turiu išnykti. Mylėsiu tave amžinai.

Sonis

Markas sėdėjo ant lovos geltonajame name.

Po to, kai mergina puolė iš namų, praėjus tik dvidešimčiai minučių nuo tada, kai iš čia išskubėjo Sūnus, Markas pralaukė dar dešimtį minučių, kol įsitikino, kad jie nebegrįš.

Tuomet perėjo į kitą kelio pusę. Raktas tebegulėjo toje pačioje vietoje.

Lova buvo paklota, lempos šukės gulėjo šiukšlių dėžėje. Po šukėmis jis surado suglamžytą popieriaus lapą.

Žodžiai jame buvo parašyti rašikliu beveik moteriška rašysena.

Miela Marta,

Kartą tėvas man pasakojo apie vyrą, kurį matė skęstant. Jie patruliavo, buvo vidurnaktis, jaunas berniukas paskambino jiems nuo tilto prie Karaliaus rūmų. Berniuko tėvas įkritęs į vandenį, kai jie ruošėsi prisišvartuoti. Jis nemokėjo plaukti, todėl laikėsi įsikibęs į laivo kraštą, tačiau sūnui nesisekė užtempti jo į laivą. Kol atvyko patrulių automobilis, berniuko tėvas pritrūko jėgų, pasileido ir paniro po vandeniu. Buvo praėję tik keletas minučių, berniukui

verkiant mano tėvas paskambino narams. Jiems laukiant, vyriškis vėl iškilo į paviršių, blyškus veidas įkvėpė oro. Vaikas suklykė iš džiaugsmo. Tačiau jo tėvas ir vėl paniro. Mano tėvas nėrė paskui jį, bet buvo per tamsu. Ir kai mano tėvas vėl pasirodė vandens paviršiuje, jis žvelgė tiesiai į vis dar džiugų veidą vaikui, manančiam, kad viskas gerai, juk tėvas įkvėpė oro, o ir policija buvo kartu. Mano tėvas tada man papasakojo apie vaiką, kuriam plyšo širdis sužinojus, kad Dievas su juo tik žaidė apsimesdamas, kad sugrąžins tai, ką buvo atėmęs. Mano tėvas tąkart kalbėjo, kad jeigu Dievas yra, tai jis labai žiaurus. Dabar suprantu, apie ką jis kalbėjo, nes pagaliau suradau tėvo dienoraštį. Veikiausiai jis norėjo, kad mes sužinotume. Galbūt jis buvo žiaurus. Kitaip kam gi rašytų dienoraštį ir paslėptų jį tokioje aiškioje vietoje kaip lovos čiužinys?

Tavo gyvenimas dar prieš akis, Marta. Tikiuosi, jog gražiai jį nugyvensi. Aš nesugebėčiau.

Atleisk man, tačiau dabar išnykstu.

Amžinai tave mylėsiu.

Sonis

Markas užmetė akį į stalą. Ten gulėjo knyga, kurią Sonis skaitė.

Įrišta į juodą odinį viršelį, pageltusiais puslapiais. Jis jį pavartė.

Markas kaipmat suprato, kad tai dienoraštis, bet ne kiekviena diena buvo aprašinėjama. Kai kuriose vietose tarp datų praėję keli mėnesiai. Kartais tebūdavo užrašyta data ir pora sakinių. Pavyzdžiui, buvo toks užrašas, kad *troika* išsiskyrė, kad kažkas tarp jų nutiko. Po savaitės įrašyta, kad Helenė laukiasi, ir jie nusipirkę atskirą namą. Ir kad sunku gyventi

iš policininko atlyginimo, kad liūdna, jog jųdviejų su Helene tėvai negali jiems padėti finansiškai. Toliau buvo įrašas, koks jis esąs laimingas, kad Sonis susidomėjo imtynėmis. Matė užrašą viename puslapyje, kad bankas kilstelėjo palūkanas ir kad jie tiesiog nepajėgs susimokėti paskolos ir jam reikią ką nors daryti, kad neatsidurtų gatvėje. Ką nors susirasti. Kad pažadėjęs Helenei, jog viskas būsią gerai. Laimei, neatrodė, kad berniukas būtų pastebėjęs tėvų rūpesčių.

Kovo 19

Sonis sako norįs sekti mano pėdomis ir tapti policininku. Helenei atrodo, kad jis per daug susidomėjęs manimi, kad mane idealizuoja. Aš atsakiau, kad šitaip ir elgiasi sūnūs, kad aš irgi nebuvau kitoks. Sonis geras vaikas, gal net per geras, pasaulis juk sudėtingas, o šitoks vaikas tėvui yra tikrų tikriausia dovana.

Toliau sekė keletas puslapių, kuriuose Markas ne viską suprato. Panašių posakių kaip *neišvengiamas asmeninis bankrotas* ir *parduoti sielą velniui*. Ir vardo Dvynys.

Markas vartė toliau.

Rugpjūčio 4

Šiandien skyriuje ir vėl kalbėta apie kurmį, kad Dvynys turįs sėbrą policijoje. Keista, kaip neišradingai mąsto patys policininkai. Jiems visados vienas žudikas, vienas išdavikas. Nejaugi jie nesupranta dinamikos genialumo veikiant dviese? Kad vienas visuomet turi alibi, kuomet kitas veikia, todėl tokiu būdu mes abu netampame potencialiais įtariamaisiais tokioje gausoje bylų. Taigi, gerai įsitaisėme. Ir mums puikiai sekasi. Mes korumpuoti, supuvę policinin-

kai, už keletą niekingų sidabrinių atsisakę visko, kuo tikėjome. Užsimerkėme prieš narkotikus, prekybą žmonėmis, net žudymus. Niekas nebėra reikšminga. Ar bebus kelias atgal? Ar bus bent menkiausia galimybė prisipažinti, atlikti bausmę ir gauti atleidimą nesugriovus visko aplinkui? Nežinau. Žinau tik tai, kad privalau pasitraukti.

Markas nusižiovavo. Skaitydamas jis visuomet apsnūsdavo, ypač jeigu būdavo daug nesuprantamų žodžių. Jis pravertė dar keletą puslapių.

Rugsėjo 15

Kiek laiko taip tęsis, kol Dvynys išsiaiškins, kas mes tokie? Mes susisiekiame per hotmail *kiekvienas iš atskiro naudoto vogto kompiuterio, kuriuos „pasiskolinome" iš įkalčių kabineto, tačiau jie nėra patikimi. Tačiau antra vertus, jeigu jis norėtų, galėtų pasekti tose vietose, kur atsiskaitoma. Kai praėjusią savaitę „Broker" restorane Bogstado gatvėje atsiėmiau voką, priklijuotą prie suolo nugarėlės, buvau tikras, kad išsidaviau. Vyrukas prie baro rūsčiai nužvelgė mane, buvo matyti, kad jis nusikaltėlis. Ir neapsirikau. Jis priėjo prie manęs ir pasakė, kad prieš dešimtį metų jį suėmiau už disponavimą svetimu turtu. Ir kad tai geriausia, kas galėjo jam nutikti, nes jis užbaigė visas nesąmones ir dabar kartu su broliu verčiasi žuvininkyste. Jis padėkojo paspausdamas man ranką ir nuėjo. Istorija su laiminga pabaiga. Voke buvo įdėtas ir laiškas, kuriame Dvynys rašė norįs, kad aš – jis aiškiai dar nežino, kad veikiame dviese, – daryčiau pažangą policijoje, gaučiau aukštą poziciją, kuri būtų man naudingesnė. Taptų naudingesnė mums abiem. Gyvybiškai svarbi informacija, didžiuliai pinigai. Buvo rašoma, kad jis galėtų man padėti tai pasiekti, patampyti už*

atitinkamų virvučių. Aš garsiai nusikvatojau. Vyras absoliučiai pablūdęs, jis nesustos tol, kol netaps pasaulio valdovu. Nesustos, todėl turi būti sustabdytas. Parodžiau laišką Z. Nežinau kodėl, bet jis nesijuokė.

Pro atvirą langą Markas išgirdo mamą jį kviečiant. Jai kažko iš jo reikia. Jis nemėgo, kai ji taip elgdavosi – atsidariusi langą šaukdavo jį vardu per visą rajoną, lyg jis būtų koks šuo ar kas panašaus. Jis tebevartė užrašus.

6 spalio

Kažkas nutiko. Z sako, kad jam atrodo, jog turime liautis, kol žaisti sekasi, kad privalome visa tai įšaldyti. Ir Dvynys jau keletą dienų neatsakinėja į mano elektroninį laišką, taip dar nėra buvę. Gal jiedu pasišnekėjo? Aš nežinau, tik žinau, kad tai nėra toks dalykas, iš kurio gali paprastai pasitraukti. Žinau, kad Z daugiau jau manimi nebepasitiki. Dėl tos priežasties, dėl kurios ir aš juo nebepasitikiu. Mes parodėme vienas kitam savo tikrąjį veidą.

7 spalio

Naktį staiga aš viską supratau. Kad Dvyniui reikalingas tik vienas iš mūsų, ir kad būtent šitai jis ir nori gauti. Kad antrasis tampa atstumtuoju, nuožmiu liudytoju, kurį reikia pašalinti. Ir kad Z suprato tai anksčiau už mane. Todėl tai skubu, turiu pričiupti jį, kol jis nepričiupo manęs. Paklausiau Helenės, ar ji rytoj galės dalyvauti Sonio imtynininkų varžybose, nes turiu reikalų, kuriuos privalau užbaigti. Pasiteiravau Z, ar galėtume rytoj vidurnaktį susitikti Maridalene viduramžių tvirtovės griuvėsiuose, yra pora dalykų, apie kuriuos reikia šnektelti. Jis atrodė šiek

tiek sutrikęs, kad noriu susitikti tokioje apleistoje vietoje ir taip vėlai, tačiau pasakė galėsiąs.

8 spalio

Tylu. Užsitaisiau pistoletą. Keistas jausmas žinoti, kad netrukus nužudysiu žmogų. Klausiu savęs, kas mane prie šito privedė? Ar tai darau dėl šeimos? Ar dėl savęs? Ar pagunda gauti tai, ko niekada neturėjo mano tėvai, – padėtį, gyvenimą, kurį mačiau visiškai to nenusipelniusiems idiotams patiekiant ant sidabrinės lėkštutės. Ar tai energija ir įžūlumas, ar silpnumas ir atlaidumas? Ar esu blogas žmogus? Uždaviau sau šį klausimą: jeigu mano sūnus būtų tokioje situacijoje, ar norėčiau matyti jį darant tą patį, ką ir aš? Ir tuomet atsakymas būtų labai paprastas.

Netrukus važiuosiu į Maridaleną, tuomet ir pamatysime, ar grįšiu pasikeitęs. Tapęs žudiku.

Keista, tačiau giliai viduje trokštu, kad kas nors surastų šį dienoraštį. Matyt, tokia ta žmogiška prigimtis.

Daugiau nieko nebebuvo parašyta. Markas pravertė tuščius puslapius iki paskutinių, kurie buvo išplėšti. Tuomet vėl padėjo dienoraštį ant stalelio ir tyliai nulipo laipteliais žemyn, klausydamasis mamos balso vis šaukiant ir šaukiant jį vardu.

Betė įėjo į vaistinę, pilną žmonių, spustelėjo mygtuką su užrašu „Receptai“ aparate, išduodančiame eilės numerėlį, susirado laisvą kėdę palei sieną tarp pirkėjų, žvelgiančių į vieną tašką arba spaudančių telefono mygtukus, nors kabėjo draudimo ženklai. Ji buvo įkalbėjusi gydytoją išrašyti stipresnių migdomųjų.

– Tai benzodiazepinai, skirti vartoti trumpą laiką, – buvo sakęs gydytojas ir pakartojęs tai, ką ji žinojusi, kad tai ydingas ratas, kad jie gali sukelti priklausomybę ir kad šitaip blogio su šaknimis neišrausi. Betė atsakiusi, kad blogis esąs tai, kad ji neužmieganti. Ypač po to, kai supratusi, kad buvo viena likusi tame pat kambaryje su labiausiai ieškomu šalyje žudiku. Vyriškiu, nušovusiu moterį jos namuose ant Holmenkoleno kalno. O šiandien laikraščiuose buvo rašoma, kad jis taip pat įtariamas ir laivų savininko žmonos nužudymu, kad jis greičiausiai buvo įėjęs į atsitiktinius namus šalia Drameno ir nupjovęs jai dalį viršugalvio. Paskutinėmis dienomis Betė vaikštinėjo it zombis, pusiau atsibudusi, pusiau apsnūdusi, veikiama haliucinacijų. Ji visur regėjo jo veidą, ne tik laikraščiuose ir televizijoje, bet ir reklaminiuose plakatuose,

tramvajuje, parduotuvių langų atspindžiuose. Jis buvo paštininkas, kaimynas, liokajus.

O dabar ji jį matė ir čia.

Jis stovėjo prie prekystalio, galvą apvyniojęs baltu turbanu, o gal tai tebuvo tvarstis. Uždėjo ant prekystalio vienkartinių švirkštų su adatomis krūvelę ir atsiskaitė grynaisiais. Rastrinės nuotraukos laikraštyje ne itin padėjo, tačiau Betė atkreipė dėmesį, kad moteris, sėdinti šalia jos, sukuždėjo kažką šalia sėdinčiam vyriškiui ir parodė į jį, taigi, tikėtina, ir ji jį atpažino. Tačiau kai vyras su turbanu apsisuko ir nuėjo prie išėjimo durų, palinkęs į vieną pusę, Betė suprato, kad ji ir vėl apsigavo.

Blyškus it pelenai, užsisklendęs savyje akmeninis veidas nepanėšėjo į tą, kurį ji matė ketvirtajame apartamentų numeryje.

Kari sėdėjo palinkusi į priekį, kad įžvelgtų namų numerius jos automobiliui lėtai riedant pro didžiules vilas. Po bemiegės nakties ji buvo apsisprendusi. Ir Sam tą nemigos ir būdravimo naktį sakė, kad Kari taip rimtai nereikia pulti prie darbo, kuriame ji neketina užsibūti. Tai tiesa, bet ji mėgo tvarką. Tai gali nulemti jos ateitį, gali užtrenkti jai duris. Todėl ji pasiryžo aplankyti jį pati.

Ji stabtelėjo. Tai tas numeris.

Kari mąstė, ar galėtų įvažiuoti pro atvirus vartelius ir pakilti prie pat namo, bet pasistatė gatvėje. Ir nuėjo plačiu asfaltuotu keliu. Kieme girdėjosi vandens purkštuvo garsai, o šiaip buvo visiška tyla.

Ji palypėjo laipteliais, paskambino į duris. Išgirdo pašėlusį šuns lojimą viduje. Palūkuriavo. Niekas neišėjo. Ji apsisuko ir buvo belipanti laipteliais žemyn, kai pasirodė jis.

Saulė atsispindėjo stačiakampio formos akinių rėmeliuose. Jis veikiausiai bus apėjęs aplink namą ir garažą, turėjęs eiti tyliai ir paskubomis.

– Kas čia vyksta?

Laikė rankas už nugaros.

– Esu inspektorė Kari Adel. Norėčiau su jumis apie kai ką pasišnekėti.

– Ir apie ką gi? – jis užkišo rankas už diržo nugaroje, lyg norėdamas kilstelėti smėlio spalvos medvilninės kelnes ir kartu išsitraukti marškinius, pagaliau juk buvo labai karšta vasaros diena. Arba užsikišti pistoletą už diržo ir pridengti marškiniais, kad nesimatytų.

– Apie Simoną Kefą.

– Gerai. O kodėl ateinat pas *mane* kalbėtis apie jį?

Kari pakraipė galvą.

– Iš jo supratau, kad veikdama tradiciškai sudarysiu sąlygas informacijai nutekėti. Jis mano, kad kurmis vis dar veikia tarp mūsų.

– Jis šitaip mano?

– Todėl pagalvojau, kad bus geriausia eiti tiesiai pas valdžią. Pas jus, Policijos departamento vadovą.

– Gerai jau, gerai, – ištarė Pontijus Paras, pasitrindamas siaurą smakrą. – Užeikime vidun, inspektore Adel.

Patenkintas Erdelio terjeras šoktelėjo prie Kari palei duris.

– Vilochai! Tai, apie ką kalbėjome...

Šuo nusileido ant visų keturių ir tik lyžtelėjo Kari ranką. Uodega judėjo it propeleris. Eidama į svetainę Kari aiškino, kad gavusi informacijos, jog policijos vadovas dirbąs namie.

– Išsisukinėju nuo darbo, – nusišypsojo generalinis komisaras, mostelėdamas į didžiulę patrauklią sofą, apkrautą pagalvėlėmis. – Iš tiesų tai šią savaitę ketinau atostogauti, bet

kai šis žudikas laisvėje... – Jis atsiduso ir paniro į vieną iš priderintų fotelių. – Ir kas gi dėl Simono?

Kari atsikrenkštė. Ji buvo planavusi, kaip viską išdėstys, su visomis įmanomomis abejonėmis ir užtikrinusi, jog nenorinti skleisti paskalų, vien pasirūpinti jų atliktu darbu. Tačiau dabar, sėdint šalia policijos viršininko, kuris pasirodė toks nerūpestingas ir linkęs suprasti, kuris netgi prisipažino tinginiaujantis, tapo daug lengviau eiti iškart prie esmės.

– Simonas veikia vienas, – pasakė ji.

Komisaras pakėlė antakį.

– Tęsk.

– Mes tiriame bylą patys atskirai nuo KRIPOS, mes su jais nebendradarbiaujame, o dabar jis liovėsi bendradarbiauti ir su manimi. Gal viskas būtų ir gerai, bet problema ta – man atrodo, kad jis turi vienokį ar kitokį tikslą. O aš nenoriu būti įtraukta į tai, jeigu jis veikia nelegaliai. Jis pats paprašė manęs laikytis nuošaliai, pasakęs, kad ketina nesielgti pagal reglamentą.

– Tikrai? Ir kada tai buvo?

Kari trumpai papasakojo apie susitikimą pas Iverą Iverseną.

– Chm, – ištarė Paras, nepaliaudamas tęsti „m“. – Negerai. Aš pažįstu Simoną ir norėčiau, kad galėčiau pasakyti, jog tai nepanašu į jį. Bet, deja, yra taip. Kaip jūs manot, koks galėtų būti jo tikslas?

– Jis nori pats sugauti Sonį Lofthusą.

Paras prilaikė smakrą nykščiu ir smiliumi.

– Žinau. Kas dar apie tai žino?

– Niekas, atėjau tiesiai pas jus.

– Gerai. Pažadėk man, kad niekam apie tai neužsiminsi. Juk supranti, kad tai subtili byla. Visų akys šioje byloje

nukreiptos į policiją, todėl negalime leisti, kad atskiri pareigūnai elgtųsi neprofesionaliai.

– Žinoma, aš tai suprantu.

– Palik šį reikalą man. Manykim, kad šio susitikimo niekada nebuvo. Galbūt skamba dramatiškai, bet tokiu būdu tarp savo kolegų išvengsi skundikės etiketės. O tokie vardai lipte prilimpa.

Prilimpa. Apie tai ji nepagalvojo. Kari nurijo seiles ir paskubomis linktelėjo.

– Labai ačiū.

– Nėra reikalo dėkoti, tai aš turėčiau dėkoti, Adel. Tu pasielgei teisingai. Grįžk ir tęsk darbus. Taip sakant, tarsi nieko nebūtų nutikę. – Policijos viršininkas pakilo. – Turiu paskubėti ir toliau nieko neveikti, turiu tam vienintelę dieną.

Kari atsistojo patenkinta ir nurimusi, kad šitai praėjo kur kas mažiau skausmingai nei galėjo tikėtis.

Tarpduryje policijos viršininkas stabtelėjo.

– Kur dabar Simonas?

– Nežinau, jis dingo iš tos vietos, kur naktį radome automobilį su kūnu, ir daugiau niekas jo nematė.

– Chm. Neturi jokių minčių, kur jis galėtų būti?

– Paskutinis dalykas, ką padariau, tai įteikiau jam sąrašą viešbučių, kur galėtų būti apsistojęs Lofthusas.

– Kuo remiantis?

– Kad jis mokės grynaisiais. Dabar beveik niekas to nedaro.

– Gudru. Sėkmės.

– Dėkui.

Kari nusileido laipteliais ir buvo jau buvo netoli vietos, kur stovėjo vandens purkštuvas, kai iš nugaros išgirdo žingsnius. Tai buvo Paras.

– Pamaniau, kad turėčiau paminėti vieną dalyką, – pasakė jis. – Iš to, ką girdėjau, suprantu, kad nereikia atmesti, kad tai tu surasi mums Lofthusą.

– Taip? – paklausė Kari, žinodama, kad klausimas skamba taip, lyg ji itin pasitikėtų savimi, kaip jai ir norėjosi.

– Ir jeigu taip atsitiktų, atmink, kad jis ginkluotas ir pavojingas. Ir kad būsite suprasti, jeigu pačiai arba kartu su kolegomis tektų gintis.

Kari nubraukė šalin nuolat išsidraikančias sruogas.

– Ir ką konkrečiai tai reikštų?

– Kad slenkstis panaudoti ginklą norint sustabdyti šį žudiką yra žemas. Atmink, kad jis jau pakankino vieną viešą pareigūną.

Kari pajuto malonų vėjo gūsio atpūstą vandens lašelių dušą.

– Puiku, – pasakė ji.

– Šnektelsiu su KRIPOS vadovu, – tarė Paras. – Šioje byloje galėtumei dirbti komandoje su Osmundu Bjornstadu. Manau, kad judu panašiai suprantate šią situaciją.

Simonas spoksojo į veidrodį. Bėgo metai. Bėgo valandos. Jis jau nebe toks žmogus, koks buvo prieš penkiolika metų. Jis net ne toks, koks buvo prieš septyniasdešimt dvi valandas. Kadaise manė esąs nenugalimas. Kažkada galvojo esąs atmata. Ir priėjo išvadą, kad nėra nei vienas iš jų, kad jis – žmogus iš kūno ir kraujo, galintis elgtis teisingai arba leistis užvaldomas žemiausių instinktų. Bet ar tai reiškia, kad jis, arba kas nors kitas gali rinktis savo noru? Argi mes visi nesprendžiame tų pačių lygčių, argi nevertiname tų pačių mažmožių, tos pačios tikimybės vienaip ar kitaip atsiskaityti,

argi vėl ir vėl nesirenkame to paties iš naujo? Sakoma, kad gali kisti vertybės, į tavo gyvenimą, pavyzdžiui, gali ateiti moteris, gali tapti išmintingesnis ir iš naujo įvertinti, kas tau geriausia. Bet taip yra todėl, kad tie kiti dalykai tampa reikšmingesni, kinta tik skaičiai lygtyse, o tu skaičiuoji lygiai taip pat. Ir vėl taip pat pasirenki iš naujo. Nulėmus cheminiam medžiagų junginiui smegenyse, turimai informacijai, išgyvenimo instinktui, seksualiniam potraukiui, mirties baimei, išsiugdytai moralei ir bandos jausmui. Mes baudžiame žmones ne todėl, kad jie blogi, o todėl, kad jie blogai pasirenka. Pasirenka tai, kas nepriimtina bandai. Moralė nėra pasiųsta iš dangaus ar amžina, tai tik taisyklės žmonijos labui. O tie, kurie nelinkę paisyti tų taisyklių, to apibrėžto *modus operandi**, niekada neprisitaikys, nes nėra laisvi apsispręsti. Tai tik iliuzija. Kaip ir daugelis iš mūsų, įstatymų griovėjai tedaro tai, ką daro. Štai kodėl jie privalo būti pašalinti užtikrinant, kad nesidaugins ir neužkrės bandos savo negatyvaus elgesio genais.

Simonas Kefas pamanė šįvakar veidrodyje pamatęs robotą. Sudėtingą ir komplikuotą, ir su daugybe pasirinkimų. Bet vis tiek robotą.

Tai ką gi jis baudžia, šis vaikinas? Ko gi jis nori? Išgelbėti pasaulį, kuris netrokšta būti išgelbėtas? Išnaikinti tai, ko nepastebėsime esant reikalinga? Nes kas gi gali ištverti gyvendamas pasaulyje be nusikaltimų, be idiotiško kvailių priešinimosi, be neracionaliųjų, skatinančių judėjimus, pasikeitimus? Be vilties geresniam – arba blogesniam – pasauliui. Tas nelemtas nekantrumas, poreikis nuolat judėti it rykliui, kad gautų deguonies.

* Veikimo būdo. (Lot.)

„Tai puikus laikas. Būtent dabar. Taip čia ir pasilikime.“ Niekas šitaip nevyksta.

Simonas išgirdo žingsnius. Pasitikrino, kad pistoletas būtų paruoštas.

Raktas pasisuko spynoje.

Simonas klausėsi greitų žingsnių. Tarsi skubant. Jis skaičiavo sekundes nenuleisdamas akių nuo savo atvaizdo veidrodyje virš praustuvės vonios kambaryje. Vaikinas matė, kad viskas kambaryje buvo taip pat, kaip jis ir palikęs, todėl automatiškai šiek tiek atsipalaidavo, jo budrumas sumenko. Jis galėjo įeiti, bet ginklą jau bus padėjęs į šalį. Simonas tebeskaičiavo.

Sulig dvidešimčia jis atidarė duris atkišęs pistoletą prieš save.

Vaikinas sėdėjo lovoje.

Galvą jis buvo apsivyniojęs tvarsčiu. Priešais jį ant grindų gulėjo portfelis, prieš tai buvęs spintoje. Jis buvo atsegtas ir pilnas maišelių su baltais milteliais. Simonui nebūtų reikėję teirautis, kas tai. Vaikinas viename jų buvo prapjovęs skylę. Kairėje rankoje jis laikė arbatinį šaukštelį su milteliais, o kitoje uždegtą žiebtuvėlį. Ant lovos gulėjo ryšulys vienkartinių švirkštų ir padėklas su adatomis.

– Kas iššaus pirmas? – paklausė vaikinas.

Simonas atsisėdo priešais jį. Stebėjo jį laikant žiebtuvėlį po šaukštelių.

– Kaip mane radot?

– Išdavė telefonas, – tarė Simonas, neatitraukdamas žvilgsnio nuo liepsnos. – Ir foniniai garsai. Prostitutės, dirbančios savo darbą. Žinai, kas aš toks?

– Simonas Kefas, – atsakė vaikinas. – Pažinau iš nuotraukų. – Milteliai tirpo. Maži burbuliukai kilo į paviršių. – Aš neketinu priešintis. Vis tiek galvojau šiandien pasiduoti policijai.

– O? Ir kodėl gi? Ar kryžiaus žygis jau baigtas?

– Nėra jokio kryžiaus žygio, – atsakė vaikinas ir atsargiai padėjo šaukštelį į šalį. Simonas žinojo, kad heroino skystis turi atvėsti. – Vienintelis dalykas, tai aklas tikėjimas, tikime išmokę tai dar vaikystėje. Tačiau vieną dieną visi sužinome, kad ne šitaip surėdytas pasaulis. Kad mes esame šiukšlės. Visi esame šiukšlės.

Simonas uždėjo pistoletą sau ant delno, pasižiūrėjo į jį.

– Ne policijai turiu tave pristatyti, Soni. O Dvyniui. Tave, narkotikus ir pinigus, kuriuos iš jo pavogei.

Vaikinas pažvelgė į jį, nuplėšdamas įpakavimą nuo vieno švirkšto.

– Puiku. Tai tas pats. Jis nori mane nužudyti?

– Taip.

– Apsivalyti nuo šiukšlių. Leiskit man pirmiausia susileisti šitai. – Jis įdėjo vatos gumulėlį į šaukštelį, į jį įkišo švirkšto galiuką ir pritraukė. – Nežinau šių narkotikų, gal jie su priemaišomis, – pasiaiškino apie filtravimą per vatos gumulėlį.

Nužvelgė Simoną, ar jis supratęs ironiją.

– Narkotikai iš Kalės Fariseno slėptuvės, – prabilo Simonas. – Išlaikei iki šiol nesusigundęs?

Vaikinas šiurkščiai sukrizeno.

– Neteisingai paklausiau, – pasitaisė Simonas. – Išmeskim tą „susigundyti". Sugebėjai atsispirti. Kaip?

Vaikinas gūžtelėjo pečiais.

– Žinau porą dalykų apie priklausomybę, – tęsė Simonas. – Sąrašas dalykų, priverčiančių mus atsilaikyti, nėra labai ilgas. Mes būname atradę Jėzų, sutikę merginą, mūsų pačių vaikus arba Giltinę. Mano atveju tai buvo mergina. O tavuoju?

Vaikinas neatsakė.

– Tavo tėvas?

Vaikinas tik spoksojo į Simoną it tyrinėdamas, lyg būtų kažką išsiaiškinęs.

Simonas papurtė galvą.

– Judu tokie panašūs. Dabar tai matau daug geriau nei nuotraukose.

– Visi sakydavo, kad mes nepanašūs.

– Ne su tėvu. O su motina. Turi jos akis. Ji keldavosi labai anksti, anksčiau už mus, papusryčiaudavo prieš išbėgdama į darbą. Kartais atsikeldavau anksčiau vien tam, kad

pamatyčiau ją ten sėdinčią, dar nesusitvarkiusią, pavargusią, bet tomis nepaprastai gražiomis akimis.

Dabar jau vaikinas sėdėjo nė nekrusteldamas.

Simonas nusuko pistoletą it ko ieškodamas.

– Mūsų buvo ketvertas, nieko neturėjome, gyvenome viename Oslo bute, taip buvo pigiau. Trys vaikinai iš Policijos mokyklos ir tavo mama. Trys vaikinai, pasivadinę *troika*, tapę geriausiais draugais. Tai tavo tėvas, aš ir Pontijus Paras. Tavo mama laikraščiuose ieškojo buto ir rado laisvą kambarį. Manau, jog mes ją įsimylėjome vos pamatę, visi trys. – Simonas šypsojosi. – Mes visi sukiojomės aplinkui, slapčia meilinomės jai. Visi trys buvome gražuoliai vaikinai, ji nežinojo, kurį iš mūsų pasirinkti.

– Šito nežinojau, – pratarė vaikinas. – Tik žinau, kad pasirinko blogai.

– Taip, – tarė Simonas. – Ji pasirinko mane.

Simonas pakėlė akis nuo ginklo. Sutiko Sonio žvilgsnį.

– Tavo mama buvo mano gyvenimo meilė, Soni. Aš ėmiau grimzti į dugną, kai ji mane paliko ir pasirinko tavo tėvą. Kai netrukus paaiškėjo, jog ji laukiasi. Jiedu išsikraustė, nusipirko namą Berge. Ji nėščia, jis studentas, neturėjo nei šaukšto, nei šakutės. Bet palūkanų norma buvo žema, bankai tuo metu dalijo pinigus į kairę ir į dešinę.

Sonis nė nemirktelėjo. Simonas atsikrenkštė.

– Maždaug tuo metu ėmiau lošti. Jau turėjau skolų, kai ėmiau statyti už žirgus. Dideles sumas. Tai mane savotiškai laisvino lyg stovint ant uolos krašto ir žinant, kad nesvarbu, kas nutiktų, tai mane išplėš iš tos vietos, kurioje buvau. Kilsiu aukštyn ar krisiu žemyn, man buvo beveik tas pats. Tuo metu mudu su tavo tėvu atitolome vienas nuo kito. Aš

neįstengiau džiaugtis jo laime. Jis su Pontijumi bičiuliavosi, *troika* iširo. Radau pasiteisinimą, kai jis paklausė, ar norėčiau tapti tavo krikšto tėvu, tačiau įsėlinau į bažnyčią, stovėjau nuošaliausiai, kai tave krikštijo. Buvai vienintelis neverkęs kūdikis. Ramiai ir su šypsenėle žiūrėjai į naują, kiek nervingą kunigą, lyg pats jį krikštytum, o ne atvirkščiai. Tuomet aš išėjau ir pastačiau trylika tūkstančių kronų už žirgą vardu Sonis.

– Ir?

– Ir dabar tu man skolingas trylika tūkstančių.

Vaikinas nusišypsojo.

– Kodėl man šitai pasakojat?

– Nes kartkartėmis vis pagalvoju, ar viskas galėjo susiklostyti kitaip. Jeigu būčiau pasirinkęs kitaip. Jeigu Abas būtų galėjęs rinktis. Ir tu. Einšteinas yra sakęs, kad beprotybė yra tuomet, kai žmogus nuolat sprendžia tą patį sudėtingą klausimą ir kaskart tikisi gausiąs vis kitą atsakymą. O jeigu Einšteinas klydo, Soni? Jeigu yra kažkas kita, dieviška inspiracija, kuri leistų mums kitą kartą pasirinkti kitaip?

Vaikinas ant žasto užsirišo guminę žarnelę.

– Kalbate kaip tikintis, Simonai Kefai.

– Nežinau, aš tik klausiu. Žinau tik tai, kad tavo tėvo ketinimai buvo geri, nors ir kaip stipriai tu jį teisi. Jis troško geresnio gyvenimo ne sau pačiam, o jums visiems trims. Ir kad toji meilė buvo jam pražūtinga. Ir dabar tu lygiai taip pat stipriai save kaltini, nes manai, kad judu esate kopijos. Bet tu nesi tavo tėvas. Jeigu jis moraliai klydo, dar nereiškia, kad ir tu suklysi. Sūnaus atsakomybė – netapti tokiam kaip tėvas, bet būti geresniam už jį.

Vaikinas įsikando guminės žarnelės galą.

– Galbūt, bet koks dabar skirtumas? – ištarė lūpų krašteliu, atlošė galvą taip, kad suveržtų ranką ir išryškėtų kraujagyslė. Laikė paruoštą injekciją laisvoje rankoje nykščiu prispaudęs švirkšto stūmoklį ir švirkštą delne. Kaip kinų stalo tenisininkas, pamanė Simonas. Švirkštą laikė dešine ranka, nors pats buvo kairiarankis, tačiau Simonas žinojo, jog narkomanai privalo išmokti susileisti abiem rankomis.

– Skirtumas toks, kad dabar tavo teisė rinktis, Soni. Ar nori susileisti šį švirkštą? Ar padėti man pričiupti Dvynį? Ir tikrąjį kurmį?

Adatos galiuke sužvilgo lašelis. Iš gatvės girdėjosi eismo triukšmas ir juokas, iš gretimo kambario sklido tylus pašnekesys ant pagalvių. Ramaus vasariško miesto pulsas.

– Noriu suorganizuoti susitikimą, kuriame dalyvautų Dvynys bei kurmis. Bet jeigu tavęs nebus tarp gyvųjų, nėra prasmės, čia tu būtum masalas.

Neatrodė, kad vaikinas klausytųsi, jis palenkė galvą tarsi rangydamasis prieš švirkštą, ruošdamasis apsvaigti. Simonas įsitempęs laukė. Ir labai nustebo, išgirdęs jo balsą.

– Kas jis, tas kurmis?

– Pamatysi jį ten atėjęs, ne anksčiau. Žinau, ką tau teko iškęsti, Soni. Bet visuomet yra dalykų, kurių neatidėsi, kai negali dar vieną dieną pabūti silpnas ir žadėti sau, kad rytoj, jau rytoj tai tikrai pradėsiu kitą gyvenimą.

Sonis papurtė galvą.

– Kito gyvenimo nebebus.

Simonas pažvelgė į švirkštą. Ir jam toptelėjo. Kad tai mirtina dozė.

– Tai nori mirti taip ir nesužinojęs, Soni?

Vaikinas nuo švirkšto pakėlė akis į Simoną.

– Pažvelkit, kur noras žinoti mane atvedė, Kefai.

*

– Ar tai čia? – paklausė Osmundas Bjornstadas, pasilenkdamas viršum vairo. Perskaitė užrašą virš durų. Viešbutis „Bismarkas“.

– Taip, – atsakė Kari, atsisegdama saugos diržą.

– Esi įsitikinusi, kad jis čia?

– Simonas domėjosi, kokiuose viešbučiuose Kvadratūroje būna svečių, mokančių grynaisiais. Pamaniau, kad jis ką nors žino, todėl paskambinau į šešetą viešbučių ir išsiunčiau jiems Sonio Lofthuso nuotrauką.

– Ir „Bismarkas“ užkibo?

– Registratūroje patvirtino, kad žmogus, kurio nuotrauką atsiunčiau, gyvena 216 kambaryje. Jis dar pridūrė, kad vienas policininkas jau lankėsi čia ir jam buvo leista patekti į kambarį. Kad viešbutis su policininku susitarė ir jis pažadėjęs, kad gerbsime jų privatumą.

– Simonas Kefas?

– Bijau, kad taip.

– Puiku, tuomet iškart ir pradėsime. – Osmundas Bjornstadas pakėlė portatyvinę radijo stotelę, nuspaudė mygtuką „kalbėti“. – „Delta“, einam į vidų.

Garsiakalbyje sutraškėjo.

– Čia „Delta“. Baigiau.

– Tuomet galim eiti į vidų. Tai 216 kambarys.

– Priimta. Mes einame į vidų. Baigiau, atsijungiu.

Bjornstadas padėjo į šalį radijo stotelę.

– Kokios jiems instrukcijos? – paklausė Kari, pajutusi, kad palaidinė ankštoka.

– Prioritetas – jų pačių saugumas, šaudyti tik esant būtinybei. Kur eini?

– Įkvėpti gryno oro.

Kari perėjo gatvę. Priešais ją bėgo juodai apsirengę policininkai su „MP-5“ automatais, keletas įbėgo į registratūrą, dar keletas – į vidinį kiemelį, kur buvo laiptai ir atsarginis išėjimas gaisro atveju.

Ji praėjo pro registratūrą, buvo užlipusi ties laiptų viduriu, kai išgirdo triukšmą „Deltai“ įsilaužiant pro duris ir kurtinantį šoko granatos sukeltą trenksmą. Eidama koridoriumi ji girdėjo radijo stotelės traškesį. „Zona išvalyta ir saugi.“

Ji įžengė į kambarį.

Keturi policininkai: vienas vonios kambaryje, trys miegamajame. Visos spintų durys bei langai atidaryti.

Ir niekо daugiau. Jokių paliktų daiktų. Svečias išsiregistravęs.

Markas atsitūpęs ieškojo žolėje varlių, kai pamatė Sūnų išeinant iš geltonojo namo ir artėjant prie jo. Popiečio saulė jau buvo nusileidusi žemai virš stogo, ir kai Sonis stabtelėjo priešais jį, atrodė, tarsi saulės spinduliai kyla iš Sūnaus galvos. Jis nusišypsojo, ir Markas apsidžiaugė, kad jis jau nebeatrodo toks nelaimingas, koks buvęs iš ryto.

– Buvo malonu tave sutikti, Markai.

– Ar išvyksti?

– Taip, dabar jau išvykstu.

– Kodėl jums visiems visada reikia išvažiuoti? – sprūste išsprūdo jam.

Sūnus atsitūpė, uždėjo ranką Markui ant peties.

– Aš prisimenu tavo tėvą.

– Tikrai? – netikėjo Markas.

– Taip. Ir nežiūrint visko, ką mama tau apie jį galėtų sakyti ar galvoti, jis visuomet buvo man geras. O kartą jis sumedžiojo didžiulį briedį, atklydusį iš miško į mūsų kaimynystę.

– Jis tai padarė?

– Vienas pats.

Markas atkreipė dėmesį į kažin ką keista. Už Sūnaus galvos atvirame geltonojo namo miegamojo lange pašėlusiai plaikstėsi lengvos užuolaidos. Nors visiškai nebuvo vėjo.

Sūnus pakilo, pašiaušė jam plaukus ir ėmė leistis keliu žemyn. Mosikuodamas portfeliu rankoje, švilpaudamas. Kažin kas sugavo Marko žvilgsnį, ir jis vėl atsisuko namo pusėn. Užuolaidas buvo apėmusi liepsna. Ir dabar jis pamatė, kad liepsnos visuose languose. Visur.

Briedį, pamanė sau Markas. Mano tėtis sumedžiojo briedį.

Iš namo pasigirdo gaudesys tarytum įkvepiant orą. Garsas įgavo gaudžiančių pustonių bei dainingų obertonų ir sustiprėjo, tapo grėsminga pergalinga muzika. Ir dabar liepsnos šoko ir sūkuriavo už tamsių langų, geltonosios balerinos, jau švenčiančios pasaulio pabaigą, teismo dieną.

Simonas perjungė į laisvą pavarą ir leido varikliui dirbti tuščia eiga.

Tolėliau gatvėje, priešais jo namą stovėjo automobilis, naujutėlaitis mėlynas „Ford Mondeo“. Užtamsintu užpakaliniu langu. Šitoks automobilis stovėjo ir prie ligoninės priešais įėjimą į akių ligų skyrių. Žinoma, tai galėtų būti sutapimas, bet pernai Oslo policijos apygarda nusipirko aštuonetą „Ford Mondeo“. Su tamsintais užpakaliniais stiklais, kad neįžiūrėtum mėlynų švyturėlių, įmontuotų už atlošo galvai.

Nuo keleivio sėdynės Simonas griebė mobilųjį telefoną, ėmė spaudyti mygtukus.

Atsakė iškart, telefonui nespėjus suskambėti ir porą sykių.

– Ko tau reikia?

– Labas, Pontijau. Ar tave erzina tai, kad mano telefonas nuolat juda?

– Stabdyk šią beprotystę, Simonai, ir aš tau pažadu, kad pasekmių nebus.

– Jokių?

– Jeigu iškart liausiesi. Sutariam?

– Tau visuomet norisi sandėrio, Pontijau. Puiku, sutariam. Iš ankstaus ryto susitinkam restorane.

– Šit kaip? Ką patieksi?

– Porą kriminalinių nusikaltėlių, kurių areštas uždės tau papildomą plunksną ant karūnos.

– Pateik daugiau detalių?

– Šito negausi. Tačiau gausi adresą ir tikslų laiką, jeigu pažadėsi pasiimti kartu tik vieną asmenį. Mano kolegę Kari Adel.

Akimirką ragelyje nuščiuvo.

– Bandai mane apkvailinti, Simonai?

– Argi kada nors taip elgiausi? Prisimink, kad iš to tu daug išloši. Arba tiksliau, daug prarasi leidęs šiems asmenims pasprukti.

– Ar duodi žodį, kad nepakliūsim į kokią pasalą?

– Taip. Negi manai, kad leisčiau, jog Kari kas nors nutiktų?

Pauzė.

– Ne. Ne, šitaip tu niekados nesielgi, Simonai.

– Matyt, todėl ir netapau generaliniu komisaru.

– Labai sąmojinga. Kur ir kada?

– Penkiolika po septynių. Akerio krantinėje numeris 86. Pasimatysim.

Simonas pravėrė šoninį langelį, išmetė telefoną ir jis dingo virš kaimyno tvoros. Tolumoje girdėjosi ugniagesių sirenos.

Tuomet jis įjungė pavarą ir nuspaudė greičio pedalą.

Važiavo vakarų kryptimi. Prie Smestado pasuko Holmenkoleno gūbrio link. Suko ratais aukštyn, kur visuomet pajusdavo, koks turėtų būti planas.

Iš apžvalgos aikštelės „Honda“ jau seniausiai buvo patraukta, o teismo medicinos eksperto darbas baigtas. Galų gale juk tai ne nusikaltimo vieta.

Tik jau ne žmogžudystės.

Simonas taip pastatė automobilį, kad matytų fiordą ir saulės laidą.

Kai stipriau sutemo, Oslas vis labiau ir labiau panėšėjo į gęstantį laužą su smilkstančiomis raudonomis ir geltonomis žarijomis.

Simonas pasikėlė švarko apykaklę, sėdynę atlošė atgal. Turi pamėginti numigti. Rytoj laukia svarbi diena.

Svarbiausia.

Jeigu jiems nusišypsos laimė.

– Pasimatuok šitą, – pasakė Marta, paduodama jaunuoliui striukę.

Jis buvo naujokas, čia ji mačiusi jį tik kartą. Galbūt dvidešimties, ir jam pasiseks, jeigu sulauks dvidešimt penkerių. Tai tebuvo kitų Ilos registratorių spėlionės.

– Puiku, tau tinka! – šypsojosi ji. – Galbūt tiks ir prie šių drabužių?

Ji padavė jam džinsus, kurie vargu ar buvo nešioti. Ji pajuto, kad už jos kažkas stovi ir grįžtelėjo. Jis turbūt įėjo pro kavinę, veikiausiai stovėdamas drabužių sandėlio tarpduryje akimirką ją stebėjo. Su kostiumu ir tvarsčiu ant galvos jis atrodė gana įspūdingai, bet Marta to nepastebėjo.

Ji matė tik jo įtemptą skvarbų žvilgsnį.

Tai, ko ji nenorėjo. Tai, ko troško.

*

Larsas Gilbergas apsisuko naujutėlaičiame firminiame miegmaišyje. Sporto prekių pardavėjas skeptiškai žiūrėjo į tūkstančio banknotą, kol patikrinęs jį priėmė ir atidavė Gilbergui šį stebuklą. Jis sumirksėjo akimis.

– Grįžai, – išpyškino jis. – Dieve, tapai induistu? – Jo balsas aštriai aidėjo po tilto arkomis.

– Galbūt, – šypsojosi vaikinas ir visas drebantis pritūpė šalia jo. – Man šiąnakt reikia vietos pernakvoti.

– Prašau. Nors atrodai, jog turėtum pinigų viešbučiui.

– Ten jie mane ras.

– Čia užtektinai vietos ir niekas nestebi.

– Ar galiu pasiskolinti keletą laikraščių? Žinoma, jeigu juos jau perskaitei.

Gilbergas sukrizeno.

– Gali pasiskolinti mano senąjį miegmaišį, naudoju jį vietoj čiužinio. – Jis ištraukė iš po savęs skylėtą nudrengtą miegmaišį. – O žinai ką? Gali imti mano naująjį, o aš šiąnakt pamiegosiu senajame. Jame daug manęs, supranti, ką turiu galvoje?

– Ar tikrai?

– Būtent, senasis miegmaišis manęs pasiilgo.

– Labai ačiū, Larsai.

Užuot atsakęs, Larsas Gilbergas tik nusišypsojo.

O atsigulęs pajuto malonią šilumą, sklindančią ne iš miegmaišio. Sklindančią iš vidaus.

Koridoriuose pasigirdo tarsi atodūsis, kai visos kamerų durys Valstybės kalėjime vienu metu buvo užrakintos nakčiai.

Johanas Haldenas atsisėdo lovoje. Visiškai tas pats, kad ir ką darytum. Sėdėtum, gulėtum ar stovėtum, skausmai tokie

pat. Jis žinojo, kad jie niekur nedings, kasdien bus tik blogiau. Dabar liga jau matėsi. Prie plaučių vėžio dar prisidėjo auglys kirkšnyje, dydžio sulig golfo kamuoliuku.

Arildas Frankas tesėjo savo pažadą. Už bausmę, kad padėjo vaikinui pasprukti, Johanas kameroje bus sugraužtas vėžio be jokios gydytojų priežiūros ar skausmą malšinančiųjų. Galbūt pamatęs, kad Johanas jau užtektinai prisikentėjo ir bet kada gali mirti, Arildas išsiųs jį į patalpą ligoniams vien tam, kad metiniame pranešime išvengtų mirties kameroje.

Buvo labai tylu. Kalėjimo kamera stebima vaizdo kamerų, tylu. Anksčiau prižiūrėtojai sukdavo ratus ir užrakinus kameras, ir jų žingsnių garsas savotiškai ramindavo. Ulersmo kalėjime vienas iš prižiūrėtojų, Hovelsmo, religingas vyresnio amžiaus žmogus, vaikštinėdamas mėgdavo giedoti. Senovines psalmes sodriu baritonu. Tai būdavo pati geriausia lopšinė, kurios ilgiems metams kalėti nuteistas kalinys galėdavęs klausytis, ir net psichikos sutrikimų turintys kaliniai nustodavę šūkauti, išgirdę Hovelsmo vaikščiojant koridoriumi. Johanas būtų norėjęs, kad dabar čia būtų Hovelsmo. Būtų norėjęs, kad ir vaikinas čia būtų. Tačiau jis negalįs skųstis. Vaikinas suteikęs jam tai, ko jis troško. Nuodėmių atleidimą. O kartu ir lopšinę.

Jis iškėlė švirkštą į šviesą.

Lopšinė.

Vaikinas jam paaiškino gavęs jį įdėtą į Bibliją iš kalėjimo dvasininko, velionio Pero Volano – tegul jo kenčianti siela ilsisi ramybėje – ir kad tai grynų gryniausias heroinas, kokio tik galėtum gauti Osle. Ir parodęs, kaip elgtis, kai ateis laikas.

Johanas priglaudė švirkštą su adata prie rankos, viršum storos mėlynos venos. Drebėdamas giliai įkvėpė.

Tai ir viskas, toks gyvenimas. Gyvenimas, kuris galėjęs būti visiškai kitoks, jeigu jis nebūtų sutikęs paimti tų dviejų

krepšių iš Songklos uosto. Keista. Ar ir šiandien jis pasakytų „taip"? Ne. Bet tas žmogus, koks jis buvo tuomet, pasakė „taip". Ir pasakytų tai vėl ir vėl. Kitaip nebūtų.

Jis prispaudė adatą prie odos, sudrebėjo pamatęs, kaip oda leidžiasi praduriama ir adata slysta vidun. Tuomet jis spustelėjo stūmoklį. Lygiai ir ramiai. Turi susileisti viską, tai svarbu.

Pirmiausia dingo skausmai. Lyg mostelėjus burtininko lazdele.

Tuomet prasidėjo kitkas.

Ir jis suvokė, apie ką jie nuolatos kalbėdavo. Euforija. Laisvas kritimas. Apkabinimas. Ar gali būti šitaip paprasta, ir visą tą laiką buvai tik per žingsnį nuo adatos dūrio? Ir kad ji būtų šalia tik per adatos dūrį. Nes dabar ji čia, su šilko suknele, juodais it anglis žvilgančiais plaukais, migdolų akimis. O švelnus balsas kužda sudėtingus angliškus žodžius minkštomis it avietės lūpomis. Johanas Haldenas užmerkė akis ir apalpo lovoje.

Bučinys.

Tik šito jis visuomet ir troškęs.

Markas sumirksėjo priešais televizoriaus ekraną.

Jie šnekėjo apie visus, nužudytus per pastarąsias savaites, visą laiką apie tai girdėjai per televiziją ir radiją. Mama buvo sakiusi, kad daug nežiūrėtų, kad ims sapnuoti košmarus. Bet jis jau nebesapnuoja košmarų. O dabar jis buvo televizoriaus ekrane, ir Markas jį atpažino. Jis sėdėjo prie stalo, apkrauto mikrofonais, ir atsakinėjo į klausimus, o Markas prisiminė jį iš stačiakampės formos akinių. Markas nežinojo, ką tai reiškė, nei koks čia buvo ryšys. Tik tiek, kad vyriškiui jau nebereikės įjungti šildymo geltonajame name, nes jis sudegė.

V dalis

Be dvidešimt penkių minučių septintą valandą ryto Beatričė Jonasen, advokatų firmos „Tomte&Iohre“ priimamojo sekretorė, sulaikė žiovulį, mėgindama atsiminti, kokį filmą jai priminė priešais ją stovinčios moters neperšlampamas apsiaustas. Kažką su Odri Hepburn. „Pusryčiai pas Tifanį“? Be to, ji ryšėjo šilkinę skarelę, buvo su septintojo dešimtmečio akiniais nuo saulės. Moteris uždėjo krepšį ant administratorės pulto, pasakė, kad tai Janui Iohrei, kaip ir buvę sutarta, ir išėjo.

Dar po pusvalandžio saulė atsispindėjo languose ant raudonų plytų rotušės fasado, o pirmieji laivai švartavosi Akerio krantinės prieplaukoje, kur Nesodeno, Suno ir Driobako gyventojai, plaukiojantys į darbą ir iš jo su nuolatiniais laivo bilietais, pasklisdavo krantinėje pakeliui į darbus. Diena žadėjo būti giedra, bet ore tvyrojo kažkoks aštrumas, užuomina, kad ir ši vasara amžinai nesitęs. Du vyriškiai ėjo promenada palei prieplaukas, pro restoranus su vis dar ant stalų užkeltomis kėdėmis, pro drabužių krautuvėles, po keleto valandų dar neatsidarysiančias, ir gatvės prekeivius, kurie jau išsidėliojo daiktus ir pasiruošė paskutiniam sostinės vasaros

turistų antplūdžiui. Jauniausiasis iš dviejų vilkėjo elegantiška, bet susiglamžiusia ir dėmėta pilka eilute. Vyresnysis dėvėjo languota striuke, pirkta per „Dressmann" parduotuvės išpardavimą, ir kelnėmis, kurios nebuvo niekaip kitaip ypatingos, kaip tik kaina. Jie buvo užsidėję vienodus akinius nuo saulės, pirktus degalinėje prieš dvidešimtį minučių, ir nešėsi vienodus portfelius.

Du vyriškiai įsuko į tuščią alėją. Už penkiasdešimties metrų nusileido siaurais metaliniais laipteliais žemyn prie kuklių durų į restoraną, kuriame iš pavadinimo – užrašyto subtiliai – manytumei, jog patiekiama jūros gėrybių. Vyresnysis truktelėjo už durų rankenos, užrakinta. Jis pasibeldė. Iš vidaus per durų viduryje esantį langelį pasirodė veidas, perkreiptas nelyginant kreivųjų veidrodžių atrakcionų parke. Jo burna krutėjo, o žodžiai skambėjo lyg iš vandens:

– Rankas už galvos, kad jas matyčiau.

Jie padarė kaip liepti, ir durys atsivėrė. Vyriškis buvo šviesiaplaukis, tvirtai sudėtas. Jie žvelgė į pistoletą, kurį jis buvo nukreipęs į juodu.

– Smagu vėl pasimatyti, – ištarė vyresnysis languotu švarku, akinius nuo saulės nusistumdamas ant kaktos.

– Įeikit, – pakvietė šviesiaplaukis.

Jie įžengė vidun, kur du vyrai juodais kostiumais juos apieškojo, o blondinas, atsipūtęs ir atsirėmęs į drabužinės kraštą, nenuleido nuo jų pistoleto. Vienas pistoletas buvo rastas pas vyresnįjį dėtuvėje ties petimi ir perduotas šviesiaplaukiui.

– Šitas švarus, – pareiškė kitas juodai apsirengęs žmogus, linkteldamas jaunesniojo pusėn. – Tačiau jis buvo kažką apsivyniojęs aplink juosmenį.

Šviesiaplaukis spoksojo į jaunesnįjį.

– Tai čia tu – tas Buda su kalaviju? *Pragaro Angelas?*

Jaunesnysis vyriškis neatsakė. Šviesiaplaukis nusispjovė ant grindų, palei blizgančius „Vass“ firmos jo batus.

– Puikiausiai tinka, atrodo, lyg kas būtų išsiuvinėjęs kryžių tau kaktoje.

– Taviškėje irgi.

Šviesiaplaukis suraukė antakius.

– Ką, po velnių, turi galvoje, Buda?

– Argi nežinai?

Šviesiaplaukis žengė žingsnį pirmyn, ir pasistiebė ant pirštų galų, kad jų nosys beveik liestųsi viena su kita.

– Nagi, nagi, – tepasakė vyresnysis.

– Laikyk liežuvį už dantų, seni, – sukomandavo blondinas ir praseges švarką pakėlė marškinius. Pirštai lėtai čiuopė tvarstį ant pilvo.

– Čia? – paklausė, kai ranka buvo pasiekusi šoną.

Pora prakaito lašų ištryško ant jaunojo vaikino kaktos virš akinių nuo saulės. Blondinas įkišo pirštą po tvarsčiu. Jaunasis jau žiojosi, bet neišleido nė garso.

Blondinas apnuogino dantis.

– Taip, čia ir bus.

Jis įkišo pirštus, suspaudė audinius ir truktelėjo.

Jaunasis tik kimiai sugargė.

– Bo, jis laukia, – paskubino kitas.

– Gerai, jau gerai, – tyliai atsakė šviesiaplaukis, neatitraukdamas akių nuo sunkiai kvėpuojančio vaikino. Blondinas spustelėjo dar stiprėliau. Vieniša ašara nuriedėjo išblyškusiu jaunuolio skruostu žemyn pro akinius nuo saulės.

– Linkėjimai nuo Sylvesterio ir Jevgenijaus, – sušnibždėjo blondinas. Tuomet jį paleido ir atsigręžė į kitus. – Paimkit jų portfelius ir veskit vidun.

Jiedu atidavė savo portfelius ir įėjo į restorano vidų.

Vyresnysis nevalingai sulėtino žingsnius.

Žmogaus, didžiulio žmogaus, siluetą apšvietė žalia šviesa nuo akvariumo, kuriame pirmyn atgal plaukiojo spalvotos žuvytės, žvilgėjo balto didelio akmens kristalėliai ir nuo burbulų srovės lingavo ilgos it siūlai žolės. Ant dugno gulėjo omarai plienine viela surištomis žnyplėmis.

– Kaip ir žadėjau... – sušnibždėjo vyresnysis. – Štai jis.

– Bet nematau jokio kurmio, – ištarė jaunylis.

– Pasikliauk manimi, jis čia pasirodys.

– Vyresnysis inspektorius Simonas Kefas, – sudundėjo iš tos pusės, kur sėdėjo didysis žmogus. – Ir Sonis Lofthusas. Šito laukiau seniai. Ateikit ir prisėskit.

Jaunojo vyruko judesiai buvo gerokai labiau įsitempę nei vyresniojo jiems einant artyn ir sėdantis priešais didįjį žmogų.

Vienas žmogus tylutėliai įėjo pro sukamąsias duris iš virtuvės. Plačiapetis ir storu kaklu, kaip ir kiti trys.

– Jie atėjo vieni, – tarė įsitaisydamas šalia trijulės ir sudarydamas puslankį šalia jaunojo ir senojo svečių.

– Ar čia per šviesu? – didysis žmogus kreipėsi į jaunąjį, vis dar nenusiėmusį akinių nuo saulės.

– Matau tai, ką noriu matyti, dėkui, – monotoniškai atsakė jaunasis.

– Geras atsakymas, norėčiau turėti tavo jaunas žvitrias akis. – Didysis žmogus parodė savąsias. – Ar žinojai, kad jautrumas šviesai sumažėja trisdešimčia procentų, kai žmogui sukanka penkiasdešimt? Tiksliau tariant, gyvenimas – tai kelionė į tamsą, o ne į šviesą, supranti? *No pun intended** dėl tavo žmonos, vyresnysis inspektoriau Kefai, bet gyvenime

* Neketinu juokauti. (Angl.)

kiek galima anksčiau turime išmokti orientuotis be regėjimo. Privalome perimti kurmio gebėjimus pasinaudoti kitais jutimais, kad pamatytume, kokios kliūtys ir grėsmės mūsų laukia, tiesa?

Jis skėstelėjo rankomis. Ir atrodė tarsi ekskavatorius su dviem kaušais.

– Arba – suprantama – nusipirkti kurmį, kuris galės matyti už tave. Kurmių problema ta, kad dažniausiai jie tūno po žeme, todėl juos lengva pamesti iš akiračio. Kaip kad aš pamečiau savąjį. Nežinau, kur jis dingo. Žinau tik tai, kad ir tu jo ieškai, tiesa?

Jaunasis vyras gūžtelėjo pečiais.

– Leisk man atspėti. Kefas įkalbėjo tave čia ateiti pasakęs, kad sutiksi kurmį?

Vyresnysis atsikrenkštė.

– Sonis atėjo į šį susitikimą savo noru todėl, kad nori viską užbaigti taikiai. Viskas, kas nutiko, buvo daroma dėl tėvo. Ir dabar šalys gali skirstytis. Norėdamas įrodyti, jog taip yra iš tikrųjų, jis nori grąžinti paimtus pinigus ir narkotikus. Kad jo medžioklė būtų nutraukta. Ar galite atnešti portfelius?

Didysis linktelėjo blondinui, ir jis uždėjo abudu portfelius ant stalo. Vyresnysis jau tiesė ranką prie vieno iš jų, o šviesiaplaukis nustūmė ją šalin.

– Žinoma, – ištarė vyresnysis, laikydamas rankas iškėlęs, – tik norėjau parodyti, kad ponas Lofthusas atsinešė čia tik trečiąją dalį narkotikų bei pinigų. Likusias dalis gausite tuomet, kai jam pažadėsite paliaubas ir jis išeis iš čia gyvas.

Kari išjungė automobilio degimą. Pažvelgė į neoninį užrašą virš anksčiau buvusio fabriko pastato su raudonomis

raidėmis „A-k-e-r-i-o k-r-a-n-t-i-n-ė“. Žmonės veržėsi iš ką tik priplaukusio laivo.

– Argi policijos vadovui iš tiesų saugu eiti į susitikimą su kriminaliniais nusikaltėliais be pastiprinimo?

– Kaip sakydavo vienas mano draugas, – ištarė Pontijus Paras ir pasitikrino pistoletą prieš sugrąžindamas jį į dėklą ties petimi. – *Nėra rizikos, nėra ir atpildo.*

– Skamba lyg Simono žodžiai, – pastebėjo Kari ir pažvelgė į laikrodį ant rotušės bokšto viršaus.

Dešimt minučių po septynių.

– Teisingai, – nusišypsojo Paras. – O žinai, ką, Adel? Mano nuojauta kužda, kad po šios dienos sulauksime daug ovacijų. Norėčiau, kad dalyvautumei su manimi spaudos konferencijoje. Policijos departamento vadovas ir jaunutė inspektorė. – Jis apsilaižė lūpas tarsi kažką ragaudamas. – Taip, manau, jiems tai patiks. – Jis atidarė keleivio dureles ir išlipo.

Kari teko pabėgėti, kad spėtų paskui jį krantinės promenada.

– Nagi? – paklausė vyresnysis. – Skamba kaip susitarimas? Jums sugrąžinama tai, kas buvo paimta, o Lofthusas gauna laisvą koridorių dingti iš šalies.

– O tu gauni savo menkus komisinius už taikų projektą, tiesa? – šypsojosi didysis žmogus.

– Būtent.

– Mm. – Didysis žvelgė į Simoną tarsi ieškodamas kažko, ko dar nerado. – Bo, atsek portfelius.

Blondinas žengė žingsnį į priekį. Bandė pakelti metalines sklendes.

– Užrakinta, šefe.

– Vienas, – švelniu balsu beveik pašnibždomis ištarė jaunesnysis. – Devyni – devyni – devyni.

Blondinas pasuko metalinį užraktą. Atsegė portfelį. Atsuko jį į šefą.

– Pasižiūrėkit, – tarė didysis ir pakėlė vieną maišelį baltų miltelių. – Trečdalis. O kur likusieji?

– Slaptavietėje, – atsakė vyresnysis.

– Suprantama. O kodas nuo portfelio su pinigais?

– Toks pats, – pasakė jaunesnysis.

– 1999. Tai metai, kai netekai tėvo, tiesa?

Jaunesnysis neatsakė.

– Puiku! – ištarė vyriausiasis, išspausdamas šypsnį ir suplodamas rankomis. – Ar jau galime eiti?

– Pamaniau, jog galėtume kartu užkąsti, – atsakė didysis. – Judu mėgstat omarus, taip ar ne?

Jokios reakcijos.

Jis sunkiai atsiduso.

– Tiesą pasakius, ir aš nemėgstu omarų. Bet žinot, ką? Vis tiek juos valgau. Kodėl? Nes iš tokio žmogaus kaip aš to tikimasi. – Kostiumo švarkas virš didžiulės krūtinės atsipalaidavo jam skėstelėjus rankomis. – Omarai, ikrai, šampanas. Ferariai, kuriems trūksta detalių, vėlyvi modeliai, kuriems reikia atskiro remonto. Vienatvė jachtoje, Seišelių šiluma. Darome tai, ko iš tiesų nenorime, tiesa? Tačiau tai dėl to, kad išlaikytume motyvaciją. Ne savąją, o žmonių, dirbančių man, motyvaciją. Jiems reikia matyti tuos sėkmės simbolius. Ką pasiekiau aš? Ką gali pasiekti jie, dirbdami savo darbą? – Didysis žmogus įsikišo cigaretę tarp mėsingų lūpų. Cigaretė atrodė keistai maža didelėje galvoje. – Ir tai taip pat yra ir valdžios simbolis parodyti potencialiems konkurentams ir

besipriešinantiems, kokią turiu galią. Taip ir smurtas bei žiaurumas. Ne tai aš mėgstu. Tačiau retsykiais to prireikia motyvacijai išlaikyti. Motyvacijai užsimokėti už tai, ką jie man skolingi. Motyvacijai neveikti prieš mane... – Jis prisidegė cigaretę pistoleto formos žiebtuvėliu. – Štai, pavyzdžiui, vienas žmogus dirbo man su ginklais. Tuomet pasitraukė. Sutinku, kad žmogus gali norėti remontuoti motociklus, o ne tvarkyti šaunamuosius ginklus. Tačiau negaliu sutikti, kad jis duotų „Uzi" žmogui, kuris jau nužudęs keletą mano žmonių.

Didysis pirštu pabarbeno į akvariumo stiklą.

Jaunojo ir vyresniojo žvilgsniai sekė jo pirštą. Jaunasis pašoko kėdėje. Vyresnysis tik stebėjo.

Baltas akmuo su banguojančiomis žolėmis. Nebuvo jokio akmens. Ir jokio žvilgančio krištolo. Žvilgėjo auksinis dantis.

– Turbūt atrodys perdėta nukirsti galvą vyriškiui, bet tai motyvuoja aplinkinius būti lojalius ir todėl kartais tenka pasitelkti ypatingų priemonių. Esu įsitikinęs, kad sutiksite su manimi, vyresnysis inspektoriau.

– Ką sakote? – ištarė vyresnysis.

Jis pakreipė galvą ir jį stebėjo.

– Turite klausos problemų, vyresnysis inspektoriau?

Vyresnysis atitraukė žvilgsnį nuo akvariumo ir nukreipė jį į didįjį žmogų.

– Bijau, kad tai dėl amžiaus. Jeigu galėtumėt kalbėti šiek tiek garsiau, būtų lengviau išgirsti.

Dvynys nustebęs nusikvatojo.

– Garsiau? – jis įtraukė cigaretės dūmo ir pasižiūrėjo į blondiną. – Patikrinot, ar neturi pasiklausymo įrangos?

– Taip, šefe. Ir restorane taip pat.

– Vadinasi, pradedi apkursti, Kefai? Tai kaip čia judviem su žmona bus, kai... kaipgi ten sakoma? Aklasis palydės kurčiąjį?

Jis apsidairė aplinkui pakėlęs antakius, o keturi vyrai pratrūko juokais.

– Jie juokiasi, nes manęs bijo, – atsigręžęs į vaikiną ištarė didysis žmogus. – O tu ar bijai, vaikine?

Jaunasis neatsakė.

Vyresnysis dirstelėjo į laikrodį.

Kari dirstelėjo į laikrodį. Keturiolika po septynių. Paras sakė gavęs žinutę, jog turi atvykti tiksliai sutartu laiku.

– Štai šioje vietoje, – pasakė Paras, rodydamas į užrašą ant fasado, nuėjo prie restorano durų ir atidarė jas Kari.

Drabužinėje buvo tamsu ir tylu, bet ji girdėjo balsus, sklindančius kažkur viduje. Paras išsitraukė pistoletą iš dėtuvės, ženklais rodydamas Kari padaryti tą patį. Ji žinojo, kad apie jos elgesį su šaunamuoju ginklu Enerhaugo gatvėje sklido kalbos, todėl pasiteisino policijos vadovui esanti naujokė ginkluotuose reiduose. Bet jis atsakęs, kad Simonas reikalavęs, jog būtent ji – ir tik ji – eitų kartu su juo, ir dar pridūręs, kad devyniems iš dešimties atvejų užtenka parodyti policininko pažymėjimą. O devyniasdešimt devyniems iš šimto atvejų užtenka, kad pažymėjimas būtų rodomas kartu su ginklu. Ir vis dėlto Kari širdis krūtinėje pašėlusiai suspurdėjo jiems skubiai einant restorano link.

Jiems įėjus į salę balsai nuščiuvo.

– Policija! – sušuko Paras, nukreipęs pistoletą į žmones, sėdinčius prie vienintelio stalo.

Kari buvo pasitraukusi porą žingsnių į šalį ir stebėjo dižiausiąjį iš vyrų. Akimirką buvo visiškai tylu, išskyrus Džoni Kešo balsą dainai „Give My Love To Rose“ sklindant iš nedidelio garsiakalbio ant sienos tarp indaujos ir ilgaragio buliaus galvos iškamšos. Anksčiau tai turėjęs būti amerikietiškų

kepsnių restoranas, tiekiantis pusryčius. Du vyriškiai prie stalo, abudu vilkintys šviesiai pilkais kostiumais, nustebę žvelgė į juos. Kari pastebėjo, kad vis dėlto jie nebuvo vieninteliai toje apšviestoje patalpoje, kad prie stalelio priešais langą į krantinę sėdėjusi vyresnių žmonių pora atrodė lyg tuo pat metu ištikta širdies smūgio. Jie supainiojo adresą, pamanė Kari. Tai tikrai negalėtų būti tas restoranas, į kurį Simonas juos kvietė. Kol žemiausias iš vyriškių nenusivalė veido servetėle ir neprašneko:

– Dėkojame, kad galėjote atvykti jūs pats, generalini komisare Parai. Užtikrinu, kad nė vienas iš mūsų nesame ginkluoti ir neturime blogų ketinimų.

– Kas jūs? – sugriaudėjo Paras.

– Esu Janas Iohrė, advokatas, atstovauju šį poną, Iverą Iverseną vyresnįjį, – jis mostelėjo į stambesnįjį žmogų, ir Kari kaipmat pastebėjo panašumų su jaunesniuoju.

– Ką čia veikiate?

– Manau, kad tą patį, ką ir jūs.

– Šit kaip? Pusryčiams man buvo pažadėta patiekti porą kriminalinių nusikaltėlių.

– Ir šį pažadą mes ištesėsime, Parai.

– Nagi, – ištarė didysis, – tau *derėtų* baimintis.

Didysis linktelėjo blondinui, ir iš už diržo jis išsitraukė ilgą ploną peilį. Tuomet žengė žingsnį į priekį, delnu apkabino jam kaktą ir priglaudė peilį prie gerklės.

– Nejaugi iš tiesų manai, kad suksiu sau galvą dėl tų menkų pinigų, kuriuos pasigriebei, Lofthusai? Palik juos ten, kur jie ir yra. Aš pažadėjau Bo, kad leisiu jam sukapoti tave į gabalėlius, o narkotikus ir pinigus, kurių nebepamatysiu,

traktuosiu kaip pigią investiciją. Į motyvaciją, supranti? Suprantama, yra daugybė būdų tau numirti, bet sulauksi patiesneskausmingiausio, jeigu papasakosi, ką padarei Sylvesteriui, kad palaidotume jį kaip pridera krikščioniui. Nagi?

Jaunasis nurijo seiles, bet nieko neatsakė.

Didysis taip trenkė kumščiu į stalą, kad net taurės pašoko.

– Ar ir tu prastai girdi?

– Žinoma, – flirtavo blondinas, kurio veidas atsidūrė tiesiai prieš jaunuolio ausį, kyšančią iš po jo pažasties. – Buda juk su ausų užkamšalais.

Kiti nusikvatojo.

Didysis papurtė galvą ir kitame portfelyje suvedė užrakto kodą.

– Prašau, Bo, pripjauk jį. – Didžiajam atidarant portfelį, kažkas dzingtelėjo, bet vyrai buvo taip susirūpinę Bo peiliu, kad nepastebėjo mažos metalinės adatėlės, kuri iš portfelio užrakto iškrito ant akmeninių grindų.

– Tavo mažoji protingoji motina buvo teisi dėl daugelio dalykų, bet suklydo dėl tavęs, – prašneko Simonas. – Ji neturėjo leisti velnio vaikui žįsti iš jos krūtų.

– Kas per v... – ištarė didysis. Jo vyrai atsisuko. Portfelyje šalia pistoleto ir „Uzi" gulėjo alyvuogių žalumo įrenginys, panašus į dviračio rankeną.

Didysis vėl apsidairė, kaip tik laiku, kad pamatytų, kaip vyresnysis vėl nuleidžia akinius žemyn nuo kaktos.

– Iš tiesų taip ir yra, sutariau su vyresniuoju inspektoriumi Simonu Kefu, kad susitiksime čia su jumis ir mano klientu, – tarė Janas Iohrė, parodęs Pontijui Parui dokumentą, patvirtinantį, kad jis – advokatas. – Ar jis jums to nepasakojo?

– Ne, – atsakė Pontijus Paras.

Generalinio komisaro veide Kari galėjo įžvelgti sąmyšį ir pyktį.

Iohrė persimetė žvilgsniais su savo klientu.

– Vadinasi, nežinote ir susitarimo esmės?

– Kokio susitarimo?

– Bausmei sumažinti.

Paras papurtė galvą.

– Simonas man pasakojo tik tiek, kad ant sidabrinio padėklo man bus patiekta pora kriminalinių nusikaltėlių. Tad koks gi tas reikalas?

Iohrė jau norėjo prabilti, tačiau Iversenas pasilenkęs kažką pakuždėjo jam į ausį. Iohrė linktelėjo, ir Iversenas vėl išsitiesė kėdėje, užmerkė akis. Kari žvelgė į jį. Jis atrodė kaip žlugęs žmogus, pamanė ji. Sugniuždytas, nuleidęs rankas.

Iohrė kostelėjo.

– Vyresnysis inspektorius Simonas Kefas sako turįs... ech, įkalčių prieš mano klientą ir jo nužudytą žmoną. Tai susiję su kai kuriais sandoriais su šalimi vardu Levis Thou, geriau žinomu Dvynio pravarde.

Thou, pamanė Kari. Neįprasta pavardė, ir vis dėlto ji neseniai ją girdėjusi. Su kažkuo sveikinosi. Policijoje. Kažin ar svarbu.

– Kefas taip pat turi įrodymų dėl galimai užsakytos Agnetės Iversen žmogžudystės. Kefas sako, kad norėdamas apsaugoti Iversenų sūnų, atsisakytų pateikti surinktus įkalčius, o kadangi tai liečia nekilnojamojo turto sandorius, sumažintų mano klientui bausmę, jeigu jis prisipažintų ir liudytų prieš Thou, arba kitaip – Dvynį, teisme.

Pontijus Paras nusiėmė stačiakampius akinius ir nusivalė juos nosine. Kari nustebo, kokios vaikiškos jo mėlynos akys.

– Tai skamba kaip pasiūlymas, kurį reikėtų gerbti.

– Gerai, – ištarė Iohrė, praskleidė aplanką, gulintį šalia ant stalo, ištraukė voką ir pastūmė jį per stalą policijos vadovui.

– Čia visi išrašai su detalėmis apie visas nekilnojamojo turto transakcijas, atliktas Levio Thou pinigams išplauti. Iversenas yra taip pat pasiruošęs liudyti prieš Fredriką Ansgarą, kuris, dirbdamas Ekonominių nusikaltimų tyrimo skyriuje, rūpinosi, kad niekas nesiimtų transakcijų tirti.

Paras paėmė voką. Apčiuopė jį.

– Jame yra kažkas kieta, – ištarė.

– Atminties kortelė. Joje yra garso įrašas, kurį vyresnysis inspektorius nusiuntė mano klientui iš telefono ir paprašė, kad jis būtų grąžintas jums.

– Ar žinote, kas tai?

Iohrė vėl apsikeitė žvilgsniais su Iversenu. Iversenas atsikrenkštė.

– Tai vieno asmens garso įrašas. Vyresnysis inspektorius Kefas sakė, kad jūs atpažinsite vos pasiklausęs.

– Turiu kompiuterį, jeigu norėtumėt išklausyti dabar, – pridūrė Iohrė.

Atsegtas portfelis. Ginklai. Alyvuogės žalumo granata.

Vyresnysis inspektorius Simonas Kefas spėjo užmerkti akis ir užsikimšti ausis. Švytėjimas atrodė tarsi ugnies liežuviams šmėžuojant palei veidą, o trenksmas toks, lyg būtumei gavęs smūgį į pilvą.

Tuomet jis vėl atmerkė akis, akimirksniu palinko į priekį, iš portfelio pasičiupo pistoletą ir atsisuko. Blondinas stovėjo sustingęs, tarsi būtų žvelgęs Medūzai į akis, vis dar ranka apglėbęs Soniui galvą, o peilį laikydamas rankoje. Ir Simonas

dabar tai pastebėjo, Sonis buvo teisus, šviesiaplaukis iš tiesų turi kryžių kaktoje. It taikinį. Simonas iššovė ir pamatė skylę, kurią šūvis paliko po blondino kirpčiais. O kai jis nukrito, Sonis griebė „Uzi". Simonas buvo paaiškinęs, kad jie turės daugiausia pora sekundžių, kol parsidės laikinas paralyžius. Sėdėdami „Bismarko" viešbučio kambarėlyje jie praktikavosi būtent šitai: pasičiupti ginklus ir iš jų iššauti. Suprantama, negalėjo numatyti visų įvykių eigos detalių. Ir kol Dvynys neatidarė portfelio ir neaktyvavo garsinės granatos, Simonas buvo įsitikinęs, kad viskas nueis šuniui ant uodegos. Tačiau pamatęs Sonį nuimant ginklo apsaugą ir atliekant piruetą viena koja, jau žinojo, kad po šios darbo dienos Dvynys patenkintas namo negrįš. Kulkos sklido it spinduliai iš užsikirtusio ginklo, nepajėgaus išskiemenuoti daugiau nei vieno skiemens. Du vyrai jau nukrito, o trečiasis įstengė įkišti ranką po švarku, kai kulkų šuoras jo krūtinėje paliko liniją skylių. Akimirką jis dar pastovėjo, kol jo keliai gavo informaciją, jog jis miręs. Tada Simonas atsigręžė į Dvynį. Ir apstulbęs žvelgė į jo tuščią kėdę. Kaipgi toks stambus žmogus gali judėti taip...

Jis užmatė Dvynį akvariumo gale, šalia sukamųjų durų į virtuvę.

Simonas nusitaikė ir tris kartus skubiai nuspaudė nuleistuką. Matė kulką užgriebiant Dvynio švarką, matė ir akvariumo stiklą trakštelint. Ir akimirką atrodė, kad vanduo išliks tos pat kubo formos, išsilaikys joje iš įpročio ar įgavęs ypatingų galių, prieš išsiliedamas jų pusėn žalia siena. Simonas bandė peršokti, bet per lėtai. Užmynęs kojomis ant gurgždančio omaro, jis susvirduliavo ir visu ūgiu griuvo ant išsiliejusio vandens. Kai vėl apsidairė, neberegėjo Dvynio, o tik beužsiveriančias virtuvės duris.

– Ar jums viskas gerai? – paklausė Sonis, padėdamas Simonui atsistoti.

– Kuo puikiausiai, – sudejavo Simonas, paleisdamas jo ranką. – Bet jeigu Dvynys dabar išneš kudašių, jis dings visiems laikams.

Simonas puolė virtuvės durų link, stumtelėjo jas koja, atkišęs pistoletą įėjo vidun. Nemalonus komercinės virtuvės kvapas. Jo žvilgsnis slydo stalais ir viryklėmis iš neblizgaus metalo, eilėmis prikaistuvių, samčių ir mentelių, kabančių palei žemas lubas ir užstojančių šviesą. Simonas pritūpė ir dairėsi šešėlio ar judesio.

– Grindys, – ištarė Sonis.

Simonas pasižiūrėjo žemyn. Raudonos dėmės ant mėlynai pilkų akmens plytelių. Jo akys neapgavo, kulkos *kliudė* taikinį.

Jis išgirdo tolimą trinktelinčių durų garsą.

– Eime.

Kraujo dėmės išvedė juos iš virtuvės į tamsų koridorių, kuriame Simonas nusiėmė akinius, ir jiedu ėmė kilti laiptais aukštyn ir į naują koridorių, pasibaigiantį ties metalinėmis durimis. Ties durimis, kurių garsą joms užsitrenkiant jie kaip tik ir girdėjo. Simonas buvo atidaręs visas duris pakeliui ir nužvelgęs vidų. Devyni iš dešimties bėglių nuo dviejų vyrų ir vieno „Uzi" būtų pasirinkę trumpiausią ir aiškiausią kelią pabėgti, bet Dvynys buvo tas dešimtasis. Visuomet šaltas, visuomet racionaliausiai vertinantis. Toks, kuris išgyvens sudužus laivui. Jis *galėjo* tiesiog trinktelėti durimis, kad juos suklaidintų.

– Mes paleidome jį, – ištarė Sonis.

– Ramiai, – atsakė Simonas, atidarydamas paskutines šonines duris. Tuščia.

Kraujo dėmės abejoti neleido. Dvynys už metalinių durų.

– Pasiruošęs? – paklausė Simonas.

Sonis linktelėjo ir įsitaisė priešais duris, nukreipęs į jas ginklą.

Simonas prisispaudė nugara prie sienos šalia durų, nuspaudė rankeną žemyn ir pastūmė metalines duris.

Ir Sonį nutvieskė saulės spinduliai.

Simonas žengtelėjo atgal. Pajuto vėjo gūsį ties veidu.

– Velnias...

Jie žvelgė į tuščią gatvę, besimaudančią rytinės saulės spinduliuose. Ruselioko gatvė kryžiavosi su Munkedamo keliu ir dingo kildamas aukštyn į Pilies parko pusę. Jokių automobilių, jokių žmonių.

O Dvynio nė padujų.

– Kraujo žymės baigiasi čia, – rodydamas į asfaltą tarė Simonas.

Dvynys turėjęs suprasti, kad kraujas varva ir įstengė jį sustabdyti, kad nebelašėtų iš nugaros. Tai toks tipas, kuris išgyvens ir laivo žūtį.

Simonas žvelgė į tuštutėlę Ruselioko gatvę. Leido žvilgsniui slysti Šventojo Pauliaus bažnyčia ir mažu tilteliu, ties kuriuo kelias sukasi ir dingsta iš regėjimo lauko. Pažvelgė į Munkedamo kelio kairę ir į dešinę. Nė gyvos dvasios.

– Prak..! – susierzinęs Sonis trinktelėjo automatiniu ginklu sau per šlaunį.

– Jeigu būtų bėgęs keliu, būtume jį pamatę, – tarė Simonas. – Jis kur nors įėjo.

– Ir kurgi tuomet?

– Nežinau.

– Galbūt kur nors čia stovi jo automobilis.

– Galbūt. Ei! – Simonas parodė į žemę tarp Sonio batų. – Ir čia kraujo dėmė. Galbūt...

Sonis papurtė galvą ir atlapojo švarką. Švarių marškinių, kuriuos jam buvo davęs Simonas, šonas buvo raudonas.

Simonas tyliai nusikeikė.

– Tas prakeiktasis įstengė atverti žaizdą?

Sonis gūžtelėjo pečiais.

Simonas leido žvilgsniui klajoti toliau. Čia nebuvo galima statyti automobilių. Jokių atidarytų parduotuvių. Tik uždaryti varteliai į kiemus. Kur jis *galėjo* nueiti? Pažvelk į tai kitaip, pamanė Simonas. Kompensuok aklumą. Leisk... Jis perkėlė žvilgsnį kitur. Lėliukė į kažką sureagavo. Į aštrų saulės šviesos blyksnio atspindį mažame judančiame stikle. Ar metale. Žalvaryje.

– Eime, – kvietė Sonis. – Dar sykį patikrinkime restoraną, galbūt jis...

– Ne, – tyliai pratarė Simonas. Žalvarinė durų rankena. Nepaslankios spyruoklės, kurios leidžia durims kaipmat paskui tave užsiverti. Visuomet atviros. – Matau jį.

– Matot jį?

– Bažnyčios durys ten aukštai, ar matai jas?

Sonis įsispoksojo.

– Ne.

– Jos tuoj užsivers. Jis įėjo į bažnyčią. Eime.

Simonas bėgo. Statydamas vieną koją prieš kitą ir atitoldamas. Tai buvo paprastas užsiėmimas, tai jis darydavo nuo vaikystės. Vis bėgiodavo ir bėgiodavo, kasmet vis greičiau. O vėliau – kasmet vis lėčiau ir lėčiau. Nei keliai, nei kvėpavimas nebenorėjo dirbti kaip anksčiau. Pirmuosius dvidešimtį metrų jis laikėsi šalia Sonio, o tuomet vaikinas atsiplėšė. Vaikinas buvo išsiveržęs į priekį mažiausiai penkiasdešimt metrų, kai Simonas pamatė jį peršokant trejetą laiptelių pakopų, atidarant sunkias duris ir dingstant viduje.

Simonas sulėtino greitį. Klausėsi garsų. Pokšintį, beveik vaikišką garsą įgauna pistoleto šūviai, kai jų klausaisi už sienų. Jų nepasigirdo.

Jis pakilo laiptais. Atidarė sunkias duris ir įėjo vidun.

Kvapas. Tyla. Tokios gausybės mąstančių žmonių tikėjimo svarba. Suolų eilės buvo tuščios, bet altoriuje degė žvakės, ir Simonui toptelėjo, jog po pusės valandos prasidės rytinės mišios. Ugnis blykčiojo viršum bejėgio Išganytojo ant kryžiaus. Tuomet jis išgirdo pašnibždomis kalbantį monotonišką balsą ir atsisuko į kairę.

Sonis sėdėjo atviroje išpažintims klausyti skirtoje būdelėje, nukreipęs „Uzi" į perforuotą kitos būdelės medinę pertvarą, o įėjimas buvo beveik visiškai užtrauktas juoda užuolaida. Žiojėjo menkas plyšys, bet pro jį Simonas galėjo įžiūrėti ranką. O ant akmeninių grindų iš po užuolaidų lėtai plėtėsi kraujo klanas.

Simonas prisėlino arčiau ir išgirdo Sonį šnibždant šiuos žodžius:

– Visos žemės ir dangaus dievybės tepasigaili tavęs ir teatleidžia tau tavąsias nuodėmes. Mirties valandą tavoji siela be nuodėmių keliaus į rojų. Amen.

Buvo tylu.

Simonas pamatė Sonį pirštu prispaudus nuleistuką.

Simonas vėl įsikišo pistoletą į dėklą ties petimi. Jis neketina nieko imtis, nė menkiausio veiksmo. Vaikinas netrukus paskelbs ir įvykdys bausmę. O vėliau ir jis pats, Simonas, sulauks teismo.

– Taip, mes nužudėm tavo tėvą, – Dvynio balsas iš už užuolaidos skambėjo silpnai. – Mes privalėjome. Gavau kurmio žinutę, kad tavo tėvas ketina jį nužudyti. Ar girdi mane?

Sonis neatsakė. Simonas sulaikė kvėpavimą.

– Tai turėjo nutikti tą pat naktį, Maridalene, viduramžių pilies griuvėsiuose, – kalbėjo Dvynys. – Kurmis buvo sakęs, kad policija vis tiek lipa jam ant kulnų, kad tai esąs laiko

klausimas, kada iškils į dienos šviesą. Taigi jis norėjo, kad nužudymas būtų pridengtas savižudybe. Kad atrodytų, jog tai tavo tėvas buvo kurmis, kad policija norėjusi pradėti jo medžioklę. Aš sutikau. Norėjau apsaugoti mūsų kurmį, tai tiesa.

Simonas matė, kaip Sonis apsilaižo lūpas.

– Ir kas gi jis, tas kurmis?

– Aš nežinau. Prisiekiu. Bendravome vien elektroniniais laiškais.

– Tai niekados ir nebesužinosi, – Sonis vėl pakėlė „Uzi", priglaudė pirštą prie gaiduko. – Ar pasiruošęs?

– Palauk! Tau nereikia manęs žudyti, Soni, aš vis tiek mirtinai čia nukraujuosiu. Viskas, ko prašau, tai prieš mirtį leisti man atsisveikinti su savo mylimaisiais. Aš leidau tavo tėvui parašyti atsisveikinimo laišką, kad jis myli tave ir tavo motiną. Ar leisi šiam nuodėmingajam atlikti tą patį?

Simonas galėjo matyti, kaip pakyla ir leidžiasi Sonio krūtinė. Palei žandikaulį pulsavo raumenys.

– Ne, – išrėkė Simonas. – Neleisk jam to, Soni. Jis...

Sonis grįžtelėjo į jį. Jo žvilgsnyje atsispindėjo švelnumas. Helenės švelnumas. Jis nuleido automatą.

– Simonai, jis tik prašo manęs...

Pro užuolaidos tarpą Simonas pastebėjo judesį, kylančią ranką. Paauksuotą pistoleto formos žiebtuvėlį. Ir dabar jau Simonas žinojo, kad laiko nebėra. Nebeužtenka laiko įspėti Sonį ir sureaguoti pačiam, nebėra kada iš dėtuvės išsitraukti pistoletą, nebeliko laiko suteikti Elzei to, ko ji nusipelnė. Jis stovėjo ant tilto per Akerio upę atbrailos, o po juo marmėjo krioklys.

Simonas nėrė.

Nėrė iš gyvenimo į maloniai dūzgiantį kazino verpetą. Tam nereikėjo proto ar drąsos, tik pasmerktojo beprotybės

norint varžytis su ne itin branginama ateitimi, žinant, kad mažiau už kitus turi ką prarasti. Nėrė į atvirą kabiną, tarp sūnaus ir perforuotos medinės pertvaros. Girdėjo smūgį. Pajuto dūrį, paralyžiuojančią šalčio ar karščio gėlą, plėšiančią jo kūną perpus, nutraukiančią saitus.

Tada pasigirdo kitas garsas. „Uzi". Simono galva gulėjo ant grindų būdelės viduje, jis juto medžio atplaišomis nuo pertvaros lyjant jam ant veido. Jis girdėjo Dvynį surinkant, pakėlęs galvą matė jį išsvirduliuojant iš išpažinčių klausyklos ir suklumpant tarp bažnyčios suolų, matė kulkas smingant į švarko nugarą kaip įpykusių bičių spiečių. „Uzi" tūtelės – vis dar karštos – krito ant Simono, apsvilindamos jam kaktą. Dvynys išvartė suolus abiejose pusėse, sukniubo ant kelių, bet vis tiek judėjo. Atsisakydamas mirti. Tai nebuvo normalu. Kai prieš daugelį metų Simonas išsiaiškinęs, jog vieno iš labiausiai ieškomų šalyje žmonių motina dirbanti su jais tarp tų pačių sienų valytoja, ir ją susiradęs, pirmiausia ji pasakiusi, kad Levis nesąs normalus. Nors ji esanti jo motina ir, suprantama, jį mylinti, bet jis gąsdinęs ją nuo pat gimimo, ir ne vien ūgiu. Ji papasakojusi, kaip tuomet mažas, bet augalotas Levis eidavęs su ja į darbą, nes nebūdavę kam namie jo prižiūrėti. Kaip sykį jis stovėjęs ir žiūrėjęs į atspindį vandens kibire, pastatytame vežimėlyje su valymo priemonėmis, ir pasakęs, kad ten viduje yra kažkas, labai panašus į jį. Siselė pasakiusi, kad jie galį pažaisti ir nuėjusi išnešti šiukšlių. O grįžusi rado vaiką kibire žemyn galva, kojomis beviltiškai mataruojantį ore. Jo pečiai buvo įstrigę tarp kibiro sienelių ir jai tekę panaudoti visas jėgas, kad jį ištrauktų. Jis buvęs šlaputėlis, veidas mėlynas. Tačiau, užuot verkęs kaip visi vaikai, jis tik nusijuokęs. Ir pasakęs, kad Dvynys buvęs blogas, mėginęs jį prigirdyti. Kartkartėmis ji vis pamąstydavusi, iš kur jis atsiradęs, ir nesijautusi ramiai, kol jis neišėjęs.

Dvynys.

Dvi skylės atsivėrė virš riebalų klosčių tarp plačios krūtinės bei milžiniškos nugaros, ir staiga judesiai liovėsi.

Suprantama, pamanė Simonas. Visiškai normalus vienintelis vaikas.

Ir suvokė, kad didysis žmogus mirė dar prieš tai, kai pasviro į priekį ir kakta trenkėsi į akmenines grindis.

Simonas užmerkė akis.

– Simonai, kur...

– Į krūtinę, – atsakė Simonas ir sukosėjo. Iš tirštumo suprato atsikosėjęs krauju.

– Pakviesiu greitąją.

Simonas atmerkė akis. Apsižiūrėjo save. Pastebėjo raudoną dėmę plečiantis ant marškinių.

– Nebespėsim, nesirūpink.

– Viskas bus gerai, jeigu tik jūs...

– Paklausyk. – Sonis buvo išsitraukęs mobilųjį, bet Simonas uždėjo ant jo ranką. – Per daug gerai išmanau apie šautines žaizdas, supranti?

Sonis priglaudė ranką Simonui prie krūtinės.

– Nieko nebus, – ištarė Simonas. – Dabar turi bėgti. Tu laisvas, padarei, ką privalėjai padaryti.

– Ne, nebėgsiu.

– Bėk, labai prašau, – ragino Simonas, sugriebęs vaikinui ranką. Ji buvo tokia šilta ir pažįstama tarsi jo paties ranka. – Dabar tavo darbas atliktas.

– Gulėkit ramiai.

– Aš tau sakiau, kad kurmis šiandien čia bus, ir jis buvo. O dabar jis miręs. Bėk.

– Netrukus atvažiuos greitoji pagalba.

– Ar negirdi...

– Jeigu nekalbėtumėt...

– Tai aš, Soni. – Simonas žvelgė į šviesias švelnias vaikino akis. – Tai aš buvau kurmis.

Simonas tikėjosi, kad nuo šoko vaikino vyzdžiai išsiplės, kad juoda spalva pakeis šviesią žalsvą vyzdžio spalvą. Tačiau taip neatsitiko. Ir jis suprato.

– Tu tai žinojai, Soni. – Simonas mėgino nuryti seiles, bet jam ir vėl teko sukosėti. – Žinojai, kad tai aš. Iš kur?

Sonis marškinių kampu nubraukė kraują Simonui nuo lūpų.

– Arildas Frankas.

– Frankas?

– Jis prašneko, kai nupjoviau jam pirštą.

– Prašneko? Bet jis nežinojo, kas aš. Niekas nežinojo, kad mudu su Abu buvome kurmiai, Soni. Niekas.

– Ne, bet Frankas papasakojo tai, ką žinojo. Kad kurmis turėjo kodinį vardą.

– Jis taip sakė?

– Taip. Kodinis vardas buvo Nardytojas.

– Nardytojas, tiesa. Šiuo vardu naudodavausi kontaktuodamas su Dvyniu. Tik vienas žmogus mane taip vadino, supranti? Vienintelis. Tai iš kur tu žinai?..

Sonis iš kišenės kai ką išsitraukė. Palaikė priešais Simoną. Tai buvo fotografija. Joje buvo įsigėrusios seno kraujo dėmės ir dviejų vyriškių bei moters, jaunų ir besijuokiančių, stovinčių priešais piramidę iš akmenų, atvaizdas.

– Kai buvau mažas, nuolat vartydavau albumą ir tuomet pamačiau šią nuotrauką. Paklausiau mamos, kas tas mistiškasis fotografas įspūdingu vardu Nardytojas. Ir ji man pasakė. Kad tai Simonas, trečiasis iš geriausiųjų draugų trijulės. Ir ji taip jį vadinusi todėl, kad jis nerdavęs ten, kur kiti neįstengdavę.

– Taigi prie dviejų pridėjai du...

– Frankas nežinojo, kad kurmiai veikė dviese. O tai, ką jis papasakojo, sudėliojo viską į savas vietas. Kad mano tėvas ketino jus demaskuoti. Ir kad nužudėt jį, kol jis to neatskleidė.

Simonas sumirksėjo, bet tamsa tebesėlino iš visų regėjimo lauko pakraščių. Ir vis dėlto jis matė geriau nei kada nors anksčiau.

– Ir tu nusprendei mane nužudyti. Todėl ir rašei man. Norėjai būti tikras, kad tave susirasiu. Tu laukei manęs.

– Taip, – atsakė Sonis. – Kol nesuradau dienoraščio ir nesupratau, kad mano tėvas irgi buvo į tai įsitraukęs. Kad abu buvote išdavikai.

– Ir tuomet viskas apsivertė, supratai, kad tavo misija baigta. Daugiau nebėra *už* ką žudyti.

Sonis linktelėjo.

– Kas tave privertė persigalvoti?

Sonis ilgai žvelgė į jį.

– Kai kas, ką jūs pasakėt. Kad sūnaus pareiga nėra tapti tokiam kaip tėvas, o...

– ...geresniam už jį. – Simonas girdėjo tolumoje policijos automobilių sirenas. Juto Sonio ranką sau ant kaktos. – Būk toks, Soni. Būk geresnis už savo tėvą.

– Simonai?

– Taip.

– Jūs mirštat. Gal turit kokį norą?

– Noriu, kad ji gautų mano akis.

– O nuodėmių atleidimas, ar jo norit?

Simonas kietai suspaudė akis, papurtė galvą.

– Negaliu... nenusipelniau.

– Visiems jo reikia. Klysti – žmogiška. Atleisti – dieviška.

– Tačiau tau aš esu niekas, svetimas žmogus, atėmęs iš tavęs tavo mylimus žmones.

– Jūs – žmogus, Nardytojas, visuomet buvęs kartu, bet nepakliuvęs į fotografiją. – Vaikinas pakėlė Simono švarką, įkišo nuotrauką į vidinę kišenę. – Pasiimkit juos į kelionę, jie jūsų draugai.

Simonas užmerkė akis. Ir pagalvojo: puiku.

Sūnaus žodžiai aidėjo tuščioje bažnyčioje:

– Visos žemės ir dangaus dievybės tepasigaili tavęs ir teatleidžia...

Simonas žvelgė į kraujo lašą, prasisunkusį pro vaikino švarką ir nulašėjusį ant bažnyčios grindų. Jis palietė smiliumi auksinį raudoną jo paviršių. Stebėjo kraują susigeriant į piršto galiuką, pakėlė jį sau prie lūpų ir užsimerkė. Žvelgė į baltą krioklį. Vandenin. Į jo ledinį glėbį. Tyla, vienatvė. Ir ramybė. Tik šį kartą į paviršių jis nebeiškils.

Po antrąkart perklausyto garso įrašo įsivyravo tyla, ir Kari girdėjo paukštelius, netrikdomai čiulbančius pro pusiau atvertą langą jautienos gaminius tiekiančiame restorane.

Policijos vadovas nepatikliai žvelgė į kompiuterio monitorių.

– Gerai? – paklausė Iohrė.

– Gerai, – atsakė Paras.

Advokatas Janas Iohrė ištraukė atminties raktą ir padavė policijos vadovui.

– Žinai, kas čia kalba?

– Taip, – atsakė Paras. – Tai Arildas Frankas, žmogus, iš tiesų vadovaujantis Valstybei, itin gerai saugomam kalėjimui. Adel, patikrinkite, ar ši sąskaita, kurią jis pateikia

kalbėdamas, tikrai egzistuoja Kaimanų salose? Jeigu tai, ką jis sako, tiesa, kils didelis skandalas.

– Man labai gaila, – ištarė Iohrė.

– Nieko nepadarysi, – atsakė Paras. – Metų metus turėjau įtarimų. Drąsus policijos darbuotojas iš Drameno man pateikė informaciją, kad Lofthusas buvo išleistas iš kalėjimo, kad juo kaip atpirkimo ožiu būtų galima pasinaudoti Morsand nužudymo byloje. Šiuo metu mes laikėme tą informaciją sau, kol nebūsime įsitikinę, kad turime užtektinai rimtų įrodymų prieš Franką, bet su šiuo įrašu mūsų turima amunicija daugiau nei pakankama. Paskutinis dalykas prieš mums išeinant...

– Taip?

– Ar vyresnysis inspektorius Kefas užsiminė, kodėl norėjo, kad susitiktumėte būtent su mumis abiem, o ne su juo pačiu?

Iversenas apsikeitė žvilgsniu su Iohre prieš patraukdamas pečiais.

– Jis sakė esąs užsiėmęs kitais reikalais. Ir kad judu esate vieninteliai iš kolegų, kuriais pasitiki visu šimtu procentų.

– Suprantu, – ištarė Paras atsistodamas.

– Ir dar vienas dalykas... – kalbėjo Iohrė, imdamas savo telefoną. – Mano klientas paminėjo mano pavardę vyresniajam inspektoriui Kefui, kuris susisiekė su manimi ir pasiteiravo, ar galėčiau sutvarkyti transporto ir apmokėjimo reikalus akių operacijai, jo užsakytai Hovelo klinikoje Baltimorėje rytoj. Aš sutikau. Ir dabar gavau pranešimą iš mūsų sekretorės, kad prieš valandą į mūsų kontorą atėjo moteris, nešina raudonu sportiniu krepšiu. Krepšyje yra didelė suma grynųjų. Tik norėčiau žinoti, ar tai gali būti reikšminga policijos tyrimui?

Kari išgirdo, kad paukštelių giesmė už lango nuščiuvo ir buvo pakeista tolimų automobilių sirenų. Daugelio sirenų. Policijos automobilių.

Paras atsikrenkštė.

– Nematau tiesioginio tokios informacijos ryšio, kad ją reikėtų pateikti policijai. O kadangi užduotį jums davęs žmogus tampa tarsi ir jūsų klientu, jūs, kaip suprantu, turite teisę laikyti tai paslaptyje ir daugiau man nieko nepasakoti, net jeigu klausčiau.

– Puiku, tuomet šiuo klausimu mūsų nuomonės sutampa, – pareiškė Iohrė, užversdamas aplanką.

Kari mobilusis ėmė vibruoti kišenėje, ji skubiai atsistojo, paėjėjo keletą žingsnių nuo stalo ir jį išsitraukė. Išgirdo, kaip minkštai ant medinių grindų trinktelėjo ištrauktas kartu su telefonu stiklinis rutuliukas.

– Adel.

Ji spoksojo į rutuliuką, kuris tarsi dvejojo, nežinodamas ar jam judėti, ar pasilikti. Kiek pasisukiojęs, lėtai ir vis dar neapsisprendęs pariedėjo pietų pusėn.

– Ačiū, – padėkojo Kari ir vėl įsikišo telefoną į kišenę. Atsisuko į Parą, pasirengusį stotis. – Žuvies restorane „Nautilius" – keturi negyvi vyrai.

Policijos vadovas pro akinių stiklus ketvertą kartų sumirksėjo, ir Kari pasidarė įdomu, ar tai kokia nors prievartinė policininkų reakcija sumirksėti po kartą kiekvienai vis naujai aukai.

– Kur tai yra?

– Čia.

– Čia?

– Čia, krantinėje. Vos už poros šimtų metrų. – Kari žvilgsniu susirado stiklinį rutuliuką.

– Eime.

Jai norėjosi nubėgti ir pasiimti rutuliuką.

– Ko tu lauki, Adel? Einam!

Rutuliukas įgavo kursą, greitis didėjo, ir jeigu ji neapsispręs, jis dings.

– Taip, – ištarė ji ir nuskubėjo paskui Parą. Dabar jau policijos automobilių sirenos intensyvėjo, garsas čia stiprėjo, čia silpo, tarsi ore nupjautas dalgio.

Jie išbėgo į baltai saulės nutviekstą lauką, į daug žadantį rytą, į mėlyną miestą. Jie bėgo, o rytmečio žmonių gausa išsklido priešais juos. Veidai švyscziojo jos regėjimo lauke ir už jo. Ir kažkur pakaušinėje jos smegenų dalyje į vieną jų buvo sureaguota. Akiniai nuo saulės ir šviesiai pilkas kostiumas. Paras skubėjo siauros gatvelės, kur jie matė nubėgant keletą uniformuotų policininkų, pusėn. Kari stabtelėjo ir pastebėjo nugarą šviesiu kostiumu lipant į laivą, jau pasiruošusį išplaukti į Nesodeną. Tuomet ji apsisuko ir nubėgo tolyn.

Marta buvo atidengusi kabrioleto viršų ir priglaudusi galvą prie kėdės atramos. Ji žvelgė į kirą, ramiai kybantį vėjyje tarp mėlyno dangaus ir mėlyno fiordo. Jis balansavo jėgas – savąsias ir išorines, žvalgydamasis maisto. Ji giliai ir ramiai kvėpavo, bet širdis daužėsi. Nes laivas jau pasiruošęs švartuotis. Ankstų rytmetį nedaug besikeliančiųjų iš Oslo į Nesodeno kyšulį, todėl nebūtų sunku jį pastebėti. Jeigu tik jam būtų pavykę. *Jeigu*. Ji tebekalbėjo maldą nuo tada, kai prieš pusantros valandos išvažiavo nuo advokatų kontoros „Tomte&Iohre". Aname laive, atplaukusiame prieš pusvalandį, jo nebuvo, bet ji pati save ramino, kad to ir nereikėjo tikėtis. Bet jeigu jo nebus ir šiame... Taigi, kas tada? Ji neturi plano B. Ir nenori jo turėti.

Pasirodė keleiviai. Jų nebuvo daug, žmonės dabar traukia į miestą, o ne iš jo. Ji nusiėmė akinius nuo saulės. Pajuto širdį

plakant smarkiau pamačius šviesų pilką kostiumą. Bet tai ne jis. Širdis nusirito į kulnus.

Bet pasirodė ir dar vienas pilkas kostiumas.

Jis ėjo kiek pasviręs į šoną, lyg kiauras laivas, prisisėmęs vandens.

Ji pajuto širdį augant krūtinėje, o verksmą spaudžiant gerklę. Gal tai tik rytmečio šviesa atsispindi ant šviesaus drabužio, tačiau atrodė, tarsi spinduliuotų nuo jo paties.

– Ačiū, – šnibždėjo ji. – Ačiū, ačiū.

Ji žvilgtelėjo į save užpakalinio vaizdo veidrodėlyje, nusibraukė ašaras ir pasitaisė skarelę. Ir tada pamojo. O jis pamojo jai atgal. Ir kai jis kilo į kalniuką, kur ji buvo pasistačiusi automobilį, jai toptelėjo, jog tai pernelyg gerai, kad būtų tiesa. Ji veikiausiai mato miražą, vaiduoklį, kad jis miręs, nušautas ir kaip tik dabar kabo nukryžiuotas švyturyje, kad tai jo dvasią ji regi ateinant.

Jis sunkiai įsėdo į automobilį, nusiėmė akinius nuo saulės. Buvo išblyškęs. O iš raudonų jo akių ji galėjo matyti, kad jis taip pat verkęs. Tuomet jis apsikabino ją ir prisitraukė artyn. Iš pradžių ji manė, kad dreba pati, kol suprato, kad drebulys eina iš jo kūno.

– Kaip...

– Puikiai, – atsakė vis dar jos nepaleisdamas. – Viskas praėjo puikiai.

Taip ir sėdėjo, tylūs, prisiglaudę vienas prie kito kaip du apsvaigėliai, kurie gali išsilaikyti tik padedami vienas kito. Jai norėjosi klausti, bet ne dabar. Tam turės sočiai laiko vėliau.

– Kas dabar? – sušnibždėjo ji.

– Dabar, – ištarė jis, atsargiai ją paleido ir išsitiesdamas tyliai sudejavo. – Dabar tai prasideda. Didelis lagaminas. – Jis linktelėjo užpakalinės sėdynės pusėn.

– Tik būtiniausi dalykai, – šypsojosi ji, kišdama kompaktinį diską į grotuvą ir paduodama jam telefoną. – Vairuosiu pirmąją atkarpą. Ar skaitysi žemėlapį?

Jis žvelgė į telefono ekraną, kai lygus it roboto balsas garsiakalbyje monotoniškai dudeno: „My... personal...“

– Vienas tūkstantis ir trisdešimt kilometrų, – pasakė jis. – Numatomas kelionės laikas – dvylika valandų ir penkiasdešimt viena minutė.

Sniego dribsniai krito iš bespalvio bedugnio dangaus ir kabinosi už asfalto, šaligatvių, automobilių ir namų stogų.

Kari stovėjo pasilenkusi ant laiptų ir kaip tik rišosi batraiščius, kuomet tarp kojų pamatė apverstą gatvės vaizdą. Simonas buvęs teisus. Pamatai daug naujų dalykų, pakeitęs perspektyvą ir vietą. Visas aklumas kompensuojamas. Jai reikėjo laiko, kad tai suvoktų. Suprasti, kad Simonas Kefas labai daug kartų buvo teisus. Ne visada. Tačiau erzinamai daug kartų.

Ji išsitiesė.

– Gražios dienos, mieloji, – ištarė mergina, stovėjusi tarpduryje, ir pabučiavo Kari į lūpas.

– Ir tau.

– Grindų valymas neleis dienai tapti itin *gera*. Tačiau pamėginsiu. Kada grįši namo?

– Vakarienei, jeigu nieko nenutiks.

– Puiku, bet atrodo, kad jau kažkas atsitiko.

Kari grįžtelėjo į tą pusę, kur rodė Sam. Prie vartų pastatytas automobilis buvo matytas, o veidas virš nuleidžiamo šoninio lango dar labiau pažįstamas.

– Kas nutiko, Osmundai? – šūktelėjo Sam.

– Atsiprašau, kad nutraukiu tvarkymąsi, bet turiu pasiimti tamstos damą, – jam pavymui šūktelėjo inspektorius. – Kai kas nutiko.

Kari pažvelgė į Sam, kai ši pliaukštelėjo jai per džinsų kišenę. Kari dar rudenį buvo pasikabinusi sijoną su švarku į spintą, ir ten jie dėl vienokių ar kitokių priežasčių tebekabojo.

– Keliauk tarnauti žmonėms, mergaite.

Jiems bevažiuojant E18 keliu rytų kryptimi, Kari žvelgė į sniegu padengtą peizažą. Mąstė, kaip pirmasis sniegas paženklina ribas, paslepia visa, kas buvo, ir pakeičia tai, ką žmogus buvo įpratęs matyti. Po šaudymų Akerio krantinėje ir katalikų bažnyčioje mėnesių mėnesius buvo tikra sumaištis. Suprantama, kritika buvo pagrįstai nukreipta į policiją, brutalumą ir vieno pamišėlio siautėjimą. Šiaip ar taip, Simono laidotuvės buvusios tokios, kokių nusipelnęs žmonėms tarnavęs policininkas, kovojęs su miesto nusikaltėliais ir skyręs savo gyvenimą teisėsaugai. Net jeigu jis ir kuo tiksliausiai nesilaikęs reglamento, kaip atminimo kalboje paminėjo policijos generalinis komisaras Paras. Arba, tiesą sakant, Norvegijos įstatymų. Paras turėjo moralinę teisę apie tai kalbėti, nes pats buvo pamynęs Norvegijos mokesčių politikos įstatymą, perkeldamas dalį asmeninių lėšų į Kaimanų salose registruotus anoniminius fondus. Per laidotuves Kari pateikusi Parui surinktus duomenis, kad tyrimas apie sumokėtus mokesčius už Lofthuso namo šildymą galiausiai atvedęs iki paties policijos vadovo. Ir Paras besąlygiškai tai pripažinęs, dar pridurdamas, kad nebuvę pažeisti jokie įstatymai ir kad motyvas buvęs gana sąžiningas: nuraminti sąžinės graužatį dėl to, kad po Abo savižudybės tinkamai nepasirūpinęs Soniu ir jo motina. Paras aiškinęs, kad tai jam šiek tiek kainavę, bet tai galėję reikšti, kad atlikęs bausmę vaikinas ras tinkamus gyventi namus.

Po kurio laiko susivokta, kad Buda su kardu dingo be pėdsakų. Jo kryžiaus žygis aiškiai baigėsi, kai buvo rastas miręs Levis Thou, kitaip vadintas Dvyniu.

Dabar Elzė atrodė žymiai geriau. Operacija, atlikta Jungtinėse Valstijose, buvo sėkminga aštuoniasdešimčia procentų. Ji tai pasakojusi Kari, kai ši aplankė Elzę praėjus kelioms savaitėms po laidotuvių. Kad beveik niekas nėra tobula. Nei gyvenimas, nei žmonės, nei Simonas. Tik meilė.

– Jis niekada neužmiršo jos. Helenės. Ji buvo didžiausia jo gyvenimo meilė. – Tada buvo vasara, o jiedvi sėdėjo šezlonge, kiemelyje Disene, gurkšnojo portveiną ir stebėjo saulę leidžiantis. Kari supratusi, kad Elzė ryžosi apie tai papasakoti. – Jis pasakojo, kad kiti du, kurie su ja flirtavo, Abas ir Pontijus, buvo gabesni, stipresni, gražesni. Bet jis vienintelis *matęs* ją tokią, kokia ji buvusi iš tikrųjų. Tai buvo keisčiausia Simono savybė. Jis kiaurai matė žmones, jų demonus ir angelus. Ir kartu kovojo su savuoju demonu. Simonas kentė nuo lošimų beprotystės.

– Jis man tai pasakojo.

– Jiedu su Helene buvo įsimylėję vienas kitą, nors tuo metu jo gyvenimas buvo chaotiškas dėl lošimo skolų. Tai netruko ilgai, bet Simonas pajuto, kad jis tempiasi žemyn ir ją, o tada atėjo Abas Lofthusas ir Helenę nuo jo išgelbėjo. Abas su Helene išsikėlė. Simonas buvo sugniuždytas. O netrukus sužinojo, kad Helenė laukiasi. Jis ėmė lošti kaip pašėlęs, pralošė viską ir stovėjo ant bedugnės krašto, o tada nuėjo pas šėtoną pasiūlyti paskutinio dalyko, kurį tebeturėjo. Savo sielos.

– Jis nuėjo pas Dvynį.

– Taip. Simonas buvo vienas iš keleto žmonių, žinojusių, kas yra Dvynys. Tačiau Dvynys niekada nesužinojo, kas buvo Simonas bei Abas, jie apsikeisdavo informacija telefonu ir laiškais. O laikui bėgant – kompiuteriais.

Įsivyravo tyla. Nuo Trondheimo kelio ir Sinseno sankryžos jas pasiekė gaudesys.

– Suprantate, mudu su Simonu kalbėdavomės apie viską. Bet apie tai kalbėti jam būdavo sunkiausia. Kaip jis pardavęs savo sielą. Jis užsiminė, kad giliai viduje troškęs sau tokios nešlovės, tokio pažeminimo, paniekos, o tai užslopinę kitus skausmus. Tai buvusi protinio kenkimo sau forma.

Ji pasitaisė suknelę. Kari ji pasirodė tokia trapi, ir kartu stipri, taip sėdėdama.

– Bet blogiausia Simonui buvę dėl to, ką jis padaręs Abui. Jis nekentęs Abo todėl, kad draugas atėmęs iš jo vienintelį svarbiausią jam žmogų. Taigi jis įtraukęs Abą paskui save į tą pačią gelmę, kurioje ir pats murkdęsis. Atėjus bankų krizei, Abas su Helene turėję daugybę skolų, nuomos kainos pakilusios, ir vienintelis dalykas, galėjęs juos apsaugoti nuo to, kad neatsidurtų gatvėje, buvę greiti pinigai. Todėl pasikalbėjęs su Dvyniu Simonas nuėjęs tiesiai pas Abą ir pasiprašęs jo sielos. Iš pradžių Abas nesutikęs ir pagrasinęs pranešti vadovybei. Tuomet Simonas pasinaudojęs Abo achilo kulnu. Sūnumi. Kalbėjęs, kad toks iš tikrųjų esąs gyvenimas ir kad sūnus turėsiąs mokėti už jo puikybę, augdamas skurde. Jis pasakojęs, kad sunkiausia buvę matyti Abą besigraužiantį, beprarandantį savo sielą. Tačiau tai leidę Simonui pasijusti ne tokiam vienišam. Iki tol, kol Dvynys neužsimanęs matyti savo kurmio policijos vadovybėje, o tuomet jau nebelikę vietos dviem.

– Kodėl man tai pasakojate, Elze?

– Nes jis manęs to prašė. Jis užsiminė, kad privalai tai žinoti prieš apsispręsdama pati.

– Jis to prašė jūsų? Ar tai reiškia, jog žinojo, kad...

– Nežinau, Kari. Jis minėjo tik tai, kad tavyje mato labai daug savęs. Jis norėjo, kad pasimokytumei iš jo klaidų kaip policininkė.

– Bet jis žinojo, kad policijoje užsibūti neketinu.

– Nejaugi? – įkypa saulės šviesa atsispindėjo matiniu blizgesiu ryškiai raudoname vyne Elzei pakėlus stiklą prie lūpų, atsargiai gurkštelėjus ir vėl pastačius ant stalo.

– Kuomet Simonas sužinojo, kad Abas Lofthusas ketina jį nužudyti, kad išlaikytų tą vienintelę vietą pas Dvynį, jis susisiekė su Dvyniu ir pranešė turįs nužudyti Abą, kad Abas lipąs jiems ant kulnų, kad tai skubu. Jis sakė, kad jiedu su Abu lyg identiški dvyniai, sapnuojantys tą patį košmarą, vienas kitam norį atimti gyvybę. Todėl jis buvo greitesnis už Abą. Simonas nužudė savo geriausią draugą.

Kari nurijo seiles. Tramdė save, kad nepravirktų.

– Tačiau jis gailėjosi, – sušnibždėjo ji.

– Taip, gailėjosi. Liovėsi buvęs kurmiu. Nors vis dar galėjo juo būti. Tačiau tuomet mirė Helenė. Jis priėjo liepto galą. Prarado viską, ką galėjo prarasti. Ir daugiau nieko nebebijojo. Todėl visą likusį gyvenimą skyrė atgailai. Geriems darbams. Tapo negailestingu medžiodamas korumpuotus asmenis, koks kadaise buvo ir pats, o šitaip draugų policijoje neįgysi. Jis buvo vienišas. Tačiau dėl to nesikankino, manė esąs to nusipelnęs. Pamenu, kaip yra sakęs, kad neapykanta sau yra tai, ką kas rytą prabudęs pamatai veidrodyje.

– Jūs jį išgelbėjot, tiesa?

– Jis vadino mane savuoju angelu. Bet ne mano meilė jam jį išgelbėjo. Kad ir ką protingieji sakytų, norisi teigti priešingai, kad ji niekados nėra išgelbėjusi nė vieno, norinčio būti mylimu. Tai jo meilės man nuopelnas. Jis pats save išsigelbėjo.

– Mylėdamas jus?

– Amen.

Jiedvi prasėdėjo iki vidurnakčio, o tada Kari išėjo.

Besiruošiant išeiti, koridoriuje Elzė parodė jai nuotrauką. Trys žmonės prie piramidės iš akmenų.

– Simonas ją turėjo su savimi prieš mirtį. Tai ji, Helenė.

– Mačiau jos nuotrauką geltonajame name prieš jam sudegant. Sakiau Simonui, kad ji panaši į dainininkę ar aktorę.

– Į Miją Farou. Jis pasikvietė mane kartu žiūrėti filmą „Rozmari kūdikis" vien tam, kad pasižiūrėtų į ją. Nors ir tvirtino nematąs jų panašumo.

Fotografija keistai paveikė Kari. Kažkas yra tose jų šypsenose. Optimizmas. *Tikėjimas.*

– Ar judu su Simonu nemąstėte apie vaikus?

Ji papurtė galvą.

– Jis bijojo.

– Ko?

– Kad jo paties ydos persiduos. Priklausomybės genas. Visa griaunantis troškimas rizikuoti. Negebėjimas jausti ribų. Bloga nuotaika. Gal jis baiminosi susilaukti velniūkščio. Aš juokaudavau, kad jis kažkur pametęs nesantuokinį vaiką, todėl ir bijo. Taigi buvo taip, kaip buvo.

Kari tik linktelėjo. *Rozmari kūdikis.* Ji buvo mąsčiusi apie smulkutę senyvą moterį, dirbančią Policijoje valytoja, kurios vardą ji pagaliau prisiminė.

Tuomet Kari atsisveikinusi ir išėjusi į vasaros naktį, kur švelnus vėjelis – taip pat ir laikas – ją apglėbė ir išstūmė iš kiemo, o dabar ji sėdėjo čia, automobilyje, dairėsi į šviežutėlį sniegą ir mąstė, kaip jis keičia visą kraštovaizdį. Kaip dažnai viskas klostosi kitaip nei planuoji. Kad su Sam jau turėjo sūpuoti jųdviejų pirmąjį kūdikį. Kad, savo pačios nuostabai, ji atsisakiusi įdomaus darbo pasiūlymo Teisės departamente, o dabar – dar ir brangiai apmokamo darbo Draudimo bendrovėje.

Ir tik išvažiavus iš miesto ir išsukant siauru tilteliu į žvyrkelį, ji paklausė Osmundo, kas nutiko.

– Policijos darbuotojai iš Drameno paskambino ir paprašė atvykti jiems padėti, – atsakė Osmundas. – Mirusysis yra laivų savininkas. Yngvė Morsandas.

– Viešpatie, juk tai našlys.

– Taip.

– Nužudymas? Savižudybė?

– Detalių nežinau.

Jie pastatė automobilį už policijos darbuotojų automobilių, praėjo pro vartelius statinių tvorelėje ir pamatė didžiojo namo duris. Vyriausiasis inspektorius iš Buskerudo policijos poskyrio juos pasitiko, apsikabino Kari ir prisistatė Bjornstadui esąs Henrikas Vestadas.

– Ar tai galėtų būti savižudybė? – paklausė Kari įeidama vidun.

– Kodėl taip manote? – paklausė Vestadas.

– Sielvartas netekus žmonos, – kalbėjo Kari. – Įtarimai, nukreipti prieš jį. Arba kad jis nužudęs žmoną ir negalėjęs gyventi su ta našta.

– Įmanoma, – atsakė Vestadas, įvesdamas juos į kambarį. Įvykį tiriantys pareigūnai beveik šliaužiojo po grindis aplink kėdėje sėdintį vyrą. Kaip balta lerva, pamanė Kari.

– Bet aš tuo abejoju, – užbaigė mintį Vestadas.

Kari ir Bjornstadas žvelgė į lavoną.

– Velnias, – Bjornstadas tyliai pakuždėjo Kari. – Tu manai... jis...

Kari pagalvojo apie kietai išvirtą kiaušinį, kurį suvalgė pusryčiams. O gal ji jau laukiasi, gal todėl ją ir supykino? Ji atmetė mintį šalin ir susikaupė ties kūnu. Viena akis buvo plačiai išsprogusi, antroji perrišta juodu raiščiu, o virš jo nelygiai nupjauta viršutinė galvos dalis.

Jo Nesbø
Sūnus

Iš norvegų kalbos vertė
Alvyda Gaivenienė

Redaktorė
Neringa Mikalauskienė

Viršelio dailininkas
Zigmantas Butautis

Maketavo
Eglė Jurkūnaitė

Išleido UAB „Baltų lankų" leidyba
A. Jakšto g. 5, LT-01105 Vilnius
leidykla@baltoslankos.lt
www.baltoslankos.lt

Spausdino spaustuvė
ScandBook
Gamyklos g. 23, 96155 Gargždai
Tel. +370 46 42 03 00

Jo Nesbø (Ju Nesbio, gim. 1960) – vienas geriausių šių laikų kriminalinių romanų rašytojų pasaulyje. Milžinišką sėkmę ne tik gimtojoje Norvegijoje, bet ir daugelyje užsienio šalių, taip pat ir Lietuvoje, jam pelnė kultinis knygų ciklas apie Harį Hūlę. Autorius apdovanotas gausybe literatūros premijų, tokių kaip „Stiklinio rakto“, „Riverton“, Norvegijos knygų klubo, Danijos detektyvų rašytojų akademijos, Suomijos detektyvų rašytojų akademijos, „Bookseller“ prizu. Jo knygos ne kartą puikavosi tarptautinių bestselerių sąrašuose. Šiuo metu pasaulyje parduota daugiau kaip 25 milijonai Nesbø knygų egzempliorių. Pagal romaną *Galvų medžiotojai* 2011 m. sukurtas to paties pavadinimo kino filmas buvo nominuotas daugybei apdovanojimų, tarp jų Norvegijos nacionaliniam kino apdovanojimui „Amanda“ ir Britų akademijos kino ir televizijos apdovanojimui.

© JN Jorn H. Moen

Moderniame Oslo kalėjime dešimtmetį kalintis Sonis – idealus kalinys. Ramaus būdo vaikinas seniai tapo kitų nuteistųjų išpažinčių klausytoju, o korumpuota kalėjimo valdžia naudojasi juo svetimiems nusikaltimams nuslėpti. Už šias keistokas paslaugas kaliniui nenutrūkstamai tiekiamas heroinas. Narkomanu, abejingu savo likimui, Sonis tapo, kai, norėdamas išvengti susitepusio policininko vardo, nusižudė jo tėvas. Tačiau netikėta kalinio išpažintis supurto primigusią Sonio sąmonę – taip seniai slėpta tiesa apie tėvo mirtį paskatina jį suregzti ir įvykdyti genialų pabėgimo iš kalėjimo planą. Prasideda nuožmi, šaltakraujiškai apskaičiuota kerštо medžioklė. Šį kartą Sonis diktuos žaidimo taisykles.

Vyresnysis inspektorius Simonas Kefas, senosios policijos mokyklos atstovas, vieną dieną gauna naują nužudymo bylą ir naują kolegę. Sekdami Oslo nusikalstamo pasaulio pėdsakais, Simonas ir Kari netikėtai įsitraukia į Sonio vykdomų žmogžudysčių tyrimą. Vaikino tėvas buvo inspektoriaus draugas ir kolega, todėl Simonas įtaria, kas yra naujasis Oslo mirties angelas ir kokie Sonio tikrieji tikslai.

Dar vienas stiprus Nesbø talento pavyzdys, kuriuo jis kuria istoriją, grojančią visomis nervų stygomis ir tokiu intensyvumu, kad, rodos, sutalpintų į vieną ir Bibliją, ir Betmeną. Anksti sakyti, tačiau nenustebčiau, jei ši knyga gautų metų detektyvo titulą.
EKSTRA BLADET

Tai paini ir sukrečianti istorija. Žiaurūs, pikti ir atgailaujantys policininkai bei nusikaltėliai... Visa tai, ko ir reikėtų tikėtis iš geriausio norvegų šiuolaikinių detektyvų autoriaus, galbūt geriausio šiuolaikinių detektyvų autoriaus apskritai.
THE NEW YORK TIMES BOOK REVIEW

ISBN 978-9955-23-941-3

www.baltoslankos.lt